Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Explanationis in Isaiam liber XI-XVIII

https://hdl.handle.net/1874/328774

Hs.
4 B 4

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.
N°. 163

Kil 4 Pl B
N: 4

T. 96

Ptinet [illegible] Carthusienses, ppe Traiectu inferius

96 *(Eccl. 168, antea 2860.) Membr. fol. 161 ff. 2 col. initial. pict. et deaur. 1451.*

S. Hieronymus, Explanationis in Isaiam liber XI—XVIII.

Fol. 1a. Liber XI explanationis beati Jheronimi in Ysaiam prophetam. Fol. 161a. Explicit liber duo de vicesimus explanationis cet..... Anno domini 1451 quarta die mensis februarij scil. in profesto Agathe virginis et martiris completum est volumen istud per Heynricum Symonis de Delff Monachum professum domus Noue lucis prope Traiectum inferius. Oretur pro scriptore propter deum."

„Pertinet ad Carthusienses prope Traiectum inferius."

nº. 246 . o.

Nº. 286. O.

Liber xi explanationis bti Jheronimi in ysaiam pphã;

Dissiale ymmo ipossibile ẽ placere omnibz. nec tanta vultuu cognita sententiaru diuisitas ẽ. In explanatiõe duodecim pphãru. longior qbusdã visus sũ qm oportuit. Et ob hãc causam in ɔmẽtariolis danielis breuitati studui. pt ultiã et penultiã visionẽ. in qbz me necesse fuit pro obscuritatis magnitudine sermonẽ tendere. Paucaq; in expositione septe et sexagita duaz et vnius ebdomadaz. in quibz disserendis. quid affricanus tempoz scriptor. qd origenes. et cesariensis eusebius. clemens q; alexandrie ecclesie presbiter. et appollinaris laodicenus. ypolitusq; et hebrei. et tertullianus senserit breuiter ɔprehendi. lectoris arbitrio derelinquẽs. qd de pluribus elegerit. Jtaq; qd nos verecũdia fecim9 iudicandi. et honore eoz qui lecturi erãt. quibusdã forte non placeat. qui non antiquoz opiniones. sz nostrã sententiã scire desiderãt. Quibz facilis responsio est. noluisse me sic vnũ recipere. ut viderer alios ɔdẽpnare. Et certe si tanti et tã eruditi viri fastidiosis lectoribz displicẽt. qd de me facturi erũt. qui p tenuitate igenioli iuidoru morsibz pateo. Sin autẽ supdictos viros magistros ecclie nominaui. illud intelligat me nõ oim pbare fidem. qui certe int se contrij sũt. sz ad distictione iosephi. porphiriiq; dixisse. qui de hac questione plima disputarũt. Qd si in expositione statue. pedumq; eius et digitoz discrepantia. ferrũ et testã sup romano regno interpretatus sum. qd pmũ forte. deinde imbecillũ scriptura portendit. nõ michi iputent. sz pphete. Neq; enim sic adulandũ est principibz. ut sctãru scripturaz veritas negligatur. nec ɔialis disputatio vni9 psone iniuria est. Que cũ benigno maioz studio caueretur. dei iudicio repente sublata est. ut amicorũ in me studia. et emuloz insidie monstrarentur. Sed hec alias. nũc qd cepimus exequamur. Undecimus in

ysaia liber o virgo eustochium.
quia magnam partem historie dis
serturus est. facilior est in prin
cipiis. et usque ad duas sui par
tes reliqua sibi more dictanda sunt.
et sic studendum brevitati. ut
nullum dampnum fiat intelligentie

Tricesimum sextum Cap.

Et factum est in quarto
decimo anno regis
ezechie. ascendit
sennacherib rex
assyriorum. super omnes civitates
iuda munitas. et cepit eas
Et misit rex assyriorum rabsa
cen de lachis. in iherusalem. ad regem
ezechiam in manu gravi. et
stetit in aqueductu piscine
superioris. in via agri fullonis
Et egressus est ad eum eliachim
filius helchie. qui erat super
domum. et sobna scriba. et io
hae filius asaph a commentariis
Et dixit ad eos rabsaces Di
cite ezechie Hec dicit rex ma
gnus. rex assyriorum Que est ista
fiducia qua confidis? Aut
quo consilio vel fortitudine
rebellare disponis? Super quem
habes fiduciam. quia recessisti
a me? Ecce confidis super ba
culum harundineum istum confrac
tum. super egyptum. cui si innixus
fuerit homo. intrabit in ma
num eius. et perforabit eam Sic
pharao rex egypti omnibus qui
confidunt in eo Quod si respon
deris michi. in domino deo nostro con
fidimus. nonne ipse est cuius ab
stulit ezechias excelsa et alta
ria. et dixit iude et iherusalem. coram
altari isto adorabitis? Et nunc
trade te domino meo regi assyriorum.
et dabo tibi duo milia equorum.
nec poteris ex te prebere ascenso
res eorum Et quomodo sustinebis
faciem iudicis unius loci. ex ser
vis domini mei minoribus? Quod si
confidis in egypto ~~et~~ in quadrigis
et in equitibus? et nunc numquid
sine domino ascendi ad terram istam
ut disperderem eam? Dominus dixit ad
me Ascende super terram istam. et
disperde eam ¶ Que hystoria
manifesta est. et interpretatione
non indiget Pleniusque in regum
et dierum voluminibus hec eadem
scripta referuntur. quod anno tertio
osee filii hela regis israel. reg
naverit ezechias filius achaz re
gis iuda Viginti quinque inquit
annorum erat cum regnare ce
pisset. et viginti et novem annis
regnavit in iherusalem. et fecit quod
erat bonum coram domino iuxta omnia
que fecerat david pater eius
Et post paululum In domino deo
israel speravit. et post eum non
fuit similis illi. de cunctis regibus
iuda. sed neque in hiis qui ante
eum fuerunt Adhesit domino. non
recessit a vestigiis eius. fecitque

mandata que preceperat dns
moysi Unde et erat dns cum
eo. et in cunctis ad que procedebat
sapienter se agebat Rebella
uit autem contra regem assyriorum
et non seruiuit ei In cuius sexto
anno imperii salmanaser rex
assyriorum cepit samariam et
decem tribus que appellabantur isrl.
et transtulit eas in assyrios. col
locauitque in helam et habor
fluuiis gozan in ciuitatibus
medorum Post annos autem septem.
idest quartodecimo anno ezechie. rex
assyriorum sennacherib ingressus
iudeam. obsedit ciuitates eius
munitas volens eas capere.
Cumque obsideret lachis. misit ad
eum ezechias nuncium dicens Pec
caui. recede a me. et omne quod
imposueris michi feram Cumque
trecenta talenta argenti. et tri
ginta auri ad regis imperium
persoluisset. fractis ianuis tem
pli dni. et laminis eius detrac
tis quas ipse affixerat. misit rex
assyriorum tharthan et rabsa
cen de lachis ad regem ezechiam
cum manu valida ihrlm Qui
cum ascendissent. venerunt ihrlm.
et steterunt contra aqueductum pi
scine superioris. que est in via
agri fullonis. vocaueruntque ad
se regem Egressus est autem ad
eos eliachim filius helchie
prepositus domus. et sobnas scri
ba. et iohae filius asaph a com
mentariis Dixitque ad eos rabsa
ces Loquimini ezechie Hec dicit
rex magnus rex assyriorum. et
cetera. que in hystoria continentur
In quo arrogantia consideranda
est rabsacis. qui velut quedam con
traria fortitudo imitatur consuetu
dinem prophetarum. ut quod illi solent
in prologis ponere. hec dicit dns.
quo. auctoritatem et magnitu
dinem loquentis ostendat. iste
nunc dixerit. hec dicit rex mag
nus. rex assyriorum Egressus
est autem ad eum heliachim fi
lius helchie. qui erat prepositus
domus. et sobnas scriba. et io
hae filius asaph a commentariis
Iste est helyachim filius hel
chie. de quo in visione vallis
syon supra legimus Vocabo
seruum meum heliachim filium
helchie. et induam illum tunica
tua. et cingulo tuo confortabo
eum. et potestatem tuam dabo in manu
eius. et erit quasi pater habitan
tium in ihrlm et domui iuda et
cetera Hec autem dicuntur ad sob
nam. qui ante eum prepositus tem
pli fuit. de quo in eadem scriptum
est visione Vade ingredere ad
eum qui habitat in tabernaculo
ad sobnam prepositum templi Que
tradunt hebrei. rabsacis commu
nicatione perterritum. tradidisse
manus assyriis. et inferiorem

parte ihrlz aduersariis pdidisse.
exceptaqz arce syon. et teplo.
nichil aliud remansisse. qd no tenu
erit assyrius Unde errat q sob
na qui nuc cu heliachim et
iohae ad rabsacen egreditur
eunde putat quie et sup Ibi
em sobnas ppositus tepli po
nitr. q ab assyriis dicitur esse
capiendus. hic aute sobnas scri
ba. hoc e ipamazeoys. q hebra
ice appellatr sopher. et est su
perioris omonimos Rabsacen
aute qui hebrea lingua locutus
sit. filiu ysaie pphe iudei autu
mat. qui et ipe proditor fuerit.
relictiqz filiu ysaie alteru ap
pellari iasub. qui in nra lingua
relictu sonet Porro alii arbi
tratr eu fuisse samaritem. et
ideo hebraicu eu fuisse sermo
ne. et ta audacter et impie do
minu blasphemare Considem9
ergo uba rabsacis Ac pmu
qd dicit. confidis sup baculu
harudineu gfractu istu. sup
egyptu. falsu est Nulla em
narrat hystoria. qd ezechias
ad egyptios miserit. et phara
onis auxiliu postularit Eadeqz
infert. si responderis michi. i
dno deo nro gfidim9. veru est
Sz rursu iugit mendaciu ve
ritati. qd abstulerit ezechias ex
celsa illius et altaria Hoc em
no contr deu. sz p deo fecerat. ut

ydolatria et veteri errore de
structo. iuberet deu adorari i
ihrlm. ubi erat ei9 templum
Eadeqz legam9 pessima gsue
tudine. i montibus collibusqz.
extructo ia altari. ppl'm deo
victimas imolasse Eadeqz pau
citate obsessoru voles ostendere.
equos duo milia pollicetr. quoru
ezechias ascensores pbere no
possit. no de imbecillitate veit
ppli iudeoru. qui equitadi care
bat scientia. sz de observatioe
madatoru dei. qui p moysen
sup rege pceperat isrl' Et no mul
tiplicabit sibi equos. et uxores
plimas no habebit Nm aute
me ingt seruu sennacherib.
qui su minim9 famloru ei9. no
vales sustinere. quomo tanta
regis potentia sustinebis? Ad
id aute qd dixerat. si responde
ris michi. in dno deo gfidim9.
callide prudenterqz respondit.
se no sua volutate. sz dni venis
se pceptis Dns dixit ad me.
ascende sup tra ista et dispde
ea Et est argumentu Certe
sine volutate dei huc venire
no potera Cu aute venerim
et mltas ceperim ciuitates et
pars ihrlz maneat intacta. ma
nifestu e me ei9 volutate ve
nisse // Legi in cuiusda gme
tario. eunde esse sennacherib
qui samaria ceperit. Eadeqz dno

falsu est. Sacra eni narrat
hystoria. pimu phul rege as
syrioz. sub manae rege isrl.
vastasse dece tribus. secudu
teglatphalaser sub phacee fi
lio romelie rege isrl. venisse
samaria. terciu salmanaser.
sub osee rege isrl. tota cepisse
samaria. qrtu fuisse sergon
qui expugnauit azotu. qntu
aseradon. qui tuslato isrl.
samaritanos in trra iudeam
custodes miserit. sextu senna
cherib. qui sub ezechia rege
iude. capta lachis et ceteis iu
dee vrbibz. obsederit ihrlz. Aly
aute vnu atqz eude mltis pu
tant appellari noibz. Et
dixit elyachim et sobna et
iohae ad rabsacen. Loqre ad
seruos tuos syra lingua. Intel
ligim9 eni. Ne loqris ad nos
iudaice in auribz ppli q e sup
muru. Et dixit ad eos rabsa
ces. Nuqd ad dnz tuu et ad te
misit me dns meus ut loqrer
oia vba ista. et no potius ad
viros qui sedet in muro. ut
comedat stercora sua. et bibat
vrina pecudu (al' pedu) suoz vobiscu.
Et stetit rabsaces et clama
uit voce magna iudaice et
dixit. Audite vba regis mg
ni regis assyrioz. Hec dicit
rex. Non seducat vos ezechi
as. qa no poterit eruere vos.

Et no vobis tribuat fiduciam
ezechias sup dno dices. erues
liberabit nos dns. no dabitur
ciuitas ista in manu regis as
syrioz. Nolite audire ezechia.
Hec eni dicit rex assyrioru.
Facite mecu benedictioez. et
egredimi ad me. et comedite
vnusqsqz vinea sua. et vnus
qsqz ficu sua. et bibite vnus
quisqz aqua cisterne sue. do
nec venia et tolla vos ad tra
q est ut tra vra. tra frumeti
et vini. tra panu et vineaz.
Nec coturbet vos ezechias
dicens. dns liberabit nos.
Nuqd liberauert dij getiu
vnusqsqz tra sua. de manu re
gis assyrioz. Vbi est deus
emath. et arphat. Vbi e ds
sepharuaim. Nuqd libera
uert samaria de manu mea.
Quis e ex oibz dijs traz istaz.
qui eruerit terra sua de manu
mea. ut eruat dns ihrlm de
manu mea. Et siluerut. et
no responderut ei vbu. Man
dauerat eni eis rex dices. ne
respondeatis ei. Accusa
tio rabsacis. ezechie testioniu
est. qd captis cunctis iudee vr
bibz cofisus i dno sit. dixeitqz
ad pplz. Nolite timere nec pa
ueatis rege assyrioz. et vni
uersa multitudiez q e cu eo.
Multo eni plures nobiscu sut.

qm cu illo Cu illo est brachiu
carneu. nobiscu dns deus nr.
qui auxiliator est noster. pug
natq p nobis Et confortatq est
inqt pplus huiuscemodi vbis
ezechie regis iuda Unde rabsa
ces destruere vult qd ille cstru
xerat. et loqt ad ppls Non se
ducat vos ezechias. et no vob
tribuat fiducia sup dno deo
Qd aute elyachim. et sobna.
et iohae. humilit deprecant. loq
re ad seruos tuos syra lingua.
intelligim enim. et no loqris
ad nos hebraice in auribus
ppli. q est sup muru. huc sen
sum habet Quid necesse est
ppls falsis terrorib cmoueri.
et vana iactare virtute. lo
qre lingua qua pplus no in
telligit. Siquide nos habem
lingue tue scientia. nouim
q sermone syru q vtrisq co
munis e Ad qd rabsaces ar
rogant. nuq ait ad dnm tuu
et ad te misit me dns meus.
et no potius ad viros qui sedet
i muro. Rursuq auges cu c
minatioe terrorem. ut comedat
inqt stercora sua et bibat vri
na pedu suar vobiscu P
que ostedit fame eos et penu
ria. sitiq esse capiedos Simul
q illecebra inqit formidini.
ut qs timore no vincat. repmissio
nib et psuasioe decipiat. dices

ex sermoe regis assyrior Faci
te mecu benedictioe. et egre
dimi ad me P quo in regu
volumie legit Facite mecu
qd e vtile. et egredimi ad me
Ergo sensus e iste Facite igt
qd vobis psit. et i bndictioez
vicz pficiat. Siue hoc dicit.
benedicite regi assyrior. et
laudate eu et dnm cfitemini.
ut pmia csequmini Et donec
reuertar de egypto. siue cap
ta lobna veniam. habitate in
vrbe vra. et reb vris fruimi
Postea aute venia et trasferam
vos i tra q silis e tre vre. fru
menti vini et olearu Nec dicit
nomie regionis. q a equale tre
repmissiois iuenire no poterat.
s silitudiez pollicetur Hoc em
vnusqsq desiderat i quo natq
est. Quida putat tra eis me
die repmitti. q habeat terre
iudee silitudiez. tm i situ q i
frugib Cdsq infert. ubi est
deus emath et arphat. et se
pharuaim. nuqd liberauert
samaria de manu mea. hoc
ostedit. qd omib dijs suis sa
maria seruierit. et ideo cap
ta sit Sin aute ait. tantis dijs
psidentib decem tribus facile su
perauim. qnto magis vos y
mo sola ihrlm vno deo psule
vincem facilius. Et tacuit
ois pplus. et no rndit ei qcqm

Siquidē pceptū regis accepe
rāt. ut nō responderēt Vere
iustus ezechias agens cūcta
fidelit. vniusa cū ɔsilio Ideo
enī iusserat blasphemāti assy
rio nō responderi. ne eū ad ma
iores blasphemias puocaret
Vnde sc̄ptū ē Ne succēdas car
bones pc̄cōris. et ī psalmo le
gimꝰ Cū ɔsisteret pc̄cōr aduͤ
sum me obmutui et humilia
tus sū. et tacui a bōis Et itez
Pone dn̄e custodiā ori meo.
et ostiū munitū labijs meis
Ne declines cor meū in ūba
malicie Et ingressus est
elyachim filius helchie. q̄ erat
sup domū. et sobna scriba. et
iohae filius asaph a cōmēta
rijs. ad ezechiā scissis vestibꝫ.
et nūciauerūt ei ūba rabsacis

Cap. Tricesimūseptimū

Et factū est cū audis
set rex ezechias. sci
dit vestimēta sua.
et obuolutꝰ ē sacco.
et intrauit ī domū dn̄i Et
misit elyachim qui erat su
per domū. et sobnā scribam.
et seniores de sacerdotibꝫ opertos
saccis. ad ysaiā filiū amos
pphetā. et dixert ad eū Hec
dicit ezechias Dies tribulati
onis et correptiōis et blas
phemie dies hec. q̄a venert
filij usqꝫ ad partū. et virtꝰ
non est parienti Si quomodo
audiat dn̄s ds̄ tuꝰ ūba rabsa
cis. que misit rex assyriorū
dn̄s suus. ad blasphemandū
deū viuētē. et exprobrādū ser
monibꝫ. q̄s audiuit dn̄s deus
tuus Leua ergo oratiōez pro
reliquijs q̄ reptē sūt Et vene
rūt serui regis ezechie ad ysa
iam Et dixit ad eos ysaias
Hec dicetis dn̄o vr̄o Hec dicit
dn̄s Ne timeas a facie ūboꝝ
q̄ audisti. q̄bꝫ blasphemauert
pueri regis assyrioꝝ me Ecce
ego dabo ei spiritū et audiet nū
ciū. et reuetet ad t̄ra suā. et
corruere eū faciā gladio ī t̄ra
sua ¶ Pspicua relinquētes.
ea tantū in q̄bꝫ latens sensus
est disseramꝰ Scindūt vestes
q̄a rabsacen audiert blasphe
mantē. scindit et ipse rex ves
timēta sua. q̄a pc̄cōꝝ suoꝝ et
ppli esse credebat. qd' rapsaces
usqꝫ ad portā ihr̄lꝫ venerit. et
cont' dm̄ talia sit locutꝰ Vn
de et pontifex. q̄ saluatorem
blasphemare credebat. scidit
vestimēta sua. et paulus et
barnabas deferētibꝫ sibi cultū
dei lictoribꝫ. sciderūt vestime
ta sua Pro regio ergo cultu
obuolutꝰ ē sacco. et de palacio
ad tēplū gradiēs. elyachim
pontificē. et sobnā scribam.
et seniores de sacerdotibꝫ. misit

ad ysaiã filiũ amos ꝓphetã·
In quo regis ɔsideranda humilitas
atqꝫ prudentia Ipse pgit ad
teplũ· pncipes ꝑpli et senes
sacerdotũ· nõ stolis sacerdotalibꝫ
sꝫ ciliciis coopertos mittit ad ysa
iam filiũ amos ꝓphetã ꝑ quo
i regũ volumine legit' Ipse coo
ꝑtus ẽ sacco· et ingressus est
domũ dñi· eliachim autẽ ꝓpo
situ dom9 et sobnã scribã et se
nes de sacerdotibꝫ misit coopertos
saccis ad ysaiã ꝓphãz filium
amos Hic q̃a ipe ysaias de se
scribebat hystoriã· nõ se appel
lauit ꝓphetã sꝫ filiũ ꝓphete Ibi
vero q̃a alter erat sc̃ptor hysto
rie· ipsũ scribit ꝓphetã Qd q̃ꝫ
et de matheo euãgelista legi
m9· qd' ipe matheus se dixerit
publicanũ Alii vero euãgeliste
nomẽ publicani tacuerũt· et
aplicã tãtũ posuerũt dignita
tẽ Et qd' i ɔiunctioibꝫ aplorũ
apud se secũdus· apud alios
ꝑm9 sit· Dixeruntqꝫ inqt ad eũ
Hec dicit ezechias Non rex· nõ
tumẽs nomie īperii Dies tri
bulatiõis et correptiõis et blas
phemie dies hec Tribulatiõis
mẽe· correptiõis dei· blasphemie
hostiũ Positqꝫ silitudiẽz par
turiẽtis mlieris et dolẽtis· qd'
ad partũ usqꝫ ꝑueneit· et ge
nerare nõ possit nec dicẽ· a ti
more tuo dñe ɔcepim9 et dolui
mus· et peperim9 spiritũ salutis
Sequit' Si quo mõ audiat dñs
deus tu9 ũba rabsacis· nõ enĩ
audem9 dñz oĩm· nrz dñz di
cere· quo irasceẽte tãta ꝑpetimꝰ·
sꝫ tuũ dicim9 dñz Et hãc ha
bem9 vltiõis fiduciã· quomiã
viuẽs deus blasphemat' a cul
tore mortuorꝫ ydolorꝫ Et exp
brauerit sermonibꝫ· q̃s audi
uit dñs deus tu9 Leua ergo
oratiõez nr̃ãz iacente· nõ pro
cũcto ꝑplo q̃ iã perijt· sꝫ p reli
quiis q̃ obsidẽnt'· Cumqꝫ venis
sent serui regis ezechie ad ysai
am Rursũ nomẽ ꝓphẽ tacuit·
ut ɔcepta humilitatẽ seruaret
Preneitqꝫ eos ysaias· eodẽ enĩ
spiritu quo futura noscebat· etiã
absẽnte rege audierat· et dicit
qd renũtiare debeat dño suo·
humilitati mixta fiducia ɔtiẽte
Dicite inqt dño vr̃o· q̃ vr̃ ẽ dñs·
meus enĩ hec dicit dñs Noli
timere ũba q̃bꝫ nõ tu sꝫ ego sũ
blasphemat9 Nec dico vindictã
q̃ regi assyrio sim facturus·
ne mea videar iactare potẽtiã·
sꝫ qd' dandus sit ei spũs· nõ dei
sed aduersarii Auditoqꝫ nũcio
reuẽtet' ad trã suã· et corruet
i ea gladio Ut duo piit' ezechi
as que optabat audiret· se ob
sidione et ꝑiculo liberãdũ· et
inimicũ iratũqꝫ rege i sua tra
esse moriturũ Si q̃s qrit· cur

in libro ꝓphetie. hystoria q̃ i regũ et dierũ volumibꝫ sc̄pta ē. mixta videatᷣ. ↄsideret qđ hystoria sit ꝓphetie copulata. tã de liberatiōe vrbis. q̄ꝫ de assyriꝫ interitu. et de reuersiōe solis horarũ decē. et qndecim anorũ spaciis ꝓtelatis. qđ et ꝓphetie est et hystorie Reuersus ē autē rabsaces. et īueīt regē assyrioꝝ pugnantē aduśu lobnã. Audierat eñ qđ ꝓfectꝰ esꝫ de lachis Et audiuit de taracha rege ethyopie dicētes Egressus est ut pugnet ↄtra te Et qđ cũ audissꝫ. misit nũcios ad ezechiam dicēs Hec dicetis ezechie regi iude loquētes Non te decipiat deus tuꝰ. ī quo tu ↄfidis dicēs. nō dabitᷣ ihr̄lm ī manu regis assyrioꝝ Ecce tu audisti omīa q̄ fecerũt reges assyrioꝝ omībꝫ t̄ris q̄s subuerterunt: et tu poteris liberari? Nũqđ eruerũt eos dij ḡentiũ q̄s subuerterũt patres mei. gozan et aran. et reseph. et filios eden. q̄ erãt ī thalassar. Vbi est rex emath. et rex arphat. et rex vrbis sepharuaim. anahe et aua? ¶ Eisdē ūbis eadēqꝫ sententia. sc̄ptũ ē in regũ et dierũ volumīe. qđ rabsaces iux̄ dm̄ volũtatē. obsidionē deserueīt ihr̄lm. et ꝑrexit ad dn̄ꝫ suũ quē uł deserta. uel capta lachis. ad oppugnandã lobnã iře cognouerat. Ipse qꝫ sennacherib audiēs tarachã regē ethyopiũ. inferre sibi bellum. occurrit venienti. et nichil ominꝰ mittit nũcios ad ezechiã et epistolas. ut q̄s necdũ viribus ceperat: sermone terreret. Et quomodo ꝑ ꝓ̄lo dixerat. nō te decipiat ezechias. eadē blasphemia loquitᷣ ad regē. nō te decipiat deus tuꝰ Ponitqꝫ exēpla maioꝝ. qđ quomodo ceteras t̄ras nō poterãt liberare dij sui de manibꝫ coꝝ: sic nec ihr̄lꝫ liberaretur In enumeratiōe aũt ceteraꝝ gentiũ. ponit ana. et aua. q̄s sepᷓginta miscuerũt dicentes anev et gaua. cõiunctione qꝫ et id est v int̄ duas gētes ane et aua. lingua posuere hebrea. ut ignorantibꝫ vna gens videatur. aut ciuitas ꝛ Manifesta t̄nsturrimꝰ. ut ī dubiis moremᷣ Pugnasse autē sennacherib regē assyrioꝝ. contᷓ egyptios. et obsedisse pelusiũ. iãqꝫ extructis aggeribꝫ vrbi capiende venisse tarachã regē ethyopiũ ī auxiliũ. et vna nocte iux̄ ihr̄lꝫ centũ octoginta qnqꝫ milia. exercitꝰ assyriꝫ pestilentia corruisse. narrat herodotus plenissime. et herosus chaldaice sc̄ptor hystorie. quoꝝ fides de ꝓprus libris

petenda est Et tulit ezechias
libros de manu nunciorum et le
git eos Et ascendit i domu dni
et expandit eos [ezechias] cora dno et ora
uit ad dnz dicens Dne exercituu
ds isrl. qui sedes sup cherubim.
tu es ds solus omn regnoru
tre. tu fecisti celu et terra In
clina dne aure tua et audi.
aperi oculos tuos et vide et au
di oia uba sennacherib q mi
sit ad blasphemandu deu viue
tem Vere eni dne desertas fe
cerut reges assyrior tras et
regiones ear. et dederut deos
ear igni No eni erat dij sed
opa manuu hom. lignu et la
pides. et cminuert eos Et nuc
dne ds nr salua nos de manu
ei9 et cognoscat oia regna tre.
qa tu es dns [deus] solus ¶ Contra
sennacherib regis blasphemi
as. solita ezechias arma corri
puit Rursusq pgit ad teplu.
et epistolas ei9 expadit cora
dno Prius tacuerat Non eni
audebat dnm tiore pterrit9 in
teplo orare. nec liberas ad deu
pces fundere Nuc aute qa
ia audierat ysaia dicente ne
timeas a facie ubor q audisti.
qbz blasphemauert pueri re
gis assyrior me. et cetera. au
dacter dnz depcat. et solu deu
asserit esse viuente P q itelli
gim9 ydola ymagies mortuor

Quodqz infert. ve eni dne de
sertas fecerit reges assyrioru
tras et regiones ear. et dederit
deos ear igni. no eni erat dij.
sz opa manuu hoiz. lignu et
lapides. et cminuerut eos.
multis pbat hystorijs q scri
but. reges psaru venisse i gre
ciam. et subuertisse atqz spolias
se tepla grecor Vltionemqz pos
tulat. ut p occasioez sui. oia
regna cognoscat. qd solus sit
deus. q possit suos de discrimie
liberare Misit aute ysaias
filius amos ad ezechia dicens
Hec dicit dns ds isrl Pro qbus
rogasti me de sennacherib rege
assyrior: hoc est ubu qd locut9
est dns sup eu Despexit te et
subsanauit te vgo filia syon.
post te caput mouit filia ihrlm
Cui exprobrasti. et que blasphe
masti. Et sup que exaltasti vo
cem. et leuasti altitudiez oclor
tuoru. Ad sactu isrl In ma
nu seruor tuor exprobrasti dno.
et dixisti In mltitudie quadri
garu mear ego ascedi altitu
dine montiu. iuga libani Et
succida excelsa cedror ei9 et elec
tas abietes illi9 Et itroibo alti
tudiez sumitatis ei9. saltu car
meli ei9 Ego fodi et bibi aqua.
et exsiccaui vestigio pedis mei.
oms riuos aggeru ¶ Quia
ta audacter ezechias dnz dep

catus est. nec misit ad ysaiam
ut prius miserat. nō ipse ppha
pergit ad eū. sz mittit nūcios
qui ei dicerent ūbis dei Sup sen
nacherib qz que rogas. dnī
ista sententia est Virgo spon
et filia ihrlm. q ideo virgo ap
pellat et filia. qa cunctis gēti
bus simulachra adorātibz hōīz
mortuor. hec sola oseruet cas
titatē religiōis dei. et vnius
diuinitatis cultū. subsana
uit te atqz despexit. et q ne ad
maiorē te blasphemiā ocitaret.
psenti nō respondebat. post ab
euntē mouet caput suū. certa
de vltione. secura de pena. et
hec locuta ē Non cont me. sz
cont dīz supbisti. nec ipse p
te sz p seruos tuos. ut maior
essz arrogantia blasphemā
tis Dixisti eni. qd i quadri
garū tuar mltitudine. ascē
deres altitudiēz montiū. et
iuga libani. et excelsas suc
cideres cedros atqz abietes illi9
Qd ul de cunctis gentibz meta
phoricos. pncipibusqz ear. de
bem9 accipe. vel de ihrlm q
intpretatur liban9. ut cedros
ei9 atqz abietes ad potentes
qsqz et optimates. altitudi
nē vero sumitatis illi9. sal
tuqz carmeli referam9 ad te
pluz Ipse eni sup dixerat. nu
qd non audisti q fecerit reges
assyrior. oībz tris qs subuerterit?
Ergo nec tu poteris liberari Qd
qz infert. ego fodi et bibi aquā.
et exsiccaui vestigio pedis mei.
oms riuos aggerū. iux hysto
riā hoc itelligi potest. qd pre
mltitudie exercitꝰ. oīa fluenta
siccauerit. ut puteos sibi fodere
sit opulsus Iux tslatione.
qd oms pplos qui in tdū sub assyr
noīe describunt. suo vastarit
exercitu p quo soli sepgsita tūs
tulerit. et posui fontem. et de
sertas feci aqs. et oem ogrega
tioēz aqrū. qd scilz nlla sibi gēs
sua fuerit. sz sup oms pplorū
aquas suo calcauerit pede.
Nūquid nō audisti q olim
fecerim ei? Ex diebz antiquis
ego plasmaui illud. et nūc ad
duxi Et factū ē i eradicatioēz
colliū opugnātiū. et ciuitatū
munitarū Habitatoēs earū
breuiata manu otremuerūt.
et ofusi sūt Facti sūt sicut fe
nū agri. et gramen pascue.
et herba tector. q exaruit an
teqz maturesceret Habitatioēz
tuā et egressū tuū et introitū
tuū cognoui. et insaniā tuā
cont me Cū fureres adūsū
me. supbia tua ascēdit i aures
meas Ponā ergo circulū i na
ribz tuis. et frenū i labijs tuis.
et reducā te i viā p quā venisti
Hec ex psona dei cont ūba

assyrii sentienda sunt. quod ad
blasphemiam eius sic respondeit
dominus. Scivi ignoras quod hec que fe
cisti. mea feceris voluntate. et
hec ego futura predixeri. ac per
te facienda mandauerim? Ita
quod olim decreui. est expletum
hoc tempore. ut tolles id est princi
pes qui inter se ante pugnabant. et
ciuitates munitissime. me contra
hente manum meam. nec solum per
bente auxilium. eradicarentur et
contremisceret ac periret. et re
pararet. non oliue et vinee.
fructuosisque arboribus. sed feno et
graminum herbisque donatum. que
frugibus impedimenta sunt. et ante
marcescunt quam ad maturitatem
perueniant. Itaque et sessionem et
egressum et introitum tuum ante
cognoui. et insaniam qua contra
me debachatus eras. prophetis
vaticinantibus sum locutus. per quos
olim dicturum esse te noueram.
in celum ascendam. super sidera celi
ponam thronum meum. eroque similis
altissimo. Itaque furor tuus et
superbia tua peruenit in aures me
as. et nequaquam te ultra portabo.
ut intelligas. quod potuisti non
tuis te potuisse viribus. sed meo
arbitrio. Metebantur enim impie
gentes. et infructuose arbores.
ut per te quasi securim et serram
meam. succiderentur et caderent.
Itaque ponam circulum siue chamum
in naribus tuis. et blasphemam
tuum ora constringam. ut nequaquam ultra
talia loqui audeas. Frenumque
mittam labiis tuis quod tuam fero
ciam domet. et te reducat in
assyrios. Qua translatione et in
psalmis contra ipsos scriptura abu
titur. In chamo et freno ma
xillas eorum constringe. qui non appro
ximant ad te. Tibi autem hoc
erit signum. Comede hoc anno
que sponte nascuntur. et in anno
secundo pomis vescere. In anno
autem tertio seminate et metite.
et plantate vineas. et comedite
fructum earum. Et mittet id quod
saluatum fuerit de domo iuda.
et quod reliquum est radicem deorsum.
et faciet fructum sursum. Quia
de ierusalem exibunt reliquie. et
saluatio de monte syon. Zelus
domini exercituum faciet istud.
¶ Omnia hec propheta per nuncios
ad ezechiam loquitur. quod senache
rib ~~loquitur~~ dixerit. quod ei dominus
respondeit. Sicut ad ipsum ser
monem facit. ne forsitan ven
tura dubitet que dicta sunt. Et
idcirco vel maxime prophete apud
populum sermonum suorum habebat
fidem. quia non solum de hiis que multa
post secula futura erunt. sed etiam que
in continenti. et post non grande
temporis spatium essent implenda
memorabat. et quod inter biennium.
et rex assyrius interiret. et

urbi ihrl'm securitas redderet. Hoc erit inquit signum eorum que ventura promitto. quod hoc anno ea comedas que sponte nascuntur. siue iuxta lxx que prius seueras. Anno autem secundo iuxta symmachum pomis vescere. siue iuxta eosdem que de preteritis segetibus et cadente in terram semine pullulauerit. In anno autem tertio fugato iam assyrio et obsidione laxata. seminate et metite. plantate vineas et fructus earum comedite. Siquidem parue urbis huius reliquie que nunc hostili vallantur exercitu. et euasuras se esse non credunt. tantam recipient rerum omnium habundantiam ac felicitatem. ut instar arboris alta radice fundate. pomis densissimis impleantur. De ihrl'm enim et de monte syon egredientur reliquie. et implebunt terram iudeam. non suo merito. sed dei misericordia. ymo zelo quo aduersus ipsos zelatus est populum suum. Propterea hec dicit dominus de rege assyriorum. Non intrabit ciuitatem hanc. et non iaciet ibi sagittam nec occupabit eam clipeus. et non mittet in circuitu eius aggerem. In via qua venit. per eam reuertetur. et ciuitatem hanc non ingredietur dicit dominus. Protegamque ciuitatem istam. ut saluem eam propter me et propter dauid seruum meum. Redit ad propositum. et post futurorum spem. presente excutit metum.

Non enim erat tanta leticia super hijs que longo post tempore ventura promiserat. quanta cura de imminentibus. Quod autem dicit assyrium recessurum. nec leuaturum contra ihrl'm clipeum. nec iacula missurum. neque urbem munitionibus et aggere esse vallandam. aduersariumque per viam qua venerit reuersurum. et liberandam ciuitatem obsidione presenti. et ad extremum infert. propter me et propter dauid seruum meum. illud significat. quod non in merito suo. sed dei clementia conseruetur. ymo prius eorum dauid memoria. In quo admonetur et sue negligentie. et illius fidei atque iusticie. quod in tantum iusticiam diligat deus. ut etiam posteros sanctorum hominum non suo merito. sed maiorum virtute tueatur. Egressus est autem angelus domini et percussit in castris assyriorum centum octoginta quinque milia. Et surrexerunt mane. et ecce omnia cadauera mortuorum. Et egressus est et abijt. Et reuersus est sennacherib rex assyriorum. et habitauit in niniue. Et factum est cum adoraret in templo nesrach deum suum. adramelech et sarasar filij eius percusserunt eum gladio. fugeruntque in terram ararath: et regnauit assaradon filius eius pro eo. Centum octoginta quinque milia fortissimorum virorum

ab uno angelo una nocte redut̃.
et absq; vulneribz occisorꝫ mors
seua discurrit. excludẽs corpi
bus aĩas dñi volũtate Sup
qđ ĩ paralipomenon legim9. et
misit dñs angelũ qui ꝑcussit
oẽꝫ virũ robustũ et bellatorẽ.
et pncipẽ exercitꝫ regis assyriorꝫ.
reuersusq; ẽ cũ ignominia in
trã suã. Qui ideo seruatꝫ ẽ.
ut sciret potentiã dei et blas
phemantia ora cõprimeret.
fieretq; testis illi9 maiestatis.
quẽ paulo ante ɔtẽpserat. Qđ
autẽ intulit. et surrexerit ma
ne. uł israhelitas. uł reliqs ex
ercitꝫ ei9 accipiam9. Licet in
regũ scptũ sit volumĩe. qđ cũ
ipe rex surrexissꝫ diluculo. vi
dit oĩa corpa mortuorꝫ Phara
o q̃ ĩ decem egypti seruatur
plagis. ut nouissim9 periret.
Qđ et iste passus ẽ. Cũ enĩ re
ũsus essꝫ in niniuen vrbẽ pri
ma regni sui. et adoraret ĩ
tẽplo nesrach deũ suũ. q̃si de
hostibz victoriã reportaret.
et ꝑ delubrũ ydoli sui triũphãs
et gratulabũd9 incederet. ɔtẽp
tor veri dei ĩ phano falsi nu
minis trucidatur. Nec angli
perit gladio. qđ erat cõmune
cũ pluribz. sꝫ parricidio filiorꝫ.
Qui cũ fugissent ĩ trã ararath.
qđ ĩtelligitur armenie. succes
sit ĩ pris locũ asaradon. quẽ
scptura testat̃ misisse habita
tores samarie. ne tra manerẽt
inculta. Ararath autẽ regio
ĩ armenia campestris ẽ. ꝑ quã
araxes fluit. ĩcredibilis ubta
tis. ad radices tauri montis.
qui usq; illuc extendit̃. Ergo
et archa ĩ qua liberatꝫ ẽ noe
cũ liberis suis. cessante dilu
uio. nõ ad mõtes gnalit̃ ar
menie delata est. qui appellant̃
ararath. sꝫ ad mõtes tauri al
tissios q̃ ararath imminet campis.

Cap. Tricesimũ octauum.

In diebz illis egrotauit eze
chias usq; ad mortẽ Et ĩtrauit
ad eũ ysaias fili9 amos ꝓphẽ.
et dixit ei Hec dicit dñs Dis
pone domui tue q̃a morieris
tu et nõ uiues Et ɔũtit eze
chias faciẽ suã ad parietem.
et orauit ad dñm et dixit Ob
secro dñe memẽto q̃so quomo
ambulauerĩ corã te ĩ ueritate.
et ĩ corde ꝑfecto. et qđ bonũ ẽ
ĩ oclis tuis fecerim. Fleuitq;
ezechias fletu magno ¶ Quẽ
enĩ diligit dñs corripit. et
castigat oẽꝫ filiũ quẽ recipit
Ne eleuaret̃ cor ezechie post
ĩcredibiles triũphos. et de media
captiuitate victoriã. ĩfirmi
tate corpis visitat̃. et audit
se essẽ moriturũ. ut ɔũsus ad
dñm flectat sententiã ei9 Qđ
quidẽ et ĩ iona ꝓpha legim9.

et i gminatoibz gtra dauid. q dicunt futa. nec facta sunt. no deo mutate sententia sz p uocate humanu gen9 ad noti tia sui Dns enim penites est sup malicijs Conuitq ezechi as facie sua ad pariete. qui ad templu ire no poterat Ad pariete aute templi iux qd sa lomon palaciu extruxerat Vel absolute ad pariete. ne lacrimas suas considentibz ostetare vide retur Aut certe iux iheremia. ad cor suu. qui. tir. id e parie te cor appellat. ut tota mete dnz deprcaretur Conuitq eze chias facie sua ad pariete et ait Obsecro dne. memeto qso quomo ambulauerim cora te i veitate. et i corde pfecto. et qd bonu e in oculis tuis feceri. Audies se esse moriturum non pcat vita et anos plimos. sz in dei iudicio qd velit pstare dimittit Nouerat enim idcirco deo placuisse salomone. qd anos vite no petierit ampliores Sz iturus ad dnz narrat opa sua. quomo ambulauerit cora eo i veitate. et i corde pfecto Felix gscientia. q afflictionis tempore bonorum operu recordatur Beati enim mundo corde. quonia ipi deu videbunt Et quomodo alibi scribitur. qs gliabitur pu ru se habere cor? Quod ita

soluitur. pfectioez cordis i eo nunc dici. qd ydola destruxerit templi valuas aperuerit. serpe te eneu gminuerit. et cetera fecerit q scriptu gmedrat Fleuit aute fletu magno. ppt pmis sioez dni ad dauid. qua videbat i sua morte peritura Eo enim tpe. ezechias filios no habebat Scda post morte ei9. manas ses tu duodecim ess annorum regnare cepit ~~attu~~ in iudea Ex quo pspicuu e. post tciu anu gtesse vite. manasse esse gnatu Ergo ois iste e fletus qd despeabat xpm de suo se mine nasciturum Alij asserut. gmis scos viros morte tieri ppt incertu iudicij. et ignora tia sententie dei. qua sede ha bituri sint Simul qz fati questio soluitur. ac necessitatis vincula atqz causarum. qd neqq qui dies mortis singulis psti tuta sit. sz volutate dei. et ig notis mortalibz causis. ul' vi uat aliqs ul' moriatur. pserti tu et statuta nunc mortis ne cessitas differatur. et post mor tem resuscitatos plimos legi mus Et factu e vbu dni ad ysaiam dices Vade et dic ezechie Hec dicit dns ds da uid pris tui Audiui oratioez tua et vidi lacrimas tuas Ecce ego addicia sup dies tuos

quindecim annos. et de manu regis assyriorum eruam te. et civitatem istam. et protegam eam. Hoc autem tibi erit signum a domino. quia faciet dominus verbum hoc quod locutus est. Ecce ego reverti faciam umbram linearum per quas descenderat in horologio achas in sole. retrorsum decem lineis. Et reversus est sol decem lineis. per gradus quos descenderat.

¶ Postero ordine quasi in prophetia hic refertur hystoria. que in regum volumine consequentius legitur. Flevit ezechias fletu magno. Priusquam egrederetur ysaias mediam partem atrii. factus est sermo domini ad eum dicens. Revertere et dic ezechie duci populi mei. Audivi orationem tuam. et vidi lacrimas tuas. Ecce sanavi te. Dixitque ezechias ad ysaiam. Quod erit signum quia dominus me sanavit? Cui propheta respondit. Hoc erit signum a domino quod facturus est dominus sermonem quem locutus est. Vis ut ascendat umbra tot lineas. an ut revertatur totidem gradibus? Cui dixit ezechias. Facile est umbram crescere decem lineis. nec hoc volo ut fiat. sed ut revertatur retrorsum decem gradibus. Cumque invocante ysaia potentiam domini. signum esset effectum. precepit ysaias afferri massam ficorum recentium. Quam cum attulissent et posuissent super vulnus eius. curatus est

Revertitur autem propheta ad regem domini iussione. ut ipse sanaret qui percusserat. Et vocatur ezechias dux populi eius et filius david. cuius opera sectabatur. fecerat enim rectum iuxta omnia que fecit david pater eius. Et auditur eius oratio. videnturque lacrime. quoniam ambulaverat coram domino in veritate. et in corde perfecto. et fleverat fletu magno. et quod placitum erat in oculis eius fecerat. adiciunturque quindecim anni ad vitam. quos ille non postulaverat. et insuper vivente eo. regni securitas repromittitur. Sin autem ut quidam putant. in corpore vivere origenis condempnatio est. et iuxta illud quod dicitur. revertere anima mea in requiem tuam. et in alio loco. educ de carcere animam meam. optanda est mors. ut de carne liberemur. quomodo nunc dominus donat pro beneficio. ut qui liberandus erat adhuc quindecim annis vivat in carcere? Datur autem signum ut sol decem gradibus revertatur. quos nos iuxta symmachum in lineas et horologium vertimus. qui gradus intellexit in lineis. ut manifestiorem sensum legentibus faceret. Sive ita erant exstructi gradus arte mechanica. ut per singulos umbra descendens. horarum spacia terminaret. Quod signum et presentis temporis et futuri

typus erat. ut quomodo sol re
uerteretur ad exordium sui. ita
ad ezechie detractos annos ui
ta rediret. nobisque in ebdoma
de et ogdoade uiuentibus. per resur
rectionem xpi uite spatia protele
tur. Solent sanctorum locorum in hac
prouintia monstratores. intra
conseptum templi ostendere gradus
domus ezechie uel achaz. quod
sol per eos descenderit. Sed iuxta
ego credam. non dicam achaz qui rex
impius fuit. sed cuiuslibet re
gis iusti domum fuisse in templo
dei. cum salomon mire tecta. id
circo dominum offendisse dicatur. quod
in sublime edificauerit mello.
unde atrium templi deambulans
in turre palatii despicere so
litus sit. Scriptura ezechie
regis iude. cum egrotasset. et
conualuisset de infirmitate sua
Sepginta. Oratio ezechie
regis iude. quando languit et
surrexit de infirmitate sua
Miror quomodo soli lxx
pro scriptura orationem posuerunt.
cum oratio thephellath dicatur.
et non machtha que in presenti loco
scribitur. Alioquin consequenti ora
tio diceretur. si de presenti tempore
esset et non de preterito. Manifestum
est enim. quod post redditam sanitatem
de infirmitate consurgens. ista con
scripserit. Ex quo non oratio est. sed
gratiarum actio pro beneficio quod acce
perat. Ego dixi in dimidio
dierum meorum. uadam ad portas
inferi. Quesiui residuum annorum
meorum. Dixi non uidebo dominum deum
in terra uiuentium. Non aspiciam
hominem ultra. et habitatorem quietis.
~~Cessauit~~ Generatio mea. ablata
est et conuoluta est a me. quasi ta
bernaculum pastorum. Precisa est
uelut a texente uita mea. dum
adhuc ordirer succidit me. De
mane usque ad uesperam finies
me. Sperabam usque ad mane. qua
si leo sic contriuit omnia ossa mea.
De mane usque ad uesperam fini
es me. Sepginta. Ego dixi
in excelso dierum meorum. uadam ad
portas inferi. reliquam annos
residuos. Dixi nequaquam ultra
uidebo salutare dei in terra uiuen
tium. nec uidebo hominem adhuc cum
habitantibus. Defeci de cognati
one mea. exiuit et recessit a
me. Sicut tabernaculum soluit
qui fixerat. Sicut tela spiritus
meus recessit. cum a texente suc
ciditur. In illa die traditus sum
usque mane. sicut leo sic contriuit
omnia ossa mea. a die usque ad noc
tem traditus sum. Narrat
quod tempore imminentis angustie. et
imminentisque languoris tacitus cogi
tauit. Dixi inquit in corde meo.
in dimidio dierum meorum. Siue
ut aquila et symachus et
theodotio interpretati sunt. in infir

mutate et silentio dieru meor
P quo seps'gita extelsu interpre
tati sut· ob littere silitudinem·
rame· pro dame· legetes licet
quidã· dame verterit sagui̅ez
ut sit sensus In sanguine dier
meor· qn̄do meus cruor· me
usq spectabat interitus Itaq
desperatioe dixi· vadã ad por
tas inferi· ul' co̅muni lege na
ture· ul' illas portas de quib
qd' libeatus sit psalmista decã
tat Qui exaltas me de portis
mortis· ut an̄uciem om̄s lau
datioe̅s tuas in portis filie sy
on Has portas inferni reor·
q adu'su petru no̅ pualet· qa
dormiuit i plenitudine dieru
suor Sancti viri iplet dies
suos· qlis fuit abrahã· q mor
tuus est plen9 dier· i senectu
te bona Peccatores vo et i
pii· i dimidio dieru suor mo
riut'· de quib et psalm9 lo
quitur Viri sanguinu et do
losi no̅ dimidiabut dies suos
Non eni iplet opa vtutum·
nec studet penitentia emen
dare delicta Vnde i medio vi
te cursu et error tenebris·
ducent' ad tartaru Quesiui
inqt residuu anor meorum
Non me putas ult' esse victu
ru· dixi no̅ videbo dn̄z deu in
t'ra viuetiu P dn̄o et deo· bis
i hebraico ponit'· ia· qd' in

extrema sillaba· alleluya so
nat P quo seps'gita tustulerit
nequaq ult' videbo salutare
dei i t'ra viuentiu De q i alio
loco sc'ptu e placebo dn̄o i re
gione viuetiu Et rursu pla
cebo dn̄o in lumine viuentiu
Regio ergo scor· ipa e q appel
latur lux viuentiu Non est
eni deus mortuor· s viuoru·
Hoc est aute ome qd' metuit·
ne salutare dei ductu ad infe
ros nequaq mereat' aspicere
Seqt'· Non aspiciã hoiez ult'
et habitatore quietis Qd' no̅
olim ppt' ubi ambiguitate·
sequeti versiculo iuxeram9
Sermo eni hebraicus· oleb·
si legat' ut scribit'· edel· reqe·
si eled· occidente sonat Timet
ergo ne cu scis et homib dei
non habitet i quiete· ne non
videat deu i t'ra viuetiu· ne
gnatio illi9 instar tabnaculi
dissoluat'· ne i tele silitudiez
i ipo lucis exordio precidatur·
et nequaq de semine ei9 xpus
oriatur Qd' aute corpus iuu
appellet' tabnaculu· et aplus
instruit nos dicẽs Nos qui
sum9 i tabnaculo ingemisci
mus aggrauati De mane
aut usq ad vespera finies me·
spabam usq ad mane Qd'
et iob i angustia sua atq tor
metis corpis· sustinuisse se

dicit. q̄n̄do in die expectabat nocte. et luce prestolabat in tenebris. mutatio e tēpoꝝ putans mutari posse suppliciū Hoc verū nouit esse. q̄ magnis febribus estuat Cui⁹ ignis intern⁹ ī silitudīe leonis. om̄ia ossa ꝯsumit. ne se putat pre doloris magnitudīe. esse ulterius victuꝝ Sicut pullus hyrūdinis sic clamabo: meditabor ut colūba Attenuati sūt oculi mei suspicientes ī excelso Dn̄e vim patior responde pro me Q̄d dicā. aut q̄d respōdebit michi cū ipe fecerit Sepg̃ta Quasi hyrūdo sic clamabo. q̄si colūba sic meditabor Defecerūt eīn oculi mei. aspiciendo ī excelsū celi. ad deū qui eruit me. et abstulit dolorē anime mee. et ipe fecit. ¶ Mors imīnēs. et languois incūbens dolor. q̄si leo ita oīa corpis mei ossa frangebant Sz ego ī silitudīez hyrūdinis et colūbe. fletibus et gemitibus dies noctesq̄ṡ iugebam. et a deo solo qui poterat subuenire. eleuatis ī altū oclis auxiliū p̄stolabar. dicebaq̄ṡ ad eū Plus patior q̄̄ mea postulāt merita Sz et si q̄d errauj. ꝯuertar ad melius. tu spōde pro me Non est eīn voletis neq̄ currentis. sz miserentis dei

Rursūq̄ṡ in se reuitit Q̄d dicā. q̄d ve causabor contra factore meū? Aut q̄d respōdebit michi. q̄ fecit ipe q̄d voluit? Sustinēda ergo sūt. q̄cūq̄ṡ decreuerit Pro pullo hyrūdīs. siue hyrundine ut sepg̃inta trāstulerūt. ī hebraico scriptū est. susagor. q̄d interpretatū ē aquila. equus agor. theodocio. sisagor Media eīn vocalis littera. vau. si ponatur inter duas. samech. legitur. sus. et appellatur equus Si ioth. legitur. sis. et hyrūdo dicitur Symachus autē ita trāstulit Sicut hyrūdo inclusa sic cātabo Q̄d ubi agor. et ī ihēmia legitur ubi scribitur Miluus ī celo cognouit tēpus suū. turtur et hyrūdo et ciconia custodierūt tēpora sua Recogitabo om̄s ānos meos in amaritudine aīe mee Dn̄e si sic viuitur. et ī talibz vita sp̄us mei corripies me et viuificabis me: ecce ī pace amaritudo mea amarissima Tu autē eruisti aīaz meā ut nō periret: piecisti post tergū tuū oīa pctā mea Q̄a non infern⁹ ꝯfitebitur tibi: neq̄ṡ mors laudabit te Nō expectabūt q̄ descēdūt ī lacū veritatē tuā Viuens viues ipe ꝯfitebitur tibi: sicut et ego hodie Pater filijs notā

10

faciet veritatē tuā Dn̄e sal
uū me fac. et psalmos nr̄os cā
tabim⁹ cūctis diebꝫ vite nr̄e ī
domo dn̄i ¶ Sepg̃ita. Dn̄e
de ipā anūciatū est tibi. et
suscitasti spūtū meū et ꝯsola
tor visitasti. ecce ī pace ama
ritudo mea liberasti eīn aīaꝫ
mea ut nō periret. et pieasti
post me oīa pctā mea Neqꝫ
eīn in inferno laudabūt te.
neqꝫ mortui benedicēt tibi.
neqꝫ spabūt qui apud infer̄os
sūt misc̄diaꝫ tuā Viuētes be
nedicēt te sicut et ego Ab ho
die eīn filios faciā. qui anū
ciabūt iusticiā tuā dn̄e d̄s sa
lutis mee Et nō requiescā be
nedicēs tibi. cū psalterio oībꝫ
diebꝫ vite mee. in ꝯspcū dom⁹
dn̄i ¶ Nulla res mortaliū
longa est. oīsqꝫ felicitas scli
dū tenetur amittit᷑ Cū eīn
tbulatiōis tēpus aduenerit.
oīne qd̄ pteritū est. nichil ad
iuuat sustinentē Vnde stul
ta epicuri sententia ē q̄ asseit.
recordatiōe ptitoꝝ bonoꝝ ma
la psentia mitigari Ergo eze
chias reputare sē dicit oīns
ānos regni sui. et pterite ut
putabat btitudīs. ī presenti
amaitudīe. et q̄a iā securus
est. nec patitur q̄ refert. de
hūano statu phylosophatur
et dicit Dn̄e si sic viuitur.

et tali sum⁹ ꝯditiōe generati.
corripuisti me. sꝫ viuificasti
me Paceqꝫ tbuisti. Fugato as
syrio. sꝫ pax mea oīni michi
amaritudīe fuit amarior.
q̄a trāquillitate ppl̄i reddita.
et vrbe secura ego solus lim
na mortis intraui Sꝫ tu eru
isti aīaꝫ mea ut nō periret.
ul' psenti vite ul' future Pie
cisti eīn post tergū tuū oīa
pctā mea. ne illa tristis aspi
cere. sꝫ tuā misc̄diaꝫ ꝯteplarer
Infern⁹ eīn et mors nō ꝯfitebū
tur. neqꝫ laudabūt te. iux̄ illud
qd̄ sc̄ptū ē In inferno autē q̄s
ꝯfitebit᷑ tibi. Confessio qꝫ ī
hoc loco nō p penitēcia. sꝫ p
glīa et laude accipit᷑. sicut in
euāgelio legim⁹ Confiteor
tibi pater. dn̄e celi et t̄re Nō
expectabūt inq̄t q̄ descendūt
ī lacū. vitatē tuā Meliusqꝫ ī
sepg̃ita. misc̄diaꝫ Qui eīn
ī inferno est. nō expectat in
dicīj veritatē. sꝫ misc̄diaꝫ. maxīe
cū saluator ad infernū descē
derit. ut victos de inferis libe
raret Per lacū manifestius ipē
inferos tūstulerūt Viues viues
ipē ꝯfitebit᷑ tibi. sicut et ego
hodie Et h' ꝯfessio p laudatiōe
ponitur Neqꝫ eīn sua scelerā ꝯfi
tet᷑. sꝫ agit grās deo. et nō
ē pulchra laudatio ī ore pctōis
Cuqꝫ infern⁹ et mors non

9fiteantur nec laudet dnm.
e contrario vita atqz viuetes
dnz glorificat Vnd qz sequit
pater nota faciet filijs vita
te tua. hoc significat qd in
deuteronomio legit Introga
patre tuu et anunciabit tibi.
seniores tuos et dicet tibi. ut
p successiones et gnatioes sin
gulas. dei i posteris clemetia
predicetur. P quo septuaginta
posuert Ab hodie enim filios
facia. q anunciabut iusticia
tua Causalis qz 9iunctio seque
tia cu superioribz copulat. qd
videlz ideo viuetes et ipe vi
uens benedicat deo. q'a ab hu
dic facturus sit filios. q anu
cient veritate eius. qd certe no
erat sue potestatis Neqz enim
p p'phaz illi liberi pmissi sut
sz psens vita gcessa. psertim
cu ipiissimu filiu genuerit
manassen. q repleuit ihrlz
sanguie. a porta usqz ad por
ta. et no benedixit sz male
dixit deo. pseques scos eius
Possumus ergo iuxta septuaginta
hoc dice. qd no dixerit filios
facia. sz manaia. qs ul par
uulos. ul pueros. siue ifantu
los et posteros itelligimus Ut
ex eo qd ipe misericdiaz 9secutus
est. oib ventura posteritas
hoc cognosces. laudet eius icre
dibile clementia Saluu ergo

me fac dne. et oms qui i te credi
mus. tuoqz sumus auxilio libeati.
ut cuctis diebz vite me te cute
mus i teplo Et iussit ysaias
ut sumeret massa de ficis. et
cataplasmaret sup vulnus. et
sanaretur Et dixit ezechias.
Quod erit signu q'a ascenda ad do
mu dni. ¶ Hoc prius legedu
e qr oratio ezechie siue scriptura.
qua nuc interpretati sumus Ante
enim cataplasma vulneri iposi
tu e. et prius signu ab eo peti
tum future sanitatis. qr gratias
ageret deo. qd dicit fecisse sana
tus Aiut hebrei ubi nr sin. qd
ptermisere septuaginta. vlcus sona
re no vulnus Itaq et aqla sy
machusqz et theodotio. eakos.
interpretati sut. p qd morbu
regiu itelligi voluit Cui 9tr
ria putatur. ul supta i cibo.
ul apposita corpori. quiqz sut
dulcia Ergo ut dei potentia
mostraretur. p res noxias et
aduersas. sanitas restituta est
Alij sin. no vlcus sz apostema
suspicantur. qndo tumes cor
pus coctio et putrescete pure
9pletur. et iuxta arte medicorz.
omnis sanies. siccioribz ficis at
qz cotusis. i cutis supficie puo
catur At p hoc non spnenda
medicina esse. q vsu 9stet et
experimeto. q'a et hac fecit ds.
Oratio ergo at grazz actio

hucusq3 ɔscripta est. Ceterū qd' signū datū sit supioris hystorie ordo narrauit. Cap Tricesimū nonū.

In tepore illo misit merodach baladan. filius baladan rex babyloīs. libros et munera ad ezechiā. Audierat em̄ qd' egrotasset et conualuisset. Letatusq3 ē sup eis ezechias. et ostēdit eis cellā aromatū et argenti et auri. et odoramētoꝝ et vnguenti optimi. et omēs apothecas suppellectilis sue. et vniuīsa q̄ īueta sūt in thesauris ei9. Non fuit ubū qd' nō ostendēt eis ezechias ī domo sua et ī omī ptate sua. ¶ Supra legim9 qrtodecīo āno regis ezechie. ascendisse sennacherib regē assyrioꝝ. sup om̄s ciuitates iude munitas et cepissē eas. et postea obsedissē lachis. trāsissē lobnā. misissē ihrlm parte exercit9 sui. cesaq3 p angelū. centū octoginta qnq3 milia exercit9 ei9. et ipz fugisse in niniuen. interfectuq3 a filijs ī fano dei sui. et regnasse p eo asaradon filiū ei9. egrotasse ezechiā. et recepissē pphe nūcio sospitatē. Factū signū incredibile. ut sol dece horarū spaciis reuteret ad ortū suū. et pene duplex dies fiet. Nūc legim9. qd' ī illo tepore. hoc ē ī eodē āno quo hec gesta sūt

oīa. miserit merodach baladan. fili9 baladan rex babyloīs. libros et munēa ad ezechiam. Non assaradon. q̄ senacherib patri. apud assyrios ī regnū successerat. de cui9 seu morte seu vita. scriptura ɔticuit. Ex quo pspicuū est. aliud tunc fuisse regnū assyrioꝝ. et aliud babyloniꝝ. Denq3 samaria. id est dece tribus cepere assyrij. iudā aute et ihrlm. postea legim9 cepisse chaldeos. quoꝝ rex nabuchodnosor fuit. Et q̄a apud eos astroꝝ obseruātia est. stellaruq3 cursus longo vsu et exercitatiōe cognitus. qd' et ī dnī natiuitate mōstratur. intellexerīt solē recursu diei spacia duplicata. seruire ei que solū deū. id ē solē putabant. Cuq3 causas huj9 miraculi rationēq3 pquireret. Fama p om̄s gentes volitante. didicerīt. ppt' egrotatiōez regis iude. etiam cursū signi clarissimū ɔmutatū. Cuā non esse opiniōez meā. s3 scripture scē fidem. dierū ūba testant'. q̄ dixere post alia. Ipse ē ezechias qui opturauit supiorē fontē aquarū gyon. et auertit eas subter ad occidentē urbis dauid. In oībz opibz suis fecit pspere q̄ voluit. Attamen in legatiōe pncipū babylonis.

qui missi fuerat ad eu ut intro
garet de portento qd acciderat
sup terra. reliquit eu ds ut tep
taret et nota fieret omnia q
erat i corde eius Ideo aute
teptatioi relictus est. qa post
tanta victoria. et solus regres
su. et gratulatioez regum po
tentissimi. cor illius eleuatu
est Denique in eode volumine
scribitur Multi deferebat hosti
as et sacrificia dno in ihrlz. et
munera regi ezechie iude. et ex
altatus est cora cunctis getibz
In diebz illis egrotauit usqz ad
morte. et orauit dnz et exau
diuit eu. et dedit ei signu Sed
no iuxta bnficia q acceperat
retribuit. qa exaltatu e cor eius.
et facta est cont eu ira. et gt
iuda et ihrlm Rursuqz scriptura
sca elatione cordis eius dicit
penitentia mitigata. inferes
Et humiliatus e postea. eo qd ex
altatu esset cor eius. ta ipse q ha
bitatores ihrlz: et ideo no venit
ira dni sup eos in diebz ezechie
Letatus e ergo i aduetu legato
ru merodach. que patre fuisse
nabuchodonosor hebrei autu
mat. et i oblatioe muneru. et
gratulatioe sanitatis sue. os
tenditqz eis iux sepgita domu
nechota. p qua symachus trans
tulit aromatu suor. et thesau
ros argenti et auri. et odorame

tor. et vngueti optimi. qd i he
braico scribitur olei boni. et oms
thesauros vasor gaze. siue ut
ibi legit vasor suor Gaza au
te lingua psaru. diuicie nuncu
pantur. nec est hebreus sermo
sz barbarus Non fuit inqt verbu.
qd iux hebraica osuetudiez p
re. frequeter accipit. qd no oste
deret eis i domo sua. et i omi
ptate sua Vnde dei ira iustissi
ma. quonia no solu thesauros
suos atqz palatij: sz et tepli os
tenderit Que etia fuit ptatis eius.
de cuius valuis auri laminas
ante ia tulerat Introiuit
aute ysaias pha ad rege eze
chia. et dixit ei Qd dixerut
viri isti. et vnde venert ad te?
Et dixit ezechias De tra longi
qua venert ad me. de babyloe
Et dixit Qd vidert i domo tua?
Et dixit ezechias Oia q i do
mo mea sut viderut No fuit
res ~~siue ubu~~ qua no ostederi
eis in thesauris meis Et dixit
ysaias ad ezechia Audi vbu
dni exercituu Ecce dies venient.
et auferentur oia q i domo tua
sut. et q thesaurizauert pa
tres tui usqz ad die hac. i baby
lone No relinquetur quicqz dicit
dns Et de filijs tuis qui exibut
de te. qs genueris tollent. et
erut eunuchi i palatio regis
babylonis Et dixit ezechias

ad ysaiam Bonu͞ u͞bu͞ dn͞i. qd' locutus est. Et ait. fiat ta͞tu͞ pax et vitas in diebꝫ meis ¶ Tradu͞t hebrei. ideo egrotasse ezechia͞. quonia͞ post auditam victoria͞ iudeoꝝ. et assyrii regis interitu͞. no͞ cecineit laudes dn͞o. q̄s cecinit moyses pharaone sb' merso. et delbora interfecto sisara. et ana genito samuele. Vnde ꝯmonitu͞ esse infirmitatis sue et fragilitatis Rursu͞qꝫ post corporis sanitate͞ et signi magnitudine. offerri alia͞ occasione͞ supbie. qua͞ ut prude͞s et dei cultor vitare debuerat. nec mo͞strare alienigenis diuicias suas. q̄s deo tribuente possederat. Ex quo iux͞ᵃ leges q̄ꝫ tropologie discim͞. no͞ mitte͞das margaritas ante porcos. nec dandu͞ sc͞tu͞ canibꝫ. Qui eni͞ fidelis ē spu͞ absco͞dit negocia. Et q̄cu͞qꝫ hoc no͞ fecerit. virt͞ illi͞ eneruatur. peritqꝫ posteritas. et amisso virili robore. ī muliebre redigitur mollitudine͞. Ingreditur ergo ysaias ad rege͞. et q̄si nesciens sciscitatur. Quid dixerint viri isti. et vnde venerint. Duo interrogat. q̄d locuti sint et vnde venerint. Ille ad vnu͞ respo͞dit. altero p't missō. Qd' cu͞ emphasi et supcilio legendu͞ ē. De t͞ra lo͞ginqua venerunt ad me de babylone. qd' q̄nto terra longior sit. vnde venerunt. tanto iste gloriosior p't que venerunt. Et venerunt m̄gr ad me. q̄ debuerat dicere. venerunt ad gloificandu͞ deu͞. pro signi magnitudine. De babylone. q̄ vrbs in toto orbe potentissima est. Rursusqꝫ ysaias. qd' m̄gr viderunt ī domo tua? Et ille respo͞dit. ex parte veru͞. qd' o͞ia viderint in domo illi͞. nec fuerit res qua͞ no͞ oste͞derit eis ī thesauris suis. ſꝫ alteru͞ tacet de quo verebatur offensam. qd' oste͞derit eis cuncta q̄ habe͞t ī sua ptate. haud dubiu͞ q̄n et templi suppellectile͞. P't q̄ ysaias dei sermone pfert sententia͞. Audi u͞bu͞ dn͞i exercitu͞u͞. Veiet tepus q̄ndo o͞ia hec q̄ ī domo tua sunt. et no͞ tuo ſꝫ patru͞ tuoꝝ labore q̄sita. ī babylone transferantur. et de semine tuo fiant eunuchi ī aula regia Ex quo hebrei volu͞t. daniele͞. ananya͞. misaele͞. azariam. q̄ fuere de regio semine. factos esse eunuchos. q̄s ī ministerio nabuchodonosor fuisse no͞ dubiu͞ ē. Dixit ei ezechias. Bonu͞ u͞bu͞ dn͞i qd' locut͞ est. In quo ab hebreis reprehenditur. cur no͞ sit imitat͞ bonitate͞ moysi. q̄ locut͞ ē ad dn͞m Aut dimitte eis hac noxa͞. aut si no͞ facis. dele me de libro tuo que͞ sc͞psisti Vnde et ap̄lus paulus anathema vult esse a xp̄o

pro fratribz suis. qui sunt isrlite
Et ptea ezechia dei sermonibz
nō pbatū. q̄a in qsequentibz
loquitur Consolamini qsolamini
pplē meus dicat deus vester.
Ut p quibz ille nō rogauerat.
dnī clementia consolentur.

Cap Quadragesimū.

Consolamini qsola
mini pplus meus
dicat deus vester
Loquimini ad cor ihrlz et aduo
cate eā. quoniā qpleta ē ma
licia ei9. dimissa est iniquitas
illi9 Suscepit de manu dnī
duplicia. p oībz pctīs suis.
Sec̄ p̄gsita. Consolamini qsola
mini pplz meū dicit dns Sac
dotes loqmini ad cor ihrlz. coso
lamini eā. q̄a repleta ē humili
tas ei9. solutū est pctm illius.
q̄a recepit de manu dnī dupli
cia pctā sua. Iux intptes
ceteros iubentur alij. ut pplz
dei et ihrlz ptes qsolentur. iux
hebraicū. ipsi pcipitur pplo. ut
qsoletur. et loquatur ad cor ihrlz.
et aduocet eā Loqui autē ad
cor ihrlz. ydioma scripturaꝝ est.
Qui eīn mereti loquitur. et bla
dus qsolator est. ad cor loqui
dicitur Doceat nos sichem
fili9 emor. qui corrupta dyna.
locutus ē ad cor ei9. et qsolatus
est eā Et ubicūqz sile qd inue
neris. huc sensū habz Causaqz

consolationis. remissio pctorū
est. et causa remissionis. q̄nia
suscepit de manu dnī duplicia.
p omnibz pctīs suis Qui enim
scit voluntatē dnī sui. et peccat.
vapulabit multis Oīs qz q̄ habz
i se habitatorē spiritū scm̄. quē
saluator aplis pmittebat dicēs.
rogabo prēz meū. et aliū qso
latorē dabit vobis. ut sit vobis
cū i sempiternū spiritū veritatis. et
iterū. cū autē venerit qsolator
spūs scūs quē mittet pater me9
i noīe meo. ille vos docebit oīa.
et rursū. cū autē venerit qsola
tor spūs scūs. quē ego mittā
vobis a patre spiritū veritatis q̄
a patre egreditur. ille testifica
bitur de me. et pdest vobis ut
ego vadā. nisi enī ego abiero.
qsolator nō veniet ad vos. coso
lator est. cui et nunc pcipitur
ut qsoletur pplz dei Unde et a
postolus paulus loqbatur ad cre
dentes Benedictus deus et pr dnī
nri ihu xpi. pater misericordiarū
et deus toti9 qsolationis. q̄ coso
latur nos i omī tribulatiōe nrā.
ut possim9 qsolari eos qui in
omī tribulatiōe sunt. p qsolationē
qua ipi qsolamur a deo. quoniā
sicut habūdāt passiōes xpi i
nobis. sic p xpm habūdabit et
qsolatio nrā. Et iterū Et spes
nrā firma est p vobis. scientes
quoniā sicut pticipes estis pas

sionu sic et ꝯsolatiōis eritis. Qui sit autē iste ꝓplus. q̄ per aplōs et viros ecclīasticos ꝯsolat̃. nō isrl̄ et iacob et iudam. ut ī alijs locis sc̄ptura ꝯmemorat. s; ꝓplm dei. zacharias ꝓpha testatur dicēs Gaude et letare filia syon. q̄a ecce ego veio. et habitabo ī medio tui dicit dn̄s Et ꝯfugiet ḡtes mlt̄e ad dnm ī die illa. et erūt ei ī ꝓpl̄z. et habitabūt ī medio tui. et cognosces quonia dn̄s omīpotēs misit me ad te Quo testimōio ꝑspicue demostrat̃. ḡtes plimas ī ꝓplm dei esse vertēdas Et hec dicit dn̄s missus a dn̄o. cui nomen omīpotēs est. Et hoc notandū qd̄ nō soluat̃ nr̄a pcc̄a. nisi de manu dn̄i recepim⁹ ea. nec idē est solui pcc̄a atq; dimitti Cui enī dimittūt̃ solutiōe nō indiget. audiēs ī euāgelio. co fide filia. dimittuntur tibi pcc̄a tua Cui autē soluūt̃. ꝓpterea soluūt̃. q̄a purgata sūt et soluta ꝑ penas // Juxta hystoriā. recepit ihr̄lm de manu dn̄i duplicia pcc̄ū sua. semel a babylonijs. sc̄d̄o a romanis Quod q; additur ī sep̄ꝯgita. et sacerdotes. obelo ꝑnotandū ē Vox clamatis ī deserto Pate via dn̄i. rectas facite ī solitudīe semitas dei nr̄i Oīs vallis exaltabit̃ et oīs mons et collis humiliabit̃

Et erūt praua in directa. et aspera ī vias planas Et reuelabit̃ gl̄ia dn̄i. et videbit oīs caro pariter. qd̄ os dn̄i locutū est // Sep̄ꝯgita. Vox clamātis in deserto parate viā dn̄i. rectas facite semitas dei nr̄i Oīs vallis īplebitur. et oīs mons et collis humiliabit̃. et erūt ꝑua ī recta. et aspa ī cāpos. et apparebit gl̄ia dn̄i. et videbit oīs caro salutare dei. q̄a dn̄s locut⁹ est ¶ Hui⁹ vocis memores scribe et pharisei. et pn̄cipes iudeoꝝ. cū audisset iohēz ꝑdicare ī solitudīe baptismū penitēcie. et docere ꝓpl̄z. mittūt q̄ īterrogaret eū. utrū ipē ess; xp̄us. an helyas. an vn⁹ ex ꝓphetis Cūq; respōdiss; nichil se hoꝝ esse. rursū īterrogant Dic ergo nobis q̄s es. ut responsum dem⁹ hijs qui miserūt nos Quid dicis de te? Ad q̄ ille respōdit Ego vox clamātis ī deserto. pate viā dn̄i. sicut dixit ysaias ꝓpha In quo amaduertendū. qd̄ recte vie dn̄i et semite dei nr̄i. īpletio valliū. et colliū montiūq; humiliatio. et prauoꝝ correctio. et asperorū rupiūq; cāpestria. et gl̄ia dn̄i. et salutare dei nr̄i. non ꝑdicet̃ ī ihr̄l̄z. s; ī solitudine ecclīe. et ī deserta gentiū multitudīe. de qua sup̄ legimus.

Letare deserta sitiens. exultet so
litudo et floreat q̄si liliū. Hec
enī deserta erat noticia dei. et
ab ydolis tenebat᷑. huius ī ɔfes
sione et erecta ī supbia. aspea
et intractabilis ī feritate. Sed
postq̄ apparuit glia dn̄i et vi
dit omīs caro salutare dei. tūc
ta repēte mutata sūt. et via
dn̄i pata. ita ut appareret in
solitudīe glia dei. qn̄do bapti
zat9 ē dn̄s ī iordane. et apta sūt
celi. et sp̄us scūs ī spetie colū
be descendit et mansit ī eo. vox
q3 prius desup intonātis audita
est. Hic ē fili9 me9 dilcūs ī quo
michi ɔplacui. hūc audite.
Et oīs caro vidit salutare dei
Que ppterea caro appellabatur.
q̄a prius spitū scm̄ nō habebat.
De qua dicit et dn̄s. Nō pma
nebit sp̄us meus ī hominibȝ
istis. quoniā carnes sūt. Illa
autē caro videbit salutare dei.
de qua p iohel idem loqbatur
Effundā de spitu meo sup oēȝ
carnē et pphetabūt. Qd' nō
solū illo tēpore clamabat io
hānes. q̄ sermōis dei pcursor
et puius recte vox appellat᷑.
sȝ usq3 hodie ī deserto gētiliū
eccliaꝝ clamat magistri. ut
rectas faciam9 vias et semi
tas ī cordibȝ nr̄is deo. ipleam᷑
q3 v̄tutibȝ. et inclinemur hūi
litate. praua mutem9 ī recta.

aspera vertam9 ī mollia. et sic
gliaȝ dn̄i et salutare dei videre
mereamur. Vox dicentis.
Clama. Et dixi. Qd clamabo?
Omīs caro fenū. et oīs glia
ei9 q̄si flos agri. Exsiccatū est
fenū. et cecidit flos. q̄a spitus
dei sufflauit ī eo. Vere fenū
ē pplus. Exsiccatū ē fenū. ceci
dit flos. verbū autē dn̄i ma
nebit ī etnū. Sepꝰgīta. Vox
dicētis. Clama. Et dixi. Qd cla
mabo? Omīs caro fenū. et
oīs glia hoīs. q̄si flos feni.
Aruit fenū et cecidit flos. q̄a
spitus dei flauit ī eo. Ve fenū
est pplus. Exsiccatū ē fenū. re
cidit flos. verbū autē dei ma
manet ī sepitnū. Hoc qd
asteriscis notatur. q̄a spitus
dei flauit ī eo. ve fenū ē pplus.
aruit fenū. cecidit flos. ex he
braico et theodocionis editiōe
additū est. Ex quo manifestū
est. ul' a sepꝰgīta ptmissū. ul'
paulatim scriptoꝝ vicio abolitū.
dū et prior et sequēs v̄sus finit᷑
ī flore. Sup legim9 pphā dicē
te. et audiui vocē dn̄i dicētis.
quē mittā. et q̄s ibit ad pplm
istū. et dixi. ecce ego. mitte me.
et ait. vade et dic pplo isti. au
re audietis et nō itelligetis.
et videtes videbitis et nō vide
bitis et reliq̄. Ad quā pdicatiōeȝ
dura ppessus ē. Nūc dn̄i voce

dicente clama. timens filia. quid clamare debeat: sustitat Et a generali incipiens. omnis caro fenum. et omnis gloria eius quasi flos feni. peruenit ad speciale. ut nichilominus dicatur de populo: vere fenum est populus Et revera si quis fragilitatem carnis aspiciat. et quod per horarum momenta crescimus atque decrescimus. nec in eodem manemus statu. ipsumque quod loquimur. dictamus. et scribimus. de vite nostre parte preteruolat. non dubitabit carnem fenum dicere. et gloriam eius quasi florem feni. sive prata camporum Qui dudum infans. subito puer. qui puer repente iuvenis. et usque ad senectutem per spatia mutatur incerta. et ante se senem intelligit. quam iuvenem non esse miretur. Pulchra mulier que adolescentulorum post se trahebat greges. arata fronte contrahitur. et que prius amori. postea fastidio est. Et quod et egregius apud grecos scribit orator. speciem corporis aut tempore deficere. aut languore consumi. Exsiccata est igitur caro. et cecidit pulchritudo. quia spiritus furoris dei atque sententie flavit in ea. Ut a generali disputatione ad scripture ordinem revertamur. eius qui portat ymaginem terreni. et servit viciis atque luxurie. fenum est. et flos preteriens Qui autem habet et custodit ymaginem celestis. illa caro est que videbit salutare dei. que cotidie renovatur in cognitionem secundum ymaginem creatoris. et incorruptibile atque inmortale corpus accipiens. mutat gloriam non naturam Verbum autem dei nostri. et hii qui verbo sociati sunt: permanent in eternum

Super montem excelsum ascende tu (al. que) qui evangelizas syon. exalta in fortitudine vocem tuam qui (al. que) evangelizas iherusalem Exalta. noli timere. dic civitatibus iude Ecce deus vester Ecce dominus deus in fortitudine veniet. et brachium eius dominabitur Ecce merces eius cum eo. et opus illius coram eo Sicut pastor gregem suum pascet In brachio suo congregabit agnos. et in sinum suo levabit. Fetas ipse portabit Secundum septuaginta.

Super montem altum ascende qui evangelizas syon. exalta in fortitudine vocem tuam. qui evangelizas iherusalem Exalta. noli timere. dic civitatibus iude Ecce deus vester Ecce dominus deus cum virtute veniet. et brachium eius cum dominatione. Ecce merces eius cum eo. et opus in conspectu illius Sicut pastor pascet populum suum. et brachio suo congregabit agnos. et pregnantes consolabitur

Precipitur apostolorum choro. ut ad predicationem omnis carnis que visura sit salutare dei. excelsa conscendat. de magnisque

dicturi. in sublimibz commorent
Porro hebraicu et ceteri itptes.
posuit genere feminino. ut dicat
que euangelizas syon. et q euan
gelizas ihrlm. Qd ubu iuxta
grecos ambiguu est. ut possi
mus accipe. ul ea que nuciat.
ul ea cui anuciatur. Siue igit
nuciat ubu dei et dni salutare.
syon et ihrlz. de syon eni exibit
lex. et ubu dni de ihrlz. siue
nuciat eis p aplos. debet excel
sa ascendere. et ad motana trans
ire. Mirusqz i modu cu ipa sy
on mons sit. dicente sciptura mos
syon i quo habitasti. aliu altio
re monte iubet ascende. a quo
vulneratus e pnceps tyri. Et qa
doctrine aplorz erat multa futura
gtria. et staturi ante psides
et tbunalia ducebat. adiungit
Exalta noli timere. dic ciuita
tibz iude. synagogis videlz et
ppls iudeorz. de quibz dns dice
bat. Non veni nisi ad oues pdi
tas dom9 isrl. et paulus apls
Vobis inqt oportebat anunciari
pmu ubu dei. Quid e ante illud
qd iubent dicere. Ecce ds vr.
que sep expectabatis Ecce dns
deus in fortitudie veniet. que
gtepsistis i humilitate venientē
Et fortitudo ei9 dnabit. qui
pus forma serui acceperat. fac
tus obediens patri usqz ad mor
tem. Ecce mces ei9 cu eo. et

opus illi9 cora eo. iuxta qd ipe
dicit i euangelio. Ventur9 e eni
fili9 hois i glia pris sui. et red
det unicuiqz scdz opus suu. Sicut
pastor gregē suu pascet. Iste
q postea i maiestate ventur9
est. prius forma pastoris acci
piet. ipe de se dicens. Ego sum
pastor bon9. et cognosco meas.
et cognoscut me mee. et aiaz
meam pono pro ouibz meis
De quo et i zacharia pater
loquit. Percutia pastore. et di
oues dispgent. In brachio
iqt suo ggregabit agnos. Pro
tauros et arietes et hyrcos.
et grandes oues. qbz p ezechiel
gminat. qd lacte vescant. et
operiat lanis. et infirmu gte
rant gregē. sz agnos adhuc
tenellos. et rudis i xpo ifan
tie. q nup i baptismo sut rena
ti. de qbz ipe dns loqbatur ad
petru. Pasce agnos meos. Vn
de et i eode ezechiel sciptu est
Suscitabo sup eos pastore unu.
et pascet eos. seruu meu da
uid. et erit pastor eorz. Et ego
dns ero eis i deu. et dauid i
medio eorz pnceps. ego dns
locut9 su. et pona cu dauid
testamentu pacis. In quo co
sideradu. qd post multa tepora
dauid gulosis pastoribz repro
batis. dnz nrm q e de stirpe da
uid. suscitaturu esse se dicat.

qui ggreget agnos. et foueat
i sinu suo. et fetus omiu sine
fetas oues ipse portet i hume
ro suo. sicut i euagelio legim9
qd oue errante. et a grege so
luto remanente. suis ad cau
las humeris reportarit. Pos
sum9 oues fetas aplos et apli
cos viros. omesq ecclie docto
res dicere. q salute parturi
unt plimor. et dicut cu aplo
Filioli mei qs iteru parturio.
donec xpus formet i vobis
Hebrei asserut. nec de hac
re apud eos vlla dubitatio e.
spitu scm ligua sua appellari
genere feminino. id e. ruha.
codsa. Illudq qd i sexagesio
septio psalmo dicit. dns da
bit ubu euagelizatib vtute
mlta. illi sic legut. Dns da
bit ubu euagelizatib vtute
mlta. hijs videlz aiabz q spm
scm osecute sut. Nemo et
illud. sicut oculi ancille i ma
nibz dne sue. aiaz intptant
ancilla. et dnam. spitu scm
Sz et i euagelio qd iux he
breos scptu e. et nazarei lec
titat. dns loqt. modo me tu
lit mater mea spitus scus
Nemo aute i hac parte sca
dalizari debz. qd dicit apud
hebreos spitus scus genere
feminino. cu nra ligua ap
pellet genere masculino. et

greco sermone neutro. In di
uinitate eni nullus e sexus.
Et ideo i tribz pncipalibz liguis
qbz titulus scpto e dnice pas
sionis. tribz generibz appellatur.
ut sciam9 nulli9 esse generis
qd diuisu est. Quis mensus
est pugillo aquas. et celu pal
mo ponderauit. Qs appedit
tribz digitis mole tre et libra
uit i pondere motes. et colles
i statera. Quis adiuuit spi
tu dni. Aut qs osiliari9 ei9
fuit. et ostedit illi. Cu quo
init osiliu et istruxit eu. et
docuit eu semita iusticie. et
erudiuit eu sciencia. et viam
prudetie ostendit illi. Ecce
getes sicut stilla situle. et qsi
mometu statere reputate sut
Ecce insule qsi puluis exigu
us. et liban9 no sufficiet ad
succedendu. et aialia ei9 non
sufficiet ad holocaustu. Oms
getes qsi no sint sic sut cora
eo. et quasi nichilu et inane
reputate sut ei. Sep gita.
Quis mensus e manu aqua.
et celu palmo. et oez tra pu
gillo. Qs statuit montes po
dere. et rupes statera. Qs
cognouit mente dni. aut qs
osiliarius ei9 fuit. Qui do
cueit eu. cui9 accepeit osiliu.
et istruxit eu. Vel qs docuit
eu iudiciu. et via itelligetie

quis ostendit illi? Sic omnes gentes sicut stilla situle. et quasi momentum statere reputate sunt. et quasi saliua estimate. Et libanus non sufficiat ad comburendum. et omnia quadrupedia non sufficiunt ad holocaustum. et cuncte gentes quasi nichil sunt. et nichili reputate sunt ei. ¶ Ne quis putaret difficilem esse vocationem gentium. et quod omnis caro videret salutare dei. et super montem excelsum iuberent ascendere qui euangelizat syon. et ipse dominus veniret in fortitudine. et redderet vnicuique secundum opus suum. instarque pastoris agnos foueret in sinu. et fetas ipse portaret. describitur illius magnitudo. quod nichil ei inpossibile sit. et qui vniuersa condiderit. creatorque sit omnium. etiam hec que comparatione eorum parua sunt. valeat perpetrare. Quod autem pugillum vocat et palmum. humane consuetudinis verbis vtitur. atque mensuris: ut dei potentiam per nostra uerba discamus. In eo ubi septuaginta transtulerunt. quis mensus est manu aquam. siue ut nos vertimus. quis mensus est pugillo aquas. aquila transtulit. quis minimo digito mensus est aquas. Hoc enim dictos sonat. ut scilicet non tota manu. sed paruo digito quem vulgo gustatorem vocant. omnis aquarum vastitas ponderetur.

Spithame. autem hoc est palmus. extentam significat manum. a pollice usque ad extremum digitum. Sin autem contrahamus manum. pugillus efficitur. ut per palmum et pugillum. extentos celos. et globum terre nouerimus. Pro pugillo quem in comprehensione terre. septuaginta transtulerunt. in hebraico scriptum est. Salis. quem symmachus. triton. aquila. trissom. interpretati sunt. et nos ut manifestius faceremus. in tres digitos vertimus. Quod scilicet molem terre et excelsa montium tollatque quasi tribus digitulis et statere paruo momento appenderet. Per que dei maiestas et creatoris potentia demonstratur. Quis inquit adiuuit spiritum domini? Aut quis consiliarius eius fuit. et ostendit illi? Et cetera. Pro quibus symmachus interpretatus est. Quis parauit spiritum domini. et virum consilii eius quis ostendit ei? Cum quo iniit consilium. deditque ei intelligentiam. et docuit eum viam iudicii. et instruxit illum scientiam. et iter prudentie monstrauit ei? Pro quod ostendit manifestius paratum spiritum siue firmatum illum esse de quo in apostolo legitur. Dominus autem spiritus est. Et super quem requieuit spiritus dei. spiritus sapientie et intellectus. et reliqua. Qui dicit in consequentibus. Spiritus domini super me propter quod vnxit me. Ipse est enim spiritus domini.

et vir consilii eius. in quo habitat
omnis plenitudo divinitatis corpora-
liter. Cum illo iniit consilium. de quo
et supra diximus. admirabilis consi-
liarius. et in proverbiis scriptum est.
Deus sapientia fundavit terram.
paravit autem celos prudentia.
Porro sepe quesita quod dixerit. quis
cognovit mentem domini. et quis consi-
liarius eius fuit. hoc intelligi vo-
luit. quod mens et ratio et sensus
dei. per quem omnia facta sunt. et sine
quo factum est nichil. ille sit de
quo in psalmis canitur. Verbo
domini celi firmati sunt. et spiritu
oris eius omnis virtus eorum. Omnes gentes
que non noverunt creatorem suum. sive
universum mortalium genus. ad compa-
rationem dei. quasi stilla situle sunt.
et quasi momentum statere. quod le-
vi pondere in partem alteram decli-
natur. Et quomodo si de situla
stilla modica fluat. a portante
negligitur. ita universa gentium
multitudo. supernis misteriis com-
parata. et angelorum multitudini.
pro nichilo ducitur. Insule quoque quasi
saliva reputantur. sive ut Sym-
machus et theodotio. quem po-
nentes hebraicum. sicut dos. quod
decidit. pro quo aquila. lepton.
bamomenon transtulit. Nunc
autem hebrei hoc verbo significari
tenuissimum pulverem. qui vento
raptante sepe in oculos mittitur.
et sentitur potius quam videtur.

Minutissima ergo frusta
pulveris. et pene invisibilia hoc
verbo appellat. que forsitan demo-
critus cum epicuro suo athomos
vocat. Multaque sunt nomina. que
ita leguntur in greco. ut in hebraico
posita sunt. propter interpretandi diffi-
cultatem. et ad comparationem lingue
hebree tam greci quam latini sermo-
nis pauperiem. Simulque ut pau-
latim homines abstrahat ab
ydolatria. aufert cerimonias
victimarum. et docet quod omnia ligna
libani. et arieta que in eo pascun-
tur. holocaustis eius sufficere ne-
queant. Si autem omnes gentes sic
sunt in conspectu illius. quasi non sint. et
quasi nichilum et inane reputantur.
in omnibus autem gentibus et israel est. ergo
et ipse sic est quasi non sit. et in
nichilum atque inane reputatur
Hoc dicimus. ut frangatur eius
superbia. et ceterarum gentium silens
esse se noverit. Cui ergo si-
milem fecistis deum. aut quam
ymaginem ponetis ei. Numquid
sculptile conflavit faber. aut au-
rifex auro figuravit illud. et
laminis argenteis argentarius.
Forte lignum et imputribile ele-
git artifex sapiens. et querit quo-
modo statuat sculptile quod non
moveatur. ¶ Despecta dei
magnitudine. et potentia illius
ex parte monstrata. gentibus
quoque insulisque quasi stilla situle et mo-

mento statere reputatis ac pul
uere. et hostiarum cerimonijs re
futatis. cur omis gentes q̄si in
nihilu sint i ↄspcu eius. et q̄si
iane reputent in sequetibz do
cet. Cui simile fecistis deu? Aut
qua ymagine ponetis ei. qui
spitus est. et i oibz. et ubiqz dis
currit. et tra q̄si pugillo ↄtinet?
Simulqz deridet stulticia nati
onu. qd artifex siue faber era
rius. aut aurifex et argetari
us. deu sibi faciat et laminis
clauisqz ↄpingat. ac fortit sta
tuat. ne ventoz flatibz decru
datur. Ad qz intulit forte lig
nu et iputribile. elegit arti
fex sapies. in hebraico dicitur.
amsuccam. qd gen9 ligni est
iputribile. quo ul maxie ydo
la fiut. Hec aute dicit. ut ydo
lis reprobatis. euagelice doct
ne via paret. et oia praua di
rigatur i rectu. exaltet valles.
et colles humilientur. et reuele
tur glia dni. et ois caro videat
salutare dei. ¶ Iuxta tropologia
possum9 dicere. qd intrepent
pncipes hereticoz. diuisa ydola
de suo corde fingetes. ul eloquij
venustate. qd intpretat argetu.
ul splendore auri qd refertur
ad sensu. ul ligno iputribili.
q̄ viliora sut dogmata. et ppe
tua putent a fingetibz. et dia
letica arte firment. ne mouea

tur et corruat. sz solida radice
ↄsistat. Nuqd non scietis?
Nuqd non audietis? Nuqd no
anuciatu est ab initio vobis?
Nuqd no itellexistis fudameta
tre? Qui sedet sup gyru terre.
et habitatores ei9 sut q̄si locuste.
Qui extendit velut nichili ce
los. et expandit eos sicut tabna
culu ad inhabitadu. Qui dat
secretoz scrutatores q̄si no sint.
iudices tre velut iane fecit. Eq
de neqz platat9. neqz satus. neqz
radicat9 i tra truncus eoz. Repe
te flauit i eos et aruerut. et t
bo q̄si stipula auferet eos. Et
cui assimilastis me et adeq̄stis
dicit scus? Leuate i excelsum
oculos vros. et videte q̄s creauit
hec. Qui educit i numero mi
liciā eoz. et omis ex nomie vo
cat. Pre multitudie fortitudis
et roboris. virtutisqz ei9. neqz vnu
reliquu fuit. ¶ Sepfita. Nō
ne scietis. none audietis? Nu
anuciatu e vob a pncipio? Nu
ↄgnouistis fudameta tre? Qui
tenet gyru. et habitatores ei9
q̄si locustas. Qui statuit q̄si came
ram celum. et q̄si tabnaculu
extendit ad habitadu. Qui dat
pncipes regnare p nichilo. tra
aute q̄si nichili fecit. Siqde no
plantabunt. neqz serentur. nec
solidabit ~~ut~~ i tra radix eoru.
Flauit sr eos et arefacti sut

et tēpestas assumet illos q̄si sti
pulam Nunc ergo cui assimi
lastis me, et exequabor ei dicit
sctus? Eleuate sursum oculos vros
et videte. qs ostēdit hec om̄ia
Qui educit iuxta numerū or
natū suū. om̄s ī nomīe vocauit
A multa glia et ī robore fortitudi
nis· nichil a te absconditū est·
¶ Ab inicio inq̄t naturali lege
vos docui· et postea p moysen
scripta lege testatus sum· qd ni
chil essent ydola· et qd creator
mundi ipe esset deus· qui tantā
molē t̄re fidasset sup maria· et
sup flumina collocasset eā· ut ele
mentū grauissimū sup tenues
aquas dei penderet arbitrio·
Qui instar regis sedet sr gyrū
t̄re Ex quo nonnulli q̄si punctū
et globū esse ōtendūt Et ha
bitatores illius q̄si locustas Si
enim ī toto orbe ōsideremus varias
nationes· et ab occeano usq;
ad occeanū· id ē ab indico ma
ri usq; ad britanicū· et ab ath
lantico usq; ad septētrionis ri
gore· ī quo ōgelascūt aque·
et sucina pulchra ōcrescunt·
omne ī medio hominum genus· q̄si
locustas habitare cernimus Qd
igitur supbit t̄ra et cinis? Qua
si celū· primo ut scripturarum vta
mur auctoritate celi extendūtur
q̄si camera· siue ut ī hebraico
ōtinetur q̄si doc· de quo supra

diximus· p quo septuaginta ibi saliuā
interptati sūt· et vnū u͂bū nūc
sputū· nūc camerā· id ē forni
cē tnstulerūt· et tantā corum la
titudinē q̄si tabnaculū et pa
pilionē extendit desuper· ut
in similitudinē tecti operiret ho
mines· et q̄si ī domo latissima
habitare faceret· qd miremur
si parua hominum corpa q̄si locuste.
et minuta reputentur animantia?
Sursū et ī hoc loco q' emicicli
on· t̄ris imminere celū· et simili
tudinem spere· celū esse ōtendūt.
abutitur nomine fornicis· qd sci
licet media pars spere t̄ras
operiat· cū ī hebraico nō for
nice· sz doc id ē tenuissimū
puluere legamus· p quo saliua
q' piicitur ī terrā et pulueri co
miscetur et deperit· ostēdit vni
u͂sā corporum magnitudinem· pro
nichili reputandā Qui autē
extendit celos et expandit eos.
ut uel sup habitarent angelorum
multitudines· uel subter homines
morarentur· et q̄si magnā ra
tionabilibus creaturis fecit domū.
ipe p q̄litate temporum pncipes
ōstituit· siue secretorum scruta
tores· ut sint q̄si nō sint· et
iudices t̄re q̄si inane fecit Pro
quo septuaginta tnstulerūt· terra
autē q̄si nichili fecit Sicut et
et ī principio geneseos· ubi scrip
tū est· terra autē erat inuisi

bilis et inposita . ceteri transbule
runt Terra autem erat inanis et ni
chil . Quotos reges et greca et
barbara . romanaque narrat hys
toria ? Ubi est xersis innumera
bilis ille exercitus ? Ubi israhelitica
in heremo multitudo ? Ubi re
gum incredibilis potentia ? Quid
de veteribus loquimur ? Presentia
exempla nos doceant . esse principes
quasi nichil . et iudices terre quasi
inane reputari Qui principes et
iudices terre . sive ut alii suspicantur
celi . nec sati sunt nec plantati .
nec firma radice solidati . et repen
te iussione dei ita auferuntur et pe
reunt . quasi stipula a turbine et tem
pestate rapietur . iuxta illud quod
scriptum est Et transivi et ecce non
erat . et quesivi eum . et non est inventus
locus eius Cum ergo tanta sit pote
ntia creatoris atque maiestas cui
dominum similitudinem comparatis .
et non potius ex creaturarum mag
nitudine intelligitis conditorem .
Si non creditis verbis saltem oculis
vestris credite . et ex celorum elemen
torumque omnium servitute . potesta
tem domini cogitate Qui educit in
numero militiam eorum . id est celorum
et omnes ex nomine vocat . subau
ditur stellas . de quibus et in psal
mis canitur Qui numerat
multitudinem stellarum et omnes
eas nomine vocat Sive militi
am celi angelos interpretemur .
et omnis celorum exercitus . de quibus et
daniel loquitur Milia milium
ministrabant ei . et decies milies
centena milia assistebant ei Un
de et dominus sabaoth appellatur . qui
in nostra lingua dominus militie . atque
exercituum . sive virtutum dicitur .
Educet autem iuxta numerum ce
lorum militiam . ut sol et luna et
astra cetera . que abraham numerare
non potuit . illi numerata sit . et
serviant officio delegato . dum
eundem celi cursum sol uno anno .
lucifer vesperque biennio . luna
singulis explet mensibus : omnes
que stelle certis temporibus pagrant
Et quedam ex hiis vocantur erratice .
atque inequales earum motus orbis
non mente conspicimus . nec tam
intelligimus quam miramur Mag
nitudo enim fortitudinis dei . suo
facit ordini cuncta servire Sive
iuxta septuaginta a multitudine glorie
et potentia virtutis eius . nichil
eum latere potest . sed omnes vias
rationesque et cursus creatoris
maiestas cognoscit Explicit liber
undecimus Incipit duodecimus

Nullus tam
imperitus scrip
tor est . qui
lectorem inve
niat similem
sui . multorumque
pars maior
est . inscitias

et fabellas revoluentium. quam platonis libros In altero enim ludus et oblectatio est. in altero difficultas et sudori mixtus labor. Denique thimeum de mundi armonia. astrorumque cursu et numeris disputantem. ipse qui interpretatus est tullius. se non intelligere confitetur. Testamentum autem grunnii corocotte porcelli. decantant in scolis. puerorum agmina chachinnantium. Igitur et noster lucius laninus fruatur testibus. immo fautoribus suis. vincatque multitudine. quia forsitan vincit ingenio. Michi sufficiat paucorum testimonium. et amicorum laude contentus sum. qui in expetendis opusculis meis. amore nostri labuntur. et studio scripturarum. Ac nonnullos fore arbitror. qui hoc ipsum quod ad te eustochium sermonem facio. obtrectationi patere contendant. non considerantes holdam et annam ac delboram. viris tacentibus prophetasse. et in servitute christi nequaquam differentiam sexuum valere. sed mentium. Duodecimus ergo in ysaiam explanationum liber. hoc habebit exordium. Quare dicis iacob et loqueris israel. absondita est via mea a domino. et a deo meo iudicium meum transibit? Numquid nescis. aut non audisti? Deus sempiternus dominus. qui creavit terminos terre. non deficiet neque laborabit. nec est investigatio sapientie eius.

Qui dat lasso virtutem. et hiis qui non sunt fortitudinem. et robur multiplicat. Deficient pueri. et laborabunt. et iuvenes in infirmitate cadent. Qui autem sperant in domino mutabunt fortitudinem. et assument pennas sicut aquile. current et non laborabunt. ambulabunt et non deficient. Secundum septuaginta. Non enim dicas iacob. et quid locutus es israel. abscondita est via mea a domino. et deus meus iudicium abstulit et recessit? Et nunc nescis et non audisti? Deus eternus. deus qui creavit terminos terre non esuriet. nec laborabit. nec est inventio prudentie eius. qui dat esurientibus fortitudinem. et non dolentibus merorem. Esurient enim iuvenes. et laborabunt adolescentes. et electi infirmi erunt. Qui autem expectant dominum mutabunt fortitudinem. assument alas sicut aquile. current et non laborabunt. gradientur et non esurient. Cum omnipotentis dei tanta sit magnitudo. ut nichil eum lateat. et omnia illius arbitrio gubernentur. quare dicis iacob. id est due tribus que appellabantur iuda. et loqueris israel. decem alie tribus in samaria que iam captive ducte estis in assyrios. abscondita est via mea a domino. et a deo meo iudicium meum transivit? Et est sensus dicentis. Ad dominum terrena non pertinent. nec co

sideraret qd vnusquisq3 nrm gerat
Unde et nos ab hostibz cunctis
iniuste opprimimur. et iumentorum
et piscium similitudine iuxta abacuc
absq3 vllo rectore dispergimur
Quibz respondit dns. Numquid
nescis. nec precedentium scripturarum
te verba docuerunt. siue iuxta sep
tuagita. ignoras quia non audisti.
quod eternus deus et creator omnium dns.
omnia nouit. omnia continet. omnia
sua maiestate dispensat. nec
aliquando deficit. nec laborat.
ut tuum iudicium non intelligat.
et abscondite sint ab eo vie tue
Nec est inquit inuestigatio sapien
tie eius De quo loco illud apli
sumptum reor. incomprehensibilia iu
dicia eius. et inuestigabiles vie
illius Siue ut septuagita. transtule
runt. non esuriet. et non laborabit
Ubi enim cibus. ibi est frequenter et
esuries. si cibum detraxeris Et ubi
esuries. ibi et labor Cum autem
hec in deo non sint. cur ei huma
nas ingeritis passiones? Quin
potius ipse esurientibz et lassis
dat fortitudinem. et qui videntur
in seculo esse quasi nichili. virtute ro
buntq3 multiplicat Siue iuxta
septuagita. qui non habuit non dolentibz
merorem Est enim tristicia que ducit
ad mortem. et est tristicia que ducit
ad vitam Unde his qui habent cor
impenitens. dat tristiciam ut sua
peccata intelligant Et quia multi

gaudent in corporis sanitate. et ado
lescentiam atq3 pueriam putant
esse perpetuam. ingerit et dicit. quod
florens etas cito decidat. et cor
pora robusta marcescant Qui
autem non in suis viribz. sed in deo ha
bent fiduciam. et eius semper misericordiam
prestolantur. mutent fortitudinem.
et vadant de virtute in virtutem. et as
sumant pennas ut aquile. et audiant.
renouabitur sicut aquile iuuentus
tua. currant ad dnm. et eius desi
derio non laborent. ambulent et nun
quam deficiant Crebro diximus. aquilarum
senectutem reiuuenescere mutatione
pennarum. et solas esse que iubar so
lis aspiciant. et splendorem radiorum
eius possint irreuerberatis oculis intueri.
pullosq3 suos an degeneres sint.
hoc experimento probent Itaq3 et sanctos
repuerascere. et assumpto immortali
corpore. laborem non sentire morta
lium. sed rapi in nubibz obuiam xpo.
et nequaquam iuxta septuagita esurire
quia presentem dominum habeat cibum

Cap. Quadragesimum primum.

Taceant ad me insule
et gentes mutent forti
tudinem Accedant et
tunc loquuntur: simul
ad iudicium appropinquemus Quis susci
tauit ab oriente iustum? Voca
uit eum ut sequeretur se. dabit in
conspectu eius gentes. et reges obtinebit
Dabit quasi puluerem gladio eius.
sicut stipulam vento raptam arcui

eius. psequetur eos. transibit i
pace. semita in pedibz ei9 non
apparebit Qs hec opaty est et
fecit? Vocās gnatiões ab exor
dio Ego dn̄s. p̄mus et nouissi
mus ego sum. Viderūt insule et
timuerūt. extrema t̄re obstupu
erūt. Appropinquauerūt et acces
serūt. vnusquisqz pxio suo auxi
liabitur. et fratri suo dicet ɔfor
tare. Confortabit faber erarius
pcutiens malleo eū q̄ cudebat
tūc tpis dicēs. glutino bonū ē.
et ɔfortauit eū in clauis ut nō
moueatur. // Sepgita. Inno
uamini ad me insule. pncipes
em̄ mutabūt vtute. appiquēt
et loqntur simul tūc iudiciū an
nuncient. Quis suscitauit de
oriente iusticiā? Vocabit eā
ad pedes suos. et vadet. dabit
in ɔspcū gentiū. et reges in
stuporē mittet. et dabit i t̄ra
gladios eoꝝ. et sicut stipulam
pīectā arcus eoꝝ. et psequetur
eos. trāsibit i pace via pedū
eius. Qs opaty ē et fecit hec?
Vocauit eā qui vocat eā a gna
tionū pncipio. Ego deus p̄mus.
et i hec q̄ ventura sūt ego sū.
Viderūt gentes et timuerūt. ter
mini t̄re obstupuerūt. et acces
serūt. venerūt simul iudices v
nusqsqz pxio suo auxiliari.
et fratri dicet. preualuit vir
artifex. et erarius pcutiens

malleo simul pducēs. aliqn̄do
nō sū quidē dicit. solidatio
bona est. et ɔfortauerūt ea in
clauis. ponet ea et nō moue
bitur. ¶ Gentes id ē insule
q̄ salsis amarisqz hui9 sclī tun
duntur fluctibz. iubentur audire
et ora ɔcludere. et illud nosse
qd' ad isrl' dictū ē. audi isrl' et
tace. et mutare fortitudīez. ne
p ībecillitatē p̄stinā dei nō pos
sint audire sermonē. Vt acce
dat p̄us ad dn̄z. Et q'a nō sint
ppa salute ɔtente. qd' didicerit
ceteros doceat. et cū dn̄o dispu
tent. vtrū oīz deus iusta ser
uauerit. Sic autē īterrogat eas
et ad respondendū puocat. ut
īterrogatiōe doceat qd' ignorat.
Qs suscitauit ab oriēte iustū
~~eia~~ siue iusticiā? Negz enī iu
deoꝝ deus tantū sz et gentiū.
qui vocauit xp̄z dn̄z saluatorē.
qui factꝰ ē nobis sapiētia a deo
et iusticia. et sāctitas. et redēp
tio. i quo iuxta eūdē aplm̄. dei
iusticia reuelatur. Vocauit au
tē eū ut se i oībz sequeretur. et opa
pris faceret. et illud īpleret dicēs.
Deus ut facerē volūtatē tuā
volui. In hui9 ɔspcū reges et
gētes colla submittēt. et gla
dio illi9 ac sagittis aduersarie
ptātes. q̄si stipula subiciētur et
puluis. Psequetur eos. reges in
credulꝫ et pncipes gētiū singularū

Et ptransibit de pace ad pace. cunctos vocās ut reconcilient deo Semita i pedibz ei9 nō appaebit. id est. vie labore nō sentiet. nec aliquā imbecillitatis huane lassitudinē. sz de torrēte bibet i via. et ꝑptea eleuabit caput Quis inquit hec opatus ē et fecit. Quis suscitauit iustū sine iusticiā. Quis ei gētes et reges tradidit. Quis gladio ei9 et arcui vniusa subiecit. Vtiqz ille q ab inicio mūdi hec futura ꝑdixit. qui om̄ conditor est Et qa dixerat scscitatis affectu. qs suscitauit ab oriēte iustū. et cetera. cunctis tacentibz. sibi. ipe respōdit Ego sū deus. pm9 et nouissim9 ego sum Ipse ē q i apocalipsi iohis loquit Ego sū alpha et oo. pncipiū et finis Viderūt isule id ē gentes. et ecclesie de gētibus ↄgregate. q mūdi hui9 sustinēt tēpestates. et timuerūt dn̄z Pncipiū enī sapie. timor dn̄i. Om̄s terrarū t'mini ad aplor uba tremuerūt appropiquātes. et ad xp̄i euāgeliū pariter accedētes Cuqz scipos cernerent esse saluatos. id qd sup audierat. accedat et tūc loqnt. ope ↄpleuerūt. ut auxiliarent pximis suis. et frēs suos vellent i dn̄o ↄfortare. et dicerēt eis. Recedite ab ydolis. simulachra deoꝝ antiqua ↄtēpnite. que huana finxit man9. q malleo cudēte ꝑducta sūt. q ↄpacta glutino. q stabilita clauis ut nō moueant. et cū steterint ambulare nō valeāt ¶ Que nos sup ꝑsona xp̄i. et vocatiōe gentiū. et pdicatiōe euāgelij. atqz ydoloꝝ ↄdēpnatiōe iterptati sum9. quidā ad cyrū regē ꝑsaꝝ referūt. qd suscitauerit eū aduersū babylonios de oriente. et parere fecerit sue iussioni. ↄsternēs ei gētes plimas. et gladio illi9 et arcui ↄcta subiciēs Et cetera q sequūt ad ei9 ꝑsonā referūt. qd scilicz babylonijs ydola sua nō ꝑfuerint q huano facta sūt studio. et arte erarij suscitata Nonnulli hebreorū de abrahā dictū putāt. q vocatus sit iust9 ab oriente. id est de chaldeis. ~~id est~~ eo qd solus iustus īuent9 ē. et secut9 sit eū. egrediēs de patria sua. i terram quā nesciebat. et dederit reges i manu ei9. q adusū sodoma et gomorrā venerāt. et ante gladiū ei9 et arcū fecerit eos esse qsi stipulā et puluerē. ꝑsecutusqz sit illos et reusus i pace. et longi itineris cursū nō senserit. et hoc nō suis viribz fecerit. sz dn̄i misericordia. qui ab inicio hec futura cognouerit Viderūt aūt insule. id ē gētes i circuitu. et illi9 virtute ꝑterrite

sūt. et extrema t͛re. Sem videlȝ
fili9 noe. qui t͞pe extremo trax͛
cū patre et fr̄ibȝ de diluuio eua
serat. et usqȝ ad t͞epus illud fu
erat reseruat9. quē melchise
dech intelligi voluit. et venisse
obuiā abrahā de p͞lio reu͞tenti.
et accessisse et benedixisse ei.
et cū benedictio͞ibȝ dei roborasse.
ipingȝ esse fabrū erariū q̄ abra
ham ɔflauerit. et malleos sue ar
tis ad meliora p͞duxerit. et dixis
se ei. bonū ē ut tiou dn̄ gluti
neis et iugaris ei Et ɔfortauit
eū sine solidauit. clauis p͞cep
tor͞ dn̄ ut nō moueret͛. sȝ in
fiore illi9 p͞maneret Et tu
isrl̄ serue meus. iacob q̄ elegi.
semen abrahā amici mei. in
quo apprehendi te. ab extremis
terre et a longinquis ei9 vocaui
te. et dixi tibi Seruus meus
es tu. elegi te. et nō abieci te
Ne timeas q̄a tecū sū ego Ne
declines q̄a ego deus tu9 ɔforta
ui te. et auxiliat9 sū tui. et
suscepit te dextera iusti mei Ec
ce ɔfundent͛ et erubescet oīs q̄
pugnāt adu͛sū te. erūt q̄si nō
sint. et peribūt viri q̄ ɔtradi
cūt tibi Queres eos. et nō īue
nies. viros rebelles tuos Erūt
q̄si nō sint. et veluti ɔsūptio
hoīs bellātis adu͛sū te. q̄a ego
dn̄s deus tu9. app͞hēdi manū
tuā dicēs tibi Ne tīeas ego ad

iuui te Noli timere vermis
iacob. qui mortui estis ex isrl̄
Ego auxiliat9 sū tui dicit dn̄s
et redēptor tu9 s͞ctus isrl̄ Ego
posui te q̄si plaustrū triturās
nouū. habēs rostra serrātia
Triturabis mōtes et ɔminues.
et colles q̄si puluerē pones Ve
tilabis eos. et ventus tollet. et
turbo disp͛get eos. et tu exulta
bis ī dn̄o. in s͞co isrl̄ letaberis.
Sep͞tgīta. Tu autē isrl̄ pu
er meus. iacob quē elegi. semen
abrahā quē dilexi. quē assūpsi
ab extremis t͛re. et a sūmita
tibȝ ei9 vocaui te. et dixi tibi
Puer meus es. elegi te. et non
dereliqui te Noli tīere tecū em
sū Ne erres Ego sū dn̄s deus
tuus qui ɔfortaui te. et auxi
liat9 sū tui. et roboraui te dex
tera iusta mea Ecce ɔfudent͛
et erubescet oīs adu͛sarij tui
Erūt enī q̄si nō sint. et peri
būt oīs īimici tui Queres eos
et nō īuenies hoīes qui ɔtradicūt
ī te Erūt enī q̄si nō sīt. et nō
erūt pugnātes adu͛sū te. q̄a ego
dn̄s deus tu9. q̄ teneo dexteram
tuā. qui tibi dico Ne timeas
iacob paruule israel. ego auxi
liat9 sū tui. dicit dn̄s qui rede
mit te isrl̄ Ecce feci te q̄si ro
tas plaustri triturātis nouas.
ī serraȝ modū. et triturabis
mōtes et ɔminues colles. et ut

pulvere pones Et ventilabis eos et ventus auferet. et tempestas disperget illos. tu autem letaberis in sanctis israel et exultabunt
¶ Iacob et israel esse carnalem. et esse spiritualem paulus apostolus docet Videte israel secundum carnem Ex quo intelligimus esse et alterum secundum spiritum. et ad carnalem dici israel. si filii essetis abraham. opera abrahe faceretis Et cuibus et supra dicitur. quare dicis iacob. et loqueris israel. abscondita est via mea a domino. et a deo meo iudicium meum transivit. E contrario nunc ad spiritualem israel deus loquitur. qui dominum suscepit adventum. Quem primum servum. deinde electum. ad extremum semen abraham vocat. Ante enim accipimus spiritum servitutis in timore. et postea electi in amicicia dei iungimur Post vocationem igitur gentium quando viderunt insule et timuerunt. extrema terre obstupuerunt. appropinquaverunt. et accesserunt. vocantur reliquie iuxta electionem gratie. de quibus scribit et euangelium. istos duodecim elegit ihesus quos et apostolos nominavit. qui post servitutem pedagoge legis. electi sunt in euangelio. et semen abraham amici dei esse meruerunt In illo enim apprehendit eos ab extremo terre. et a longinquis eius finibus vocavit israel. de universis nationibus

congregatos. primum populum iudeorum. de quibus et paulus apostolus dicit Vobis oportebat primum predicare sermonem. quoniam autem audistis vos. imus ad gentes Tibi ergo qui et servus meus et electus meus. qui predicaturus in gentibus es. et persecutiones plurimas perpessurus. dico ne timeas. quia tecum sum. cum loquor in euangelio Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consumationem seculi Ne erres neque a veritate declines. nec te falsa persuasione decipias. quod tuis viribus imperitus et nudus silvam gentium penetres. et ferocissimas nationes ad mansuetudinem voces Ego sum qui confortavi te et auxiliatus tui sum. et suscepit te sive protexit dextera iusti mei. id est domini salvatoris. sive dextera mea ut scriptura transtulerunt Ecce enim adversarii tui populus iudeorum. et omnes qui pugnant adversum te. et persecutores tui vertentur in nichilum. quereres que adversarios tuos et non invenies Causamque reddit quare non inveniat adversarios suos. quia erunt quasi non sint Cum adversarii in insaniam redierint. quod apostolos. vel iuxta hebraicum erunt consumpti Ideo autem timere non debes. quia ego apprehendi manum tuam. qui dico tibi ne timeas ego adiuvi te. Noli timere vermis iacob. qui mortui estis ex israel. sive ut scriptura. paucissimi ex israel Hoc quod possumus

ego adiuui te. noli timere vermis
iacob. in septuaginta non habetur. Ver
mis autem qui hebraice dicitur to
lath. aput humilitatem atque contemptum
vocatur apostolorum chorus: imitans
saluatorem qui loquitur in psalmo Ego
sum vermis et non homo: obprobrium
hominum et abiectio plebis Sicut
enim vermis terram penetrat. ita
sermo apostolicus penetrauit cunctas
ciuitates: et ingressus est prius
corda durissima Et recte pauci
appellantur ex israel. quia ad comparatio
nem omnis gentis iudaice. paucissimi
crediderunt. quibus in euangelio dominus lo
quitur. noli timere grex paruulus.
siue iuxta hebraicum. mortui ex
israel. qui cum apostolo dicunt. cotidie mo
rior. et alibi. cum christo crucifixus
sum. viuo autem iam non ego. viuit
vero in me christus Quodque sequitur. ego
posui te quasi plaustrum tritu
rans nouum habens rostra serran
tia. hoc significat. quod predicatio
euangelica conterat aduersarias
potestates. et spiritualem nequiciam.
eleuantem se contra scientiam dei. qui
pro varietate superbie montes appel
lantur et colles Illis que sublatis.
et turbinis more dispersis. exultet
israel atque letetur. in domino sancto israel.
Possumus quoque dicere. quod ecclesiastico
vir habens euangelice predicationis
rostra serrantia. in plaustro no
uo. quod nequaquam operetur in vetusta
te littere. sed in nouitate spiritus
conterat incredulorum corda du
rissima. separans triticum a pa
leis. et montes collesque comminues.
id est omnes hereticorum principes. qui
comminuti atque contriti redigantur
in puluerem. et nichili esse doce
antur. ut qui male fuerant congrega
ti. diuidantur in bonum suum Ege
ni et pauperes querunt aquas et non
sunt: lingua eorum siti aruit Ego
dominus exaudiam eos. deus israel non
derelinquam illos Aperiam in supi
nis collibus flumina: et in medio
camporum fontes Ponam desertum
in stagna aquarum: et terram inuiam
in riuos aquarum Dabo in solitu
dinem cedrum et spinam: et myrtum
et lignum oliue Ponam in desertum
abietem: vlmum et buxum simul.
ut videant et sciant et recogitent.
et intelligant pariter: quia manus
domini fecit hoc. et sanctus israel cre
auit illud Septuaginta. Exulta
bunt pauperes et inopes. querent
enim aquam et non erit. lingua
eorum pre siti exaruit Ego dominus
deus exaudiam deus israel. et non
derelinquam eos. sed aperiam in mon
tibus flumina. et in medio camporum
fontes Faciam desertum in palu
des: et sitientem terram in aqueductus
Ponam in terra absque aqua cedrum.
et buxum. et myrtum. et cypressum.
et populum. ut videant et sciant.
et cogitent. et nouerint simul. quia
manus domini fecit hec. et sanctus israel

ostendit. ¶ Gentiliu p̄plus.
paup et tenuis . q̄ no habebat
scientia veitatis . q̄rit p diuso
magistros . et varia phyloso
phoꝝ dogmata . aq̄s salubres .
et no inuenit q̄a no sut . Ligua
eoꝝ siti aruit . sine lege ac p̄phe
tis Oem eni iux̄ euangeliu fi
dem substantia sua i medicos
ɔsupserat . et a cruore ydola
trie . et sanguine victiaꝝ . no
poterat liberari Postea dns
deus isrl' no eos penitq deliqt .
nec i etnu perire passus e . s₃
aperuit i supimis collibꝫ . sine
i motibꝫ flumia . et i medio ca
poꝝ fontes Que flumia ex
illo fluuio duxere pncipiu . q̄
i psalmis loquitur (al' legitur) Flumis ipe
tus letificat ciuitate dei . et i
alio loco . Fluuius dei repletus
est aquis Que aque et fontes
de illo fonte manarut . q̄ p ihe
remia loqt' Me dereliquerut
fonte aque viue Et sup̄ i hoc
eode p̄pheta dicit . bibet aqua
de fontibꝫ saluatoris De quibꝫ
et i psalmis canitur Benedi
cite dnꝫ deu de fontibꝫ isrl' Et
posuit inqt desertu i stagna
aquaꝝ : et t̄ra inuia i riuos
aquaru De quibꝫ aquis et sal
uator i euagelio . mystico ser
mone dicebat Qui biberit de
aqua mea qua ego dabo ei .
non sitiet i etnu . s₃ aqua qua

ego dedero fiet in eo fons aque
saliens i vita etna Et iteru .
Si q̄s sitit veiat ad me et bibat
Qui bibeit de aqua mea qua
ego dabo ei . Flumia de ventre
eiꝰ fluet aque viue Hoc aute
inquit euagelista . dicebat de
spitu sco que credetes i eo accep
turi erat Q̄a igit' deserta quo
dam ecclie mltitudo . aquis vi
talibꝫ fueat irrigata . p̄pterea
iux̄ sepgita nasciut' i ea . cedrus .
et buxus . et myrtus . et cypres
sus . et populus : iux̄ hebraicu
et ceteros intpretes . cedrus .
setta . et myrtus . et lignu oli
ue . et abies . et vlmꝰ . et buxus
simul Que varietates arboꝝ .
diusitate significat g̃tie spiri
talis Et q̄a oibꝫ natura caꝝ
nota est . de setta . tantu hebrai
co disseramꝰ : qua spina theo
docio t̄nstulit Est aute genꝰ
arboris nascetis i heremo . spi
ne albe habes silitudiez Vnde
oia ligna i arche et tabnaculi
facta sut istrumeto : q̄ appella
tur sethim Qd' lignu iputri
bile et leuissimu . oim lignoꝝ
ta i fortitudie q̄ꝫ i nitore supe
rat soliditate et pulchritudiez
Cedrus aute . et cyparissus . et
myrtus . odoris optimi sut et
iputribiles Vlmus . q̄ꝫ et buxus .
et populus . ul' maritandis
vitibus ingitur . ul' ad diusa

opa aptissime sut Hec autem
oima parit ponut i solitudine
ne salte vna corda de cythara
dni. et aliq virtus gtiaz ecclesie
deesse videatur. ut oms itelligat
et parit mete cognoscat. qa ma
nus dni hec oia pfecit. ut i ari
ditate gentiu inveniret flueta
vtutu. et i tra quoda deserta
plenaqz salsuginis. cedrus et cy
parissus et alie arbores nasce
retur. qru sublimitate et vtute
ad celestia festinate. illumiaret
lignu olive. qd nutrimetu lucis
est. et laborantiu reqes Prope
facite iudiciu vestru dicit dns.
afferte si qd forte habetis. dicit
rex iacob Accedat et nuciet no
bis. qcuqz ventura sut. Priora
q fuert nuciate. et ponem cor
nostru et sciem novissia eoz
indicate nobis Annuciate q ve
tura sut i futuru. et sciem qa
dii estis vos Bene qz aut male
si potestis facite. et loqmur et
videam simul Ecce vos estis
p nichili. et opus vestru ex
eo qd no est Abhominatio est
qui elegit vos Septfita.
Juxta est iudiciu vrm dicit
dns deus. venert appiquerut
qsilia vra. dicit rex iacob Appro
pinquet et anuciet nobis q
ventura sut. aut piora q erat
dicite. et apponem sensu. et
sciem q sint novissia Vetu
ra qz dicite nobis. et anuciate
q ventura sut i novissio. et scie
mus quonia dii estis Bene fa
cite et male. et anurabim et
videbim simul. unde sitis vos
et unde sit opus vestru. de tra
abhominatioez elegerut vos
Quomo sup diximus dupli
cem esse iacob et isrl. no crede
tiu. atqz credentiu i dnz salua
tore. ita vocatis getibz. et i de
serto quoda eccle erupetibz
fluviis. fontibusqz. et miru i
modu comante arboz varietate.
et fructis ubtate plenissimis. q
i xpo ex gentibz credere noluert.
pvocat ad iudiciu. ut respodeat
cur videre et scire. et recogitare
et itellige noluerit. qa manus
dni ista fecerit. et ~~sundalii~~ scus
isrl creaverit vniusa Accedat
inqt ydola vra q putatis esse
fortissima. vel afferte si qd for
te habetis i vobis. et vra ape
rite qsilia. qua ratioe. quo
sensu. nolueritis apta suscipe
veritate Simul qz fit apostropha
ad ipa ydola. q insensibilia sut.
et nec audiendi nec respodedi
possident facultate Dicite igt
nobis ul' ptita ul' futa. et ex
reru eventibz vestra potentia
demostrate Hoc aute signifi
cat. qd post adventu xpi. oia
ydola qticuerut Vbi apollo
delphicus. et loxias. delius qz

+ q ventura sut

et' ex nichilo

et darius . et cetera ydola . Futu
ror scientia pollicentia ? q̄ re
ges potentissimos deceperunt ? Cur
de xp̄o nichil potuere predicere .
nichil de ap̄lis ei9 . nichil de rui
nis et abolicione templorum ? Si er
go suum interitum nō potuere p̄di
cere . quomō aliena ul' mala
ul' bona potuerunt nunciare ?
Qd' si aliq̄s dixerit . multa ab
ydolis esse p̄dicta . hoc sciendū
qd' semp̄ mendaciū iunxerit ve
ritati . et sic sententias tempera
rit . ut seu boni seu mali aliq̄d
accidisset . vtrūqꝫ posset itelligi
Ut ē illud pyrri regis eppyrota
rū Aio te eacida romanos vi
cere posse Et cresi Cresus alim
transiens . perdet excitum . Aliud
q̄ꝫ signū est . ydola deos nō esse .
qd' nec bene nec male possint
facere Nō qd' ydola ul' demones
assidentes ydolis male sepe non
fecerint . sꝫ qd' nisi concessa eis fue
rit potestas a dn̄o . hoc facere
nō possint Deniqꝫ ī euangelio
deprecātur ut habeat ptātē in
porcorum grege . et ī iob legim9 .
absqꝫ dni iussione eū viri sui
nec iumenta quidē . et possessio
nes valuisse disp̄dere Nec mi
rū hoc de deo . cū etiā paulus
ap̄lus tradat quosdā sathane .
ut discāt nō blasphemare Si
ue hoc dicendū . qd' muta simu
lachra et insensibilia . nec bene
possint facere nec male . nec p̄teri
ta nosse nec futura . qa ex nichi
li sūt . et ex eo qd' nō est . et tam
ipa q̄ ille q̄ ea colit abhomina
tione condign9 sit Ydola enim
gentiū . argentū et aurū . opa
manuū hoim . os habēt et non
loquent' . et cetera Quomō ergo
possūt scire et nūciare ventura .
aut narrare p̄terita . et bene fa
cere ul' male . q̄ nec hoim sensū
habēt . nec brutorum animantiū .
nec interest de qua materia fac
ta videantur . cū vniu'sa terrena
sint ? Suscitaui ab aqlone .
et venit ab ortu solis Vocauit
nomē meū . et adducet magis
trat9 q̄si lutū . et velut figulus
conculcans humū Quis annunci
auit ab exordio ut sciam9 . et
a p̄incipio ut dicam9 iustus es ?
Nō est neqꝫ ānuncians neqꝫ p̄
dicens . neqꝫ audiens sermones
vestros Prim9 ad syon dicet .
ecce assum . et ihr̄lm euange
lista dabo Et vidi et nō erat .
neqꝫ ex istis q̄sq̄ꝫ qui iniret con
siliū . et interogat9 responderet
uerbū Ecce oms iniusti . et vana
opa eorum . ventus et inane simu
lachra eorum // Sc̄dm ꝯ̄ficta . Ego
autē eū suscitaui qui ab aqui
lone est . et qui ab ortu solis vo
cabatur nomine meo Veniat
p̄incipes sicut lutū figuli . et
sicut figulus conculcans lutum

Quis enim nunciauit nobis ea q a principio sunt. ut cognoscamus ea q in futuro. et dicamus q vere sit? Non est q predicat. neque qui annunciet verba vestra. Principium syon dabo. et iherusalem consolabor in via. Nam de gentibus nullus est: et de simulachris non est qui annunciet. Et si interrogauero eos vnde estis: non respondebunt mihi. Sunt enim facture vane. et frustra seducunt vos ¶ Adhuc contra ydola loquitur. et eos qui post aduentum xpi ea relinquere noluerunt. Illis quoque permanentibus in errore. ipse ab aquilone suscitasse se dicit pluralium nationum. Ab aquilone enim exardescet mala. super omnes habitatores terre. Et ad iheremiam dicitur. Quid tu vides iheremia? Et ille respondit. Ollam succensam. et faciem eius a facie aquilonis. Suscitatur autem ab aquilone. ut credat in eum qui venit ab ortu solis. de quo supra legimus. Quis suscitauit ab oriente iustum sine iusticia? Et in alio loco. Ecce vir. oriens nomen eius. Qui vocauit eos nomine meo. ut derelictis simulachris. vnum colant deum. Ipse enim loquitur in euangelio. Ego veni in nomine patris mei. et non suscepistis me: alius veniet in nomine suo. et suscipietis eum. Ipse principes et magistratus. et omnem mundi superbiam conculcabit. et subicientur ei quasi lutum figulo. ut faciat ex eis. aliud vas in honorem. aliud in contumeliam. Hec que ego iuxta consuetudinem prophetale fecisse me dico. quasi iam preterita sint. vel iuxta symachum futura polliceor. nullus demonum vel ydolorum potest predicere. Vnde oracula cuncta tacuerunt. quia nemo est qui annunciet. et nemo qui audiat. dum bruta prius corda gentium. intellexerunt errorem suum. et falsa vaticinia reliquerunt. Primusque dominus loquitur ad syon. id est ad ecclesiam suam. et dicit ei. Ecce assunt filii tui quos tibi per meam donaui fidem. Significat autem apostolos: qui in toto orbe euangelium predicauerunt. Syon et iherusalem nominibus differunt: ceterum ut vna vrbs. sic et vna ecclesia est. Omnis igitur gentes. que ydolorum sequuntur errorem: interrogetur a nobis ut respondeat vnde sint. Et hec erit vniuersarum responsio: quod omnes vanitatem sequantur et ventos. et adorent opera manuum suarum. ¶ Que quod de ydolis et gentibus diximus. referamus ad dogmata prauitatis et ad principes eorum heresiarchas. quod xpo pacem ecclesie nunciante. et monstrante eis viam veritatis. ipsi sequantur errorem. et vento ac turbini comparetur

Hebrei suscitatu ab aquilone.
et venire ab ortu solis. assyri
um interptatur et psam. q ve
nerit therusale. et oms pnci
pes illi9 conculcauerit. nullusq
ydolorum q colebat. hoc faceit esse
venturu. nisi solus dns q vlt9
est eos pro peccatis suis Cap.
Quadragesimu scdm

Ecce seruus meus sus
cipia eu. electus meus.
coplacuit sibi i illo
anima mea Dedi spitu meu
sup eu. iudiciu gentib pferet
Non clamabit neq accipiet
psona. nec audietur foris vox
ei9 Calamu quassatu no cte
ret. et linu fumigans no exti
guet In veitate educet iudi
ciu. no erit tristis neq turbu
lentus. donec ponat i tra iudi
ciu. et lege ei9 insule expecta
bunt ¶ Sept qnta. Jacob puer
meus. assuma eu. isrl' elcus
meus. suscepit eu anima mea
Dedi spitu meu sup eu. iudi
ciu gentib educet No clama
bit neq dimittet. nec audietur
foris vox ei9 Calamu fractu
no cteret. et linu fumigans
no extiguet. s3 i veitate educet
iudiciu. splendebit et no cte
retur. donec ponat sup tra
iudiciu. et i nomie ei9 gentes
sperabunt ¶ Jacob et isrl'
i psenti caplo non habentur.

Quod nec euagelista matheus
posuit. secutus hebraica veitate
Hoc dicim9 in suggillatioe eorum
qui nra cotepnunt. de quo pleni9
i mathei cometariolis. et i libro
que ad algasia nup scpsimus
disputatu est Et interim nota
du. qd ubi de aplorum scribitur
choro. et iacob et isrl' et semen
appelletur abraha. quib9 csi
hominib ac seruus csequenter dicit
Noli timere vermis iacob. et par
uulus numero isrl' Ubi aute
de xpo est vaticiniu. absq ia
cob et isrl' legitur Ecce seru9
meus suscipia eu. electus me9.
cplacuit sibi i illo anima mea
Et i csequentib Dedi te i testa
mentu federis. i luce nationu.
aperire oculos cecorum. et educe
de vinculis alligatos. et de do
mo carceris habitates i tenebris
Nec miru si seru9 vocetur. fac
tus ex muliere. factus sub lege.
qui cu in forma dei esset humilia
uit se forma serui accipiens.
et habitu inuentus ut homo In
quo cplacuit sibi anima dei.
cernens i illo esse oms vtutes.
immo ipm esse dei vtute atq sa
pientia. Dedi igit spitu meu
sup eu. qui descendit i specie
colube. Judiciu getib pferet.
qd antea nesciebat. No clama
bit. erit mitis atq mansuetus.
Et no accipiet psona i iudicio.

siue nō leuabit. subaudit' i altū voce sua. vel iux' symachū. nō decipietur. omīs insidias dyaboli intelligēs. aut scḋʒ septuaginta. nō relinquet ppl'm. scḋʒ iudeorū: vocans eū ad penitentiā. Non audietur foris vox ei9. neqʒ em̄ ext' galileā atqʒ iudeā. in alijs gentibʒ pdicauit. Qḋ si legim9 fuisse eū in t'minis tyri et sydonis. siue i ↄfinio cesaree philippi. q̄ nūc vocatur paneas. tamen sciendū. nō esse sc̄ptū qḋ ipas ingressus sit ciuitates. Calamū quassatū siue ↄfractū nō ↄteret. Cunctis em̄ placabilis erit. et veniā dabit pccōribʒ. dicēs ad mulierem. ↄfide filia. dimittūt' tibi pctā. Et linū fumigās. siue ut ceteri t'nstulert. obscurū atqʒ tenebrosū. nō extinguet. Qui vicini erāt extīctioni. dn̄i clementia seruabūtur. Que sup iudeis et nationibʒ. i supdictis opusculis disseruim9. Sʒ cū veritate om̄ia iudicabit. nequaq̄ metuens scribas et phariseos. quos ↄfident' ypocritas appellabat. Qḋ autē seq't'. splendebit et nō ↄteretur. donec ponat sup t'rā iudiciū. matheus euāgelista nō posuit. Sime int' iudiciū et iudiciū. media. scp tous errore sublata sūt. Significat autē qḋ resurgēs ex mortuis. cūctos illumināuerit. nec morte ↄtritus sit. donec ponēt sup t'rā iudiciū. q' loq̄bat' in euāgelio In iudiciū ego veni i mūdū istū. ut nō videtes videant. et videtes ceci fiant. P quo nos int'pretati sum9. nō erit tristis neqʒ turbulentus. sʒ eq̄litate vult9 om̄i tēpore ↄseruabit. Qḋ falso de socrate philosophi gloriat': nūq̄ plus solito nec tristē fuisse nec letū. P quo aquila et theodotio int'pretati sūt. nō obscurabit. et nō curret: donec ponat i t'ra iudiciū. Et est sensus. Nullū vultus t'stitia deterrebit. nec festinabit ad penā: q̄a iudiciū veritate in ultiō tēpore reseruabit. Qḋqʒ seq't'. et legē illi9 insule expectabūt: manifestius septuaginta posuere. i nomie ei9 gentes spabūt. q̄ i sc̄pturis appellāt' insule. q̄a ex omni parte psecutoꝝ incursionibʒ patēt. legē autē ei9 nō q̄ p moysen data est. sʒ euāgeliū sentiam9. De syon em̄ egredietur lex. et u'bū dn̄i de ih'lm. De qua lege et ihēmias vaticinat'. Ecce dies veniūt dicit dn̄s. et ponā testamētū nouū. nō iuxta testamētū qḋ olim pepigi cū patribʒ eoꝝ. Hec dicit dn̄s deus creans celos. et extendēs eos. firmās t'rā et q̄ germinat ex ea. dans flatū

populo qui est sup ea : et spiritu cal
cantibus ea Ego dns vocaui te
i iusticia. et apprehendi manu
tua et seruaui te. et dedi te in
fedus ppli. in lucem gentiu. ut
apires oclos cecor. et educeres
de gclusioe vinctu. de domo car
ceris sedentes in tenebris Ego
dns hoc est nomen meu. gloria
mea alteri no dabo : et laudem
mea sculptilibz Que pma fue
rut ecce venerit. noua qz ego
annuncio : anteq orant audita
vob facia ¶ Incertu erat qs
ante dixisset. ecce seruus meus sus
cipia eu. electus meus gplacuit
sibi i illo anima mea. dedi spi
tu meu sup eu : iudiciu gentibz
pferet Post gdepnatioez em
ydolor. subitus sermo prupe
rat. ecce seruus meus et reliqua.
q nos ex psona patris sub xpo
interpretati sumus Itaqz ne relin
qret ambiguu. qs supiora di
xisset : iungit et dicit Hec dicit
dns deus creans celos et exten
dens eos. siue ut septuaginta tran
tulerunt. qui fecit celos et defixit
eos Uniuersitatis igitur creator
et dns. ipe xpi sui pmittit ad
uentu. qui no solu extendit ce
los atqz defixit. sz tra qz alta
mole firmauit. et oia q nas
cuntur ex ea. ut inuisibilia eius ex
hiis q facta sut intellecta gspi
ciantur. sempiterna qz virtus eius

et diuinitas. qui spiramen oibz
dedit qui versantur i tra. lege
pma mortaliu Insufflauit
eni deus i facie adam spiritu
vite : et factus e in aiam viuete
Spiritu aute spue hiis q calcat
tra : et sapiaz carnis sue subi
ciut ptati Ille igitur cuius tanta
pcomia sut. hec ad eu locutus
est : cuius lege insule pstolatur
et getes Ego dns vocaui te
i iusticia de quo ipe loquitur i
euagelio. pater iuste et mu
dus te ignorat. ut esses non
solu iudeor sed et gentiu deus
Et apprehendi manu tua. qa
qcqd opatur filius. opatur pater
Et seruaui te : qui oia ipse co
seruas Et dedi te in fedus ppli
isrl : cui te veturu ante pmi
sera Et in lucem gentiu que se
debat i tenebris et umbra mor
tis Ut apires oculos cecor. qui
dnz antea no videbat Et educeres
de gclusioe vinctu Funibus em
pccor suor vnusqsqz gstringitur
Et i euagelio qua sathanas
vinxerat. soluit dns De do
mo carceris sedentes i tenebris
qui in erroris nocte et caligie
versabantur Ad qz infert ego
dns. hoc est nomen meum.
gliaz mea alteri no dabo : no
excludit filiu dicente i eua
gelio Pater glorifica me glia
qua apud te habui priusqa

mūdus esset Et ipse respondit
Et glorificaui et glorificabo
Regē enī dixit. gl'iam meam
nulli dabo Et q' si dixisset ex
clusisset filiū Sed gl'iam meā
alteri nō dabo pter te. cui dedi
cui daturus sū Vnde ꝓpetate
scē scripture vehementer admi
ror. q'a ūbū aher. oms intp
tes voce ꝯsona trāstulerūt. al
terū. q' i mltis aliis soliti sūt
distrepare Vt autē sciam9 p
hāc sententiā nō excludi filiū.
sz ydola: sequētia ūba testa
tur Et laudē meā sculptilibȝ.
p quo sepositā. nec ūtutes me
as simulachris Cū enī xp̄us
dei ūtus sit et dei sapiā: oms
i se ūtutes cōtinet xp̄us Sequitur
Que p̄ma fuerūt ecce venerūt
Et i sensus Que locutus sum.
q' p moysen. ꝓphetasqȝ pollici
tus sū. vniūsa ꝯpleta sūt. Nunc
autē annūcio vobis euāgeliū.
vocatiōē gentiū. passionē xp̄i.
nouitatē fidei. ut quomō priora
cernitis rebȝ expleta. sic et ea
q' nūc polliceor. credatis esse
ventura Cantate dn̄o can
ticū nouū. laus ei9 ab extre
mis t're Qui descēditis i ma
re et plenitudo ei9. insule et
habitatores eaꝝ Subleuetur
desertū et ciuitates ei9. i do
mibȝ habitabit cedar Lau
date habitatores petre. de ver

tice montiū clamabūt Ponēt
dn̄o gl'iam. et laudē ei9 in insulis
nūciabūt Dn̄s sicut fortis
egredietur: sicut vir p̄liator
suscitabit zelū Vociferabit
et clamabit. sup inimicos suos
ꝯfortabitur Tacui semp silui.
patiēs fui. sicut parturiens
loquar. dissipabo et absorbe
bo simul. desertos faciā mō
tes et colles: et omē gramen
eoꝝ exsiccabo Et ponā flu
mina in insulas: et stagna are
faciā Et ducā cecos in via
quā nesciūt. i semitis q̄s ig
norāt ambulare eos faciā
Ponā tenebras corā eis i lucē.
et praua i recta Hec ūba
feci eis. et nō dereliqui eos:
cōūsi sūt retrorsū Confūdātur
ꝯfusiōe q' ꝯfidūt i sculptili:
qui dicūt ꝯflatili. vos dii nr̄i
Sepositā. Cantate dn̄o
canticū nouū. p̄ncipatus ei9
glorificatur. et nomē ei9 a
sūmitate t're Qui descēdūt
i mare et nauigāt i eo: insule
et habitatores eaꝝ Letare de
sertū et vici ei9. ville et ha
bitatores cedar Letabūtur qui
habitāt i petra: de sūmitate
montiū clamabūt Dabūt
deo gl'iam. ūtutes ei9 i insulis
nūciabūt Dn̄s deus virtutū
egredietur et ꝯteret bellū Sus
citabit zelū. et clamabit s'r

inimicos suos cū fortitudīe Ta- cui a pncipio Nū sep tacebo et sustinebo . Sicut pariens patienter egi Erupam et are- faciā . simulqȝ vastabo mōtes et colles : et omē fenū eoꝝ are- faciā Et ponā flumīa ī īsulas. et paludes sictabo Et adducā cecos ꝑ viā quā nesciunt . et se- mitas q̄s ignorauerūt calcare eos faciā Faciā eis tenebꝰ in lucē . et praua ī directa Hec ūba faciā illis et nō dereliquā eos : ipi vero ↄūsi sūt retror- sum Confūdimū ↄfusiōe . qui ↄfiditis sup sculptilibȝ . qui di- citis ↄflatili vos estis dij nr̄i ¶ Qui p̄us dixerat q̄ p̄ma fuerūt ecce venerūt . noua qȝ ego ānūcio . anteq̄ oriant audita vobis faciā . et se p̄miserat qd̄ ignorabat esse dicturū . q̄ sint illa noua sequēti sermōe tes- tatur . aplis p̄cipiēs et aplicis viris . ut canāt canticū nouū . nequāq̄ ī vetustate littere . ſȝ ī nouitate spūs : nec solū ī ve- teri īstrumēto . ſȝ et ī nouo Et laus eiꝰ penetret usqȝ ad extrema tre A sūmo enī celi egressus eiꝰ : et usqȝ ad sūmū illiꝰ occursus eiꝰ In oēȝ trā exiuit sonus ~~eoꝝ~~ aploꝝ . et ī t̄mi- nos orbis verba eoꝝ Siue iux̄ sep̄gīta . glorificate nomē eius ī t̄minis tre . ut ī vniuͤso mūdo

xpi nomen ānūciet̄ in gentibȝ Qui aūtē isti sint qui canere de- beant canticū nouū . sequentia ūba testant̄ Qui descenditis ī quit ī mare et nauigatis illud siue plenitudo maris Aplōs em̄ vidēs ihesus ī litore iuxta mare genesareth . reficiētes retia . vo- cauit . et misit ī magnū mare . ut de piscatoribȝ piscīū . faceret hoīm piscatores . qui de ihrl'm usqȝ ad illiricū et hyspanias euāgeliū p̄dicarēt . capientes ī breui tēpore ipaȝ q̄ romane vrbis potentiā Vel certe descen- derūt ī mare et nauigauerūt il- lud : tēpestates et p̄secutiōes is- tius scl̄i sustinētes Insulas q̄ et habitatores eaꝝ . ul' diuͤsita- te gentiū ītellige . ul' ecclīaꝝ mltitu- Leuet mq̄t desertū et ciuitates dinē eiꝰ voce suā . de qua et sup̄ dixi- mus Siue letetur desertū et vi- ci eiꝰ et cedar . q̄ quōdā inhabi- tabilis fuit regio . trās arabiā sarracenoꝝ Et habitatores pe- tre . q̄ et ipa vrbs palestine est Hoc aūtē significat . qd̄ gētiliū ꝑplus desertus p̄us noticia dei . et ydolatrie erroribȝ obligatꝰ . ad laudes dn̄i ↄūtatur Siue q̄a cedar tenebre ītp̄retat̄ . et iux̄ aplm̄ . petra xp̄us . p̄cipitur cūctis credētibȝ . ut qui ante erāt ī tenebris . et nūc credūt ī deo saluatore . de vertice montiū cla-

mitet. et apte predicet xpistum
Quibus et super dictum est In monte
excelsum ascende qui euangelizas sy
on. eleua in fortitudine vocem tuam.
qui euangelizas ierusalem Et ponam
gloriam eius in insulis. de quibus prius dixi
mus Describitque sermo propheticus
gloriosum saluatoris aduentum.
de quo et paulus apostolus loquitur.
sed illuminationem glorie magni dei.
et saluatoris nostri ihesu xpisti. et eum
viro fortissimo comparat. qui pug
naturus sit contra aduersarios suos.
et suscitaturus zelum. de quo et in
cantico deuteronomii prophetatum est
(al' zelauerunt) Ipsi me zelare fecerunt in eo qui
non erat deus. et irritauerunt me
in ydolis suis. et ego zelare eos
faciam in gente que non est. et in gen
te stultissima irritabo illos Voci
ferabitur quoque et clamabit contra
inimicos suos. apte infidelitatem
eorum reprobans. et cum clamore pro
nuncians Tacui. semper silui. pa
tiens fui Siue ut lxx transtule
runt. tacui. numquid semper tacebo?
Ut impleatur illud quod per salomonem
dicitur. tempus tacendi. et tempus
loquendi Et est sensus Diu vos
delinquentes sepe portaui Sed qui
ante tacueram nequaquam ultra reti
cebo Et quomodo pariens in lucem
profundit infantem. et aptum facit
esse quod prius clausum visceribus te
nebatur. sic ego dolorem meum
et dissimulationem. quam semper habui
super sceleribus vestris nunc proferam Et
dissipabo vestra consilia. vnoque tempore
absorbebo vniuersam gentem. et omnem
superbiam montium. tumoremque collium
vestrorum. et fenum de quo super dictum
est. vere fenum est populus. id est tam
principes quam vulgus ignobile. in
desertum redigam Quod in septuaginta
et theodotionis editione additum
est. quia hec verba tacuerunt Cumque vos
a capite usque ad pedes exsiccaue
ro et deleuero. tunc flumina doctri
ne mee. in insulis gentium currere
faciam. et stagna vestra siue palu
des redigam in ariditatem Ut in
gentibus sit scientia scripturarum. et
in vobis doctrine ariditas Ducamque
cecos per viam quam antea nesciebant.
de quibus et super legimus Dedi te
in fedus populi. in lucem gentium. ut
aperires oculos cecorum Hii ducentur
per viam. de qua xpistus loquitur Ego
sum via Siue per viam scientiam dei.
et per semitas prophetales ambulare
eos faciam Tunc tenebre eorum mu
tabuntur in lucem. et praua vertentur
in recta. ut intelligant que legunt.
et cordis oculis clarum in veteri tes
tamento lumen aspiciant Simulque
infert Hec verba que feci siue faciam
eis. nequaquam ultra futura permit
tens. sed que ante promiseram reddens
Me autem ista dicente. conuersus est
retrorsum populus iudeorum. ut non
crederet promittenti. et in suis confu
deretur erroribus. et negligeret

sponsione dei qui ydolis ante cre-
diderat. Sive cu intueit plenitudo
gentiu. tuc etia isrl' pplus güte-
tur. et penitebit eu errous sui.
p que ydolis ante servierat.
Aut certe post vocatioez gētiu
revertitur ad pncipiu. ut dicat
oms gētes q post euageliu cre
dere noluerut. in suis ydolis cō
fundedas. Surdi audite et
ceci itueminj ad videndū. Qs
cecus nisi servus meus. et sur
dus. nisi ad que nucios meos
misi? Quis cecus. nisi q venu
datus est? Qs cecus nisi seru9
domi? Qui vides mlta. nōne
custodies? Qui aptas habes
aures. nōne audies? Et dns
voluit ut scificaret eu. et mag
nificaret lege et extolleret. Ipse
aute pplus dreptus atq vasta
tus. laqueus iuuenu oms. et i
domibz carceru absconditi sut
facti sut i rapina. nō ē q eru
at: in dreptione. et nō ē qui
dicat redde. Qs ē in vobis qui
audiat hor. attendat et auscul
tet futura? Qs dedit i drep
tione iacob. et isrl' vastantibz?
Nōne dns ipe cui peccauim9?
Et noluert ambulare i viis ei9.
et nō audiert lege ei9 Et effu
dit sup eu indignatioez furoris
sui. et forte bellu Et conbussit
eu in circuitu. et nō cognouit:
et succedit eu et nō intellexit.

Septuaginta. Surdi audite. et
ceci suspicite ut videatis Quis
est cecus nisi pueri mei? Et sur
di. nisi qui dnantur eoz? Qs
cecus. nisi qui recipit? Et exce
cati sut servi dei. Vidistis sepe
et nō custodistis. apte sut au
res. et nō audistis Dns ds volu
it ut scificaret. iustificaretur.
et magnificaret laude. et vidi.
et erat pplus vastatus atq di
reptus. Laqueus eni i cubiculis
ubiq. et i domibz simul. i qbz
absconderut eos. Facti sut i di
reptione. et nō erat q erueret:
in preda. et nō erat qui dicet.
redde. Qs ē i vobis q audiat
hec. et futura cognoscat? Qs
dedit i depredatione iacob. et
isrl' vastatibz? Nōne deus cui
peccauert? Et noluistis i viis
ei9 ambulare. neq audire lege
eius Et induxit sup eos iram
furoris sui. et pualuit adūsus
eos bellu. et q cōburebat eos p
circuitu. et nō cognouit unus
qsq. nec posuert sup anima
¶ Ne qs putaret hor qd di
citur. surdi audite. et ceci itue
mini ad videndu. ad gentiliu
pplm ptinere. q pus cecus et sur
dus fuerat. ut iudei stulta int
pretatioe approbare cōtendut:
ipe ppheticq sermo demōstrat.
qui surdi et ceci intelligi debeat
Qs inqt cecus nisi servus meus?

Et surdus. nisi ad quem nuncios
meos misi? Haud dubium quin
prophetas significet. Quis cecus. nisi
qui venundatus est peccatis suis?
Quis cecus. nisi qui prius servus
fuit domini? Cui dicitur. O israel qui
vides multa. et habes prophetas pluri
mos. per quos mandata dei cognos
cas? nonne custodies que tibi precep
ta sunt? Qui aptas habes au
res? nonne audies que dicuntur?
De quo et supra legimus. auditu
audietis et non intelligetis? et
videntes aspicietis. et non videbi
tis? incrassatum est enim cor populi
huius. Dominus inquit voluit ut sci
ficaret eum. et magnificaret
legem suam? et populum iacentem extol
leret ac levaret? Sed ille dei no
luit facere voluntatem. Et idcirco
ab adversariis suis direptus est
atque vastatus: quos vel demones
vel hostes intelligere debemus.
Laqueus iuvenum omnis: et in do
mibus carcerum absconditi sunt.
Sive ut lxx. transtulerunt. laque
us in cubiculis ubique. et in domi
bus simul: in quibus absconderunt
eos. Scribas significat et pha
riseos. qui plebem miserabilem dece
perunt? et ubique posuerunt insidi
as contra dominum salvatorem et apostolos
eius. habentes claves scientie: nec
ipsi intrantes. et alios volentes
introire prohibentes. Pulchreque pec
tora eorum in quibus habitabant cogi
tationes pessime: carceres appel
lavit. Ideo facti sunt in rapinam
et in direptionem: nec fuit qui libe
raret eos. et pro eis sermonem fa
ceret. Simulque propheta cohortatur
eos. ut si omnia audire non possint.
saltem pauca futura cognoscant.
et intelligant a quo ista perpessi
sunt: causasque sue vastitatis ag
noscant. Qui nec facere nec au
dire voluerint: que in lege precepta
sunt. Ideo effudit super eos dominus
totam iram suam. et indignationem
furoris plenam. ut qui prius tacue
rat. nequaquam ultra reticeret. nec
sermonibus eos. sed penis tormen
tisque corriperet. et comprehenderet
eos bellum fortissimum. quod neque
possint evadere. ostendens fero
ciam romanorum. Cumque ex omni
parte combustus sit. et nichil
in se habeat sanitatis. tamen non
intelligit causam pene sue. quod
idcirco punitus sit. quia filium dei
non recepit.

Cap Quadragesimum tercium.

Et nunc hec dicit
dominus creans te iacob
et formans te israel. Noli
timere quia redemi te. et vocavi
te nomine tuo. meus es tu. Cum
transieris per aquas tecum ero: et flu
mina non operient te. Cum ambula
veris in igne non combureris. et
flamma non ardebit in te: quia ego
dominus deus tuus. sanctus israel salva
tor tuus. Dedi propitiationem tuam

egyptũ: et ethyopiã et saba ꝓ
te Ex quo honorabilis fc̃us es
ĩ oculis meis. et gloriosus. ego di
lexi te. et dabo homĩes ꝓ te. et
ꝑplos ꝓ anima tua Noli timere
quoniã ego tecũ sũ Ab oriẽte
adducã semen tuũ: et ab occi
dente cõgregabo te Dicã aquloni
da. et austro noli ꝓhibere Affer
filios meos de longinquo. et fi
lias meas ab extremis t̃re. et
oẽm qui ĩuocat nomẽ meũ.
in gl'iã mea creaui eũ. forma
ui eũ et feci eũ Educ foras po
pulũ cecũ. et oculos habentẽ:
surdũ. et aures ei sũt Omĩs
gẽtes ɔgregate sũt simul: et
collecte sũt tribus Q̃s ĩ vobis
ãnũciet istud? et q̃ p̃ma sũt
audire vos faciat? Dent tes
tes eoꝝ et iustificent': et au
diat et dicat Vere vos testes
mei dicit dñs. et seru9 meus
quẽ elegi: ut sciatis et creda
tis michi. et ĩtelligatis quia
ipẽ ego sũ Ante me nõ ẽ for
mat9 deus: et post me nõ erit
Ego sũ ego sũ dñs: et nõ est
absq; me saluator Ego ãnũ
ciaui et saluaui: auditũ feci
et nõ fuit ĩ vobis alien9 Vos
testes mei dicit dñs: et ego
deus ab inicio Ego ipẽ. et nõ
est q̃ de manu mea eruat
Operabor? et q̃s auertet illud?
¶ Sepᵗᵍⁿᵗᵃ. Et nũc hec dicit

dñs deus Quis te fecit iacob.
et creauit te israel? Noli timere
quoniã redemi te: et vocaui te
nomĩe meo. meus es tu Et si
trãsieris ꝑ aquã tecũ sũ: et flu
mina non operient te Et si trãsi
eris ꝑ ignẽ nõ ɔbureris? flãma
nõ exuret te: q̃a ego dñs deus
tuus sc̃us isr'l saluator tuus.
feci ɔmutatiõẽ tuã egyptũ et
al' sabaim
ethyopiã. et syenen ꝓ te. ex
quo honorabilis factus es. et ĩ
ɔspc̃u meo glorificat9 Ego di
lexi te et dabo homĩes pro te:
et p̃ncipes ꝓ capite tuo Noli
timere quoniã tecũ sũ: ab oriẽte
adducã semen tuũ. et ab occi
dente ɔgregabo Dicã aquiloni
adduc. affrico noli ꝓhibere Ad
duc filios meos de t̃ra lõginqua.
et filias meas a t̃mĩs t̃re: oẽs
qui vocãt' nomĩe meo In gl'ia
eũ mea creaui eũ et plasmaui
eũ. et feci illũ. et eduxi ꝑplm
cecũ qui habet oculos. et sũt
ceci. et surde sũt aures eius
Omĩs gentes ɔgregate sũt si
mul: et ɔuenert p̃ncipes eaꝝ
Q̃s ãnũciabit hec. aut q̃ a p̃n
cipio sũt. q̃s ãnũciabit vobis?
Adducãt testes suos et iustifi
cent'. et audiat et loqñt' Vere
estote michi testes: et ego testis
dicit dñs deus Et puer meus
quẽ elegi? ut sciatis. et credatis.
et intelligatis: q̃a ego sum.

Ante me no fuit formatus alius deus: et post me no erit. Ego ds: et no est pt me saluator. Ego anunciaui et saluos feci: expro braui et no erat i vobis alienus. Vos michi testes: et ego dns ds ab inicio: et no est q de manu mea eruat faciam: et qs auertet illud? ¶ Hebrei de scdo sal uatoris hec interpretant aduentu: qndo post plenitudinez gentiu. ois saluadus sit isrl. Nos aute nequaqm putamus ad eos fieri re pmissioez. qbz sup dictu e. qs cecus nisi pueri mei. et surdi nisi q dnantur eo. et excecati sut serui dei. et rursu. Factus e pplus vastatus atqz direptus. De niqz et hys similia infert. Effudit sup eu indignatioez furoris sui et forte bellu: et gbussit eu in circuitu et no cognouit: et succe dit eu et no intellexit. Ergo qd sup diximus duos esse iacob et duos isrl. vnu carnale et alte ru spitale. eo q i saluatorem credere noluerut. et eo q recepe rut filiu dei. hoc etia nuc itelli gendu. qd puocet aplo chorus. et pma xpi ecclia de iudeo po pulis ggregata. ut itelligat creatore et factore suu. qui et anime et corporis eius sit gditor. nec timeat psecutores. qa redep tus sit sanguie xpi. q vocaueit eu nomie suo. et ob familiari tate specialit appellet pplz suu: sz pdicet incunctanter. et nulla picula reformidet. Vnde qz infert. aqs et flumina. et igne et flamas. pse cutoru ipetu. furoreqz describit. qui saluti gentiu inuideat. et noluit sermone euangelicu pdica re. Cumqz iudei i aquis egyptios. i fluminibz babylonios. i igne ma cedones. i flama romanos itel ligi velit. Ideo aute pcepit eis ne timeat. qa dns ds saluator eo est. et scus isrl sit cu eis q fecerit eos egypto et ethyopie et syene. et extremis mudi finibus pdicare. Pro syene reliqui interpretes posue runt saba. vnde fuit regina au stri q venit audire sapientia sa lomonis. Quamobre honorabilis factus e aplo chorus i gspectu dni. et dilectus ab eo. et auctor hoim salus atqz pplo. q p eos ad euangeliu sut vocandi. et re putabunt i salute aiarum coru. Vnde iungit et dicit. Noli timere ego tecu sum. q vobis i euange lio loqr. ecce ego vobiscu su oibz diebz. usqz ad gsumatioez scli. Ab oriete em et occidete adduca filios tuos. q regesserit i sinu abraha. Et de cunctis mudi par tibz filio meo et filia pplis ggregabit. qui vel inuocet nome meu. vel meo vocetur nomine. ut appellent xpiani i gliam creatoris sui. Vsqz sequitur

educ foras pplm cecu et oculos ha
bente . surdu et aures ei sut .
mlti putat dici de pplo gentiu :
qui p aplor doctina audire ce
perut et videre . Sz etia hec de
dispplo intelligam9 isrl . q vota
tus sit p aplos , pmusqz crediderit :
qbz loquitur et paulus Vob pmu
oportuit pdicare sermone dei
Et ipe dns i euagelio Jte ad o
ues pditas dom9 isrl . Deniqz se
quitur Omis getes ogregate
sut simul . et collecte sut tribz
id e cu pplo q credidit ex iudeis
ts . ut duplex vocatio sit . ctu
tisiois et pputij Qd aute dica
tur educ . ad filiu sermo est .
sine iux septuita . pater de filio
loqt . qd eduxerit pplm cecu et
surdu . et gentibz copularit .
et fecerit ex eis mltos ecclesie
pnipes Miratqz ppha . quod
null9 i gentibz hec pstare po
tuerit . nec dni nosse osilia sz
tatu pplus ei9 q lege acceperit .
et pphetas habuerit Notus
eni i iudea deus . i isrl magnu
nome eius . sine ipe deus testis
suor sermonu sit et patrator .
et puer ei9 at seru9 que elegit .
haud dubiu qn xpz significet .
cui et sup dicit . magnu tibi
e vocari te pueru meu Et hec
oia fient ut veitas mudo pdi
cetur . ut sciat et credat et i
telligat . quor mes pus bruta
erat et insensibilis . qd pt vnu
deu nullus ali9 ds sit . nec an
tea nec postea Neqz eni oditor
tepor habuit aliqndo pncipiu :
cu hoipin aliqndo . sit tepouis
Et quomo nuc locut9 e ego tes
tis dicit dns ds isrl . et puer q
elegi . dicete hoipin dno i eua
gelio . duor hoim testiomum
veru e . ego su q testiomu phi
beo de me . et q misit me pater .
sic et de diuitate ipi9 sentiedu
est . qd nullus sit deus nisi ipe
qui loqt . et puer ei9 q elegit
Pulchreqz pter deu prez alter
nullus e deus . qa xpus dei vir
tus e et dei sapientia . q loquit
i euagelio . ego i patre et pa
ter i me Sicut eni vn9 xpus
dns no aufert patri ne dns
sit . sic vn9 ds pater no aufert
filio ne sit deus . q i pncipio
erat ubu . et ubu erat apud
deu . et ds erat ubu . hoc erat
i pncipio apud deu Qdqz seqt .
et no est absqz me saluator . os
tendit i patre filiu octa sal
uare . de quo idem ppha testat .
et mittet eis dns saluatorem
et ppugnatore qui liberet eos
Neqz eni ds sapies et fortis .
sine sua potest esse sapientia
atqz vtute Cu ergo ab initio
ego hec futa pdixerim . nullus
erit q mee renueit volutati .
ymo q ego fecero possit irrita

facere Hec dicunt quidē ad iacob
et isrl'. sȝ referūtur ad aplicū chor.
et ad oms qui de ppl'o iudeoꝝ in
xpꝫ voluerīt credere Hec dicit
dns redēptor vester. sc̄us israel.
Ppter vos misi ī babylonē. et de
traxi vectes vniuersos: et chaldeos
ī nauibꝫ suis gloriātes Ego dns
sc̄us vester. creās isrl' rex vester
Sep'tuagīta. Sic dicit dns deus
qui redemit vos sc̄us isrl' Ppt
vos mittā ī babylonē. et susci
tabo fugiētes vniuersos: et chal
dei ī nauibꝫ suis vincientur Ego
dns ds isrl'. qui ostēdi isrl' regē
vestrū ¶ Iuxta hebraicum
adhuc ad isrl' pphetic9 sermo di
rigitur. qd' redeptor eoꝝ dns et
sc̄us isrl'. hec ad eos locut9 sit
Ppter vos qui meū euāgeliū p
dicatis. qbꝫ sup̄ dixi noli timere.
q'a tecū ego sū. qui estis testes
volūtatis mee. et puerū meū
alterū testē mūdo incredulo
nūciatis. misi filiū meū ī baby
lonē. et cōfusionēȝ hui9 sc̄li. et
detraxi oms vectes ei9. q' hebī
ce appellātur. barihma. et qs
theodocio fortes īterpretat9 ē. et
chaldeos inqt subauditur. apokoy
noy. detraxi qui ī suis gl'iabantur
nauibꝫ. ī hijs videlꝫ q' instar na
uiū int' ydola fluctuabāt De
chaldeis null9 ābigit qn demones
sonēt Ego dns hec futa pdixi.
q' sū vr̄ creator et rex israel

Porro iux' sep'tuagīta multo alter
est sensus Ego dns qui te de pi
culis liberaui. et sc̄us isrl'. ppt
vos mittā ī babylonē regem
medoꝝ atqꝫ psarū. et habita
tores ei9 fugere faciā. et chal
dei q' vos ceperāt. vincti p ma
re caspiū ad gētes alias trāsfe
rentur Ego dns hec futa decre
ui. qui ostēdi isrl' regē. regē
credentiū fore Hec dicit dns
qui dedit ī mari viā. et ī aquis
torrētibꝫ semitā. qui eduxit
quadrigā et equū. agmen et
robustū Simul obdormierūt
nec resurgent. cōtriti sūt. q'si
linū et extincti sūt Ne memi
neritis prioꝝ: et antiqua ne
ītueamini Ecce ego facio noua
et nūc orientur. vtiqꝫ cognosce
tis ea Ponā ī deserto viā. et
ī inuio flumina Glorificabit
me bestia agri. dracones et
struciones. q'a dedi ī deserto
aq's. flumina ī inuio. ut darē
potū ppl'o meo electo meo Po
pulū istū formaui michi. lau
dem meā narrabit Sep'tuagīta.
Quia sic dicit dns qui dat ī
mari viā. et ī aqua vehemē
ti semitā. q' educit currus et
equites. et mul'titudinēȝ robus
tissimā. sȝ dormierūt et nō resur
gent. extincti sūt q'si linū extinc
tū Nolite meminisse prioꝝ. et
vetera ne recogitetis Ecce ego

faciā noua q̄ nūc orient̄. et cog
noscetis ea Et faciā ī deserto
viā. et ī inaquoso flumīa Be
nedicēt michi bestie agri syre
nes et filie strucionū. q̄a dedi
ī deserto aquā. et flumīa ī ia
quoso. ut bibere faciā genus
meū. electū p̄plꝫ meū quē acqui
siui. ut v̄tutes meas narret
¶ Dn̄s q̄ destruxit et abie
cit babylonē. et fortissīos illi9
detraxit de potētia. om̄is qꝫ chal
deos qui ī fluctibꝫ huī9 seculi
feliciter nauigabāt. fecit esse
captiuos. ipē ī aquis torrētibꝫ
maris rubri repperit viā. ut
trāsiret p̄plus ei9. de egypto
liberat9 Hunc qui dedit ī ma
ri rubro viā. ipē et ī aquis tor
rētibꝫ iordanis fluuij reppit
semitā. ut et egressio ex egip
to. et ītroit9 ī terrā repmis
siōis. habēt miraculū Ipse
currus et equos et ōēꝫ exercitū
pharaōis. dimersit ī p̄fundū
Qui dormierūt sopno p̄petuo.
ātriti sūt. et extīcti q̄si linū
ī breui tēporis spatio. et in
puncto atqꝫ momēto Linū enī
necdū igne corruptū. p leui
tate substācie statī extīctū ī
fauilla dissoluit' Igit' hoc
p̄cipio vobis. ut inter signa
mea atqꝫ miracula. qbꝫ baby
lon vrbs potētissīa diruta ē.
et quibꝫ ī mari rubro atqꝫ ior
dane. p̄plō meo apta ē via. ne
quaq̄ meminieritis veterū Quo
niā ī euāgelio m̄lto sūt maiora
factur9. quoꝝ c̄paratiōe p̄terita
sileri debeāt Nequaq̄ enī ult'
ī mari rubro. sꝫ ī deserto totius
mūdi reperiā viā Nec vnus
fluuius siue fons erūpet de pe
tra. sꝫ m̄lta flumīa. q̄ nō corpa
ut p̄us. sꝫ aīas sitiētes reficiāt.
ut īpleat' illud qd' sup̄ legim9.
bibetis aq̄s de fontibꝫ saluatoris
Tūc qd' nūq̄ factū ē fiet. ut
om̄is bestie et dracones et stru
tiones. q̄ ī solitudīe gentiū mo
rabantur. et ydolatrie san
guīe moruqꝫ feritate bestiaꝝ
sīles erāt: glorificēt me atqꝫ
collaudēt Pro draconibꝫ q̄s
solus theodocio. ut ī hebraico
sc̄ptū ē appellauit thennim.
reliqui syrenas ītp̄retati sūt.
q̄ alia portentosa. q̄ dulci car
mine atqꝫ mortifero. nauigā
tes fallens canibꝫ lacerādos p̄
cipitāt Hocqꝫ significat. qd'
voluptati p̄us et luxurie de
diti. ad seruitutē dn̄i c̄uertēt'
Licet meli9 sit dracones ītelli
gi. q̄a iugūt' et strutiones
Ut quia semel de bestijs solitu
dis loq̄bat'. hec animātia po
neret. q̄ deserto familiaria sūt
Laudabūt autē inq̄t me. et
glorificabūt bestie agri. et
dracones et strutiones. quia

dedi aquas in deserto gentiū et
ī ariditate nationū flumina. ut
biberet ꝑplus meus quē elegi
michi. siue gen9 meū electū.
et ꝑplus quē acq̄siui sanguīe
meo. et laudes meas v̄tutes q̄
narraret. Non me īuocasti
iacob. nec laborasti ī me isrl'.
Non obtulisti michi arietem
holocausti tui. et victimis tuis
nō glorificasti me. Nō te ser
uire feci ī oblatiōe. nec laborē
tibi prebui ī thure. Non emis
ti michi argēto calamū. et
adype victimaꝝ tuaꝝ nō īebri
asti me. Veruptamē seruire
me fecisti ī pc̄tis tuis. ꝑbuisti
michi laborē ī iniq̄tatibꝫ tuis
Sc'd'm Septuaginta. Nō modo vocaui te iacob. neq3 laborare feci
te isrl'. Non attulisti michi
oues holocausti tui. neq3 ī vic
timis tuis magnificasti me.
Nec seruire te feci ī hostijs.
nec laborē tibi ꝑbui in thure
Nec emisti michi argēto thi
miama. nec adypē hostiarū
tuaꝝ ꝯcupiui. s3 ī pc̄tis tuis defendi
te. et in īniq̄tatibꝫ tuis ¶ Bes
tijs agri draconibꝫ et strutio
nibꝫ laudātibꝫ me. tu iacob
nequaq̄ me īuocare voluisti.
nec postea laborare ut pc̄ta tua
emēdares penitētia. Qd' aute
arbitraris obtulisse te michi
victimas. et arietes īmolasse.

scias eos a me nō esse susceptos.
q'a michi et ydolis ꝯmunes erāt
Illudq3 sensū repetit de quo sup'
dixerat. ut q'd michi m'ltitudīez
victimaꝝ vraꝝ dicit dn's. Plenus
sū. Holocausta arietū et adypē
pinguiū. et sanguīez hyrcorū
et tauroꝝ nolui. Neq3 enī ait
ꝑciosū a te quippiā requisiui.
ut ī paradis eis laborare te face
rē. Non exegi a te oblatiōes.
nec thura q̄siui. nō calamū ne
q3 incensū et diuisi pigmenta
generis. quoꝝ fumo inebriares
me atq3 satiares. s3 obedientiā
q̄ ē sup' sacrificiū. et sac'ficiū
de quo et ī psalmis dauid canit.
sacrificiū deo sp'itus ꝯtribulatus.
cor ꝯtritū et humiliatū deus nō
despicit. Illa volui. illa q̄siui
Tu autē me seruire et laborare
fecisti ī pc̄tis tuis. ut cogerer
dicere. laboraui sustinēs. et
nequaq̄ ult' te ferre possem
Unde et p' osee idem deus loq'tur
Quid tibi faciā effraym. ꝓte
gā te israel. Qd' tibi faciam.
Quasi adama ponā te. et q̄si
seboim. Qd' autē sep'tuaginta posu
erūt. s3 ī pc̄tis tuis defendi te.
et ī iniq̄tatibꝫ tuis. sic potest superioribꝫ
coaptari. ut labor sit dn'i et
lassitudo defendere pc̄tores.
Ego sum ego sū ipe q' deleo
iniquitates tuas ꝓpt' me. et
pc̄toꝝ tuoꝝ nō recordabor. Reduc

me i memoriã et iudicem simul.
narra si qd habes ut iustificeis
Pater tuus pm9 peccauit . et i
terptes tui puaricati sut i me .
et ctaminaui pncipes sanctos
Dedi ad intnectioez iacob . et isrl
i blasphemiã / Sepgsita . Ego
sũ . ego sũ . qui deleo iniqtates
tuas . et nõ recordabor Tu vero
memẽto ut iudicemur Dic tu
iniqtates tuas pmus ut iustifi
ceris Patres vri peccauert . et
pncipes vri iniqte egerũt i me .
et ctaminauert pncipes scã mea
Et dedi ut disperdere iacob . et isrl
i obprobriũ ¶ Tu me inqt
iacob et isrl laborare fecisti i
pctis tuis . et onera iniqtatum
tuar portare vix potui . qs ne
quaqm seruos meos . nec pueros
voco . sz simplici appello nomĩe
iacob et isrl . ut ostendã et ar
guã peccores Ego autẽ xpc me
qa misericors sũ et patiẽs . et
mltar miserationũ . delebo oẽs
iniqtates tuas i aspsiõe et san
guĩe noui testamenti . delens
vetus cyrographũ . qd adusũ
te scptũ erat Et pctor tuorũ
ultra nõ recordabor . q tibi si cre
dere volueis . i baptismate dimis
surus sũ Reduc ergo me i me
moriã . si qd habes iusti qd re
sponteas michi . libent accipiã .
ut iudicemur simul . et argu
as me nõ fecisse tibi qd facere

debui Quẽ sensũ i michea
plenius legim9 Pplus meus qd
feci tibi . aut qd molestus fui
tibi . respõde michi . qa eduxi te
de tra egypti . et de domo serui
tutis liberaui te . et misi ante
faciẽ tuã moysen et mariam
Et i qnqgesio psalmo . dauid
loqtur ad dnz . ut iustificeis i
sermonibz tuis . et vincas cũ iu
dicaty fueis Narra ergo si qd
habes ut iustificeis Et ẽ sensus
Hoc ego nõ loquor por ctra te .
ne oppressũ esse te dicas mlti
plicatiõe sermonũ . sz tu si qd
iusti habes . ipe p te loquere .
ut videaris ista q pateris nõ
imerito sustiere . et ut scias me
miseri tui . nõ ob meitũ tuũ
sz pp mea clementiã A pribz
tuis repetã atqz maioribz . ut
itelligas te de peccoribz esse ge
neratũ Pater tu9 pm9 pecca
uit i solitudie . ois videlz pplus
isrl . siue auctor generis tui
abrahã peccasse dicitr . qndo
dño terrã repmissiois semini
illi9 pollicẽte respõdit In quo
sciam qa possidebo eã ? Et it
ptes inqt tui puaricati sũt in
me . aaron et moyses ad aquã
ctradictiõis . q int me et te me
dii loqbat Et ut itelligam9
nõ esse violentã expositione .
seqtr . et ctaminaui pncipes
scõs . de qbz et i psalmo canitr

Absorti sunt iuxta petram iudices eorum. Quos ideo contaminasse se dicit: quod terram repromissionis non intuerit. Dedique iacob ad internecionem. et israel in blasphemiam: ut nullus preter duos ex hijs qui de egypto egressi erant. intraret in iudeam: sed cadauera eorum iacerent in solitudine. Iuxta septuaginta qui addiderunt de suo. dic tu iniusticias tuas prior ut iustificeris. ad penitentiam eos prouocat deus. ut intelligant scelera sua atque peccata. et veniam consequantur. Scriptum est enim et in alio loco Iustus accusator sui est in principio sermonis. Principes quoque eorum et presbiteri dicuntur sancta domini violasse. non seruientes legi dei sed tradiciones et mandata hominum requirentes. propter quod perijt iacob. et in obprobrium datus est israel. electus de sua provincia: et totius orbis exul atque peregrinus.

Quadragesimum quartum | Capitulum

Et nunc audi iacob serue meus. et israel quem elegi Hec dicit dominus faciens et formans te ab utero auxiliator tuus Noli timere serue meus iacob. et rectissime quem elegi Effundam enim aquas super sitientem. et fluenta super aridam Effundam spiritum meum super semen tuum: et benedictionem meam super stirpem tuam Et germinabunt inter herbas quasi salices iuxta preterfluentes aquas Iste dicet domini ego sum. et ille vocabit in nomine iacob. et hic scribet manu sua domino. et in nomine israel assimilabitur. Septuaginta Nunc autem audi iacob puer meus. et israel quem elegi Ego dominus deus qui feci te. et plasmaui te de ventre Adhuc habebis auxilium Noli timere puer meus iacob. et dilecte israel quem elegi Adhuc ego dabo aquam in siti. qui ambulant in inaquoso Ponam spiritum meum super semen tuum: et benedictiones meas super filios tuos Et orientur ut in medio aque fenum. et sicut salix iuxta preterfluentes aquas Iste dicet dei sum. et ille clamabit in nomine iacob. et alius scribet in manu sua dei sum ego. et in nomine israel clamabit.

Ubi accusatur populus iudeorum ob incredulitatem atque blasphemiam. absque ulla nominis dignitate puris appellatur vocabulis Non me inuocasti iacob. nec laborasti in me israel Et iterum Dedi ad internecionem iacob. et israel in blasphemiam Ubi ad apostolorum chorum qui ex iudeis est sermonem facit: iungitur et nominum priuilegia Audi iacob serue meus. et israel quem elegi Ut prima sit seruitus et secunda electio Hec dicit dominus factor et formator tuus. qui ab utero auxiliatus est tui. ut adhuc in ventre matris plantam

fratris arriperes. siue qui i pn
cipio nascentis ecclesie. te de pse
cutorum manibz oseruauit Noli
timere crudelitate eorum serue me
us iacob. et rectissime que elegi
Alio nomie israhelem vocat. ysu
ron. est enim ubu hebraicu Cete
ri. eutaton. siue euthes. id est
rectissimu et rectu interptati sut
Soli scriptura dilectissimu. uige
tes de suo. israel Prie enim inter
hebreos et litterarum fide: israel
rectus dei dicitur Vir aute vides
deu. no i elemetis. sz i sonitu
vocis est Vnde et liber genese
os. appellatur. eyeys. id est instoria
abraham. ysaac. et iacob. Noli
igitur timere iacob et israel.
qa effuda aqs sup sitiente et
arida. de qua supra dictu est
Et effuda siue pona spiritu
meu sup semen tuu. et bene
dictioez mea sup stirpe tua.
q ex aqua et spiritu sco i bap
tismate renascetur. qua et in
euagelio saluator pmisit di
cens Qui sitit veniat ad me
et bibat Statimq infertur Hoc
aute dicebat de spiritu que ac
cepturi erat credentes Copa
rat qz i baptismate renascte
tes. herbis viretibz et salici
q iuxta fluetes aquas oritur.
et qr veru natura affert fruc
tus. q prius sterilis erat. ul' cuius
tibus supra steriles facit :·

Quod qde et i primo psalmo
legitur Et erit sicut lignu qd
plantatu e secus decursus aquarum.
qd fructu suu dabit i tepore
suo: et foliu eius no defluet.
Alii inter herbas nascetes salices.
duplice vocatione itelligunt.
ut i herbis pplus nationu sit:
i salice. hii qui ex israel crediderit
Simulqz describit varietatem
credentiu Alius dicet. dnus ego
su. q iusticie opa i se esse ofidit.
alius vocabit subauditur petores
ad penitentia. i nomine iacob.
ut et ipsi supplantet vitia atqz
peta Alius scribet manu sua.
dni ego su. siue ut scriptura nostra
tulerut. scribet i manu sua.
dei su. ut nouo tyrocinio ser
uitutis xpi se milite glorietur
Et i noie assimiletur israel
Non enim ex israel oms. sz magna
pars ex gentiu multitudie. que
i noie israel assimilabitur. ut reci
piat lege et pphas. oms qz gra
tias spus sci. q pplo israel repro
misse sut Hec dicit dns rex
israel. et redeptor eius dns exercituu
Ego primus et ego nouissimus.
et absqz me non e deus Quis
similis mei? Vocet et anunci
et. et ordine exponat michi
Ex quo ostitui pplz antiquu.
ventura et q futura sut anu
cient eis Nolite tiere neqz qr
bemini. ex tuc audire te feci. et

annunciavi Vos estis testes mei
Nunquid est deus absque me. et for
mator quem ego non noverim?
Plaste ydoli omnes nichil sunt.
et amantissima eorum non proderunt
eis Ipsi sunt testes eorum: quia non
vident neque intelligunt ut confundantur
Quis formavit deum et sculptile.
et conflavit ad nichil utile? Ecce
omnes participes eius confundentur Fabri
enim sunt ex hominibus. convenient omnes.
stabunt et pavebunt. et confundentur
simul Faber ferrarius lima
operatus est in prunis et malleis
formavit illud: et operatus est in
brachio fortitudinis sue Esuriet
et deficiet. non bibet aquam. et la
cescet Artifex lignarius exten
dit normam. formavit illud in
runcina. fecit illud in angulari
bus. et in circino tornavit illud.
et fecit ymaginem viri. quasi specio
sum hominem habitantem in domo.
Succidit cedros. tulit ilicem et
quercum. que steterat inter ligna
saltus Plantavit pinum quam
pluvia nutrivit. et facta est
hominibus in focum Sumpsit ex eis.
et calefactus est. et succendit et
coxit panes De reliquo autem
operatus est deum. et adoravit. et
fecit sculptile et curvatus est
ante illud Medium eius combussit
igni. et de medio eius coxit carnes et
comedit Coxit pulmentum et
saturatus est. et calefactus est. et

dixit Vah calefactus sum
vidi focum Reliquum autem eius
deum fecit et sculptile sibi Cur
vatur ante illud. et adorat
illud. et obsecrat dicens. libera
me quia deus meus es tu Nesci
erunt neque intellexerunt. obliti enim
sunt ne videat oculi eorum: et ne
intelligant corde suo Non reco
gitant in mente sua. neque cognos
cunt neque sentiunt. ut dicant. me
dium eius combussi igne. et coxi su
per carbones eius panes. coxi car
nes et comedi. et de reliquo eius
ydolum faciam. ante truncum ligni
procidam? Pars eius cinis est.
cor insipiens adoravit illud. et
non liberavit animam suam. neque di
cet. forte mendacium est in dextera
mea ¶ Post predicationem aposto
lorum. vocationem gentium. salva
toris adventum. effusionem spiritus sancti.
quem cunctis credentibus daturum se
esse promisit. quando pro varietate
meritorum alius dicet. domini ego
sum. alius vocabit in nomine iacob.
alius scribet manu sua. esse
se domini. et cum ortus sit in infide
li turba gentilium. in nomine assi
milabitur israel. ut derelictis
ydolis unius dei cultor sit. in
cipit altera pericope quam
totam simul apposuimus. ne unius
sensus divideremus continentiam
Et quia Septuaginta in hoc capitulo.
exceptis paucis verbis non discre

pant ab hebraico? nra editione
contenti sumus: qua intellecta.
noscentur et cetere. Est aute
sermo. cont illius tepores ydola
tras. quo ysaias ppha ventura
ppls nunciabat. et arguit eos
qui dei omnipotetis religione con
tepta. simulachris ligneis ich
nent: et adoret opa manuu
suar. Curram9 ergo p singla
Hec dicit dns rex isrl qui i me
creditur9 e. et redeptor ei9 qui
filij mei suscipiet aduentu. dns
exercituu siue vtutu. et oipotes.
hoc em in hebraico sonat saba
oth. ego su pm9 et ego nouis
sim9. ego alpha et oo. et abs
q me no est deus. qa puer
que elegi i me deus est. de quo
sup dixi. ecce puer meus que
elegi. electus que suscepit aia
mea. iudiciu gentibz pferet.
et i noie eius getes sperabut.
nec dicit se esse solu. sz preter
vtute sua atq sapiaz. nullu
esse eternu deu. deoruq mlt
tor opinione et simulachra
odepnas. qs inqt silis mei est?
Vocet ea q no sut qsi sint. et
exponat ordine creature mee.
qua gta ratioe liberauerim.
ex quo feci hoiez sup terram
Nec hoc solu volo: sz qro etia
scientia futuror. Unde tu isrl
cui9 ego rex et redeptor su. no
li timere simulachra. que esse
nichili in syna mote didicisti
An forsitan creator est alius.
que ego no nouerim? Aut pt
hunc alter est mudus. q ignoti
dei monstret potentia? Neqz
vero ea solu q fiut. sz et illi qui
faciut. habebut p nichili Cu
qz vindicte tepus aduenerit. ne
quaq poterit eos manuu suar
opa liberare. qa ceca et insen
sibilia ofundut artifices suos
Quis em possit hoc credere. qd
ascia. lima. et terebro. malleo
qz formet deus. ut ul i pruinis
simulachra fundat. ul norma.
runcina. et angularibz. cir ci
noqz in deos repente ofurgat:
psertim cu fame et siti artifi
cis. artis vilitas demonstretur.
Fit em lignea statua. huana
exprimes specie. et qnto pul
chrior fuerit. tato deus putat
augustior. ponitur qz i fano.
et eterno claudit carcere. q lon
go tepore creuit i saltibz. et p
varietate arbor cedrus. et ilex
et quercus. ul pinus fuit Ni
rumqz i modu segmeta eius atqz
rasure mittutur i focu. ut ca
lefaciat artifice dei. et coquat
diuisa pulmeta. pars aute al
tera format in deu? ut opere
opleto adoret illa factor suus:
et operis sui ipretet auxiliu
Nec intelligit nec recogitat.
ymo nec carnis nec mentis

aspicit oculis. q̄d nō possit esse
deus cui⁹ pars igne cōbusta ē.
nec hominis manu fieri diuina
maiestas. Pleniusq̄ sup irri
sione ydolorum ppheticus sermo
cōtexitur. q̄ facilis intelligentie
sunt. nec laciniosā ymo supflu
am expositionē desiderat. Sup
quo et flaccus scribit ī satyra.
deridēs simulachra gentiliū
Olim truncus erā ficulnus inutile
lignū. Cū faber incertus scāp
nū faceretq̄ priapū. Maluit esse
deū deus inde ego. Maxima fu
rū auiumq̄ formido. Et q̄d autē
de ydolis dictū est. potest refer
ri et ad hereseon pncipes. qui
simulachra dogmatū suorum at
q̄ mendacii. artifici corde cōpo
nūt. et venerantur ea q̄ a se sciū
tur esse simulata. nec sufficit
eis error proprius. nisi simplices
q̄sq̄ eorum exhortatione decepe
rint. Qui questū putāt esse
pietatē. et deuorāt domos vi
duarum. abutentesq̄ vulgi impe
ritia. ita arte dyaletica. q̄si
ascia. terebro et lima. et runci
na format deū suū. et cudūt
malleo. atq̄ inaurāt sermonis
rethorici venustate. quorum deus
venter est et gl̄ia ī cōfusiōe eorum
Memento horum iacob et isrl'. quo
niam seruus meus es tu. Forma
ui te. seruus meus es tu isrl'.
nō obliuisceris mei. Deleui ut

nubē iniq̄tates tuas: et q̄si ne
bulā pctā tua. Reuertere ad me.
quoniā redemi te. Laudate celi
quoniā fecit dns (misericordiam) Jubilate extre
ma terre. resonate mōtes lauda
tionē. saltus et omne lignū eius.
quoniā redemit dns iacob. et
isrl' gl̄iabitur. Septuaginta. Me
mento horum iacob. et isrl'. quoniā
puer meus es tu. formaui te
puerū meū. et tu isrl' ne ob
liuiscaris mei. Ecce enī deleui
sicut nubē iniq̄tates tuas. et
sicut caliginē pctā tua. Reuertē
ad me et redimā te. Letamini
celi quoniā misertus ē dns isrl'is
Canite tuba fūdamēta terre.
Clamate mōtes leticiā. colles
et oīa ligna q̄ ī eis sūt. quoniā
(al' redemit) redimet dns iacob: et isrl' glifica
tus erit. Cū hec ita se ha
beat. et ydola hominū scias esse
figmēta. o iacob. et puer meus
isrl'. ne obliuiscaris creatoris
tui. tibiq̄ ipsi iniuriā facias.
ut iniurieris operi manuū
tuarum. Que q̄a ī aduētu pueri
mei quē elegi. penitus destruē
da sūt. ppterea tota mētis aui
ditate cognosce. q̄d sicut nubes
caligo et nebula. vel solis calore
dissoluitur. vel vēto raptāte te
nuatur. ita iniq̄tates tuas et
vniuersa pctā tua. q̄bus prius me
offenderas. dissolui faciā. tu
tantū reuertere ad me. et age

penitentia: q̄a redimendus es p̄
tioso sanguine Ecce si fecerís. scias
ī salute tua celos t̄raq3 letari:
et oīa elemēta gaudere Siue an
gelos qui morātur ī celis. et ali
as p̄tates q̄bz t̄re fūdamēta por
tantur. uł certe ap̄los et p̄ph̄as.
de q̄bz loq̄bat̄ et ap̄lus Edificati
sup̄ fūdamētū ap̄loꝝ et p̄ph̄aꝝ
Montes q̄3 et silue siue colles.
qui p̄ varietate v̄tutū p̄ma et
media et ultīa loca possederūt.
iubilare et tuba canere. scientes
q̄d redimeret dn̄s iacob. et in
isr̄ł gl̄ꝰsiōe letetur. siue ip̄e isr̄ł
ab errore gu̅sus inclitus fiat
Hec dicit dn̄s redēptor tuus
et formator tuus ex v̄tēo Ego
sum dn̄s faciēs oīa. extendēs
celos solus. stabiliēs t̄rā. et nul
lus mecū. irrita faciēs signa
diuinoꝝ. et ariolos ī furore
vertēs. cōūtēs sapiētes retror
sū. et scientiā eoꝝ stultā faciēs
suscitās u̅bū serui sui. et ꝯsi
liū nūcioꝝ suoꝝ ꝯplēs Qui di
co ihr̄lz habitaberis. et ciuitati
bus iude edificabimī. et deser
ta eiꝰ suscitabo Qui dico p̄fū
do desolare. et flumīa tua are
faciā. Qui dico cyro pastor
meus es. et oēz volūtatē meā
ꝯplebis Qui dico ihr̄lz edifi
caberis. et tēplo fūdaberis:-
¶ Sep̄tuāgīta. Hec dicit dn̄s qui
redemit te. et format ex vtero
Ego dn̄s qui cōpleo oīa. extē
di celū solus et firmaui t̄rā
Q̄s alius dissipauit signa phy
tonū? et diuinatiōes de corde?
Qui auerto potētes retrorsū.
et ꝯsiliū eoꝝ stultū facio Et
statuo u̅bū pueri mei. et ꝯsi
liū angeloꝝ eiꝰ verū probo
Qui dico ihr̄lm edificaberis.
et ciuitatibz iude edificabimī:
et deserta eiꝰ oruentur Qui di
co abysso desolaberis. et flumīa
tua arefaciā Qui dico cyro
ut sapiat. et oms volūtates
meas faciat Qui dico ihr̄lm
edificaberis. et domū sanctā
fūdabo ¶ Destructis ydolis.
et īīq̄tatibz isr̄ł peccatisq3 deletis.
q̄n̄do oīs simul creatura gaude
bit. et iux̄ euāgelij fidē sup̄ pe
nitētia pc̄tōꝝ. angeli letabūt̄
ī celis. describit̄ potētia dei.
q̄d nequaq̄ ei grande sit redi
mere iacob et isr̄ael. et instau
rare correctū quē formauit
ex vtero Et si hoc alicui paru̅
videat̄. nō sit illi difficile qui
extenderit celos solus iux̄ q̄d
alibi legit̄. qui extendit celū
sicut pellem Non quo filius
excludatur ab extensiōe celoꝝ.
oīa eni p̄ ip̄m facta sūt. et si
ne ip̄o factū ē nichil: s3 quo
ut sepe diximꝰ p̄ hac sentētia
excludatur ydola Nā et ī pu̅
bijs salomōis ex p̄sona x̄pi. dei

virtutis deique sapientie dicit. Quando parabat celum ego eram cum eo. Ipse enim dixit et facta sunt: ipse mandavit et creata sunt. Et verbo domini celi firmati sunt. et spiritu oris eius omnis virtus eorum. Hec frequenter ingerimus. ne ulla blasphemandi xpm hereticis occasio relinquatur. In stabilitate quoque terre. quando illius fundamenta solidabat: nullus erat cum deo preter eum qui erat in eo. Iste igitur tantus ac talis cum prefinitum ministerii tempus advenerit. ut cuncta ydola destruatur. et dei solius noticia predicetur in mundo. omnia vaticinia divinorum. et phytonum. et ariolorum. signa atque portenta quibus humanum deceperunt genus. destruet atque subvertet. Et sapientiam phylosophorum que et ipsa erroris pars maxima est. stultam esse monstrabit. dum nequaquam humanis cogitationibus dei probantur comprehendisse sapientiam. Qui etiam verbum pueri sive servi sui de quo supra diximus. et consilium nunciorum eius rebus explebit. apostolorum scilicet omniumque doctorum. qui voluntatem magistri sui gentibus nunciabunt. Ipse ergo qui est tanta factura. cuius potentiam brevi sermone descripsi. etiam ad ihrlm que destruenda erat a babyloniis. nunc dicit antequam destruatur. quod rursum habitetur a populis. et civitatibus iudee. quod instaurentur. qui et solitudines illius suscitabit. ut omnia cultoribus impleantur. Qui igitur dicit ihrlm et iudee et desertis eius. quod habitetur et edificetur et suscitetur. hic dicit profundo sive abysso. id est babyloni. desolare. et flumina tua arefaciam. omnem regum potenciam. Sive quia profundum et abyssum dixerat. recte per translationem et flumina posuit. de quibus et psalmista decantat. Super flumina babylonis ibi sedimus et flevimus. Et qui ihrlm instaurat et babylonem destruit. dicit quoque cyro regi persarum qui primus destruxit babylonem atque chaldeos. pastor meus es. Sive. ut septuaginta transtulerunt. ut sapiat. Cuius differentie causa manifesta est. Verbum enim hebraicum. Roy. si per res litteram dicamus. intelligitur pastor meus. si per deleth. sciens vel intelliges. Quarum similitudo parvo apice distinguitur. ac propter hoc sepe confunditur. Scriptum est in esdre principio. quod ad edictum cyri regis persarum atque medorum populi israel sit laxata captivitas. et remissi in ihrlm qui redire voluerint. sub zorobabel filio salathiel. et ihesu filio iosedech sacerdote magno. hunc enim dominus inspiravit ut suam faceret voluntatem. et illius precepta compleret. Signanterque addidit. Qui dico ihrlm. edificaberis: et

templo fundaberis. Sub tyro enim iussum est. ut edificaretur ihrlm et templum. cuius tantum illo viuente iacta sunt fundamenta. Ceterum sub dario. anno illius secundo. prophetantibus aggeo et zacharia templum edificari ceptum est.

Capitulum Quadragesimum quintum

Hec dicit dominus christo meo cyro. cuius apprehendi dexteram. ut subiciam ante faciem eius gentes. et dorsa regum vertam. et aperiam coram eo ianuas. et porte non claudentur. Ego ante te ibo. et gloriosos terre humiliabo. Portas ereas conteram. et vectes ferreos confringam. Et dabo tibi thesauros absconditos. et archana secretorum. ut scias quia ego dominus. qui voco nomen tuum deus israel. propter seruum meum iacob et israel electum meum. Et vocaui te nomine tuo. assimilaui te. et non cognouisti me. Ego dominus et non est amplius. extra me non est deus. Accinxi te et non cognouisti me. ut sciant hii qui ab ortu solis. et qui ab occidente. quoniam absque me non est deus. Ego dominus et non est alter. Formans lucem et creans tenebras. faciens pacem et creans malum. Ego dominus faciens omnia hec.

¶ Scio in hoc capitulo non solum latinorum. sed et grecorum plurimos vehementer errare. estimantium scriptum esse. Sic dicit dominus christo meo domino. ut intelligatur iuxta illud quod alibi legimus. pluit dominus a domino. et dixit dominus domino meo. Neque enim kyrios quod dominum sonat. sed cyro dicitur qui hebraice appellatur chores. regi persarum. qui babylonem chaldeosque superauit. et iunctis medis agitator bige. id est cameli et asini. suplegitur. Iste appellatus est christus. id est vnctus domini. quod erat apud hebreos insigne regie potestatis. Vt quomodo apud nos dyadema et purpura solis imperatoribus datur. sic et apud hebreos per oleum fundebatur regnaturi. Vnde et saul vnctus christus domini dicitur. Et in psalmis legimus. Nolite tangere christos meos. et in prophetis meis nolite malignari. Huius dexteram apprehendit et tenuit. ut nullus fortitudini eius valeret resistere. Legamus xenofontis octo librorum cyri maioris hystoriam. et prophetiam ysaie cernimus impletam. Que enim ciuitas illi non patuit? Cuius non regum terga subiecit? Qui muri prius inexpugnabiles non illius obsidione subuersi sunt? Vnde ad ipsum cyrum deus apostropha facit. Dedi tibi thesauros et absconditas opes cunctarum urbium. ut qui prius co-

lebas ydola. beneficiis vnu sen
tires deu. psertim cu scias mlto
to anteq nascereis. tuu nome
esse pdictu. Qd quide et iose
phus in vndecio iudaice antiq
tatis volumie refert. legisse
cyru et ab ysaia de suo certu
vaticinatu nomie. et idcirco
iudeos qsi dei familiares plimu
dilexisse. Hec aute inqt tribui
tibi ppt iacob seruu meu. et
isrl electu meu. Et vocaui te
noie tuo. sicut vocaui abraha.
ysaac. et iacob. Et mlto ante pre
dixi. ut ysaac. et yosiam. ne
putareris ille esse xpus. cui as
similatus es. et in cui9 typu et
ymagine pcessisti. Tu aute no
cognouisti me. id e simulachra
coluisti. no deu. Accinxi te forti
tudie. multaru gentiu feci te
esse victore. et no cognouisti
auxiliatore tuu. In quo loco
satis mirari nequeo. q stulti
cia sit legentiu. ut hec ad xpm
referat. p que mudus recon
ciliatus e deo. Ego ait dns. et no
est amplius extra me. Preter
sermone quippe atq rationem.
vtutemq mea et sapiam q i me
est. nullus e alter deus. Et hec
feci. ut ab oriete et occidente.
omnis orbis agnoscat. nullu
esse aliu deu. absq me. Ego
dns et no est alter. Pater enim
i filio. et filius i patre. q loqtur

in euangelio. Ego et pater
vnu sum9. In esdre volu
mine positu est. scripsisse cyru
ad oms gentes. nullu esse deu
nisi solu deu isrl. Siue ita intel
ligendu. qd captiuor laxatio.
et dei i ppl'z suu clementia. cunc
tis gentibz deu fecerit notiore.
Qui igitur dedi tibi fortitudine.
et solus deus sum. ipse res int se
contrarias facio. luce et tenebras.
id e die et nocte. pace et ma
lu. hoc e. ociu et bellu. p que
significat natu se fuisse pplo
suo qndo tenebris captiuitatis.
malaq sustinuit seruitutis.
et rursu misertu qndo remis
si i patria. pace et gaudiu
receperunt. Quomodo eni luci
contrarie tenebre sunt. ita paci co
trariu bellu est. Vnde et confu
datur heresis. q maloru arbi
tratur conditore deu. cu hic ma
lu no contrariu bono. sz p afflic
tione ponatur et bello. Scdz illud
qd i euangelio scriptu e. Sufficit
diei malicia sua. ¶ Possum9
iuxta tropologya hec et de eccle
siastico viro dicere. cui ds dedit
sermone atq sapiam. ut oms
sectas contrarias vitati. sua dispu
tatioe subuertat. sicut et de ste
phano sca scriptura commemorat.
qd nullus potuit respondere
sapientie ei9. Et ut reges. id
est patriarchas singularii

hereseon: sue subiciat potesta
ti Et aperiat atque confrigat. quod
prius videbatur dyaletica arte con
clusum. et in medium proferat ar
chana hereticorum. superans eos at
que convinces. ut christi secreta cog
noscat. in quo sunt omnes thesau
ri sapientie et scientie abscon
diti Istiusmodi virum vocat
deus ex nomine suo. quia defensor
est pueri eius iacob. et electi illius
israel Hunc suscipit et assimilat
sermoni suo. qui cavere debet
ne suum putet esse quod loquitur.
sed omne ad datoris referat gloriam.
ne et ipse mereatur audire Accinxi
te et non cognovisti me Cum
enim instructus armatura apostoli.
omnes docuerit. non esse alium deum
nisi unum qui sit iacob et israel deus.
confundatur marcion duos intelliges
deos. unum bonum et alium iustum.
alterum invisibilium alterum visibi
lium conditorem. e quibus prior lucem faciat.
secundus tenebras. ille pacem hic ma
lum. cum utrumque per diversitatem me
torum unus deus idemque condiderit.

Explicit liber duodecimus Incipit xiii.

Multi casus
opprimunt navigantes Si vehe
mentior flaverit ventus. tem
pestas formidini est Si aura
moderatior summa iacentis ele
menti terga crispaverit: pira
tarum insidias pertimescunt Atque
ita fit ut fragili anime ligno
credite: aut metuant periculum.
aut sustineant Quorum utrumque
altero gravius est. vel morte
timere perpetuo: vel quam timu
eris sustinere Hoc michi in
ysaie pelago naviganti accidere
video Dum enim inoffenso cursu
vela tenduntur. et securis nau
tarum manibus sulcans equoris
campos. carina dilabitur. subi
to languorus turbo consurgens.
tantis undarum molibus. et col
lisorum inter se fluctuum fragore
resonante. pavida amicorum cor
da perterruit. ut dicere cogerentur.
magister salvos nos fac. pe
rimus Quamobrem eustochium in
toto orbe terrarum. unicum nobili
tatis et virginitatis exemplum.
non sileat pupilla oculi tui.
clamansque in corde abba pater.
et cum psalmista loquere. exurge
ut quid dormis domine. ut invictum
in ysaia opus. te orante et christo
miserante perficiam Iam enim
terciusdecimus explanationum
liber cuditur. qui necdum perve
nit ad calcem. Et interim
donec misericors et miserator
dominus. paciens et multum misera

explicit libr xii incipit xiii

36

cim

tionu. reddat pristina sanitate
hac pfatiuncula tumultuario
sermone dictaui. ut q habe
tur i scedulis. describant. et
plena emedatio lectoris iudi
cio reseruetur. Rorate celi
desup et nubes pluat iustum.
apiat tra et germinet salua
tore. et iusticia oriat simul.
ego dns creaui eu. // Sepgnta.
Letet celu desup. et nubes sper
gat iusticia. germinet terra
et oriat misdia. et iusticia
germinet simul. ego su dns
qui creaui te. ¶ Duplex hui9
loci interpretatio est. Quida em
putat herere cu supiorib3 que
dicunt. et tyro laxante captiuos.
celu tra q3 letari methonomi
cos. p eo qd est illos qui i celo
morant et tra. Alij a supiori
bus separat. et nouu capituli
hui9 volut esse pncipiu. ac
de aduentu dni pphari. qd ipe
retur nubib3 de quib3 sup scrip
tu est. mandabo nubib3 ne
pluat sup ea ymbre. id e vinea
isrl. et ad qs puenit veitas dei.
ut pluat mundo iustu sine
iusticia. tra q3 apiatur et ger
minet saluatorem. De qua et
i psalmo canitur. Veitas de
tra orta est. et iusticia de celo
pspexit. Siue iux Sepgnta. tra
misdiaz et iusticia parit ger
minabit. ut et paures misdiaz.

et iusti pmia oseqntur. Qd q3
sequit. ego dns creaui eu. ul'
ego dns qui creaui te. no scan
dalizabitur ad nome creature.
qui illu verbu ac seruu. et ger
minatu legerit esse de terra.
Ve qui otradicit factori suo.
testa de samijs tre. Nuqd dicit
lutu figulo suo. qd facis. et opus
tuu absq3 manib3 est. Ve qui
dicit patri qd generas. et mu
lieri qd parturis. Hec dicit
dns scus isrl. plastes ei9. Ventu
ra interrogate me sup filios me
os. et sup opus manuu mear
madate michi. Ego feci tra
et hoiez sup ea creaui ego.
Man9 mee tetederut celos. et
omi milicie eor madaui. Ego
suscitaui eu ad iusticia. et oes
vias ei9 diriga. Ipse edificabit
ciuitate meam. et captiuita
te mea dimittet. no i pcio ne
q3 i munerib3. dicit dns deus
exercituu. // Sepgnta. Qd me
lius feci q lutu figuli. Nuqd
aras arabit tra. Nuqd dicit
lutu figulo. qd facis. quonia
no opararis nec habes manus.
Ve qui dicit patri qd generas.
et matri qd parturis. Sic em ul' fecit
dicit dns deus scus isrl. q fecit
ventura. Interrogate me de filijs
meis. et de opib3 manuu me
aru madate michi. Ego feci
tra et hoiez sup ea. ego manu

mea ~~fen yomnes~~ firmaui celū ·
ego omnibȝ stellis mādaui Ego
suscitabo eū cū iusticia regem:
et omēs vie illi9 recte Ipē edi
ficabit ciuitatē meā · et capti
uitatē ppli mei quītet · nō cū
pcio neqȝ cū muneribȝ · dicit dn̄s
sabaoth ¶ Qui ad cyri pso
nā voluīt referre q̄ dicta sunt:
locū istū ita intpretatr̄ Me i
gentia pollicēte · qd' ppt' reuīsi
onē ppli mei ī iudeā · oīa reg
na cyro substernā · ve ei qui
incredulus ē · et nō putat ve
tura q̄ dico · q̄si si lutū et testa
ↄfracta calūpniet' figulū suū ·
q̄re facta ul' cur ita facta sit ·
et opus ↄt' artificis man9 lo
quat' · et patrē et matrē ca
lūpniet' fili9 · cur ī t̄rā natu
re lege pfusus sit Cū igitur
ego dn̄s scūs isrl' plasmauerī
cyrū · et mea iussione gnat9
sit · supfluū facitis ambigere
de futuris · qn̄ potius nossē de
betis · qd' filios meos pplȝ isrl'
et opus manuū meaꝝ · nō
vrō arbitrio · s; mea volūtate
dispensem · ut q̄ pus eis tebēs
et malū creaui · nūc lucē et
pacē tribuā Ego enī sū deus
qui nō ī vacuū creaui terrā ·
ut essȝ deserta et squalida: s;
ut hoīes habitarēt ī ea Ego
extendi celos sine firmaui ·
ut angeloꝝ essēt habitaculū ·

stellaruq; eos varietate distixi ·
et īperaui singulis · quo c̄erēt
ordine · et dierū ac mensium
annoruq; diuīsa spacia ↄplerēt
Qui igit' celū feci et t̄rā · q̄d
magnū ē si vnū regē creaue
rim · q̄ mea mādata ↄseruet:
et oēs vias illi9 dirigā: Ipse
enī iussurus ē ut edificetur
ciuitas mea ihrl' · et captiui
redeāt ī iudeā · nō ob preciū
neqȝ munera · s; ob meā volū
tatē · dicit dn̄s d's exercituum ·
¶ Qui autē ceptā ad xp̄ȝ re
fert intelligentiā: sic expla
natiōis sue u'ba moderatur
Ve eis qui ↄtdicūt deo · et xp̄ȝ
nō putāt essē venturū · q̄si si
lutū et testa de testis ↄtradicat
figulo suo Ve q̄ dicit oīpotēti
patri · q̄re generas filiū: et
mlēri · scē marie · q̄d parturis:
De qua scribit et aplus · qd' xp̄s
sit de mlēre · factusq; sub lege
Hec ergo dicit dn̄s deus scs̄ isrl' ·
qui plasmauit ī vtero v'ginali
saluatorē · dicēs p gabrielem ·
spus scūs veiet sup te · et v'tus
altissimi obūbrabit te · qd' au
tē nascet' ī te sanctū · vocabi
tur fili9 dei Interoget me tes
ta · et futuꝝ secreta pquirat ·
et p̄cipiat michi quoniā ad
optiuos filios · qui ī meū filiū
crediturī sūt debeā regere ·
Dicit euāgelista iohēs Q̄tq̄t

aute recepert eu. dedit eis ptate
filios dei fieri. Si autē ego feci
trā ut habitaret ab homib3. et
celos extendi desup. et eos astro
rū varietate decoraui. ut mora
rentur ī tra cultores dei? qd mi
rū si filiū meū iustū regē. mi
serim mūdo. siue ab inferis sus
citauerim. cui9 oms vie directe
sut. peccatū enī nō fecit. nec
dolus īuēt9 ē in ore ei9. q edifi
cet ciuitatē meā sup petrā. ad
uisū quā porte inferi nō pua
leat. et q ī monte posita latē
re nō possit. demoniacosq3 pus
vinculis alligatos. oms dimit
tat liberos. nō ī pcio neq3 ī mu
nerib3. gratia enī dei salui fac
ti sum9. audientib3 aplis atq3
facientib3. gratis accepistis gra
tis date. // Nonulli hec ad
zorobabel referūt. qui eduxit
captiuos de babylone. et edifica
uit ciuitatē. et extruxit teplū
pphetantib3 aggeo et zacharia.
atq3 dicentib3 Man9 zorobabel
fundauerūt domū istā. et ma
nus ei9 cplebūt eā. // Sed nos
rectius dicim9 et verius. nec
cyrū edificasse ciuitatē. q post
ea extructa ē sub neemia. nec
oms vias ei9 fuisse directas.
cui sup dictū ē. assūpsi et ac
cepi te et nō cognouisti me. et
zorobabelis statū. q sub metu
et potestate medo4 fuit. atq3

~~medo4~~ psarū: oia q dicunt exte
rere. Neq3 enī zorobabel extrux
it ciuitatē. nec captiuitatē di
misit. nec rex appellari potest.
qui sub aliis viuens regib3. hoc
nomine caruit. Quid sibi autē
velit septgīta. q ī pncipio hui9
capli tīstulert. qd meli9 feci
qz lutū figuli. nūqd qui arat
arabit trā. scire nō valeo. nisi
forte theodotionis seq̄r editionē.
qui p hoc posuit. ve ei q cōtēdit
cōtra factorē suū. aras arantis
trā. qd' scil3 vulneret ī penitētia
corda mortaliū. et ī more sul
co4 ea subruat. atq3 subuertat
S3 et hec friuola interptatio est.
Porro qd figulus hoc est creator
noster et factor appellat deus:
et aplus paulus ī epla loquit
ad romanos. Nūqd dicit figmē
tū ei qui se finxit. qd me fe
cisti sic? An nō hab3 ptatem
figulus luti. ex eadē massa fa
cere aliud qdē vas ī honorem.
aliud vō ī cōtumelia? Et ī iere
mia plixius scribit. q narrat
post cetera Descendi ī domū
figuli et ecce ipe faciebat opus
ī rota: et dissipatū ē vas qd
ipe faciebat manib3 suis. Rur
sumq3 fecit ex eodē luto aliud
vas: sicut placuit ī cōspcū ei9
Et factus ē sermo dni ad me
dicēs Sic nō possū sicut iste
figulus facere vos dom9 isrl'.

dicit dns. Ecce sicut lutu i ma
nu figuli: sic vos estis i manibz
meis dom9 isrl. Illudqz qd scrip
tu e. ego omibz stellis precepi.
occasione qbusda tribuit. qd as
tra rationabilia sint. et anima
sensuqz habeat. neqz eni aiut
preciperet nisi itelligentibz. no
recordantes qd et i iona scriptu
est. Precepit dns spitui gbu
renti Et rursu Precepit ver
mi matutio Et qd i euangelio
saluator ventos et mare icrepa
uerit In qbz sensu atqz rationem
no esse pspicuu est. Hec dicit
dns labor egypti. et negocia
tio ethyopie. et sabaim viri sb
limes. ad te trasibut et tui erit.
post te abulabut vincti ma
nicis pgent. et te adorabut.
teqz deprecabut. tantu i te e
deus. et no e absqz te deus.
Vere tu es deus absconditus ds
isrl saluator Confusi sut et
erubuert oms simul: abierut
i gfusioez fabricatores errorum
Israel saluatus e i dno salute
etna. no gfudemi et no eru
bescetis usqz i sclz scli // Scd' gsi
ta. Sic dicit dns sabaoth. La
borauit egyptus. et negociatio
ethyopiu et sabaim. viri ex
celsi ad te trasibut et tui erit
serui. et sequetur victi mani
cis. et trasibut ad te. et adora
but te. et i te adorabut. qnia
in te est deus. et no e deus absqz
te Tu eni deus es et nesciebam
mus. ds isrl saluator Cofuda
tur et erubescat oms aduersarii
ei9: et ambulet i gfusioe In
nouamini ad me insule. isrl
saluatur a dno salute etna. No
gfudent neqz erubescet usqz i
etnu ¶ Et i hoc loco q sequi
tur hystoria. dicit egyptu et
ethyopas gentemqz sabea. que
trans ethyopia est. seruisse
cyro et ei gentes ultias fuisse
subiectas. atqz ex mirabili in
tellexisse victoria qd i eo esset
deus. et no esset alius pt eu.
q i illo habitaret deus. abscon
ditus deus isrl saluator. qmo
possint cyri psone iungere.
no intelligo. nisi forte theodo
cionis vtar editione. q tnstulit:
In te e fortis. et no est alius
pt eu deus. ppterea tu fortis. ab
sconditus deus isrl saluator.
Quocuqz se verterit no vale
but laqueos veritatis effugere
Fac eni i cyro esse deu. et no
esse aliu pt eu. qui sit i cyro
deus Quomo cyri psone dici
queniet. vere tu es deus abscon
ditus. deus isrl saluator. Ergo
deus i quo deus e. dns nr ihus
xpus. rectius itelligit et veri
us. q deus absconditus appellatur
ppt assupti corpis sacramentu.
et ds isrl saluator. qd itptat

ihesus Hic enim iuxta angelum gabriel saluabit p̄plm suum Confusi sunt et erubuerunt omnes simul. scribe videlicet et pharizei. et abierunt in confusione fabricatores errorum. qui in toto mundo dissemina uerunt mendacium: ut eum dicerent ab aplis esse sublatum. Israel autem saluatus in deo salute eterna. aplorum chorus intelligitur. et hij qui per aplos crediderunt. Unde dicitur ad eos Non confundemini. neque erubescetis. non solum in presenti seculo: sed et in futuro Seruisse autem ei et egyptum et ethyopas. et sabaim. excelsos viros atque sublimes. nemo dubitat. cum ei mundum videat esse subiectum. et ex paucarum nomine nationum. que habitant in extremis finibus terre. cunctos celorum cardines et omnia terre litora. ei credituram perspiciat Unde pulchre quasi laboratibus in errore ydolatrie. cessare labor egypti nominatur Nulla enim gens ita ydolatrie dedita fuit. et tam innumabilia portenta venerata est. quam egyptus. de qua supra legimus Ecce dominus ascendet super nubem leuem. et ingredietur egyptum: et mouebuntur simulachra egypti a facie eius: et cor egypti tabescet in medio eius. Porro quod in septuaginta additum est. et innouamini ad me insule. sic exponere possumus. ut dicamus. ecclesias de gentibus congregatas. innouari in xpo. et appellari insulas. quod persecutorum rabiem procellasque sustineat. et fundate super petram nullam turbinum mole quatiantur Hebrei stulta contentione nituntur asserere. usque ad eum locum ubi legitur. tantum in te est deus. et non est absque te deus. uel ad ihrlm. uel ad cyrum dici. hoc autem quod sequitur. vere tu es deus absconditus. deus israel saluator. subito ad omnipotentem deum apostropham fieri. cum etiam stultis perspicuum sit. unum contextum esse sermonis. nec posse sensum diuidi qui ipso narrationis ordine et ratione coniunctus est Quia hec dicit dominus. creans celos. ipse deus formans terram. et faciens eam. ipse plastes eius. non in uacuum creauit eam: ut habitaretur formauit illam Ego dominus et non est alius: non in abscondito locutus sum. in loco terre tenebroso Non dixi semini iacob frustra querite me. ego dominus loquens iusticiam. annuncians recta Congregamini et venite et accedite simul. qui saluati estis ex gentibus Nescierunt qui leuant signum sculpture sue: et rogant deum non saluantem Annunciate et venite: et consiliamini simul Quis auditum fecit hoc ab inicio? Ex tunc predixi illud Numquid non ego dominus? et non est ultra deus absque me. Deus

iustus et saluans non est preter me Con
uertimini ad me et salui eritis omnes
fines terre: quia ego dominus et non est
alius In memetipso iuraui. egredietur
de ore meo iusticie uerbum
et non reuertetur. quia michi curua
buntur omnia genua. et iurabit omnis
lingua Ergo in domino dicet. mee
sunt iusticie et imperium. ad eum
veniet et confundentur omnes qui repug
nant ei In domino iustificabitur et
laudabitur omne semen israel.
¶ Sepe exposita. Hec dicit dominus qui
fecit celum. iste est deus qui extendit
terram et fecit eam. ipse parauit il
lam. non in uacuum fecit eam: sed
ut habitaretur plasmauit eam
Ego sum dominus et non est ultra: non in
abscondito locutus sum neque in loco
terre tenebroso Non dixi semini
iacob. in vanum querite Ego sum dominus
qui loquor iusticiam: annuncians veri
tatem Congregamini et venite
simul: qui saluamini ex gentibus
Non cognouerunt qui portant lignum
sculpture sue. orant deos non
saluantes Si annuntiate. appro
pinquate. ut sciant simul Ex
audita fecit hec ab initio.
Tunc annuntiatum est vobis Nonne
ego dominus deus. et non est alius ab
sque me. Justus et saluans non est
preter me Conuertimini ad me et sal
ui eritis ab extremis terre Ego
sum dominus et non est alius Per me
metipsum iuro. nisi egredietur de
ore meo iusticia. sermones mei
non auertentur. quia michi curuabitur
omne genu. et iurabit et confite
bitur omnis lingua. deo dicens. iusti
tia et gloria ad eum veniet: et
confundentur omnes qui separant se a
domino Justificabitur et in domino glo
riabitur omne semen filiorum israel.
¶ Vocatis egypto. ethyopia.
et sabaim. viris excelsis. per que
monstratur salus uniuersarum gentium
barbararum. et totius mundi ad deum
conuersio. ostendit deus iusticiam suam.
quod non solum iudeorum sit dominus. sed et
gentium Ipse enim celi factor et
terre equaliter omnium deus est Et non
ob aliam causam creauit terram. nisi
ut hominum esset habitaculum. qui suum
adoraret et intelligeret crea
torem: et ydola uniuersa contempne
ret Non in abscondito locutus sum
in loco terre tenebroso Vera et in
monte syna. de excelso eius vertice.
hec audientibus populis locutus est
Non erunt tibi dii alieni absque
me. nec facies tibi ydolum Sed est
melius ut hoc dictum de euange
lica predicatione credamus moyses
enim in abscondita solitudine. uni
tatum locutus est populo Apostolorum autem
sonus in uniuersum orbem exiuit: et
uerba eorum usque ad terminos terre
peruenerunt Non dixi inquit semini
iacob. frustra querite me. Celorum
enim illis regna promisi Et primum
illis locutus sum. non veni nisi ad

39
40

ones pditas dom9 isrl. et ideo
locutus sū iusticiā et āmūciaui
recta. siue veritatē: ut ymagi
nibz legis et cerimonijs delictis.
seqrent euāgelij veritatē Sed
qa illi credere noluerit. et idig
nos se iudicauerit salute. pptea
dico gētibz. ggregamī de toto
orbe et venite. et accedite ad
me simul qui saluati estis de
gentibz Pp qd ostendit. nō stati
oms gentes esse credituras: sz
paulatim et p partes Denicz
corripit eos qui ī errore pristīo
pmanserit dicēs Nesierūt q
leuāt signū sculpture sue:
et rogāt deū nō saluātē Et ē
sensus Non itellexerit sermo
nes meos. simulachroz suoz
onere pgrauati: et spantes ī
eis ī quibz nlla ē salus Unde
aplis papit ut oportune ipor
tune āmūciet veritatē: et ieat
gsiliū salutis gentiū Hoc au
tē id ē ut ggregaret et veni
ret ex gentibz plimi. q salua
rentur. ab inicio locutq ē: et
cūctoz pphārū ora cecinerūt
Cui sermone dm loqbantur.
pter que nullus ē alius filig
eni nō absq eo: sz ī eo de9 ē
Pulchreqz iugit. deus iustus.
nequaq vni9 gētis sz vniusi
mūdi. cui loquit gūtimī ad
me et salui eritis oms fines
tre. ipleto illo qd pater filio
repromisit. postula a me et
dabo tibi gētes hereditatē tuā.
et possessione tuā tīmos tre
Juratqz p semetipz. quoniā
sententiā ous sui. et ubū qd
semel ptulit sup salute gētiū
nequaq irritū faciat. sz rep
missio ei9 ope gpleat. dicēs
sup. conuertimī ad me et salu
eritis oms fines tre Jurat
autē sedz aplz. ut p duas res
imobiles. ī quibz ipossibile ē
mentiri deū. firmā gsolacōez
habeam9 Sz et hoc iurat.
qd pdolis derelictis ome genu
ei flectat. celestiū. trestriū.
et infernoz. et oīm p illū
iuret ligua mortaliū. ī quo
pspicue significat pplus xpi
an9 Moris ē enī ecclasticī
xpo genu flectere. qd iudei
mentis supbia demostrātes.
oīno nō faciūt Sz et oīs ligua
cunctaz gentiū barbaraz. nō
ī synagogis sz ī xpi ecclesijs.
gfitetur deū Omīs autē lin
gua xpo gfitēs. ī dno loquit
et dicat Nec sūt iusticie. et
meū ē iperiū. nō ppli iudeoz
Ad eū cūcte gētes veniet et
gfundent: qui pus illi9 euā
gelio repugnabant Et iusti
ficabitur atqz laudabit ome
semen isrl. quoz pdicatio et
sementis fertilissiā ī toto orbe
uberrimos attulit fructus

Sive iuxta septuaginta omnis lingua
iurans et confitens deum. dicit quod
iustitia et gloria totius orbis
ad eum veniat. et confundantur iudei
qui se ab eo separant. Hii autem
qui de stirpe filiorum israel orti sunt.
et qui de apostolorum semine pullula
verunt et crediderunt in christo. habeant
iustitiam et gloriam sempiternam.

Cap. Quadragesimum sextum.

Conflatus est bel.
contritus est nabo. fac
ta sunt simulachra
eorum bestiis et iu
mentis Onera vestra
usque ad lassitudinem gravi pondere
conlabuerunt. et contrita sunt simul
Non potuerunt saluare portan
tem. et anima eorum in captivitate
ibit. Septuaginta. Cecidit bel.
conflatus est dagon. facta sunt
sculptilia eorum in bestias. et iu
menta portantes ea colligata. quasi
onus laboranti et deficienti et
esurienti. nec praevalet simul qui
non potuerunt saluare de bello. ipsi
autem captivi ducti sunt. Con
sequenter post vocationem gentium.
et electionem credentium ex israel.
ydola corruisse testatur. Cecidit
cecidit. sive conflatus est bel. quem
greci belum id est saturnum vocant.
Cuius tanta fuit apud veteres reli
gio. ut ei non solum humanas hos
tias captivorum. ignobiliumque mor
talium. sed et suos liberos immolarent.

Nabo autem et ipsum ydolum est.
quod interpretatur prophetia et divina
tio: quam post evangelii veritatem
in toto orbe conticuisse significat.
Sive iuxta septuaginta. dagon qui
tamen in hebraico non habetur.
et est ydolum ascalonis. gaze. et
reliquarum urbium phylistiim Et
de speciali transit ad generale
facta sunt simulachra gentilium.
bestiis et iumentis. Pro quo si
mulachra eorum in preda bestiarum
et iumentorum exposita sunt. sed quo
religio nationum simulachra
sint bestiarum. et brutorum anima
tium: que maxime in egypto divino
cultui consecrata sunt. De quibus
et virgilius in eneidis Omnige
numque deum monstra et latrator
anubis. Unde et pleraque oppida
eorum ex bestiis et iumentis habent
nomina. xpo. a cane. leonto
a leone. Thmuis lingua egyp
tiaca. ab hyrco. lico. a lupo. ut
taceam de formidoloso et horribili
crepitu ventris inflati.
que pelusiaca religio est. Hec igitur
simulachra que non possunt salua
re portantem. nichil sunt aliud
nisi onera sacerdotum deprimentia
eos. usque ad lassitudinem. Que cum
captivitas venerit. pro precio me
tallorum de quibus facta sunt. ducuntur
prima captiva. et animam suam sive
portantium liberare non possunt.
Pro quo muta simulachra ha

beant: aiaz. et aliquē sensū dolois.
q̄ insensibilia sūt: Sȝ quo catacres
ticos. vocatur anima et mebra
caz rerū q̄ absqȝ mebris et sēsu
sūt. Alioqn et i pūbijs legit'. i
manu lingue mors et vita: cū
pspicue man9 lingua nō habeat
Vel hoc dicēdū. qd' ꝯfussimū
onus i getibz. error fuit ydola
trie. q̄ cultores suos deprimebat
ad t'rā et saluare nō poterat:
animasqȝ eoz faciebat dyabo
lo et demonibz esse captiuas
Audite me dom9 iacob. et
omē residuū dom9 isrl'. Cui
portamini a meo vtero. qui
gestamini a mea vulua. usqȝ
ad senectā ego ipē. et usqȝ ad
canos ego portabo Ego feci et
ego feram. et ego portabo et
saluabo Cui assimilastis me
et adequastis. et cōparastis me
et fecistis similē? Qui cōfertis
aurū de sacculo. et argentū
statera ponderatis: cōducentes
aurifice ut faciat deū Et pci
dūt et adorāt. portāt illū in
humeris suis: gestātes et ponē
tes i loco suo Et stabit et de loco
suo nō mouebit' Sȝ et cū cla
mauerit ad eū nō audiet: de
t'bulatiōe nō saluabit eos ¶
Sepḡita. Audite dom9 iacob
al' dom9
et om̄s reliquie israel Qui
portam̄i de vtero. et erudimini
a paruulo. usqȝ ad senectutē

ego sū. donec senectutis ego sū.
et ego sustineo vos Ego feci
et ego dimittā et ego suscipiā:
et ego saluos vos faciā Cui as
similastis me? Videte et excō
gitate qui erratis. et cōfertis
aurū de sacculo. et argentū i
statera appēditis. et cōducitis
artificē Fecerūt opa manuū:
et incuruati adorauerūt Portāt
illud i humeris et vadūt Si
autē posuerit illud i loco suo
manet et nō mouebit' Et qui
clamauerit ad illud nō audiet:
et de malis nō liberabit eum
¶ Nequaqȝ eū appellat ia
cob nec isrl'. qd' et ipm absqȝ cō
iunctiōe serui et pueri et electi.
i suggillatiōe ꝑpli dici sup' expo
suim9. Sȝ multo vilius dom9 ia
cob et reliquias isrl'. ob ꝑprietate
carnis et sanguis: et quasi fe
ces reliquiaz isrl'. Docetqȝ eos
instar pueroz atqȝ lactentiū.
ita a deo q̄si matris vt'o. et
vulua pregnātis ex egypto esse
portatos Pro quo ineffabilis
dei icōprehensibilisqȝ maiestas.
aut vterū habeat aut vuluā.
pedesqȝ et man9. et cetera corpis
mebra. Sȝ quo nos affectū dei
p v'a u'ba dictam9 Alioqn et
in cētesio nono psalmo ex psona
dn̄i. hoc idē canitur In eo eīn
loco ubi sepḡita t'ństulerūt. ex
vtero ante luciferū genui te.

in hebreo scriptu habet Mere
hem. qd interpretat de vulua.
In presentiarum vero. no solu de vtero
et vulua scriptu e. hoc e mehe
ten. et Merehem. sz menni.
q compositio significat ex meo vte
ro. siue ex mea vulua Et e sen
sus Qui vos genui ab infanti
a. et meo vtero vuluaqz gesta
ui. ipe usqz ad senectute protega.
no mea sz vestra: ut eos doceat
diuina misericordia esse saluados Cre
ator enim omnium parcit creature
sue. et pastor bonus aiaz suam
ponit pro ouibz suis: qui aute
mercenarius est. cuius no sut
oues. cu viderit lupu fugit. Cum
igitur feci et genui liberos: ego fe
ram et ipe portabo. Iuxta sep
tuaginta qui dixerit. qui portami
ex vtero. et erudimini ab infan
tia usqz ad senectute. hoc signi
ficat. qd frustra lege die ac noc
te meditentur. no habetes noti
tia dei. sz hoiz ac bestiaz simu
lachra venerantes. i tatu ut
correptione indigeat apostolicali: pro
qua loquitur ad eos deus Cui as
similastis me et adequastis.
Et reliqua Cred aurum argentuqz
contulerit. et conducto statuario
fecerit ydola. et adorauerint
opa manuu suaz. q portent
humeris. et confixa atqz stabili
ta se no valeat commouere: nec
prodesse hiis. a quibz coluntur

Manifesta transcurrimus. ut
xpi misericordia clausa reseremus
Memetote istud et fudamini.
redite preuaricatores ad cor. Recor
damini prioris seculi. quonia ego su
deus et no est ultra deus. nec
est silis mei anuncians ab exor
dio nouissima: et ab inicio q
necdu facta sut dices Consiliu
meu stabit et ois volutas mea
fiet. vocas ab oriente aue. et
de terra longinqua viru volutatis
mee Et locutus su et adducam
illud creaui et facia illud
Septuaginta. Memetote horu
et ingemiscite. agite penitetia
qui erratis. reuertimini corde et
memetote priorum a seclo. quonia
ego su deus et no est ultra preter
me. q anuncio prius nouissima an
teqz fiant. et compleantur. et dixi
Omnis volutas mea stabit. et
cuncta q cogitaui facia. q voco
ab oriente aues. et de terra lon
ginqua de quibz cogitaui lo
cutus sum et adduxi. creaui
et feci Quia vos ipe genui
ipe portaui. et ab infantia us
qz ad senectute. no vestro meri
to sz mea pietate saluamini:
deserite ydola q fecistis: et ad
vnius dei cultu reuertimini Agite
penitentia. ingemiscite pro erro
re q vos tenuit. ymo fudamini
ne rursu subito ydolatrie vos
turbo subuertat Et redite ad cor.

41

f.

id est ad mentē v'az. qui simu
lachra venerātes. velut furiosi
ī ligna īpingebatis et lapides
Ab inicio ꝯsiderate mūdi. qđ p̄t
me nullus sit deus. nec alius
potuerit scire ventura nisi ego. q
p ꝓphās nūcio ꝙ facturꝰ sum.
ut cū ꝓdicta ꝯpleuero dinatiōe
probem diuinitatē Ego enim
mysteriū qđ cūctis retro ꝯnati
omībꝫ fuerat ignoratū. imo ꝯsi
liū meū statutū esse nūc dico.
ut cū illud videritis effectum.
nullū sciatis deū nisi eum
q hec futura ꝯgnouit. imo pre
pit fieri Ego sū qui ab oriēte
vocaui eū. ut putāt hebrei
cyrū regē ꝑsarū. siue darium
medoꝝ p̄ncipē. et de t̄ra longi
qua virū volūtatis mee. qui
expleat oēs volūtatē meā ꝯt̄
babylonē atqꝫ chaldeos Siue ut
nos verū esse ꝯuicimꝰ. dn̄z sal
uatorē. de quo et balaam va
ticinatur Orietur stella ex ia
cob. et homo ex isrl'. cuiꝰ no
men est oriēs. quē adorauerīt
magi de oriēte venientes Hic
enim loq̄t' ī psalmis Deus ut
faciā volūtatē tuā volui De
quo locutꝰ ē pater. et sponsi
one sua ope ꝯprobauit Sc̄p
tura p eo qđ nos de hebreo ex
pressimꝰ. virū volūtatis mee.
posuerit. de qbꝫ cogitaui Ergo
iux̄ eos vocatas de oriēte aues.

angeloꝝ possumꝰ intelligē mis
teria Qui ad iperiū dn̄i in
toto orbe discurrūt. q sūt āi
ministratorij spūs. et mittūt' ob
salutē credentiū. de qbꝫ et ī
psalmo canit' Qui facit an
gelos suos spūs. et mīstros
suos ignē vrentē Audite
me duro corde qui longe estis
a iusticia Prope feci iusticiā
meā. nō elongabit'. et salus
mea nō morabit' Dabo ī syon
salutē. et ī isrl' gl'iaꝫ meam
Sc̄ptura. Audite me q ꝑdi
distis cor. qui lōge estis a iusti
cia Adduxi iusticiā meā. et sa
lutē q a me est. tardare non
faciā Dedi ī syon salutē. et
israeli gl'iaꝫ Quibꝫ supra
dixerat audite me domꝰ iacob.
et omē residuū domꝰ israel.
et iterū. redite p̄uaricatores
ad cor. etiā nūc iux̄ hebraicā
veritatē. ꝓpt' incredulitatē ap
pellat eos duro corde. et iuxta
sc̄ptura qui cor mentēqꝫ ꝑdi
derint Qđ secutꝰ vir eruditꝰ.
et dignꝰ nōie suo. stephanus
martir. ī iudeoꝝ loq̄t' cōciōe
Dura ceruice et incircūcisi cor
dibꝫ auribusqꝫ. vos sp̄ sp̄itui
sc̄o restitistis. sicut p̄res vr̄i
Hij igit' lōge sūt a iusticia dei.
q'a nō crediderūt ī eā. quā pro
sua clemētia deus fecit esse
vicinā. et venire ad terras.

et nequaquam ultra tardare. nec procul fieri Dedit enim syon salutare suum: et israel gloriam suam Hoc de baptismo dictum est futuro: et de aduentu domini salvatoris Ceterum iuxta hystoriam datur syon salus et israeli gloria. quoniam deus proferat suam esse iusticiam. ut vocaret ab oriente auem. et de terra longinqua virum voluntatis sue. qui israelis et subisse iherusalem vlcisceretur iniurias. et medis persisque superatis babylonem chaldeosque deleret: sicut sequentia prophete verba testantur.

Cap Quadragesimum septimum.

Descende sede in pulvere virgo filia babylon. sede in terra. non est solium filie chaldeorum. quia ultra non vocaberis mollis et tenera Tolle molam et mole farinam. denuda turpitudinem tuam. discooperi humerum. revela crura. transi flumina. revelabitur ignominia tua. et videbitur obprobrium tuum Ultionem capiam. et non resistet michi homo // Sepgita. Descende sede super terram virgo filia babylonis. sede in terra Non est solium filie chaldeorum. quoniam nequaquam ultra vocaberis mollis et tenera. Tolle molam et mole farinam. revela operimentum tuum. denuda canos. discooperi tibias. transi flumina. revelabitur ignominia tua. apparebunt obprobria tua. Quod iustum est de te auferam. neque quod ultra tradam hominibus ¶ Quomodo in ihezechiele sub figura navis et omnis instrumenti eius. tyri ornatus exprimitur. que negociationibus dedita est. et propter aquarum habundantiam rex egypti draco appellatur. et squame illius iunctusque ac papyrus. et pisciculi describuntur. et iherusalem tum pro dolis fornicationem scortorum ac lupanaris similitudo testatur. sic in presenti loco sub persona captiue mulieris que quondam regina fuerat. babylonis servitus indicatur. diciturque ei. ut descendat de regni superbia. et in pulvere sedeat Virgo autem appellatur et filia. vel quia omnes homines dei sunt creatura. nec est babylonis iuxta hereticos natura dampnabilis. vel ob luxuriam et ornatum urbis quondam potentissime. que cum seruisset et victima esset occasum: virgunculam et puellam se esse iactabat Licet ex eo quod iuxta Septuaginta scriptum est filia babylonis. non ipsam babylonem quidam. sed romanam urbem interpretentur. que et in apocalipsi iohannis. et in epistola petri babylon specialiter appellatur Et cuncta que nunc ad babylonem dicuntur. illius ruine convenire testetur Consequenter quam vocanda sit avis deique iusticia. ut postquam syon id est ecclesia saluam

fuerit: illa pereat i eternu. Dicitur
ergo babyloni regine filie chal
deor. a chaldeis eni condita est.
qd nequaq vocet' mollis et tenera.
et delicijs afflues. q cuctaru gestiu
manibz portabat'. ita ut terre
platas vix ipmeret. ppiturqz
ei ut tollat mola et molat fari
na. qd e dure captiuitatis. et ex
treme seruitutis indiciu ? ut q
quoda regina fuerat: postea
molende farine operi seruiat.
Sz q'a sequit'. denuda tpitudiez
tua. etia mola ab hebreis figu
ralit' intelligit'. qd scilz i more
scorti victor libidini pateat. Il
lud qz qd i iudicu libro de sapson
scribitur. ad mola eu a philis
tiim esse dapnatu. hoc signifi
care voluit qd p sobole robustis
simor viror. hoc i allophilas
mulieres. facere sit cpulsus.
In eo ubi nos itptati sum9. de
nuda turpitudiez tua. p quo
sepphita tiistulerit. reuela opi
mentu tuu. theodotio ipz ubu
hebraicu posuit. samtech. aqla
semmatech. symachus. thosio
to anonsoy. qd nos exp'me pos
sum9 taciturnitate tua. qd tace
debeat pro verecudia. Qd qde
et i catico catico legim9. ubi
sponse pulchritudo describitur.
et ad extremu infert'. absqz ta
citurnitate tua. nolentibz q int
ptati sut tiisferre nome. qd i scra

scriptura sonaret turpitudinem
Recteqz qr babylone iuerecudis
vtitur nominibz. licet nulla sit tur
pitudo. huani corpis mebru vo
care nomine suo. cui ppit' ut
nudet pectora. et crura. ac fe
mina aperiat. et vadat i capti
uitate. videatqz ignominia ei9.
et obpbrio pateat sempitno.
Et hoc dns fecisse se dicit. ut
vltione capet de ea. q'a oppressit
pplz suu. et nullu p ea audiat
pcatore. qui ira dni suo lenire
conetur occursu. Significat
aute angelu gentis babylonie
pside. qui cu cetis angelis loqt'.
curauim9 babylone et no est
sanata. Qd aute sepphita tiistu
lerit. qd iustu e de te auferam. ne
quaq ult' trada hominibz. subau
ditur babylone. ul' certe hoc qd
iustu e. et ablatu de babylone
Disputat stoici. multa re tpia.
praua hoim psuetudie uibis ho
nesta esse. ut parricidiu. adul
teriu. homicidiu. incestu. et ce
tera hijs silia. Rursuqz re hones
ta. nominibz videri turpia. ut li
beros pcreare. inflatioez vetris
crepitu digere. aluu releuare
stercore. vesica vrine effusioe
laxare. deniqz no posse nos ut
dicam9 a ruta rutilla. simo
consa. amente face Ergo sem
matech qd aquila posuit ut
diximus. vecudia mulieris appellat'

Cui9 ethimologia apud nos so
nat. sitiens tuus. ut inexpleta
babylonis indicet voluptatem.
Redemptor noster dns exercituu
nome illi9 scus isrl. Sede tacite et
intra in tenebras filia chaldeoru:
qa no vocaberis ultra dna regnoz
Iratus sum sup ppl'm meu. et contami
naui hereditate mea. et dedi eos
i manu tua. No posuisti eis mi
sericordias. sup senem aggrauasti
iugu tuu valde. et dixisti i sempi
ternu ero dna Non posuisti hec
sup cor tuu. neqz recordata es
nouissimi tui // Septuaginta. Qui
eruit te deus sabaoth. nome est
ei9 scus isrl. Sede compuncta. ingre
dere tenebras filia chaldeoz. Neq
qm ultra vocaberis fortitudo reg
ni. Iratus sum contra ppl'm meu. conta
minaui hereditate mea. Ego de
di eos i manu tua. tu vero non
dedisti eis misericordia. Sup senes
aggrauasti iugu valde. et dixisti
i eternu ero dna. Non intellexisti
hec i corde tuo. neqz recordata es
nouissimoz. ¶ Prim9 versus
iuxta septuaginta cu superioribz copu
latur. ut sit sensus. Hec et hec
faciet qui eruit te dns sabaoth
nome est ei9 scus isrl. Porro iux
ta hebraicu ex psona ppli propha
loquitur. qd hec fecerit contra babylo
ne dns exercituu. cui9 nome sit
scus isrl. Rursusqz ad ipsa baby
lone sermo dirigitur. Sede tacens.
siue compuncta. et tuoz criminu
recordare. Ingredere tenebras. qa pre
confusione et ignominia luce ferre
no sustines. Nequaqm vocaberis
non viu9 regni. sz omni regnoz
dna. Simulqz qa occulta questio
nascebatur. cur irasceretur deus adu
sum chaldeos. qs ipse misit ad ca
piendu isrl. respondet iratu se
contra ppl'm suu. corripere eos voluis
se. no pdere. verberare. no occidere.
illos aute abusos esse crudelita
te sua: et plus iposuisse plaga
ru. qm dei ultio flagitabat. Mag
nuqz babylonie crudelitatis in
diciu. ne senibz qdem pepercisse.
quoz etas etia inter hostes vene
rabilis est. Sz et hoc signu su
pbie. qd psenti felicitate decep
ta. futuroz no cogitaret ambi
gua. Ergo semp i psperis de
bem9 cauere ventura. nec tra
ditos nobis opprimere. qa ad hoc
erudiuntur. ut meliores fiant.
Et nunc audi hec delicata et
habitas confidenter. q dicis i corde
tuo ego sum. et non est preter me
amplius. no sedebo vidua et ig
norabo sterilitate. Veniet tibi
duo hec subito i die vna: steri
litas et viduitas. Uniuersa vene
runt sup te propter multitudine male
ficioz tuoz. et propter duriciam
incantatoz tuoz vehementem
Et fiducia habuisti i malicia
tua: et dixisti. no e q videat me

Sapientia tua et sciencia tua
hec. decepit te Et dixisti i corde
tuo Ego su. et p't me no e altera
Veniet sup te malu. et nescies
ortu ei9. et irruet sup te cala
mitas. qua no poteris expiare
Veniet sup te repete miseria.
quia nescies ¶ Duo simul ve
nient babyloni. sterilitas et vi
duitas. ut nec filios habeat. id
est subiectos sibi pplos. nec viru.
que rege possum9 intelligere
Que du no sperat repente sus
tinuit. Neqz eni poterat arbi
trari qd' perse. multi9 ante for
titudis ea tyro regnate supera
rent. et sue subiceret potestati
Que pressa es inqt. no solu ppt
supbia. et habudantia getaru
opum. atqz delicias. s3 et ppter
ml'titudie3 maleficior et inca
tator tuor. i quibz habuisti fi
ducia Veniet sup te malu qd'
antea nesciebas. et cui9 igno
rabis ortu Siue ut septuaginta
transtulert. veniet sup te pditio.
et nescies: fouea. et incides i ea
Ut q cunctis gentibz parabas cap
tiuitatis malu: ipa incidas in
fouea qua parasti Que pspi
cua sut. cito sermoe transcurrim9
Sta cu incatatoribz tuis. et cu
multitudie maleficior tuoru.
i qbz laborasti ab adolescetia
tua. si forte qd psit tibi. aut si
possis fieri fortior Defecisti in

multitudie osilior tuor Stent
et saluet te augures celi. qui
contemplant sydera. et supputat me
ses: ut ex eis annunciaret ventura
tibi Ecce facti sut qsi stipula.
ignis combussit eos. no liberabt
aiaz sua de manu flame Non
sut prune qbz calefiat. nec fo
cus ut sedeant ad eu Sic facta
sut tibi in qbuscuqz laborauceras
Negociatores tui ab adolescetia
tua. vnusqsqz i via sua errave
rut: no est qui saluet te // Sep
tuaginta. Sta nuc i incatationibz
tuis. et i m'tis maleficiis tuis.
q discebas ab adolescetia tua. si
pdesse tibi psi possint Et labo
rasti i osiliis tuis. stent et salua
te faciat Astrologi celi q conte
plant stellas. annucient tibi qd
venturu sit sup te Ecce oms qsi
ligna i igne coburent. et non
eruet aiaz sua de flama Quia
habes carbones ignis sedebis
sup eos. hij erut tibi i adiuto
riu Laborasti i omutatioe tua
ab adolescetia tua Homo i se
metipo errabit. tibi aute non
erit salus ¶ Habuisse baby
lone ocqz chaldea. incatatoru.
et augurum. ariolorumqz et gaza
renor studiu. qs nos aruspices
appellam9. danielis phe lectio
pbat. qui ad eor osiliu cuncta
reges babylonios fecisse comme
rat. Pro eo qz qd' nos iuxta

symachū · et theodotionē · incepta
ti sum⁹ stent et saluēt te augu
res celi · sepgīta manifestius trās
tulerūt · stent et saluā te faciāt
astrologi celi · q̄ vulgo appellāt̄
mathematici · et ex astroꝝ ꝯsu
lapsuqꝫ syderū · res hūanas re
gi arbitrāt̄ Unde et magi de
oriēte venerūt · dn̄m stellā se vi
disse dicētes · ex artis scientia ·
ul' ex vaticinio balaam ꝓphete
sui · q̄ ī numeris dixerat · oriet̄
stella ex iacob et homo ex isrl'
Isti igit̄ q̄ supputāt mēses · an
nosqꝫ dinumerāt · et horaꝝ mo
mēta librātes · futuroꝝ scientiā
pollicent̄ · dicāt tibi q̄d sup te
dn̄s cogitarit Illisqꝫ tacentibꝫ ·
q̄d venturū sit ꝓph'a respondet
Ecce facti sūt q̄si stipula · ignis
deuorauit eos · ut q̄ salutē aliis
ꝑmittebāt · sua ignoraret sup
plicia Neq̄ dubiū q̄n ardente
ciuitate · habitatores ei⁹ vorax
flāma ꝯsūpserit Cūqꝫ secūt̄
nō sūt prune q̄bꝫ calefiāt · nec
focus ut sedeāt ad eū · sic hebrei
edisserūt Nullā habet caloris
scientiā · nec illuminātē sensū ·
qui eoꝝ tenebr̄s possit discutere ·
et frigus erroris expellē Pro
quo nescio q̄d volētes sepgīta
trāstulerūt · habes carbones ig
nis sedebis sup eos · hīj erūt tibi
ī adiutoriū · nisi forte possum⁹
hoc dicere · q̄d mlto vtilior sit
ignis et incendiū babyloni · q̄m
fuerūt magi et agazareni · astro
logi · et ꝯcātatores Hec eni eos
ꝑ penas atqꝫ supplicia · ad peni
tentiā ꝓuocat · illi ꝑ errorē du
cūt ad supbiā Omnis labor ei⁹
et negociatores illi⁹ · q̄s magos
ītelligim⁹ · huc ꝓficit · ut vnus
q̄sqꝫ sua erret via · et ipē ꝑdit⁹
salutē alteri nō ꝓberet Introgem⁹
eos qui diuisas asserūt esse
naturas · vtrū babylon male na
ture sit an bone Si male dixerūt ·
q̄d eos responsuros esse nō dubiū
est · quomō ꝓuocat̄ ad penitē
tiā · et dicitur ei · sede ꝯpuncta ·
intr̄ ī tenebras filia chaldeoꝝ · ac
deinceps post enumerationem
pctoꝝ et criminū · habes car
bones ignis sedebis sup eos · hīj
erūt tibi ī adiutoriū · et q̄d sibi
velit q̄d infert̄ iux̄ eosdē sepgī
ta · laborasti ī ꝯmutatiōe ab
adolescentia · Que sit ista co
mutatio · Utiqꝫ de bono ī malū
Ex quo ꝯspicuū est · natura bo
nos · volūtate malos fieri Deni
qꝫ infert̄ homo ī semetipꝫ er
rauit · nō natura s₃ mentis ar
bitrio Quadrāgesimū octauū

Audite hoc dom⁹ Cap̄
iacob qui vocamini
nomīe isrl' · et de a
quis iuda existis · q̄
iuratis ī nomīe dn̄i · et dei isrl'
recordamīn · nō ī vitate neqꝫ in

iusticia De ciuitate enim sancta vo
cati sunt. et super deum israel confirmati
sunt. Dominus exercituum nomen eius.
¶ Hec chaldeis et babylonijs
ventura predixi Et necesse est quod per
prophetas meos locutus sum rebus ex
pleri Tu autem domus iacob et qui
vocamini nomine israel. et qui de aquis
iuda existis. et cetera que sequuntur.
audi attentius que dicturus sum. Et no
tandum quod nequaquam eos appellet
iacob. sed domum iacob. nec israel
qui hoc falso appellantur nomine.
cum opus non habeat nominis Et de
aquis inquit iude existis. bemnoti
reios. aquas vocans pro semine. ut
nequaquam eos virtutum patriarcharum
filios ostenderet esse sed carnium. Et
recte aquam iude appellauit. quia
sola tunc in terra iudea adhuc perma
nebat tribus: et semen dauid
illo tempore regium seruabatur.
Qui inquit iuratis in nomine domini.
non ut honoretis deum. sed ut as
sumpto nomini faciatis iniuriam.
dum eum teste vestri vultis esse
mendacij Et requiescitis in sancta
ciuitate. et super deum israel confiti
mini. ut iactetis habitatores
vos esse vrbis ierusalem. et dominum saba
oth habere priuilegium. cum cassa
iacob et israel vrbis sancte. et dei om
potentis assumatis vocabula.
Priora ex tunc annunciaui. et
ex ore meo exierunt. et audita
feci ea. repente operatus sum et ve

nerunt. Sciui enim quia durus es
tu. et neruus ferreus ceruix
tua. et frons tua enea Predixi
tibi ex tunc. antequam venirent indi
caui tibi. ne forte dices ydola
mea fecerunt hec. et sculptilia me
a et conflatilia mandauerunt ista.
que audisti vide omnia Vos autem non
annunciastis Audita feci tibi no
ua ex tunc. et conseruata que nescis
Modo creata sunt et non ex tunc.
et ante diem. et non audisti ea
ne forte dicas ecce cognoui ea
Neque audisti. neque cognouisti.
neque ex tunc aperta est auris tua.
Scio enim quia preuaricans preuaricabe
ris: et transgressorem de ventre voca
ui te Propter nomen meum longe faciam
furorem meum. et laude mea infre
nabo te ne intereas Ecce excoxi
te. sed non quasi argentum: elegi te in
camino paupertatis Propter me fa
ciam ut non blasphemer: et gloriam
meam alteri non dabo ¶ Sexagesima.
Priora adhuc annunciaui. et de
ore meo egressa sunt. et auditum est
Subito feci et venerunt Scio quia
durus es. et neruus tuus ferre
us. collum tuum et frons tua enea.
et annunciaui tibi olim antequam
veniret super te Auditum tibi feci
ne forte diceres. quia ydola mea
fecerunt: sculptilia et conflatilia
mea mandauerunt michi Audistis
omnia et vos non cognouistis. sed
et audita tibi feci noua. et nunc

q̄ futura sūt. et nō dixisti. nūc
fuūt et nō olim. et nō ī priori
bus diebꝫ. ne dicas etiā noui ea
Neqꝫ nosti neqꝫ sciās. neqꝫ a pnci
pio aperui aures tuas Scio enī
quoniā puaricās puaricabeis.
et iniquus adhuc ex vtero voca
beris Ppt̄ nomē meū ostendi ti
bi furorē meū. et gl̄iaꝫ meā īfe
ram sup te. ut nō te int̄ficiā
Ecce vendidi te nō ppt̄ argētū.
erui autē te de fornace paupta
tis Ppt̄ me faciā. q̄a nomen
meū polluit̄. et gl̄iaꝫ meā alteri
nō dabo ¶ Predico tibi baby
lonios a medis. persisqꝫ superā
dos. et repēte faciā qđ minatꝯ
sū. ne cū venerit q̄ pdicta sūt.
ul' deoꝝ nutu q̄s colis. ul' fortui
tu ea estimes accidisse Nec iac
to scientiā futuroꝝ. ſꝫ ob vtilita
tē tuā loquor. cui ꝯcor incredulū
et ceruicē ferreā. et frontem
eneā. ab inicio esse cognoui
Ecce audisti oīa q̄ ventura sūt:
et tamē celas silentio veritatē
Nec narro pterita ī q̄bꝫ sepe mea
potētia ꝯprobata ē. quomodo
eduxerī ppl'm de egypto. egypti
os submerserim ī mari rubro.
t̄rā pmissiōis tradiderī. ꝯgetes
varias vob' subiugauerī. sed
noua q̄ ꝯt' babylonē facturꝯ sū
inicio. ut īpudēs oris tui mēda
ciū ꝯfutetur: q̄ te asseris scire
q̄ nescis Ab inicio enī meorū

puaricator es mādatoꝝ. et de
ventre trāsgressorē vocauit te dn̄s.
q̄n̄do de egypto liberatꝯ q̄si meo
ventre ꝯceptꝯ es. et educatꝯ et
eruditꝯ: caput bouis egyptiꝯ
desiderasti dicēs Hij sūt dij tui
isrl' qui te eduxerūt de t̄ra egipti
Nō igit' tuo merito. ſꝫ mea mise
ricordia furorē meū distuli. ne
penitꝯ interires. et ob laudem
nominis mei infrenabo te. ut me
q̄si iumētū et infrenis equus
seq̄ris inuitus Ecce excoxi te. id
est pbaui. quomō ꝯflat' argē
tū. siue nō ī diuicijs: ſꝫ ī forna
ce pauptatis pbare te volui Ex
quo ostenditur. et diuicijs et
pauptate plerosqꝫ tēptari. si
aut illis male abutant'. aut
penuriā nequaq̄ v'tute sustine
ant Ppt̄ me ergo faciā. ne blas
phemetur nomen meū ī ꝯgētibꝫ.
et putēt vos nō mea ira. ſꝫ ydo
loꝝ suoꝝ auxilio esse superatos
Eodēqꝫ infert. gl̄iaꝫ meā alteri nō
dabo. hoc significat. ne ydola
putētur oppressisse ppl'm dei Vel
certe cū dicit. alteri nō dabo.
ostēdit se alteri iā dedisse. alter
enī ad distinctiōēꝫ prioris dicitur
¶ Pleriqꝫ nr̄oꝝ ut iux' septuagita
interp̄tes pauca pstringā. de xpi
aduētu autumāt pphetari. qđ
repēte veiat insperatꝯ. et diuis
simo pplo. sui monstret psentiā.
cui nūq̄ deus aures aperuit.

quia incrassatu fuerit cor eius.
et auribz suis grauit' audierit.
statiq3 ut dns de vginali ventre
psusus e. transgressor et iniquus
sit appellatus. qres eu infficere
Idcirco iugit ppt nome meu os
tenda tibi furore meu. et gliam
mea inducam sup te. sensu abu
titur apli. siue aplus paulus
de hoc loco sumit testimoniu. ut
reueletur ira dei ad terrendos eos
q peccant. et postea qusis glia
dei pbeatur Ecce ait vendidi
te. no i pecunia. s3 vendidi te
pccis tuis. et erui de fornace
paupertatis. Mor qd et salomon
diuicias et paupertate habere no
vult. s3 tantu necessaria postulat.
ne aut illis eleuetur cor ei9 i su
pbia. aut i ista cpellat' facere
qd no vult. et deu pressus ino
pia blasphemare Unde et apls.
habentes inqt victu et vestitu
his cteti sim9 Audi me ia
cob. et isrl' que ego voco Ego
ipse. ego pm9 et ego nouissim9
Man9 q3 mea fundauit tra.
et dextera mea mensa e celos.
ego vocaui eos et stabut simul
Congregami omis vos et audi
te Qs ex eis annuntiauit hec.
Dns dilexit eu. faciet volunta
te sua i babylone. et brachiu
suu i chaldeis Ego ego locutus
su et vocaui eu Adduxi eu et
directa e via ei9 Accedite ad me
et audite hoc Non a pncipio
i abscondito locutus su. ex tepoe
anteq fieret ibi era. et nuc
dns deus misit me et sps ei9
Sepgita. Audi me iacob
et isrl' que ego voco Ego su pm9
et ego i sempiternu. et manus
mea fundauit tra. et dextera
mea firmauit celu Vocabo eos
et stabut simul. et cgregabu
tur ois et audiet Quis eis
nuciauit hec. Diliges te feci
volutate tua sup babylonem.
ut auferre semen chaldeoru
Ego locutus su et ego vocaui.
adduxi eu et psperam feci via
eius Accedite ad me et audite
hec Non a pncipio i abscondito
locutus su. qndo fiebat ibi era.
et nuc dns ds misit me et sps
eius. ¶ Quibz ante ia dixe
rat. audite hoc dom9 iacob
qui vocami noie isrl'. et de a
quis iuda existis. nuc ad eosde
loqtur. audi me iacob et isrl' que
ego voco Multi enim vocati et
pauci electi Unde no eos elec
tos qa necdu receperat salua
tore. s3 vocatos nucupat Ego
su inquit. a. et oo. pm9 et no
uissim9. qui viuo et fui mortu9.
ut vita ad pncipiu referas.
nouissimu ad eu q mortu9 est.
q se exinaniuit forma serui
accipiens. et factus obediens patri
humiliauit se usq3 ad mortem.

et morte crucis Manus mea
fundauit terram. Unde et in prouerbiis
dicitur Deus sapientia sua funda
uit terram. et dextera illius mensa
est siue firmauit celos. vel celum
ut septuaginta transtulerunt Vocat autem
celos ut ei pareat iussioni. et
enarret gloriam eius Si autem celi
obediunt domini voluntati. et suo cur
runt ordine. quid gloriatur terra et cinis.
et ignorat fragilitatem suam?
Congregamini omnes vos et audi
te. vel celi vel vniuersa creatura.
vel omnis multitudo israel Que
sunt que iubetur audire? Quod dominus
dilexit eum. haud dubium quin cy
rum dariumque significet. qui fecit
voluntatem domini contra babylonem. et
brachium suum exeruit in chaldeis.
et ipse locutus est et vocauit eum
nomine suo. et adduxit eum et
directa est via eius: ut nullus viri
bus eius auderet resistere Unde
prouocat eos ut accedant et audi
ant. et deo predicente cognoscant.
venturum esse persarum regem
atque medorum. qui subruat baby
lonem. deleatque chaldeos Et ut hec
nunciet dicit se prophetam missum a
domino. et a spiritu eius Hoc iuxta
hebreos et eorum opinionem Cete
rum iuxta symmachum qui interpretatus
est. quod eis nunciauit hec. quem
dominus dilexit. qui faciet voluntatem
eius in babylone. et iuxta septuaginta.
ut auferat semen chaldeorum.

ad domini personam refertur. qui vere
dilectus a patre est. et qui fecit
omnem voluntatem patris. et qui subuertit
in babylone. hoc est in confusione huius
mundi omne semen chaldeorum. qui
demones interpretatur Ipse locutus est
et audiuit filium. et adduxit
illum qui loquitur ad credentes Veni
te ad me omnes qui ~~laboratis et~~ o
nerati estis. et audite hec que a
principio in abscondito sum locutus.
hoc est per enigmata et mysteria
prophetarum: quod cunctis retro generationi
bus fuerat ignoratum Quando fie
bant omnia a patre: ipse erat cum eo
cui congaudebat. qui etiam nunc
dicit Ego qui semper eram cum patre
et in patre. et sine patre numquam
eram. etiam nunc loquor vel iuxta
fragilitatem carnis assumpte dico.
quod dominus deus miserit me. et spiritus
eius Breuiterque versiculo trinitatis
nobis ostenditur sacramentum

Hec dicit dominus deus redemptor
tuus sanctus israel Ego dominus deus tuus
docens te vtilia: gubernans te in via
qua ambulas Utinam attendisses
mandata mea. facta fuisset si
cut flumen pax tua. et iustitia
tua sicut gurgites maris. et
fuisset sicut harena semen tuum.
et stirps vteri tui ut lapilli eius
non interisset et non fuisset attri
tum nomen eius a facie mea // Septua
ginta similiter ¶ Qui israeli
futura promittit reddit causas.

quare eos ꝑius afflixerit. q̄s si vi
tauerit. nequaq̄ silia patiatur
Si iq̄t attendisses mādata mea.
ut se ꝓposita tūstulerit. ul' ēte opta
tis affectu. vtinā attēdisses mā
data mea Que si fecisses. Fuisset
sicut flumē pax tua. et iusticia
tua sicut gurgites maris. habū
dantiā oīm rerū copiāq; signifi
cans Et' q; seq̄t. et fuisset q̄si ha
rena semen tuū. et stirps vteri
tui ut lapilli ei9. videtur quidē
ꝑmanere ī ꝑplo iudeoꝝ. q' usq; in
presentē diē. instar vermiculoꝝ
pullulāt filios et nepotes Sz quo
modo hoc ī repmissione accipiēdū
ē. cū pacē iusticiāq; nō habeāt?
Aut enī iratus ē eis aut placatus
Si iratus? quomō semen illius
cotidie multiplicatur? Si pla
catus? quomō seruiūt. et pacē
iusticiāq; nō possident? Ex quo
ꝑspicuū ē. de aplico dici nūc se
mine. de quo et sup̄ legim9. nisi
dn̄s sabaoth reliquisset nob' semē.
q̄si sodoma fuissem9 Et' q'a illo
tēpore nequaq̄ videt' expletum.
ī xp̄i ꝯpletur aduentu: et ante
faciē illi9 semen ꝑmanet isra
helis Egredimini de babylōe.
Fugite a chaldeis In voce exul
tatiōis ānūciate. auditū facite
hoc. efferte illud usq; ad extre
mū t're. et dicite Redemit dn̄s
seruū suū iacob Nō sitierūt in
deserto. cū educeret eos? aquā de
petra ꝑduxit eis: et scidit petrā
et fluxerūt aque Non ē pax im
piis dicit dn̄s ¶ Qui sup̄ in
eo loco ubi sc̄ptū est. ego locutus
sū et vocaui eū. adduxi eū et
directa ē via ei9. sup̄ cyro dano
q; ītelligūt. etiā hec ad illi9 re
ferūt tēpora q̄ndo egressus est
ꝑplus de babylone. et fugit de
chaldeis. et redemptus ē a dn̄o deo
suo Hoc q; qd' dicitur. nō sitierūt
ī deserto cū educeret eos. aquā de
petra ꝑduxit eis. et scidit petrā
et fluxerūt aque. licet scdʒ hysto
riā expletū docere nō valeant.
neq; enī sub zorobabel et esdra
venerūt ꝑ desertū. et stilla petra
ꝑbuit eis aquas. qd' de egypto
exeūtibz accidisse narrat'. tamē
yperbolice ī silitudiēʒ ꝑoris felici
tatis ipleta testatur. q̄ndo ꝑ de
sertū nationū venerūt ī iudeā.
et de captiuitate sint liberati
Et ut sciam9 iquiūt nō esse de
xp̄o s; de cyro ꝓphetatū. iugitur
nō est pax impiis dicit dn̄s. et
esse sensū ꝑfecta felicitas non
erit nisi sub xp̄o. qd' ī ultio tēpo
re reseruatur ¶ Porro qui et
verius et rectius hec referūt
ad saluatoris aduentū. de quo
dicit'. ānūciare paupibz misit
me. ꝑdicare captiuis remissioēʒ
cohortatioēʒ intelligūt esse eoꝝ
q' euāgeliū nūciāt. siue ipsius
dn̄i saluatoris. ut egrediamur

de babylone. id est ofusioe istius mūdi. et fugiam9 chaldeos de qbz crebro dictū est. Redemit enī dn̄s seruū suū iacob pcioso sanguīe suo. et adduxit eū p desertū sctī. et aquā scidit de petra. Sup qua et aplus loqt. petra aute erat xpus. Scinditur aute sermo diuin9. et ī mltas partes diuidit. ut quē totū suscipe nō possum9. sumam9 ī partibz. Ac ne putaretur ista pdicatio dici omī semī iacob. et nō hys tatū q p aplos credituri sūt. infert et iugit. Nō ē pax impiys dicit dn̄s. illis videlz q ī errore pstino pmaserit. qui nō meruerit bibē de petra. cui9 ut noue loquar lat9 lācea vulneātū. aquis fluxit et sanguine. baptismū nobis et martiriū dedicans. Quadragesimu nonū Cap.

Audite insule. et attendite ppli delōge. Dn̄s ab vtero vocauit me: de ventre matris mee recordatus ē nōis mei. Et posuit os meū qsi gladiū acutū. ī vmbra man9 sue ptexit me. et posuit me sicut sagittā electā. in pharetra sua abscondit me. et dixit michi. Seru9 meus es tu isrl: qa ī te gliabor. Et ego dixi In vacuū laboraui sine causa: et vane fortitudiez meam osūpsi. Ergo iudiciū meū cū dn̄o: et opus meū cū deo meo. Sepgīta. Audite insule et attendite gētes. post mltū tēpus stabit dicit dn̄s. De vētre matris mee vocauit nomē meū. et posuit os meū qsi gladiū acutū. et sub ptectione man9 sue abscondit me. Posuit me qsi sagitta electā. et ī pharetra sua abscondit me. et dixit michi. Seruus meus es tu isrl. et ī te gliabor. Et ego dixi. Sine causa laboraui. ī vanū et ī nichili dedi fortitudinē meā. Ptea iudiciū meū apud dn̄z: et labor meus corā deo meo. ¶ Scio et hec et inferiora q dicturi sum9 ad vnius capli intelligentiā ptinere. et oīa ex psona xpi accipi debere. sz nolui simul oīa pponēdo. lectoris onerare sensū. et qd per partes facilius disci potest. magnitudīe sui ofundē. Unde et vtraqz editioēz posui. ut qd ī altera videt obscurū: alteri9 lectioē reseretur. Post vocatioēz ergo reliquiarz isrl. et abiectione ī incredulitate ppli pmanētis. de qbz dixerat. non ē pax impiys dicit dn̄s. trāsit ad ecclesias de gētibz ogregatas. et eas sub insularz nomīe loqt. q ita psecutorz insidiys qsi maris fluctibz patēt. et ex omī parte seuiente naufragio. tūdūt potius q mouetur. Ac ne qs putet vio

47

lentã esse expositiõez nr̃az. et nõ ad gentes ꝑtinere qđ dicit'. ſʒ ad synagogas ꝓpli iudeoꝝ. ſequit'. et attendite ꝓpli ſiue ǵetes delõge. hoc ē. ab extremis finibʒ t̃re. ul' ut ſcẽpǵsita t̃ñstulerit poſt mł'tũ tẽpus ſtabit. hoc ē non hoc tẽpore quo dicitur: ſʒ poſt mł'ta fient tẽpora. Dñs inquit ab vtero vocauit me: de ventre matris mee recordatꝰ ē nomis mei. Qđ nũc interi audientibʒ videtur obſcuriũ. poſtea autẽ cũctis ǵetibʒ notũ fiet. qñdo gabriel ioſeph de partu dixerit virginali. et vocabis nomẽ eius iheſũ. ipſe enĩ ſaluũ faciet populũ ſuũ a pc̃tis eoꝝ. Poſuit q̃ʒ os eiꝰ q̃ſi gladiũ acutũ: ut ſp̃itu oris ſui inficiat impiũ. De quo gladio ipſe ĩ euãgelio loquit'. nõ veni pacẽ mittere ĩ terrã. ſʒ gladiũ. malos a bõis ſeparãs. Venit enĩ diuidẽ hoĩez ǵtra patrẽ ſuũ. et filiã ǵtra matrẽ ſuã: et nurũ ǵt' ſocrũ ſuã. Et ĩ vmbra inq̃t manus ſue ꝓtexit me. ut carnis vilitas diuinitatis potentia tegeret'. angelo ad ṽgĩnẽ nũtiãte. Sp̃us ſc̃us ſupueniet ĩ te: et ṽtꝰ altiſſimi obũbrabit tibi. Poſuit inq̃t me ſicut ſagittã electã. ĩ pharetra ſua abſcondit me. Qñdo dicit ſagittã electam. oſtendit habere deũ ſagittas plimas. ſʒ nõ electas. Que ſagitte. ꝓphete ſũt et ap̃li. q̃ ĩ toto orbe diſcurrũt. de q̃bʒ et ĩ alio loco canitur. ſagitte tue acute potẽtiſſĩe. ꝓpli ſub te cadent. et iterũ. ſagitte potẽtis acute. cũ carbonibʒ deſolatoriis. Criſtus autẽ de mł'tis ſagittis. et filiꝰ plimis. vna ſagitta ē electa. et filiꝰ vnigenitꝰ ē. quã ĩ pharetra ſua abſcondit. id ē in hũano corpe. ut habitaret ĩ eo plenitudo diuinitatis corpaliter. Rara nãq̃ʒ eſt credentiũ fides. cui et ſupra dicit'. Tu es deus abſconditꝰ et neſciebamꝰ. Qua ſagitta ſponſa vulnꝰ accipiens. loquit' ĩ cãtico cãticoꝝ. Vulnerate caritatis ego ſũ. Et dixit michi. Seruꝰ meus es tu iſrł'. q̃a ĩ te ǵliabor. Seruꝰ q̃a cũ ĩ forma dei eſſʒ. formã ſerui dignatꝰ ē aſſumere. et iſrł'. q̃a natꝰ de ſemĩe iudeoꝝ. Qđ q̃ʒ de nullo alio ſeruoꝝ ĩtelligi poteſt iungitur. q̃a ĩ te gloriabor. Dicit enĩ ipſe ĩ euãgelio. Pater clarifica nomẽ tuũ. Cui in pſalmo loquit' ad filiũ. Exurge ǵlia mea exurge pſalteriũ et cythara: id ē oĩʒ ṽtutũ chorꝰ. Dicẽte autẽ michi patre iſta q̃ retuli. ego reſpondi ei. Quomodo ĩ me glorificatꝰ es pater qui ĩ vacuũ laboraui. et m̃gna parte ꝓpli iudeoꝝ ad te re-

uocare nō potui? Hec autē om
nia dicuntur: ut liberū hominis
monstretur arbitriū. Dei enī vo
care est. et nrm credere. Nec sta
tim si nos nō credim9 īpossibi
lis ē deus. sz potentia suā nro
arbitrio derelinquit: ut iusti
volūtas p̄miū ꝯsequatur. Quia
ergo noluerūt p me ī te credere.
iudiciū meū apud te est. qd'
omnia fecerim q̄ eis facere debui.
dicēs in euāgelio. ego te clarifi
caui sup trā. opē ꝯpleto qd' de
disti michi ut facerē. et iterū.
manifestaui nomē tuū hominibz.
et opus meū siue labor. et dolor
meus. hoc enī significat. conos.
ī ꝯspcū tuo est. Flevit enī et ī
euāgelio ihrlz. et ī psalmo ob
incredulorꝫ mltitudiēꝫ. quodā
modo frustra passū esse se dicit.
Que vtilitas ī sanguīe meo.
dū descendo ī corruptiōeꝫ? Et
iux hebraicū. pendēs ī cruce
loquitur. longe a salute mea
uba lamētationū mearꝫ. Et
nūc dicit dns formās me ex
vtero seruū sibi. ut reducā
iacob ad eū. et isrl' nō ꝯgre
gabitur. Et glorificatus sū in
oculis dnī. et deus meus factus
est fortitudo mea. et dixit Pa
rū est ut sis michi seru9. ad
suscitādas tribus iacob. et fe
ces isrl' ꝯutēdas. Dedi te ī lucē
gentiū. ut sis salus mea usqz
ad extremū tre. Sepṫginta.
Et nūc sic dicit dns qui forma
uit me ex vtero seruū sibi: ut
ꝯgregarē iacob ad eū et isrl'.
Congregabor et glorificabor
corā dño: et deus meus erit
fortitudo mea. Et dixit michi.
Magnū est tibi ut voceris pu
er meus. et suscites tribus ia
cob. et dispsiōeꝫ isrl' ꝯuertas.
Ecce posui te ī testamētū gene
ris. ī lucē gentiū. ut sis salus
mea usqz ad extremū terre.
¶ Dicente me ī vacuo labo
raui. sine causā et vane forti
tudinē meā ꝯsūpsi. qa iudei
credere noluerūt. et iudicium
meū cū dño est. et opus meū
qd' illo videte ꝯpleui. cū deo meo.
respondit michi dns q̄ me for
mauit ex vtero seruū sibi. Ex
quo ostendit. eū appellari ser
uū. q̄ formatus sit ex vtēo. qui
et ī psalmo dicit. de vētre ma
tris mee deus meus es tu. Qd
ergo dns dixit ei? Vt reducēt
iacob ad eū. qui aberrauerat.
qui deserto creatore ydolis ser
uiebat. Vnde et ipe loqt' ad dis
cipulos. In via gentiū ne ieri
tis. et ī ciuitatem samaritanorꝫ
ne intretis. sz ite magis ad oues
p̄ditas dom9 isrl'. Hec igitur
volūtas p̄ris fuit. ut pessimi
vinitores. missū suscipēnt filiū.
et fructus vinee redderēt. qui

intfecerut eu dicetes Venite oc
cidam9 illu et nra erit hereditas
Et hoc est qd nuc dicit. et isrl
no ggregabitur: id e no reuer
tur ad dnz. Satisqz miror quo
modo vulgata editio. fortissi
mu gt iudeor9 ptinatiam tes
timoniu. alia intptatioe sub
uerterit dices. ggregabor et glo
rificabor cora dno. cu theodotio
et Symachus. nre intptatioi
ggruat. De aquila aute non
miror. qd homo eruditissim9
lingue hebree. et ubu de verbo
exprimes. in hoc loco aut simu
larit iperitia. aut phariseor9
puersa expositioe deceptus sit.
qui intpretari voluit. et isrl
ei ggregabitur. hoc e deo. cu
ubu hebraicu lo. i hoc loco no
scribatur p lameth et vau. qd
si esz significaret. ei. ul illi.
sz p lameth et aleph. qd pprie.
non sonat. Quia igit no e
reductus iacob ad deum. nec
israel ggregatus. pptea filius
loquitur: illis no credetibz glori
ficatus su in oclis dni. In me eni
omnis mudus credidit. et deus
meus facta e fortitudo mea. q
et gsolatus e me triste. sup ab
iectioe ppli mei: et dixit michi
Paru est si seruias michi ad sus
citadas tribz iacob. q suo vicio cor
ruerut. et ad feces siue reliqas
isrl gutedas. hoc eni ubu hebrai
cu nesure sonat. Pro illis eni
dedi te luce oim gentiu. ut illu
mines vniuersu mudu. et salute
mea p qua oms salui fiut. us
qz ad extrema tre facias pueire
Illud aute qd i Sepgita legit.
ggregabor et glorificabor cora
dno. sic itelligi potest: ut co
gregatus sit dns cu credentibz
Et qz seqt. dixit michi. mag
nu tibi est ut voceris puer
meus. magnu referam9 ad
hoiez et ad pueru: q ad gpa
tione dei paruulus est. Hec
dicit dns redeptor isrl. scus ei9.
ad gteptibile aiaz. ad abhomi
nata gente: ad seruu dnoru
Reges videbut et gsurgent
pncipes. et adorabut ppt dnz
q a fidelis e: et sanctu isrl qui
elegit te. Sepgita. Sic dicit
dns q eruit te deus isrl. scifica
eu qui despicit aiaz sua. qui
abhominatioi e gentiu: qui
seru9 e pncipu. Reges videbut
eu. et gsurget pncipes. et ad
orabut pter dnz: q a fidelis e
scus isrl. et elegit te. Pro
eo qd nos dixim9 ad gteptibile
aiaz. ad abhominata gente.
ad seruu dnor9. theodotio tns
tulit. et qui despicit aiaz. qui
abhominatioi e genti. q seru9
e pncipu. Qd manifeste xpi
psone docet. Ipse eni bonus
pastor posuit aiaz sua p oibz

suis. et ɔtep̄sit eā. qui abhomi
nationi est genti iudeoꝝ. qui ter
p singulos dies sub nomīe naza
renoꝝ. maledicunt ī synagogis
suis. qui seruꝰ fuit pn̄cipū. et
tā humilis ut staret ante ānā
et cayphā. et crucifigendus py
lato et herodi mitteret͛. Cui
intp̄retationi aquila ɔsentit. et
ex parte sep̄gīta. licet ī eo mu
tauerit sensū et extenuauerit.
qđ p gente gētes. et p seruo ser
uos intp̄retati sūt. Alij vero
hoc dici arbitrant͛ ad gentē iude
orū. q̄ ɔtep̄sit aīaz suā. et abho
minationi ē vniu͛so mūdo. et ser
uit pn̄cipibꝫ de quibꝫ sc̄ptū est:
qui deuorāt plebē meā sicut ci
bū panis. Sꝫ melior sup xp̄o īt
p̄retatio. Deus igit͛ pater quodā
redēptor et sc̄tus isr̄l ad filiū lo
quitur: Reges videbūt et ɔsur
gent pn̄cipes. et adorabūt. Quā
do venerit ī glīa pr̄is sui cū an
gelis suis. et sederit ī throno glīe
sue iudicās viuos et mortuos.
tūc oīs adorabūt eū. ppt̄ dn̄m
pr̄em suū. q̄a fidelis ē qui elegit
eū. Siue ita intelligendū. Re
ges quoꝝ cor ī manu dei est. et
ecclesie pn̄cipes. adorabūt te.
q̄a fidelis ē dn̄s sc̄tus isr̄l q̄ ele
git te. Hec autē oīa ad eū re
fert. qui ɔtep̄sit aīaz suā. qui
abhomiātur a gente. q̄ seruus
ē pn̄cipū. Hec dicit dn̄s.

In tēpore placito exaudiui te: et
in die salutis auxiliatꝰ sum tui.
Et seruaui te. et dedi te in fedus
p̄pli ut suscitares t̄rā. et posside
res hereditates dissipatas. ut di
ceres hijs qui vincti sūt: exite: et
hijs qui ī tenebris reuelamini.
Sup vias pascent͛. et ī oībꝫ pla
nis pascue eoꝝ. Non esurient ne
qꝫ sitiet. et nō p̄cutiet eos estus
et sol. q̄a miserator eoꝝ reget eos.
et ad fontes aquaꝝ potabit eos.
Et ponā oīs mōtes meos ī viā.
et semite mee exaltabūt͛. Ecce
isti delonge venient. et ecce illi
ab aquilone et mari: et isti de
t̄ra australi. Laudate celi et ex
ulta t̄ra. iubilate mōtes laudē.
q̄a ɔsolatꝰ ē dn̄s p̄pl'm suū: et pau
perū suoꝝ miserebit͛. Sep̄gī
ta. Sic dicit dn̄s. In tempore
oportuno exaudiui te. in die
salutis auxiliatꝰ sū tui. et plas
maui te et dedi te ī testamentū
gentiū. ut ɔstitueres t̄rā et pos
sideres hēditates desertas. dice
resqꝫ hijs q̄ ī vinculis sūt. exite:
et qui ī tenebꝰs reuelami. In oī
bus vijs pascent͛. et ī omibꝫ
semitis pascua eoꝝ. Nō esuri
ent neqꝫ sitiet. nec p̄cutiet eos
estus et sol. sꝫ q̄ miseret͛ eorū
ɔsolabit͛ eos: et p fontes aq̄rū
ducet illos. Ponāqꝫ oēm mōte
ī via. et oēꝫ semitā in pascua
eis. Ecce isti delonge venient.

isti ab aquilone et mari: alii au
te de tra persaru Letamini celi
et exultet tra. erupat montes
leticia. qa misertus e dns ppli
sui: et humiles ppli sui psolatus e
¶ Hoc testimonio aplus paulus
in scda ad chorinthios epla usus
e dices Tempore oportuno exau
divi te. et i die salutis auxilia
tus su tui Ecce nuc tepus ac
ceptabile. ecce nuc dies salutis
Si ergo vas electionis ad xpi ad
uetus refert intelligentia q di
citur. et nos seqmur expositio
nis eius vestigia. et instar par
vulorum sup adumbratas lineas
pceptoris. litteras iprimamus
Tempus placitu et oportunu.
et dies salutis. passio salvatoris
est et resurrectio: qndo orabat
i cruce Deus deus meus quare
me dereliquisti? Et servavit
eu sive plasmavit morte su
perata. deditq i fedus ppli iu
deorum: hiis videlz q ex illis crede
voluerit Ut suscitaret terra
q i ydolatrie iacebat erroribz
Et possideret hereditates dissi
patas. sive desertas. q habita
tore no habebat deu. et diceret
hiis qui erat i vinculis exite.
qui pctorum vinculis stringebatur.
qa funibz pctorum suorum unusqs
qz pstringitur. et qui erat i te
nebris revelamini. q sedebat
i tenebris et umbra mortis.
et luce vide no poterat. Qui
postqm pversi fuerit. et claru xpi
lumen aspexerit: pascentur
i viis et i semitis scarum scripturarum.
et dicent Dns pascit me et
nichil michi deerit. in loco pas
cue ibi me collocavit. sup aqs
refectionis educavit me Qui
aute i istiusmodi viis atqz se
mitis. pastus fuerit et nutritus.
nec esuriet nec sitiet. neqz ca
lore sentiet solis. et iplebitur
de illo qd scptu e. p die sol no
uret te neqz luna p nocte. ut
nec adusa nec pspa huius scli
sentiat Siquide misericors et
miserator dns ipe psolabitur
et reget eos. et ducet ad fotes
aquarum. sive potabit illos. ad
fontes de qbz scptu e. bndicite
dno de fontibz isrl. et i alio lo
co. haurite aqs de fontibz sal
vatoris Hii fontes i veteri et
i novo sut testamento Omniaqz
offendicula q credentiu pote
rat impedire gressus. dns eis
vertet i planu. et excelsa humi
liabit. atqz humilia sublimabit:
ut iter planu habeat atqz ca
pestre Qui sint aute isti qbz
pparetur via. ponit manifestius
Ecce isti de longe venient. et ecce
illi ab aquilone et mari. et
isti de tra australi. qtuor pla
gas orbis ostendes. oriente et
septetrione. occidete et meridie.

Pro oriente longe posuit . p au
strali plaga in hebraico legitur.
Sinim. qd' septuaginta persarum int'
pretati sunt . ceteri ita ut i he
braico legit' expresserunt. Sinim.
qd' nos interpretati sum9 ab au
stro. illud suspicantes qd' mons
synai i australi parte positus sit.
iuxta abacuc propheta. deus ab au
stro veniet . et scus de monte pha
ran. umbroso et condenso Sin au
te. sinim. ut septuaginta transtulerunt
persas intelligim9. qui ad oriente
siti sunt. illud qd' sup dicit'. ecce
isti de longe venient. ad austrum re
ferre possum9 Precipiturque celis
et terre. ul' hijs virtutibz q i celo
morantur et i terra. ul' angelis et
hominibz. ut dei canant laudem.
et qui i excelso virtutum positi sunt:
mentis leticiam iubilo et exulta
tione testentur Quia consolatus est
dns populum suum. eos qui ex iudeis
credere voluerunt. et pauperum
humiliumque suorum misertus e. sive
omnis populi sui. qui de oriente
et occidente. aquilone et austro.
ad eum vocatus e. no habens lege
nec prophetas. nec divitias spua
les: sz desertus paup et humilis.
cunctis demonibz subiacebat :-
Et dixit syon Dereliquit
me dns. et dns oblitus est mei
Numqd oblivisci potest mulier
infante suum : ut no misereat'
filio uteri sui ? Et si illa obli
ta fuerit. ego tamen no oblivis
car tui Ecce i manibz meis de
scripsi te. muri tui coram oculis
meis semp Venerunt structores
tui. qui te destruxerant et dissi
paverant: exibunt a te Leva in
circuitu oculos tuos et vide. oes
isti congregati sunt venerunt tibi
Vivo ego dicit dns. quia hijs oibz
velut ornamento vestieris. et cir
cumdabis eos tibi quasi sponsa Quia
deserta tua et solitudines tue.
et terra ruine tue. nunc angusta
erunt pre habitatoribz: et longe
fugabuntur q absorbebant te
Adhuc dicent i auribz tuis. Filij
sterilitatis tue Angustus michi
est locus. fac spacium michi ut ha
bitem Et dices i corde tuo Quis
genuit michi istos ? Ego steri
lis et no pariens. transmigrata
et captiva : et istos qs enutri
vit ? Ego destituta et sola : et
isti ubi erant ? ¶ Septuaginta.
Dixit autem syon Dereliquit me
dns. et dns oblitus e mei Numqd
obliviscetur mulier parvuli sui.
ut no misereat' posteris uteri
sui ? Sin autem hoc oblita fuit
mulier. sz ego no obliviscar
tui dicit dns Ecce sup manus
meas depinxi muros tuos. et
coram me es semp Citoque edifica
beris a qbz destructa fueras. et
qui te dissipaverunt egredientur
ex te Leva i circuitu oc'los tuos

50

et vide. omnes isti congregati sunt et venerunt ad te. Vivo ego dicit dominus. quia omnibus hiis quasi ornamento vestieris. et circumdabis tibi eos quasi monile sponse. deserta tua et dissipata et que corruerant. quoniam nunc angustabeis pre habitatoribus. et longe fient a te qui te hiulhauerant. dicent enim in auribus tuis filii tui quos perdidisti. Angustus locus est michi. Fac michi locum ut habitem. Et dices in corde tuo Quis genuit michi istos? Ego absque liberis et vidua? et istos quis enutriuit michi? Ego derelicta sum sola? et isti ubi erant?

Nota

¶ Jherusalem et syon quatuor modis in scripturis sanctis debere intelligi. sepe memoravimus. Uno iuxta iudeos. quam plangit dominus in euangelio Jherusalem ierusalem que occidis prophetas. et lapidas eos qui ad te missi sunt. et in alio loco Cum videritis ab exercitu circumdari ierusalem. tunc scitote quia appropinquauit desolatio eius. // Secundo cum sanctorum est congregatio. que in pace domini et in virtutum specula constituti. recte appellantur syon. de qua dicitur. Fundamenta eius in montibus sanctis. diligit dominus portas syon super omnia tabernacula iacob. Neque enim fundamenta iudaice syon. quam videmus esse destructam. a domino sunt dilecta. aut quod a domino dilectum est destrui potest. // Tertio appellatur ierusalem. multitudo angelorum. dominationum et potestatum. et omne quod in dei ministerio constitutum est. De qua ierusalem et apostolus loquebatur. Que autem sursum est ierusalem libera est. que est mater omnium nostrum. et in alio loco Sed accessistis ad syon montem. et ciuitatem dei viuentis. ierusalem celestem. // Quarto appellatur ierusalem. quam iudei et nostri iudaizantes. iuxta apocalipsim iohannis quam non intelligunt. putant auream atque gemmatam de celestibus deponendam. cuius terminos et infinitam latitudinem. etiam in ezechielis ultima parte descripsi. Que cum ita sint nunc diligentius intuendum est. que est quatuor dixerit syon. dereliquit me dominus. et dominus oblitus est mei. Nec dubium est quin congregatio sanctorum que prior fuerat in iudeis et a domino dilecta est. ista commemoret. et voce lacrimabili congratur se esse desertam. et dei auxilio destitutam. Cui dominus respondit naturali utens similitudine Si potest fieri ut mater sui obliuiscatur infantis. et ad partum viscerum suorum non flectatur misericordia. et ego obliuiscar tui. Plus aliquid dicam. Et si illa oblita fuerit. vincens mentis duricia iura nature. ego tamen non obliuiscar creaturam meam. et sanctorum animas semper in corde meo re

tinebo Puto enim tu q te arbitra
ris penitus derelictam. in meis te de
scriptam manibus esse. atque depictam:
et muros tuos coram oculis meis
iugiter permanere. Ex quo discimus
nequaquam ihrlm in palestine regione
querendam. que totius provincie teterri
ma est. et saxosis montibus aspe
ratur. et penuriam patitur sitis.
ita ut celestibus utatur pluviis.
et raritatem fontium cysternarum
extructione soletur. sed in dei manibus
ad quam dicitur. Festinaverunt struc
tores tui Sive iuxta septuaginta.
cito edificaberis a quibus destruc
ta fueras Ab iudeis enim destruc
ta. a iudeis edificata est. quia ob
culpam scribarum phariseorumque deser
ta. ad predicationem apostolorum xpi con
gregata est: tam de iudeis quam de gen
tibus. Sequitur et qui destruxerant et
dissipaverant. egredientur ex te.
doctores pessimi. ut nequaquam
mandata et traditiones sequaris
hominum. sed legem dei Dicturque ad eam
ut levet oculos in circuitu. et vi
deat filios qui ei congregati fuerint.
de quibus et dominus loquebatur Levate
oculos vestros et videte. quia iam albe
sunt segetes ad metendum Et ut
securos nos faciat. vivo ego
inquit dominus. quod iuxta veteris testamenti
morem dici dicitur consuetudine. quia omnibus
hiis velut ornamento vestieris
et circumdabis tibi eos quasi sponsa
circumdat monile sibi Felix qui
tanti meriti est. tantæque virtutis: ut
ornamentum dicatur ecclesie Puto au
tem diversas significari gratias spirituales
les. per quas sponse ornatur ambitio.
de qua in quadragesimo quarto psalmo
canitur Astitit regina a dextris
tuis. in vestitu deaurato. circumamic
ta varietate Que enim prius deser
ta fuerant et dilapsa. in solitudines
et ruinas. adveniente xpi evange
lio instaurabuntur. et tantam habe
bunt habitatorum multitudinem. ut
eos capere non possint. ita duntax
at. ut persecutores fugentur paul.
vel hii de quibus supra diximus. qui de
struebant te et dissipabant. exibunt
a te Filiique sterilitatis tue quos
putabas penitus perdidisse. et illos
te esse viduatam. dicent in auribus
tuis Angustus est michi locus
in synagogis. fac michi spacium
in ecclesiis. ut habitem latius. ut
non comprimar blasphemiis iudeorum:
ut totum orbem. tua metum capiat
latitudo Tu autem letitie mag
nitudinem non valens ore proferre.
in tuo corde tacite cogitabis et di
ces Quis michi istos genuit?
Ego eram sterilis et vidua. deser
ta atque captiva in populo iudeorum.
filios habere desieram. multo tem
pore non pepereram. post aggeum
et zachariam et malachiam. nullos
alios prophetas usque ad iohannem bap
tistam videram: et quomodo que fueram
sola et viri auxilio destituta.

51

tantos filios habere nunc cepi? Ut
autem sciamus super petram et funda
mentum christi. ex utroque populo edifi
cari syon: ad credentes paulus
apostolus loquitur. Edificati super fun
damentum apostolorum et prophetarum. ipso
summo angulari lapide. qui est christus
ihesus Ex quo perspicuum est. unum
esse fundamentum apostolorum et propheta
rum dominum ihesum christum. Hec dicit
dominus deus. Ecce levo ad gentes
manum meam. et ad populos exalta
bo signum meum. et afferent filios
tuos in ulnis. et filias tuas super
humeros portabunt. Et erunt re
ges nutricii tui. et regine nu
trices tue. Vultu in terram dimisso
adorabunt te. et pulverem pedum
tuorum lingent. et scies quia ego dominus.
super quo non confundentur qui exper
tant eum. Sexaginta Sic dicit
dominus deus Ecce levo super gentes
manum meam. et super insulas le
vabo signum meum. et adducent
filios tuos in sinu. et filias tuas
in humeris portabunt. Et erunt
reges nutricii tui. et principes
femine nutrices tue. Super faciem
terre adorabunt te. et pulverem pe
dum tuorum lingent. et scies quia
ego dominus. et non confundentur qui exper
tant eum. Ad id quod ecclesia
dixerat. ego sterilis atque capti
va. istos quis genuit michi.
ego destituta et sola et isti ubi
hic erant. respondit dominus

Miraris autem ista sint facta?
Nequaquam miraberis. cum audieris
quod ego ad gentes levaverim ma
num meam. de qua sanctus loquitur.
Tu formasti me et posuisti
super me manum tuam. Et ipse per se
salvator loquitur. Nemo potest
rapere de manu patris mei Et
apostolus petrus Humiliamini sub po
tenti manu dei. ut vos exaltet
in tempore visitationis. Ista manus
ad gentes levata. ipsa est de qua
hic idem propheta loquitur. Erit radix
yesse et qui exurget. ut princeps
sit gentium. in ipso gentes sperabunt.
Nec solum manum suam levabit ad
gentes. sed et signum suum exalta
bit in populos. haud dubium quin vex
illum crucis. ut impleatur illud
quod scriptum est. laudis eius plena est
terra. et iterum. in omni terra ad
mirabile nomen eius. Tunc afferent
in ulnis sive in sinu filios syon.
et filias eius portabunt in humeris.
qualis fuit lazarus. omnesque sancti.
qui requiescunt in sinu abrahe. et
anime credentium ad quos paulus
apostolus loquebatur. lacte vos potavi.
et alibi. filioli mei quos iterum
parturio. donec christus formetur
in vobis. et alio loco. quasi nutrix
confoveat filios suos. sic deside
rantes vos. cupimus impartiri vo
bis. non solum euangelium christi sed et
animas nostras. Alioquin ridiculum est
more iudaico grandevos filios

et filias. i ulnis humerisq; por
tari. Reges autē nutricij. et re
ginę pncipesq; nutrices. mani
feste aplos et aplicos ostendūt
uiros. qualis fuit abrahā ad q
dicit. rex a deo tu i nobis es. et
quoꝝ cor i manu dei est. q dicūt
credētibz. q̄si modo nati paruu
li rationabiles. et absq; dolo lac
desiderate. Princeps q̄z. id ē. arco
ysa. qđ sare nomen sonat. et
regine siue regina. de qua et i
psalmo quadragesīo q̄rto canit.
astitit regina a dextris tuis i ves
titu deaurato. cotidie xpi nutrit
paruulos. et ad pfectā ducit eta
tem. oīsq; etas. sexus et digni
tas. adorabūt syon. ꝑpt eū qui
habitat i ea. Si enī caput ecclie
xpus ē. caput adoratur i cor
pore. et si ad q̄sdā dicit. exal
tate dnm deū nrm. et adorate
scabellū pedū ei9. nō quo sca
bellū adorādū sit. s; quo maies
tas pedū illi9 indicetur. cur
nō adoretur ecclia. q totū xpi
corpus aplectitur. ut ipleatur
illud qđ sc̄ptū ē i sophonia. et
adorabūt eū singuli de loco suo
oīns insule gentiū. ut neq̄q̄m
more iudaico tribz p annū uici
bus. ueniat i ihrlm. s; i loco suo
adorātes dnm possideat ihrlm.
Vsq; sequitur. et puluerē pe
dū tuoꝝ lingēt. hoc significat.
qđ reges et pncipes q̄cq̄d pedib9
ecclie terreni operis adheserit.
suo sermone tergāt atq; delin
gant. Vnde et aplis pcipitur.
ut excutiāt puluerē pedū suo
rū. et ad petrū dicitur. qđ qui
semel lotus ē. nō habeat neces
se nisi pedes lauare. P que oīa
discit ecclia. nō esse aliū deum
pt eū. que qui expectauerit.
etnā gliam possidebit. Numquid
tolletur a forti preda. aut qđ
captū fuerit a robusto. saluum
esse poterit. Quia hec dicit dns
Equidē captiuitas a forti tolle
tur. et qđ ablatū fuerat a ro
busto saluabitur. eos uero qui
iudicauerūt te. ego iudicabo.
et filios tuos ego saluabo. et
cibabo hostes tuos carnibz suis.
et q̄si musto sanguine suo iebri
abuntur. et sciet oīs caro quia
ego dns saluās te. et redēptor
tuus fortis iacob. Sept̄ginta.
Numq̄d accipiet q̄s a gygāte
spolia. et accipiens a forti sal
uabitur. et si captiuos duxerit
q̄s inque saluabitur. Sic di
cit dns. Si q̄s ceperit gygātē.
accipiet spolia. et accipiens
a forti saluabitur. Ego autē
iudiciū meū iudicabo. et ego
filios meos eruam. et comedent
qui tribulauerūt te carnes suas.
et bibent q̄si uinū nouū sāgui
nē suū. et inebriabuntur. et
sciet omnis caro q̄a ego dns.

52

qui eruit te: et adiutor suus fortitu
dinis iacob ¶ Dominus atque saluator
qui prius locutus fuerat per ysaiam. ipse
in euangelio eundem sensum repetit
Quomodo potest aliquis intrare in
domum fortis. et vasa eius diripere?
nisi primum ligauerit fortem. et tunc
domum eius diripiet? Fortis et
gygas dyabolus est. qui omnes gen
tes suo subiugarat imperio. audens
dicere saluatori Hec omnia michi
tradita sunt. et dabo tibi ea: si
procidens adoraueris me. Mundus
enim in maligno positus est. quem
nullus iustorum vincere potuit.
nec iuxta amos predam de ore le
onis auferre. Posita igitur
questione. quod nullus possit forte
et gygante vincere. nec salua
re quod ab eo captum erat. respondit
dominus suo aduentu omnia perpetranda.
quod scilicet capte prius gentes a gy
gante tollantur. et omnis illius
suppellex. vniuersaque familia apostolis
diuidatur. impleto illo quod scriptum est
Rex virtutum dilecti dilecti. et spe
ciei domus diuidere spolia. Iste est
enim qui ascendens in altum captiuam
duxit captiuitatem. dedit dona
hominibus. eos videlicet qui prius capti
erant in morte. recepit in vita. Unde
manifestius interpretatus est symma
chus. sed et captiuitas fortis
auferetur. et rapina horribilis
salua erit. forte atque horribilem
dyabolum volens intelligi: qui dum
virtute superatus est. Ergo dominus
iudicans eos qui oppresserant syon.
siue iudicans iudicium eius. libera
uit filios israel qui capti fuerant
a gygante. atque saluauit. et ad
uersarias potestates cibauit carnibus
suis. et inebriauit quasi musto.
ut nequaquam aliorum necem sed sua mor
te saturentur. Et qui carnes
sunt. quia dei spiritum perdiderunt: suis
vescantur carnibus. Et de quo et
sanctus loquitur in psalmis. cum appro
pinquarent michi qui affligebant me:
ut ederent carnes meas. Non
enim spiritus qui incorporalis est. sed ca
ro comeditur: ferocium bestiarum
morsibus patens. Et tunc discet
syon. immo omnis caro quod videbit sa
lutare dei. quod redemptor atque sal
uator eius ille sit qui luctatus est
cum iacob. vel auxiliator fuit vir
tutis iacob. ut in passione supe
ratus crucifigentibus benediceret.
pater ignosce illis: quod enim faciunt
nesciunt.

Quinquagesimum Capitulum

Hec dicit dominus Quis
est hic liber repudij
matris vestre quo
dimisi eam? Aut quis
est creditor meus cui vendidi
vos? Ecce in iniquitatibus vestris ven
diti estis: et in sceleribus vestris dimi
si matrem vestram. Quia veni et non erat
vir: vocaui et non erat qui audiret
Septuaginta Hec dicit dominus Qua
lis est liber repudij matris vestre

quo dimisi ea. aut cui creditori
meo vendidi vos? Ecce pctis ve-
tris venudati estis. et i iniqta
tibz vris dimisi matre vraz. qa
veni et no erat homo: vocaui et
no erat qui obediret ¶ Post
vocatione gentiu. et reges ac
pncipes nutricios et nutrices.
et captiuitate fortis pus atqz ro
busti. cui9 preda aplis distributa
est. et post demonu vesaniam.
qui suis saturati carnibz suoqz
inebriati sut sanguie. qndo ois
caro cognouit qd redeptor et
fortis. ipe deus esse iacob. loqt
ad pplz iudeoz sup syon. q pus
dixerat dereliquit me dns. et
dns oblitus e mei Putatis mea
duricia matre vraz trena ipp̄z
esse piecta. et qd ego metis ri-
gide dederim ei libellu repudij.
et no potius qd veru e itelligitis.
illa suo vicio a me recessisse?
Dicete eni me ad ea. quiescite
inique agere. discite bene facere.
audire me noluit: sz auertit qt
me scapula recedente Vnde lo
cutus sum filijs ei9 Ve illis quo
nia recesserut a me. manifesti
sut qa impie egerut i me Et
ad ipaz Erudiet te abstisio tua. (al obsessio)
et malicia tua corripiet te. et
scies quonia malu tibi sit qd
reliqris me Sz forsitan libellu
repudij ostendere no potestis.
et aliqs creditor meus exiges

pecunia. me no habente qd red
dere. vos i debiti opensatioe susce
pit? Non e ita Sz ego ostenda
vobis ꝓpter matre cu filijs te
reliqrim Scelera vra atqz pcta
vos demonibz vendiderit. ut p
sentis sch voluptatibz irretiti:
et vos parente et illa ciugem
dereliquerit Vnde adulteram
matre vraz ultra tenere no po
tui: sz volente abire pmisi Ad
aute pctis suis vnusqsqz vedat.
du ppo arbitrio derelicti. nra
volutate ul ad bonu. ul ad ma
lu ducimur. et paulus aplus
docet Ego aute carnalis su
venudatus sub pcto Qui enim
facit pctm. seru9 e pcti Et quo
modo auari atqz raptores ser
ui sut mamone. sic ome pctm
dnatur pctoribz. qbz dicit: no
regnet pctm i vro mortali cor
pore Vt aute sciatis no a me
repudiata matre vraz. sz volu
tate ppa recessisse. post mlta
beneficia corpus huani assup
si. et nequaqm p pphas. sz pses
locutus sum Veni et no erat
vir siue homo Oms eni viri
et hoies ymagine dei reliqtes:
bestiaru et serpentiu suspere
ymagine Vnde ad herode ppt
malicia dicitur Ite et dicite
vulpi huic Et ad phariseos
Genimina viperaz. et ad li
bidinosos. equi insanientes in

feminas facti sunt. et de voluptuosis. nolite mittere margaritas vras ante porcos. et de inpudentibus. neque sanctum detis canibus. et in commune de omnibus. visio quadrupedum qui erat in deserto Venit itaque dominus. et non invenit hominem Homo enim cum in honore esset non intellexit. comparatus est iumentis insipientibus. et similis factus est illis Vocaui eos inquit quasi animal rationale. et dixi Inclinate aurem vestram in verba oris mei. et non audiuit populus meus vocem meam Clamaui et dixi Qui sitit veniat et bibat. et in alio loco Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis. et non erat qui audiret Unde eis in euangelio suum locutus. neque speciem dei vidistis. neque vocem eius audistis. quia non habetis sermonem eius in vobis manentem Numquid abbreuiata et paruula facta est manus mea. ut non possim redimere. aut non est in me virtus ad liberandum. Ecce in increpatione mea desertum faciam mare. ponam flumina in siccum. computrescent pisces sine aqua. et morientur in siti Induam celos tenebris. et saccum ponam operimentum eorum. Septuaginta. Numquid non potest manus mea liberare. aut non preualet ut eruat. Ecce comminatione mea

desertum faciam mare. et ponam flumina in desertum. et arescent pisces eorum. eo quod non sit aqua. et morientur in siti Et induam celum tenebris. et quasi cilicium operimentum eius. Aduersum eos qui putabant deum non potuisse liberare populum suum de captiuitate. posuit rationes et exempla plenissima. quod qui mare rubrum fecit peruium populo suo. iordanis flueta siccauit. et arescentibus in egypto fluuiis pisces vertit in putredinem. et qui tribus diebus in egypto tenebras fecit esse palpabiles. ita ut celum quasi sacco opertum videretur et tenebris. utique potuerit et populum suum de periculo liberare Siue quia supra dixerat veni et non erat homo. vocaui et non erat qui audiret. illud possumus dicere. quod qui tantorum signorum patrator est. ut celum terrasque et maria suo faciat seruire nutui. etiam ipse crucem euadere potuerit. dicens in euangelio An putatis quia non possum rogare patrem meum. et exhibebit michi modo plusquam duodecim legiones angelorum. Iuxta anagogen ad increpationem domini desertum fit mare. quando omnis huius seculi amaritudo siccatur. et flumina desolatur. de quibus spiritualis draco dicebat in egypto Mea sunt

flumina et ego feci ea De q̃bz
ĩ alio loco legim⁹ Quid tibi ẽ
et vie egyptiorum ut bibas aquã
fluminũ? Putrescet q̃z pisces
sagena missa ĩ mare. qui a
bonis piscibz fuerit separati
Et q̃z sequitur. induã celum
tenebris. et q̃si ciliciũ erit ope
rimentũ ei⁹. vl' om̃e qd' sup̃ nos
est intelligim⁹ celũ. Sicut vola
tilia q̃ ĩ aere sũt appellant celes
tia. et adũsarie ptates dicũtur
esse celestes. q̃ inter celũ et terrã
discurrũt. vl' certe ĩduit celũ
tenebris. qñdo obtexit nubibz.
iux̃ illud qd' sc̃iptũ ẽ Qui opeit
celũ nubibz. et dat terre pluuiã
Et ĩ cominatiõe siccitatis loq̃tur
deus Ponã celũ eneũ et terrã fer
ream. nõ qd' elemẽtorum natura
mutetur. s; qd' p es et ferrũ. pe
narũ magnitudo mõstrata sit.
Aiũt philosophi nõ amplius
decem stadijs a terra nubes
in sublime sustolli: et solis
splendorem abscondere Ergo
non celum sacco obuoluitur.
sed intercluso celi lumine. aer
qui subter est. nubis tenebris
obscuratur Possum⁹ celos ob
uolutos tenebris. et sacco opertos
sic interpretari. ut dicam⁹ om̃es
esse sub pctõ. et sanctos quoq̃z
indigere misericordia dei.

Explicit liber tercius decim⁹
Incipit liber quartus decimus.

Dnum⁹
qui res
piat ter
rã. et
facit eã
tremere.
qui tã
git mõ
tes et
fumigabũt. qui loquitur ĩ deu
teronomij cantico. ego occidam
et ego viuificabo. pcutiã et ego
sanabo. frequẽtibz morbis. meã
q̃z terrã facit ꝯtremiscere. cui dic
tũ est. terra es et ĩ terrã ibis. et obli
tum ꝯditionis humane crebro ãmo
net. ut hominẽ. et senẽ. et iam
iamq̃z moriturũ esse me nouc
rim. de quo scribitur Quid glo
riatur terra et cinis? Unde q'
subito me languore pcusserat.
incredibili velocitate sanauit.
ut terreret potius q̃ affligeret:
et emẽdaret magis q̃ verberaret
Itaq̃z sciens cui⁹ sit om̃e qd' viuo.
et qd' ideo forsitan mea dormi
tio differatur. ut ceptũ ĩ pphãs
opus expleam. totũ me huic
tradidi studio. et q̃si ĩ quodã spe
culo ꝯstitut⁹. mũdi hui⁹ turbi
nes atq̃z naufragia. nõ absq̃z
gemitu et dolore ꝯtẽplor. neq̃
q̃m p̃sentia cogitans s; futura.
nec hoim famã atq̃z rumusculos:
s; dei iudiciũ pertimescens
Tu q̃z virgo eustochiũ. q̃ egro

tante tuis orationibz adiuuasti.
sanato qz impetrare gr̃ia xp̄i.
ut eodē sp̄itu quo p̄phe futura
cecinerūt. possim ī nube eoꝝ
ingredi et caligine. et dei nosse
sermonē. qui nequaq̄ carnis
auribz ſz cordis auditur. et di
cere cū p̄pha Dn̄s michi dat
linguā discipline: ut sciam
quādo oporteat me loqui Cd'
testioniū q̄rti et decimi ī ysaiā
libri quē nūc disserere cupio.
p̄ncipiū est. DOminus mi
chi dedit linguā eruditā. ut
sciam sustētare eū q' lapsus ē
u'bo Erigit mane. mane eri
git michi aurē: ut audiā q̄si
magistrū Dn̄s d's aperuit
m aurē. ego autē nō q̄tdico.
retrorsū non abij Corpus meū
dedi percutientibz. et genas me
as vellentibz faciē meā nō au
ti ab increpātibz et q̄spuētibz
ī me Dn̄s deus auxiliator meus.
ideo nō sū q̄fusus Ideo posui
faciē meā ut petrā durissimā.
et scio q̄a nō q̄fundar // Sep̄g̃ita
Dn̄s dat michi linguā disciplīe.
ut sciam quādo oporteat me lo
qui u'bū Posuit michi mane.
addidit michi aurē ad audiēdū.
et disciplina dn̄i aperuit au
res meas: ego autem nō re
nuo neq; q̄tradico Dorsū meū
posui ad flagella. et genas me
as ad alapas faciē autē meā

nō auerti a q̄fusione sputoꝝ
Et dn̄s auxiliator meus factꝰ
est. p̄pt'ea nō sū q̄fusus. ſz po
sui faciē meā sicut fortissimā
petrā. et sciam quoniā non
q̄fundar ¶ Iudei hoc capl'm
a sup̄ioribz separantes volūt ad
ysaie referre p̄sonā. q'd se dicat
a dn̄o accepisse sermonē. quo
modo lassū errantēq; p̄p'lz suste
tet et reuocet ad salutē. et in
more paruuloꝝ qui matutinis
horis erudiūtur. a sp̄itu s'c'o
audiat q'd loq'tr. seq; nō q̄tdixis
se eius ī perio. ſz dnō cōstitutū
quē mittā. et q̄s ibit ad p̄p'lz
istū. respondisse ei. ecce ego
mitte me Et q̄a dixerat. au
dite u'bū dn̄i p̄ncipes sodomoꝝ.
auribz p̄cipite legē dei n'ri p̄p'lus
gomorre. in tantū dura p̄pessū.
ut nō solū u'boꝝ q̄tumelijs. ſz
et plagarū dolori fuerit expo
tus. attamen se q̄scientia iu
bentis dei nequaq̄ esse p̄territū.
ſz iux' id q'd in ezechiele legit'.
ecce dedi faciē tuā valentiorē
faciebz eoꝝ. et frontē tuā du
riorē frontibz eoꝝ. ut adama
tem et silicē dedi faciē tuam.
vniu'sos eoꝝ īpetus q̄tudisse
¶ Hoc illi dixerit qui omī
ratione conātur de xp̄o euer
tere p̄phetias. et ad p̄usā ītel
ligentiā prauā interpretatiōe
torquere. q̄si si et hoc de ysaia

scriptu esse: possint alia sup xpo
auferre testimonia: q ita pspicu
a sut ut claru sui qtor oculis
lume infundat. Ad psona igit
dni i qua et supior finitus est
liber. etia ista referenda sunt.
qd iux dispensatioe assupti
corpis eruditus sit. et linguam
acceperit discipline: ut sciret
qndo debet loqui. qndo reticere
Denique qui i psecutioe tacuit.
p aplos et aplicos viros i toto
orbe nuc loquit. Magneque sci
entie est. et dare i tepore qser
uis cibaria: et audientiu qsi
derare psonas Unde et aplus
paulus hijs q aphtaru fide non
recipiebat: auctoru suoru loq
tur testimonijs Sicut qda de vris
aphtaru poetaru dixerit. cui9 et
gen9 sum9. aratum comicu
epimenidis significas kursu
q de comico Corrupunt mores
bonos qfabulatioes male Et
epimenidis versu exametru
Cretenses semp medaces. ma
le bestie ventris pigri Qui si
metroru ordiez atque mesura i
traslatioe no seruat: sciedu e
i greco eos pedib currere Hoc
aute faciebat qa acceperat li
gua disciplie: ut sciret qndo
oporteret loqui vbu Cui addi
ta e auris p gram. qua p natura
no habebat. ut itelligamus
nequaqua aures corpis accipi de
bere sz mentis De qbz et i eua
gelio dns loqbatur Qui habet
aures audiendi audiat Que
disciplia et eruditio aperuit
aures ei9 ut scientia prus ad
nos usque trasferret Qui no qtra
dixit ei. sz factus e obediens usque
ad morte. et morte crucis. ita
ut poneret corpus sine dorsu
suu ad plagas. et pectus dei
capax flagella qtereret: ge
nasque suas no auerteret ab ala
pis Qd illu a mistro pncipis
sacerdotu sustinuisse non dubiu
est: ita ut certatim ei et iude
oru ppli illuderet Qui pcussus
atque qsputus no erubuit. sz qsi
agn9 ad victima ductus e. et qsi
ouis cora tondente no aperuit
os suu Qd aute filius iux sus
cepti corpis sacrametu. a patre
audierit qd loqtur. i euagelio
plenius discim9. i quo ipe ait
Et qui misit me pater man
datu michi dedit. qd dica aut
qd loqr Et iteru Sicut audio
sic iudico Iuxta e q iusti
ficat me. quis qtradicet michi?
Stemus simul Qs e aduersari
us meus? Accedat ad me.
Ecce dns deus auxiliator me9
Qs e qui qdepnet me? Ecce
oms qsi vestimentu qterent:
tinea comedet eos Sequitur
Qa iux est q iustificat me.
qs e qui iudicetur meum?

55

Resistat michi simul Et q̄s est qui iudiciū meat adūsū me. Appropiquet michi Ecce dn̄s deus auxiliator meus Q̄s affliget me. Ecce om̄s vos q̄si vestimētū veterascetis: tinea comedet vos ¶ Si q̄s inq̄t me reputat iuste addictū cruci: et aliqd̄ fecisse pctm̄: resistat michi Q̄s est qui iudicetur meū: ut nō potētia maiestatis mee sz ratione superetur. Iudicatur autē q̄s cū dn̄o nō auctoritate regnātis sz cpatione v̄tutū quomō et apl̄i iudicāt duodecim trib3 isrl̄. et niniuite ac regina saba cpl3 iudeoꝝ Iux° quē sensū et ad ih'lm dicitur Iustificata ē zodoma ex te Nā igit̄ nullus potest iustificari p̄sente dn̄o: om̄s q̄si vestimentū ineterascēt Q̄d' em̄ ineterascit. pdicioni p̄ximū ē Et q̄si tinea ait cōedet eos. q̄scientia pctoꝝ videl3: et zelus gētiū saluātaꝝ De quo et ī fine hui⁹ volumīs dicit: vermis eoꝝ nō mouetur Et ī michea gt° ~~puisos~~ puersos pncipes Auferam bona eoꝝ q̄si tinea ex eo cōedēs: et ambulās sup regulam ī die speculatiōis Et in pūbijs Tinea ossiū cor itelligens Pro tinea ī p̄senti loco symachus rubiginē: aq̄la vermem ītpretat⁹ est Quis ex vobis times deū. audies vocem serui eius. Quis ambulauit ī tenebris. et nō ē lumen ei. Speret ī nōie dn̄i: et innitatur sup deū suū Sēp̄gīta. Q̄s ē ī vobis qui timeat dn̄z: et audiat vocē pueri eius. Qui ambulāt ī tenebris. et nō est eis lux. Confiditis ī nomine dn̄i: et innitimū sup deo ¶ Vos me flagellastis. vos mea faciē cōspuistis: ego tamen ad penitentiā puoco p̄secutores meos Nolo em̄ mortē p̄pli pctoris: sz tantū ut reuertatur et viuat Et dico Quis ē ī vobis qui timeat dn̄z: et audiat vocē serui ul' pueri id est filij eius. Quoꝝ aliud assūpte carnis est. et aliud nature Nec v° paruū putemus esse timere dn̄z. iux° illud qd' ī pūbijs dicitur: pncipiū sapientie timor dn̄i Perfecta quippe dilectio foras mittit timorē: q̄a timor penā hab3 Qui autē timet: nō ē pfect⁹ ī caritate Sz hic timor p timiditate et eusabia ponit' de quo et alibi legim⁹. beat⁹ qui oīa metuit. apt' eusabian. hoc est apt' timiditatē. q̄s vulgo appellant timoratos ī religione dei Ptegit em̄ dn̄s iter eoꝝ: et viam timoratoꝝ custodit De hoc tiore scptū ē

Timor dni omnia superat. et
alibi. no est inopia timetibz
eu. Demqz post multos vtu
tu gradus. ad huiusmodi
tiore dni puenitur Loquit
eni sermo diuin9. sub psona
magistri et patris: disapulu
erudies et filiu Si inuocaueris
sapientia. et intelligentie dede
ris voce tua. et si quesieris ea
qsi pecunia. et qsi thesauros
inuestigaueris ea: tuc itelliges
tiorem dni: et scientia dei re
peries Iste est timor ~~dni~~. qui
aias scoru integras ac pudi
tas puras qz gseruat. de quo
dicitur. timor dni scus pma
net i sclm scli. ad que nos di
uina eloquia cohortatur: ti
mete dnz et date ei gloriam
Qui igit sic timet dnz: au
diat vocem serui vl pueri ei9
Qui ambulauit i tenebris
et no erat ei lumen. q no ha
buit specie nec gliaz. sz i simi
tudie carnis peccatricis. susce
pit forma serui: ut peccatu
i carne superaret De hoc di
citur qd speret i nomine dni
et innitatur sup deu suu. ut
qcqd huane fragilitatis est.
diuina maiestate corroboret.
atqz sustentet Hoc iuxª hebra
icu. ceteru scdz sepgita de pec
catoribz dicitur. qui noluerut
obedire voci filij ei9. et i tebris

gradiuitur erroris: et idcirco
no habet luce Neqz eni fieri
poterat. ut i puersa aiaz itroi
ret sapientia Qui nescierut
neqz intellexert: et ideo i tene
bus ambulant No eni fece
rut opa dni atqz madata ei9.
nec seminauerut sibi iusticia.
neqz vindemiauerut vitam.
ut accenderet lumen scientie
Qui eni desiderat sapientia.
seruet madata: et dns tbuet
eam illi Unde ad dnz dicitur
lux pcepta tua Et alibi Ma
datu dni lucidu illuminans
oculos Precipiturqz impijs
ut gfidant i dno. et peccatis
ruentes. illius innitant et sus
tentetur auxilio Ecce oes
vos accendetes ignem. accicti
flamis. ambulate i lumine
ignis vri: et i flamis qs suc
cendistis De manu mea factu
est hoc vobis: i doloribz dormi
etis Sepgita. Ecce oms vos
igne accenditis. et gfortatis
flama Ambulate i lumie ig
nis vri: et i flama qua succe
distis Pter me facta sut hec
vobis: i merore dormietis.
¶ Nichil prodest exhorta
tio. nec post scelera spes sa
lutis est Oms declinauerut.
simul inutiles facti sut. oms
sibi igne succendut. flamaqz
corroborat Habet eni i se

fenu ligna stipula. spinas et tri
bulos. ac loliu. q eterno tradant
incendio Unde et in pub'bus scriptu
est In multis lignis viget ig
nis Sin aute paru' ignis gra
dem materia gphendit ? grandis
flamma quanta populabitur ? Di
citur et in epla q fertur ad hebreos.
qd terra q pfert spinas et tribulos.
reproba sit. et maledictioi pxia.
finis qz illi' in gbustione Ergo q
attincti sut flamis atqz traudati.
et sibi incendiu roborauerut.
puocatur ad salute. et dicitur
ad eos. ambulate in lumine ignis
vri. et in flamis qs succendistis.
ut in penis atqz suppliciis distat
dei potentia. et redeat ad salu
tem Significat aute iudaici
ppli vastitate. qd romanis tra
diti sint. et captiuitatis iugu
huiusqz sustineat De manu
em xpi hec fca sut oia. et in me
rore ac dolorib' dormiet. q a nec
beneficiis nec tormetis dei filiu
recipere voluerut Unde loquit
ad eos Ite in igne eternu. que p
parauit ds dyabolo et angelis
eius Hoc est qd et aplus ait
Peruenit em sup eos ira dei in
fine Hoc capl'o distim' p qli
tate pcti. igne sibi vnuquemqz
succendere Et quomo in eodem
manetes loco. et si potest dici
lectulo. alii sani sut. alii febriu
succedutur ardorib'. et ex diuersi
tate humoru atqz pituitate. diu
sa supplicia sentientes. sic et ig
nis qui a peccatorib' succenditur.
materia in pctis habz et iniqtate.
de qua scriptu est Ardebit sicut
ignis iniquitas. et sicut gramen
siccu vorabit incendio Cap.
Quinquagesimu primu

Audite me qui sequimi
qd iustu est. et qritis dnm Attedite ad
petram unde excisi estis. et ad
cauerna laci. de qua pcisi estis
Attendite ad abraha patre ves
tru. et ad sara q peperit vos.
q a vnu vocaui eu et bndixi
ei. et multiplicaui eu Consola
bitur ergo dns syon. et gsolabit
oms ruinas ei'. et ponet deser
tu ei' qsi delicias. et solitudies
ei' qsi ortu dni Gaudiu et
leticia iuenietur in ea. gratiaru ac
tio et vox laudis ¶ Septuaginta.
Audite me q psequimini qd ius
tu est. et qritis dnm Attendite
in robusta petra qua excidistis.
et in fouea laci qua fodistis Re
spicite in abraha patre vestru.
et in sara q vos peperit. q a vn'
erat et vocaui eu. et benedixi
ei. et dilexi illu. et multiplicaui
eu Et te nunc gsolabor syon. et
gsolat' sum oia deserta ei' qsi
padysu. et ea q ad occidente
sut qsi padysu dni Exultatio
ne et leticia iuenietur in ea. confes

sione et in voce laudis ¶ Dor
mientibz i dolore ac merore ppe
tuo. qui succederut sibi ignem.
et flamas robustissimas esse fece
rut. vos q psequimi iusticiam
et qritis dnm. significat aute
aplorum et p aplos credentiu cho
ru. respicite petra id est abra
ham patre vestru. de quo exci
si estis. et ad cauerna laci.
de qua pcisi estis: id e ad sara
q peperit vos Et hoc osiderate
qd cu vnus et centu esset anorum.
et sterile habet vxore. multi
plicauerit filios eius qsi stellas
celi: ita ut numeru vinceret
mltitudo Si ergo de vno hoie
tata pplorum nata sut milia.
qd michi grande est. ut istau
rem ruinas syon. et deserta
eius mutem i padysu volup
tatis. et i ortum dni. que pla
tauit dns in eden otra oriete.
et iueniatur i ea. p diuisis ar
boribz gaudiu atqz leticia. co
fessio et vox laudis. Hoc
iudei ad zorobabel tepora re
ferut. qd post babyloniam
vastitate instaurata sit syon.
edificatuqz teplu. et antiqua
religio reddita Sz quomodo
sup dicitur ad syon. afferet fi
lios tuos i vlnis. et filias tu
as sup humeros portabut.
et erut reges nutricij tui. et
regine nutrices tue. et ecce

isti delonge venient. et illi ab
aquilone et mari. et isti de tra
australi. qndo dicit syon an
gustus michi e locus. fac mi
chi spaciu ut habitem. q me
diocritate excludut illorum tepor
nec sup trena ihrlm ipleta
nostitur. sic et hic loquitur dns
ad eos q psequutur qd iustu
est. iuxta illud qd alibi dicitur.
qre pace et psegre ea. et iterum
hospitalitate psequetes. et qrut
dnm ut ex poribz coniciat psen
tia. et cu multo difficiliora fac
ta sint. hec q pmittutur. futu
ra no dubitent. Porro iuxta
sepgita psecutoribz iusticie di
citur. ut aspiciant i robustis
sima petra qua exciderunt. et i
fouea laci que foderunt. id e i
dnm saluatore. de quo paulus
aplus loquitur Petra aute erat
xpus Et alibi scriptu e Statuit
sup petra pedes meos Et iterum
In petra exaltauit me Huius
enim latus lancea pfoderunt de
quo exiuit sanguis et aqua
Et huius foderunt manus et pedes
dicente ipso dno saluatore fo
derut manus meas et pedes
meos. dinumerauerunt oia ossa
mea Possumus excisa petra
sepulchru dicere saluatoris. i
quo conditus e. et resurges
ex mortuis innumerabiles filios
genuit. et appellatus e abraham.

57

91

id e pater multaꝝ gentiu. sicut sara ꝑus sterilis interpretatur ecclesia. q alio noie appellatur syon. qua dns consolatus est. et posuit deserta eius sicut paradysum. Plures enim filij deserte. magis quam eius q habebat virum. Eadeq dicitur. et ea q ad occidente sunt. ponam in paradysum dni. siue in ortum dei. illud significat. qd sedentibus in tenebris et umbra mortis. lux repentina surrexit. Pro paradyso in cuius loco nos delicias vertimus. in hebraico ponit eden. de quo in principio geneseos scriptum e. Et hoc notandum. qd in syon q comparatur paradyso dei. aliud esse non debeat. nisi gaudium et leticia. confessio et vox laudis. ut qd in celis facturi sunt. scilicet cum angelis dei. hoc etiam in terra iugi in deum laude meditentur. Attendite ad me populus meus et tribus mea me audite. quia lex a me exiet. et iudicium meum in lucem populorum requiescet. prope e iustus meus. egressus est saluator meus. et brachia mea populos iudicabunt. Me insule expectabunt et brachium meum sustinebunt. Sepguita. Audite me. audite me populus meus. et reges ad me attendite. quia lex a me egredietur. et iudicium meum in lucem gentium. Appropinquat cito iusticia mea. et egredietur salus mea: et in brachio meo gentes sperabunt. ¶ Semel in hebraico dicitur attendite. secundo iuxta sepguita audite me audite me. ut doceat nos et auribus corporis et sensu anime audire debere. Provocatur gentium multitudo. qui e populus dei. ut diligenter audiat q dicitur. de quo zacharias. confugient inquit gentes multe ad dnm. et erunt ei in populum. Siue ut quidam voluit. populus appellatur reliquie israel credentium. et tribus siue gentes. hij qui crediderunt ex multitudine nationum. dicente moyse in deuteronomij cantico. Letamini gentes cum populo eius. Pro tribu quam nos interpretati sumus. theodocio genus. symachus gentem. sepguita reges transtulerunt. Nos enim sumus tribus et gens et genus dni. regale sacerdotale. qualis fuit et abraham. qui rex appellatus e. et ceteri sancti de quibus scriptum est. nolite tangere cristos meos. Quod est qd iubetur audire? Quia lex inquit a me egredietur. et iudicium meum in lucem populorum. siue gentium. Hec lex euangelij ostendit spualis. q exiet de syon. non moysi. q olim in syna data e. Iudiciumque eius in lucem gentium procedet. per qd statuit atque decreuit omnes gentes esse saluandas.

Ac ne forsitan putarem⁹ longo
post tepore. qd' pmisit. esse ve
turū. infert; Ppe est iustus
meus. siue iusticia. Cristus
eni a patre factꝰ ē nobis sa
pientia et redēptio. scītas et
iusticia. et oīa quibꝫ vtq no
minibꝫ appellatur. Pulchreqꝫ
dicit iusticia ptessura. ut ne
quaqꝫ vna gens. sꝫ omīs salue
tur orbis. Qd' autē saluator
siue salus qd' hebraice dicitur
ihesus. appellatur filiꝰ dei. q'
missus est a patre. Symeon
tenēs puerū ī vlnis suis loqt'.
Nūc dimitte dn̄e seruū tuū
ī pace. quoniā viderūt oculi
mei salutare tuū. qd' pparasti
ī cōspcū oīm pplorꝫ. lumē in
reuelatioēꝫ gentiū. Qdqꝫ se
quit'. et brachia mea pplos
iudicabūt. siue iux̄ sepgīta.
et ī brachio meo gentes spe
rabūt. ul' hoc significat. qd'
oīs v̄tute illiꝰ iudicet'. ul'
qd' ī xp̄o qui ē brachiū et for
titudo dei. oīs credituri sint
nationes. Dicit' et ī alio loco
Tuū brachiū cū potētia. co
fortetur manꝰ tua. et exal
tetur dextera tua. Et iterū
Cantate dn̄o cāticū nouū. sal
uabit sibi dextera eiꝰ. et bra
chiū scīm illiꝰ. Dextera eni
et brachiū dn̄i ipe ē q' prius
pditos saluauit sibi. ut nullꝰ
periret de hijs q̄s pater ei dederat.
Qd' autē insule. ul' anime scōrū
q' ī psecutioībꝫ mūdi istius fir
ma ī deū solidate sūt fide. uel
ecclia ex gētibꝫ multitudo dicit'.
crebro exposuimꝰ. Et sicut bra
chiū dn̄i saluatoré. sic brachia
eiꝰ q' pplos iudicet. oīs scōs pos
sumꝰ itelligere: ī q̄bꝫ deus mū
dū iudicabit. Leuate ī celū
oculos vr̄os. et videte sub t̄ra
deorsū. q̄a celi sicut fumꝰ li
quescēt. et t̄ra sicut vestimētū
atteretur: et habitatores eiꝰ
sicut hec interibūt. Salus au
tē mea ī sempit'nū erit: et ius
ticia mea non deficiet. Sep
gīta. Leuate ī celū oc'los vr̄os.
et ispicite t̄ra deorsū. quoniā
celū sicut fumꝰ firmatū est.
t̄ra autē sicut vestimētū ūue
terascet. et habitatores eius
sicut hec morietur. Salutare
autē meū ī sempiternū erit.
et iusticia mea nō deficiet.
¶ Hoc ē qd' dn̄s loquit' ī eua
gelio. Celū et t̄ra ptransibūt.
u'ba autē mea non pteribūt.
Et dauid ī psalmo canit. A pri
cipio tu dn̄e t̄ra fūdasti. et opa
manuū tuarꝫ sūt celi. Ipi pe
ribūt. tu autē pmanes. et oēs
sicut vestimētū veterascēt. et
sicut palliū īuolues eos et mu
tabūtur. Ex quo ostenditur
pditioēꝫ celorꝫ nō sonare iteritū:

58

s3 mutatioez i melius. De quibz dicitur. Erit celu nouu et tra noua : q ego facia i ospcu meo pmanere. Si eni de scis scriptu est. oms quide dormiem9. s3 no oms imutabimur. et i qtuor psalmor titulis legit. p hys qui imutabut. qnto magis hoc de celo ac sole stellisqz credendu e. qndo luna solis lume accipiet. et sol septuplu fulgore rutilabit. Unde et ois creatura ggemiscit et parturit. expectas reuelati one filior dei. ut mutetur i me lius. et no solu anime hom q imortales sut : s3 et corpa ea mutetur i glorificata substatia. Oportet eni corruptiui hoc induere icorruptione : et mor tale hoc induere imortalitate. Cu aute celu veterascat. et ter ra osequeter. et ea q celi ambitu otinetur. et homies qui sut ha bitatores tre. sicut hec moriet. no i interitu sui. s3 i absolutio ne vilitatis antiq. et inouatio nem future glie. qndo fulge but iusti sicut sol. et abeuntibz pteritis atqz antiquis : facta fuerit oia noua. Quida peri re et veterascere p abolicioe et morte accipiut. iux illud qd i canonica epla legim9. celi qui nuc sut et tra eode verbo reseruata sut igni. et iteru. elementa ardentia soluentur.

Que quide et philosophoru mudi est opinio. oia q termi nus igni peritura. Unde et aplus. pterasit ait figura hui9 mudi. oteplatibz nobis no ea q videtur. s3 q no vident. q eni vi dentur tpalia sut. q aut no vi detur eterna. Tale qd et iohes aplus scribit. Mudus pterasit et desideriu ei9. Et i hebraico di citur. celi sicut fum9 liquescet. siue iux aquila et simachu. comminuetur i nichili. et i sa lis modu oteretur et euanes cent. quor pri dixit. nerytan. alter. antoptin. qd a oiminuti one. et deliquio salis. ethimolo gia trahere manifestu e. Pro quo miror qd dicere voluerit septgita. celu sicut fumus fir matu e. Si eni firmitas p ro bore accipitur : quomo fumo qd firmu e oparatur : Nisi forsitan possum9 hoc dicere. qd ois firmitas celor. et robur et fortitudo vero ianissimo et fumo q i auras soluitur. coeqt. iux ecclesiasten. vanitas vani tatu omia vanitas. Illudqz di cendu. qd si celu et terra pibut. atqz veterascet. qua osequetia habitatores ei9 sicut ista mou antur atqz dispereat. cu aias esse ppetuas. et corpa resurrec tura nouerim9 : Ex quo pspi cuu est celu et tra no perire.

et i nichilu redigi : s; i melius
mutari Audite me q sci
tis iustu plus : lex mea i corde
eoz Nolite timere obprobriu
hom : et blasphemias eoru
ne metuatis Sicut eni vesti
mentu . sic comedet eos vmis :
et sicut lana sic deuorabit eos
tinea Salus aute mea i sem
pitnu erit : et iusticia mea i
gnatioes gnationu // Septu
ta . Audite me q scitis iudiciu .
plus cui lex mea i corde eoz
Nolite i sempitnu timere
obprobriu hom . et cteptu eo
ru ne vincami Sicut eni ves
timetu csumetur tepore . et si
cut lane codentur a tinea .
iusticia aute mea i etnu erit .
et salus mea i gnatioes gna
tionu Qui sup dixerat
lex a me egredietur . et iudi
ciu meu i luce gentiu . nuc
ad eosde loquitur q sciut iu
diciu dei . et lege illi habent
i cordibz suis . ut oia cu iudicio
faciat . et habeat lege qua p
ihemia dns pollicetur dices
Statua testamentu nouu .
no iux testametu qd disposui
patribz eoz : s; statua testame
tu dans leges meas i metibz
eoz : et sup cor eoz scriba eas
Et ero eoz deus . et ipi erut
plus meus . ut nequaq viuat
iuxta littera . s; iuxta spitu .

instaurantes naturale lege i cordi
bus suis . de q scribit et aplus
Cu eni gtes q no habet legem .
naturalit ea q legis sut faciut .
isti lege no habentes sibiipi sut
lex qui ostendut opus legis scp
tu i cordibz suis De q lege signi
ficat i psalmo Os iusti medi
tabit sapiaz et lingua ei loqt
iudiciu . lex dei ei i corde ipsius .
et no supplantabut gressus eius
Et qa sciebat spitus phalis .
multas psecutioes credentibz fo
re . exhortatur eos ad fortitudi
ne . imo ad cteptu eoz q eos
psecuturi sut . qd et dns i eua
gelio loqbat Nolite timere eos
qui occidut corpus . aiaz aute
no possut occidere . s; potius eu
timete q potest et aiaz et corp
pdere i gehena Et i alio loco
Gaudete cu oine malu dixerit
adusu vos mentietes Sicut
eni vestimentu csumit vermi
bus ul tepore . et sicut lane
a tinea deuo Orantur i sic oine
psecutoz obprobriu . cu psecu
toribz ptrasibit Vnde et apli
gliabant qd digni esset habiti
p noie ihesu pati ctuelias Glo
riabatur aute qd salus ac iu
ticia dni . q eis victoria et pmia
repromiserat . id e dns atq sal
uator pmaneat i etnu . siue
i vtrq gnatioe pons pli et poste
rioris . qui aduentu illi rece

periit: de quo et sup̄ dicit. Pe
est iustus meus. egressus ē sal
uator meus Consurge ↄsur
ge. induere fortitudinē brachiū
dn̄i Consurge sicut ī diebꝫ an
tiquis. ī ḡnationibꝫ sclo꜡ Nuq̄d
nō tu pcussisti sup̄bū. vulne
rasti draconē? Nuq̄d nō tu
siccasti mare. aquā abyssi vehe
mētis? Qui posuisti pfundū
maris viā. ut trāsiret liberati
Et nūc q̄ redēpti sūt a dn̄o reu̅
tent. et veniēt ī syon laudā
tes. et leticia sempit̄na sup
capita eo꜡ Gaudiū et leticiā
obtinebūt. fugiet dolor et ge
mitꝰ ∥ Sepgīta. Exurge ex
urge ihrl̄m. et induere fortitu
dine brachij tui Exurge sicut
ī pn̄cipio diei. sicut ḡnatio se
pit̄na None tu es qui excidis
ti latitudīeꝫ dissoluisti draconē?
None tu es q̄ desertū fecisti
mare. aq̄s abyssi mltas? Qui
posuisti pfundū maris viam
trāsitus. huiꝰ qui fuerāt li
berati et redēpti A dn̄o eni
reducētur. et veniēt ī syon
cū leticia et exultatiōe et̄na
In capite eni eo꜡ laus. et leti
cia apprehēdet eos. fugiet do
lor et gemitꝰ et meror ¶ No
men ihrl̄m qd̄ hic a sepgīta ad
ditū ē. nec ī hebreo habetur.
nec vllus triū ītptū posuit
Vnde obelo p̄notandū ē. et sic

cū supiori sensu seq̄ns capitulū
copulandū Dn̄s credētes ī se fu
erat cohortatꝰ dicēs Nolite tiere
obprobriū hoīm. et blasphemias
eo꜡ ne metuatis. salutēq̄ꝫ suā
et iusticiā sempit̄nā eis p̄mise
rat ī auxiliū. q̄ nō ē alia p̄t
xp̄ꝫ brachiū dn̄i. de quo supra
dixerat. et ī brachio meo gētes
sꝑabūt Vnde ꝑplus loquit̄ ad
brachiū dn̄i. et eiꝰ deprecatur ad
uentū: et p̄missū īplorat auxi
liū dicēs Consurge. ↄsurge. in
duere fortitudīeꝫ brachiū dn̄i
Consurge sicut ī diebꝫ antiquis.
et dēꝫ tuā exēre fortitudīeꝫ. ut q̄
p multa sc̄la sc̄os tuos de pīcu
lis eruisti: etiā nos tua forti
tudīe ptegas Tu es eni q̄ pcus
sisti sup̄bū. vulnerasti draconē.
regē egypti pharaonē. q̄ et ī
hiezechiele. draco magnꝰ ap
pellatur Tu siccasti mare ru
brū. ut p aq̄s vehemētissimas
et pfūda maris. viā ꝑplus tuus
repperiret: et egyptios fugeret
psequētes Qui igit̄ ista fecis
ti. nūc q̄ꝫ redēptos et liberatos
sanguīe tuo reduc ī syon. et ī
celestē ihrl̄m. siue ī ecctiaꝫ. quā
tibi tuo sanguīe ꝑpasti. ī quā
cū fuerīt. gaudebūt leticia se
pit̄na. et dicēt Dn̄e ut scuto
bone volūtatis tue coronasti
nos Habebūt eni gaudiū atq̄ꝫ
leticiā: fugiēte doloē et gemitu

Hoc iuxta hebraicū Ceterū
iuxta sepͦgita . ihrlm id est
peccatrix anima . puocat ut
induat fortitudīez brachij sui .
et pͥora assumat opa . sicut fue
rat anteq̄ caderet . qn̄do ī die ver
sabatͣ et luce Tu es enī inq̄t
q̄ superasti latā et spaciosā viā
q̄ ducit ad mortē . et dissipasti
draconē colubrū tortuosū . de
quo et ī psalmis legit̃ Tu co
fregisti capita draconū ī aquis
Memēto prioris fortitudīs tue .
qd̕ sicli hui9 calcaneis mare . et
illud feceris esse desertū . et viā
repereris ī medijs fluctibꝫ Vn
de et aplus petrus p mare hu
ius sicli tn̄siuit ad dnꝫ . et qui
fide ambulabat . cepit ifideli
tate mergi . nisi qd̕ dextea dn̄i
sustētatꝰ est Sicut igit̃ prior
victoria dn̄o auxiliāte gesta
est . sic et reuisis post penitē
tiā . et audiētibꝫ inqd̕ q̄ cadet
nō resurget dicit dn̄s . et cūti
mini ad me filij reuētētes . et
ego sanabo cōtiones vras . ipē
porriget manū et reducet
eos ī syon . specula cutmenqꝫ
vtutū . cū gaudio atqꝫ leticia
sempit̃na Et ponet ī capite
eoꝝ laudē atqꝫ leticia Sapie
tis enī oculi ī capite ei9 . et
hāc habebūt coronā . istoqꝫ dia
demate ptegēti . ut sep gaude
ant et laudent deū . q͡a p dolōe

merorēqꝫ et gemitu . successe
rūt gaudia Ego ego ipē co
solabor vos Quis tu ut timu
eris ab homīe mortali . et a
filio homīs . qui q̄si fenū ita
arescet et oblitꝰ es dn̄i crea
toris tui qui tetendit celos et
fūdauit terrā . et formidasti
iugit̃ tota die a facie furoris
ei9 . q̄ te tribulauerat et paue
rat ad pdendū ? Vbi nūc ē fu
ror tbulātis ? Cito veniet gra
diēs ad apiendū . et nō ītficiet
et usqꝫ ad intnecīoēz . nec defi
ciet panis ei9 Ego autē sum
dn̄s deus tu9 q̄ cōturbo mare .
et intumescūt fluctꝰ ei9 Dn̄s
exrcituū nomē meū Posui
verba mea ī ore tuo . et in
vmbra man9 mee ptexi te .
ut plantes celos et fundes tr̃a .
et dicas ad syon . ppłs meus
es tu Sepͦgita . Ego sum
ego sū ipē qui cōsolor te Scito
q̄ fueris et timueris ab hoīe
mortali . et a filio hoīs q̄ q̄si
fenū arefacti sūt . et oblitus
es dei factoris tui . qui ~~fūdauit~~
fecit celū et fūdauit tr̃a . et ti
mebas semp cūctis diebꝫ facie
furoris tbulātis te . sicut cogi
tauit auferre te Et nūc ubi
ē furor tbulātis te ? Cū enim
salua facta fueris nō stabit
neqꝫ pmanebit . et nō occidet
ī corruptiōez . et ibi nō deficiet

panis ei9. q̃a ego dn̄s deus tuus qui cturbo mare. et sonare facio fluct9 ei9: dn̄s sabaoth nomen michi. Ponã ũba mea ĩ ore tuo. et in umbra manus mee ꝓtegã te. ĩ qua statui celũ et fudaui trã: et dicet syon ꝑplus meus es tu ¶ Credetũ ꝑplus brachiũ dn̄i q̃ ipe ẽ dei virt9 dei q̃ȝ sapiẽtia fuerat reꝑrat9. ut ↄsurgẽt et sibi ꝓberet auxiliũ. et illo pugnãte ꝓ suis. gaudiũ atq̃ letiã fugato dolore et gemitu oĩa possideret. Itaq̃ ul' brachiũ dn̄i ul' dn̄s ipe respondit. Ego sũ ego sũ. et nequaq̃ ꝑ ꝓphetas. ȝ ipe vos ↄsolabor. deus misericordiaꝝ et pater toti9 ↄsolationis. Miroꝝq̃ quomõ me dicente sup̄. nolite fiere obprobriũ hoim. et blasphemias eoꝝ ne metuatis. timueritis ꝑsecutoꝝ rabiẽ. et nescieitis eos esse mortales. q̃ instar feni arescũt repente et pereũt. Et certe eo tẽpore quo eos metuebas: oblit9 es dn̄i factoris tui. Si eñ mei semꝑ meõria ĩ tuo fuiss; corde versata. nũq̃ timuisses hoĩes. q̃ ĩ cinere dissoluẽdi sũt. Et cui9 oblita es? Dei q̃ celos incredibili ṽtute suspendit. et trã stabili mole fũdauit. Et timuisti adũsarios tuos nõ ad breue. q̃d

potuerat tibi ex aliq̃ parte ꝯtedi. ȝ iugit' et tota die. ut cũ habẽs lumen fidei. tenebre te formidĩs possideret: et ei9 q̃ te putabat esse periturũ. Ubi est ergo nũc ꝑsecutoꝝ supbia. ubi potentia sc̃laris qua ĩ te ore rabido seuiebãt? Cito fili9 meus veniet gradiens et ↄculcãs aduẽsarios tuos. ut apiat tibi viã victorie. siue ut inferos reseret. q̃ nõ intficiat usq; ad internetionẽ: ȝ velit seruare ꝯiusos. Denique panis illi9 q̃ intpretat' euãgelio ꝓbatẽ doctrina. nũq̃ deficiet: ȝ semꝑ volẽtib; ad vescẽdũ patebit. Simulq; apostropha facit ad filiũ. que cito ꝓmittit esse venturũ. et cui9 panẽ dicit esse ꝓpetuũ. q̃d iuxta dispẽsatiõez carnis assũpte. ipe sit dn̄s deus ei9. qui ↄturbari faciat mare. et ĩtumescẽ fluct9 ei9. ut aduẽsũ seruos suos ꝑsecutoꝝ infletur supbia. atq; iterũ auxiliãte deo ↄquiescat. Dicitq; q̃d posuerit ũba sua ĩ ore eius. q̃cq̃d eñ fili9 loquitur. ũba patris sũt. et ĩ umbra manus sue ꝓtexerit eũ. et idcõ ꝓtect9 sit. ut plãtet celos nouos. et fundet trã noua: et dicat ad syon. hoc ẽ ad eccliaȝ. ꝑplus meus es tu. Ergo syon nõ ẽ alia. nisi ꝑplus dei. Symachus ĩ eo loco. ubi nos diximus.

cito veniet gradiens ad aperiendu. et no inficiet usqz ad interneccio ne. ita interpretatus e. Cito infer nus aperietur. et no morietur in corruptionez. subaudit xpus. qui i quintodecimo psalmo loquitur Non derelinques aiaz mea i inferno: nec dabis scm tuu vi dere corruptionez In eo qz loco ubi nos iuxta hebraicu et aqla vertimus. posui ubba mea i ore tuo. et i umbra manus mee p texi te. ut plantes celos et fu des tra. et dicas ad syon pplus meus es tu. ille sic transtulit Pona ubba mea i ore tuo. et i umbra manus mee ptegam te. i qua plantaui celu et fu daui tra. et ut dica syon pplus meus es tu ¶ Iuxta anagogen ad oez credentiu dicitur aiaz. qd creata ad ymagine et simi tudinez dei. sua ignorauerit dig nitate. et timuerit hoiez et fi liu hois. qui solu potest corpus occidere et inmortale se esse ne scierit. nec dixerit cu ppheta. Dns illuiatio mea et saluator meus. que timebo? Dns ptec tor vite mee. a quo trepidabo? Et iteru Dns adiutor meus no timebo qd faciat michi homo Dns auxiliator meus. et ego despicia inimicos meos Quod sit aute homo alio vsiculo demo stratur In dno spabo. no ti

mebo qd faciat michi caro. Unde et nunc dicitur Timuisti ab homine mortali. et a filio hominis qui sicut fenu arefacti sunt. Omnis eni caro fenu et ois glia eius qsi flos feni Et ter rita iudicas ptate. oblita es qd ipe est ptector tuus q fecit celu et terra. et oia elementa q cernimus. ul cos celos q por tant ymagine supcelestis. et ea tra que semente dni mul tiplicat Illud aute qd supra dicitur. et no occidet i corrupti one. et no deficiet panis eius. de theodotionis editione ex he braico additu e Ipe cturbat mare. et sonare facit fluctus eius. cui et i psalmis canitur Tu dnaris fortitudini maris. et cmotione fluctuu eius tu mitigas In ihemia qz scriptu e Me no timebitis dicit dns. et a facie mea no formidabi tis. qui posui harenas tim nu mari. pceptu sempitnu qd no pteribit. Turbata qz sunt maria. quando sagena dni extraxit piscu multitudine Et posuit dns ubba sua i ore credentis. et i umbra manus sue ptexit eu. q et i euange lio loquitur Cum tradiderint vos nolite cogitare quomodo aut qd loquamini. dabitur eni vobis i illa hora qd loquimini

Non eni vos estis qui loqmini.
s3 sps pris vri qui loquitur i
vobis Et i alio loco dicit ad
iustu Dilata os tuu et ego ad
implebo illud Et iteru Aperi
os tuu vbo dei Dns eni dabit
vbu euagelizantib3 vtute mlta
Vnde ad interiore ihemie hoie3
loquit deus. postq tetigit os
ei9 Ecce ego dedi sermones me
os i ore tuo. q poteat cu psal
mista canere Misit i ore meo
cantica nouu. ymnu deo nostro
Qs aute hec oia opatq e. nisi
dns atq3 saluator qui celu fecit
et terra Et dicit syon. pplus
meus es tu. qd ppe ecclie que
nit de getib3 ggregate Et in
osee credentib3 pollicetur Vo
cabo no pplz meu pplm meu.
et ipe dicet michi. deus meus
es tu Eleuare eleuare co
surge ihrlm q bibisti de manu
dni calice ire ei9 Vsq3 ad fun
du calicis soporis bibisti. et
epotasti usq3 ad feces No e
qui sustetet ea ex oib3 filijs
qs genuit. et no e q apphen
dat manu ei9 ex oib3 filijs
quos enutriuit Duo sut q
occurrert tibi. qs gtristabit
sup te Vastitas et gtricio et
fames et gladius. qs gsolabit
te. Sepgita. Exurge ex
urge eleuare ihrlz q bibisti
de manu dni calice furois ei9

Calice eni ruine. condi furois
ebibisti et euacuasti. et no erat
qui gsolaretur te ex oib3 filijs
tuis quos genuisti. et no erat
qui apphenderet manu tua. neq3
ex oib3 filijs tuis qs exaltasti
Duo hec gtraria tibi qs gtris
tabitur tecu Ruina et gtrio.
fames et gladius. qs gsolabit
te. ¶ Ihrlm et syon esse dyo
nimon sepe docui Quare syon
q interpretat specula. eo qd in
monte sita sit arx vocatur.
reliqua aute vrbis pars ihrlz
dicitur. q prius appellabat iebus
et salem. qua nuc pphia cohor
tatur ut surgat. q prius ne
gatioe corruerat. dices i dni
passione. crucifige. crucifige
talem. no habem9 rege nisi
cesarem. et agat penitencia.
et captiuitatis sentiat malu.
cur suu offenderit creatorem
Solet media amarissimu an
tidotu. qd ex gustu nome ac
cepit. dare stomacho nausi
anti. ut noxios humores euo
mat. et possit coctos cibos su
mere atq3 digestos i aluu tra
mittere. quos flegmatu mag
nitudo digeri no sinebat Igit
et ihrlz que bibit de calice fu
rois dni et de condi ei9. que
symachus cratere itpretat9
e. et que iux geneseos libru
ioseph i sacculo fris beniamin

iussit abscondi. iubetur de ebri etate ɔsurgere. eo qd biberit et vacuefecerit. et epotaverit eu usqz ad feces. Qd tres uno idi taverunt sermone. ezestrapisas Hic e calix de quo et i psalmis legimꝰ Calix i manu dni vi ni meri plenꝰ mixto. et iclia uit ex hoc i illu. veruptame fex eiꝰ no e exinanita. bibet oms peccores tre De quo et ad iheremia dns loquit Su me calice vini meri de manu mea. et ppinabis oibz gētibz. ad qs ego mitta te. et bibet et vomet et insaniet a facie gladij. que ego mitta i me dio eorz Cuqz aliis gentibz et ihrlz urbibusqz iudee ppi nasse se dicat. infert Sic di cit dns oipotes ds israel Bi bite et inebriamini et vomite. et cadite a facie gladij que ego mitta i medio vestri Et notadu qd calix iste furoris dni. gladius eiꝰ sit. qui i me dio mittitur peccorz In q ɔtro uersatur quomo post potum et ebrietate vomituqz et rui na. i ihemia ihrlm dicat no posse ɔsurgere. et nuc ysaias loqtur ad ea. elevare elevare ɔsurge iherlm Que ita solvitur Cum diu qs bibit ca lice et inebriatur. insanit. vomitqz. et corruit. no eum

posse ɔsurgere. necdu eni epo tavit calice dni. nec pvenit ad feces ut eu usqz ad fundu bibe rit Nuc aute ad ihrlz de ptei to dicit tepore q bibisti de ma nu dni calice furoris eiꝰ. et no q bibis Simulqz ɔsideradu. qd no pphā no aplus exinde fuerit i iudea. q ea ɔsolatꝰ sit et ap prehenderit manu eiꝰ. et iace te elevaverit Ex quo manifes tu e. qd post ultiā captivita te ista dicatur Alioqn i baby lone et post babylone. iheze chiel et ceteros pphās habuis se ea narrat hystoria Quod aute dicit. duo sut q occurrerut tibi. siue duo hec ɔtraria tibi. qs ɔtristabit sup te. et pro duobz infert quatuor. vastitas et ɔtritio. fames et gladius. illi sile est qd i psalterio canit. i psalmo sexagesio pmo Semel locutꝰ e deus. duo hec audivi qa potestas dei est. et tibi dne misedia qa tu reddes unicuiqz iux opa sua Et ibi eni semel loquitur ds. qd omipotes sit. et duo audivit pphā qd om potetia eiꝰ i utraqz parte p valeat. ut et penitetibz tribuat misediaz. et pmanetibz i pcco reddat supplicia q merentur Iux qd et i hoc loco duo occur rerut ihrlz. q singula bina habet Ruina eni siue vasti

62

tate. sequitur contritio. famem et gladium interitus. ¶ Possumus hec iuxta anagogen. et super anima intelligere peccatrice. que nolens bibere calicem furoris domini. dicit in psalmo Domine ne in furore tuo arguas me. neque in ira tua corripias me. Si autem biberit. bonum est ei sua sentire supplicia. et audire dominum dicentem. Cum ira furoris mei transierit. rursum curabo. Et alibi. Nunquid qui cadet non resurget dicit dominus.

Filij tui proiecti sunt. dormierunt in capite omnium viarum. sicut orix illaqueatus pleni indignatione domini. increpatione dei tui. // Septuaginta. Filij tui indigentes et dormientes in capite omnium viarum. sicut beta semicocta plena furoris domini. et deficientes a domino deo. ¶ Pro beta semicocta reliqui interpretes oricem captum et illaqueatum transtulerunt. quod hebraice appellatur tho. Quod genus bestie nascentis in heremo. inter munda animalia in leuitico et in deuteronomio ponitur. pro quo septuaginta syra lingua opinati sunt thoreth. quod dicatur beta. Hoc de nomine. transeamus ad sensum. Filij tui sicut orix venatorum laqueis irretitus. dormierunt in compitis et plateis. et super nudam humum nuda membra ponentes. indignatione domini et increpatione dei sui oppressi miserijs indicarunt. Porro iuxta septuaginta. qui noluerunt habere diuicias spiritales in omni uerbo et scientia. et bonis operibus. sed fuerunt pauperes. qui non sustinent commination. nequaquam habitabunt in domibus que virtutibus exstruuntur. sed in principijs viarum et exituum. tangentes omnia. et omnia relinquentes. Qui recte dormire dicuntur. illo sompno de quo dicitur. Dormierunt sompnum suum. et inuenerunt nichil. Quo sompno consopiuit eos rex assyrius. et comparantur bete semicocte. quod genus oleris est vilissimum et fragilissimum. De quibus oleribus puto illud in psalmis dici. Ne zeleris in malignantibus. neque emuleris facientes iniquitatem. quoniam tanquam fenum velociter arescent. et sicut olera herbarum cito decident. Est enim egrotantium cibus. Qui semel incredulus est. appellatur beta et cruda. Qui autem simplici contentus est fide absque ratione et dogmatum veritate. facit opera iusticie. potest dici beta cocta. Porro qui inter virtutes et vicia medius fluctuat. et duplici corde accedit ad seruitutem dei. iste rectissime vocatur beta semicocta. Ad quem et in apocalipsi iohannis loquitur deus. Utinam aut calidus

esses aut frigidus. nuc aute q̄a
tepidus es euomam te. Quia
tepidi et dormientes pleni sunt
furoris dni. et dissoluti siue de
ficientes p dnm deu. Sed quo dns
dissolutionis eorum causa sit. q̄
morte no facit. nec letatur in perdi
tione viuentiu. Sz quo qui in
lege peccauerit. p lege iudica
tur. que operatur iram dei.
huis qui punicatores eius sunt.
Ideo audi hoc paupcula
et ebria no a vino. Hec dicit
dnator tuus dns. et deus tuus
qui pugnauit p pplo suo. Ecce
tuli de manu tua calice sopo
ris. fundu calicis indignationis
mee. no adicies ut bibas illu
ultra. Et pona illu in manu eo
ru q̄ te humiliauerunt. et dixerut
anime tue. incuruare ut trans
eamus. Et posuisti ut terra corpus
tuu. et quasi via transeuntibus.
Sepgita. Propterea audi hu
miliata et ebria no a vino
Sic dicit dns deus tuus q̄ iudi
cat pplm suu. Ecce tuli de ma
nu tua calice ruine. condi
fu [illegible] roris mei. et no
adicies [illegible] bibere illu ultra
Et dabo eos in manus eorum q̄ te
inique oppresserunt et humiliaue
runt. q̄ dixerunt anime tue incli
nare ut transeamus. Et posuisti
equalia terre media tua. foris
transeuntibus. ¶ Iherusale cui

dixi eleuare eleuare. consurge
et age penitentia. q̄a bibisti de
manu dni calice furoris eius.
et epotasti eu usq ad feces.
et filii tui qui in toto orbe dis
persi sunt. ductique captiui. iacu
erunt in plateis. et in capitibus
viarum. scito te esse paupcula
et humiliata. et ebria no vino.
sz furore dni. Ideo si egeris
penitentia. et eleuata surrexe
ris. scias calice soporis et ruine.
siue iuxta symachu et theodotione.
latetacionis et commotionis de ma
nu tua esse tollendu. et condi
p quo et in loco hoc symachus
trathere interpretatus e. te ultra
no esse bibitura. sz tradendu
aduersariis tuis. qui dixerunt
anime tue incuruare ut trans
eamus. illisque dicentibus. voluntate
propria incuruata es. et posuisti q̄
si terra corpus tuu. siue dorsu
uel iuxta sepgita. media et cerui
ces tuas foris transeuntibus. Hoc
iuxta hystoria dictu sit. quod
ihrlm si se eleuare voluerit atque
consurgere. nequaquam bibat calice
furoris dni. nec patiatur ultra
que prius sustinuit. Ceteru ut
veniamus iuxta sepgita ad intelli
gentia spualem. dicitur anime
humiliate viciis. et ebrie perturba
tionibus. ut sciat dnm habere se
iudice. et de omnibus reddituram
esse ratione. Quod si fuit ad me

63

liora ḡusa. auferedū calicē tui
ne de manibȝ ei9. et crathērē
furoris dn̄i q̄ supplicia ɋtiebat.
de quo ihezechiel dicit/ ad ihr̄lȝ.
calicē sororis tue samarie bibes.
ꝓfundū et latū. ut inebrieris.
tradendā ī manibȝ eoꝝ qui eā
huiliauert. haud dubiū qn ad
uersarias significet potestates.
q̄ dixerit anime illi9 incuruare
ut trāseam9 In quo pariter
ānotandū. qd' nō eā icuruaue
rit/ nec vim fecerit. ut ꝑius
erecta inclinaretur ī trā. ſȝ
ꝓpo arbitrio dereliqrit. illa au
tē volūtate sua posueit/ termi
tes. ul' dorsū. siue totū corp9
suū. nō intus ſȝ foris. huis q̄
eā ɋculcauerit/ Tale qd et ī
euāgelio legim9. qd' decē et
octo annis sathanas icurua
uerit mlīerē. quā dn̄s ad statū
ꝓstinū erexit/ ut possit dicē.
leuaui oc̄los meos ī montes.
vnde veniet auxiliū michi.
et ad te leuaui oc̄los meos q̄
habitas in celis Cap. Quiggesi
mū secundum.

Onsurge. ɋsurge
induere fortitu
dine tua syon. ī
duere vestimētis
glorie tue ihr̄lȝ ciuitas sancti.
qā nō adiciet ult' ut ꝑtrāseat
ꝑ te incircūcisus et īmūdus
|| Sepꝑita. Exurge. exurge
syon. induere fortitudīe tua sy
on. induere glīa tua ihr̄lȝ ciui
tas scā. Nequaq̄ ult' adiciet.
ut ꝑtrāseat ꝑ te incircūcisus et
īmūdus ¶ Rursū et ī hoc lo
co nomē syon supi9 a sepꝑi
ta additū est. et ideo ingula
tū veru Cui ergo sup̄ dixeāt.
eleuare eleuare. ɋsurge ihr̄lȝ.
nūc eidē loqt' ɋsurge ɋsurge.
induere fortitudīe tua syon
Que sit autē syon. seques
versus ostēdit. induere vesti
mētis glie tue ihr̄lȝ Hoc dixi
mus. ut ihr̄lȝ et syon vnā ꝑbe
mus vrbē Precipit'qȝ ei. ut lu
gubria vestimēta reponat.
et induat' huis q̄ habuit an
teq̄ biberet de manu dn̄i cali
cē furoris ei9 Appellat'qȝ ciui
tas scāri. hoc eni. eodes. so
nat. ꝑpt' teplū qd' ī eā cōditū
fuit. siue sancti. ꝑpt' notīcā
dei. ul' sancta. qā sola ī orbe
trarū legē acceperat Vnde et
post resurrectioēȝ saluatōis.
apparuerit/ corpa mortuorū
ī ciuitate scā. q̄ vtiqȝ ꝑpt' blas
phemiā. et mi[...]sas
ī dn̄z man9: sancta esse nō
poterat Ideoqȝ ꝑmittit'. si sur
rexerit post ruinā. et induta
fuerit fortitudīe et glīa suā.
nequaq̄ ult' trāsiturū ꝑ eā
icircūcisū et īmūdū. hoc sigm
ficat/ qd' et paulus aplus dicit.

q̄ participatio iusticie cū iniq̄ta
te. q̄ societas luci ad tenebras.
q̄ ɔsensio xp̄i ad belial. q̄ pars
fideli cū infideli. qui ɔsensus
tēplo dei cū ydolis. q̄ quidē ut
exponere cepim⁹. ad anime
statū uniūsa referunt̄. qđ si
p̄ penitentiā pristinū robur
receperit. vocetur habitacu
lū s̄cī. et fiat tēplū dei. et
nequaq̄ p̄ eā incircūcisus et
inmūdus. logismos. trāseat
de q̄bȝ dictū est. Ab occultis
meis mūda me dn̄e. et ab ali
enis parce seruo tuo. si mei
nō fuerit dn̄ati tūc inmaculat⁹
ero. et emūdabor a delicto ma
ximo. Om̄ia autē q̄ pmittitur
syon et ihr̄l'm. nō ut iudei sop
niāt ad lapides illi⁹ et cineres
fauillasq; dicunt̄. ut instaure
tur ad pristinū statū. sȝ ad
sp̄ualē ihr̄l'm qui occidit p̄phās. et
lapidauit eos qui ad se missi
erāt. et ad extremū etiā in
filiū dei misit man⁹. q̄ corru
ens in passione xp̄i. in resurrec
tione illi⁹ suscitat⁹ ē. q̄ndo mul
ta milia crediderūt de iudeis.
et reliquie salue facte sunt.
Eadē et de ecclīa possumus
dicere. q̄ visio pacis et specu
la si in heresim corruerit iube
tur exire. et pristine fidei or
namenta suscipe. et si fuerit
suscitata. s̄citatis ei et ɔtinē
tie p̄mia pmittitur. ut neq̄
q̄m p̄ eā trāseat incircūcisus et
inmūdus. Qđ nō ad carnis circū
cisionē atq; p̄puciū. sȝ ad operū
inmūdicia siue mūdiciā referri
potest. ut incircūcisos vocem⁹ et
inmūdos. q̄ corporis voluptati et
libidini seruiūt. Denīq; ad
incircūcisos carne nō spiritu loq̄t
iheremias. Om̄s gētes incircūcise
sūt carne. filii autē isrl' incircū
cisi sūt cordibȝ suis. Et beat⁹
ap̄l's de virginitate et ɔtinētia
ac nuptiis disputās. adiecit
in medio. Circūcisus aliq̄s vo
cat⁹ ē. nō adducat p̄puciū.
in p̄pucio vocat⁹ ē. nō circūcidat̄.
Qđ michi videtur aliis v̄bis
dicere. Absq; uxore vocat⁹ ē
et credidit. nō ducat uxorē.
vel ecōtrario. habēs uxorem
in xp̄m credidit. nequaq̄ diuor
tiū faciat. Que sensū nō solū
in circūcisione et in p̄pucio. sȝ in lib'
tate ac seruitute custodit.
ut liberos vocet v̄gines et ɔ
tinētes. seruos. qui uxori de
bitū reddat. Neq; enī potestatis
nr̄e est p̄puciū adducere post
circūcisionē. iux̄ eos q̄ in macha
beoꝝ libro dicuntur sibi fecisse
p̄pucia. qđ de nascētibȝ filiis.
et nō de patribȝ dicitur. Aut
qui liber vocat⁹ ē. seru⁹ ma
gis ē xp̄i. cū in xp̄i baptisma
te nulla sit differētia. iudei.

ethnici. greci et barbari. viri et mulieres. servi ac liberi. Excutere de puluere, consurge sede ierusalem. solue vincla colli tui captiua filia syon. quia hec dicit dominus Gratis venundati estis. et sine argento redimemini. // Secundum septuaginta Excute puluerem et surge sede ierusalem. solue vinculum colli tui captiua filia syon. quia hec dicit dominus Gratis venundati estis. et sine pecunia redimemini.

¶ Nequaquam ad ierusalem id est ad ruinas lapidum illius. et cineres ac fauillas prophete esse sermonem. sed ad populum qui habitat in ea. et propter animi effeminationem filia nominetur. sequens versus ostendit in quo ait Solue vincula colli tui. captiua filia syon Vere enim captiuus est populus iudeorum qui usque hodie nabuchodonosor portat iugum. et peccatorum ac blasphemiarum suarum strictus est funibus. qui gratis est venundatus. et nichil recte egit aut dignum precio quod possit redimi Cui et supra dicitur Ecce in peccatis vestris venundati estis. et in iniquitatibus vestris dimisi matrem vestram Causasque reddit cur venundati sint. cur abiecti. quia veni inquit et non erat homo. vocaui et non erat qui audiret Ex quo manifestum est. ideo ex (c) tori et demonibus eos traditos. quia non audierint clamantem. venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis Redimentur autem qui voluerint credere. nequaquam argento et pecunia. sed precioso christi sanguine. ut audiant per apostolos gratia vobis et pax. Non enim ob merita sed ob gratiam et fidem christi. deo reconciliati sumus Anime quoque dicitur que vitiorum polluta sordibus. candorem pristine gusationis amiserat. ut excutiat puluerem cum apostolis. que adhesit pedibus eius Neque enim fieri poterat. ut que prostrata subiecerat ceruices suas foris transeuntibus. et media terre sociauerat. dixeratque humiliata est in puluere anima mea. adhesit terre venter meus. non ymaginem terreni acciperet. a quo nos reuocat apostolus dicens Sicut portauimus ymaginem terreni portemus et ymaginem celestis Unde qui in carne sunt. deo placere non possunt. non quo carnis natura dampnetur cuius conditor deus est. et in qua plurimi placuerint deo. regnantque cum christo. sed quo opera carnis repudientur. de quibus idem apostolus loquitur Ego autem carnalis sum venundatus ~~fui~~ sub peccato Denique ad huiuscemodi homines dicit Ubi autem zelus et contentio (al' emulatio) in vobis est. nonne carnales estis et secundum hominem ambulatis?

Et econtrario ad scos Vos aut
nõ estis ĩ carne. sed ĩ spũs dei
habitat ĩ vobis Excutitur ergo
pulvis de quo scriptũ ẽ. nũquid co
fitebitur tibi pulvis. aut ãnũti
abit veritatẽ tuã. ut solvantur
vincula colli mei. et nequaq̃
audiamus. nervus ferreus collũ
tuũ: sed cũ sponsa mereamur au
dire Pulchre sũt gene tue
sicut turturis. collũ tuũ sicut
monilia. et iterũ Circũdedi ar
millas manibz tuis. et moni
le collo tuo Ut gravi onere li
berati et recipiẽtes ornamẽta
pristina. captivi esse cessemus.
redempti ab eo qui venit predicare
captivis remissionẽ. et de quo
scriptũ ẽ Hic edificabit civitatẽ
meã. et captivitatẽ ppli mei
reducet. non cũ precio neq̃ cũ
muneribz Cui sensui et petrus
aplus congruit Scientes quoniã
nõ corruptibilibz auro et ar
gento redempti estis de vana
vrã cõversatiõe a patribz tradita.
sed sanguine agni ĩmaculati.
Quia hec dicit dñs deus
In egyptũ descẽdit pplus me
us in principio. ut colonus esset
ibi. et assur absq̃ ulla causa
calũpniatus ẽ eũ Et nũc qd
michi est hic dicit dñs. quo
niã ablatus ẽ pplus meus gratis?
Dñatores eius inique agunt
dicit dñs. et iugiter tota die
nomẽ meũ blasphematur Prop
ter hoc sciet pplus meus nomẽ
meũ ĩ die illa. quia ego ipse qui
loquebar. ecce assum ¶ Sequitur ita.
Sic dicit dñs. In egyptũ descẽ
dit pplus meus prius ut peregri
naretur ibi: et in assyrios vi
olenter abducti sũt Et nũc qd
estis hic? Hec dicit dñs Quia
ablatus ẽ pplus meus gratis: am
miramini et ululate Hec dicit
dñs Propter vos semp nomẽ meũ
ĩ gentibz blasphematur Propterea
sciet pplus meus nomẽ meũ
ĩ die illa: quia ego ipse qui loquebar
ecce assum ¶ Arguit pplz
iudeorum. et ventura predicat.
quod qui voluntate sua ĩ iacob
descẽdit ad egyptios. et tẽpore
necessitatis ac famis peregri
natus ẽ ĩ terra gessen. postea
ab assyriis quos ĩ nullo leserat.
calũpnia sustinuerit. et ĩ ba
bylone captivitate trãslatus sit
Unde infert Et nũc qd michi
est hic dicit dñs? Et ẽ sensus
Nichil habeo reliqui propter quod
ĩ hac regiõe permaneã. de qua
pplus meus ablatus ẽ gratis. et
venũdatus precio suis. et quasi
avis reti cõprehensus. vel viribz
romanorum. vel dyaboli laqueis
quibz vinctus hucusq̃ retinetur
Ut autẽ ista paterẽtur. dñato
res eorum ac magistri iniq̃ egerũt.
q' iuxta symachũ et theodocionem

65

vlulabūt. iuxᵃ aquilā flebūt. cū
tormētis fuerit tradita Ipi enī
sūt qui aduͤsū saluatorē ꝓplm
concitauerūt. ut ꝯsona voce cla
maret crucifige crucifige talē
De q̄bꝫ et ante iā dixerat Ipe
dns veniet cū senioribꝫ ꝓplī. et
cū pncipibꝫ eiꝰ Vos autē q̄re
succendistis vineā meā. et rapi
na paupis ī domibꝫ vestris.
Cmobiē iuxᵃ sepgita loqͭ ad
eos Ppt vos sep nomē meū
blasphematur in gētibꝫ Et
sciendū qd ī gentibꝫ nō habe
atur ī hebreo. sꝫ absolute no
men meū iugit blasphematᷣ.
ut subaudiatur ī synagogis
vrīs. q dieb ac noctibꝫ blasphe
mat saluatorē. et sub noīe
ut sepe iā dixi. nazarenorū.
ter ī die ī xpianos ꝯgerūt ma
ledicta Illis itaqꝫ blasphema
tibꝫ et maledicētibꝫ dnō. ꝓplus
eiꝰ. de quo crebro iā dictū est.
id ē ꝓplus xpianꝰ. sciet nomē
illiꝰ q venturus ē ī noīe prīs
Et ꝓptēa sciet. q̄a ipe q prius
locutꝰ ē ꝑ ꝓphas. psens eru
diet ꝓplos Iuxᵃ sepgita loqͭ
ad isrl' deus. qd ī egyptū volū
tate descēderit. dicēte ī deutero
nmio moysē In sepgita aīabꝫ
descēdert prēs tui ī egyptū.
et ab assyriis captiui violent
abducti sūt Vnde dicitur ad
eos Et nūc qd estis hic. id est

qd facitis ī trā iudea. qui post
necē ꝓphatū ī dei filiū misis
tis manus. Aut ēte ad an
gelicas ptates et psides tepli
angelos. loqͭ deus. qd hic fa
citis. Cur nō relinquitis ꝓplꝫ
blasphemantē. Crd et ioseph
refert. aptis repēte ianuis te
pli. et sponte reseratis q̄s mlti
hoīes claudē vix poterāt. vocē
de abditis tepli exisse dicentiū.
transeamꝰ ex hiis sedibꝫ In q
ꝯsideranda sermonū ꝓprietas.
qd nō dixerit recedamꝰ. sꝫ
transeaꝰ ad ꝓplꝫ gentiū Vnde
et velū tepli a summo usqꝫ de
orsū scissū est ī duas partes.
ut oms iudeoꝝ cerimonie pan
derent. et ex eo tpe. ipletᷣ qd
ī hoc eodē ꝓpha dicit Ex syon
egredietur lex. et ūbū dnī de
ihrlꝫ. et iudicabit inter mltas
gētes usqꝫ ī longinquū In
oēꝫ enī trā exiuit sonꝰ eorū.
et ī fines orbis ~~uba~~ tre. ūba
eoꝝ Et ī oī loco deo offertur
incensū et hostia munda. qn̄do
ꝓpheticꝰ sermo ꝯpletꝰ ē. recor
dabuntur et redibūt ad dnm
oms fines tre. et adorabūt ī
ꝯspectu eiꝰ oms familie gentiū.
quoniā dnī ē regnū et ipse
dnabitᷣ gentiū Vnde dicitur
ad pncipes iudeoꝝ Ammira
mini et vlulate. quoniā vos
causā estis ruine populi.

Porro iux anagogen hoc
possum9 dicere. qd' descendit
i egyptū hui9 sclī pplus dei
ppria volūtate. qn̄do amator
magis voluptatū. q̄p dei est.
et non audit illud pphetitū.
ve qui descendūt i egyptū ad
auxiliū. q cū vicijs fuit de
linitꝰ. et habitauerit i loco
aquaꝝ et fluminū. q castita
tis nō habꝫ siccitatē. tūc vio
lenter tradetur assyrijs ut do
minetur ei. q eū postea in
pctō arguat atqꝫ ꝯuincat Ipi
sūt eni et inimici et vindices
de qbꝫ loquitr ad isrl' Et nūc
qd tibi est et vie egypti. ut
bibas aquā geon. Et qd ti
bi est et vie assyrioꝝ ut bibas
aqs fluminū. Qui igitr des
cendit i egyptū. et de excelso
ihrlm ad humiliora dilapsus ē.
vadēsqꝫ iherico alterā egyp
tū. a latronibꝫ vulnera plura
suscepit dicitur ad eū Et nūc
qd vobis ē hic. Qd i tra et
i ecclia dei vos essē simula
tis. q studio omīqꝫ desiderio
descenditis i egyptū. et ab
assyrijs possidemī captiui
qꝫ estis. Vlulare magis ac
lugere debetis. qa ppt vicia
vrā atqꝫ pctā nomē dei blas
phematur i gētibꝫ Quibꝫ et
i ezechiele dicitur Cotami
nastis nomē meū i gētibꝫ

Et quomō i euāgelio loquitur
discipulis dn̄s. luceat lumē vrm
corā hominibꝫ. ut videat bona opa
vrā et glorificēt prēꝫ vrm qui
ē i celis. sic ecōtrario cū mala
opa fecerim9. nomē dei ppter
nos blasphematur i gentibꝫ
Ideo q habꝫ sciāꝫ nois dei. et
qd ad ymaginē et silitudinem
illi9 sit conditꝰ nō ignorat.
i luce versabitur. et erit i die
de qua exultauit abrahā qd
vidissꝫ eā. de qua et scūs dauid
loquitr Hec ē dies quā fecit
dn̄s. exultem9 et letem̄r i ea
Qui eni illuminat vāꝫ sibi
lucē sciencie. et habet lucē se
pitnā q credētibꝫ repmissa ē.
et erit tibi dn̄s lux etna. i die
honeste ambulāt. et sūt filij
lucis et diei. et cognoscūt eū
qui dicit ad moysen. vade dic
filijs isrl'. qui est. misit me
ad vos Et quē i scis ante cog
nouerāt. etiā sibi adessē ꝯgnos
cent Q ⁿ pulchri sup mō
tes pedes annūciātis et predi
cantis pacē. annūciātis bonū.
pdicātis salutē. dicētis Syon
regnabit ds tuus Vox spe
culatoꝝ tuoꝝ. leuauert vocē.
simul laudabūt. qa oculo ad
oculū videbūt cū ꝯūerterit dn̄s
syon // Sepↄgita. Sicut hora
sup montes. sic pedes euāge
lizātis auditū pacis. euāgeli

zantis bona: q'a audita facia
salute mea dicens Syon regna
bit deus tuus Vox custodientiu
te exaltata e. et voce simul le
tabunt. q'a oclo ad oclos videbut
qndo misertus fuit dns syon.
¶ Consequent de eo q sup dix
erat. ego ipse qui loqbar ecce
assum. nunc ppha testat qd ipse
sup motes euangeliu pdicarit.
id est sup aplos de qbz scriptu e.
appiquate motibz etnis. et qr
doctrina illuminatio e dei Unde
ad eu i psalmis dicit Illumi
nas tu mirabilit a motibz et
nis Hic anunciauit et pdicauit
pace hiis q erat longe id est
getibz. et prope. hoc e iudeis.
mudu recocilias deo De quo
sub nomine salomonis i psalmo
canitur Orietur i diebz eius
iusticia et multitudo pacis.
donec auferatur luna Et i
hoc eode ppha de puero q natus
est. et de filio q datus e nobis.
cuius pncipatus i humero eius.
et vocatur magni qsilii agelus.
post reliq dicitur. et pacis no
erit finis Ipse eni e pax nra
qui pacificauit oia p sangui
ne crucis sue i celo et i terra.
qui locutus e aplis. pace mea
do vobis. pace mea relinquo vo
bis Et anunciauit bona. non
q a philosophis appellat idif
ferentia. sz q vere bona sunt.
q dat pater petetibz se. id est
oms gratias spus sci Deniqz
alter euagelista i eode loco
scribit Quanto magis pr vr
qui i celis est. dabit spitu sem
petetibz se. Hec sut bona que
credetibz dns pollicetur Audite
me et comedetis bonu. et delectabit
i bonis aia vra Et no solu bona.
sz et salute omibz nunciauit. qua
ipse prebuit qui dicit syon. id
est ecclesie. regnabit deus tuus
Unde et aplus loquitur ad scos
Non regnet pctm i vro mortali
corpe. ut obediatis desideriis eius
Et de peccatoribz scribes. mors mgis
regnauit ab adam usqz ad moy
sen Quod sequit. vox specula
tor tuor siue custodu. aplos
significat. de qbz et i alio loco
ad ecclia deus loquit Sup mu
ros tuos qstitui custodes. qui
nuqz tacebut recordates deum.
qui exaltabut voce. de subli
mibz dissesetes Unde dicitur ad
eos Sup monte excelsu ascede
qui euangelizas syon. exalta
i fortitudine voce tua q euage
lizas ihrlm. Isti pari voce deu
laudabut. et oculis videbut ad
oculos. qd alius ubis aplus dicit
facie ad facie. qndo scus canit.
oculi mei sep ad dnz. et ad te
leuaui oculos meos q habitas
i celis Et dns respodit ei. oculi
dni sup iustos. et aures eius in

prete coꝝ. Hoc qd' sepᵗᵍⁱⁿᵗᵃ trāstulerūt. sicut apha. idest hora sup mōtes. sic pedes euāgelizātis auditū pacis et reliq. paulus sequēs sensū hebraice veritatis. posuit ī epl'a ad romanos. Qm̄ speciosi pedes euāgelizātium bona euāgelizātiū pacē. aplo's intelligi volēs quoꝝ dn's lauit pedes. ut mūdi et pulchri essent ad pdicādū. et ī toto orbe discurreret. breuiqꝫ doctrina xpi ipleret mūdū Apha autē idest hora. iuxᵃ sepᵗᵍⁱⁿᵗᵃ. et ambiguitatē sermōis greci. aut tēpus significat. aut pulchritudinē Si tēpus. illi aptabit Tēpore oportuno audiui te. et in die salutis adiutor tui fui Unde infert apl's Ecce nūc tēpus acceptabile ecce nūc dies salutis Oportuno em̄ tēpore p cūctis sanguinē fudit. qn̄do oms declinauerant. simul inutiles facti erāt. nō erat q' faceret bonū. nō erat usqꝫ ad vnū. ut p oībꝫ gustaret mortē. q'a oms peccauerāt et indigebāt gl'ia dei. Sin autē pulchritudinē ad illud referam⁹ qd' ī psalmo legit': Speciosus forma pre filijs hoīm Qd em̄ pulchrius ꝙ ut forma serui fieret forma dei? et sederet et regnaret cū xpristo in celestibꝫ? Potest hora. scd'z greće lingue latitudinē. cura dici et sollicitudo. iuxᵃ illud qd' sc̄us ait Multiplicabis me ī aīa mea vtute tua Pro multiplicabis me ī greco dicit' poliorefise. qd' est multa cura et sollicitudīe dignū habebis Et alibi Scd'z altitudinē tua. cpoliorisas filios hoīm Qd' alijs v̄bis grece dicit' tioraeso. rasōtoitect. iefron. paasezīosas Sꝫ hec supflua sūt. et speciosi magis xpi pedes. ul' aploꝝ accipiēdi sūnt. qd' pt' sepᵗᵍⁱⁿᵗᵃ oms filiit' trāstulerūt. paulo eoꝝ intptatione pbante

Gaudete et laudate simul deserta ihrl'z. q'a cōsolatꝰ ē dn's pp'l'z suū. redemit ihrl'z Parauit dn's brachiū sc̄m suū in oculis oīū gentiū. et videbūt oms fines t're salutare dei nr̄i // Sepᵗᵍⁱⁿᵗᵃ. Erūpāt letitia simul deserta ihrl'z. q'a misertus ē dn's ei⁹. et eruit ihrl'z Reuelauit dn's brachiū sc̄tū suū ī cōspcu cūctaꝝ gentium. et videbūt oms fines t're salutare dei nr̄i ¶ Ducto ī captiuitatē pp'lo iudeoꝝ et vrbe succensa. aut rarus erat in ihrl'z aut nullus habitator Postq̄ꝫ autē q' p̄us loqbat' ī pphetis. et erat ī pncipio apud deū dei v̄bū. habitauit ī nobis et caro factꝰ ē. istau

67

rata sunt deserta ihr'l'm. et venit ille de quo scriptum est. hic edificabit civitatem meam. et captivitatem populi mei reducet. ut nequaquam plangatur a ~~ihr'l'm~~ ihr'l'mia. quomodo sedet sola civitas que erat plena populis. facta est quasi vidua que erat multiplicata in gentibus. sed audiat david canentem. in convertendo dominus captivitatem syon facti sumus sicut consolati. et post paululum. facti sumus letantes Et ut sciamus nequaquam hec dici de populo iudeorum. sed de omnibus qui per apostolos in deum credituri sunt. posuit et dicit. Qui consolatus est eam. sive misertus est eius Et qui eruit vel redemit eam. ipse paravit sive revelavit brachium sanctum suum. in conspectu omnium gentium. et videbunt omnes fines terre salutare dei nostri Ex quo perspicuum est. structa per apostolos celestis ihr'l'm. id est ecclesia que in iudeis fuerat derelicta. revelari brachium domini cunctis gentibus. et videre salutare eius omnes fines terre Quod dupliciter intelligitur Aut enim revelat pater brachium suum cunctis gentibus. aut filius revelat fortitudinem suam. de quo scriptum est Virtus enim ab eo egrediebatur et sanabat omnes Et iterum Sensi virtutem exisse de me. que sanavit emoroissam Quod autem filius dei patris dextera appelletur et brachium. multa sunt testimonia. e quibus pauca dicemus Salvavit sibi dextera eius. et brachium sanctum eius Et alibi In brachio meo gentes sperabunt De quo et iacob ait Hic erit expectatio gentium Et octogesimus octavus psalmus Tuum brachium cum potentia Hoc brachio eduxit dominus populum israel de terra egypti. de quo et apostolorum principi loquebatur Beatus es symon bariona quia caro et sanguis non revelavit tibi. sed pater meus qui in celis est Et paulus apostolus de se. quando igitur placuit deo qui separavit me de utero matris mee. ut revelaret filium suum in me Quod autem cunctis gentibus omnes terre termmos copulavit. qui visuri sunt salutare dei. illud ostendit. quod et in alio loco dicitur Convertimini ad me ab extremis terre et salvi eritis Et per ihr'l'miam Ad te gentes venient ab extremis terre. et iterum. Recordabuntur et convertentur ad dominum omnes fines terre. et adorabunt in conspectu eius omnes familie gentium. quia domini est regnum et ipse dominabitur gentium. ut non solum varietas gentium singularum. sed et omnes mundi cardines terre dituri perdicetur in christo. iuxta id quod ipse loquitur Cum autem predicatum fuerit hoc euangelium in toto mundo. tunc erit finis ¶ Alii similitudine

et extrema tre eos intelligi vo luit. qui no i media tra sz i extremis ei9 instar totay finibz qsistetes. iudea deserut et ad excelsa festinat. Recedite recedite. exite inde. pollutu nolite tagere. exite de medio ei9 Mundami qui fertis vasa domini. quonia no i tumultu exibitis. nec i fuga pperabitis. pcedet eni vos dns. et qgregabit vos deus isrl' ℣ Sepgita. Recedite recedite. egredimi inde. et imudu nolite tangere. exite de medio ei9 Separami qui portatis vasa dni. q'a no cu tumultu exibitis. neqz cu fuga ibitis. sz pcedet vos dns. et qgregabit vos deus isrl' ¶ Et hoc iudei sic disserere conatur Exite de babylone et ydola eoru derelinquite. exite de medio illi9. et vasa q nabuchodonosor capta ihrlm tuleat. tyro laxante captiuos sub zorobabel et esdra. referte i templum Nec sicut pus de egypto cu tumultu et tiore fugistis. ita egrediemi de babylone. sz cu pace et volutate regis psaru atqz medoy. i quo dni volutas apparuit. qui ptexit et qgregauit vos ¶ Alij q de babylone diximu9. de romano regno itptati. qd' i aduetu xpi q eos liberatur9 sit. hec omia qpleantur Nos aute audietes sup. qm pulchri sup motes pedes anuciatis et pdicatis pace. et reuelabit dns brachiu suu i qspcu oim gentiu. et videbut oms fines tre salutare dei mi. nequaq hoc de iudeis. sz de aplo7. omnqz scoy intelligim9 choro. quibz papit ut recedat de ihrlz. et i toto mudo euageliu pdicent. dicete dno saluatore. ite docete oms getes. baptizates eos in noie pris et filij et spus sci. ut nequaq cu iudeis blasphematibz maneat. i quoy nece roman9 paretur exitu. sed pollutos dereliquat. et separentur ab eis atqz mudentur qui portat vasa dni Teplu eni sut spus sci. et magne dom9 vasa aurea et argentea. qlis fuit aplus paulus qui vas electionis dicit Preparauerat eni se i vas pciosu et aptu i misterio dei. Vel certe hoc dicendu qd' vasa dni. armatura sit spualis. de qua et paulus aplus loqbatur Induite vos armatura dei P singula eni enumerat. loricā iusticie. et clipeu fidei. et galea salutais. et gladiu spus q itpretat ubu dei Ad hec addit cingulu vitatis. et calciatos pedes

68

in pparatiōe euāgelij pacis Et ī alio loco Deponentes ergo opa tenebrarum. induamur arma lucis. Sequitur Nō ī tumultu exibitis. nec ī fuga pperabitis Neqȝ enī ut victi de ihrlm. sed ut victores recesserūt. ut q̄ coti die pdicātes ī teplo euāgeliū dei. multa milia iudeorum xpi fidei subiecerāt: etiā mūdum illius euāgelio subiugarēt Premiū enī habebāt ducē q̄ ongregaret eos. deū isrl'. hoc est de orbe terrarum vnū gregē faceret, ut ipleret illud qd' dn̄s ī euāgelio ad patrē loquitur. da ut sicut ego et tu vnū sumus. sic et isti ī nobis vnū sint. ut eodē sensu et eadē sentētia repugnātia inter se vicia atqȝ cōtraria deserētes. vnā apphenderēt solaqȝ v̄tutē Neqȝ enī vicia et pturbatiōes īuicē se sequuntur. qd' de v̄tutibȝ dicitur. ī quibȝ nec yperbole sūt nec ecliseis. id est nec plus nec minus. sȝ oīa tēperata Porro ī vicijs vnūqūq̄ ɔtria sūt. ut pauor audacie. ipietati supsticio. luxuria parcitati.

Ecce intelliget seruus meus et exaltabitur. et eleuabitur et sublimis erit valde Sicut obstupuerūt sup te multi. sic inglorius erit inter viros aspectus eius. et forma illius inter filios hoīm

Iste aspget gentes multas. sup ipsum continebūt reges os suū. q̄a qbȝ nō est narratū de eo videbūt: et q̄ nō audierūt ɔteplati sūt LXX. Septuaginta Ecce puer meus intelliget. et exaltabitur et glorificabitur valde. sicut stupebūt sup te multi. sic igloria erit ab homībȝ species eius. et glā tua a filijs hoīm. sic mirabūtur gētes multe sup eo. et cōtinebūt reges os suū. q̄a qbȝ nō ē ānūciatū de eo videbūt. et q̄ nō audierūt itelligēt ¶ Ne ulla legētibȝ ambiguitas relinquatur. q̄s sit ille qui dixerit ego q̄ loqbar ecce assū. et qd' sit brachiū scīm dnī qd' cūctis gētibȝ reuelatū ē. deus oīpotēs pspicue docet Ecce intelliget seruus meus siue puer meus. de cuius differentia sup diximus Intelliget autē nō ut v̄bū dei atqȝ sapientia. sȝ ut seruus et puer. qui cū ī forma dei esset formā serui dignatus ē accipe. factus obediēs patri usqȝ ad mortē et morte crucis Quāobrē exaltauit illū et donauit illi nomē sup omē nomē. q̄ loquitur ī psalmo Benedicā dn̄m qui tribuit michi intellectum Et de quo dauid canit Qui fecit celos ī intellectu Ipse ē enī itelligētia atqȝ sapientia. q̄ pficiebat quasi puer etate atqȝ sapiē

tia. de quo loquitur et petrus Deus patrum nostrorum glorificauit filium suum ihesum. quem vos quidem tradidistis et negastis ante faciem pylati volentis illum dimittere: vos autem sanctum et iustum negastis De quo et supra scriptum ostendimus. ego testis dicit dominus et puer meus quem elegi. Super ipsum stupebunt plurimi cum illius signa prospexerint. et hic erit maius miraculum. quia inglorius erit inter homines aspectus eius. non quo forme significet feditatem. sed quod in humilitate venerit ac paupertate Qui cum diues esset pro nobis pauper factus est. et credentibus dixit Discite a me quia mitis sum et humilis corde De quo et clemens vir apostolicus qui post petrum romanam rexit ecclesiam. scribit ad corinthios. Sceptrum dei dominus noster ihesus xpistus. non venit in iactantia superbie. cum possit omnia. sed in humilitate. in tantum ut verberatus ad ministrum sacerdotis responderet. si male locutus sum argue de peccato. sin autem bene quid me cedis. habens duodecim milia angelorum qui illius nutibus obedirent Iste asperget gentes multas. mundans eas sanguine suo. et in baptismate. dei consecratas seruituti Super ipsum continebunt reges os suum. principes seculi quorum dis sapientia crucis predicatione subuersa est. et qui non habuerant legem et prophetas. et quibus de eo non fuerat predicatum. ipsi videbunt et intelligent De quibus loquitur saluator Beati qui non viderunt et crediderunt In quorum comparatione iudeorum duricia reprehenditur. qui videntes et audientes. ysaie vaticinium in se compleuerunt dicentis. auditu audietis et non intelligetis: et videntes aspicietis et non videbitis Incrassatum est enim cor populi huius. et auribus grauiter audierunt

Quinquagesimum tercium Capitulum

Quis credidit auditui nostro. et brachium domini cui reuelatum est. Et ascendit sicut virgultum coram eo. et sicut radix de terra sitienti Non est species ei neque decor. et vidimus eum et non erat aspectus Et desiderauimus eum despectum et nouissimum virorum. virum dolorum et scientem infirmitatem: et quasi absconditus vultus eius et despectus Unde nec reputauimus eum Vere languores nostros ipse tulit. et dolores nostros ipse portauit Et nos putauimus eum quasi leprosum. et percussum a deo et humiliatum ¶ Septuaginta. Domine quis credidit auditui nostro. et brachium domini cui reuelatum est.

Et anunciauim9 q̄si pueru ī co
spectu ei9. sicut radix ī t'ra siti
enti. Non est species ei neq3
glia. et vidim9 eu et nō habe
bat speciē neq3 decorē. s3 species
ei9 inhonorata. et deficiēs pre
filijs hom. Homo ī plaga et
sciens ferre infirmitatē. quia
est species ei9. despecta
et nō reputata. Ipse pcc̄a nr̄a
portat et pro nobis dolet. et
nos putauim9 eu esse ī dolore.
et ī plaga et ī afflictione.
¶ Post u'ba patris q̄bz filiu
suu mudo nunciauerat esse ve
turu. et ante scandalu crucis
de quo dicturus erat. inglorius
erit aspect9. et forma ei9 pre
filijs hom. gloriā pmiserat
resurrectiōis ei9. exaltabitur
et eleuabitur. et sublimis erit
valde. ut hu'ilitatē crucis. re
surrectiōis glia pueniret.
respondit pphāru chorus se ī
plesse officiu. et qntu ī se fu
it brachiu illi9 atq3 virtutē
omībz nunciasse. In eo autē qd
dicit. quis credidit auditui
nr̄o. et brachiu dn̄i cui reue
latu est. raritatē credentiu
significat ex iudeis. Qd'q3 seq
tur. ascēdet sicut virgultu
cora eo. pro quo sepl'ginta transtu
lerut. anunciauim9 sicut par
uulu cora eo. p virgulto sy
machus ramu interptat9 est.

ut assūptu hoīez ostendēt. q
pressit de utero virgīali. de quo
infert. sicut radix de t'ra siti
enti. Pro sitienti. aq̄la itp̄re
tat9 est īuia. ut v'ginitatis
pnilegiu demonstraret. qd'
absq3 ullo semīe huano de
t'ra prius īuia sit creatus
Iste est de quo et sup' legim9.
exiet v'ga de radice yesse. et
flos de radice ei9 ascēdet. ut
natiuitatē ei9 ascensu signi
ficaret ī mudo. Sin autē non
habebat speciem neq3 gliā.
s3 forma illi9 erat ignobilis
et deficiēs pre filijs hoīz. siue
ut habet ī hebreo. despectus
et nouissim9 viroz. quomō
ī psalmus dicit. accingere gla
dio tuo sup femur tuu pote
tissīe. pulchritudīe et decore
tuo? Qd' facile soluit. De
spect9 erat et ignobilis qn̄do
pendebat ī cruce. et fc̄us pro
nobis maledictu pcc̄a nr̄a
portabat. et loq̄batur patri
deus deus meus quare me
dereliquisti. Inclit9 autē erat
et decorus aspectu. qn̄do ad
passionē ei9 t'ra ptremuit.
saxa dirupta sut. et fugiētē
solē etiā noctē elemēta timu
erut. De quo et sponsa ī can
tico canticoz. Fratruelis meus
candidus et rubicundus. elect9
de milibz. Candidus plenitudīe

ac puritate v̄tutū· rubicūdus
ī passiōe· de qua postea lectu
ri sum⁹ Q̄s ē iste q̄ ascēdit
de edom· fulgida vestimēta
eius ex bosor ꝛ· Electꝰ de mili
bus ī resurrectiōe· ut qui ē̄at
ꝑmogenitꝰ oīs creature· pri
mogenitꝰ fieret ex mortuis
Q̄d autē infert· homo ī dolo
re et sciens ferre infirmita
tē· siue virū dolorū et scien
tem infirmitatē· verū corp⁹
hominis et verā demōstrat
aīaz· q̄ sciēs ferre infirmitates
oīs· eas diuinitate supauit
Et absconditꝰ vultꝰ illi⁹ atqꝫ
despectꝰ· ut h̄uano corpore
diuina potētia celaretur ·
de quo sup̄ dictū ē Tu es d̄s
absconditꝰ d̄s isrl' et nescie
bam⁹ Q̄ui vere lāguores
nr̄os et pc̄ca nr̄a portauit
et ꝑ nobis dolet· nō putatiue
id est idotekem· ut vetꝰ et
noua heresis suspicat̄· sed
v̄e crucifixus ē· v̄e doluit·
dicēs ī euāgelio Tristis est
aīa mea usqꝫ ad mortē Et nūc
anima mea turbata ē Et nos
putauim⁹ eū esse īmūdū si
ue ī dolore ut septūgīta trāstu
lert̄ P quo aquila et syma
chus posuert̄ leprosū· theo
docio flagellatū· q̄d aliꝭs ver
bis hebraico ydiomate lepra
ītelligit̄· iux̄ illud q̄d ī psal
mo scriptū est Et flagellū non
appropinquabit tabn̄aculo tuo
Et est sensus Putauim⁹ eū
ꝑ pc̄cās suis a deo esse pcussū·
qui humiliatꝰ ē ꝓpt̄ nos· et cum
latronibꝫ crucifixus Pro eo
q̄d symachus trāstulit enap non
ta· hoc ē ī lepra· aq̄la posuit·
ΛΕΠΡΟΝ ΚΕΚΟΝ· id est leprosum
Q̄d m̄lti nō intelligētes· pu
tāt relictū· et aliꝭ legunt ·
καθημενον· id ē sedentem
In p̄ncipio capl̄i ī quo iuxta
septūgīta dicit̄· dn̄e q̄s credidit
auditui nr̄o· et brachiū dn̄i
cui reuelatū ē· quo testīonio
et paulus ap̄l̄s vtitur ad ro
manos edisserēs illud sup̄ dn̄i
passiōe· dn̄e ī hebraico non
habet̄· sꝫ ꝑ ītelligētia ꝑsone
ad quā dicitur· additū est
Ipse autē vulneratꝰ est
ꝓpter iniq̄tates nr̄as· attritꝰ ē
ꝓpt̄ scelera nr̄a Disciplīa pa
cis nr̄e sup eū· et liuore eius
sanati sum⁹ Oīs nos q̄si
oues errauim⁹· vnusq̄sqꝫ ī
via sua declinauit Et dn̄s po
suit ī eo iniq̄tates oīū nr̄m Ob
latꝰ ē q̄a ip̄e voluit et non
aperuit os suū ¶ Septūgīta
Ipse vulneratꝰ ē ꝓpt̄ pc̄ca
nr̄a· et infirmatꝰ ē ꝓpt̄ iniq̄
tates nr̄as Disciplīa pacis
nr̄e sup eū· liuore ei⁹ sana
ti sum⁹ Oīs nos q̄si oues

7o

errauim9. homo ī via sua erra
uit. et dn̄s tradidit eū ꝑpt' iniq
tates nr̄as. et ipe ꝑpt' afflictio
nē nō aperuit os suū. ¶ Nos
inqt putauim9 eū viru̅ doloꝝ.
siue iux̄ septuagīta esse ī dolore.
et ꝑcussu̅ a deo. et ꝓpa sustinē
ptā. ille autē vulneratꝰ est
ꝑpt' iniqtates nr̄as. dicēs ī psal
mo. foderūt manꝰ meas et
pedes meos. ut suo vulnere
vulnera nr̄a curaret. Et at
tritꝰ ē siue infirmatꝰ. ꝑpt' sce
lera nr̄a. ut fcūs ꝓ nobis ma
ledictu̅. nos liberaret a male
dicto. Maledictꝰ em̄ oīs qui
pendet ī ligno. Unde disciplīa
pacis nr̄e sup eū ē. Qd' em̄
nos ꝓ nr̄is debebam9 scelerib3
sustinere. ille ꝓ nob' passus ē.
pacificās ꝑ sanguinē3 crucis sue.
siue q̄ ī terra. siue q̄ ī celis sūt.
Ipe est em̄ pax nr̄a q' fecit
vtraq3 vnu̅. mediū pariete̅
macerie solues īimicicias ī car
ne sua. Et liuore ei9 sanati
sum9. Ex quo ꝑspicuū ē. sicut
corpus flagellatū atq3 lacera
tū. signa iniurie ī ictib3 ac li
uore portabat. ita et aīam
vere doluisse ꝓ nobis. ne ex
parte veritas. et ex parte
mēdaciū credat' ī xp̄o. Om̄s
inqt sicut oues errauim9. et
indiguim9 mīsīa dei. dicē
tes ī psalmo. Erraui sicut

ouis ꝑdita. q̄ ī euāgeliꝫ para
bola pastoris boni atq3 sollici
ti humeris reportata ē. Que
sint autē iste oues. seqns v'sus
ostendit. Homo ī via sua er
rauit. siue vnusq'sq3 ī viam
suā declinauit. ut ꝓpriu̅ seque
tur errore. et rectā viā dese
rēs. de crucifixo diuisa sentiret.
Dn̄s autē posuit ī eo iniqtates
oīū nr̄m. siue tradidit eū pro
pctīs nr̄is. ut qd' ꝑpt' ībecillita
tē viriū ferre non poteram9.
ꝓ nobis ille portaret. Qui ob
latꝰ ē q̄a ipe voluit. Nō em̄
necessitate crucē s3 volūtate
sustinuit. dicēs ī euāgelio.
Calicē quē dedit michi pater.
nō bibā illū? Et ad petrū q̄
scādalizabat' ad crucis no
men et misteriū. et hūano
pauore trepidabat. vade retro
sathanas. scandalū es michi
ait. q̄a nō sapis ea q̄ dei sūt.
s3 q̄ hoīm. Alioqn si nō ꝓpria
volūtate ess3 oblatꝰ. q̄ ꝑdicta e
et ꝑdicere poterat, ꝑditorem.
et aplis loqbat'. oēs vos ī hac
nocte ī me scādalū sustiebi
tis. poterat eos q' ad se missi
fuerāt declinare. quib3 occurrit
intrepidus. et vltro se obtulit
dicens. Que qritis? Qui stati
ceciderūt retrorsū. Uoce em̄ ꝑ
sentis dei ferre nō poterant.
Pulchreq3 addidit. et nō ape

ruit os suu. qui dicente pylato
michi no loqris. noluit respon-
dere Sime iux sepgita. afflictus
no aperuit os suu. aut iuxta
symachu et theodocione. audi-
ens no aperuit os suu Sicut
ouis ad occisione ducetur. et
qsi agnus cora tondete obmu-
tescet. et no aperuit os suu
De angustia et de iudicio sub-
latus est. gnatioez eius qs enar-
rabit? Quia abscisus e de tra
viuentiu Pter scelus ppli
mei pcussi eu. et dabit ipios
p sepultura. et diuite p mor-
te sua. eo qd iniqtate no fecit.
neqz dolus fuit i ore eius. et
dns voluit i infirmitate gte-
rere eu Sepgita Sicut
ouis ad victima ductus e. et
sicut agnus cora tondete mutus.
sic no aperuit os suu In hu-
militate iudiciu eius sublatu
est. generatioez eius qs enar-
rabit? Qa tolletur de tra vi-
ta eius. ab iniqtatibz populi
mei ductus e ad morte. et da-
bo pessimos p sepultura eius.
et diuites p morte illius. qa
iniqtate non fecit. neqz dolu
i ore suo. et dns vult mudare
eu a plaga Hoc testio-
niu cu i actibz aplo regine
candacis eunuchus reda ve-
heretur. et leges no itelligeret.
interpretate philippo sup passi-

one et nomine saluatoris itel-
lexit. et stati baptizatus i agni
sanguine que legebat. vir me-
ruit appellari. et aplus genti
ethyopu missus e Qui igitr
oblatus e pylato qa ipe voluit.
et no respondit. ut patibulu
p nobis dapnatus ascenderet.
ipe sicut ouis ad occisione duc-
tus e. et qsi agnus cora tondete
obmutuit Etem pascha nrm
imolatus e xpus Que iohes
baptista monstrabat dicens
Ecce agnus dei ecce q tollit pcca
mudi Qui et i apocalipsi
iohis euagelisite agnus occisus
sepe memoratur. qui de seipo
loquitr i ihemia Ego autem
sicut agnus inoces et ductus ad
victima nesciebam Cu enim
nesciret pctm. p nobis pctm
factus e. et sicut agnus cu duci-
tur ad victiaz no repugnat.
sic ille passus e volutate. ut
destrueret eu q mortis habe-
bat iperiu: humilias se usqz ad
morte. et morte crucis Hic
agnus e i cuius typo imolabatr
agnus. cuius cruor litus i pos-
tibz. exterminatore fugabat egyp-
ti Qui no solu sanguine suo
nos redemit. sz et lanis ope-
ruit. ut algentes infidelitate.
sua veste calefaceret. et audi-
remus aplm nobis loquente
Quotqt i xpo baptizati estis.

xp̄m induistis Et ī alio loco
Induimu͞ dn̄z ih̄z xp̄z Qd' q3 se
quit' de angustia et de iudi
cio sublat9 est. siue ut sep̄gi
ta tr̄stulerit. ī h̄uilitate iudici
um ei9 ablatu͞ est. illud signi
ficat' qd' de t'bulatioē atq3 iudi
cio ad patrē victor ascenderit.
siue qd' iudex om̄. iudicij non
reppererit veritatē. s3 absq3 vl
la culpa seditione iudeor. et
p'lati voce dāpnat9 sit Unde
ammirat' p'ph'a. qd' om̄ deus se
tradiderit passioni. de quo
paulus loq'tur Si eni͞ cognouis
sent nu͞q' dn̄z glorie crucifix
issent. Seq't' Generatioēz ei9
q's enarrabit? Qd' dupliciter
intelligit' Aut eni͞ de diuinitate
ei9 accipiendu͞ ē. qd' īpossibile
sit diuine natiuitatis nosse
mysteria. de q° ipse loq't' ī p'u
bijs. ante om̄s colles gn̄auit
me. iux' illud qd' alibi legim9.
q's cognouit sensu͞ dn̄i. aut
quis consiliarius ei9 fuit. id est
nullus. aut de partu v'ginis.
qd' difficulter possit exponi
Denq3 cu͞ marie diceret' ab
angelo. concipies et paries fili
um. illa respondit Unde mi
chi hoc q'a viru͞ nō cognosco?
Cui rursu͞ angelus. sp̄us s̄cs
inq't veniet sup te. et virtus
altissimi obu͞brabit tibi Ut
vel ab angelo ul' ab euāgelista

tantu͞. natiuitatis hui9 sacra
menta dicant'. cui9 narrator
rarissim9 ē. s'c'd3 illud Quis
sapiēs et ītelliget hec. ītelli
gens et cognoscet ea Sin au
tē prudēs lector tacita cogita
tione respōderit. et quomodo
sc'ptu͞ ē nemo nouit filiu͞
nisi pater. et nec̄ nouit p'rē
nisi filius. et cui voluerit fili9
reuelare. et qui nouit p'rē
et filiu͞. vtriq3 et gn̄ationis
potest enarrare mysteriu͞.
audiat. aliud esse nosse. aliud
eloqui. q'a freq'nt' q̄ mēte conci
pim9. sermone explicare nō
possum9 Ergo et mysteriu͞
diuine natiuitatis ī corpe. pos
sunt sancti. fide magis nosse
q̄ dicere Alioq'n et ap'lus
rapt9 ī t'rtiu͞ celu͞ et ī padysu͞.
audiuit archana u'ba. q̄ ne
quaq' valet h̄uana ligua pro
ferre. s3 et sp̄us īterpellat pro
nobis gemitib3 īenarrabilib3
Istius igit' cui9 gn̄ationem
aut nullus aut rarus enar
rare potest. sublata ē vita
de t'ra. ut nequaq' ī t'ra s3
ī celo viueret Siue abscisus
ē de t'ra viuentiu͞. ut īpleret'
de eo qd' sc'ptu͞ ē ī apocalipsi
iohis. ego su͞ p'm9 et nouis
sim9. qui viueba͞ et fui mor
tuus. et ecce viuo ī eternu͞.
ut post vita͞ qua vixit ī t'ra.

mortuus tñe viueret celo in
eternū. Cadoqȝ iugitur. ꝑpt sce
lus ꝑpli mei ꝑcussi eū. Siue
iux .ª sepᵃgita ab iniqtatibus
ꝑpli mei ductꝰ ē ad mortem.
duplicē sensū habꝫ. Aut enī
ꝑsecutores et sceleratos ꝑpli
sui sua morte ꝑcussit. aut
ꝑpt magnitudinē ꝑplo'ꝝ pec
catoꝝ ꝑpli. que semꝑ peculi
are habuit. ductꝰ est ad mor
tem: ut illos sua morte ad
vitā reuocaret. Ipse dedit i
pios ꝑ sepultura sua. et diui
te ꝑ morte sua. Siue pessimos
pro sepultura eiꝰ. et diuites
ꝑ morte eiꝰ. vtrūqȝ ꝑplꝫ signi
ficās. ut i malis et pessimis.
qui ante dei noticiā nō habe
bant. ostēdat᷑ gentiū mltitu
do. i diuitibꝫ quoꝝ erat testa
mentū et legislatio et ꝓphe.
iudaicus ꝑplus demonstretur
Ergo ideo passus ē dn̄s. et
sepultꝰ ut ex vtroqȝ ꝑplo sua
ecclīaȝ ꝯgregaret. Siue hoc
dicendū. qḋ scribas et phari
seos ac saduceos. sac'dotes ac
potifices. q' i ꝑplo ante regna
bāt. et nimiis opibꝫ afflue
bant. post dn̄i passiōeȝ roma
manis tradiderit deus. et eo
ne subiecerit seruituti. Iste
pro tm̄ꝰ sepultura et morte.
impii diuitesqȝ sūt traditi.
iniq̄tate nō fecit. nec dolus
īuentꝰ est i ore eius. Nos
de illo penitꝰ hoīm itelligi
potestꝰ. ut nec ope. nec ser
mone peccauerit. dicēte scrip
tura. nemo mūdus a sordi
bus nec si vnīꝰ diei fu
erit vita eiꝰ. et oīs sicut
oues errauimꝰ. vnusquisqȝ
i via sua declinauit. nisi de
illo q' pccā nr̄a portauit. et
ꝑ nobis dolet. et vulneratꝰ
est ꝑ iniq̄tatibꝫ nr̄is. et afflic
tus ē ꝑpt scelera nr̄a. cuiꝰ
liuore sanati sumꝰ. Sup quo
et pⁱnceps aplo'ꝝ petrꝰ. hoc
testimoniū edisseres ait. In hoc
enī vocati estis. q'a et xp̄us
passus ē ꝑ vobis. relinques
vob' exēplū ut seq̄mini vestigia
eiꝰ. qui pccm̄ nō fecit. nec
īuentꝰ est dolus i ore eius.
qui cū malediceret᷑ nō male
dicebat. cū pateret᷑ nō cōmi
nabatur. Dn̄s autē voluit
mūdare eū a plaga. quam
lancea militis ꝑcussus acce
perat. Siue ꝯterere eū i īfirmi
tate ac vulnere. de quo et ipse
dicebat. Quoniā que tu ꝑ
cussisti ipi ꝑsecuti sūt. Et ꝑ
zachariā deus loq̄t᷑. Percutiā
pastorē et oues dispergētur
Ergo ut pateret᷑ nō fuit ne
cessitatis. sꝫ volūtatis pr̄is
et sue. ad que ipse dicebat
Deus ut facere volūtatē tuā

voluit. De quo et sup' legimus. oblatus est q'a ipse voluit. Si posuerit p pctō aīaz suā. videbit semen longeuū. et volūtas dnī ī manu ei9 diriget'. Pro eo qd' laborauit anima eius. videbit et saturabit'. In sciētia sua iustificabit ipse iust9 seruus meus mltos. et iniqtates eoz ipse portabit. Sepͣgīta. Si dederitis p pctō aīaz vestrā. videbit semen lōgi tēporis. et vult dns auferre a dolore aīaz ei9. ostendere ei lucē. et formare intelligētia. iustificare iustū bene seruiente multis. et pctā eoz ipse portabit. Iux hebraicū hic sensus ē. Si posuerit p pctō aīaz suā ille quē dns cōterere voluit. siue mundare. videbit semen lōgeuū. qd' seminauit ī bona t'ra. de quo ī euāgelio sc'ptū ē. Exijt qui seminat seminare semen suū. et iterū. Simile ē regnū celoz homini. qui seminauit bonū semen ī agro suo. Et volūtas dnī ī manu illi9 diriget'. ut q'cq'd pater voluit. illi9 virtutibz ipleat'. dicētis ad prēz. Ego seruaui eos ī nōie tuo. quos dedisti michi custodiui. et nemo ex hijs perijt nisi filius pditiōis. Semen autē videbit ī etnū. et voluntas patris ī manu illi9 diriget'.

q'a laborauit anima illi9 mlto tēpore. requiē nō inueniēs ī iudeis. dicēs ī euāgelio. Vulpes foueas habēt et volucres celi nidos. fili9 autē hominis nō habet ubi caput suū reclinet. Et ī hoc eodē ppheta laborauī sustinēs. Quia igit' laborauit. videbit ecclesias ī toto orbe cōsurgere. et eaz saturabit' fide. Demqz cum esuriēs et sitiens sedisset sup puteū iacob. mediū diē sole torrente. emptis cibis uti noluit. q'a iam samaritane et exeuntis ad eū ciuitatis sichen. fide saciat9 erat. iux quē sensū dixit int' octo beatitudines. Beati q̄ esuriūt et sitiūt iusticiā. In sciētia sua id est ī doctrina. ipse iust9 qui pctm nō fecit. nec dolus inuent9 ē ī ore ei9. et seruus prīs. qui formā serui acceperat. et dnī seruierat voluntati. multos iustificauit de toto orbe credentes. Et iniqtates eoz ipse portauit. q̄s illi portare nō poterāt. et grui pondere opprimebātur. Iux sepͣgīta hoc dicitur. O vos ppter quoz pctā fili9 dei est duct9 ad mortē. qui pessimi et ī malo diuites. dati estis p sepultura et morte eius. si volueritis agere penitētiā.

et pro pctis vris offerre sacrifi
ciu placens deo spiritu contribu
latu. videbit anima vra se
men longi tepores. ipm dnm
saluatore. de quo i octogesimo
octauo psalmo canitur Semen
ei9 i etnu manet. et thronus
illi9 i cspctu meo sicut sol Et
iteru Pona i sctz sctli semen
ei9. et thronu illi9 sicut dies
celi Et qd alijs ubis ad vgine
gabriel loquit Ecce concipies i
vtero et paries. q fili9 altissi
mi vocabit. et dabit illi dns
thronu dauid pris sui. et reg
nabit sup domu iacob i sepit
nu. et regni ei9 no erit finis
Vult eni dns auferre de dolore
aiaz ei9. q dixerat. tristis est
anima mea usqz ad mortem.
ut crucis cruclia. resurrecti
onis glia temperetur Et oste
dere eis luce ut oms p se vide
at illuiatos. et formare itel
ligetia. subaudit eu sup que
descendit sps sapie et itellec
tus. et iustificare iustu qui
bene mltis seruierit Ndo eni
venit ut ministraret ei. sz ut
ministraret. i petri pedibz cunc
toz aplox pcta ablues. q ap
paruit i carne. iustificatus
est i spitu De quo et iudas
pditor cfitetur. peccaui tra
dens sanguinez iustu. et vxor
pylati. nichil tibi sit et iusto
illi. mlta eni passa su hodie
i sopnis ppt eu Et notandu
qd no iustificaty sit. ut de in
iquo iusty fieret. sz iusty iusti
ficaty. no ut iciperet esse qd
non erat. sz ut qd erat oibz
appareret Iste iustus p iniquis
passus e. ut oms nos offerret
deo De quo dicitur ad iudeos.
et negastis scm et iustu. et pe
tistis ut vir homicida donare
tur vobis Et pcta iqt eoru
ipe portabit. qsi medicus la
guores egrotantiu. quo sani
no indiget. sz hij q male ha
bent Ideo dispTia ei plimos.
et fortiu diuidet spolia. pro
eo qd tradidit i morte aiam
sua. et cu sceleratis reputaty
est Et ipe pctm mltoz tulit.
et p trsgressoribz rogauit
Septuaginta. Ptea ipse
possidebit mltos. et fortiu di
uidet spolia. p eo qd ctami
nata e i morte anima eius.
et cu iniquis reputaty e Et
ipe pcta mltoz suscepit. et
ppt iniqtates eoz tradity est
Causas reddit cur post
passione mlta xpus pmia
csequtur Qa iquit passus e.
et fecit oia q pterity sermo
describit. et iniqtates mltoz
ipe portauit Ptea diuida
ei plimos. ut p parte dni ia
cob et funiculo hereditatis illi9

73

R1

isrl. credat in eum de oriente et occi
dente venientes. et recubant in
regno dei. cum abraham et ysaac
et iacob. impleto illo quod scriptum est
Postula a me et dabo tibi gen
tes hereditatem tuam. et possessi
onem tuam terminos terre. De quo et
in hoc eodem propheta legitur. Erit
radix yesse. et qui surget ut prin
cipetur gentium. in ipso gentes
sperabunt. Isti autem plurimi quon
dam a fortibus tenebantur. et sub
specie asine et pulli multos
habebant dominos. quibus dixerunt
apostoli. Dominus eos necessarios ha
bet. Qui fortes erant antequam
xpus humanum corpus assumeret.
et forti superato diripet domum
eius. Predam ergo fortium apostolis
suis tradidit. atque divisit. ut
petrus et iacobus et iohannes. circum
cisionis apostoli principes fierent. et pau
lus et barnabas mitterentur
ad gentes. locis non animo sepa
rati. et sub uno domino in diversa
starent acie. ut agminis utrius
que victoria. triumphum erigeret
salvatori. Ex quo qui dispen
satoriam inter petrum et paulum
contentionem. vere dicunt iurgium
fuisse atque certamen. ut blas
phemanti porphirio satisfaci
ant. et veteris legis cerimo
nias in ecclesiis xpi. sic principi
credentis isrl asserunt esse ser
vandas. debent et auream in mille

annis expectare ierusalem. ut vic
timas immolent et circumcidantur.
ut in sabbato sedeant. dormiant.
saturentur. inebrientur. et sur
gant ludere. qui ludus offendit
deum. Hoc diximus contra eos id quod nunc
comprobatur. et fortium dividet
spolia. iuxta illud quod in alio lo
co scriptum est. Cum divideret ce
lestis reges in ea. Et iterum Rex
virtutum dilecti dilecti. et speci
ei domus dividere spolia. Deni
que super paulo apostolo qui de tribu
erat beniamin. iuxta hebrai
cum dicitur. Beniamin lupus
rapax. mane comedet predam.
et ad vesperam dividet spolia.
De quibus et ante iam dictum est. Leta
buntur in conspectu tuo. sicut qui
letantur in messe. et sicut qui
dividunt spolia. in toto orbe si
bi xpi ecclesias dividentes. Pro
terea autem accipiet gentes plu
rimas. qui venit predicare capti
vis remissionem. et captivam
prius a dyabolo atque demonibus
duxit captivitatem. et dedit
ea dona hominibus credentibus. quia
tradidit in mortem animam suam.
et cum sceleratis sive iniquis re
putatus est. Si enim apostolus eius
hiis qui erant sine lege. factus est quasi
sine lege. cum non esset sine lege.
sed esset in lege xpi. quare non et xpus
cum iniquis reputatus sit. ut
iniquos redimeret a peccato. et omnibus

omnia fieret ut omnes saluos face
ret. Peccata enim nostra porta
uit in corpore suo. ligno crucis
affigens ea. ut deleret cyrogra
phum quod dyabolo et angelis il
lius feceramus. scriptum manibus
anime. id est operibus eius. de quibus
paulus apostolus loquitur. Et vos
cum essetis mortui in peccatis. et in
desideriis carnis. viuere fecit
cum christo. donans vobis omnia peccata.
et delens quod aduersum nos erat
cyrographum quod erat contrarium
nobis. et ipsum tulit de medio
affigens illud cruci. expolians
principatus et potestates traduxit
confidenter triumphans de eis. Iniquis
autem cum quibus reputatus est. mar
cus euangelista latrones intelli
git. scribens. et crucifixerunt cum
eo duos latrones. vnum a dex
tris et vnum a sinistris. et imple
ta est scriptura que dicit. et cum ini
quis reputatus est. Licet et altius
intelligi potest. dicente de semet
ipso domino. Reputatus sum cum descen
dentibus in lacum. Factus sum sicut
homo sine adiutorio inter mor
tuos liber. Vere enim reputatus
est inter predones et iniquos. ut
descenderet ad infernum. qui
in multis scripturarum locis lacus
vocatur. et victos in carcere.
liberaret. Qui traditus propter
peccata nostra vulneratus est. et re
surrexit propter iustificationem nostram

planteque dementie fuit. ut pro
transgressoribus immo persecutoribus
suis rogaret in cruce. et diceret
Pater ignosce eis. quod enim fa
ciunt nesciunt. Explicit liber
quartusdecimus. Incipit liber
quintusdecimus.

Hebro custodium. dixisse me nouum. apostolos
et euangelistas. ubicumque de ve
teri instrumento ponunt testimo
nia. si inter hebraicum et sep
tuaginta nulla diuersitas sit. vel
suis vel septuaginta interpretum ver
bis. uti solitos. Sin autem al
ter in hebraico. alter in veteri
editione sensus est. hebraicum
magis quam septuaginta interpretes
sequi. Denique ut nos multa
ostendimus posuisse eos ex he
breo. que in septuaginta non habentur.
sic emuli nostri doceant. assump
ta aliqua de septuaginta testimonia.
que non sint ex hebreorum libris.
et finita contentio est. Hoc dix
imus quia presens capitulum cum in sen
su vnum sit. in verbis discrepat.
a cuius explanatione quintumdecimum
tomum in ysaiam liber incipit.
Quinquagesimum quartum Capitulum.

al' se carne

Explicit liber quartusdecimus Incipit liber quintusdecimus

Anchor...

le m

Lauda sterilis q̄ nō
paris. decanta laudē
et hinni q̄ nō parie
bas. quoniā plures
filij deserte. magis q̄ ei⁹ q̄ ha
bet viru͂ dicit dn̄s ~~dicit dns~~.
Sepṫgīta. letare sterilis que
nō paris. erūpe et clama q̄ nō
parturis. q̄a plures filij deserte
magis q̄ ei⁹ q̄ habebat virum
Symachus hūc locu͂ ita īṫptā
tus ē letare sterilis q̄ nō pepe
risti. gaude ī exultatiōe et hȳm
ni q̄ nō parturisti. plures
eni͂ filij dissipate magis q̄ ei⁹
q̄ erat sub viro. A quo theo
docio et aquila p̄t̄ pauca v̄ba
nō discrepāt. ¶ Post nativi
tatē salvatoris. et ordinē vite
atq̄ v̄tutu͂. passionē crucis.
et resurrectiōis gliaz. qn̄do po
nēs aīaz suā vidit semen lon
gevu͂. et ī sciencia sua ipe ius
tus iustificavit plīmos. et for
tiu͂ divisit spolia. et p̄ trāsgres
soribz rogavit. dās locu͂ peni
tentie. transit ad vocationē
gentiu͂. et qui ī illo sit credi
turi. pleno sermone describit.
Que quidē locu͂ et ap̄lus pau
lus sub nōie sare et ysaac re
fert ad ecc̄liaz. qđ prior ꝯplus
de mōte syna sit. et agar ser
viat cu͂ filijs suis. sequēs au
tē liber sit. de quo dicit ysaias
letare sterilis q̄ nō paris. erū
pe et clama q̄ nō parturis. q̄a
plures filij deserte. magis q̄
ei⁹ q̄ habet viru͂. Et statim
Nos autē inq̄t fr̄es s̄cđz ysa
ac repmissiōis filij sum⁹. Sed
sicut tūc q̄ s̄cđz carnē nat⁹ est
p̄seq̄bat̄ eu͂ qui s̄cđz sp̄itu͂. ita
et nūc. Sed qđ dicit sc̄ptura. Ei
ce ancillā et filiu͂ ei⁹. nō eni͂
heres erit fili⁹ ancille cu͂ filio
libere. Nos autē fr̄es nō sum⁹
filij ancille sed libere. q̄ libtate
donavit nos xp̄us. Si igit̄ vas
electiōis assumēs de ysaia tes
timoniu͂. qđ nūc habem⁹ in
manibz ad repmissiōis retu
lit filios. et ad ecc̄liaz de gentibz.
sive ex utroq̄ ꝑplo ꝯgregatā.
q̄ deserta ī iudeis fuerat et
relicta. q̄ viru͂ nō habuerat
deu͂. nec legē acceperat nec
ꝓphetas. ipsa ratione ꝯpellim̄
sequi vestigia p̄cessoris. et de
sertā cā dicere. de q̄ sup̄ legi
mus. letare deserta. et reliq̄
hijs silia. De qua et ī ihēmia
sc̄ptu͂ est ex ꝑsona dei. vacua
facta ē q̄ pariebat septē. defe
cit aīa ei⁹. occidit ei sol adhuc
meridie. Et ī samuelis volu
mine. Sterilis peperit septē
et q̄ habebat filios plures in
firmata ē. Et ī psalmis. Qui
habitare facit sterilē ī domo
matrē filioꝝ letantē. Septem
autē filios dicitur genuisse

synagoga. ppt mysteriu ebdomadis et sabbati sui. qbz por pplus fuerat obligatus. Sive p septe plures itelligendi sut. iux hebrei sermonis ambiguitate. quo et sabbatu significat et plures. De quo et i hebraicaz qstionu libro que i genesi scpsim9. plenius dictu est. Hec ergo q qdiu viru habebat deu. sermonecqz divinu. et legi iucta erat. gnabat deo plurimos filios. qnia accepit libellu repudij. et vocanti viro noluit respondere. et audiuit. Filia matris tue tu es. q dereliqsti viru tuu. et iteru. no ut diu me vocasti. neqz ut patre et pncipe vginitatis tue. pptera i hoc eode pphia plangit. quomo facta est meretrix civitas fidelis syon. plena iudicij. i qua iusticia dormiuit i ea. nuc aute latrones. Sed et hoc notadu. qd qnd dicit. plures filij deserte magis q ei9 q habebat viru. non penitus synagoga excludatur a partu. s; multitudo ei gentiu pferatur. Et ipa eni in aplis et p aplos. pmu ppl'm genuit de iudeis. Unde duo aplo pncipes agmina sibi credentiu i xpo circucisiois et gentiu diviserut. ut ex utroqz pplo. deserta pus atqz paupcula edificarent ihrl'm. Qd aute i hebraico hymtu p leticia posuit. gaudij significat magnitudine. i silitudiez hynnientis equi ad victoria. De quo i iob plenius scribitur. // Huc locu et cetera q sequuntur. iudei et nri iudaizantes ad ihrl'm referut. qua dicut i mille anoz regno instauranda. et eande esse q pus habuit viru. et postea habere desierit. multoqz pl'es habitura sit filios post repudiu qm pus habuit sub viro. cu pspicue duaz mlie pona tur cpatio. ei9 q viru habuit et dimissa est. et ei9 q semp deserta et absqz viro fuit. Et mirandu de iudeis quoz orli auresqz sut clause. si apta no videant veritate. de xpianis qd loquar nescio. q dicente aplo q sut allegorica et ad duo testamenta vetus et novu. sara agarqz referente. iudeis tradut man9. i renaz i mille anis voluptatu desiderio. Dilata locu tentorij tui. et pelles tabernaculoz tuoz extende: ne parcas. longos fac funiculos tuos. et clauos tuos csolida. Ad dexteram eni et ad leva penetrabis. et semen tuu getes hereditabit. et civitates desertas inha

75

km

bitabit // Sepngsita. Dixit eni
dns Dilata locu tabnaculi tui.
et aulea tua fige. ne parcas
ptende funiculos et clauos tu
os gforta. Adhuc i dextris tui
et i sinistris dilata. et semen
tuu possidebit gtes. et ciuita
tes desertas habitare faties.
¶ Cui dixerat lauda steri
lis q no paris. rupe funiculos
qbz prius tenebaris astricta.
et clama i gfessione dm que
liberos no habebas. nuc eide
pcipit i silitudiez tabnaculi
moysi. qd quonda habuit in
deserto. ut dilatet tentoriu
suu. pellesqz distetet. et funi
culos fatiat longiores. et cla
uos qbz firmatur ome tento
riu. i altu defigat et roboret.
ne ventoz flatibz dissipetur.
ad dextrauqz penetret et si
nistra. et nequaqz tabnaculi
iudaici imitetur angustias.
qd centu longitudis cubita et
qnqgita latitudis ambiebat.
nec tepli breuitate claudat.
qd sexagita cubita habebat
in longu. et viginti i latu.
sz ad dextera et sinistra locu
capere no cesset. Ac ne pute
mus hoc iux friuola hebre
oz gtentione dici de syon.
q i antiquu statu a dno re
stitueda sit. poit manifesti
us qd latebat. Et semen tuu
gentes hereditabit. De quo i
euagelio legimq Egressus e
q seminat seminare. Et iterum
None bonu semen seminasti
i agro tuo? Qd semen etia
ciuitates desertas faciet iha
bitari. ut ecclie gentiu i toto
orbe gsurgat. Vel cte semen
dicendu e. aploz et iudaici
ppli reliquie. de quo i hoc eode
pph'a dicitur Nisi dns sabaoth
reliquisset nobis semen. sicut
sodoma essemq Et aplus. reli
quie aut salue facte sut. Hoc
de ecclian magnitudie q p vno
iudee loco et ipo angustissio.
i toto orbe trax suos tminos
dilatabut. ¶ Veniamq ad in
telligetia spuale. Cui i tab
naculo est. firma atqz ppetua
no possidet mansione. sz sep
mutat loca. et ad ulteriora
festinat. dices i psalmo Ptra
sibo i locu tabnaculi amira
bilis. pteitoz obliuisces. et i
futuru se extedes. donec pue
niat ad brauiu supne voca
tiois De hoc tabnaculo et i
alio loco legimq Qm dilecta
tabnacula tua dne vtutum.
gcupiscit et deficit aia mea
i atria dm Postqz ifert. Be
ati qui habitat i domo tua.
i scla sclo laudabut te. Finis
eni tabnaculoz. etne domq
possessio est. q fudamenta

nō mutatꝛ nec trāsfertur de
alio ī aliū locū. Qui enī pla
tati in domo sūt dn̄i . ꝑus in
atriis illꝰ effloruerīt . ut de
floribꝫ ad frugē veniāt . pos
sintq̄ dicere Ego autē sicut
oliua fructifera ī domo dn̄i
Deniq̄ vir sc̄us tabnacula
ꝑterire festinās . et domū dei
videre desiderās . vnū votū ha
bere se dicat . ut nūq̄ de domo
dn̄i exeat Vnū petiui a dn̄o
hoc requirā . ut inhabitē in
domo dn̄i oībꝫ diebꝫ vite mee
Dilatandū est ergo tabnacu
lū . et aulea pellesq̄ tēdende .
et funiculi multiplicium vari
oruq̄ sermonū longius ꝓdu
cendi . et claui rationū fir
mandi ī dexteris et sinistris .
ut semen sermōis id ē doctina
dei . gētes valeat possidere .
et ciuitates habitabiles facē .
q̄s acceperit qui innam dupli
cauerat Dextera autē et si
nistra ī scripturis scīs tūc in
bona parte accipiūt qn̄do
eas et iux spiritū ītelligim9
et iux lraz . ꝑ arma iusticie a
dextris et a sinistris . ut et hu
milior ītelligētia vite teneat
īstitutiōez . exēplaq̄ maioꝝ .
et spūalis atq̄ sublimis de ꝑ
sentibꝫ nos trāsferat ad fu
tura Hoc ē qd̄ et dn̄s pha
riseis īterrogātibꝫ loqbatur .

reddite q̄ sūt cesaris cesari . et
q̄ sūt dei deo . ut et ꝑtātibꝫ hui9
sc̄li subiciamur . q̄ nō īiuste te
nēt gladiū . ī vindictā eorū
q̄ male agūt . q̄ sinistra ītel
ligitur . et deo reddam9 q̄ dei
sūt . ut nullū aliū timeam9
nisi eū . q̄ et aīe et corpis ha
bet ꝑtātē . qd̄ ī dextera accipit
Deniq̄ de sapiā dei dicitur cui
nichil ꝑciosū cōparari potest .
qd̄ ī dextera sua vite habeat
longitudiēz . et ānos plimos .
ī sinistra autē diuicias et
gliaz . ut diuitie ille accipiātꝛ
q̄ ī ꝑsenti sciencia sūt et ī bo
nis opibꝫ . et glīa . quā acci
pit is ꝑ cuiꝰ opa deꝰ glorifi
catur ī gētibꝫ . Longitudo autē
vite . et anni plimi . etnā vitā
significat . q̄ presentia negli
gens . ad futura festinat .
Noli timere q̄a nō cōfunderis
neq̄ erubesces Nō enī te pu
debit . q̄a cōfusiōis adolescētie
tue obliuisceris . et obprobriū
viduitatis tue nō recordabe
ris amplius . q̄a dn̄abitur tui
qui fecit te . dn̄s exercituū no
men eius Et redemptor tuus
scīs isrl̄ . deus oīs t̄re voca
bitur ¶ Sed p̄grina . Noli ti
mere q̄a cōfusa es . neq̄ cōfu
daris quia exprobratū ē tibi .
confusiōez enī etnā obliuis
ceris . et obprobriū viduitatis

tue memor nō eris. q̄a dn̄s q̄
fecit te. dn̄s sabaoth nomē ei9.
et qui eruit te. d's isrl' oīs t're
vocabitur ¶ Oritur questio
quomō si ad ecclīaz dicitur de
gētibꝫ ɔgregatā. letare steri
lis q̄ nō paris. et plures filij
deserte magis quā ei9 q̄ habꝫ
viru. qd' scilꝫ hec viru nō ha
bueit q̄ postea plures fecit fi
lios. et illa ī sterilitatē versa
sit. q̄ p'us habebat viru quo
modo nūc dicat' ad eā. q̄ viru
nō habuit viduitatis tue nō
recordaberis amplius. et ɔfu
sionis adolescētie tue obliuisce
ris Ex quo ītelligi voluit iudei
oīa q̄ dicitur. dici ad ihrlm.
q̄ deserta a deo rursū ab eo
īstaurāda sit. Cui facile repel
lent' cū amoniti fuerit dici
ex p'sona dn̄i ī zacharia Et
assumpsi michi duas v'gas. v
nam vocaui decorā et alteraz
funiculū. et paui gregem
De quo ī suo loco plenius dix
im9. et nūc dicetur ex parte.
duas ~~esse~~ v'gas. vtrūqꝫ esse
ꝑꝫ gentiū et iudeoꝝ. quoꝝ
prior vocata sit decꝰ. turba
gentiliū. q̄ accepit naturale
legē fixā ī cordibꝫ suis. de q̄
paulus scribēs ad rōnos. for
tissiē disputat. q̄ v'ga michil
pulchrius ē. ut oīs creatura
eq̄liē vocetur ad cultū creato
ris sui Secūda autē id ē ꝑplī
iudeoꝝ. appellata ē funiculus.
q̄ post offensā gentiū vocatur
pars dn̄i et funiculus heredi
tatis ei9 isrl'. Deniqꝫ postq̄
ī abrahā vocatꝰ ē isrl' dicit
dn̄s Tuli virgā meā q̄ voca
bat' decus. et abscidi eā. ut
irritū facerē fedus meū qd'
pepigi cū omībꝫ gētibꝫ Ergo
ī aduētu xp̄i dicit' ad virgā
q̄ abscisa fuerat Noli timere.
nec erubescas. neqꝫ ora pudo
re suffundas Nequaq̄ enim
ult' ɔfunderis ut prius ɔfusa
fueras. nec ɔfusiōis adolescē
tie tue memor eris. et vidu
tatis tue nō recordaberis. ꝑ
quā relicta es a deo. q̄a factor
tu9 ipē dn̄abit' tui. cui9 no
men omipotēs est. q̄ nō reg
nat ī vna gēte iudea. sꝫ in
vniuso orbe t'raꝝ Deniqꝫ se
quit' Cui te fecerat ipē te
redimet sanguine suo. et dn̄s
omīs t're vocabitur. ꝑ eo qd'
ē dn̄m q̄ moratur ī terra Ex
quo p'spicue patet. nequaq̄
dici ad ihrlꝫ q̄ nūq̄ ī toto orbe
dominata ē. sꝫ ad ecclīaz xp̄i
cui9 hēditas mūdi possessio ē
Quia ut mulierē derelictā
et merentē sp'itu vocauit te
dn̄s. et vxorē ab adolescētia
abiectā. dixit deus tuus Ad
punctū ī modico dereliqui te.

et in miseratioibz magnis co-
gregabo te. In momeˉto ˉidig-
natiois abscondi facieˉ meaˉ
paruˉper a te. et ˉi misˉdia se-
pitna misertus suˉ tui. dixit
redeptor tu9 dn̄s. Sepgita
Non ut mlˉere derelictaˉ et pu-
sillanime vocauit te dn̄s. ne-
qz ut mlˉere q ab adolescentia
sua odiosa est dixit dn̄s deus
tu9 Teˉpore modico reliqui te.
et cuˉ misˉdia magna mise-
rebor tui In furore paruo
auerti facieˉ meaˉ a te. et in
misˉdia sempitˉna miserebor
tui. dixit q eruit te dn̄s ¶
Hic amici iudeorz velificaˉt
mlˉere derelictaˉ et vxoreˉ ab
adolescˉetia abiectaˉ. quaˉ ad
punctuˉ et ˉi modico dereliquit
dn̄s ihˉlz esse diceˉtes. qui ab
scondens paruˉper faciem suam.
susciperet eaˉ ˉi misericordiis se-
piternis. et doloreˉ pˉteituˉ gau-
dio ˉmutaret. Hoc iux hebraicuˉ. Porro iux sepgita.
noˉ eaˉ dicit qˉsi derelictaˉ mlˉe-
reˉ. et pusillanimem vocataˉ
a dn̄o. neqz sicut vxoreˉ q ab
adolescˉetia odio habita sit.
sz ideo se eaˉ ad modicuˉ reli-
quisse. et auertisse facieˉ suaˉ.
ut misereatˉ illi9 in etˉnuˉ.
Si ergo iudei et nˉri iudaizan-
tes dicuˉt isrlˉ ad modicuˉ de-
relictuˉ. ut ˉi aduetu xpi. ei9
misereatˉ deus. et modicuˉ itˉ
ˉstantur ad ˉparatioeˉz toti9
etˉnitatis. cur et nobis noˉ co-
ceduˉt modicuˉ dicere tempus
quo geˉtes sint derelicte. ut ab-
iecte ˉi medio. q in adolescˉetia
sua dei fueraˉt. postea ˉi sener-
tute etˉnaˉ misˉdiaz ˉsequatˉ.
ˉpsertim cuˉ et ˉi vocatione te-
poris isrlˉ. nuˉqˉ exclusa sit
turba gentiluˉ. sz semp eis
p ˉpselitos ianua patuerit re-
uerteˉdi. ut sicut nos illoruˉ
vocatioeˉ paruˉper videmur
excludi. sic illoz exclusioeˉ
ˉpetua. nobis ad deuˉ reditus
ˉcedatur. Pˉpetuaˉ auteˉ ex-
clusioneˉ dixim9. si noˉ egerit
penitentiaˉ. Alioqn paulus
aplˉus dicit. Conclusit deus
oiˉa sub pcˉo. ut oˉz misereatˉ
¶ Que nos de ecclesia ex v-
troqz pplˉo ˉgregata itˉptati
sum9. et iudei te ihˉlz accipi-
unt. q soluˉ tropologiaˉ sequu-
tur. et ˉi locis difficilimis libe-
re disputatiois excursu. nasˉ-
ceˉtes fugiuˉt qˉstioeˉs. ad aliaz
referuˉt peccatriceˉ. q abiecta
a deo sit. noˉ ob odiuˉ sz ob dis-
ˉpeˉsatioeˉz. ut maloz pressaˉ poˉ-
dere reuocatur ad viruˉ suuˉ
ˉpristinuˉ. et ˉpdita substaˉtia
de pˉris clementia noˉ desperet.
An noˉ eˉ misˉdia occurrere fi-
lio reuertenti. anuluˉ et stolaˉ

77

oculumque porrigere. et iudeti fra
tri iuxta alterius parabole similitu
dine dicere. amice si ego bonus
sum. quare oculus tuus nequam est?
Sicut in diebus noe istud michi
est. cui iuraui ne inducerem
aquas noe ultra super terram. sic iura
ui ut non irascar tibi et non
increpem te. Montes enim commo
uebuntur et colles contremiscent.
misericordia autem mea non recedet.
et fedus pacis mee non moue
bitur. dixit miserator tuus dominus
Septuaginta. Ab aqua que fuit
sub noe. hoc michi est. sicut iu
raui ei in tempore illo terre. neque
quam ultra irasci tibi. neque in commi
natione tua montes transferre.
neque colles tui transferentur. sic
nec misericordia mea deficiet. nec
testamentum pacis mee auferetur
tur. dixit propicius tibi dominus
Ut credat sciorum congregatio
misericordiarum domini sempiterna. et ideo
ad punctum et breue eos esse de
sertos. ut amicicie dei eterno
federe iungeretur. ponit exem
pla malorum dicens. Quomodo
uniuerso orbe peccante postquam cor
rupit omnis terra viam domini. inductum
est diluuium. et cum auctoribus
peccatorum cuncta peccata deleta sunt.
et in uno homine noe. humanum
seruatum est genus. cui iuraui
nequaquam terris inducendum esse di
luuium. et sponsio mea huiusque

seruata est. nec umquam irrita
fiet. sic iuro ecclesie mee quam
michi redemi sanguine meo.
nequaquam me iratum fore hiis
quorum misertus sum. nec mea
clementia ulla increpationis
duricia commutanda. Facilius
enim montes et colles mouebuntur
quam mea sententia commutabitur.
iuxta quod et in euangelio loquitur
Celum et terra transibunt. uerba au
tem mea non preteribunt. Hec est
autem inquit misericordia mea. ut
fedus pacis quo michi recon
ciliatus est mundus. non merito eorum
quibus datum est sed mea clementia
conseruetur. Iuxta septuaginta
confusus est sensus. et sic turba
ta sunt omnia ut quid dicatur dif
ficile possit intelligi. non quod
ignorem quid in hoc capitulo vir
prudentissimus dixerit. sed quod
non satisfaciat animo meo
Ponit enim tropologicum dilu
uium. quod interpretatur in baptismo
saluatoris. congerens exempla quam
plurima. ut est illud Dominus dilu
uium inhabitare facit. Et iterum
Suauis dominus expectantibus se
in die tribulationis. et sciens ti
mentes se in diluuio itineris con
summationem facit. quod scilicet omnia
peccata in baptismo deleuerit.
dicens in alio loco Ego sum ego
sum qui deleo iniquitates tuas
Dominus enim declinauerit. simul

inutiles facti sunt. non erat qui faceret
misericordiam. nec veritatem. neque erat
sciencia dei super terram. Maledic-
tio. et mendacium. et homici-
dium. et adulterium et furtum cunc-
ta occupaverant. et sanguinem
sanguini miscuerant. Unde lo-
quitur per prophetam. Heu michi quia
periit reverens a terra. non est qui
faciat rectum in hominibus. Omnes
in sanguine iudicantur. unus-
quisque proximum suum tribulat tri-
bulatione. et ad malum manus
suas preparant. et cetera huius similia.
e quibus illud est. Nemo mun-
dus a sorde nec si unius diei
quidem fuerit vita eius super terram.
Unde est. dominum fecisse diluvium.
qui iuxta apostolum petrum occisus
est carne. vivificatus spiritu.
et predicavit spiritualibus in carcere
constitutis. quando dei patientia
expectabat in diebus noe. impiis
diluvium inferens. in cuius exemplum
aqua nos mundat. non sordes
carnis abluens. sed bone consci-
entie introgatione in deum. Mon-
tes autem et colles qui non moue-
buntur. et in diluvio huiuscemodi
modi moti fuerant. sanctos vult
intelligi. accepto federe sem-
piterno. qui in priori diluvio moti
fuerant. et suam reliquerant firmi-
tatem. Dicit montes demones et
adversarias potestates. qui viderunt
filias hominum quod essent bone.

et amoris iaculo vulnerati.
sumpserunt sibi uxores ex omnibus
quas elegerant. et perdiderunt forti-
tudinem pristinam. ut nequaquam in
hoc diluvio sint futuri. Hoc
ille dixerit. cuius explanationem
lectoris arbitrio derelinquo.
Paupercula tempestate con-
vulsa absque ulla consolatione
Ecce ego sternam per ordinem la-
pides tuos. et fundabo te in
saphiris. Et ponam iaspidem
propugnacula tua. et portas
tuas in lapides sculptos. et omnes
terminos tuos in lapides deside-
rabiles. Universos filios tuos
doctos a domino. et multitudinem
pacis filiis tuis. et in iusticia
fundaberis. // Septuaginta.
Humilis et instabilis absque
consolatione. Ecce ego preparabo
tibi carbunculum lapidem tuum.
et fundamenta tua saphyrum.
et ponam propugnacula tua ias-
pidem. et portas tuas lapides
cristalli. et muros tuos lapi-
des electos. et omnes filios tuos
discipulos dei. Et multa pax
erit filiis tuis. et in iusticia
edificaberis. ¶ Ubi nos dixi-
mus sternam per ordinem lapides
tuos. in hebraico scriptum est.
bafuc. quod omnes preter septuaginta
similiter transtulerunt. sternam in
stibio lapides tuos. in similitudinem
compte mulieris. que oculos pingit.

78

stidio. ut pulchritudinem significaret civitatis. Et ubi nos iaspidem sequentes septuaginta diximus. in hebraico scriptum habetur. codcod. quod solus symachus calcedonium transtulit. Pro cristallo quoque in cuius loco apud hebreos. esda legitur. symachus et theodotio sculpturam id est gaphos. aquila trypanismon posuit. quod verbum foraturam celaturamque gemmarum iuxta sensum sonat. Diversitatem translationis diximus. veniamus ad sensum. Adhuc loquitur ad ecclesiam humilem prius atque pauperculam. que non habebat legem et prophetas. nec sermonem dei. et tempestate convulsam sive instabilem. que multos seculi turbines sustinuerat. et inter varios ydolorum fluctuabat errores. que nullum habuit consolatorem. et frustra omnem substantiam suam in medicis perdidit. quod ipse vetat. ipse defendat. et edificet in terris celestem ierusalem. que in apocalipsi iohannis vocatur sponsa et uxor agni. habens lumen simile lapidis preciosi. sicut iaspidis et cristalli. et murum magnum et portas duodecim inscriptas nominibus tribuum israel. Quarum tres erant ab oriente et tres ab aquilone. et tres ab austro. et tres ab occasu solis. murusque fultus duodecim fundamentis. cuius omnis edificatio ex lapide iaspide. et singula fundamenta murorum habebant singulos lapides. Primum iaspidem. secundum saphirum. tercium calcedonium. quartum smaragdum. quintum sardonicem. sextum sardium. septimum crisolitum. octavum berillum. nonum thopasium. decimum crisoprassum. undecimum iacinctum. duodecimum ametistum. Quod legentes exclamamus illud et dicimus O profundum sapientie et scientie dei. quam inscrutabilia iudicia eius. et investigabiles vie eius. Quis enim cognovit sensum domini. aut quis consiliarius eius fuit? Et iterum. Quis sapiens et intelliget hec. intelligens et cognoscet ea? Respondeant amatores tantum occidentis littere. et in mille annos exquisitos cibos gule ac luxurie preparantes. quorum deus venter est. et gloria in confusione eorum. qui post secundum salvatoris adventum in gloria. sperant nuptias. et parvulos centum annorum. et circumcisionis iniuriam. et victimarum sanguinem. et perpetuum sabbatum. quod dicitur cum israel in perversum modum. manducemus et bibamus. cras enim regnabimus. que sit ista celestis iherusalem cui nunc dicitur. ecce ego sterna per ordinem lapides tuos. sive iuxta septuaginta. ecce ego

pparabo tibi carbũculũ lapidẽ
tuũ. ut tota ciuitas sit plena
carbũculis. et habeat fũdamẽ
ta saphirina. et pugnacula
iaspidẽ siue calcedoniũ. et por
tas cristallinas siue anaglifas.
et muru ĩ circuitu pciosoꝝ la
pidũ. omsq3 filij ei9 nõ habe
ant magistros homĩes. sed
deũ. et appellentur discipuli
dei: et sit ĩ ea pax ppetua et
edificatio iusticie Ex quo p
spicuũ ẽ sub occasione iusti
cie qd' vtutis ẽ nomẽ. etiam
ceteras vtutes ĩ edificationẽ
ecclie debere nos qrere. nec
iudaica deliramẽta sectari
Exponat eñ qd sit illud ĩ pu
bijs qd' de sapiẽtia dicat'. pci
osior est cunctis lapidibz pcio
sissĩs Si eñ xp̃us dei virt9
et dei sapia est. stultũ ẽ xp̃z
insensibilibz lapidibz cparari
Rursũ de iudicijs dei legim9
Judicia dei recta. iustificata
ĩ semetipa. desiderabilia sr̃
aurũ et lapidẽ pciosũ mltũ
Ex quo palã ẽ. illũ lapidẽ
ceteris lapidibz cparari. de
quo sup' ĩ hoc eodẽ pheta
ex psona dei dicat' Ecce mit
tam ĩ fũdamẽta syon lapi
dẽ angularẽ. electũ. pciosũ.
et qui crediderit ĩ eo nõ cfũ
detur Hũc lapidẽ repbaue
rũt edificãtes. scribe videlz
et pharisei et pncipes iudeorũ:
qui fact9 ẽ ĩ caput anguli De
quo et aplus petr9 disputãs
ait Nobis ergo honor q' credi
mus angulari et pcioso elec
toq3 lapidi. incredulis autẽ.
lapis offensiõis et petra scan
dali Cui et ĩ actibz aploꝝ ad
pncipes loqtur sacerdotũ Iste
est lapis elect9 pciosus quẽ
vos despexistis reprobãtes. q'
fact9 ẽ ĩ caput anguli. et du
os plos ctinet gentiũ et isrl'
Cui edificauit ciuitatẽ cui9
ẽ artifex et cditor deus. de q̃
et aplus scribit corinthijs.
Dei edificatio estis Et quasi
sapiẽs architect9 fũdamẽtũ
posui. alius supedificat. vn9
qsq3 autẽ videat quomõ edi
ficet Fũdamẽtũ eñ aliud
nemo potest ponere: pt' eũ
qui positus est. ihz xp̃z Si qs
autẽ sup fũdamentũ hoc.
edificat aurũ. argentũ. lapi
des pciosos. ligna. fenũ. sti
pulã. vniuscuiusq3 opus ma
nifestũ erit De hoc fundamẽ
to. et ĩ eplã altera loqt' Edi
ficati sup fũdamẽtũ aploꝝ
et phaꝝ. ipo sũmo angula
ri lapide xp̃o ihũ Et iterũ
In quibz oms edificamĩ la
pides viuẽtes. ĩ sacerdotiũ
sctũ. offerre spũales victi
mas De hijs lapidibz misti

re dicitur. Lapides sancti voluuntur super terram. E quibus edificat Christus ecclesiam super terram. dicens in euuangelio Super hanc petram edificabo ecclesiam meam. Quam ciuitatem qui meruerit intrare. gaudens loquitur domino Sicut audiuimus ita et vidimus in ciuitate domini virtutum. in ciuitate dei nostri. deus fundauit eam in eternum. Super conditore huius ciuitatis et in alio loco dicitur Hic edificabit ciuitatem meam et reducet captiuitatem populi mei. De natura autem duodecim lapidum atque gemarum. non est huius temporis dicere. cum et grecorum plurimi scripserint et latinorum. E quibus tantum nominabo virum sancte et venerabilis memorie episcopum epiphanium. qui insigne nobis ingenij et eruditionis sue reliquit volumen. quod inscripsit. nernesan. et plinium secundum. eundem apud latinos oratorem et philosophum. qui in opere pulcherrimo naturalis historie. tricesimum septimum librum qui et extremus est. lapidum atque gemarum disputatione conpleuit Hij duodecim lapides scribuntur per ordinem in exodo et in ihezechiel. id est in logio pontificis. et in corona atque in dyademate principis tyri. Dicamus primum de exodo. Quatuor ordines intexti erat lapidum. Ordo primus habuit lapidem sardium. topasium. smaragdum. Ordo secundus carbunculum. saphirum. iaspidem. Ordo tertius. ligirium. achaten. ametistum. Ordo quartus chrisolitum. berillum. onichinum. auro includatos. et inscripti erant ex nominibus duodecim tribuum filiorum israel. In quo notandum. quod secundus ordo lapidum. etiam in presenti scriptura sit positus. carbunculus. saphirus. et iaspis. Secundum enim perfecta retinemus. nec ad prima peruenimus. quia nunc per speculum videmus in enigmate. Porro in ihezechiel sic scriptum reperimus. Tu es signaculum similitudinis et corona decoris. in delicijs paradysi dei fuisti. Omni lapide precioso indutus es. sardio. et topasio. et smaragdo. et carbunculo. et saphiro. et iaspide. Argento quoque et auro. et ligurio. et achate. et ametisto. crisolito et berillo. et onichino. Auroque replesti thezauros tuos et apothecas tuas in te. A qua die conditus es cum cherubin posui te in monte sancto meo Fuisti in medio lapidum ignitorum inmaculatus in diebus tuis. ex quo conditus es. donec inuente sunt in te iniquitates tue. Es enim tam stultus est et vecordis ingenij ut in paradyso dei positum principem tyri. quecumque illum esse

crediderit. et conditū int' cherubim. et int' igneos lapides gu'satū. q's haud dubie angelos itelligim9. celestesq; vtutes. putet fuisse eū q' tremis lapidibz ornat9 sit. et habueit silitudiēz et signaculū dei.

De natura igit' om̄i lapidū et p partes singulo2. nō est hui9 tēporis dicere. Neq; em̄ semp dicēda sut oīa. Nuc tatum de carbūculo. saphyro et iaspide disseram9. Carbūcul9 qui parat' siue p ordiēz sternitur. videtur michi ignitus sermo doctrine. q' fugato errōe tenebra2. illumīat corda credentiū. Hic ē quē vn9 de seraphin tulit forcipe cōprehēsū. ad ysaie labia purganda. q' nascitur iux' geneseos fidē ī t'ra euilath ubi ē aurū optimū. lapis q; carbūculus et prasinus. Porro saphirus qui ponit' ī fūdamētis. celi habz silitudiēz et sup' nos aeris. ut qui talis est illud possit aristophaniū dicere cū socrate. lero batakai prifron soton elio. qd' nos ī latinū vertere possum9. Scando aerem solemq; despicio. Siue cū paulo aplō. Nostra autē cōu'satio ī celis est. Jhezechiel q; sc̄ptura cōmēorat. qd' loc9 ī quo thron9 dei sit. saphiri habet silitudiēz. et glia dn̄i ī hoc colore cōsistat. q' portat ymaginē supcelestis. Sz et ppugnacula vrbis dn̄ice. hoc est muro2 menia. iaspide roborantur. q' possut altitudiēz oēz eleuātem se cōt' scientia dei. destruere atq; guincere. et mendaciū subicere v'itati. Qui ergo ī disputādo fortissim9 ē. et sc̄a2 sc̄ptura2ū testionijs roborat9. iste ppugnaculū ecc̄lie est. Jaspidū mlt'a sut gn'a. Alius ē em̄ smaragdi habēs silitudinē. qui reperitur ī fontibz hermodontis flumīs. et vocat' amleisios. quo oīa fātasmata fugari autumāt. Alius viridior mari. et tinct9 q̄si floribz. huc ī frigie monte ida. et ī pfūdissīs specubz ei9 nasci referūt. Aliū v'o iux' hyberos hyrcanosq; et mare caspiū reperiri. et p̄cipue iux' lacū nensin. Est et alius iaspis niui et spume marino2 fluctuū silis. et vehemēter q̄si mixto ruore subrutilās. Hoc dixim9 ut vniu'sas gr̄ias sp̄uales ī ecc̄lie ppugnaculis cognoscam9. q's qui habueit. vanos tiores fugat. et potest cū sponsa dicere. Fratruelis meus candidus et rubicūd9

Porte aute istius ciuitatis de
lapide sut cristallo q' sculpitur
varijs modis. quo lapide nichil
(al' purius) pulchrius est. Deniq3 veheme
tissimis alpiu frigoribz. et in
accessis soli speluncis. concrescere
aque dicuntur i cristallu. et
tactu qde lapide. visu aquam
esse. Per que ostenditur. eos qui
i fonibz celie sut. nlla debere
sorde maculari. sz fidei esse
purissie. et dicere cu ppheta
A madatis tuis itellexi. et il
lud audire. bti mudo corde quo
nia ipi deu videbut. Muri au
te ciuitatis siue termini et
peribolos. lapidibz electis istru
untur. qs reliqs lapides itelli
gere possum9. Et oms filios
ei9 esse doctos. siue discipulos
dei. Quo testiomo dns vtitur
i euagelio iohis dices. Nemo
potest ad me venire nisi pa
ter meus q' misit me traxerit
eu. Et ois qui viderit et didi
cerit a pre. venit ad me. Et
post paululu. Scptu e i pphis
Erut oms docti a deo. Qui et
per iheremia loquitur. Dans le
ges meas i mentibz eoz. et
sup cor eoz scriba eas. et ne
quaq ult' singuli docebunt
pximos suos et fres. dicetes
cognosce deu. sz oms scient
me a minimo usq3 ad maxi
mu. Propicius em ero iniqtatu
eoz. et pccoz eoz no recorda
bor. Doctrina aute discipl'oru
dei. habet mltitudiez pacis.
q eis a dno derelicta e. Edi
ficatioq3 vrbis pulcherrime
cpletur iusticia. ut nequaq
vni9 gentis. sz toti9 mudi sit
deus. vocas ad fide sua seruos
et liberos. grecos et barbaros.
diuites et paupes. nobiles et
ignobiles. viros et mlieres.
paruulos et senes. et oia q
huic mudo videntur esse gl
ria. Excessim9 breuitatis mo
du q vtilis e i oibz q dicenda
sut. nequaq nos iux hebreos
et nostros semiiudeos i tra.
sz i celis vrbe dei qrere. q in
xpo vero mote sita. latere no
potest. Recede pcul a ca
lupnia quia no timebis. et a
pauore q'a no appropiquabit
tibi. Septuaginta. Recede ab ini
quo et non timebis. et tremor
no appiquabit tibi. ¶ Ordo
pulcherrim9. Paupcula et
huile fuerat cosolatz. pmit
tens ei gratias spuales. Nunc
dicit qd facere debeat. si nolit
adusarioz ipet9 formidare. Et
e sensus. Si vis timere inimi
cos tuos. fac ista q dico. Rece
de pcul a calupnia. siue ab
iniquitate. q'a ois iniqtas et ra
pina de calupnia nascitur.
Et no timebis. tremorq3 et pa

uor nō appropiquabit tibi. ut ne quaq̄ homines. sȝ deū timeas. dicens cū moyse Tremēs ego sū et meticulosus Et cū vno amicoꝝ iob Horror et tremor venerūt sup me. et mltū mea ossa ꝯtrivit Et cū ꝓpha A voce orationis mee intravit tremor ī ossa mea Et sup quem dn̄s requiescet. nisi sup humilē et quietū et trementē vba eius. Porro alius ē impioꝝ tremor. qui ex metu supplicii nascitur. de quo scptū est Tremor apphendit impios Ecce accola veniet q̄ nō erat mecū. advena quondā tuus tibi adiūgetur. Sepͣginta. Ecce pseliti accedent ad te p me. et coloni tui erunt et ad te ꝯfugient. Et hec iudei putant ad ihrl̄m dici. qd̓ mlti de gentibȝ pseliti sint futuri. q̄ legē moysi cerimonias q̄ suscipiant. qd̓ nos iux̄ septuaginta īterptatioēz ad ecclīaz referim⁹. q̄ p aplos ex vtroq̄ pplo ꝯgregata ē. q̄ nō habet maculam neq̄ rugā. q̄ libera ē. et ē mater oīm credentiū Ad q̄s pselitos et advenas ꝯgregandos. misit dn̄s discipulos suos dicens Docete oīs gētes ut ꝯfugiant ad euāgeliū. et novā legē suscipiant. ut habitatores quodā ydolatrie fiant coloni ecclīe De q̄bȝ ī psalmis dicitur Dn̄s sapientes facit cecos. sive ut in latinis codicibȝ legitur Dn̄s illuīat cecos. diligit advenas. ut postq̄m ceci lumē receperint veritatis. et stulti sapiaz didicerint. tūc ad ecclīaz trāseūtes diligantur a dn̄o. et audiant p ꝓphetam Vocabo nō pplm̄ meū pplm̄ meū Et qd̓ intrātes teplū dei zelus apphendit pplm̄ ineruditum Ecce ego creavi fabrū sufflantē ī igne prunas. et pferentē vas ī opus suū Et ego creavi interfectorē ad disꝑdendū Omē vas qd̓ fictū ē ꝯtra te nō dirigetur. et oēz liguā resistētē tibi ī iudicio iudicabis Hec hereditas servoꝝ dn̄i. et iusticia eoꝝ apud me dicit dn̄s. Sepͣginta Ecce ego creavi te non ut erarius sufflās ī igne prunas. et pferēs vas ī opus Ego autē creavi te nō ī pditionē interficere Omē vas qd̓ pfectū ē ꝯtra te nō psperabitur. et omis vox surget ꝯtra te ī iudiciū Oms eos vinces. et obnoxii tui erunt ī ea Est hereditas servientibȝ dn̄o. et vos eritis michi iusti dicit dn̄s Dicam⁹ pmū iux̄ hebraicū Si vis nō tiere et pcul a te esse formidinez. fac q̄ ꝑtercitus sermo narravit Ego

cui sum per quem habitura es proselitos. ego qui creavi fabrum sufflantem in igne prunas. hoc est diabolum omnium malorum artificem non necessitate nature sed mentis arbitrio. qui suscitabit incendia et proferet contra te vasa. quales fuerunt symon et elimas magi. petro et paulo apostolis resistentes Ego creavi interfectorem eorum qui increduli sunt futuri Non quo ego sim causa perditionis eorum sed quo creatus adversarius ad pugnandum. et victis perditio et victoribus causa sit premiorum Omnesque qui contra te a fabro sufflante sunt fabricati. non dirigent(ur) sed et presentes penas sentient et futuras Quodque prius videbatur occultum. in consequentibus dicitur manifestius Et omnem linguam resistentem tibi in iudicio iudicabis. perdens sapientiam sapientium. et prudentiam prudentium reprobans Cunctosque hereticorum principes. et iudeorum magistros. et mundi philosophos. quos faber ille conflaverat. tuo iudicio condempnabis. quomodo et regina saba condempnabit incredulos. et niniuite. et econtrario iustificabitur sodoma comparatione peioris ierusalem Post hec infertur quod erunt premia futurorum. ne cassum putet esse certamen.

et presenti morte finiri Hec est hereditas servorum domini. id est regnum celorum. et vita perpetua. et retributio laborum. quam oculus non vidit nec auris audivit. et in cor hominis non ascenderunt. quam preparavit deus diligentibus se. et servientibus qui nullum alium habent dominum nisi deum Et hec est iusticia eorum quod apud eum sunt dicit dominus. ut presens tribulatio futuro gaudio compensetur.

¶ Porro iuxta septuaginta iste michi sensus videtur Ego creator tuus non te ita feci. quomodo diabolus faber pessimus immundo spiritu conflat vasa iniquitatis. et profert ea in perditionem. qui scire debes quod huiusmodi vasa prosperum iter non habeant sed in cursu medio confringantur. Que sint autem ista vasa. sequenti sermone demonstrat Et omnis qui surget contra te in iudicio. omnes eos vinces. [al' vox ... que ... al' vim] Vasa iniquitatis vocem habent. quod vox surgit contra ecclesiam. quando ponunt heretici in excelso os suum. et lingua eorum pertransit ad terram Quodque sequitur. et obnoxii tui erunt in ea. obelo prenotavimus. quod non tam a septuaginta quam a malis scriptoribus videtur additum Cum autem omnem vocem surgentem adversum se ecclesia vicerit. tunc servi

entibz dño et obedientibz erit
hereditas. etiã possessio. de q̃
et ĩ ihẽmia alius ubis dicit
Est merces opibz tuis Habita
tores qz ecclie iusti. erũt dni
Omis em q̃ facit iusticiã de
dño ẽ nat9 Quibz dñs loq̃t
Estote sci. quoniã ego scs sũ

Quĩquagesimũ quintũ Cap.

Omnes sitientes
venite ad aquas.
et qui nõ habe
tis argentũ ꝓpe
rate. emite et
comedite Venite emite abs
qz argẽto. et absqz vlla ꝯmu
tatione vinũ et lac Quare
appenditis argentũ nõ ĩ pa
nibz. et laborẽ vestrũ nõ ĩ sa
turitate? Sꝫ ꝑgita. Qui si
titis ite ad aquam. et q̃tq̃t
nõ habetis pecuniã emẽtes
emite et cõedite. et ambula
te et emite absqz pecunia.
et absqz pcio vinũ et adipẽ
Quare emitis pecunia. et
laborẽ vestrũ nõ ĩ saturita
te? ¶ Verbũ hebraicũ al' oi io.
de quo sup̃ ĩ ꝓphetia ꝯt ariel
dixerã. qd' essꝫ ambiguũ. et
vel interiectionẽ vocãtis. ul' ve
significaret. hic ĩ pn̉cipio ca
pituli positũ ẽ. et nequaq̃
plangẽtis legitur. sꝫ vocãtis
affectu Ha ergo omẽ vas
sitiẽ ꝯt ecclia3. dixerat cõte
rendũ. et omẽz vocẽ linguãqz
q̃ se armauerat ꝯt scientiã
dei. esse superandã. ꝓuocat
ardẽtes ad fluuiũ dei q̃ re
plet9 ẽ aquis. et cui9 ĩpetus
letificat ciuitatẽ dei. ut bibat
aq̃s de fontibz saluatoris. qui
loquit' ad samaritanã Si
scires ḡtiã dei. et q̃s est qui
tibi dicit da michi bibere. tu
petisses ab eo et dedissꝫ tibi
aquã viuẽtẽ Qui em̃ biberit
de aqua quã ego dedero ei.
fiet in eo fons aque saliẽtis
ĩ vitã eternã De hys aquis
clamabat ĩ tẽplo Si q̃s sitit
veniat ad me et bibat Qui
biberit de aqua quã ego de
dero ei. flumĩa de ventre ei9
fluent aque viue. signifi
cans sp̃itum scm̃ quẽ accep
turi erãt credẽtes. de quo ꝓ
pheta mistico sermone re
sonabat Sitiuit anima mea
ad deũ viuẽtẽ Et iterũ.
Apud te est fons vite Qui
ipse de se loq̃bat' Me dereli
q̃rũt fontẽ aque viue. et
foderũt sibi lacus ꝯtritos. q̃
nõ possũt aq̃s ꝯtinere Has
aq̃s spargũt nubes. ad q̃s
ꝑuenit veritas dei. sicut scp̃
tũ est Et nubes spargunt
iusticiã Precipitq̃ꝫ sitientibz
ut nequaq̃ bibãt aq̃s spor
turbidas. et tumẽtes gurgi

tes assyrioꝝ. sꝫ pergat ad a
quas syloe. q̄ vadūt cū sile
tio Nec timeat eloquij pau
ptate. si argentū forte nō
habeat: sꝫ audiat aplm di
centē Gratia salui facti estis
Et dn̄s ad discipulos Gratis
accepistis gratis date Mirū
ꝙ ī modū emūt aq̄s absqꝫ pe
cunia. et nō bibūt eas. sed
comedūt Ipse enī et aqua
et panis est qui de celo descē
dit Ergo qd' ī q̄busdā exēpla
rib; legitur. emite et bibite.
ab imperitis sc̄ptorib; imu
tatū est. q̄ putauerīt esse ɔse
quētius si biberetur potius
aque ꝙ̄ cōederetur Est autē
et pecunia pessima. siue ar
gentū qd' rep̄bat sc̄ptura di
cens Pecunia q̄ datur cum
dolo quasi testa reputabitur
Et ī alio loco Argentū vestrū
reprobū. Et est argentū qd'
dei eloquijs ɔparatur Eloq̄a
dn̄i eloquia casta. argentū
igne examinatū pbatū t̄re
purgatū septuplū Spreto
igitur illo argento et pecu
nijs. q̄b; aq̄s dn̄i emere nō
possum9. pergam9 ad eum
qui tenēs calicē sac̄mēti dis
cipulis loq̄batur Accipite et
bibite hic ē sanguis meus.
qui p vobis effundetur ī re
missionē pc̄cōꝝ Qd' vinum

misc̄uit et sapientia ī crate
re suo. om̄es sc̄li stultos mū
diqꝫ sapiāz nō habētes. puo
cans ad bibendū Et nō solū
vinū emam9 sꝫ et lac. qd' sig
nificat īnocentiā paruuloꝝ
Qui mos ac typus ī occidētis
ecclesijs hodieqꝫ seruat. ut
renatis ī xp̄o. vinū lacqꝫ tri
buatur De quo lacte dicebat
et paulus Lac vobis potū
dedi et nō solidū cibū Et pe
trus Quasi modo nati par
uuli rationabile lac deside ra
te Unde et moyses vinū et
lac ī xp̄i ītelligēs passionē.
mistico sermone ptestatur
Gratiores oculi ei9 a vino.
et candidi dentes ei9 a lacte
p lacte ī p̄senti loco. sep̄ginta
adype t̄nstulerūt De quo sc̄us
dauid dicit ī psalmo Sicut
adype et pinguedīe repleat
anima mea Et ī alio loco.
Cibauit eos ex adype frumē
ti. et de petra melle satura
uit eos Qui adeps nō aliud
ꝙ̄ mysticā carnē sonat. ad
quā dn̄s hortabat discip̄los
dicens Nisi cōederitis carnē
meā. et biberitis sanguinē
meū. nō habebitis vitā in
vobis Unde et in gethsema
ni traditꝰ ē. qd' significat
vallem adypeam siue pin
guissimā Simulqꝫ ītrepat

eos qui sequuntur sapientiam
secularẽ. et puersas hereticoꝝ
simulatasq́ꝫ doctrinas. et pha
riseoꝝ tradiciones. et omnẽ
falsi nomis scientiã. q̄ eleua
tur ꝯtͣ deũ. et magnis p̄ciis
ac labore ꝯtinuo appendũt
argentũ. p̄ ea disciplina in
qua nō sũt panes. et sudãt
ꝑ hijs cibis ĩ quibꝫ nl̄la satu
ritas est. Ex quo ostenditur
eã sectandã esse sapiãꝫ. q̄ nō
est in folijs ac flore ũboꝝ. ſꝫ
ĩ medullis ac fructibꝫ sēsuũ.
q̄ nō aurẽ p̄tulat. ſꝫ animũ
reficit. Quã ut discamꝰ nō
transimꝰ maria. nec magnis
sũptibꝫ indigemꝰ. ſꝫ ppe ē ũbũ
in ore nr̃o et in corde nostro
Audite audientes me. et
comedite bonũ. et delectabit̃
ĩ crassitudĩe anima vr̃a. In
clinate aurẽ vr̃aꝫ et venite ad
me. audite et viuet aĩa vr̃a
Et feriã vobiscũ pactũ sēpi
ternũ. misc̃dias dauid fideles
Sep̃tuaginta Audite et cōe
dite bona. et delectabitur in
bonis anima vr̃a. Attēdite au
ribꝫ vr̃is et seq̄mini vias me
as. et audite me et viuet in
bonis anima vr̃a. Et ꝯstituã
vobis testamētũ et̃nũ. s̃ctã
dauid fidelia. Ne q̄s pu
taret auditũ carnis esse nō
mētis. ad quẽ cohortatur au
ditores sermo diuinꝰ. nō t̃ renis
illis bona. ſꝫ anime pollicetur
Si enĩ inq̄t audieritis me. bo
na t̃re comedetis. siue bonũ.
qui dicit. Ego sum pastor bo
nus. et delectabitur ĩ bonis et
ĩ crassitudĩe aĩa vr̃a. Ergo bo
na q̄ anime repmissa sũt. nō
diuicie. et corpis sanitas. et
s̃cli dignitates. q̄ etiã philoso
phi appellãt indifferẽtia. id
est. nec bona nec mala. et p̄
vtentiũ q̄litate variant̃. sed
illa credenda sũt bona ad q̄
nos cohortatur deus Declina
a malo et fac bonũ Sin autẽ
bona anime. honestas virtus
q́ꝫ dicitur. ergo et mala nō
pauptas et infirmitas corpis
et ignobilitas accipienda. ſꝫ
oĩa vicia. q̄ vere mala sunt
Deniq́ꝫ abrahã nō ideo bona
habuit q̄a diues fuit. ſꝫ q̄a
diuicijs bene vsus est. Et laza
rus q̄ postea requiescit ĩ sinu
eiꝰ. nō idcirco mala sustinuit
q̄a cũ egestate passus ē tormẽ
ta morboꝝ. ſꝫ malis q̄ putabã
tur ĩ s̃clo. v̄a bona est ꝯsecutꝰ
Vnde diues ille purpuratꝰ re
cepit bona sua ĩ vita sua. q̄
illi erãt bona. q̄a arbitrabat̃
bona. Et de lazaro nō ecõt̃
rio dicitur. recepit mala sua
ĩ vita sua. ſꝫ recepit mala ĩ
vita sua. q̄ mala nō illi qui

paciebatur. sȝ alijs videbantur.
Utriusqȝ rei exeplū nob' tbuit
beatꝰ iob. q' nec ī bonis nec in
malis seculi victꝰ ē. sȝ omnia
pari mētis firmitate sustinu
it. Quaobrem salomon ꝓca
tur deū. Diuicias et paupta
tes ne dederis michi. cōstitue
autē michi q̄ sūt necessaria
et sufficientia. ne saturatus
mendax efficiar. et dicā q̄s
me videt. aut egens furer.
et iurem ꝑ nomen dn̄i. Si aūt
hoc deꝑcatur. ut nec diuicias
habeat nec paupertatē sȝ victꝰ
necessaria. de quibȝ et aplūs
dicit. habētes victū et vesti
mentū hijs ɔtenti simꝰ. ꝑspi
cuū est diuicias et egestatē.
sanitatē et languorē. volup
tates atqȝ cruciatꝰ. nec bona
essē nec mala. sȝ ꝓ diuersita
te sustinētiū. bona et mala
fieri. Ergo nō iux͠ chiliastas
opū habundantiā et delica
tos cibos et crassitudiēz cor
poris. auesqȝ fasides. et far
tos turtures. mulsū meriū.
vxorūqȝ pulchritudiēz. exa
mina liberoꝝ. dn̄s anime
pollicetur: sȝ illas delicias
ad q̄s nos mystice ꝓuocat
dicens. Delectare sīue deli
cijs fruere ī dn̄o. et dabit
tibi petitiones cordis tui.
Et alibi. Credo videre bona
dn̄i ī tra viuentiū. Et ī alio
psalmo. Benedic aīa mea dn̄o.
et oīa interiora mea nomē
sanctū eiꝰ. Qui iplet ī bonis
desideriū tuū. Deniqȝ infert.
Audite me et viuet aīa vr̄a.
Oīm bonoꝝ ꝓmissio vita ē
sempit̄na. Qd' si volueritis
audire. et aīa vr̄a vixerit
ī etnū. feriā vobiscū pactū
sempit̄nū misc̄dias dauid
fideles. De q̄bȝ idem psalmis
ta cantabat. Misericordias
dn̄i ī etnū cantabo. In gn̄a
tione et gn̄atiōēz ānūciabo
veritatē tuā. Et ut sciamus
q̄ sint iste misc̄die. sequēti ser
mone demonstrat. Semel iu
raui ī scō meo. si dauid mē
tiar. semen eiꝰ ī etnū ma
nebit. Et thronꝰ illiꝰ sicut sol
ī ɔspcū meo. et sicut luna
pfecta ī etnū. et testis ī celo
fidelis. Qui idcirco vocat' fide
lis. q'a ꝓmissa ɔpleuerit.
Pro quibȝ sep̄gīta tūstule
rūt scā dauid fidelia. qd'
potest ꝓ firmis accipi atqȝ
robustis. ut ē illud. fidelia
oīa mādata eiꝰ. ɔfirmata ī
sclīȝ scl̄i. Et ī alio loco. Deus
fidelis et nō ē ī eo iniquitas.
Et aplūs paulus. Si nega
uerimꝰ inq't eū. ipe fidelis
manet. negare seipȝ nō po
test. Et ī alio loco scribēs ad

thimotheum Fidelis sermo et om
ni acceptione dignus Hoc autem
pactum quod dominus pollicetur. non
erit breue et unius temporis. sic
ut fuit populo iudeorum. sed mane
bit in eternum. ut veniat verus da
uid. et in euangelio compleantur
que ex dei persona sunt repromissa
Inueni dauid seruum meum.
in misericordia sancta unxi eum. Cuius
manum posuit in mari. et in
fluminibus dexteram illius Quem
iuxta hezechiel. post multa iam secula
dormiente dauid. appellat ser
uum suum atque pastorem dicens
Suscitabo vobis pastorem unum.
seruum meum dauid Ecce
testem populis dedi eum. ducem ac pre
ceptorem gentibus Ecce gentem
quam nesciebas vocabis. et gen
tes que te non cognouerunt ad te cur
rent. propter dominum deum tuum et sanctum
israel. quia glorificauit te. //
Septuaginta. Ecce testimonium in
gentibus dedi eum. principem ac pre
ceptorem gentibus Gentes que
nesciebant te inuocabunt te. et
populi qui ignorabant te ad te
confugient. propter dominum deum tuum et
sanctum israel quia glorificauit te
¶ Prouocauerat ad credendum
populum iudeorum. ut inclinarent
aurem suam. et pactum acciperet
sempiternum. quod dominus dauid re
promiserat. et abraham ac se
mini eius. dicens in semine tuo
benedicentur omnes gentes Quod
paulus apostolus edisserens. non
dixit ait in seminibus sed in semine
tuo quod est christus Et quia sciebat
illis non credentibus. credituros es
se populos nationum. transit ad
gentes et dicit misisse filium
suum testem. vel testimonium cunctarum
nationum. qui precepta illius atque
mandata populis nunciaret. qui
de seipso loquitur Oportet predi
cari euangelium istud in omni or
be in testimonium cunctis gentibus
Denique superbiente pylato hoc
sermone confutat In hoc na
tus sum. ut testimonium perhibeam
veritati De quo et apostolus pau
lus scribit thimotheo Unus
mediator dei et hominum. homo
christus ihesus. qui dedit se redemp
tionem pro omnibus testimonium tem
poribus propriis. in quo ego positus
sum predicator et apostolus Omnia
ergo que dicuntur. ad eum referen
da sunt. qui quasi ouis ad victi
mam ductus. et quasi agnus coram
tondente non aperuit os suum
De quo supra dicitur Vidimus
eum et non habebat speciem
neque decorem. et ipse peccata nostra
portauit. et pro nobis dolet
Ad hunc confugerunt siue cucur
rerunt. qui eum ante nesciebant.
dicentes Deus noster refugium et
virtus Et iterum Domine refugium
tu factus es nobis. a generatione

et gratiõe. De quorum fide et supra legimus. Quibz nõ ẽ pdicatũ de eo videbũt. et qui nõ audierũt intelligẽt. Iste est testis om̃ q̃ pater mũdo spospondit. et prestitit. Cuius mysteriũ brevi paulus ad ephesios sermone cõphendẽs. deus inq̃t dñi nr̃i ihũ xp̃i pater glorie. De quo et nũc sc̃ptũ est. ꝓpt' dñz deũ tuũ et sanctũ isrl' q̃ glorificavit te ea glia quã habuit p̃usq̃ mũdus fieret. De q̃ et ꝓpha testatur. Apparebit glia dei qui ẽ splendor glie. et forma substãtie ei9. q̃ndo oĩs lĩgua ꝯfitebitur qd' dñs ihũs ĩ glã p̃ris sit. qui respondit filio gliaz quã p̃ius habueãt postulãti. Et glorificavi et glorificabo. et de quo iohẽs apl̃s ait. vidim9 gliaz ei9 gloriã q̃si unigeniti a p̃re plenũ gratia et veritate. Ergo q̃n do de eo loquit' qui ĩ p̃ncipio apud deũ. deus erat verbũ. deus appellatur pater glie. Q̃ndo autẽ de eo qui dicit ĩ euãgelio. qd me ꝑseq̃mini hoĩez q̃ vera vobis loquor. vocatur deus dñi nr̃i ihesu xp̃i. nõ qd' alter sit. ut mul torũ error ẽ pessim9. sz quo vn9 atq3 idem fili9 dei. nũc diuinitatis sue glie. nũc nr̃e nature quã suscipe et servare dignat9 ẽ. loq̃tur affectibus. Querite dñz dũ inveniri potest. invocate eũ dũ ꝓpe est. Derelinquat impius viã suã. et vir iniquus cogitatiões suas. et ꝯũtatur ad dñz et miserebitur ei9. et ad deũ nr̃m quoniã multus ẽ ad ignoscendũ. // Sep̃tuaginta. Querite dñz et cũ inveneritis eũ invocate. et postq̃ vob' appropinquaverit. relinquat impius vias suas. et vir iniquus cogitatiões suas. et ꝯũtatur ad dñz. et misericordiã ꝯseq̃tur. q̃a mltũ dimittit pctã vr̃a. ¶ Quia igitur ut ante iã diximus nolũstis partũ recipe sep̃timũ. et mis̃dias david fideles. q̃s vobis nolẽtibz suscipe. suscepit turba gentiliũ. moneo vos populares meos ego ꝓpheta atq3 ꝯtestor. dũ tẽpus est agite penitentiã. ꝯũtimi ad eum qui vob' nũc loquit' p ꝓphaz. qui postea locutur9 est p̃sens. Querite eũ dum inveniri potest. dũ estis ĩ corpore. dũ datur locus penitentie. et q̃rite nõ loco sz fide. Quomõ autẽ q̃ratur deus. ĩ alio loco plenius dicit' Sapite de dño ĩ bonitate. et in simplicitate cordis q̃rite illũ. q̃a invenitur ab hiis qui nõ

teptauit illu: et apparet eis qui
nō sūt eius incredulis Vnde et
nos scientes illud dictū de pec
catoribz. qui longe recedūt a
te peribūt. loqmur ad deum
A spiritu tuo quo ibo. et a facie
tua quo fugiā? Si ascendero
ī celū tu ibi es. et si descendero
in infernū ades Et inocem9
cū dn̄ xpc est. ne ntis vicijs
atqȝ pctīs penitus recedat Appi
quat autē appiquātibz sibi.
et filio longo post tēpore re
uertēti letus occurrit Quam
obrem ī psalmo scūs canit
Michi autē adherere deo bo
nū ē Et moyses solus appi
quabat ad dnz Et p iheremiā
loquitur deus Ego deus appi
quās nō delonge. appiquans
eis qui michi appiquāt fide.
et longe recedens ab hijs q
a me penitus infidelitate rece
dūt Postea dicitur ad credē
tes Appropinquate deo et ap
ppiquabit vobis At ne hoc
putarem9 posse sufficere.
statī subiungit Resistite dya
bolo et fugiet a vobis De quo
sup̄ dixerat Aduersarius ves
ter diabolus sicut leo circuiēs
qrit quē deuoret. aduersus quē
resistite fortes ī fide Nec satis
est qrere dnz. et dū ē penitē
tie tēpus īuenire atqȝ īuoca
re cū dn̄ xpe ē. nisi relinqrit

impius vias suas pristinas. et
cogitationes antiqās quibz a dn̄o
declinauerat Tunc em̄ ad dnm
reutimur q miserebitur nri.
et ad clemētissimū prēz q mlī
tū ē misericors et facilis ad
ignoscendū. cū cogitationes
et vias pssimas relinqm9. ut
postea mereamur audire.
Beati quoꝝ remisse sūt inqta
tes. et quoꝝ tecta sūt pctā

Non em̄ cogitatiōes mee
cogitatiōes vestre. neqȝ vie
vestre vie mee dicit dn̄s Sicut
em̄ exaltātur celi a tr̄a. sic ex
altate sūt vie mee a vijs vr̄is.
et cogitatiōes mee a cogitatio
nibz vr̄is // Sepgita. Neqȝ
em̄ sūt cogitatiōes mee sicut
cogitationes vr̄e. nec sicut
vie mee vie vestre Sz q̄ntū
distat celū a tr̄a. tantū distat
vie mee a vijs vr̄is. et cogi
tatiōes vr̄e a cogitatiōe mea
¶ Ne putetis inqt difficile
esse qd̄ spondeo. et vobis in
credibile videatur impiū et
iniquū posse saluari. ul̄ pplz
iudeoꝝ. ul̄ oms q ī gentibus
nesciebat deū. hoc ꝯsiderate
qd̄ mlta int̄ mea vestraqȝ
consilia sit differentia. et q̄n
ta nature tāta volūtatis di
uersitas Multe em̄ cogitati
ones ī corde viri. ꝯsiliū autē
dn̄i ī sempitnū manet:·

Et vos ut homīes sepe pmissi
penitet. et veterē volūtatem
novella volūtate subvertitis
Dns enī dissipat ꝯsilia gētiū.
et reprobat cogitatiōes pplorū
et irritas facit volūtates prī
cipū. cogitationes autē cordis
ei9 a gnatiōe ī gnatiōez. et qc
qd decreuerit nō potest immu
tari Vultis scire diūsitatē
mei vestriqz ꝯsilij? Qntū ce
li locq distat a tra. et aliud
angeloꝝ aliud hoim habita
culū est. tantū mee cogitati
ones a vrīs ꝯsilijs separant
De meis enī cogitatiōibz dici
tur Qm inscrutabilia iudi
cia ei9. et inuestigabiles vie
ei9 Porro de vrīs Cogitaue
rūt ꝯsilia q nō potuerūt sta
bilire Et ī alio loco Ad'uiqz
inieritis ꝯsiliū. dissipabitur.
et qcqd locuti fueritis nō ꝑ
manebit ī vobis Pspicua
interptatione nō indiget. ideo
stringūt potius qp disserūt
Et quomō descendit yber
et nix de celo. et illuc ultra
nō reuertitur. sz inebriat ter
rā et infundit eā. et gmīa
re eā facit. et dat semen se
renti et panē comedenti. sic
erit vbū meū qd' egredietur
de ore meo Non reuertet ad
me vacuū. sz faciet qcūqz vo
lui. et pspabit ī hijs ad

que misi illud Septuaginta
Quomō si descendat pluuia
aut nix de celo et nō reūtat
donec inebriet trā. et generet
et ouatur. et det semen ad
seminandū et panē ad comedē
dū. sic erit vbū meū qd' exi
erit de ore meo Nō reūtetur
donec ꝯpleat q volui. et vias
ei9 pspas faciā et precepta
mea ¶ Pendet ex superiori
bus q dicitur. et breuit hic
sensus ē Nō sit incredulus
pplus nationū. qd' post tāta
scelera ipius repete salutē
Nō enī sūt cogitatiōes mee
ut cogitatiōes hoim et qntū
celū a tra distat. tātū mee
cogitatiōes a cogitatiōibus
hoim separate sūt Ego enī
clemetissim9 sū et multq sū
ad ignoscendū Vultis et a
liā accipe silitudiez? Quo
modo ymber et nix descēdit
de celo. et illuc ult nō reu
titur. sz inebriat trā et īfū
dit eā ut varia semīa pul
lulēt. et pleīs segetibz panes
ī vsus hoim ꝑcreent. sic et
repmissiōis mee vbū qd' se
mel pollitq sū. et qd' egres
sū ē de ore meo irritū non
erit. sz oīa ope ꝯplebūtur
¶ Iux anagogen. duplex
intelligentia est. qd' vbū dni
ul' illud sit de quo scptū est.

in principio erat ūbū et ūbum erat apud deū et deus erat ūbū. qđ nō reuītit ad eū vacuū. m si prius fecerit voluntatē. et v niūsa ōpleuerit. ppt quod fuerat corporatū. et mūdū recōci liauerit deo. Cum de ore pce dere dicit et de vtero ac vul ua. nō quo deus hec mēbra habeat. sz quo nos naturā nr̄az dīscam⁹ p dm̄ verba Vel ēte hoc dicendū. qđ euā gelice sermo doctrine ýber ap pelletur et pluuie. qs fudūt sup trā bonā nubes spūales. ad qs puenit ciuitas dei Cum ymbre et qs pluuias moyses ī deuteronomij cātico pollice tur. audiat tra ūba oris mei. expectet sicut pluuia eloquū meū. et descendat sicut ros ūba mea. ut qui seminauerit ī lacrimis. ī gaudio metant. et q seminauerit ī iusticia et spūtu. metat fructū vite sē piterne. accipiatqz panē doc trine euāgelice. de quo ī pū bijs et ī ecclesiaste sc̄ptū est. Aperi oculos tuos et īplere panibz Et iterū Mitte pa nē tuū sup aquā. qa ī mul titudine dierū tuoꝝ inuenies eū Neqz eim credendū ē qđ pcipiatur vescētibz ut ad cre dendū hūc panē quo corpa nutriūtur oclos apire debeat.

[margin: l'. sz qđ nos na turā dei p nr̄a nā discam⁹]

et sic saturari panibz. qs in abbacuc comedit paup absco dite Sz ad panē doctrine cohor tatur dei. quē nisi aperuim⁹ oclos cordis nr̄i comedere nō pos sum⁹ De quo sepe scribit pau lus hijs qui fidei et veritatis sermonibz nutriūtur Pcipit qz doctori ut panē doctrine sue mittat sup oēz aquā et cūctis īfūdat grāz spūalē. et sciat qđ si fecerit q pcepta sūt. ī nouissīo tēpore pmia sit re ceptur⁹ Satisqz videbit īiustū ut qui prebet eleosīna de ini quo mamona faciat sibi a micos qui eū recipiāt ī etna tabnacula. et qui spūales largitur cibos. datqz ōseruis cibaria ī tēpore suo. nō īue niat eos post mlta secula. q ecclesiastes appellat mltitu dinē dierū In leticia egre diemī. et ī pace deducemini Montes et colles cantabūt corā vobis laudē. et oīa ligna regionis plaudēt manu Pro saliūca ascendet abies. et p vrtica crescet myrt⁹ Et erit dn̄s nomīat⁹ ī signū etnū qđ nō auferetur // Sc̄pfita In leticia egrediemī. et ī gau dio deducemī Mōtes et colles exiliēt expectātes vos cū gau dio. et oīa ligna agri applau dēt manu Et p iobe. id est

86

pro vilissimis stirpibz. ascendet
cyparissus. et pro conza ascen
det myrtus Et erit dns i signu
et i nome sempitnu. et non
deficiet ¶ Verbu inqt meu
no reuertetur vacuu Sz postq
cpleuerit oia q volui. et mea
i tris fecerit volutate. tuc ad
me veniet. et iplebit illud
qd scptu est Dixit dns dno
meo sede a dextris meis Do
nec pona inimicos tuos scabel
lu pedu tuor In leticia enim
egrediemini de ydolatrie san
guine. et deducemini i pace.
ut audiatis ab aplo Gratia
vob et pax Siue i gaudio de
ducemini ut post umbram legis
discatis euagelij veritate Mo
tes eni et colles qs intelligere
angelos possum9 et scor aias.
q pro varietate vtutu motes
appellat et colles. gaudebut
sup penitetibz et flentibus.
et mentis leticia saltibz indi
cabut Qd et dns loquitur
i euagelio. letabuntur angli
in celo sup vno peccore peni
tentia agente Oia qz ligna
agri plaudet manu. siue
ramis. q platata sut secus
decursus aquar q fructu
suu dat i tepore suo. et fo
liu eor no defluet De qbz
vnu lignu loqbat i psalmo
Ego aute sicut oliua fructi

fera in domo dni Interrogem9
eos qui simplice tantu sequut
hystoria. et elixas carnes san
guinecz comedut. vtru ligna
plaudant ramis. et cpcrepet
manu. et illud qd de flumibz
dicit. flumia plaudet mani
bz. quo sensu accipiedu est
Nec solu motes et colles ex
lient atqz catabut. et oia ligna
agri cui benedixit dns. plau
dent ramis et manibz cpcre
pabut. Sz et iobe qz et conza.
siue saliuca et vrtica. i abie
te vertentur ac myrtu et i
cyparissu Et iobim iux sy
machu et septuita. i hebreo
scribit nemsus. qua aquila
et theodocio konzan iterptati
sut Est aute conzan herba
vilissia et amara. odorisqz pes
simi Vbi aute septuita tnstu
lerit conzan. q i hebraico dicit
cafod. symachus vtit vrtica
Vtruqz se habeat nomi ipetas
hoc dicendu e. qd mala vtut
i bona. et p vicijs nascatur
vtutes. id est p iniqtate iusti
cia. p temeritate fortitudo.
p luxuria teperatia. p stul
ticia prudetia Denu9 exepla
al' maiore
maioru Matheus et zache
us publicani saliuca erant
et iobe et stirpes inutiles. et
konza amari saporis. et odo
ris teterrimi. dicetes copu

truerunt et corrupte sunt cicatrices
mee. a facie insipientie mee
Isti in apostolos repente mutati.
facti sunt cyparissus. et abies.
et myrtus. odoris optimi et
in varia opera necessarii Pau
lus quoque persecutor ecclesie quando
audiebat a domino. saule saule.
quid me persequeris. durum est tibi
contra stimulum calcitrare. urtica
erat habens persecutionis acu
leos Quando autem in toto orbe
euangelium predicauit. et dicere
poterat. xpi bonus odor sumus.
recte cyparissus appellatur et
myrtus Meretrices et pub
licani preuenuint phariseos in
regno dei. et latro de cruce
transit in paradisum Ergo il
lud quod in euangelio dicitur. non
potest arbor bona facere fruc
tus malos. nequaquam refertur
ad nature proprietatem. ut heretici
volunt. sed ad mentis arbitrium
Denique infertur Aut facite
arborem bonam et fructus eius bo
nos Ex quo perspicuum est. vnum
quemque propria voluntate facere ani
me sue bonam vel malam arbo
rem. cuius fructus varii sunt.
Sequitur Et erit dominus in nomen
et in signum eternum quod non deficiet
et Hys qui de malo commutati
fuerint in bonum. erit dominus in no
men et in signum eternum. ut
ex ipsius appellentur nomine xpi
ani. et crucis eius iurantur
cauterio De quo signo syme
on tenens in vlnis paruulum lo
quitur Hic erit in ruinam et
in resurrectionem multorum. et in
signum cui contradicetur De
quo supra dictum est Dabit dominus
ipse vobis signum Et sanctus da
uid cantat in psalmo Fac me
cum signum in bono Et ipse qui
signum est Cum videritis autem sig
num filii hominis. quod non defici
et nec vllo fine mutabitur.
sed a presenti conuersatione transiet
in futurum Quinquagesimum
sextum Cap.

Hec dicit dominus.
Custodite iudi
cium. et facite
iusticiam. quia iuxta
est salus mea
ut veniat. et iusticia mea
ut reueletur ‖ Septuaginta.
pro iusticia misericordiam transtu
lerunt. cetera similiter. ¶ Gen
tium vaticinio terminato. qui in ad
uentu sermonis dei de saliunca
et vrtica. in cyparissum myr
tumque mutati sunt. loquitur ysa
ias ad illius temporis auditores.
ut faciant cuncta que recta sunt.
et parent se aduentui saluato
ris. quia ipse est iusticia. et mi
sericordia dei Si enim cogita
tiones iustorum iudicia sunt.
et exercitatos sensus ad discre

tione boni vel mali habere de
bem9. cut no omi tepore cus
todiam9 iudiciu. ne accipia
mus psona paupis i iudicio.
nec diuitis potentia tream.
sz ita magnu iudicem9 ut
paruu. scientes iux moysen
qd dni iudiciu sit. q iudi
cat iudicantes. iux qd et i
psalmo legitur. deus stetit
i synagoga deo2. i medio
aute deos diiudicat. Hinc
qd nuc dicitur. custodite
iudiciu et facite iusticiam.
sile e illud. beati q custodi
unt iudiciu et faciut iusti
cia i omi tepore. ut iuste
qd iustu est psequnt. Nunq
i noie iusticie omis mora
lis michi videat significari
locq. qd qui vna iusticiam
fecerit. cunctas vtutes iples
se doceatur. q iuice se sequi
tur et sibi heret. ita ut q
vna habuerit omis habeat.
et qui vna caruerit. gctis
careat. Tale qd et qrtusde
cim9 psalm9 sonat. Qui am
bulat imaculatq. et opat
iusticia. Et alibi scptum est
Iusticia discite q habitatis
sup tra. Qd aute saluator
qui factq e nob iusticia et
sctitas et redeptio. ipe sit
misedia dei. scdo2 vba testa
tur. Et misit ds misedia3 sua

et veritate sua. Beatus
vir q facit hoc. et fili9 hois
qui apphendit istud. custo
diens sabbatu ne polluat
illud. custodiens man9 suas
ne faciat ome qd malu e.
Sepguita. Beatq vir qui
facit hec et homo q retinet
ista. et custodit sabbatu ut
no 2phanet ea. et seruat
man9 suas ne faciat iniq
tate. Qui cu paulo aplo
potest dicere. qndo era par
uulus loqbar ut paruulus.
sapieba ut paruulus. cogi
taba ut paruulus. postqm
factq su vir. destruxi ea q
paruuli sut. iste psentem
9sequs btitudie3. pteito2 ob
liuisces et i futuru se exte
dens. donec pueiat i vnita
te fidei. et cognitioe3 filij
dei. i viru pfectu. i mesura
etatis plenitudinis xpi. ut
ei psalm9 ille valeat coap
tari. Beatq vir q no abijt
i 9silio impio2. Iste ergo
vir et fili9 interioris homis.
de quo i leuitico crebrius di
citur. homo. homo. i eo be
atus est qd facit pmu et ap
prehendit hec. iudiciu scil3 at
q3 iusticia. et salute dni q
ppe est. et gctis getib3 reue
landa. ut no solu faciat qd
pceptu est. sz stricta teneat

manu. et custodiat sabbatu ne polluat illud Qd' sit aute sabbatu qd' precepit obseruadu. sequens versus ostendit Custodies manus suas ne faciat omne malu Neque enim prodest sedere in sabbato siue dormire et epulis inhiare. sed si bona faciens quiescat a malis. et iuge iniquitatis sue habeat sabbatu. id est ociu. eaque tantu faciat que ad aie salute ptinet. et ad omne opus seruile no moueatur Qui enim facit pctm. seruus pcti est. Nos aute in libtate vocati sumus. qua libtate donauit nobis xpus. ut nequaquam operemur cibu qui perit. sed heredes dno dicamus cum propheta Michi aute adherere deo bonu est. Efficiamur cu eo vnus spus. implea musque sabbata delicata. ne simus de sex diebus in quibus factus est mundus. de quibus apli no erant quibus dns loquebatur Si essetis de mudo isto. mudus vtique amaret qd' suu est Nuc aute no estis de mudo isto. quia elegi vos et ideo odit vos mudus.

Et no dicat filius aduene qui adheret dno dices Separatione diuidet me dns a populo suo Et no dicat eunuchus. ecce ego lignu aridu

Sequitur. Ne dicat alienigena qui appositus est dno. putas ne separet me dns a pplo suo? Et ne dicat eunuchus. quia ego sum lignum aridum.

Qui humilit' iuxta locum intelligut. ad pselitos ex gentibus et vere eunuchos referut qui dicitur. qd' et aduene si legem dni susceperit. et circuncidatur. et eunuchi quales fuit candacis regine. qui etiam in itinere ociosus esse no poterat. et du querit in pncipe lectiois. xpm repperit que querebat. no sut externi a salute dei Hoc aute sequuntur dicit' quia iudeos qui nobilitate iactant generis. et filios abraham esse se dicunt. et beatos putat qui habent semen in syon. et domesticos in ihrlm Nos aute quos sup per saliuia. et vrtica. et conzam. et roben temptati sumus. in abietem et cypariss um myrtuque conuersos. eosdem nunc ad fidem euangelij intelligimus prouocari. qd' desperare non debeat si adheserit dno. nec se putet a dei pplo separari Omnes enim qui in xpo sut baptizati. xpm induerut Non est iudeus et ethnicus. circuncisio et preputiu. quibus in deuteronomij precipitur cantico Letamini gentes cu pplo eius. id est dei. qui priorem habuit pplm iudeorum. qui de oriente et occidente veniet

88

tes requiescetis in sinu abraham.
Hoc est quod et iohannes baptista dice
bat. Et ne dicatis patrem habe
mus abraham. Dico enim vobis.
potens est deus de lapidibus istis
suscitare filios abraham. Et
quomodo in proselitis non est ulla di
uersitas. sed et viri et femine
ad salutem pariter vocantur. sic
et in eunuchis qui se castrauerint
propter regna celorum. uterque sexus
accipitur. qui mortificauerunt
membra sua super terram. fornica
tionem. passionem. immunditiam.
desiderium malum. donec perue
niant omnes in virum perfectum. et
dicant cum apostolo. Nos neminem
nouimus secundum carnem. et si cog
nouimus iuxta carnem christum. sed
nunc iam non nouimus. Ergo in
eunuchis nequaquam illi intelli
gendi sunt. quos poeta describens
ait. nec non infelix ferro trun
cata iuuentus. atque execta vi
rum. sed illi de quibus dominus in euan
gelio loquitur. qui se castraue
runt propter regnum celorum. Qua
les erant et apostoli. quibus admira
tibus. et pro rei difficultate di
centibus. quis ergo potest sal
uus fieri. respondit salua
tor. Qui potest capere capi
at. Unde et apostolus de huius
cemodi eunuchis. id est de
virginibus. preceptum domini se non
habere testatur. sed dat consilium.

quod sit insidiarum consecutus a domino.
volens omnes esse sicut seipsum.
Tempus enim ait in collecto est.
super est. ut et qui habent uxores.
sic sint quasi non habentes. Qui
enim liber vocatus est a seruitu
te et officio coniugali. iste vere
seruus est christi. Quia hec
dicit dominus eunuchis. Qui custodi
erint sabbata mea. et elegerint
que ego volui. et tenuerint fedus
meum. dabo eis in domo mea
et in muris meis locum et no
men melius. a filiis et a fi
liabus. Nomen sempiternum dabo
eis quod non peribit. Septuaginta.
Hec dicit dominus eunuchis. qui
custodierint sabbata mea. et ele
gerint que ego volui. et tenue
rint testamentum meum. dabo eis
in domo mea et in muro meo
locum nominatum. meliorem a fi
liis et filiabus. Nomen sempiternum
dabo eis. et non deficiet.
Duo proposuerat. proselitos
et eunuchos. Prius loquitur
de eunuchis. dat eis precep
ta viuendi. et futurorum premia
pollicetur. et post eos venit
ad proselitos. illis quoque similia rep
mittens. Loquitur ergo eu
nuchis qui desperatione dixe
runt. ecce ego lignum arens.
ne se putent subiacere ma
ledicto quod sterilibus dictum est.
Maledicta sterilis que non

fiat semen in isrl̃. Si inquit custodierit sabbata mea. et de meis p̄ceptis ea elegerint q̄ volui. et nō ea q̄ p audientiū ībecillitate ꝯcessi. et fedus meū siue testamentū omni retinuerit fide. dabo eis ī domo mea et in tēplo meo. et ī muris firmissime ciuitatis mee. locū et nomē melius a filijs et filiab;. qd̓ nll'a obliuione delebitur. Qui sint eunuchi sup̄ dixim9. q̄ sollicati sūt ea q̄ dei sūt. de q̄b; loq̄tur et sapientia q̄ titulo salomōis scribit̓. Beata sterilis īmaculata q̄ nō cognouit stratū in delicto. habebit fructū in visitatione aīarū scarū. et eunuchus q̄ nō ē opatꝰ manu iniquitatē neq; cogitauit ꝯt̄ dn̄z mala. Dabitur eni eius fidei electa gratia. et pars ī tēplo dn̄i delectabilis. Hec sterilis v̄ginitate fecūda ē. Hic eunuchus regno celoꝝ vim facit. et violenter diripit illud. Iste custos ē sabbatorū. et nūq̄ faciet opa nuptiarū. Iste elegit q̄ dn̄s voluit. ut plus offerat q̄ p̄ceptū ē. ut nō indulgentiā apli ei9 s; volūtatē ꝯsideret. Iste tenet fedus dn̄i sempitnū. ut non ad tēpus vacet oratiōi. et iterū ad idipm reūtatur. s; et accepturū se nouerit eē ī domo dn̄i q̄ est eccl'ia ei9. locū optimū. Multe eni mansiones sūt apud patrē. Et q̄ eunuchus fuerit. et fecerit vniūsa q̄ sc̄pta sūt. habebit ī muris ei9 locū optimū. ut sit; t̄ris dn̄i efficiatur. et ī sacerdotali ꝯsistat ꝯ̄fdu. et p carnis filijs. mltos habeat filios sp̄iuales. Talē fuisse eunuchū. quē ihesus amauit plimū euāgelistā iohēz. ecclīasticē tradūt hystorie. qui recubuit sup pectus ihesu. q̄ petro tardius ambulāte eleuatꝰ v̄ginitatis alis cucurrit ad dn̄z. Qui ī secreta diuīe se natiuitatis īmerges. ausus ē dicē qd̓ cūcta scl'a nesciebāt. in p̄ncipio erat verbū. et verbum erat apud deū. et deus erat verbū. Hoc erat ī p̄ncipio apud deū. Satisfat igitur oīs cauillatio iudeoꝝ [al' iudeis]. et risui p̄bere se cesset. aperiēs semiuiris regna celoꝝ. cū pudicitia nō in debilitate sit corporis s; ī animi volūtate. Et filios aduene q̄ adheret dn̄o ut colant eū. et diligāt nomen ei9 ut sint ei in seruos. omnē custodientē sabbatū ne polluat illud. et tenentē fedus meū. adducā eos ī mōtem scm̄ meū. et letificabo

m 1

eos in domo or̄ois mee // Sep̄gi ta. Alienigenas q̄ additi s̄ut dn̄o seruire ei. et diligere nomen ei9 ut sint ei ī seruos et ancillas. et om̄s q̄ custodiūt sabbata mea ut nō violent ea. et tenēt testamentū meū. inducā illos ī montē meum. et letificabo eos ī domo or̄ois mee ¶ Post eunuchos trāsit ad alienigenas q̄s prius nomīauerat. et illis q̄z premia pollicetur. qd' si seruierit ei. et de seruitute trāsierint ad nom̄s illi9 caritatē. sint ei serui q̄lis fuit et apl̄s paulus. scribens ī pncipio epl̄arū suaꝝ. paulus seruus ihu xpi. et moyses famulus dei. Qd' autē ī sep̄gita additum est. et ancillas. obelo pnotauim9. Neqꝫ em̄ fieri potest. ut ī spūalibꝫ [al' domis] domibꝫ sit [al' sexum] sexus ulla diuisitas. cū ī xpo ihesu nō sit uir et mlier. s; om̄s ī eo unū sum9. De sabbato et federe sempitno sup̄ dixim9. Qui ergo hec fecerit. adducet eū deus ī mōte scō suo. et leticia afficiet ī domo oratiōis sue. Mons scūs aut dogmata ueritatis s̄ut trinitatisqꝫ ꝯfessio. aut ip̄e dn̄s ad quē ultīo tēpore iux' hūc eundē ysaiā et micheā pphaꝫ gentes plurime confluent.

Domusqꝫ or̄ois ecclesia est q̄ ī toto orbe diuiditur. et nō templū iudeoꝝ qd' breuissīs iudee tre artabatur angustijs. Holocausta eoꝝ et victime eoꝝ placebūt michi sup̄ altare meū. q̄a domus mea dom9 or̄ois vocabitur. cūctis pp̄lis ait dn̄s d̄s. qui ꝯgregat dispsos isl'. Adhuc congregabo ad eū ꝯgregatos ei9. Om̄s bestie agri venite ad deuorandū. vniūse bestie saltus // Sep̄gīta. Holocaustomata eoꝝ et victime erūt acceptabiles sup̄ altare meū. Dom9 em̄ mea dom9 or̄ois vocabit' cūctis gentibꝫ dicit dn̄s. q̄ ꝯgregat dispsos isl'. q̄a ꝯgregabo ad eū ꝯgregatione. Om̄s bestie fere venite. comedite om̄s bestie saltus ¶ Differentiam hostiaꝝ et holocaustoꝝ ī leuitico plenius discim9. Holocausta s̄ut. q̄ sup̄ altare ītegra ꝯcremantur. Victime et hostie q̄rū pars offert' altai. pars sac'dotibꝫ traditur. Nō est ergo credendū qd' alienigenaꝝ et eunuchoꝝ hostie. ritu iudaico requirātur. s; hoc scire debem9. qd' holocaustomata eunuchi offerūt. qui totos se ꝯsecrāt deo. Victimas autē alienigene. quia

ad tēpus vacant orationi. de
quibꝫ loquitur deus Hostia laudis
glorificabit me. Et ī alio loco
Immola deo sacrificiū laudis
De hiis victimis et holocaustis
ꝑ osee dn̄s loqbat' Misericordiā
volo et nō sacrificiū. sciencia
dei plus q̄ holocausta. q̄ offe
runtur sup altare dn̄i. qd' io
hānes ī apocalipsi ī celo se
vidisse testatur. sub quo erant
anime martirū ex quo vn9
de seraphin carbonem forci
pe cōprehensū. ad ysaie detu
lit labia purganda. Hoc est
altare et hoc tabnaculū. ad
cui9 similitudinē oīa ī exodo facta
referuntur: ī q̄bꝫ oblate sūt
victime spūales deo. Alioquī
de ~~spūalibꝫ~~ hostiis corporalibꝫ
et holocaustis. sup ide ꝓpha
testatur dicēs Ut qd michi
multitudinē victimarū vestrarū
dicit dn̄s? plen9 sū. Holo
caustomata arietū et adipē
agnorū. et sanguinē hyrco
rū et thaurorū nolo Dom9
enī mea dom9 orōis vocabit
cunctis ꝑplis. nō vni genti iudee.
nec ī vno iherusolime vrbis
loco. sꝫ ī toto orbe trarū. neq̄
q̄ taurorū et hyrcorū et arie
tū. sꝫ orationis Quo testimonio
dn̄s vsus ē. loquēs cōtra eos
qui spiritus scī sub nomine co
lumbarū ī teplo dona vēdebāt.

et sedebāt ī cathedris pestilen
cie. et habebāt mensas nummu
lariorū. oīa facientes turpis lu
cri gratia. nescientes illud qd'
scriptū ē. gratis accepistis g̃
tis date Hec autē futura
dn̄s repromisit. qui cōgregat
dispsos isrl'. ad quos et petr9
aplus scribit epl̄am Et de q̄bꝫ
euāgelista loquitur. hoc autē
a semetipso nō dixit. sꝫ cū essꝫ
pōtifex anni illi9 ꝓphauit.
q̄a ihesus moriturus erat ꝓ
gente. et nō tantū pro gēte.
sꝫ et ut filios dei qui erant
dispsi cōgregaret ī vnū. īple
returqꝫ qd' dictū ē. cōgrega
tio ꝑplorū circūdabit te. et apt̄
hac ī altū cōuertere Congre
gatis autē ꝑ aplos reliquiis
isrl'. et ī vnū redactis grege.
hiis qui fuerant ante dispsi.
oīs bestie ꝓuocant' ut ve
niat et deuoret isrl'. eos vi
delꝫ qui credere noluerūt. de
q̄bꝫ et aplus ait Venit enī ꝑue
nit sup eos finis Et dn̄s ī
euāgelio Cū autē videritis
circūdari ab exercitu iherusalē.
tūc scitote qd' aduenerit eius
desolatio Siue hoc dicendū qd'
bestiis ad deuorandū traditi
sūt. quod (al' quas) detestatur ꝓpha di
cens. ne tradas bestiis aīam
cōfitentē tibi. De hiis tropo
logice bestiis q̄ parte quādā

dnī devorat. et sup legim9 syria ab ortu solis. et grecos ab occidente. q devorat isrl' toto ore Et i iheremia Ouis errās isrl'. leones eiecerūt eā Prim9 devoravit eā rex assur. et novissimus ɔfregit ossa ei9 rex babylonis Potest et hoc dici. qd' cū ppl'o isrl'. omnide pius gētes provocētur ad fidē. ut desertis saltibz qui de exitu absalon plimos occiderūt. veniat ad ecclesiā. et comedat celestē panē. agniqz saturētur carne :

Speculatores ei9 ceci oms. nescierūt vniuersi. canes muti nō valētes latrare. vidētes vana. dormiētes et amātes sompnia. et canes impudētissimi nescierūt saturitatē Ipi pastores ignoraverūt intelligentiam. oms i via sua declinaverūt. Vnusqsqz ad avariciā suā a summo usqz ad novissimum Venite sumam9 vinū. et impleamur ebrietate. et erit sicut hodie sic et cras. et mlt'o amplius ¶ Septuaginta. Videte quomō excecati sūt oms. nō cognoverūt vniuersi canes muti. nō potuerūt latrare Sompniantes lectulū. amātes dormitatiōez. et canes impudētes anime ignoraverūt saturitatem. et sūt mali. nescientes itelligentiā Oms vias suas secuti sūt. vnusqsqz simul a summitate ei9 Venite sumam9 vinū. et inebriemur. et sit talis dies crastina. magna amplius nimis ¶ Vt oms inqt bestie saltus veniāt. et devoret ɔgregatos. sive ut i locū iudeorū gentiū turba succedat. speculatores eoꝝ i causa sūt. scribe videlz et pharisei. q oms ceci nescierūt dnm̄ salvatorē. nec lucem vo[...]luerūt videre presentem. ad qs dn̄s loqbatur Stulti et ceci. quid ē plus. aurū an altare qd' scificat aurū? Et iterū Duces ceci culicē liquātes. et camelū glutiētes Et cecus cecū ducēs. ambo in foveā cadūt Qd' autē magistri speculatores vocent'. et supra legim9 In eo eni loco ubi lxx septuaginta dixit'. vox custodū tuoꝝ elevata ē. i hebraico scptū est vox speculatoꝝ tuorū De qbz erat ihezechiel cui loqt' deus Fili homis. speculatorē dedi te domui isrl' Sz illi speculatores nō erāt ceci. deniqz appellabant' vidētes Isti autē de quibz pph'a nūc loquit'. nō solū speculatores ceci. sz et canes muti appellat'. nō valētes latrare Qui eni gregē dnī custodire debebāt. et lupos abigere. et latrare p dn̄o. diligūt sopnia. et demoniacis

visionibz delectantur Et ipsi canes
Nō possūt loqui veritatē. sz
vniuersa medacia Nec hoc
fine cōtenti sūt qui ī custodia
gregis dnī dormiebāt et late
re nō poterāt. et amabant
cubile. p q voluptas corporis
indicatur. sz apud suos īpude
tes. anime nesciert saturita
tē. q nūqͣ suo saturatur errore.
qui deuorat plebē dnī sicut
escā panis et domos viduarū.
guleqz ac libidini seruiunt
Nō enī possūt dicere. mada
tū dnī lucidū illuminās oclos.
nec nosse qd scptū ē Sapien
tia hoīs illuīat faciē eius
Et canes muti adūsū īimi
cos. de qbz scptū ē Nolite scīn
dare canibz Et canes dormi
entes q nesciūt esse pceptū.
ne dederis sōpnū oculis tuis.
et palpebris tuis dormitatioēz
Et rursū Vigilate qa nescitis
qua hora dns vester venturus
sit Et ideo locū dātes diabo
lo. canes īpudētissimi sunt.
qui nūqͣ saturātur Vomūt
enī qd comederit. et reuītūr ad
vomitū suū De qbz et petrꝰ
aplus loqr Accidit illis verū
illud pūbiū Canis reuersus
ad vomitū suū. et sus lota
ī volutabro luti Quos specu
latores et canes. eosdē esse pas
tores sequēs sermo demostrat

Ipsi pastores ignorauerūt itelli
gentiā Verbū enī hebraicum
raim. qd qtuor litteris scribit.
res. et ain. et ioth. et mem. si
legatur. roim. pastores. si ra
im. pessimos sonat Hoc dixi
mus. ut varie intptatiōis cau
sas mostrarem9 Omīs enim
sua qsierūt. et nō q dei sunt.
nec ambulauert p viā dnī.
de qua scptū ē. qrite q sit via
bona et ambulate ī ea. sed
iuxͣ qd ī iudicū volumīe legi
tur. nō erat rex ī isrl. vnus
qsqz qd rectū sibi videbatr hoc
faciebat. et pprios seqbatur
errores Ad qz sequitur vnus
qsqz ad auaricia suā. a sūmo
usqz ad nouissimū venite su
mam9 vinū. et īpleam9 ebrie
tate. et erit sicut hodie sic et
cras. et mlto amplius. in
septgīta intptibz nō habetur.
sz ex hebreo additū stellis illu
minatibz pnotatur Deniqz
hos vsiculos nullus ecclesiasti
coꝝ intpretū disseruit. sz qsi
patentem ī medio foueā trās
iliūt atqz trāsmittūt Ad au
tem dicit. hoc est Quoniā via
dnī declinates. pprias semitas
sūt secuti. ppterea ardet aua
ricia. a sūmo usqz ad nouissi
mū. a pncipibz usqz ad plebē.
ut postqͣ ceperit pcutere cōser
uos. et bibere ac comedere cū

91

m 3

ebrijs. dicat venite sumamus
vinu. et impleamur ebrietate.
manducem9 et bibam9. cras
em moriemur Et eit ait sicut
hodie sic et cras. et mlto aplius
us Hoc e qd sup dixit. nescie
runt saturitate. nec pterita vo
luptate satiant. sz futuras de
licias parat. mlto maiores q
qbz pus fruiti fuerat. Sz si
hoc de pncipibz dicat iudeoru.
ppt quos plebs dni a bestijs de
uorata est. vitem9 exempla
peior nec inebriemur vino
in quo est luxuria. nec volup
tatibz obruamur. nec muti
ad loquendu gt adusarios. in
nros rabidi canes sim9. sz dei
potius q nras seqmur vias.
et audiam9 scriptura monete
Sapite de dno i bonitate Et
iteru Intelligentia optima
est hijs qui faciut ea Et si
canes fuim9. no desperem9
salute. audietes uba chana
nee dicetis ad dnz Etia dne.
et catelli edut de micas que
cadut de mesa dnor suoru
Ob qua causa misdiaz cose
cuta audit a dno O mler
magna e fides tua. Fiat tibi
sicut vis Poterat em dicere
cu ppheta. via madatorum
tuor cucurri Et iteru De
duc me i via recta. Cap
Quiqgesimu septimum

Iustus perit. et nemo e q reco
gitet i corde suo Et viri mi
sericordie colligut. qa no est
qui intelligat A facie em
malicie collect e iustus Ve
niat pax. et requiescat i cubi
li suo. qui ambulauit i di
rectioe sua // Sepsita Vi
dete quomo iustus perit. et
nemo recogitat corde. et vi
ri iusti tollut. et neo csideat
A facie em iniqtatis ablatus
est iust Erit em i pace se
pultura ei9. ablata e de me
dio ¶ Pter speculatores ce
cos. et canes mutos. qui ipi
pastores sut nescietes itelli
gentia. nec psentibz saturat
voluptatibz. sz semp pparat
ad futuras. iust perit. de
quo dixit vxor pylati. nichil
tibi sit et iusto illi Qui lotis
manibz. inocens su ego igt
a sanguie iusti hui9 In quo
csiderandu e. qd ubu pditiois
de quo sepe heretici calupnia
faciut qd interitu significet
et abolitione ipetuu ponat
sup xpo. cui9 vtiqz pditio p
secutiois magnitudine. et no
fine monstrat substantie
Et nemo est ait q recogitet
i corde suo. siue reponat Ne
qz em fieri poterat. ut ceci
et muti videntes vana et
amates sopnia. ignorateqz

intelligentiã atq; sapientiam.
cogitaret ea q sut dei Qd' q;
sequitr. et viri misedie siue
iusti colligutur atq; tollutr.
aplos significat qui interfici
untur ab impijs. et a dño
ɔgregatur Causas q; reddit.
cur interfectus sit iustus atq;
sublatus dicẽs A facie em ma
licie collectus est iustus. ut ma
la seculi nõ videret. siue ꝓpt
maliciã hoim. quorũ ipse pec
cata portabat. et ad patrẽ
victor ascendit Qd' autẽ iux
hebraicũ dicitr. veniat pax et
requiescat ĩ cubili suo. am
bulet ĩ directiõe sua. sensus
q̃de ꝑspicuus est. s; ubor cõ
sequentia q ĩ sue lingue stat
ydiomate. apud nos videtur
esse turbata Qd' autẽ dicit.
hoc est. Veniat pax iusti quã
ascendẽs ad patrẽ aplis dere
liquit dicẽs Pacẽ meã do vo
bis. pacẽ meã relinquo vobis
Cũq; pax xp̃i q exsuperat
oẽz sensũ venerit. requiescũt
apli ei9 ĩ cubilibus suis. et
mors eorũ requiescet Ex quo
ostendit mrtires nõ perire
s; vincere. et etña sede requi
escere Ipe vo cui9 pax est.
et cui9 apli requiescut ĩ cubili
bus suis. ambulauit ĩ direc
tione sua. recto itinere victor
ad patrẽ ascendẽs Porro qd'

in sepẗgita legitur. a facie ma
licie ablatus ẽ iustus. erit ĩ pace
sepultura ei9. ablata ẽ de me
dio. omẽ refertur ad xp̃m
absq; ɔmixtiõe ꝑsone aplorũ.
cui9 sepultura in pace ẽ. et
sublata de medio Neq; em
caro ei9 vidit corruptionẽ.
nec ꝑmansit ĩ sepulchro. qui
est inť mortuos liber. dicẽte
angelo ad mlieres Quẽ qri
tis? Jhesum? Nõ ẽ hic Ve
nite et videte locũ ubi posi
tus erat dñs Judei hec et ce
tera q sequuntur. ul' gnaliter
de oibz iustis arbitrantr itel
ligi. quorũ manasses fudit sã
guinẽ. et ipleuit ihrlm a porta
usq; ad portã. ul' ẽte ysaiam
de sua ꝓphare morte. qd' serrã
dus sit a manasse serra lignea.
q apud eos certissia traditio ẽ.
Vnde et mror plimi. illud qd'
de passione scor ĩ eplã ad he
breos ponitr Serrati sut. ad
ysaie referut passionem

Explicit lib' quitusdecimus.

Incipit sextusdecimus.

Egregia disertissimi oratoris sententia ẽ. felices

essent artes si de illis soli artifices iudicarent. At ne a prophanis tantum videar sumere exemplum. nimirum hoc illud est. quod aliis verbis propheta demonstrat. Beatus est qui in auribus loquitur audientium. Qua felicitate tu filia eustochium me compotem esse fecisti. Nam cum anterioris libri prefatiunculam legeres. in qua asserui apostolos et evangelistas ea tantum de septuaginta interpretibus. vel suis vel eorum verbis ponere testimonia. que cum hebraico consonarent. si qua autem ab aliis addita sunt. omnino negligere. illico michi non parvam questionem detulisti. quod scilicet octo versus qui leguntur in ecclesiis. et in hebraico non habentur. tercii et decimi psalmi apostolus usurparet. scribens ad romanos. Sepulchrum patens est guttur eorum. linguis suis dolose agebant. venenum aspidum sub labiis eorum. Quorum os maledictione et amaritudine plenum est. veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem. Contritio et infelicitas in viis eorum. et viam pacis non cognoverunt. non est timor dei ante oculos eorum. Quod cum audissem. et quasi a fortissimo pugile percussus essem. cepi tacitus estuare. et stuporem mentis vultus pallore signare. Hebreus igitur ex hebreis. secundum legem phariseus. eruditusque ad pedes gamaliel. aut ignoravit hec. aut eorum qui lecturi erant abusus est ignorantia. Quorum alterum ineruditi. alterum callidi est ad maliciam. nec eius qui dixerit. et si imperitus sermone. non tamen scientia. Et iterum. In simplicitate et sinceritate annunciavi vobis verbum. Tandem in memet reversus. unius diei spatium postulavi. ut responsio mea nequaquam argumentum humani esset ingenii. sed fructus assidue lectionis. Itaque omnem scripturam mente perlustrans. animadverti. quod sicut omnis pene ad romanos epistola de veteri structa est instrumento. sic et hoc testimonium de psalmis et ysaia esse contextum. Nam duo primi versus. sepulchrum patens est guttur eorum. linguis suis dolose agebant. quinti psalmi sunt. Illud autem quod sequitur. venenum aspidum sub labiis eorum. centesimi tricesimi noni psalmi est. Rursusque quod dicitur. quorum os maledictione et amaritudine plenum est. de nono psalmo sumptum est. Tres autem versiculi qui sequuntur. veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem. contritio et infelicitas in viis eorum. et viam pacis non cognoverunt. in ysaia repperiri. Quos in sextodecimo explana-

tionis ei9 libro. que nūc dictare cupio. expositurus sū Vltim9 autē versus id est octau9. nō est timor dei ante oclos eorū. tricesimi qnti psalmi pncipiū est. Nec ī hoc cuiq̄ videatur esse diuisū. si qd' ī suis locis numero dicitur singulari. ab aplo pluralit̄ ponat̄. q̄ scribebat ad plīmos. et ī vno sensu mlta ggregauit exepla. Arbitror soluta qstione tua. et mnā regula sup tnslatione veteris instrumēti. gueissam magis esse q̄ motā. et nō tā aplm de psalmo tricesiō sup sisse. qd' ī hebraico nō habet̄. q̄ eos qui arte gtexendarū int' se scptura. apli nesciebāt. aptū qsisse locū ubi assūptu ab eo poneret testioniū. qd' absq̄ auctoritate scpture po situ putabāt Deniq̄ oms grecie tctatores. qui nobis eruditiois sue ī psalmos gmētarios reliqrūt. hos v̄siculos veru ānotant atq̄ pterēut. liquido gfitentes ī hebraico nō haberi. nec esse ī sepqita itpretibz. sz ī editioē vulgata q̄ grece koīn dicit̄. et ī toto orbe diuisa ē Sz ia tēpus ē ut cepto incūbam9 operi. et reliqua prosequamur :·

Vos autē accedite huc filij auguriatricis. semen adulteri et fornicarie Sup quē lusistis ? Sup quē dilatastis os et eiecistis lingua ? Sepqita. Vos autē accedite huc filij iniqui. semen adulterorū et meretricis In quo illusistis ? Sup quē aperuistis os vestrū. et sup quo eiecistis filij iniqtatis lingua vestrā ? ¶ Sublato iusto cui9 sepultura ī pace est. īmo sublata de medio. vos qui estis filij iniqtatis accedite ad me. et audite q̄ dicā Quomō eni qui facit iniqtatē seru9 ē iniqtatis. sic q̄ iuxta iudā ꝓditorē fili9 ē ꝓditiōis appellari potest filius iniqtatis Deniq̄ scptū est de dn̄o saluatore Et fili9 iniqtatis nō apponet ut affligat eū Pro iniqtate siue iniquo qd' sepqita tnstulerūt. theodocio ipm verbū hebraicū posuit. onema. qd' nos iuxͣ symachū ī auguriatrice vertim9. qd' scilz semper isrlz q̄ ē mater audientiū. ydolatrie dedita fuerit Quobrem appellat eos semen adulteri siue adulteroꝝ de q̄bz dictū ē Et methabāt̄ ī ligno et lapide At meretricis. haud dubiū q̄n eandē significet de q̄ sup̄ legim9 Quomodo facta ē meretrix ciuitas fidelis syon ? Sup quē inquit

lusistis conspuentes faciē ei9. bar
baꝗꝫ vellentes. et sup quē dila
tastis et aperuistis os vestrum
et linguā eiecistis dicētes. Sama
ritan9 es et demoniū habes? Et
iterū Iste nō eicit demonia nisi
i beelzebub principe demonior̄.
Et postea i passione Crucifi
ge crucifige talē Et rursum
Sanguis ei9 sup nos et sup fili
os nr̄os Et alibi Vah. q destru
it templū dei. et i triduo istau
rat illud Alios saluos fecit.
se ipm saluū facere nō potest
Descendat nūc de cruce. et cre
dim9 ei Nunquid nō vos fi
lij scelesti. semen mendax? Qui
consolamini in dijs subter omne
lignū frondosū. imolātes par
uulos i torrētibz subter immi
nētes petras ¶ Sepcsita Nō
ne vos estis filij pditiōis. se
men iniquū. q vocatis ad ydo
la subter frondosas arbores.
imolātes filios vr̄os. i vallibz
i medio petre? ¶ Vos iḡ qui
ista fecistis q̄ preteritg sermo nar
rauit. qui estis filij scelerati
siue pditiōis. q̄lis fuit et iudas
proditor. qui appellatg ē fili9
pditiōis Et semen iniquū siue
mēdax atꝗꝫ mēdacij Qui de
lectamini i dijs subter omī fron
dosa arbore. et imolatis filios
vr̄os i torrētibz De quo et regū
ac paralipomenon narrat

hystoria. qd' imolauerit dijs fili
os suos. et i igne consecrauerit.
Qd' q̄dē et ahab regē isrl'. et ma
nassen regē iuda fecisse non
dubiū ē. qui parricidio libero
rū ad cpharū sāguinē puene
rūt De quo et osee Immola
tis ait hoīes vituli eni defece
rūt. siue ut i hebreo scriptū ē.
imolātes hoīes vitulos adorātis
Et i psalmis plenig scribitur
Commixti sūt inī gētes et didi
cerūt opa eor̄. et seruierūt
sculptilibz eor̄. et factū ē illis
i scandalū Et imolauerūt filios
suos et filias suas demonibz. et
effuderūt sāguinē inoxiū. san
guinē filior̄ et filiar̄ suar̄. et
imolauerūt sculptilibz chanaan.
et infecta ē t̄ra i sanguinibz.
et polluta ē i opibz suis Cū
ergo manifesta sit hystoria.
qd' filij sint scelesti infectores
xpi ista facientiū. occurrit q̄stio.
quomō filij dicātur filij pditio
nis. aduersū eos q volūt diuisas
esse naturas. aliā q perdita sit
et mala. et saluari nequeat.
et aliā bonā q perire nō possit
Si enī ut illi putāt filij pditio
nis nature sūt pessime. quomō
iunctū ē qd' prius pditū fuerat?
Denique i parabolis penitentiū.
et ouis pdita de centū ouibus.
et dragma q de decē perierat
repperiūtur. et fili9 pditg inuenitur.

de quo ad maiorē natu dixerat
pater. iste frater tuus perierat
et īuentꝰ ē. mortuus erat et re
uixit. Nuq̄ enī perit nisi qd
p̄us saluū fuit. et nuq̄ mo
ritur nisi qd ante vixerat. Ergo
isti q̄ nūc appellātur filij pdi
tiōis siue inīqtatis ac sceleris.
ꝓprio vicio dereliqūrūt deū: et de
filijs dn̄i. filij pditiōis esse ce
perūt. dicēte ad eos hoc eodē
ꝓph̄a Dereliquistis dn̄m. et ad
iracūdiā ꝓuocastis scīm isrl̄.
¶ Possum9 hec scd̄m tropolo
giam et sup hereticas accipere.
qui filij pditiōis sūt. et semen
pessimū siue mendacij. ab ini
tio enī mendaces sūt sicut dya
bolus. qui ē pater oīs mēdacij
Isti vocāt eos q̄s deceperīt. ad
ydola siue ad simulachra dog
matū suoꝝ. subter frondosas
arbores. atq̄ nemorosas volup
tates suas. illis et delicias pol
licētes. siue celātes ī puritates
suas Vnde et adā postq̄ pecca
uerat abscondit se ī paradyso.
subter arborē: ne dei pateret
aspectui Nec dubiū ē quin
istiusmodi pditiōis filij. et se
men iniquū. habeat filios
plīmos. q̄scūq̄ deceperit. et
occidat ī frondosis vallibꝫ. et
ī baratro ī pietatis. subtꝰ īmi
nētes petras q̄ semp minātꝰ
ruinas. q̄ p diūsitate mēdacij.
et varietate dogmatū p̄sōꝝ
plures appellātur petre. Nos
autē vnā petrā habem9. que
semp sequtur p̄plm dei. de qua
bibebat quondam p̄plus isrl̄.
qn̄do familiaritāte dn̄i fruebatꝰ
In partibꝫ torrētis pars
tua Hec ē sors tua. et ipsis
effudisti libamen. obtulisti sa
crificiū. Nuqd sup hijs non
indignabor? Sepꝰgīta. Hec
ē pars tua. hec ē sors tua. et
illis effudisti libamīa. et hijs
ꝑparasti hostias Sup hijs er
go nō irascar? ¶ Ysaie
tēporibꝫ queniūt que dicūtꝰ.
Dn̄s enī mōtes. valles. atq̄
torrentes. pleni erāt cultu de
monū. de quibꝫ loqtꝰ ihermias.
qd patres ac filij ligna cōpor
tent. ignēq̄ succendāt. ut fa
ciat chanonas milicie celi.
cōterentibꝫ feminis atq̄ mis
cētibꝫ simile adype. ut ipsū
deū ad iracūdiā ꝓuocarent
Nullq̄ dubiū q̄n placentas
significēt. siue crustula ma
nu artificis ꝑparatā Hoc enī
ī ligua nr̄a chanonas sonat
De hijs ex dn̄i ꝑsōna ꝓph̄ali
spītu ꝑcinebat moyses ī cāti
co deuteronomij Irritauerūt
me ī dijs alienis. et ī abho
minatiōibꝫ suis ad iracūdiā
ꝓuocauerūt Immolauerūt
demonijs et nō deo Et hoc fe

cerūt ꝓp'a volūtate. q'a ī suo
ↄsistit arbitrio bonū malūue
eligere Demiqȝ hijs qui se
deo ūtutibȝ obtulerit dicitur
Elegit nobis hereditatē suā.
pulchritudinē iacob quā di
lexit Et ī alio loco facta est
pars dn̄i ꝓplus ei9 iacob. fu
niculus hereditatis ei9 israel
Et ī actibȝ aploꝝ refertur. qd'
ī parte sorteqȝ pauli et sylee
plurimi se dederit Qui autē
fuerit pars et sors dn̄i sicut
leuite. habebūt partē deū.
et dicere poterūt cū dauid.
pars mea dn̄s ¶ Que pos
sum9 et sup hereticor̄ psona
accipere Ipsi enī dimisso
cultu dei error̄ suor̄ simula
chra venerātur. et illis offe
rūt victimas. ac libamina
diffundūt. Facietes abscodi
te q turpe est dicere. et cap
tiuas ducētes mulierculas
oneratas pctis. q ducūt' va
rijs desiderijs. semp discētes
et nūqȝ ad scientiā veritatis
puenientes Cū igit' ista in
vtraqȝ ipietate faciāt impij.
rōne iustū ē. dei gt' eos ira
cūdia puocari. Sup mō
tem excelsū et sublimem po
suisti cubile tuū. et illuc as
cendisti ut imolares hostias
Et post ostiū et retro postem.
posuisti memoriale tuum

Sexaginta siliter ¶ Qd'
ī excelsis mōtibȝ collibusqȝ dijs
gentiū. isrl' hostias imolarit.
et qsi pcacissima meretrix
cūctis deonibȝ diuaricarit
pedes suos. sacra narrat hys
toria. nullusqȝ fuerit loco qui
nō ydolatrie sordibȝ ignatus
sit. ī tantū ut post fores do
mor̄ ydola poneret. qs do
mesticos appellāt lares. et
tā publice qȝ priuatim aīar̄
suar̄ sanguinē fuderit Hoc
errore et pessima ↄsuetudie
vetustatis. mltarū ꝓuīciar̄
vrbes laborāt. ipa qȝ roma
orbis dn̄a in singulis insulis
domibusqȝ tutele simulachrū
cereis veneratur ac lucernis.
quā ad tuitionē ediū isto
appellāt nomie. ut tā intrā
tes qȝ exeuntes domos suas
moliti semp ↄmoneāt' erroris
Heretici qȝ quor̄ cor eleuat'
ī supbia. et qui ecclesiastica
hūilitate ↄtepta. sibi excelsa
ꝓmittūt. ascendūt dogmatū
suor̄ mōtes sublimissimos.
et illic suū deonibȝ cubile ꝓ
stituūt Et qa sedȝ aplhar̄ co
uersi sūt retrorsū. imitātes
vxorē loth mutātur ī statuā
salis. habentes ymaginē eccle
siastice ↄditure. et saporem
penitus nō habētes Qui pro
iciūtur foras et ī nichili vti

les sūt: nisi ut auctor pedibus
conculcentur. Quamobrē monet
dn̄s ī euāgelio. ut qui aratri
stiuā tenet. post tergū nō re
spiciat. Quia iuxta me disco
operuisti. et suscepisti adulte
rū. dilatasti cubile tuū et pe
pigisti cū eis fedus. Dilexisti
stratū eorū manu apta. et or
nasti te regi. vnguēto. et mul
tiplicasti pigmēta tua. Misis
ti legatos tuos procul. et humilia
ta es usq; ad inferos // Sepª
ta. Putabas q̄a si a me re
cessisses. plus aliq̄d haberes.
Dilexisti dormiētes tecū. et
multiplicasti fornicatiōēz tuā
cū eis. Multosq; fecisti procul
a te. et misisti legatos ultra
terminos tuos. et humiliata es us
q; ad inferos. ¶ Primū hebrai
cū disseram9. q̄d ī hoc loco
multū distat a sepª. Ad
quā sup̄ dixerat. sup montē
excelsū et sublimem posuisti
cubile tuū. et q̄si meretricem
arguerat ī introitu domorū.
et locis tenebrosis post ostia
constitutā. ut quicūq; edes vellet
intrare. haberet ante oculos
expositā voluptatē. eandem
nūc q̄si vxorē adulterā argu
it atq; cōfutat. q̄d dormiēte se
cū viro. clam adulterū susce
perit. et discooperuerit palliū.
ymo dilatauerit stratū suū.

et fecerit pactū q̄si dotis istru
menta cōficiēs cū adulteris. Hoc
autē dicit. ut ostēdat q̄d nō
solū ī agris et domibz ydola
coluerint. sz ī tēplo q̄z posuerit
simulachrū baal. Vnde ieze
chiel q̄ꝰ perfosso pariete vidisse
se dicit. Dilexisti inq̄t stratū
eorū manu apta. ut nō eru
bescēs ī ṗc̄o tuo. nec fornica
tiōis cuperes abscondere t̄pitu
dinē. sz tota libertate peccares.
Et ornasti te regi vnguento.
et multiplicasti ydola tua. Et
est sensus. Varia ornamenta
cōsisti. ut et visu et odore ad
ulteros prouocares. Quod autem
dicit. ornasti te regi. dupliciter
intelligit̄. Aut regi deo. dū
hijs ornaris q̄ ille dederat. et
ydolis cōstitueris. Aut certe
regi ydolo amonitarū. q̄ appel
latur moloch. et ī lingua nrā
regē sonat. que iuxta sepª
ī alijs locis melchom legim9.
Et misisti legatos tuos procul.
ut nō solū ī vicinarū gentiū
ydolis. sz et ī longe positarū
haberes studiū fornicādi. Sig
nificat autē babylonios deos
et egyptios. Et humiliata es
aut usq; ad inferos. nō ea hu
militate q̄ ī laude est. sz qua
amon thamar sororē suam
humiliauerat. Et reuera gran
dis humilitas. ymo usq; ad infe

ros precipitatio. de luce et cul
mine castitatis. in tenebras lu
panaris. imo in baratrum libi
dinum precipitari. tu dicitur in alio
loco Usque ad inferos deducens
¶ Iuxta septuaginta in hiis que disso
nant. hic michi sensus videtur
Putasti meretrix quod si a me
recessisses. et iunxisses te ama
toribus tuis. plus aliquid invenires
Cui per ihezechielem deus loquitur
Omnibus meretricibus datur mer
cedes. tu autem dedisti amatori
bus tuis mercedes. et in te puer
sum factum est istud Non solum enim
nichil accepisti ab amatoribus
tuis: sed etiam ea que a viro acce
peras. perdidisti. Unde sequitur
dilatasti cubile tuum. et pepi
gisti cum eis. in septuaginta non habe
tur Hec dilexit dormientes
secum speculatores cecos. et ca
nes mutos. qui dormientes vi
dent sompnia vanitatis Et mul
tiplicavit fornicationem suam.
ut non semel nec cum uno. sed
frequenter et cum pluribus misceretur
Propter quod multos fecit longe
a se recedere. vel angelos qui
in eius presidiis erant. vel sanctos viros
qui ab huiusmodi meretricis
consortio recesserint. Quod quidem
et de hereticis possumus dicere.
qui derelicto deo. suos sequun
tur errores. et putant se aliquid
plus habere. cum sequentes men

dacia perdiderint veritatem. et
multiplicaverint fornicationem
suam. non in uno dogmate sed in
pluribus: et fecerint a se ecclesia
rum presides angelos recedere.
Qui non contenti fornicatione vi
cina. mittunt legatos ultra
terminos suos. ad gentilium dog
mata. et errores gentium bar
barorum. ut novitate sermo
num decipiant audientes In
multitudine vie tue laborasti.
et non dixisti quiescam Via ma
nus tue invenisti. propterea non
rogasti ¶ Septuaginta. Multis
itineribus tuis laborasti. et non
dixisti desinam Confortata fe
cisti hec: propterea non rogasti me
¶ Qui ambulat in una via
et regia non laborat De qua
per moysen precepit deus Via
regia ambulabis: et non de
clinabis ad dexteram neque ad
sinistram Una via est veritatis.
que dicit in euangelio. ego sum
via et veritas et vita. et mul
te mendaciorum vie. per quas nunc
ambulasse arguitur ihrlm Quarum
viarum deus sciens differentiam.
supra loquitur ad errantes Non
sicut vie mee vie vestre Qui
dicunt domino confitentes. declinare
fecisti vias meas a viis tuis
Cognita igitur una via re
gia. videamus que dextre vie
sint et sinistre per quas prohibemur

No

incedere Via regia temperata
est. nec plus habens nec minus.
verbi gratia. Via recta et
regia. prudentia est. Decli
namus ad dexteram. si plus sapi
amus quam oportet sapere. et
prudentiam calliditate tele
mus. qua serpens prudentior
erat omnibus bestiis in paradyso.
et filii huius seculi prudentiores
sunt filiis lucis. Ad sinistram
divertimus. quando stulti sumus.
et minus sapimus quam necesse est
De quibus dictum est. Dixit stul
tus in corde suo non est deus
Pietas quoque et vera religio. via
regia est. Declinat ad dexte
ram. qui superstitiosus est. et
meretur audire. ne sis mul
tum iustus Ad sinistram qui
negligit cultum dei. et inter
hedos hyrcosque numeratur
Liberalitas quoque et dispensatio.
virtus maxima est. a qua
declinat ad dexteram qui parcus
est. et non solum aliis. sed nec sibi
quidem tribuit quod necesse est
Ad sinistram. qui comedit sub
stantiam suam cum meretricibus. (al' in)
et dicat cum istis manducemus
et bibamus. cras enim moriemur
Fortitudo etiam atque constantia.
via regia est. a qua declinat
ad dexteram qui temerarius est
et pertinax. ad sinistram. qui
formidolosus et pavidus.

Unde vir sanctus per viam rectam
gradi cupiens. deprecatur. Deduc
me domine in via recta. Et in alio
loco. Notam fac michi domine vi
am in qua ambulem. quia
ad te levavi animam meam
Istiusmodi via et alibi via
bona scriptura commemorat. Que
rite viam bonam et ambula
te in ea. et invenietis purifi
cationem animarum vestrarum. Iherusalem
ergo propterea humiliata est usque
ad inferos. quia in multis viis
ambulavit. neque dixit emen
dabo errorem penitentia. sed e con
trario. confortabor in cepto. nec
curabo sententiam commonentis
Averte pedem tuum a via aspe
ra. et guttur tuum a siti. De
nique sequitur. At illa respondit.
anaricume. id est aquam vilem.
quod nunc verbo alio dicitur confor
tabor. Et quia fecit hec quod preteri
tus sermo narravit. ideo non
est domino deprecata. in suis magis
viribus quam in deo habens fiduciam
Porro quod iuxta hebraicum posuimus.
viam manus tue invenisti. prop
terea non rogasti. hunc habet
sensum Quia rebus omnibus habun
dasti et affluxisti divitiis.
ideo dominum neglexisti. Quas di
vicias et salomon habere de
trectavit. ne oblivisceretur dei
Et ad sodomam per ezechielem
dicitur. quia satu rata sit

96

pambus. ppterea supbisti Non
solu aute diuitie: sz et paup
tat probat hoiez Vnde supra
sc'ptu e. pbaui te i camino
paupptatis In quo et laza
rus pbat9 e paup. qui
egestate simul debilitateq3
sustinuit Pro quo sollici
ta timuisti quia metita es.
et mei no es recordata. neq3
cogitasti i corde tuo Quia e
go tacens et qsi no vides. et
mei oblita es // Sepgita Que
times pterrita es. et metita es
michi. nec recordata es mei.
neq3 posuisti me i mete tua.
et i corde tuo. et ego te videns
despicia. et me no timuisti.
¶ Quia plenis horreis habes
fiducia i diuitijs tuis. et roga
re me noluisti: ideo timuisti
plimos Non eni potuisti dice.
dns auxiliator meus: et ego
despicia inimicos meos Et ite
ru Dns illuiatio mea et sa
lus mea. que timebo? Qd' et
si qn metis tue ostientia dice
voluisti aliqndo. mentita es
Quomo eni me poteras iuo
care q mei no habebas memo
ria. neq3 cogitasti vnqa pre
cepta dicentis. honora dnm
et ofortaberis. et absq3 illo
nullu metuas? Ego eni su
qui iux' symachu et aqla
semper tacui pcca tua
et scelera qcuq3 faciebas. qsi
no videre dissimulatioe neg
lexi. ut si no tiore mei. salte
patientia ad me redires. qui
no oculis sz palpebris inter
rogo filios hoim At tu eco
trario oblita es mei. et audi
re meruisti. oblita es legis
dei tui. et ego obliuiscar filior
tuor Et iteru Ambulauerit
qt me puersi. et ego ambu
labo otra eos i furore puerso
Hens q i sepgita cu corde so
ciatur. no e scpta i hebraico.
sz qsi interpretatio addita. qd
i scpturis cor intelligi debeat
Ego anuciabo iusticia tua.
et opera tua no pderut tibi
Cu clamaueris liberet te co
gregati tui // Sepgita. Et
ego anuciabo iusticia tuam.
et mala tua no pderut tibi
Cu clamaueris eruat te in
tribulatioe tua ¶ Qui sep
tacui. et qsi no videre pcca
tua neglexi. nequaq ultra
reticebo. sz dica qd ante iam
dixi Tacui. nuqd sep tacebo?
Et anuciabo iusticia tua et
opa tua Qd' p promia lege
dum est. velut si qs i scelerib3
deprehenso dicat. vide opa tua
bona Vt' qd si qndo tibi tri
bulatiois tepus aduenerit. et
ceperis no ad ydola q coluisti
sz ad celu man9 tendere. et dei

implorare auxiliu. audiat te illi et liberet te de periculo quos secura coluisti Et p iheremia ad eande loquit deus Ubi sunt dij tui quos feceras tibi? Surgant et salua te faciat . i tepore malor tuor. Pro eo qd Sep'gita transtulert. eruat te i tribulatioe tua. et nos diximus liberet te ggregati tui. Symachus transtulit eruant te synagoge tue Ergo aperte loquitur ad iudeos. qd eos synagogar suar turba tepore obsidionis liberare no valeat Et oms eos auferet ventus. tollet aura Qui aute fiduciam habet mei hereditabit tra. et possidebit montem scm meu. et dica Uia facite, pbete iter. decliate de semita. auferte offendicula de via ppli mei Sep'gita. Istos em oms tollet ventus et auferet tepestas Qui aute sperat i me possidebit tra. et hereditate gsequetur montem scm meu. et dicet Mundas facite a facie eius vias. et auferte offendicula de via ppli mei Iudei de babylonijs hec asserut pphari. qd illis vtute dei supatis. pplus redeat i iudea. et possideat monte syon. et oia itineris ipedimeta tollat. nec vllius

gentis patiantur insidias. qa dns plana fecerit via pplo suo Et hec sub zorobabel et esdra ipleta gtendut Nos aute iugentes supiorib q dicut. hoc asserim. qd oia ydola q eos no potuerut liberare. tollat ventus atq tepestas. et sint qsi pulvis que pcit ventus a facie tre Eos aute q habuerit i dno fiducia. possessuros tra. de qua i hoc eode ppha lecturi sum Eleuabit te ad bona tre Ex quo pspicuu e hac tra no deorsu esse s sursu. ad qua scus dno eleuate gtendit. de qua crebro dixim Beati mites quonia ipi possidebut tra Et credo videre bona dni in tra viuetiu Mons aute scus dei ille intelligedus est. de quo ad hebreos loqt qui scribit eplam Accessistis ad syon monte. et ciuitate dei viuetis ihrlm celeste. et multa milia angelor. et eccliam pmitiuor qui scripti sut i celis Possum terra et montem dni que sci possessuri sut. et scipturas scas itelligere. qs auferedas a iudeis dns gminat dices Auferet a vobis regnu dei. et tradetur genti facienti fructus eius. ut iueniat i eis illu monte. de quo i hoc

97

code pphia. et i michea legimus
Erit i nouissio diebz maifestus
mons dom9 dni Et ipe dns
precepit aplis cunctisqz doctoibz
ecclie. ut quicqd asperu videtur
atqz difficile. sua interptatioe
dissoluat. et intelligetie via
pbeat. oiaqz tollat de medio
scandala. ut pplus dni absqz
vllo ipedimeto qd' legit itelli
gat. et i tiore dei pficiat De
hijs vijs et iohanes baptista
dicebat. parate vias dni rectas
facite semitas dei nri Ubi nos
posuim9 ex psona dei. et dicit.
septuaginta posuerit. et dicet. hij
videlz q possidebut tra. et here
ditate osequet monte scm dei
Nec erut ppa salute otenti.
sz etia ceteros ad docedos pplos
puocabut Symachus huc
locu ita interptatus e Qui
aute ofidit i me possidebit
tra. et hereditate osequetur
monte scm meu. et dicet.
via recta facite. et reliqua.
eo qd' ipe qui tra monteqz pos
sederit. ceteros instruat ut
via dno parent Quia hec
dicit dns excelsus et sublimis.
habitator etnitatis. et scm
nome ei9 i excelso et i sco ha
bitas. et cu otrito et humili spi
ritu. ut viuificet spitu hu
miliu. et viuificet cor otritoz
Septuaginta. Hec dicit dns
excelsus. i excelsis habitas in
etnu. scus i scis. nome illi ex
celsus i scis requiesces. et pu
sillanimis das patientia. et
vita hijs qui corde otriti sut
Ceperat sermo pphetic9
contra pplz iudeoz. quoz ma
gistros appellauit speculatores
cecos et canes mutos. et pasto
res ignorates itelligentia. et
filios iniqs. et semen adulte
roz atqz meretricis Post q
venit ad ihrlz cui exprobrat
fornicatione ei9. eo qd' dila
tauerit cubile amatoribus
suis. et susceperit eos manu
apta. et ornauerit se cunctis
ydolis. et miserit procul lega
tos ut peregrinis qz amato
ribz frueretur Qua icrepa
tione finita. venit ad eos qui
ofidut i dno. et qbz tra mon
teqz pmiserat possidendu.
et quoz reuisioni iter iusse
rat pparari. haud dubiu qn ab
aplis. ad quoru pdicatione
de vtroqz pplo crediderit Unde
et a laudibz dei incipit. et q
de reditu ppli sui pollicitus sit.
sequenti sermone testatr Hec
eni dicit dns excelsus atqz sub
limis. qui habitat i excelsis.
et scus i scis. no loco sz merito
eoz i qbz habitat Quoru vn9
dicit i psalmo Exaltabo te
dne quonia suscepisti me.

Et iteꝝ Exaltare qui iudicas
trã. Nō quo d̃s humanis sermo
nibꝫ eleuet̃. ſꝫ iux̃ illud qd̃
alibi dicit̃. dñs michi factꝰ
ē ĩ salutē. etiã de humilibꝫ ex
celsos facit. q̃ sup̄bis resistit.
et humilibꝫ dat grãz. ut eos
eleuet et habitet ĩ excelsis.
Excelsus enĩ dñs et humilia
respicit. Et ĩ euãgelio angeli
clamitãt. Gloria ĩ excelsis
deo. et sup t̃rã pax. et rursū
ĩ psalmis Laudate dñz de celis.
laudate eū ĩ excelsis. Et non
solū excelsus habitat ĩ excelsis.
sed et scũs ĩ scĩs. q̃ dicit ĩ alio
loco Sancti estote quoniã ego
scũs sum. Et quomõ ĩ p̃uisã
aiaz nõ ingredit̃ sapiã. neqꝫ
habitat ĩ corp̄e subdito pctĩs.
sic scũs ĩ scĩs habitat. et ubi
cũqꝫ sordes fuerĩt nõ potest ha
bitare mũdicia. dicẽte scõ
ad dñz Tu autẽ ĩ scĩs habitas
laus isrl̃. Unde et nos ĩ oroẽ
audemꝰ dicere Pater noster
qui es ĩ celis. scĩficet̃ nomẽ
tuū Et ĩ secũdo psalmo le
gimꝰ Qui habitat ĩ celis ir
ridebit eos. et dñs subsãna
bit eos Cristus enĩ nõ ĩ hijs
habitat qui t̃reni sũt. sꝫ ĩ
hijs qui supcelestes. q̃ enar
rãt gl'iaz dei De q̃bꝫ dicitur
Exaudiet eum de celo scõ suo
Et iterū Celū celi dño In

q̃ue sensū et moyses famls̃
dei. pari voce ꝯsentit Ecce dñi
dei tui celū et celū celi Erḡ
vtiqꝫ nõ more iudaico debemꝰ
accip̄e. ut d̃s vllo claudatur
loco. et ĩ celo tantū habitet.
qui vtiqꝫ ubiqꝫ diffusus est.
et a quo oĩa ꝯtinentur Sed
excelsa et celos et scõs. multo
ĩtelligamꝰ atqꝫ v̄tutibꝫ Iste
ē enĩ qui habitat ĩ celo. de q̃
ĩ euãgelio sc̃ptū ē. nemo as
cẽdit in celū. nisi q̃ descẽdit
de celo. filiꝰ hoĩs q̃ est in celo.
iste requiescit ĩ scĩs et habi
tat ĩ humilibꝫ. et ĩ hijs q̃ ꝯtri
ti sũt spũ. de q̃bꝫ dicit̃ Sacri
ficiũ deo spũs ꝯtribulatꝰ. cor
ꝯtritū et humiliatū deus non
despicit Iste pusillanimis
dat patientiã. ut ĩ angustijs
ꝯstituti. spe futuroꝝ tribulatio
nẽ sustineãt. ipse dat vitam
vtiqꝫ hijs qui pc̃ō mortui erãt.
de quo dicit̃. apud te ē fons vite.
q̃ loquit̃ ĩ euãgelio Ego sū via
et v̄itas et vita Non ĩ sem
piternū litigabo. neqꝫ usqꝫ ĩ finẽ
irascar. quia spũs a facie mea
egredietur. et flatus ego faciã
Sep̄tuaginta. Nō ĩ sempit̃nū vlcis
car ĩ vos. neqꝫ semp irascar
vobis. Sp̃itus enĩ a me egre
dietur. et flatū oẽz ego feci
Dñs qui ĩ excelsis habitat
et humilia respicit. cuiꝰ nomẽ

98

est scm et requiescat i sans. qui sustentat afflictos. et vita tribuit oppressis hec locutus e. Nō sep irascar neqz iugiter indignabor. quia ad hoc percutio ut emendem. ideo occido ut viuificem. Misereor em creature mee. et quos ipse condidi i etnu perire nō patiar. Spiritus quoqz meus qui ex me egreditur. siue qui iux hebraicu. aquilamqz et symachu et theodotione. gcta trudat. Hoc em significat neri leen setau neria. vegetator e om Et flatu. siue p'alit' flatus hoc quippe nassamoth sonat. ego feci. De quo alibi sc̄ptu e. Ois flatus siue om̄e qd spirat. laudet dnz. De quo spitu et flatu i pncipio geneseos sc̄ptu est. Insufflauit ds flatu vite. et factus e homo i aiaz viuente. Tale qd et iob loquit'. Spūs dm qui e i naribz meis. et flatus omnipotetis q docet me. Cu ergo a me egrediat' spūs et flatu atqz ispiratioe mea cuncta vegetentur et viuat. nō e iustu perire eos i etnu. qui meo flatu ac spitu sustentant'. Quida maior huc esse aiut spitu. quo ois mud' inspiratur et regit'. et gcta habent notitia dei. qp iux stoycos insignis poeta describens ait. Pncipio celu ac terras. camposqz liquētes. lucentemqz globu lune. tytaniaqz astra. Spitus intus alit totaqz ifusa p artus. mens agitat mole. et magno se corpore miscet. Et reliqua. Aly vo spitu scm itelligut. qui i pncipio ferebatur sup aqs. et viuificabat oia. qui de patre egreditur. et ppt societate vnitateqz nature a filio mittit'. dicete. Expedit vob' ut ego vada. nisi em ego iero. pacliti nō veiet ad vos. Si aute ego iero mittam eu ad vos. De quo rursu ait. Cu veneit paclitus que ego mitta vobis a patre spitu veitatis q a pre egredit'. Nec scandalizet quequā si spiritus egredi dicatur ex patre. cu etia filius de se dixerit. ego de patre exiui et veni. neqz em a meipso veni sz ille misit me. De hoc spitu loqbat'. rogabo patre et aliu paclitu dabit vobis. ut sit vobiscum semp spm veitatis. Hic est spūs de quo scribit et moyses. Quis det ut ois pplus dm sit i pphetis. et det dns spm suu sup eos. Et iohel ex psona dei. Effunda de spu meo sup oez carne. et pphabut filij vri et filie vre. Et zacharias. Veruptame vba mea et legitima mea suscipite. que ego

precipio in spu meo. servis me
is prophetis Et iteru Effundam
sup uirb spm gr̄tie et misericordie
Multaqz alia de utroqz testa
mento · q nuc longu e repete
Hoc solu dicim9 · qd' idē ppha
de hoc spu et flatu pariter
sit locut9 Hec dicit dns deus
qui fecit celu · et post paululu.
qui dat flatu pplo suo q e sup
ea. et spm hijs q calcant ea
Propter iniqtate avaritie
eius irat9 su et pcussi eu. ab
scondi. et indignat9 su · et am
bulauit merēs i via cordis sui
Vias ei9 vidi et sanaui eu. et
reduxi eu : et reddidi cosolatio
nes ipi et lugētib3 ei9 Creaui
fructu labior pace sup pace ei q
longe e. et qui prope. dixit
dns. et sanaui eu Impij au
te qsi mare ferues. qd' quies
cere no potest. et redūdant
fluct9 ei9 i conculcatioēz et lutu
No e pax dixit deus meus im
pijs Sep9 sita · Pti pcim
ad modicu quid cotristaui eu.
et pcussi eu et auerti faciem
mea ab eo. et cotristat9 e. et
ambulauit tristis i vijs suis
Vias ei9 vidi et sanaui eu. et
cosolat9 su illu · et dedi ei cosola
tioez vera. pace hijs q longe.
et qui appiquāt dicit dns. et
sanabo eos Qui aute iniqui
sut. fluctuabt et qescē no poterūt

Post deiectione ppli iudeo
rum. et eor q i saluatore cre
dere noluerūt. pollicit9 fuerat ha
bētib3 i se fiducia. tra mitiu.
monteqz scor. et aplis pcepeat
Via facite pplo reuteti. et oia
de medio scandala tollite Ac
ne incredibile videret. exponit
potetia sua. qd' excelsus et mag
nus facile posset penitētib3 ve
nia tribuere. et iustu sit ut
creator misereat creature sue
Pt'ea q iugit qd' irat9 sit. et co
tristauerit ppl3 suu. ideo se fe
cisse qa peccaueit. et iniqtatis
auaricia habuerit. nec vna
fuerit iniqtate cotetus. s3 sep ad
dideit pcta pctis. et pcussi eu
inqt ad breue ut sanare. et
abscondi. subaudit facie mea.
ut magis me desideraret. et di
ceret ostende facie tua et
salui erim9 Indignatusqz su
Qd' ille sentiens tristis incessit
dicēs. tota die tristis ingredie
bar Et ambulauit merēs siue
conuersus i via cordis sui. ut no
ad facie hoim. s3 i corde ageret
penitentia Ptea vidēs vias
cuersionis ei9. sanaui vulnera qb3
eu ante pcusseram. et reduxi eu
ad me que pus eieceram. et red
didi ei cosolatioez vera Multe
eni sut false cosolationes quib3
gen9 decipit humanu Sine co
solat9 sii lugētes ei9. dicēs i euage

n 3

lio. beati lugētes. quoniā ipsi
ɔsolabunt͛. Et q̄ꝫ sequit͛. creaui
fructū labioꝝ. hūc habꝫ sensū
Impleui qđ pollicitꝰ erā dicēs.
viuo ego dicit dn̄s. malo peni
tentiā peccōis q̄ꝫ morte. Siue.
omia tribui q̄ ante ꝑmiserā
Que ē autē dn̄i pollicitatio?
Pacē meā do vobis. pacem
meā relinquo vobis. Et hoc
ē qđ nūc ait pacē sup̄ pacē
Non uni tantū genti ſꝫ omni
mūdo. hijs videlꝫ q̄ erāt lōge
et q̄ ꝓpe. id ē p̄mū gentibus.
et postea hijs q̄ ex isrl' credere vo
luerīt. de quibꝫ dicit et apl's
Vobis quidē oportebat p̄mū
p̄dicare v̄bū dei. ſꝫ q̄a īdignos
vos iudicastis salute. ecce co
uertimur ad gētes. Qui scri
bens ad ephesios et de ꝑplo
circūcisiōis. atq̄ꝫ gē tiliū ple
nissime disputās īntulit. Nūc
autē ī xp̄o ihū vos qui aliqñ
do eratis longe. facti estis ꝓpe
ī sanguine xp̄i. Ipse ē enim
pax nr̄a qui fecit vtrāq̄ꝫ vnū.
et mediū parietē macerie
soluēs īnimicicias ī carne sua
et reliq̄. Et iterū. Et veniēs
ānūciauit pacē hijs q̄ lōge.
et pacē hijs q̄ ꝓpe erāt. quo
niā ꝑ ipsū habemꝰ accessum
vtriq̄ꝫ ī vno spū ad patrem
Dans autē pacē sup̄ pacem
hijs q̄ fuerūt ꝓpe et qui longe.

et qui nō habuerūt legē et pro
phetas. et qui ante susceperūt.
suscepit eos atq̄ꝫ sanauit. Im
pij autē sicut mare feruēs. fluctua
būt q̄ꝫsi mare feruēs. et qescē
nō poterūt. Qđ licet de om
impio possit īntelligi. tamen
ꝓprie refert͛ ad ꝑplm iudeorū.
qui ɔsona voce clamauit et
ꝑseuerauit ī impietate sua
dicēs. Crucifige crucifige ta
lem: nō habemꝰ regē nisi ce
sarē. Sicut igit͛ mare feruēs
quiescere non potest. ſꝫ redū
dant fluctꝰ eiꝰ et euoluūtur
ad litora. atq̄ꝫ iterū resorbēt͛.
et ī se fracti lutū efficiūt͛ qđ
pedibꝫ ɔculcatur. sic impij
etnē ɔculcatiōi subiacebūt.
quoꝝ nullū ē gaudiū. et qui
nulla pace requiescūt. ī eo qđ
ī pij ꝑseuerāt. Quidā hūc
locū specialit͛ sup̄ saluatore
intelligūt. qđ ꝓpter pcc̄a mū
di ad modicū ɔtristatꝰ sit di
cens. tristis ē aīa mea usq̄ꝫ
ad morte. et ꝑcusserit eum
pater. qui loquit͛ ꝑ zachariā
Percutiā pastore et oues disꝑ
gentur. Qui et ipse de se in
sexagesio octauo psalmo dixe
rit. Quoniā quē tu ꝑcussisti
ꝑsecuti sūt. Et auerterit deus
faciē suā ab eo. ut formam
serui paulisper acciperet.
Et ambulauit tristis et lu

gens . populi peccata deplorans et pla
gens ihrlm Et quia vidit vias eius
pater . propterea sanauerit eum . qui
fuit inter mortuos liber . et tan
to eius non vidit corruptionem . ut
qui percussus est in cruce . sanaretur
in resurrectione Et consolatus sum
insuper eum . dans ei pro vna gente
iudeorum vniuersum mundum Et lu
gentes eius . subauditur consolatus
sum Nec dubium quin apostolos sig
nificet Et conpleuit fructum la
biorum suorum . qui dixerat ei . pos
tula a me et dabo tibi gentes
hereditatem tuam . et possessionem
tuam terminos terre Pacem super pacem .
mundum reconcilians deo . ut utrum
que populum vocaret ad se . et sana
retur a patre Impios autem
de quibus supra diximus . conparat
mari quod numquam potest quiescere .
sed etiam in summa tranquillitate
fractis ad litora voluitur fluctu
bus . Finis quoque eius lutum est et con
culcatio Quinquagesimum octauum capitulum

Clama ne cesses . quasi
tuba exalta vo
cem tuam . et annuncia
populo meo scelera
eorum . et domui iacob peccata eorum
// Septuaginta . Clama in fortitu
dine et ne parcas Quasi tu
ba exalta vocem tuam . et annuncia
populo meo peccata eorum . et domui
iacob iniquitates eorum ¶ Finito
priori capitulo in quo pax iustis
et nulla requies impiis nunciatur .
precepit deus ysaie prophete ut cla
met in fortitudine . et instar tu
be exaltet vocem suam . et peccata
ac scelera populi israel dicere non
formidet . nequaquam mortem me
tuens . nec impiorum truculenta
guicia . sed magis consideret impe
rantem deum Et quia surdas au
res habeat . et audire vix pos
sint . iuxta symachum et aquilam .
guttur suum vertat in bucinam .
que hebraice dicitur sophar . quam
ceratinin . id est corneam interpretati
sunt Et supra quoque ubi apostolis dice
batur . in montem excelsum ascende
tu . qui euangelizas syon . exal
ta in fortitudine vocem tuam qui
euangelizas ihrlm . exalta noli
timere . nec bucina assumitur
nec tuba . sed montem iubetur as
cendere . et voce propria personare
Hic autem quia peccatores erant quibus
nunciandum est . et morabantur
deorsum . non iubetur propheta ut as
cendat in montem . sed tantum ut
exaltet quasi tuba vocem suam . et
eis nunciet bella ventura Alio
quin in die iudicii quando de resur
rectione mortuorum et nouissima
tuba dicitur scriptum est Canet
enim tuba et mortui resurgent
incorrupti . ut quomodo illi ad
vocem tube sunt iudicandi . sic israel
peccato mortuus audiat scelera sua
Simulque appellatur populus dei .

ut discat qualē patrē ꝑdiderit:
qui etiā peccatorē vocet ꝓpliu
filiū Me etenī de die ī die
q̄rūt. et scire vias meas volūt.
quasi gens q̄ iusticiā fecerit. et
q̄ iudiciū dei sui nō dereliq̄rit
// Sc̄d'ꝯ grā similiter ¶ Hoc
ꝓprie iudeis cōuenit. qui ꝑ singu
los dies currūt ad synagogas.
et ī dei lege meditātᷣ. scire cu
pientes qd abrahā. ysaac. et ia
cob. qd ceteri scōꝝ fecerit. et li
bros ꝓphāꝝ et moysi memorit̄
reuoluentes. decātāt diuina
mādata Quibꝫ rectissime illud
aptabitur. q̄rent me mali et
non īuenient Sic enī scriptū est
Omīs qui q̄rit īuenit Quicū
q; nō īuenit. male q̄sisse cōui
citur Dn̄s autē īuenitᷣ ab hys
qui eū q̄rūt ī bonitate. et os
tenditur illis qui nō sūt ei īcre
duli Cum igitur iusticiā iudi
ciūq; reliq̄rit dei. q̄bꝫ nōībꝫ
xp̄us ostenditᷣ. dicente psalmo
grupho. deus iudiciū tuū re
gi da. et iusticiā tuā filio re
gis Cristus enī factꝰ ē nobis
redemptio. scītas et iusticia. frus
tra legis iactātᷣ scientiā. cū
scūs non ī noticia scripturarū.
sꝫ ī opibꝫ glorietur dicēs Viā
mandatoꝝ tuoꝝ cucurri. q̄n
do dilatasti cor meū Rogāt
me iudicia iusticie. et appin
quare deo volūt Quare ieiuna

uimꝰ et nō aspexisti ? humilia
uimꝰ aīas nr̄as et nescisti ? Ec
ce ī die ieiunii vr̄i īuenitᷣ vo
luntas vr̄a. et omēs debitores ves
tros repetitis Ecce ad lites et
contētiones ieiunatis : et percu
titis pugno impie // Sc̄d'ꝯ grā.
Petūt me nūc iudiciū iusti.
et appropinquare deo cupiūt.
dicētes Quare ieiunauimꝰ
et nō vidisti ? humiliauimꝰ aīas
nr̄as et nō cognouisti ? In die
bus enī ieiunioꝝ vr̄oꝝ īueni
untᷣ volūtates vr̄e. et omēs
subiectos vobis affligitis. ad
iudicia et iurgia ieiunātes.
et percutitis pugnis humilem.
¶ Est et alia temeritas iude
orū Quasi fiducia bone cōscie
tie iudiciū postulāt iusti. iux
ta v̄ba dicentiū. iudica me dn̄e
quoniā ego in innocētia mea
ingressus sū Et iterū Proba
me dn̄e et tēpta me. vre renes
meos et cor meū Et ī alio lo
co Iudica causā meā et redi
me me Et appropinquare deo
volūt ul' desiderāt. cū hoc nō
ī loco sit sꝫ ī affectu : nec me
tis ociose sꝫ laboriosi operis.
Denique qd sit appropinquare deo.
scriptura instruit dicēs Que
rite dn̄m Cū autē appropinquauerit
vobis. derelinquat impius vias
suas. et vir iniquꝰ cogitatiōes
suas Appropinquat enī dn̄s

appropinquantibus sibi. et hiis qui
iuste quod iustum est persequuntur. et
possunt dicere cum Micha: mihi autem adhe-
rere deo bonum est. Si enim omni-
potens deus pater est veritatis et
iustitie. quicumque mendax est et
iniustus. appropinquare deo non
potest. de quo scriptum est: Neque habi-
tabit iuxta te malignus. neque per-
manebunt iniqui ante oculos tuos.
Quare ieiunavimus inquiunt
et non aspexisti? humiliavimus
animas nostras et nescisti? Iniusti-
tie arguunt dominum. quod bona opera
non respiciat. Solaque ventris esu-
riem absque opere virtutum ingere-
runt deo. non comedentes eos cibos
quos creavit deus fidelibus. et
hiis qui cognoscunt veritatem. et
sumunt eos cum graciarum actione.
sed illos de quibus scriptum est in proverbiis.
Hii enim aluntur cibis impietatis.
et vino iniquitatis inebriantur.
Huiuscemodi epulis saturatus
phariseus inter cetera verba superbie.
bis in sabbato se ieiunare iactabat.
qui non biberat vinum de vinea
soreth. sed de vinea sodomorum. cuius
vinum. furor draconum est. et furor
aspidum insanabilis. et uva eorum
uva fellis. Quos deus arguit
per prophetam: Peccata populi mei comedunt.
Et rursum. Quare tacuistis in
pietate. et iniquitatis eius vindemi-
astis frumentum mendacii? Causa
igitur apposuerit deo questionem. scire

cupientes quare ieiunaverint. et
humiliaverint animas suas. et deus
non respexerit. obliti veteris his-
torie. cur non respexerit ad mu-
nera chayn. qui recte quidem offe-
rebat. sed non recte dividebat cum
fratre. dum non diligebat caritatem. di-
cente [struck] scriptura. diliges dominum
deum tuum ex toto corde tuo. et
proximum tuum sicut teipsum. Propterea
respondit deus quod non ieiunia reprobet
sed opera que in ieiuniis fiunt dicens:
In diebus ieiuniorum vestrorum inveni-
untur voluntates vestre. ut non dei
sed vestras faciatis voluntates. Quas
paulus scribens ephesiis repro-
bat. Iuxta principem potestatis ae-
ris huius spiritus qui nunc operatur
in filiis incredulitatis. in quibus
et nos omnes conversati sumus aliquan-
do in desideriis carnis nostre. facien-
tes voluntatem carnis et cogi-
tationum. et eramus natura filii
ire sicut et ceteri. Et deinde sequitur
iuxta septuaginta. et omnes subiectos
vobis compungitis sive affligitis.
melius theodotio et symachus
transtulerunt. quos nos in hoc loco se-
cuti sumus. et omnes debitores
vestros repetitis. Ex quo ostendit
non esse absque periculo repetere
pauperem. cui in solvendo facultas
non sit. et pallium quod pignoris
loco tuleris. algenti non reddere
debitori. ne clamor eius perveniat
ad dominum. Qui enim miseretur pau-

peri. deo feneratur ? et econtrario
qui repetit nō habentē : deo facit
violentiā. Atq3 ut sciam9 hūc
sensū esse ī p̄senti loco. etiā ī cō
sequētibz in hoc eodē caplō lectu
ri sum9. Dissolue colligationes
ipietatis. solue fasciculos dep̄
mētes. haud dubiū qn̄ cyrogr̄
pha significet. Q̄d enī p̄dest
ieiuniis ora pallere. et ad lites
et iurgia ieiunare. dicēte scrip
tura. qui amat peccā. gaudet iur
giis ? Seruū autē dn̄i nō opor
tet litigare. s3 esse mansuetum.
et imitari eū qui dicit. discite
a me q̄a mitis sum et hūilis
corde. ut hūilitas nō sit affec
tata s3 cordis. nec gloriā q̄rens
hoīm. s3 anime ɔsciēntiā. Ieiu
natis inquit et p̄cutitis pugnis
hūilē : et alapis verberatis. Vn
de ep̄us nō debet esse p̄cussor.
Quomō enī potest libidinē re
frenare. qui nec manū valet
cohibere nec linguā ? Huiuscē
modi ieiunia et ī exordio hui9
p̄phete dn̄s arguit dicēs. Ieiu
niū et otiū et neomenias. et
sabb'a. et alias solēpnitates ves
tras odiuit aīa mea. Unde p̄
iohel p̄cipitur scīficate ieiuniū.
p̄dicate curationē. ut a viciis
ieiunem9. et bonis op̄ibz insista
mus. curatisq3 peccis fiat scā
ieiunia. Deniq3 seqtur Egre
diatur sponsus de cubili suo.

et sponsa de thalamo suo. ut tē
pore ieiunii vacem9 orationi. ne
interior homo noster. draconis
vescatur carnibz. qui dat9 est
ī escam p̄plis ethyopū. Et hec
dicim9. nō quo ieiunare p̄hibe
am9. p̄ q̄ et daniel vir deside
rioȝ futura ɔgnouit. et nini
uite irā placauerūt dei. et he
lyas ac moyses quadraginta
dierū esurie. dei familiaritate
saturati sūt. et ip̄e dn̄s totidē
diebz ī solitudīe ieiunauit. ut
nobis solēpnes ieiunioȝ dies
relinqret. s3 quo nō p̄sit vacuū
portare ventrē. et alia facere
q̄ deo displicēt. atq3 ut cetēa p̄t
mittā. exterminare facies suas
ut appareat hoībz ieiunātes
qui ī p̄senti gl'iaȝ ɔsequētes ex
cluduntur a regno dei. q̄a rece
perūt mercedem suā. Unde etiā
si ap̄lus corpus suū tradat mar
tirio ut ardeat. siue glorietur.
utrūq3 enī fertur ī exēplaribz.
absq3 dei caritate. q̄ est ī cordis
ɔsciēntia. frustra se dicit san
guinē fundere. Nolite ieiu
nare sicut usq3 ad hanc diem.
ut audiat' ī excelso clamor ves
ter. Nūqd tale ē ieiuniū quod
elegi. p̄ diē affligere hominē
aīaȝ suam ? Nūqd ɔtorquere
q̄si circulū caput suū. et saccū
et cinerē sternere ? Nūqd istud
vocabis ieiuniū et diē accepta

bilẽ dño ? // Sepg̃ita Quid
michi ieiunatis sicut hodie. ut
audiatur ĩ clamore vox vr̃a ?
Non tale ieiuniũ elegi. et die
humiliare aĩaz suã. neqꝫ si incur
uaueris q̃si circulũ collũ tuũ.
et ciliciũ et cinerẽ substraueris.
nec sic vocabitis ieiuniũ accep
tabile ¶ Ne videat̃ reprbare
ieiuniũ qd' ipe preceperat. docet
quomõ ieiunãdũ sit. imo an
teqȝ doceat. qd seq̃nt̃ instruit.
quid debeat̃ declinare Vt audi
atur inq̃t in excelso clamor
vester Ne ad oratioẽz deferã
tis clamorẽ. orãtes ĩ synago
gis et angulis platearũ. ut
ab hominibꝫ videamini. et eleuã
tis vocẽ ĩ excelso. et cũ phari
seo qui dnũ iudicio cõdempnat̃.
vr̃a ieiunia et opa pdicetis.
ꝓpt' q' dñs. phariseor' reprbãs
oroẽz. docet discip'los quomodo
orare debeat̃. clauso pectoris
sui cubiculo. ut soli loquitur
deo. qui potest silentiũ cordis
audire. ut clamet ĩ cordibꝫ
suis. abba pater. et nõ exter
minet facies suas. sꝫ lauent
aqua. et caput vngat̃ oleo.
de quo et iohẽs euãgelista scri
bit. et vos vnguentũ accepistis
a sc̃o. quo qui vncti fuerĩt. etiã
ipi sancti fiãt Non eñ q'rit
deus afflictioẽz solã. et humili
atioẽz anime ꝑ iniuriã corporis.
ut instar circuli torqueat cor
pus. et colla submittat. ac tristis
incedat. iuxta illud qd' ĩ psalmis
dicit̃. afflictus sũ et incuruatus
usqꝫ ĩ finẽ. tota die cõtristatus
incedebã Nec ut sacco qs vesti
atur et ĩ cinere dormiat. qd' de
dauid et achab legim9. sꝫ ut
cũ istis hec faciat q' sequuntur
Alioq'n et aplus frequenter se ie
iunare dicit Et dñs cũ sponsus
a discipulis suis fuit ablatus.
docet eos ieiunaturos Et in
psalmis penitẽs loquit̃ Man
ducaui sicut cinerẽ panem
meũ. et potũ meũ cũ fletu
miscebã Et cũ michi molesti
essent. induebar cilicio Ex
quo discim9. hec faciẽda pmũ
essẽ q' vult deus. et alia nõ
pretereũda Nõne hoc est
magis ieiuniũ qd' elegi ? Dis
solue colligatioẽs impietatis.
solue fasciculos deprimentes.
dimitte eos qui cõfracti sũt
liberos. et omẽ onus disrũpe.
frange esurienti panẽ tuũ.
et egenos vagosqꝫ induc ĩ do
mũ tuã Cũ videris nudũ ope
ri eũ. et carnẽ tuã ne despex
eris // Sepg̃ita Non tale
ieiuniũ ego elegi dicit dñs.
sꝫ solue omnẽ colligaturam
iniq̃tatis. dissolue colligatioẽs
violentarũ cautionũ. dimit
te fractos ĩ remissioẽz. et oẽz

scripturam iniquam conscinde. Frange
esurienti panem tuum. et pauperes
sine tecto induc in domum tuam
Si videris nudum operi eum. et do
mesticos seminis tui ne despexeris
¶ Postquam docuit quale ieiunium
reprobet. ostendit quale libenter
accipiat. Dissolue inquit colli
gationes impietatis. solue fas
ciculos deprimentes. siue ut
septuaginta manifestius transtule
runt. obligationes violentarum cau
tionum. quas nostri ubi ambi
guitate decepti. id est. cyram
tinatuon. commutationes pro cy
rographis interpretati sunt. Sig
nificat autem cartarum fascicu
los. in quibus feneratorum calumpnie
continentur. et opprimuntur pauperes
ere alieno. quod in cunctis urbibus
sedicionis causa uel maxima est.
Unde tabule noue et romanus
populus vicinos occupat montes
quos greci appellant creonapoco
nas. Nos ergo precepit propheta
ne exigat unusquisque quod debitum
est. maxime quod iniuste dedit. et
iniuste repetit caucio. alioquin
tribuniciae essemus sedicionis asser
tores. Sed ibi iniqua est caucio. ubi
opprimitur pauper calumpnia: ibi
fasciculi caucionum et omnia iniqui
tatis vincula rumpenda sunt
Vel certe hoc dicendum quia de ie
iuniis sermo est. et ieiunium
afflictionem atque humiliationem
habet anime. afflictio autem
corporis peccatorum indulgentiam depre
catur. docet scriptura diuina.
ut dimittamus debitoribus nostris.
ut et pater celestis dimittat
nobis debita nostra. Vetus nar
rat hystoria anno remissionis
septimo. uel quinquagesimo. q' vē
est iubileus. omnes possessiones
redire ad dominos. et reddi seruis
pristinam libertatem. cunctaque nomina
quos vulgo appellant cauciones.
irrita fieri. Si autem hoc in
lege precipitur. quanto magis in
euangelio. ubi omnia que bona sunt
duplicantur. et nequaquam oculum
pro oculo. dentem pro dente iu
bemur eruere. sed verberanti
prebere maxillam? Atque ut scia
mus illud quod supra diximus. omnes
debitores vestros repetitis. de cre
ditoribus scribi et de debitoribus
intelligitur manifestius Dimitte
eos qui confracti sunt liberos. hoc
est. qui paupertate sunt fracti. quos
afflixit inopia. siue (al' ner) liberos
mendicare. et omne onus quo
deprimuntur rumpe. Pro quo ma
nifestius septuaginta transtulerunt.
et omnem scripturam iniquam conscinde.
quod Symmachus transtulit. et omnem
cautionem falsam disrumpe. Sed
poterat fieri ut aliquis diceret.
non habeo debitores. quid facere
debeo ut suscipiat ieiunium
meum? Sequitur. Frange esu

rienti panē tuū. nō plures panes.
ne de paupertate tua seris. sȝ vnū
panē. nec ipm totū. sȝ partē
panis. quā si nō ieiunares cō
essurus eras. ut ieiuniū tuū
nō sit lucrū marsupij. sȝ satu
ritas anime Pulchreq; addi
dit. tuū. ne de rapina facias
elemosinā Redemptio em̄ anime
viri ppē diuicie Et ī alio loco
Honora dn̄z de tuis iustis la
boribȝ Certe si panē nō habes.
et esurientiū plima m̄ltitu
do est. prebe de quo nullū
dāpnū pateris. ī quo nulla
dispendia sūt: paupes absq;
tecto induc ī domū tuā Siue
ut in hebraico habet. ī domū.
vt si tuā nō habes. inducas in
hospiciolū. qd' ul' mercede con
ductū ul' beneficio possides
Si videris nudū operi eum
Qd' et dn̄s ī euāgelio loquit'
Qui habet duas tunicas. det
alterā nō habenti Non em̄
iussit vnā scindi et diuidi.
qd' m̄lti popularis aure cau
sa faciūt. sȝ alterā nō seruari.
auges pcepta iusticie. ut etiā
calicē aque frigide porrectū.
habere pmia dicet Et aut.
Carnē tuā ne despexeris Oīs
em̄ homo caro m̄a est. ut
iuxta euāgelicā parabolā.
ei9 qui descendebat de ihrl'm
ihericō. et a latronibȝ vulnat9

est. ille pximus appellet' q bene
fecerit Vel certe iuxta septuaginta
qui dixerūt. et domesticos
seminis tui ne despicias. domes
ticos seminis illos intelligam9.
de quibȝ et aplus docet oibȝ
faciendā esse elemosinā. maxie
autē domesticis fidei Illi em̄
caro m̄a sūt et semen nostrū.
qui de vno nobiscū parēte ge
nerātur. ad quos extendebat
et saluator manū dicēs. ma
ter mea et frēs mei. hij sūt
qui faciūt volūtatē pris mei
Atq; ut sciam9 eūdē esse deū
et noui et veteris instrumēti.
eadē et dn̄s loquit' ī euāgelio
de hijs qui ī die iudicij a dex
tris statuti sūt Venite bene
dicti pris mei. possidete ppara
tū vob' regnū a constitutione
mūdi Esuriui em̄ et dedistis
michi māducare. sitiui et de
distis michi bibere. infirm9
erā et ī carcere et venistis
ad me. pegrin9 et duxistis
me ī domū vrā. et nudus.
et vestistis me Illisq; ī hū
litate dicētibȝ se nichil fecis
se dn̄o saluatori. respondit
Quādiu fecistis vni de fr̄ibȝ
meis minimis. michi fecistis
¶ Iuxta tropologiā hec pos
sum9 dicere Qui ieiunat ab
omnibȝ malis. et vult suū ie
iuniū respici. nō solū declinet

a malo. sz et faciat bonū. et soluat om̄e vinculū iniq̄tatis. quo simplices quiq3 credentiū. hereticoꝝ fraudibz colligati sūt. et cicanxanas. id est obligatio nes violentoꝝ tractatuū. q̄s et ī psalmo ꝓpheta demōstrat dicēs Declinātes autē ī obligatiōes adducet dn̄s cū operantibus iniq̄tatē. Om̄s enī qui hēticoꝝ vinculis obligat᷑. declinat a dn̄o. et q̄si bos ducitur ad vic timā. et eligūt atq3 cōmutāt ꝓ veritate mendaciū. Istius modi igit᷑ hoīes. qui sub fract ti iudicio. dimittat vir eccle siasticꝯ atq3 dissoluat. et oēz scptura hereticoꝝ. de q̄bz hic idem ꝓpheta dicit. ve qui scribūt iniq̄tatē. scribētes enī scribūt maliciā. rapiētes iudiciū pau perū ꝓpli mei. soluat atq3 dis rūpat. ut nequaq̄ laqueis suis simplices q̄sq3 teneant irretitos. Et cū hoc fecerit. frangat doctrinā ecclesiasticā esurientibz. panē suū. quomō et dn̄s fractos panes aplis tribuēs. quos eis ī septē spor tis et duodecim cophinis. ne quaq̄ itegros sicut habebat᷑ ī lege. sz cōminutos atq3 cōfrac tos ī euāgelio dereliquit. ut haberet qd̄ paupibz largiret᷑. quos nō habētes calorē fidei. sz ext᷑ ecclīaz frigoribz infide litatis algentes. et inopes atq3 ꝑegrinos ī ecclīe domū īducat. et operiat īcorruptiōis pallio. ut vestiti xp̄i tunica. nequaq̄ maneat ī sepulchris. qd̄ de eo legimꝰ qui possessus a demō legione. nudus habitabat in memoriis mortuoꝝ. Cumq3 igit᷑ hec feceris. et liberalitas tua ad om̄s exposita fuerit. specia lit᷑ ne despicias domesticos fidei Tunc erūpet q̄si mane lu men tuū et sanitas tua cito orietur. et anteibit faciē tuā iusticia tua. et glīa dn̄i colli get te. Tūc inuocabis et dn̄s exaudiet. clamabis. et dicet ecce assum. ‖ Septuaginta. Tūc erupet matutinū lumē tuū. et sanitas tua cito orieᵗ. et preibit ī cōspcū tuo iusticia tua. et glīa dei circūdabit te Et tūc clamabis et dn̄s exau diet. Adhuc loquēte te. dicet. ecce assum. ¶ Qn̄do illa nō feceris q̄ ꝑteritꝯ sermo nar rauit. et ista feceris de q̄bus nūc diximꝰ. tūc acceptabile erit ieiuniū tuū. et erūpet matutinū lumē tuū. sol videl3 iusticie. de quo malachias ꝓpheta ex ꝑsona dei pr̄is loq᷑t. Orietur vobꝭ timētibz nomē meū. sol iusticie. et sanitas ī pennis eiꝰ. Cui ibi sol. hic lux dicitur. Sicut enī matu

tina lux soluit tenebras. ita lumen scientie et veritatis. omnes errores fugat. Et sanitas mea tua cito orietur. Pro quo aquila verbum de verbo exprimens posuit. et cicatrix tui vulneris cito obducetur. Ut scilicet vulnera peccatorum meorum. ad ortum solis iusticie. cito obducta cicatrice claudantur. Pro eo quod septuaginta transtulerunt. temesoi. id est sanitas tua. latini interpretes. ducti nominis similitudine. imatia. id est vestimenta posuerunt. Unde multi translationis falsitate decepti. ad resurrectionem corporis comprobandam. hoc utuntur testimonio. quod scilicet vestimentum anime. corpus accipi velint: quod in die resurrectionis orietur. Et antecedet inquit in conspectu tuo iusticia tua. secundum illud quod loquitur iacob. exaudiet me cras iusticia mea. et implebitur quod scriptum est. ecce homo et opera eius. Et gloria dei circumdabit te quasi veste pulcherrima. ut glorificeris et apud deum et apud homines. Tunc invocabis et dominus exaudiet. clamabis et dicet ecce assum. non voce sed opere. non responsione sed beneficiis. Quod iuxta litteram et in euangelio comprobatur. quando dicente ad dominum leproso. si vis potes me mundare. respondit dominus dicens. volo mundare. Si abstuleris de medio tui cathenam. et desieris digitum extendere. et loqui quod non prodest. cum effuderis esurienti animam tuam. et animam afflictam repleveris. tunc orietur in tenebris lux tua. et tenebre tue erunt sicut meridies. Septuaginta. Si abstuleris a te colligationem. et ordinationem verborum murmurationis. et dederis esurienti panem tuum ex animo tuo. et animam humiliatam saturaveris. tunc orietur in tenebris lumen tuum. et tenebre tue erunt sicut meridies.

Verbum hebraicum. motam. quod in ihemia torques ferrea interpretatur. in presenti capitulo bis legitur. In eo enim loco ubi supra iuxta septuaginta diximus. dissolue obligationes violentarum commutationum. pro uno verbo. motam. sciamus eos posuisse violentas cautiones. pro quibus aquila errore. symachus declinatione. theodocio caion. id est torquem transtulerunt. Rursum in presenti loco ubi nos vertimus. si abstuleris de medio tui cathenam. et pro cathena septuaginta tract mon. id est colligationem siue vinculum transtulerunt. aquila sicut supra errorem interpretatur. symachus et theodocionis sententia. concidens torquem posuit. Hoc de interpretationis varietate positum sit. Alioquin sensus sic cum superioribus

inq̄tur. Orietur tibi matutina lux. et sanitates tue cito orient'. et p̄cedet te iusticia tua. et glia dn̄i coronabit te. dep̄canteq; te statī exaudiet. et se ostendet esse p̄sente. ita duntaxat si ad supiora opa. hec qz addideris. ut tollas de te obligatiōez et cathenā qua tua anima colligata est. De qua et petr9 loqbat' ad symone. In felle em̄ amaritudīs et obligatiōe iniq̄tatis video te esse. Et paulus dolebat obligatā cernes ydolatria atheniensiū ciuitatē. Funib9 em̄ pctōꝝ suoꝝ vnusquisq; ɔstringitur. De quibz anime vinculis. et dauid p̄cabat' ī psalmo. Ab occultis meis munda me dn̄e. et ab alienis parce seruo tuo. Difficile reperit' qui hijs nō stringat' cathenis. raro īuenitur anima q̄ hac ɔcupiscīaz torque nō habeat collo suo circūdatā. ad t'rena se opa depriment. ut nequaq̄ celū sed t'ras aspiciat. Quod et de euāgelica refert' mlere. quā vixerat sathanas p annos decē et octo. ut incuruata celestia nō videt. Si ergo abstuleis de medio cordis tui hac cathenā. et istiusmodi vincula dissipaueis. et al' suessidnam ceirotonam. p qua tres alij īp̄cetes voce ɔsona extentū digitū tīstulerūt. ut nō solū malū ipse nō cogites et nō facias. sz ne detrahas quidē p̄ximo tuo. ut singulos quasi digito notes. et loquaris qd' nō p̄sit anime tue. nō tua mala sed alioꝝ errores ɔsideras. accipies q̄ sequēs sermo subnectit. Plerisq; morꝭ ceirotonam. id est ordinatiōez clericoꝝ. q̄ nō solū ad imprecatiōez vocis. sz ad īpositione īpletur man9. ne scilz ut ī quibusdā vidimus. vocis īp̄cacio clandestina clericos ordinet nescientes. sic intelligūt. ut assumat testimoniū pauli scribentis ad thimotheū. man9 cito nemini īposueis. neq; ɔmuniceis pccīs alienis. Non est em̄ pūm leue. mittere margaritas ante porcos. et dare sanctū canib9. et ordiatiōez clericatꝰ nequaq̄ scīs et ī lege dei doctissimis. sz asseclis suis tribuere. et vilium officioꝝ ministris. qdq; hijs indecorosius est. mulierculaꝝ pcibz. In quo ɔsideranda ē logtis ī se xp̄i apl'i sapiētia. qui ut ordinationis piculū demōstraret iunxit tormēta pccatiū. neq; ɔmuniceis pccīs alienis. Sicut ergo ī ordinatiōibz maloꝝ particeps ē pccōꝝ. qui tales ɔstituit. sic ī ordinatiōe scōꝝ particeps ē eorum iusticie qui eos eligit.

Sequitur Et verbu murmu
ratiois. subaudit. apocoinon.
si abstuleris a te Verbu aute
murmuratiois e. qndo contra
nos loquit deus Desinat a
me murmuratio ppli huius.
et no moveant. mraqz. cu pec
caverim9 deo. ad excusandas
excusationes i pctis. et dicim9
corporis me superavit ardor.
adolescetie incentiva vicerut.
a deo talis creatus sum. paup
tas coegit ad furtu Itaqz si
no fecerim9 ista q dicta sut.
et fecerim9 ea q diceda sunt.
ut esurieti no sicut sup. dem9
pane nrm. sz aiaz nraz. ut
cu i qbuscuqz possum9 adiu
vem9. et non qsi ex tristicie ne
cessitate. sz ex animo tbuam9.
accipientes magis qp dantes
beneficiu. hylare eni datore
diligit deus. ut aiaz esuriete
sive afflicta. no refocillem9
ex parte. sz saturem9. et do
leam9 cu doletibz. lugeamus
qz cu lugetibz. tuc orietur
in tenebris lux nra. ille qui
dicit. Ego lux veni i mu
du. ut omis qui credit in
me. i tenebris no maneat.
sz habeat lume vite Lucer
na eni corpis nri e oculus.
qui si simplex fuit. totu cor
pus lucidu erit. Si aute q
lux esse debet. versus fuerit
in tenebris. tuc ome corpus
tenebrosu erit. et dicet nobis
Si lux q i te est. tenebre sut.
ipse tenebre qnte sut! Con
sideremus qntis virtutibz pveni
am9 ad luce dei. ut tenebre
nre vertatur i meridie. dica
musqz cu sponsa. ubi pascas
ubi cubas i meridie Et
requie dabit tibi dns semp.
et iplebit spledoribz aiaz tua.
et ossa tua liberabit Et eris
qsi ortus irriguus. et sicut
fons aquaz. cui9 non deficiet
aque // Sepgita. Et erit
dns deus tu9 tecu semp. et
iplebetis sicut desiderat aia
tua. et ossa tua pinguescet.
et erit sicut orty ebrius. et
sicut fons cui9 no deficiet aq
¶ Qd in alexandrinis ex
emplaribz i phemio huius
capituli additu est. et adhuc
i te erit laus mea semp. et
in fine. et ossa tua qsi herba
orient et pinguescent. et he
reditate possidebut i gnatio
nes et gnationes i hebraico
non habetur. sz ne i sepgita
quide emedatis et veris exe
plaribz Unde obelo pnotadu
est. Cu tenebre nrq pectoris
tui. orta luce fuerint disso
lute. et pro nocte palpabili
meridies fuerit exorta. tunc
semp habitatore habeb deu

qui impleat splendoribz aiaz tua. de quibz i psalmo dicitur Tecu pncipiu in die vtutis tue i sple doribz scoz. ex vtero ante luci ferum genui te Sive saturabeis cunctis q desiderat aia tua. qa et ipse saturasti aiaz esurientē. et dicere poteris Benedic aia mea dno. qui replet in bonis desideriu tuu Et ossa tua libe rabunt. de interitu et igne ppe tuo. sive inpinguescet ut pristi na crassitudinē recipiat. que fame sermois dni attenuata fuerat Ecd quidē et iuxta litteraz de resurrectione coz q casura sut corpoz intelligere possum9. et de vtutibz anime qs scus sig nificans loquit i psalmo. omnia ossa mea dicent. dne qs silis tibi De quibz i pubijs scptu est fama bona ipinguat os sa. et quibz pmia pmittunt. sanitas erit corpori tuo. et curatio ossibz tuis De quibz cursu scptu est Dns custodit oia ossa eoz. vnu ex hijs nō cōteretur Ecōtrio qui peccator est. et anime robur pdiderit atqz vtutē. plangit et loquit Dissipata sut ossa mea secus infernu Neqz enī credere pos sum9. qd ossa pctoz nō i infer no sint sz iuxta infernu Et fama bona ipinguat ossa q ad saginā corpis nō ptinet.

Sequitur Et eris sicut ortus. id est. aut tu. aut anima tua. si cut ortus irriguus. de quo scptu est. fons egrediebat et irriga bat oem ~~superficie~~ faciē paradi si. p quo in hebraico legit orti Que fontē nō aliu possum9 dicere. nisi eu cui dicit. apud te est fons vite. qui indesinēter rigat ecclias sua. et cunctoz cor da credentiu Et edificabunt i te deserta sclōz. fudamēta gnationis et gnationis suscitabis Et vocaberis edificator sepiu. quertēs semitas i quietem. // Sepgita. Et edificabunt tibi deserta a seculo. et erunt fudamēta tua sempitna in gnatiōes et gnationes. et vo caberis edificator macerie. et semitas i medio quiescere fa cies ¶ Non solu inqt orie tur i tenebris lumē tuu. et tenebre tue erut qsi meridies. et dabit dns requiē tibi sep. et eris qsi ortus irriguus. et cetera. sz edificabuntur i te. q longo tempore deserta fuerut et i mltis gnationibz pman sura. ediu tuaz fundamenta iacientur. ita ut vel tu ipse voceris edificator sepiu atqz maceriaz. vel oriat i te qui sit edificator sepiu. et qutat semitas i quietē. sive iuxta sepgita. calles i medio faciat

conquiescere. Haec iudei. et
amici tantum occidentis littere.
ad instaurationem referunt urbi
um palestine. et vel facta sub
zorobabel. et esdra. et neemia.
vel in ultimo tempore futura conten
dunt. et ad instaurationem ierusalem
et in circuitu ciuitatum. altissima
fundamenta iacienda. et tam ex
celsos muros edificandos. ut
nullus hostium possit intrare.
et omnino in eas inimicorum prohibeatur
ingressus. ¶ Nos autem se
quentes cepte narrationis ordi
nem. que deserta fuerant in iudeis.
dicimus edificari in ecclesia. non
ad breue tempus sed in perpetuum. et
fundamenta illius ex utroque populo.
id est in duabus generationibus susci
tanda. Unde dicebat apostolus.
Quasi sapiens architectus
fundamentum posui. Alius super
edificat. unusquisque autem videat
quid superedificet. Et in alio
loco. Dei agricultura. dei edi
ficatio sumus. Et iterum. Edifica
ti super fundamentum apostolorum et pro
phetarum. Et vocanda eam. siue
eum qui natus est in ea. edificato
rem sepium. de quo in psalmo le
gimus. Homo natus est in ea
et ipse fundauit eam altissimus.
Quas sepes atque materias.
hoc enim grecus sermo significat.
fraximois. agro et vineis cir
cumdari scriptura commemorat.

Vineam de egypto transtulisti.
eiecisti gentes et plantasti eam.
Et post paululum. Quare destru
xisti maceriam eius. et vindemiant
eam omnes qui transeunt viam?
Et in hoc eodem propheta. Vinea fac
ta est dilecto. quam pulchro ser
mone describens intulit. Edifi
caui turrim et maceriam circumde
di. Quam qui destruxerit. iuxta
ecclesiasten mordebit eum colu
ber. Que ideo circumdata est. ut
omnium bestiarum in vineam dei prohi
beatur accessus. Iste est autem
coluber tortuosus. qui decepit
euam in paradyso. quia quia dei precep
ta destruxerat. propterea morsi
bus eius patuit. et audiuit a
domino. Tu obseruabis caput eius.
et ille obseruabit tibi calca
neum. In eo loco ubi nos iuxta
septuaginta interpretati sumus. ne quid
innouare videremur. quia vulgatum
est testimonium. et vocaberis edi
ficator sepium. in hebraico legi
tur. et vocabitur in te godefe
res. quod aquila interpretatur. pre
freries(?). natapes(?). quod nos possu
mus iuxta sensum dicere. qui se
opponit dei iracundie seuienti.
Denique symachus transtulit. mu
rum opponens cedenti. quales fue
runt moyses et aaron. et sa
muel. qui ire domini restiterunt.
et quasi edificato muro. indigna
tioni eius posuerunt terminum.

Quod et iheremie dicit'. ne occurrat dño. ne ire eius velit resistere. et indignatioez ita p cibus q̃si quoda muro intcludē Et moysi quasi teneret' ab eo dñs. dimitte me inq̃t ut pcu tiam istu pplz Huiusmodi ergo edificator materiaru. muroru q3 ac sepiu. qutit semitas i qe tem. ut nequaq̃ dei ira seuiat. s3 placatus sit eis dñs. et omis indignatiois semite quiescat. Si auerteris a sabbato pede tuu. facere volutate tua i die sco meo. et vocaueris sabbatu delicatu. et scm dni gloriosu. et glorificaueris eu du no facis vias tuas. et no inuenietur vo lutas tua. ut loquaris sermone // Septuaginta Si auerteris i sab batis pede tuu. ut no facias vo lutates tuas i die sco. et voca ueris sabbata delicata sca dño. no tolles pede tuu ad opus. neq3 loquaris ūbu i ira de ore tuo ¶ Cui sup dixerat. nonne hoc est magis ieiuniu qd' ele gi. dissolue colligatioes ipie tatis. solue fasciculos deprime tes et cetera. etia nuc pmia repromittit. si facere voluerit q sequuntur. ut scilz cohibeat pede suu i sabbatis. ne faciat volutates suas. et die scm dni. sius qmaculet volutatibz lege pceptu e. ne i sabbatis. opus

seruile faciam9. ne accendam9 ignē. ut i vno loco sedeamus. ut illa tantu faciam9 opera. q ad anime salute ptinent Cet si iux' litteram accipiam9. iplere penitus no potest Quis enim hoc possit facere. ut tota die ac nocte sedens i sabb'o. de vno loco no recedat. pmo ne leuit' quidē se qmoueat. qd' si fecerit trasgressor legis sit ? Ex vno igitur madato qd' iuxta lram ipossibile est. et cetera cogim' spualit' intelligē. ne faciam9 seruile opus. et pdam9 anime libertatē Qui em facit pctm. seru9 e pcti Ne onus portem9 i sabbato. quale portabat ille qui dicit. iniqtates mee ele uate sut sup caput meu. q̃si onus graue aggrauate sut sup me Ne iniquitas q sup talentu plubi sedet i nobis ha beat potestatē. ne nos volup tas corporis et libido succedat Omis em adulterates. quasi cliban9 corda eo4. et dyaboli iacula ignita sut. ut sagittet i obscuro rectos corde Precipit' q3 nobis. ut arrepto aratro no respiciam9 post tergum. ut tectoru altitudinē qscēdē tes nequaq̃ ad tollenda scli vestimeta velim9 descendere. s3 ut audiam9 cu moyse. tu vero hic sta mecu. et sedeam9

cu dno lassi in via huius seculi.
sup puteu. samaritane q̄si oez.
errantiuq3 salute sitientes. ut
audiam9 aplm qmonete. state
firmi et imobiles. ne patiamur
illud qd iudas proditor passus
est. qui pdidit locu mysterij sui.
et trasgressor effectus est. illius
q3 semp sententie recordem. Si
spus ptate habetis ascedit sup
te. locu tuu ne dimiseris. Qui
sic quiescit in sabbo. et lauat
inter inocetes manus suas. nec
mouet pedes ut suas faciat vo
lutates. iste celebrat sabbata
dni delicata. Qui sabbatism9
iux epla3 q ad hebreos scribit
repromittit nobis i celestib3 et
i glia. ppatat q3 nuc du no fa
cim9 vias nras i sabbo. nec iue
nitur volutas nra ut loqmur
sermone. quo sat3 nec opere
nec sermone pecem9. Alioqn
si hec tantu phibetur i sabbo.
ergo i alijs sex dieb3 libertas
nobis tribuitur delinquedi.
Qd si stultu est credere. supest
ut sabbatu qd itpretat requi
es. omi tepore sit fidelib3. du
no carnis s3 anime faciut vo
lutates. Qdq3 iugitur iuxta
sepgita. in ira ex ore tuo. in
hebraico no habetur. Ad hoc
sabbatu omi festiuitate cele
brandu. saluator nos puocat
i euagelio dicens. Venite ad
me omis qui laboratis et onera
ti estis. et ego dabo vobis requie.
Hoc em significat. anapayso
mas. ut sat3 pcco3 onera depo
netes. sabbatizem9 i xpo. et
dicam9. statuit sup petra pe
des meos. illudq3 vitem9 qd
scus pene sustinuisse se dicit.
mei vero pene moti sut pedes.
Tunc delectaberis sup dno.
et sustolla te sup altitudines
tre. et cibabo te hereditate ia
cob patris tui. Os em dni lo
cutu est. Sepgita. Et eris
qfides sup dno. et eleuabit te
sup bona tre. et cibabit te he
reditate iacob patris tui. Os
em dni locutu est. Postq
vocaueris sabbata delicata.
et no moueris i sabbo pedem
tuu ad opus seruile facedu.
neq3 ibu locutus fueris. id est
semp tacueris. et ipleueris qd
pceptu e. cohibe lingua tua
a malo. et labia tua ne loqt
dolu. tuc delectaberis i dno.
et videbis i te esse qpletu. De
lectare i dno. et dabit tibi pe
titiones cordis tui. Siue fidu
ciam habebis i dno. iux illud
qd scptu e. Qui qfidit i dno.
beatus est. Et i ihemia. Btus
homo qui qfidit i dno. et erit
dns spes ei9. Et alibi. Bonu
est qfidere i dno. q qfidere in
homie. Et eleuabit te dns.

107

atq; sustollet sup altitudies ac
bona tre. Terra enim initium. tra
q; viuenciu no est deorsu s; sur
sum est. Demiq; ad loth de sodo
ma et gomorra ad valle fugi
ente. dicitur. i mote saluu te
fac. Ad que postq; puenit. ortus
e ei sol i segor. De hac tra di
cebat dns. Beati mites quoniam
ipsi possidebut tra. Et multa
alia q crebro vsurpauimus. qrt
illud est. Honora prem tuu et
matre tua. et eris longeuus
sup tra. qua dns deus tuus de
derit tibi. Qd' iux' lram penitus
stare no potest. Multi enim ho
norat parentes et cito moriunt.
et alij parricide. longo viuut
tepore. Vt aute certius noue
rimus hac tra esse i sublimib;.
tricesimi sexti psalmi breuit
recordemur. i quo scriptu e. Mi
tes possidebut tra. et epulabu
tur i multitudie pacis. Post q
infertur. Expecta dnm et custo
di vias eius. et eleuabit te ut
possideas tra. Et i alio loco ca
nitur. Justi possidebut terra.
et inhabitabut i sclm scli sup
eam. Qd' et ip; ipossibile est.
Si enim celu et terra ptransibut.
hec vtiq; qua icolimus. quomo
i sclm scli. iusti habitabut sup ea.
Ex quo discimus alia ee terra
q i sublimi sita e. Post q infert
et cibabo te. siue cibabit te dns

hereditate iacob pris tui. Sicut
enim qui fide habuerit abraham.
appellatus est filius abrahe. sic q
supplantat vicia atq; pecca. filius
vocatur iacob. Et cuius q's vtutis
imitator est. illius appellat et
filius. Bona aute terre q i ex
celsis sita est. qb; saturantur
filij iacob. illa accipienda sut
q nec oculus vidit. nec auris
audiuit. nec i cor hominis as
cenderut. De qb; et i epla scrip
tu est ad hebreos. Qui enim hec
dicut. ostendut qd' patria querat.
Et si quide illa qreret de qua
egressi erat. habebat tepus
ut reuerteret ad ea. Nunc aute
meliore desiderat patria. hoc
est celeste ihrlm. Ex quo discimus
mille anor fabula. i q rursus
nuptie pmittutur. et cibi. et
terrene vite qusatio. abicienda.
Si enim i resurrectioe neq; nu
bent neq; nubetur. s; erut
siles angelis qa sut filij resur
rectionis. et de ventre ac cibis
aplus loquit. esca ventri et
venter escis. deus aute et hunc et
illa destruet. quomo rursum
i incorrupto et spuali imorta
liq; corpore. pristina carnis
mortalis atq; corrupte vite
qrimus opera. Et hec dicimus.
no quo substantia glorificati
corpis denegemus. s; quo opa
pristina i hijs q angelor sut

similes. penitus auferamus
Alioqn et i isto adhuc corpe.
p ieiunia. et ptinentia. et cari
tate. imutamur vtutes ange
licas. et tame substantia cor
poru no amittim9 Atque ut
oia futura credam9. etiam9
a deo esse pmissa. cui9 os lo
cutu est. ut quomo i manibz
opus. et i pedibz incessu. et
i ventre gnatione. et i auri
bus oculisqz auditu atqz ctui
tu. sic in ore sermone dei itel
ligamus Quinquagesimu nonu Cap

Ecce no est abbreui
ata man9 dni. ut
saluare nequeat.
neqz aggrauata
est auris ei9. ut
non exaudiat Sz iniqtates
vre diuiserut int vos et deu
vestru. et pcta vra absconde
rut facie ei9 a vobis ne ex
audiret // Sepgita. Nuqd
no potest man9 dni salvos
facere. aut aggrauata e au
ris ei9 ut no exaudiat? Sz
pcta vra separat int vos
et deu. et ppter pcta vra auer
tit facie eius a vobis. ut no
misereatur ¶ Poteru que
nuc facturu esse me dixi
eris pfides i dno. et eleuabit
te ad bona tre. et cibabit te
hereditate iacob patris tui.
et ante cplere Neqz eni ab

breuiata est man9 mea atqz
cotracta. ut ea ad liberandu
ppl'z meu extendere nequeam.
aut surdas aures habeo ut
exaudire no possim Ex quo
ostendit. aures dni q iustos
audiut. et no audiut pctores.
nequaqz esse maz auriu siles.
q emissa voce siue iusticie
siue iniusticie equalit audiut
Sz pcta inqt vra qsi quida
i medio murus appositus. vos
et deu diuidut. Unde et salua
tor i passione sua. fecit vtru
qz vnu. et mediu pariete ma
cerie solues. inimicitia in sua
carne destruxit. ut qs paries
diuiserat pcto2. xpi sanguis
cgungeret. qui aperuit pady
si ianua. q m'lto tepore clau
sa erat. et igneu gladiu suo
cruore restrinxit. ut audiret
latro. hodie mecu eris i para
dyso Eadqz sect'. et ppt pcta
vra auertit faciem sua a vob'.
ut no audiret siue ut no mi
sereat'. hoc ostendit. qd feto
rem pcto2 et iniqtates eo2
ferre no potuerit. s3 auterit
facie sua ne eo2 turpitudiez
cerneret. et stati penitere co
geretur Unde pctor. dni vul
tu videre desideras. dicit in
psalmo Usqzquo dne obliuis
ceris me i fine. usqzquo auertis
facie tua a me? Et alibi.

o m

Ostende faciē tuā et salui erimus. Manus enī vrē pollute sūt sanguīe. et digiti vrī iniq̄tate. Labia vrā locuta sūt mendaciū. et lingua vrā iniq̄tatem fatur. Non est qui inuocet iustitiā. neq3 ē qui iudicet vere. s3 cōfidunt ī nichilo. et loquunt̄ vanitates. // Septuaginta. Manus enī vrē pollute sūt sanguine. et digiti vestri pc̄tis. Labia vrā polluta sūt iniquitate. et lingua vrā iniusticiā meditatur Nullus loquitur iusta. neq3 est iustū iudiciū. Confidunt in vanis et loquunt̄ vacua. ¶ Iniquitates atq3 pc̄ta q̄ sup̄ gñalit̄ nominauit. nūc exponit ī partibus. Et cōsiderandū qd' nequaq̄ eis obiciat ydolatriā qua ysaie temporibȝ tenebant̄. s3 effusionē sanguinis de quo iā ante dixerat Iustus perit et nō ē q̄ recogitet. et viri iusti tollunt̄. et nemo corde intelligit. A facie enim iniq̄tatis sublatꝰ ē iustus. erit in pace sepultura eiꝰ: tolleturq3 de medio. Et quāq̄ ipi manus nō miserit ī dn̄z saluatorem. tamē cōsona impietatis voce clamantes. sanguis eiꝰ sup nos et sr̄ filios nr̄os. mortis eiꝰ rei sūt. et habent pollutas manꝰ. de quibȝ idem ppha testat̄ Si leuaueritis manꝰ vras ad me. nō exaudiā. Manꝰ vestre plene sanguine sūt. Labia q3 eorū et lingua loquunt̄ iniq̄tatē atq3 mendaciū. ut a xp̄o sibi antixp̄m repromittāt. nec sūt ullus ī ppl'o q̄ inuocet iusticiā. et iudicet veritatē. siue ut ī hebraico habet. fidem. qua scilȝ credat ī xp̄o. Sȝ cōfidunt ī nichilo. et loquuntur vanitates. Unde et aplus precepit. ne attendamus iudaicas fabulas. et mādata hoīm auersantiū se a veritate Vere enī cōfidit ī nichilo et sequit̄ vanitatē. ī quo dn̄i cōpletur vaticiniū. Ego veni ī nomine prīs mei et nō suscepistis me. si alius venerit ī nomine suo. illū suscipietis

Conceperunt dolorem (al' laborē) et pepererunt iniq̄tatē. Oua aspidū ruperunt. et telas aranee texuerunt. Qui comederit de ouis eorū morietur. et qd' cōfotū est erumpet ī regulū. Tele eorū nō erunt ī vestimentū. neq3 operientur operibȝ suis // Septuaginta. Quia parturiunt dolore et generant iniq̄tatem. oua aspidū fregerunt. et tela aranee texuerunt. Et qui de ouis eorū comedere voluerit. frangens reperiet putridū. et in ipso regulū. Tela eorū nō erit ī vestimentū. nec operientur operibȝ suis ¶ Qui antixp̄i prestolatur aduentū. nec

possunt dicere. a timore tuo domine
concepimus. et parturiuimus et pe
perimus. spiritum salutis tue feci
mus super terram. recte concipiunt do
lorem. et pariunt iniquitatem.
ut quem multo ~~dolore~~ labore
pquirunt. in iniquitate suscipiant.
de quorum spiritu est patre. concepit
dolorem et peperit iniquitatem
Isti frangunt atque dirumpunt
oua aspidum. ut eorum uenena
in sua mente suscipiant. de quibus
in euangelio legitur. Serpentes
genimina uiperarum. Pulchre
quoque oua aspidum posuit atque ser
pentium. que oua prius generare
dicuntur. Et quia non solum malicie
uenena in cordibus suis retinent.
sed nec in lege domini meditantur
die ac nocte. aniles fabulas
mussitantes. propterea dicitur. et
telas aranee texunt. quibus mus
cas et culices et parua capi
unt animantia. Ad quos tu forte
quod ueneit quasi per aerem uacuum
transuolat. Qui comederit igitur
de ouis eorum. morietur. hoc est
qui consiliis eorum acquieuerit.
quomodo abel acquieuit cayn
dicenti. transeamus in campum.
statim interficietur. Siue ut sep
tuaginta transtulerunt. qui uoluerit
de ouis eorum comedere. conteres
inueniet putridum. et in ipso re
gulum. Qui enim prima fronte
deceptus. oua putauerit galliarum
et aliarum uolucrum quarum esus in
noxius est. si fregerit antequam
comederit. statim putorem teterrimum
et fetorem cognoscet. Et quod confo
tum est inueniet regulum. Siue
iuxta symmachum et theodotionem.
aspidem. Aquila autem uiperam
posuit. pro qua in hebraico le
gitur. efee. Qui igitur audies
traditiones iudaicas. ad escas
se mille annorum uoluerit preparare.
et promissionum deliciis irretitus
manum ad cibum extendere. si an
tequam comedat. hoc est uerbis mortife
ris acquiescat. uoluerit prius
considerare quod dicitur. et singu
los sermones discutere. eorum
que tractare rationem. statim repe
riet in ipsis antichristum preparari.
Ergo iuxta hebraicum. qui comede
rit de ouis eorum morietur. qui
autem iuxta septuaginta frangere
ante uoluerit. et diligentius
intueri ac uidere quod latitet.
repperiet fetorem teterrimum. et
principem omnium serpentum dya
bolum in eorum latitare traditio
nibus. Et quia supra dixerat telas
aranee texunt. exponit quo
telarum istarum textura proficiat
at labor inquit eorum omnisque
doctrina. non christi efficit uesti
mentum. nec pallium quo nu
ditas anime protegatur. sed
casso labore desudat. dicente
hoc eodem propheta. Populus hic

labijs me honorat. cor autem
eor longe est a me Frustra au
tē me colūt. docētes doctrīas
et p̄cepta hoim. q̄ sequētes
negligūt legē dei Et ut sciā
mus ī tela opa demonstrari
intulit. neq; operiēt opibz
suis Eundā locū istū ita dis
serūt Oua aspidū sciderūt
sive ruperūt. id est mordētes
pphar reliq̄e sermones. et
blanda ac adulatoria sibi
pseudo pphar eloquia texuē
re. de quibz qui cōederit a ser
pente pimetur. et itelliget
nichil sibi ūba pfuisse mē
datior Opera eor opa
inutilia. et opus iniq̄tatis ī
manibz eor Pedes eor ad
malū currūt. et festināt
ut effūdat sanguīez inocētē
Cogitatiōes eor cogitatiōes
inutiles. vastitas et cōtritio
ī viis eor. et viā pacis nesci
erūt. et nō ē iudiciū ī gressi
bz eor Semite eor īcurua
te sūt eis. ōis qui calcat ī
eis ignorat pacē Sēp̄gi
ta. Opa eor opa iniq̄tatis.
et pedes eor ad maliciā cur
rūt. veloces ad effūdendū san
guīez inoxiū. et cogitatiōes
eor cogitatiōes stultor Con
tritio et miseria ī viis eorū.
et viā pacis nō cognouert.
et nō est iudiciū in viis eor

Semite eīn eor puerse. q̄s trāsl
eunt et nesciūt pacē Ideo
nō operient operibz suis. q̄a
opa eor opa iniq̄tatis sūt. q̄
aplius infructuosa cognominat.
id est fructus non habentia
Et pedes eor ad malū currūt
et festināt ad effūdendū san
guīez inoxiū Hanc eīn et
ī pphāru occisiōe habuerūt
ꝯsuetudīez. ad q̄s stephanus
loq̄batur. quē eīn pphetarū
non sūt psecuti patres vrī?
Et dns ī euāgelio Jhr̄lz ihr̄lz
q̄ occidis pphetas. et lapidas
eos qui ad te missi sūt Et
iterū Veniet sup vos omīs
sanguis iusty. qui effusus
est sup t'rā. a sanguīe abel
iusti. usq; ad sanguīez zacha
rie filij barachie. quē occidis
tis int' teplū et altare Vnde
et supra ad eos dicitur Ma
nus eīn vrē pollute sūt san
guine. et lingua vrā loquit'
iniq̄tatē Et hac meditatiōe
crudelitatis atq; blasphemie
ad necē dni puenerūt. quo
modo et iudas p auaricie viā
venit ad homicidiū. ymo sa
crilegiū auaricie copulatū
ē Eadēq; sequit'. cogitationes
eor cogitatiōes stultor. con
tritio et infelicitas ī viis eor.
et viā pacis nō cognouerūt.
et supra. veloces pedes eor

ad effundendū sanguinē. ap̄ls posuit ad romanos. Quod multi ignorātes de tredecimo psalmo sūptū putāt. Qui versus in editione vulgata additi sūt. et in hebraico nō habent. De quo plenius ī exordio hui9 volumīs diximus. Recte autē viā pacis nō cognouerūt. qui auctorē ei9 suscipere noluerūt. Ipse ē enī pax nr̄a. q̄ loquit ad ap̄los. Pacē meā do vobis. pacem meā relinquo vobis. Et ad ihr̄lm. Si scires q̄ ad pacem tibi sūt. quoniā veniet dies sup te. et circūdabūt te inimici tui vallo. et obsidebūt te. et filios tuos allidēt ad terram. Qui autē pacē nō suscepērāt. consequēter nec iudicium habēt ī viis suis. illud de quo supra dictū est. Ecce puer meus quē elegi. dilectus meus quē dilexit anima mea. iudiciū gētib; pferet. ‖ Seq̄t. Vie eorū puerse. nō natura s; ppria volūtate. Quicq̄d enī peruertit. atq; curuatur. de recto torquetur ī prauū. Omnis doctrina phariseorū. subuersio veritatis est. p quā qui ambulauerit. non solū non īuenit pacē. s; nec cognoscit quidē eam. ut sciat quid querere debeat.

Propter hoc elongatū est iudiciū a nobis. et nō apphendet nos iusticia. Expectauim9 lucē. et ecce tenebre: splēdorē. et ī tenebris ambulauimus. Palpauim9 sicut ceci parietē: et q̄si absq; oculis attrectauim9. Impegim9 meridie q̄si ī tenebris. in caligosis q̄si mortui. Rugiem9 quasi vrsi oīs. et q̄si columbe meditātes gememus. Expectauim9 iudiciū et nō est: salutē. et elongata est a nobis ‖ Sepgīta. Propterea recessit iudiciū ab eis. et nō apphendit eos iusticia. Cū expectaret lucē facte sūt eis tenebre. prestolātes eā ī tenebris ambulāt. palpabūt sicut ceci parietē. et q̄si nō habētes oculos attrectabūt. Cadent ī meridie q̄si ī nocte media. q̄si morientes. gemētes gement q̄si vrsus. et q̄si columba pariter ambulabūt. Expectauim9 iudiciū et nō est. Salus longe recessit a nobis ¶ Post accusationem ppli introitū. ex psona eorū ppha respondit. q̄d loqui debeant penitētes. si tamen velint post vulnera recipe sanitatem. Miror q; cur Sepgīta q̄si ppha de eis loq̄t. et nō ipi ad pphe u̾ba respodeant. texuerūt oratione.

tu̅ in ɔsequētibȝ veritate supe
rati. Hoc idem fecerūt dicentes
Expectauim⁹ iudiciu̅ et nō ē.
salus longe recessit a nobis.
multa eni̅ iniq̄tas mea ī ɔspc̄u
tuo. et pc̄ta mea restiterūt no
bis et cetera In p̄senti igit᷑
tēpore vniu̅sa ɔplentur Elon
gatu̅ ē iudiciu̅ a iudeis. qđ ge
tibȝ nu̅ciatu̅ ē. et nō apprehēdit
eos iusticia. q̄ a nationibȝ cō
prehēsa est Expectauerūt luce
dicētes. emitte luce̅ tua̅ et ve
ritate tua̅. q̄ eis ꝑ ꝓphas fue
rat repromissa̅. et erroris te
nebris occupati sūt Sustine
bāt splēdore. et ambulauerūt
ī tenebris. ita sc̄ipturas sc̄as
q̄si ceci palpātes parietem.
verba tantu̅ eaꝝ et folia. nō
sensu̅ fructu̅qȝ q̄rētes. qui te
netur ī litteris Deniqȝ iungit
et dicit Impegim⁹ sicut ceci
diu̅ meridie quasi ī tenebris.
ī caligosis q̄si mortui In toto
eni̅ orbe sole iusticie radiante.
illi morant᷑ ī tenebris. videlȝ
mortui pc̄tō Rugiem⁹ eni̅
aut q̄si vrsi om̄s. et q̄si colu̅
be meditantes gememus. ut
et crudeles pariter sint et mi
seri. feri et inanes ad hu
miles atqȝ subiectos. pauidi
atqȝ trepidātes ad eos q̄ forti
ores sūt. q̄s q̄si accipitres ꝑ
horrescūt Legim⁹ et ī alio

loco. quasi vrsa raptis catulis.
et in daniele regnu̅ cruentu̅
ī quo tres sūt ordines dentiu̅.
vrse ferocissime cōparari Et
q̄si columbe meditātes gemem⁹.
absqȝ sensu et intelligentia sc̄p
turaꝝ. tantu̅ v̄ba meditātes
q̄ decantāt memoriter Sȝ quo
modo colu̅be de q̄bȝ sc̄ptu̅ est.
ephraim q̄si columba nō habens
sensu̅. et quomō ī euāgelio
q̄n serpētis malicia̅. simplici
tas colu̅baꝝ ponit᷑. sic ī p̄sēti
loco simplicitas absqȝ prudētia
q̄ vicina stulticie est. ī sola
verboꝝ meditatiōe monstrat᷑
Expectabūt iudiciu̅. et nō ē
salute. subaudit᷑ expectabūt.
et nō erit. q̄a longe migrauit
ad gentes In quo notandu̅
qđ oīa de futuro dicāt᷑ tēpore.
ut qđ nu̅c iudei sustinet indi
cetur. Multiplicate sunt
iniq̄tates mee cora̅ te. et pc̄ta
mea responderūt nobis Quia
scelera mea nobiscu̅. et iniq̄tates
m̄as cognouim⁹. peccare et
mentiri c̄ dn̄ȝ Et auersi
sum⁹ ne irem⁹ post tergu̅
dei nr̄i. ut loq̄remur calu̅p
niam et trāsgressionē Con
cepim⁹ et locuti sum⁹ de cor
de v̄ba mendacij. et ɔūsu̅ ē
retrorsu̅ iudiciu̅. et iusticia
longe stetit Quia corruit ī
platea veritas. et equitas

no potuit ingredi Et facta est veritas in oblivione. et qui recessit a malo prede patuit // Se ꝑgita · Multa eni est iniquitas nra i ↄspcu tuo. et pcta nra restitert nobis Iniqtates eni nre i nobis sut. et iniusticias nras ↄgnouim⁹ Impie egim⁹ et mentiti sum⁹. et recessim⁹ a deo nro locuti sum⁹ iniqua et inobedientes fuim⁹ Peperim⁹ et meditati sum⁹ de cordibus nris ūba iniqua. et recessim⁹ a iudicio. et iusticia longe stetit. qa ↄsupta ē i vijs eorū veritas. et ꝑ rectū iter trasire no poterat Et veitas sublata est. et trastulerut mentem, ut no intelligeret :·

¶ Reddit causam qre rugierut qsi vrsi. et meditati sut ut columbe. expectauert iudiciū qd no erat. salute q trasiuit ad gētes. qa multiplicate sut coram te iniqtates nre i ↄspcu tuo. a qbz mlto tepore auerteras facie ne eas cerneres. ne ferires Et pcta nra responderit nobis. ut reciperem⁹ qd meruim⁹ Et scelera nra nobiscū sut. iniqtatesqz ↄgnouim⁹. qs mlto tepore ꝑpetrātes. putabam⁹ esse iusticia Que sut aute iniquitates? Peccare et mentiri

contra deū. siue iuxta hebraicū ut aquila trastulit. negare deū. qd ad saluatore refertur Et reliqua q sequuntur dicentiu nem dicentes Scim⁹ qd moysi locut⁹ est deus. hunc aute nescimus unde sit. ut loqrem calūpnia Hic si ex deo esset no solueret sabbatū. et i beelzebub pncipe demoniorum eicit demonia Et trāsgressione q significātius grece dicit apostasis. cu aliqs negat deū. et ꝑuaricationis arguitur Concepim⁹ et locuti sumus de corde ūba mendacij. ↄtepnetes lege dei. et sequetes traditiones hoim. qs illi deuterosis vocant et qs i nro corde simulauim⁹ Et ↄūsū ē retrorsum iudiciū. et iusticia loge stetit Que eni pars iusticie et iniquitati? Qui ↄsensus xpi et belial? Stetit iusticia in gentibz et recessit a nob. qa corruit i platea veritas. lata eni et spaciosa via que ducit ad morte. quia angustam via i qua veitas ↄmorat intrare nolebat Et facta e veitas i oblivione. de qua scptū e. veitas de tra orta ē. et iusticia de celo ꝑspexit In quo aiaduertendū qm crebro veitas nomināta sit. ut xpi ꝑsona mostraret. qa deserētes secuti sut mendaciū.

111

Et qui recessit a malo prede
patuit. Qd' q̃uis videatur ob
scuru͞. sic edisseri potest. No
bis mendaciu͞ de n͞ro corde fin
gentibz. et deserētibz legem dei.
iusticia longe stetit. et veritas
corruit i plateis. et equitas ad
nos intrare no͞ potuit. et filius
dei qui ē veritas. factus ē i obli
vione͞. i tantu͞. ut q̃cuq3 a tra
dicioibz iudeor͞ cuperet recedere.
statim pateret insidiis et psecu
cionibz. ita ut ceca͞ a nativita
te qui oculos receperat. expu
lerint de synagogis. et post
resurrectioe͞z dn͞i salvatois. om͞s
qui i eo credebāt psecuti sint
atq3 trucidaverit. quibz de toto
orbe gentiu͞ eccl͞ie misteria di
rigebāt. q p manus aplor͞ distri
buerētur. Et vidit dn͞s.
et malu͞ apparuit i oc͞lis ei9.
q͞a no͞ ē iudiciu͞. Et vidit de9
quia no͞ ē vir. et aporiatus ē
q͞a non est qui occurrat. Et
salvavit sibi brachiu͞ suum.
et iusticia ei9 ipa q̃firmavit
eu͞. Indutus est iusticia ut lo
rica. et galea salutis i capite
ei9. Indutus ē vestimētis ul
tionis. et opertus ē q̃si pallio
zeli sicut ad vindicta͞. q̃si ad
retributioe͞z indignatiois hosti
bus suis. et vicissitudie͞z inimi
cis suis. insulis vicem reddet.
Sept' fira. Vidit dn͞s et no͞
placuit ei. quonia͞ no͞ erat iu
diciu͞. Et vidit et no͞ erat vir.
Et q̃sideravit. et no͞ erat qui
defenderet. Et ultus ē eos bra
chio suo. et misc͞dia͞z sustiebit.
Et indutus ē iusticia q̃si lorica.
et posuit galea͞ salutis i capi
te. Et circu͞datus ē vestimento
vindicte. et pallio q̃si tribuēs
ultione͞ obprobriu͞ adu͞sariis.
Huc usq3 ex psona ppli
pphetic͞us sermo q̃textus est.
nu͞c pph'a ex psona sua loq̄t'.
Illis ita dicentibz vidit dn͞s q͞d
penitentia͞ ore iactarēt. et cor
de no͞ agerēt. et no͞ placuit ei.
Quesivit eni͞ i eis iudicii veri
tate͞. q͞d ad gētes tr͞nslatu͞ fuerat.
et no͞ repperit. Desideravit ali
que͞ iustu͞ viru͞. qui sibi irato
possit occurrere. et no͞ i͞venit.
qui et sup' dixerat. veni et no͞
erat vir. vocavi et no͞ e͞at q͞
audiret. Et q͞a illis i scelere p
manētibz. ne un9 q̃de͞ i͞ventus
est iustus. s3 om͞s declinaver͞t
simul i͞utiles facti su͞t. et no͞
est qui faciat bonu͞. no͞ ē usq3
ad unu͞. brachio suo atq3 iusti
cia. sive misc͞dia q̃firmavit
eu͞. ut qui voluerit ab errore
vie sue cōverti. no͞ suo merito
s3 dei clemētia q̃servēt'. Deni
q3 indutus ē lorica iusticie. et
galea salutis. et vestibz ulciōis.
et zeli pallio circu͞datus.

Sicut armatus processit ad bellum. ut redderet ultionē inimicis suis. Haud dubiū qn iudeos significet. perseuerātes in blasphemiis et vicissitudinē hostibus suis. qndo eos romanus cinxit exercitus. quibz vincētibz dns pugnasse monstrat. Hoc testimonio usus est paulus scribēs ad ephesios. volēs nos indui armatura xpi. quo possimus ignitis diaboli iaculis resistere. Rdq̄ i sepͣgīta interptibz nō habetur. insulis vicē reddet. vrbes iudee significat qs romanus vastauit exercitus. Sīa et sup habitatoribz insule. id est ihrlm. dns loquit p ppheta Et timebūt qui ab occidēte nomē dni. et qui ab ortu solis gliaz eius. cū venerit quasi fluuius violentus quē spiritus dni cogit. et venerit syon redemptor. et eis qui redeunt ab iniqtate i iacob dicit dns. Hoc fedus meū cū eis dicit dns. Spiritus meus qui est i te. et verba mea q̄ posui i ore tuo nō recedet de ore tuo. et de ore seminis tui dicit dns. amodo et usqz i sempitnū. Sepͣgīta. Et timebūt ab occidente nomē dni. et ab ortu solis nomen inclitū. Veniet enī qsi fluuius violentus ira dni. veniet cū furore. et veniet de syon qui liberet et querat impietates ab iacob. et hoc eit eis a me testamētū dicit dns. Spus meus q̄ est i te. et vba mea q̄ dedi in ore tuo. nō deficient ex ore tuo et ex ore seminis tui. ait dns. ex hoc nūc et usqz in eternū. Postqz dns lorica iusticie et galea salutis. et vestibz ultionis zeloqz pallio fuerit indutus ad pugnā. et venerit ad certamen atqz ad vindictam. ut retribuat hostibz et vicem reddat inimicis suis. et insulas eoz id est vrbes viculosqz subuertat. tūc alienigene qui de occidente et oriente venturi sūt. ut requiescāt i sinu abraham. de quibz et sup dictū e. ecce isti delonge venıēt. alij de occidente. et alij ab aquilone. et alij de tra psarū. timebūt dnz eo tiore qui est initiū sapiētie. de quo i multis locis legimus. e quibz pauca ponamus. Beatus vir qui timet dnz. Et nō e inopia timentibz eū. Et timor dni disciplina et sapientia. Et venite filij audite me. tiorē dni docebo vos. Et beatus homo qui timet dnz. Et timor dni addit dies. Rd aute repulso isrl. gētiū turba succedat. malachias pphā plenius docet. i quo dicit ad iudeos. Non e volūtas mea i vobis dicit dns omnipotens.

112

et hostiam non suscipiam de manibus
vestris Rursumque de multitudine
nationum Ab ortu enim solis us-
que ad occasum. glorificatum est
nomen meum in gentibus Huius
multitudinis ille auctor est. qui
veniet quasi fluvius violentus.
quem spiritus domini cogit. sive ut
aquila transtulit. quasi flumen an-
gustum. spiritus domini signaculum eius.
aut ut theodotio. quasi flumi-
nis oppugnans. spiritus domini signa-
tus est In eo ergo testimonio
quod septuaginta transtulerunt. quasi flu-
vius violentus. ira domini veniet
cum furore. pars ultima in hebrai-
co non habetur Neque enim in re-
promissionibus dei. ira furorque
ponendus est. cum in ceteris que
sequuntur beatitudo sit futurorum.
et non comminatio penaque pecca-
tium Juxta aquilam autem et
theodotionem. spiritus domini qui signa-
tus est in christo. illud confirmat ex-
emplum. quod in iohanne euangelista
legitur Hunc enim deus signa-
vit pater. de quo ante iam
dictum est Exiet virga de radice
yesse. et flos de radice eius as-
cendet. et requiescet super eum
spiritus domini. spiritus sapientie et intel-
lectus. spiritus consilii et fortitudinis.
spiritus scientie et pietatis. et re-
plebit eum spiritus timoris domini.
Unde et nos dicimus. Signatum
est super nos lumen vultus tui

domine Et in hezechiele virorum
gementium frontes. thau littere
hebraice que apud eos ultima est.
impressione signatur Si autem
scire volumus quomodo spiritus sanctus
fluvius violentus sit. apostolorum
acta legamus. in quibus scriptum est
Cum autem congregati essent pa-
riter. Factus est subito de celo
sonus. quasi spiritus violenti. et imple-
vit universam domum ubi erant
sedentes. apparueruntque illis lin-
gue diverse sicut ignis. et se-
dit super singulos eorum. repletique
sunt omnes spiritu sancto Sequitur Veniet
redemptor syon. et eorum qui re-
deunt ab iniquitate in iacob dicit
dominus Pro quo. lxx. transtulerunt
Veniet ex syon qui liberet et
auertat impietates ab iacob
Si ergo de syon veniet. qui auer-
tat impietates ab iacob. hoc
intelligimus quod homo natus est in
ea. id est in syon. et fundavit
eam altissimus. qui auertat impieta-
tes ab iacob Sin autem veniet
syon redemptor. et hiis qui rede-
unt ab iniquitate in iacob. dicit
dominus. hic sensus est Veniet christus
qui redimet syon sanguine suo.
sive iuxta hebraicam proprietatem. qui
propinquus est syon. et de israel
stirpe generatus est. hoc enim. gohel.
id est. arcieis. sonat Ac ne
putemus omnem redimi syon.
et eam de sceleribus liberari que

dni sanguine cruentata est. sig
nificanter adiunxit. hijs q rede
unt ab iniquitate. si voluerit
agere penitentia. i qbz oratio
dni ppleatur. pater ignosce
illis. qd' eni faciut nesciut Eo
igitur in syon redeptio est. et
ppinquus. qui eu susceperit ex
iacob. et illis pollicetur dices.
hoc fedus meu cu eis. siue pac
tum ut oms alij tnstulert. aut
testametu ut posuere sepgita
Qd sit aute fedus. pactum.
et testametu. seques versus
ostendit Spus inqt meus q
est i te. et uba mea q posui
i ore tuo. no recedet de ore tuo.
et de ore semis tui amodo et
usqz i sempitnu Qd' ul' ad
ysaiam dicit. ut michi videt.
ul' ad dnz. ut plerıqz estimat
Igitur ad ysaiam sic ordo co
nectitur Hoc e pactu euage
lii sempitnu. ut spus meus
qui i te est. et uba mea q po
sui i ore tuo. p q ventura pdi
tes. de ore tuo non discedant.
nec de filioz tuoz. ac nepotu
et semis tui. ut ois p seriem
gnatio demonstret. qd' scilz
gra pphetaru i aplos veniat.
et i eos qui de isrl' p aplos
credituri sut Qd' aute infert
amodo et usqz i sempitnu.
illi testionio pgruit. celu et
tra transibut. uba aute mea
no pteribut Hunc locu pau
lus diligent' edisseres. scribit
ad romanos. qd' no sit distictio
inter iudeu et grecu. sz ipse
dns om. dives i omibus qui
inorat eu Et qd' no sic credide
rint gentes ut isrl' penit⁹ pel
leretur Nra et ego ait israhe
lita sum. ex semie abraham.
de tribu beniamin Ro reppu
lit deus plebe sua qua pscivit
Et post paululu. cu helye posuis
set exemplu qrentis ad dnz qd'
solus esst relict⁹. et audientis
ab eo. qd' reliquisset sibi dns
septe milia viroz. qui no cur
uasset genua ante baal. itulit
Sic igitur et i hoc tepore. reli
quie salue facte sut scdz electi
one grie Si aute gra. ia non
ex opibz Alioqn gratia iam no
est gratia Quid ergo est? Qd'
qrebat isrl' hoc non est psecu
tus. electio aute psecuta e. ce
teri vero excecati sut Qui si
no pmaserit i incredulitate.
inserent. potes est eni inqt ds
iteru inserere eos. no qz natu
ram ex oleastro. sicut gentiu
inserta est mltitudo. sz scdz na
tura i bona id e i sua oliuam
Et ad extremu posuit ut ad
presens capitulu pueniret.
nolo eni vos fres ignorare mis
teriu hoc. ut no sitis apud
vosmetipos sapietes. qa cecitas

ex parte contigit isrl'. donec ple
nitudo gentiū subintraret. et sic
omnis isrl' salu9 fieret. sicut scriptū
est Veniet ex syon qui liberet
et auertat impietates ab iacob. et
hoc illis a me testamentū cū ab
stulero pctā eo℞. Hec idcirco latius
psecuti sum9. ut qcqd repmissi
onū et legim9. et lecturi sum9
ad syon et ad ihrlm. nō gnali
ter ad omēs iudeos. sꝫ specialiter
dici ad eos intelligam9 qui ī aplis
et ꝑ aplōs electi fuēt ex israhel.

Explicit liber sextusdecimus.

Incipit liber septimus deci
mus :·

Quanta
mysteria
septimus
post deci
mū nu
merū. ad
quē nūc
explana
tionū ī ysaiam puenit liber.
in scripturis scīs contineat. vel
lem vigo xpī eustochiū. breui
sermone pcurrere. Sꝫ qa nō
possū oīa in oībꝫ locis dicere.
hoc strictim admoneo. qd' psal
mus qui hui9 numeri titulo
pnotatur. sit pueri dnī dauid.
et cecinerit vba cantici ī die.
qua eripuit eū dns de manu
oīm inimico℞ suo℞. et de manu
saul. et dixit. Diligā te dne
fortitudo mea. et reliqua Puer
autē dnī ille est cui pater loqt'
ī ysaia. Magnū tibi ē vocari
puer meus Et ī alio loco Ecce
puer meus quē elegi. dilectus
meus ī quo cplacuit sibi aīa
mea Iste puer q̄ interptat' forti'
manu. ī die qua liberauit eū
dns de manu saul. q' ī lingua
nrā expetitū vl' infirmū sonat.
et ab omībꝫ inimicis suis. q' cla
mauerīt oēs eū crucifige cruci
fige talē. qn̄do ad patrē victor
ascendit filius vestibꝫ de bosra
int' cetera triumphatis locutus est
vba Eripe me de cōtradictōibꝫ
ppli. cstitues me ī caput gētiū
Pplus quē nō cognoui serui
uit michi. ī auditu auris obe
diuit michi Rursuqꝫ de pplō
iudeo℞ Filij alieni mentiti sūt
michi. filij alieni inueterauerūt.
et claudicauerūt a semitis suis
Quibꝫ et helyas dixerat Vsqꝫ
quo claudicatis vtroqꝫ pede.
Deniqꝫ qd' difficile ī aliis repe
rit'. hic psalm9 tā ī samuelis
qȝ ī dierū hystoria cōtinetur
Cum de vno numero ad tercia
decima ebdomada ꝑ incrementa
pficiēs. venit ad vicesimū octa
uū psalmū. q' et ipe inscribit'.
dauid ī cōsumatione tabnacli.
qn̄do angelis imperatur Affer
te dno filij dei. afferte dno fili
os arietū Et oīa baptismi

explicit lib' xvi sextusdecim9
incipit lib' [illegible]

salutaris. et ecclie misteria co
tinuit. Vox dni sup aqs. deus
maiestatis itonuit. dns super
aqs multas. Vox dni i vtute.
et post paululu. Vox dni ppa
rantis ceruos. et reuelabit co
densa. et i teplo ei9 oms dicet
gliam. Atq ut multitudiez cre
dentiu demostraret. intulit.
Dns diluuiu ihabitare facit.
et sedebit dns rex in etnu. Rur
susq octauo addito sacramento.
tricesimu sextu psalmu efficit
litterariu. cui9 pricipiu e Noli
emulari i malignatib. neq
zelaueris facietes iniqtatem.
Cui9 expositio no pfationis. s
ppri voluminis est. Et ne multa
nuc replicem9. usq ad qntiude
cimu numeru p augmeta suc
cresces. i quo psalmi graduu
sut. et vas electiois apud petru
iherusolimis cmoratur. tercesi
mu vicesimu efficit numeru.
qui i xpo pmi fuere credetes.
et cu aplis cenaculu fidei cste
derut. descenditq sup eos spus
scus. Postq usq ad septimu
decimu numeru ordie gradies.
et euagelica possides digni
tate. ppipiete dno de dextris
partib. centu qnquaginta tres
magnos pisces capit. et in
ecclia collocat. cui nuc ysaias
propheta loquitur.

Sexagesimu Capitulum.

Surge illumiare ihrlm.
qa venit lume tuu. et
gloria dni sup te or
ta est. Qa ecce te
nebre operiet tra. et caligo pplos.
Sup te aute orietur dns. et glia
ei9 in te videbitur. Et ambula
but gentes i lumie tuo. et reges
i splendore ortus tui. Sepgita.
Illumiare illumiare ihrlm.
venit eni lume tuu. et gloria
dni sup te orta e. Ecce tenebre
operient tra. et caligo sup ge
tes. Sup te aute apparebit dns.
et glia illi9 i te videbit. Et am
bulabut gentes i lumie tuo. et
reges i splendore tuo. ¶ Quid
nobis videtur de instauratioe
syon et ihrlm. et de cunctis q ei
pphetali vaticinio pmittuntur.
in fine superioris libri plenius
diximus. ubi interptati sum9 qd
significaret ille versus. veniet
in syon redeptor. et ipis qui
redeut ab iniqtate i iacob.
Nuc breuit pstringedu est.
qd pluri de hoc loco sentiat.
ut errore pspecto facilius pos
sim9 suscipere veritate. Iudei
et nri semiiudei qui aurea
et gemata de celo expectant
ihrlm. hec i mille annor regno
futura contendut. qndo oms ge
tes seruiture sut israeli. et
cameli madian et epha. de
saba venientes. auru deferat.

et thus. et oms oues cedar con-
gregentur. arietesq3 nabaioth
veniat ut imoletur sup altare
tepli qd fuerit extructu. de in-
sulis q3 et maxie nauib3 thar-
sis. volare filias illi9 ut colu-
bas. auri et argeti diuicias
al' de conferetes. et edificari muros
ihrl3 ab alienigenis quib3 pre-
sint gentiu reges. sempq3 aper-
tas fore portas ciuitatis. ut
dieb3 ac noctib3 diuicie ihrl3
et victime deferatur. et oia
q deserta sut. cypresso et pino
et cedro sectis i libano qstrue-
da. pcipue teplu dni i quo sit
leticia sepitna. ita ut sugat
lac nationu. et regu diuicias
comedat. tantaq3 habudantia
reru oim fore. ut pro ere au-
ru habeat. pro ferro argentu.
p lignis es. p lapidib3 ferru.
pncipes q3 illi9 etna pace frui-
turos. et epos pfuturos pplis
i iusticia Sz et portas futuras
anaglifas. et qd hijs maius
e. p sole et luna ip3 dm etna
luce fulsuru. et p vno hoie
habitura ea mille fortissimos
viros. et p paruulis gentes
robustissimas possessuram
Hec illi dicut qui trenas desi-
derat voluptates. et vxoru
qrut pulchritudiez. ac nu-
meru liberoz. quoz deus est
venter. et glia i qfusioe eoz

quoz qui sequutur errore sub
nomie xpiano. indeo se silez
qfitetur ¶ Alij aute asserut
hec oia iudeis carnalit repro-
missa. si recepissent eu q dicit
i euagelio. ego su lux mudi
q illuminat oem hoiez veniete
in mudu. ut quomo victime
qcesse sut pplo isrl. no quo p
se bone essent sz ne demonib3
offerretur. ita et gulosis iudeis
nichilq3 aliud qrentib3 nisi cor-
poris voluptates. ista dns pol-
licetur. ut salte p carnalib3
desiderijs. et opum habudantia.
filiu dei susciperet. Que quia
no susceperut. repromissiones
q3 irritas fieri Demiq3 chana-
nee p filia depcanti. no veni
inquit nisi ad oues pditas do-
mus isrl. et discipulis suis.
In via gentiu ne abieritis. et
in ciuitates samaritanoz ne
intraueritis Ite aute magis
ad oues pditas dom9 israel
Qua ob causa et apli pmu
i synagogis dm nunciabant.
quib3 no recipientib3 euagelium.
dicut ad eos Vob' quide opor-
tuerat pdicari ubu. sz qa no
recepistis salute. ecce qutimur
ad gentes Lux em venit i mudu.
et magis iudei dilexert tene-
bras Unde et dns cu ihrl3 flesset
adiecit Si scires etia tu q ad
pace tibi sut Qua qa no sus

cepit intulit. Nunc autem
veniet dies in te. et circumdabunt
te inimici tui vallo. et coarta
bunt te. ad terramque deducent te et fi
lios tuos. Nos autem iuxta priorem
sensum ad ecclesiam dici universa
credamus. que primum de iudaico po
pulo congregata est. et lumen quod
super eam ortum fuerat. per apostolos transmisit
misit ad gentes. cui dicitur. Sur
ge illuminare. ut que cecidit in
incredulis. surgat in fidelibus.
que cecidit in synagogis surgat in
ecclesiis. et postquam surrexerit
illuminetur. ut nequaquam habeat
erroris tenebras. Venit enim
lumen tuum quod tibi omnes prophete
pollicebantur. quod iugiter expec
tabas. Et gloria domini que quondam
fuit super tabernaculum et templum
eius. orta est super te. de qua dictum
est. gloriosa dicta sunt de te
civitas dei. Ecce enim tenebre
operient terram. eos qui terrena
sapiunt. et caligo populos. sive
ut in hebraico legitur. tribus.
quod proprie refertur ad ~~hebreos~~ iu
deos. de quibus in alio psalmo scrip
tum est. Illuc enim ascenderunt tri
bus tribus domini testimonium israel
Super te autem orietur dominus sol
iustitie. Et gloria eius in te vide
bitur. de qua scriptum est. et vidi
mus gloriam eius. gloriam quasi uni
geniti a patre. plenum gratie
et veritatis. Et ambulabunt

gentes in lumine tuo. Nos omnes
autem ambulamus in apostolorum luce.
que lucet in mundo. et tenebre
eam non comprehenderunt. Et reges
in splendore ortus tui. quando
primum in christo nata es. quod et
spiritualiter impletur. et car
naliter. Ut reges quorum cor
in manu dei est. et quibus non
regnat peccatum in mortali corpore.
ambulent in splendore nascen
tis ecclesie. sive in eo quod ortus est
in ecclesia. et vere reges christi
fidei colla submittant. Quod coti
die videmus expleri. quando ydo
latrie errore sublato. et perse
cutionis rabie. ad fidem ac tran
quillitatem christi. romani princi
pes transeunt. Aut qui hec omnia
que nos post primum salvatoris
adventum. usque ad consummationem
mundi ex parte completa et ple
nius complenda memoramus.
futuro tempore prestolentur.
quando subintrante plenitudine
gentium. salvandus sit omnis israel.
Quorum nequaquam sententia repro
banda est. dummodo spiritualiter
hec complenda. et non carnaliter
noverimus. Porro nomen ierusalem
et gentium. quod hic a septuaginta
ponitur. in hebraico non habetur.
et obelo prenotandum est. adversus
eos qui asserunt. omnia que dicuntur
dici ad ierusalem. Leva in circui
tu oculos tuos et vide. omnes

isti congregati sut. venerut tibi
filij tui delonge veniet. et filie
tue de latere sugent. // Sepgita.
Leua in circuitu oculos tuos et
vide oms ggregatos filios tuos
Venerut oms filij tui delonge.
et filie tue sup humeros por
tabuntur ¶ Dicitur ad ecclia
q pmu p aplos ggregata est
in syon. de quib et i actibus
aplor legim. qd de vniuso or
be ttaru viri religiosi fuerit
i ihrlm. qui susceperit sermone
dei. et linguis suaru alienar
q gentiu. ul' audiret loquetes
alios. ul' ipi loqret ad ceteros
Et pcipitur ut leuet oculos
suos in circuitu Qd' et dns
pcepit aplis dices Leuate ocu
los vros et videte q'a ia albe
sut segetes ad metendu De
syon eni. et nequaq de monte
syna egredietur lex. et verbu
dni de ihrlm Precipitq ut
leuatis oculis videat filios su
os ggregatos. qui delonge ve
mant Cui et i alio loco dicit.
gaude nimis filia syon. pdica
filia ihrlm Ecce ego venio et
habitabo i medio tui dicit dns.
et veniet gtes mlte ad dnz.
et erut michi i ppl. et ego ero
eis i deu Nos aute sum filij
qui delonge venim ad deum.
peregrini quoda a testameto
dei et repmissioib ei. spem
non habentes. et absq deo in
mudo Sz qd dicit aplus Uos
qui eratis longe. facti estis pe
Eadq sequit et filie tue i late
re sugent. illud significat. qd'
anime i xpo lactetes et i bap
tismate paruulor. de qb et pe
trus aplus loquit. qsi modo
nati paruuli rationale et abs
q dolo lac desiderate. sugat lac
aplor Quib paruulis atq
lactentib loqbat et paulus.
Filioli mei quos iteru parturio.
donec xpus formetur i vobis
Et i alio loco Quasi nutrix fo
uens filios suos. sic desiderates
vobis cupim impartire. non
solu euageliu xpi. sz et aias
nras Qd' aute p hoc i sepgita
dicitur. filie tue sup humeros
portabuntur. diligentius atte
dendu est Filij eni q robusti
sut. ipsi p se delonge venerut.
et ad fidem dni ggregatur.
filie aute q imbecilliores sut.
et pro fragilitate sexus necdu
i viru pfectu venere. aplorum
portantur humeris. ut defera
tur i sinu abrahe ysaac et iacob
Tunc videbis et afflues et
mirabitur et dilatabit cor tuu
qndo gusa fuerit ad te mltitu
do maris. fortitudo gentiu ve
nerit tibi // Sepgita. Tuc vi
debis et timebis. et stupebis
corde. quonia tsferetur i te

diuicie maris · et gentiu͞ et po
puloꝝ ¶ Cu͞ eleuaueris ocu
los tuos · et filios tuos filiasq͞ȝ
ꝓspexeris · ul' ꝑ se venire veloci
ter · ul' s͞coꝝ humeris deportari ·
tu͞c gaudebis et i͞ modu͞ fluui
oru͞ aquis subitis inundaberis
Et mirabitur ac stupebit · i͞mo
dilatabitur cor tuu͞ · audies ap͞lz
Os meu͞ patet ad vos o chori͞
thij Et iteru͞ Dilatami͞ et vos
ne angustia pectoris no͞ possi
tis habere hospite͞ xp͞z q' dicit
i͞ euangelio Ego et pater veni͞
mus · et mansione͞ apud eum
faciem9 Qd' aute͞ additur in
sep͞tgita · et tiebis · i͞ hebraico
non habetur · nisi forte gau
dij magnitudi͞e subintraue͞it
timor · ne ta͞to bono careat ·
An non est gaudiu͞ · cernere
diuicias et m͞ltitudi͞eȝ maris
ad se tra͞sferri atq͞ȝ ꝯuerti · et
fortitudine͞ gentiu͞ venire si
bi · ut q͞cq͞d i͞ seculo et orbe ter
raru͞ est · suu͞ sit · et roborata
fide gentiu͞ dicat · o͞ia possu͞
in eo qui me ꝯfortat ih͞u xp͞o ·
Inundatio cameloꝝ op͞iet
te · dromedarij madian et epha
O͞ms de saba venie͞t · auru͞ et
thus defere͞tes · et laude͞ d͞no
annu͞cia͞tes O͞me pecus cedar
ꝯgregabit͞ tibi · arietes naba
ioth ministrabu͞t tibi Offere͞t͞
sup placabili altari meo · et
domu͞ maiestatis mee glorifica
bo // Sep͞tgita · Et venie͞t tibi
greges cameloꝝ · et operie͞t te
cameli madian et epha O͞ms
de saba venie͞t auru͞ et thus
defere͞tes · et salutare d͞m͞ an͞nu͞
ciabu͞t O͞ms oues cedar ꝯgre
gabu͞tur tibi · arietes nabaioth
venie͞t · et offere͞tur placabile͞
sup altare meu͞ · et dom9 or͞o͞is
mee glorificabitur ¶ Post
diuicias maris et fortitudi͞ne
gentiu͞ · greges q͞ȝ camelorum
et dromedes madian et epha
ꝓmittu͞tur ih͞rl͞m · qui o͞mes
venie͞t de saba · porta͞tes auru͞
et thus · et q͞d' hijs maius est ·
annu͞ciantes d͞mi salutare ·
Vniu͞se q͞ȝ oues cedar ꝯgrega
bu͞tur eccl͞ie Et arietes nabaioth
venie͞t · siue ut i͞ hebraico sc͞ptu͞
est mi͞strabu͞t · et offerentur si
ue offerent victimas sup alta
re d͞m͞ · ut dom9 ei9 inclita fiat
Madian et epha regiones su͞t
trans arabiam · fertiles came
loꝝ · omnisq͞ȝ ꝓuincia appellat͞
saba Vnde fuit et saba regi
na · q͞ ve͞it audire sapientia͞
salomo͞is · et ip͞a defere͞s auru͞
et thus pacifico regi · multa
deporta͞s · et ab eo maiora susci
piens Cedar aute͞ regio sarra
cenoꝝ est · qui i͞ sc͞ptura voca͞t͞
ismahelite Et nabaioth vn9
e filioꝝ ismael · ex quoꝝ nomi

116

nibus solitudo appellat(ur). q(uod) feu
gum inops pecoru(m) plena est.
P(er) familiaria ergo nomi(n)a gen
tiu(m) barbararu(m). q(ue) vicine sunt
israheli. totius mu(n)di (con)u(er)sio p(re)di
catur. Madian quippe i(n) hoc lo
co i(n)t(er)pretat(ur) iniquitas. epha
resolut(us) siue effundens. saba (con)uer
sio u(e)l captiuitas. cedar tenebre.
nabaioth (pro)phetie. Greges igit(ur)
camelo(rum) iniq(ui)tatis vinculis reso
luti. et a(n)i(m)as suas effu(n)de(n)tes d(omi)no.
operiet ih(e)r(usa)l(e)m muneribus. et o(mn)es
de captiuitate veniet. et (con)u(er)sio(n)e
sua auru(m) fidei deferentes. et thus
sacrificij. et p(er) hec munera ne
quaq(uam) (pro)pria salute (con)tenti p(er)ficiet
ut etia(m) ceteris p(re)dicet salutare
dei. Diues ille qui instar ca
meli portabat i(n) eua(n)gelio di
uiciaru(m) pondera. et camelus
erat. noluit dei audire (con)silia.
nec exonerari. ut abiecta sar
tina. alis colu(m)be volaret ad celu(m).
(pro)pterea tristis abijt. Et de istius
modi camelo saluator loquitur
Facilius camelus p(er) forame(n) acus
tra(n)sire potest. q(uam) diues i(n) regna
celo(rum). Difficultate rei (com)posuit
n(on) i(m)possibilitate(m). Denique si(m)e
meone mater tua paula. fra
terque pamachius. p(er) foramen
acus. hoc e(st) p(er) artam et agusta(m)
via(m) q(ue) ducit ad vitam. tra(n)sie
rut ad regna celo(rum). lata via
cu(m) sarcinis relinque(n)tes q(ue) ducit
ad tartaru(m). imo q(ui)cq(ui)d habebat
in d(omi)ni dona portabat. i(m)ple(n)tes
illud q(uo)d s(cri)ptu(m) e(st). Redeptio ani
me viri (pro)prie diuitie. Que
e(ni)m apud ho(m)i(n)es su(n)t i(m)possibilia.
apud deu(m) possibilia su(n)t. habe(n)
tes i(n) muneribus p(ri)ncipalia. au
rum sensu(m). et thus odoris op
timi. atque dice(n)tes. Dirigatur
oratio mea sicut incensu(m) in
(con)spectu tuo. et x(rist)i bon(us) odor
sum(us) i(n) omni loco. exe(m)plo v(ir)tutis
sue cotidie nu(n)ciat salutare d(omi)ni.
ut o(mn)is oues cedar (con)gregent(ur)
i(n) ecclia. et de erroris tenebris
ad luce(m) transeat. Arietesque
(pro)pharu(m) de quibus i(n) vicesio octa
uo psalmo canitur. afferte
d(omi)no filij dei. afferte d(omi)no filios
arietu(m). veniat et offerant(ur).
siue iux(ta) theodotione(m) offerat(ur)
se sacrificiu(m) d(omi)no. et placabiles
hostie fiant. ut x(rist)i glorificet(ur)
ecclia. De huiuscemodi ouibus
dom(us) isr(ae)l. saluator discipulis
loq(ue)batur. Ite ad oues p(er)ditas
dom(us) isr(ae)l. Et iteru(m). Mee oues
mea(m) voce(m) audiu(n)t. Et i(n) ieze
chiele p(ro)ximus. Ecce ego q(ue)ra(m)
oues meas. et visitabo illas
sicut q(ue)rit pastor grege(m) suu(m).
Hec dicit d(omi)n(u)s. Perdita q(ue)ra(m).
et errante(m) reduca(m). et fracta(m)
alligabo. et infirma(m) (con)fortabo.
fortemque custodia(m). et pasca(m) eas
cu(m) iudicio. Et ut nossemus

q essent oues. ponit manifesti
us Et scient qa ego sum dns
deus eo. et isti pplus meus do
mus isrl'. dicit dns deus Et
vos oues mee. et oues gregis
mei homines estis. et ego dns
deus vester Si qs ergo i getibz
dives est. saluet ut camelus
no absqz donis atqz muneribz.
quo possit ubu dni pdicare
Si quis simplicitates oviu et
auctoritates arietu habet. ul'
ascedat ul' offerat i altare dni.
ab his q pualet. ut dom9 ei9
glorificetur Qd' aute i hebreo
sptu notauim9. arietes na
baioth ministrabut tibi. et of
ferentur sup placabili altari
meo. pprie sup his intelligit.
qui de gentibz electi i sacdotiu
mistri sut saluatoris Si quis
aute getiosus e. et carnalit
hec pmissa gtendit. respondea
mus ei. nos tale gsuetudine
no habem9. neqz ecclia dei. il
ludqz dicam9. qd' etia si carna
lit sut pmissa iudeis. tamen
sub gditioe sut repromissa. ut
si suscepissent lume suu qd' ad
eos missu fuerat. tuc etia ista
seqrentur. qd' videlz p desideriu
auri. et opu habudantia. re
ruqz carnaliu. quaz semper
ista gens capiebat illecebris.
susciperet ad se missu filiu dei
Que qa no susceperut. omni
sa sublata sut. et suscipietibus
spualit reddita est hereditas.
Qui sut isti qui ut nubes
volant. et qsi colube ad fenes
tras suas? Me etem insule
expectat. et naues maris i pn
cipio. ut adduca filios tuos de
longe. Argentu eo et auru
eo cu eis nomi dni dei tui.
et sco isrl' qa glorificauit te.
Sepgita. Qui sut hii qui
ut nubes volat. et sicut colube
cu pullis? Ad me insule exper
tarut. et naues tharsis i pri
mis. ut adducat filios tuos de
longe. et argentu eo et auru
eo cu eis. ppt nome dni sactu.
et qa scus isrl' glorificatus est
Quia dns ingressus e egyp
tum sup nube leuem. et nubi
bus pphetaru madauit ne plu
erent sup isrl' ymbre. ad quos
puenit veritas dei. miratur
ecclia de cunctis pmu pplo
ggregata. volare ad se gentiu
turbam de toto orbe terraru.
et assuptis alis spus sci festina
re. iuxta symmachu et theo
docione ad fenestras suas. iux
aquila ad catharactas suas.
ut ingrediatur eccliam Sive
doctores cu discipulis suis. id
est columbas cu pullis suis vola
re ad eccliaz de insulis gentiu.
q iux vaticinia pphaiu exper
tabat dns Naues qz tharsis

id est maris. de quibz i visione
tyri plenius diximus. adducet
filios eccl'ie i principio fidei. au
ru argentuq portantes Corde
eni creditur ad iusticiam. ore au
tem confessio fit ad salute De
quo auro et argento i sexage
simo septio psalmo scriptu est.
penne colube deargentate. et
posteriora eius i fulgore auri
Et alibi Reges tharsis et in
sule munera offerent. reges
arabu et saba dona adducent
afferent Que omia deferuntur
nomini dni dei. et sco isrl'. quia
glorificauit eu Et edifica
bunt filij peregrinoru muros
tuos. et reges eoru ministrabunt
tibi In indignatione enim mea
percussi te. et i reconciliatione
mea misertus su tui Et ape
rientur porte tue iugiter. die
ac nocte no claudentur. ut affe
ratur ad te fortitudo gentium.
et reges earu adducantur Gens
enim et regnu qd no seruierit
tibi. peribit. et gentes solitu
dine vastabuntur // Sept. ita.
Et edificabunt alienigene mu
ros tuos. et reges eoru assistent
tibi Propter iram enim meam
percussi te. et propter misericordiam dilexi
te Et aperientur porte tue semp.
die ac nocte no claudentur. ut
introducatur ad te fortitudine
gentiu. et reges earu qui ad
ducendi sunt Gentes enim et
reges qui no seruierint tibi peri
bunt. et gentes solitudine desolabuntur
Inter cetera quibz ditatur
ecclesia et urbs saluatoris extrui
tur. alienigene quoque et filij pere
grinoru edificant muros eius. ne
hostis possit intrare. nec locu
inuenire perfidia Alieni aute et
peregrini proprie significant populum
nationu. qui vere extruxerunt
ecclesiam xpi. i tantu ut reges eoru
et principes ministrent siue assistant
ei Quod ul' carnaliter accipitur
ul' spiritualiter Si carnaliter. vide
mus cesares romanos xpi iu
go colla submittere. edificare
ecclesias expensis publicis. et ad
uersus persecutiones gentiu at
que insidias hereticoru. legum scita
appendere Si spiritualiter. quicumque
in eis continentia. eloquentia.
sanctitate. principes sunt. et ani
me imperio carnis subiugant
seruitute. xpo ministrant ul' assis
tunt ul' auxiliantur ei Qua sepe
propter negligentiam deserit. ul' perse
cutoru percutit virga. ut rursu
propter suam misericordiam diligat.
Vel certe hoc dicendu. quod afflic
tam quonda et captiuitati
tradita i populo iudeoru. i voca
tione gentiu reconciliet sibi.
ita ut porte eius semp aperte sint.
et nec die nec nocte claudantur.
et saluari cupientibz iugiter pa

treant. id est. ut et in gaudio
et in tribulatione. volentibus credere
introitus non negetur. et infera
tur ad eam fortitudo sive divitie
gentium. et reges earum ministrent
sive adducantur ei quasi captivi
Quod intelliges cum videris eloque
tissimos seculi atque doctissimos.
adduci ad fidem christi. et stultam
fieri sapientiam sapientium. ac
prudentiam prudentium reprobari.
ut fatuum dei sapientius sit
hominibus. Gentes autem et reges
earum. qui servire ecclesie noluer
int bonam et utilem servitutem.
ut in apostolicam transferunt dignita
tem. peribunt ea perditione que
impiis preparata est. Et quicquid
in eis fuerit. redigetur in solitudi
nem quia habere noluerunt hospitem
deum. Gloria libani ad te ve
niet. abies et buxus et pinus
simul. ad ornandum locum sanctifica
tionis mee. et locum pedum meorum
glorificabo. Et veniet ad te cur
vi filii eorum qui humiliaverunt te.
et adorabunt vestigia pedum tu
orum omnes qui detrahebant tibi.
et vocabunt te civitatem domini sy
on. sancti israel. // Septuaginta. Gloria
domini ad te veniet. et in cyparis
so et pino et cedro simul. ut
glorificetur locus sanctus meus.
et locum pedum meorum glorificabo
Et ibunt ad te timentes filii eorum
qui te humiliaverunt et irritaverunt

te. Et adorabunt vestigia pedum
tuorum omnes qui irritaverunt te. Et
vocaberis civitas domini syon sancti
israel. Multa desunt in septuaginta.
que ex hebreo sub asteriscis posui.
et quod addiderunt obelo prenotavi.
Libanus mons est phenicis. precelsis
arboribus consitus. quos psalmis
ta describens ait. Vidi impium
exaltatum et elevatum quasi cedros
libani. Et in alio loco. Conteret
dominus cedros libani. Multaque alia
que studio brevitatis pretereo. De
hoc quondam hyram rex tyri sa
lomoni ioppen ligna cedrina
mittebat. ad edificandum templum
dei. De quo etiam nunc scriptura pro
mittit. abietem. et buxum. et pinum.
sive iuxta septuaginta. cyparissum et
pinum. et cedrum. aut iuxta aquilam.
abietem. chaldaeorum. et cassyr.
vel iuxta theodotionem. bratitaldar.
et thaattir. simul esse credendas.
ut edificetur templum syon. Quod
si ita est. ubi erit aurea et ge
mata iherusalem? Ubi uxor ag
ni? Ubi porte duodecim et
muri gemmarum varietate dis
tincti? Nisi forte muros habe
bit et fundamenta gemmata. et
templum quod ornatius esse deberet.
lignis edificabitur. Qua ratione
compellimur omnia spiritualiter accipere.
quod abies. cyparissus. pinus et
cedrus. excelse quondam lybani ar
bores. glorificaverint templum dei.

et locu pedu illius inclitu fecerit
At ne longo sermone sensu traha.
vir scus et eloquentissim9 martir
cyprian9. et nri temporis confessor
hylarius. nonne tibi vident ex
celse qnda i sclo arbores. edifi
casse eccliaz dei? Et qz sequit.
et veniet ad te curui sine rever
tetes filij eorum qui humiliaverut
te. et adorabut vestigia pedu
tuorum oms qui detraxerat tibi.
de hijs debem9 intelligere qui
no volutate s3 necessitate sut
xpiani. et metu offense regna
tui tumetibz animis iclinat
Vel certe. qui prius psecutores
postea crediderut. qualis et pau
lus aplus. qui psequebat eccliam
dei. et postea vas electiois est
appellat9 Cu hec ita fuerit ex
pleta ut intret gentiu plenitu
do. tuc ois isrl' salu9 fiet Et
vocabitur vere civitas dni syon
sci isrl. q consistit i specula. et de
utroqz populo congregata est Pro
eo qd fuisti derelicta et odio
habita. et no erat qui p te trans
iret. pona te i superbia sclorum. gau
diu i generatioez et generatioez Et
suges lac gentiu. et mamilla
regu lactaberis Et scies quia
ego dns salvans te. et redeptor
tuus fortis iacob // Septuaginta
Pro eo qd fuisti derelicta et
odio habita. et no erat q auxi
liaretur pona te exultatione
eterna: et gaudiu generationu
i generationes Et suges lac gentiu
et divitias regu comedes. et scies
qa ego dns qui te salvans feci. et
qui eruit te deus iacob ¶ Que
prius fueras derelicta et odio ha
bita. fractis i te ramis qa fructu
no attulerat. qui ideo fracti
sut. qa nullus erat qui p te trans
iret. et tibi preberet auxiliu. de
quibz dicit i psalmo Et non
dixerut qui preteribat bndictio
dni sup vos. ppterea pona te i su
perbia sempiterna. sive i exulta
tione et gaudiu duaru generati
onu. p pristinis ramis alijs
insertis de oleastro nationu. q
contra natura inserti afferant
fructu. no priores amaritudis.
s3 dulcedis qua ex radice sucepe
rut Suges qz lac gentiu. et
mamilla regu lactabeis Qui
locus que sensu habeat. sup
plenius exposuim9. disserentes
illu versiculu. Filij tui de loge
venient. et filie tue de latere sur
gent. sive iuxta septuaginta. divici
as regu comedes. q divicie scdm
hebraica veritatem. ubera re
gu sut atqz doctorum. qbz nasce
tiu i xpo eruditur et nutrit
infantia Que tu suxeris et
perveneris ad solidu cibu. et di
vicias qz regu huiuscemodi
comedes. tuc scies qa ego sum
salvator tuus. qui redemi te

sanguine meo. deus siue fortis iacob. Pro ere afferam aurum. pro ferro afferam argentum. et pro lignis es. et pro lapidibus ferrum. Et ponam visitationem tuam pacem. et prepositos tuos iusticiam. Non audietur ultra iniquitas in terra tua. vastitas et contritio in terminis tuis. Et occupabit salus muros tuos. et portas tuas laudatio. Sequitur. Pro ere afferam tibi aurum. et pro ferro dabo tibi argentum. et pro lignis tribuam tibi es. et pro lapidibus ferrum. Et dabo tibi principes tuos in pace. et episcopos tuos in iusticia. Et non audietur ultra iniquitas in terra tua. neque contritio et miseria in finibus tuis. Sed vocabuntur salutares muri tui. et porte tue sculpture. Eadem res pro locorum qualitate. alteri genus alteri species est. Et ne de artibus rethorice ac dyaletice dicere quippiam videamur. ponam exempla communia que possint simplicem lectorem instruere. Filius meus quantum ad me species est. et ex me habet genus. Filio suo genus est. Dicam et aliud quod alteri maius. alteri minus est. Centurio. gregario milite maior. tribuno minor est. Ducentis ad mille minoribus. centum minus est. Cinque pauci sunt ad centum. plures ad unum.

Ergo ad instaurationem spiritualis israhel. ligna vertetur in es. et lapides mutabuntur in ferrum. id est. bruti quidam et insensibiles homines. in eas materias mutabuntur que utilitatem aliquam prebeat ciuitati. Ipsumque es et ferrum. pro augmentum virtutum. in aurum argentumque mutabuntur. ut nequaquam utilitatis speciem. sed prius quod habeat ac decorem. De auro argentoque quid significet. in scripturis sanctis. sepius diximus. Ponam inquit principes tuos in pace. et episcopos tuos in iusticia. pro quo in hebraico scriptum est. ponam visitationem tuam pacem. et prepositos tuos iusticiam. In quo scripture sancte admiranda maiestas. quod principes futuros ecclesie. episcopos nominauit. quorum omnis visitatio in pace est. et vocabulum dignitatis in iusticia. ut nequaquam personam accipiat in iudicio. nec audiatur quippiam iniquum in terra ecclesie. neque contritio et infelicitas in terminis eius. Ubicumque enim iniquitas est et iniusticia. non seruatur pax sed perditur. Hec omnia consequetur. sed pro hiis aut omnibus. occupabit salus muros tuos. siue saluator qui in hebraico dicitur ihesus. quod proprie nomen domini sonat. Ipse est enim fortitudo murorum ecclesie. que habet portas in laude domini. ut qui

ingrediuntur ea. primum discant
laudare dominum. et nomen illius con
fiteri. Quod autem septuaginta pro laude
interpretati sunt. taymma. id est
sculpturam. hoc possumus dicere.
quod porte ecclesie cunctis debebant
celate esse virtutibus per quas ingredi
mur ad ea. Non erit tibi
amplius sol ad lucendum per diem.
nec splendor lune illuminabit
te. Sed erit tibi dominus in lucem sempi
ternam. et deus tuus in gloriam tuam.
Non occidet ultra sol tuus. et
luna tua non minuetur. Quia
dominus erit in lucem sempiternam. et
complebuntur dies luctus tui.
Septuaginta. Et non erit tibi ultra
sol in lucem diei. neque ortus lu
ne lumen prebebit tibi nocte. Sed
erit tibi dominus lux eterna. et deus
gloria tua. Non enim occidet sol
tibi. et luna tibi non deficiet.
Eritque dominus lux sempiterna. et com
plebuntur dies luctus tui.
Ex hoc capitulo cogimur omnia que
dicta sunt et dicenda. ad ulti
mum referre tempus. quando celi.
terreque nobis. solis. ac lune. cessa
bit officium. et erit dominus ipse lu
men perpetuum. ut que iudei car
naliter asserunt esse complenda.
nos spiritualiter futura credamus.
in qualitate promissionum non in
tempore discrepantes. Quibus bre
viter respondendum est. quod si pseu
do prophetis et peccatoribus sol occi

dit meridie. et econtrario timen
tibus dominum semper oritur sol iustitie.
quare non semper luceat sanctus ille qui
dicit. ego sum lux mundi. Qui
lucet in tenebris. et tenebre eam
non comprehenderunt. Per diem quippe
sol non uret nos. neque luna per
noctem. qui habemus dominum lucem
perpetuam. Et dies luctus nostri com
plebuntur. nequaquam plangentibus
in subversione ierusalem. sed letantibus
in constructione ecclesie. Beati quippe
lugentes quia ipsi consolabuntur. bea
ti flentes. quia ipsi ridebunt. beati
qui esuriunt et sitiunt iustitiam.
quoniam ipsi saturabuntur. Ut post
quam domini fuerint carne saturati.
eructent domini sermonem. et dicant
opera sua regi. Populus au
tem tuus omnes iusti. in perpetuum
hereditabunt terram. germen plan
tationis mee. opus manus mee
ad glorificandum. Minimus erit
in mille. et parvulus in gentem
fortissimam. Ego dominus in tempore
eius subito faciam istud. Sep
tuaginta. Populus tuus omnis
iusti. semper possidebunt terram.
custodies plantationem opera ma
nuum suarum in gloriam. Qui parvus
est erit in milibus. et qui minimus
in gentem magnam. ego dominus in tem
pore congregabo eos. Finitis
diebus luctus atque completis. quando
tristitia vertetur in gaudium
al' populi
populi syon. erit omnis iustus.

non ad breue tempus. sed in perpe-
tuum. Et qui iustus est. terram
initium possidebit. Fiet mirandum.
si ad recipienda promissionis bo-
na. terra mansuetorum teneat
atque viuentium. quam propheta suspi-
rat dicens. credo videre bona
domini in terra viuentium. tum germen
plantationis domini sit. et opus
manuum eius ad glorificandum
deum. Omnis enim inquit plantatio
quam non plantauit pater meus
celestis eradicabitur. Siue
nunc sepe sita. populus custodi-
ens plantationem dei. et opera
manuum domini. in gloriam seruabitur
creatoris. De bona plantatione
per iheremiam loquitur deus. Ego plan-
taui te vineam bonam totam veram.
Que in ysaia appellatur vinea
soreth. Et quia paulus conscientia
virtutum loquentis in se christi dicere
poterat. imitatores mei esto-
te. sicut et ego christi. ideo ad
corinthios loquebatur. Ego
plantaui appollo rigauit. de-
us autem incrementum dedit. Plan-
tati enim in domo domini. in atriis
eius efflorescet. Tunc qui par-
uulus fuit. erit in milia. au-
diens a domino. esto habens potestatem
super quinque uel decem ciuitates.
ita ut appelletur chiliarchus.
Et qui cum apostolo dixerat. michi
minimo omnium sanctorum data est hec
gratia. hic princeps erit in gente

gentis in celestibus. quando tempore
constituto miserit dominus angelos
suos. et congregauerit ad eum omnes
sanctos a summitate celi usque ad sum-
mum eius. non solum de israel sed et de
gentium populo. que significatas loque-
batur. et alias oues habeo que
non sunt de grege isto. et illas
oportet me congregare ut fiat
vnus grex et vnus pastor. Hoc au-
tem subito faciet. ut quando omnia
fuerint desperata. tunc in gente
fortissima congregentur. Que li-
cet ex parte in ecclesia cotidie vi-
deamus expleri. tamen in mundi
consummatione plenius complebuntur.
et in secundo saluatoris aduentu.

Sexagesimum primum Capitulum.

Spiritus domini super
me eo quod vnxerit
me dominus. ad annuncian-
dum mansuetis mi-
sit me. ut mederer
contritos corde. et predicare capti-
uis indulgentiam. et clausis
apertionem. et annunciare annum
placabilem domino et diem vltionis deo
nostro. ut consolarer omnes lugentes.
ut ponerem lugentibus syon. et
darem eis coronam pro cinere.
oleum gaudii pro luctu. pallium
laudis pro spiritu meroris. Sep-
tuaginta. Spiritus domini super me
propter quod vnxit me. euangelizare
pauperibus misit me. sanare con-
tritos corde. predicare captiuis

remissionem. et cecis ut videant.
vocare annum acceptabilem domino.
et diem retributionis. consolari
omnes lugentes. dare lugentibus Syon.
dare eis gloriam pro cinere. unctio
nem letitiae lugentibus. habitum glorie
pro spiritu meroris. ¶ Ille qui
supra dixerat ego dominus in tempore
congregabo eos. sive iuxta hebrai
cum ego dominus in tempore eius. subito
faciam istud. loquitur consequenter.
Spiritus domini super me. Non quo
dominus deus habeat dominum deum. sed
quo iuxta dispensationem carnis
assumpte. dicat ea que humilia sunt.
ad quem psalmista iam dixerat.
dilexisti iustitiam et odisti iniqui
tatem. propterea unxit te deus deus
tuus oleo exultationis pre consor
tibus tuis. Quando enim consortes no
minatur. natura carnis intelli
gitur. quia deus consortes substantie
sue non habet. Et quia erat uncti
o spiritualis et nequaquam humani
corporis. ut in sacerdotibus iudeorum.
idcirco pre consortibus. id est ceteris
sub unctus esse memoratur. Cuius
unctio expleta est tempore quando
baptizatus est in iordane. et spiritus
sanctus in specie columbe descendit su
per eum. et mansit in illo. De quo
et hic idem propheta dicebat. Exiet
virga de radice yesse. et flos
de radice eius ascendet. et requi
escet super eum spiritus domini. spiritus
sapientie et intellectus. spiritus
consilii et fortitudinis. spiritus scientie
et pietatis. Unde et salvator cum
venisset in nazareth in qua nutritus
erat. postquam baptizatus est in iordane.
ingressus est iuxta consuetudinem in
die sabbati in synagogam eorum.
Cumque surrexisset ad legendum. da
tus est ei liber ysaie prophete. Quo
aperto. invenit scriptum. Spiritus domini super
me. propter quod unxit me. evangeli
zare pauperibus misit me. predicare
captivis remissionem. et cecis visum.
dimittere fractos in libertatem. predi
care annum domini acceptum. Quando
convolutum librum reddidit ministro.
sedit. et omnium oculi qui erant
in synagoga. attendebant in eum.
cepitque ad eos dicere. Hodie con
pleta est scriptura hec in auribus
vestris. Et omnes testimonium perhibebant
ei. et mirabantur super sermonibus
gratie qui egrediebantur de ore
eius. Si ergo illo completa est tempore
prophetia. quomodo quidam ad consum
mationis referunt tempora que dicuntur.
nisi forte possumus hoc dicere.
quod tunc ex parte completum sit. ple
nius esse complendum quando omnis populus
dei fuerit institutus. Nunc enim
ex parte cognoscimus. et ex parte
prophetamus. cum autem venerit quod
perfectum est. ea que ex parte sunt de
struentur. Unctus est igitur spiritu
sancto. ut annuntiaret pauperibus sive
mansuetis dicens eis in evangelio
Beati pauperes spiritu. quoniam

coru͂ est regnu͂ celo͡r Et beati
mites quonia͂ ipi possidebunt
t'ra͂ Et missus est ad sanandu͂
eos. qui corde ɔtriti sut. et dicut
cor ɔtritu͂ et humiliatu͂ deus no͂
despicit. siue iux͡ symachum
et theodotione͂ ad alliganda
vulnera pcco͡r Predicare cap
tiuis remissione͂. cecis ut vide
ant. ul' clausis apcione͂. qd' ma
nifestius i͂t'pretatus e͂ symachus.
vinctis solutione͂ De quo i͂mo
ad que͂ sup' dicitur. ecce posui
te i͂ luce͂ gentiu͂. aperire oc'los
ceco͡r. educere de vinculis alliga
tos. et de domo carceris sedetes
i͂ tenebris Annu͂ aute͂ accepta
bile͂. et die͂ retributio͂is. omne
p̄dicationis ei9 quo i͂ carne versa
tus e͂ tepus intellige. qd' et pau
lus aplus i͂ p'mo saluatoris mt'
p̄tatur aduentu dices Ecce nu͂c
tepus acceptabile ecce nu͂c dies
salutis. de quo sup' plenius dixi
mus Die͂ aute͂ retributio no͂
i͂ meritis bono͡r. s3 i͂ penis acci
pitur pecco͡r. iux͡ qd' dicit' dies
vltionis. de iudaico p̄plo senti
endu͂ est. i͂ que͂ post passione͂
ei9 stati ira dei p̄uenit Conso
latusq3 e͂ lugetes. beati eni͂ qui
lugent. quonia͂ ipi ɔsolabuntur
Ut poneret lugentib3 syon. et
daret eis gl'ia3 coronaq3 p cine
re De quib3 fuit et aplus pau
lus. qui lugebat syon atq3 dice
bat Tristicia eni͂ michi est
et dolor ɔtinuus Et iteru͂ Op
taba͂ ego anathema esse a xp̄o
p fr̄ib3 meis et p̄pinquis iux͡
carne. q̄ sut israhelite Et p̄pte
rea lugentes atq3 plangetes p
cinere oleu͂ gaudij susceperut.
videtes de iudeis plimos credi
disse. et stola͂ accipe mu͂dissia͂
p lugubri vestimento Et
vocabut' i͂ ea fortes iusticie
plantatio dn̄i ad glorificandu͂
Et edificabut deserta a seculo.
et ruinas antiq̄s erigēt. et in
staurabut ciuitates desertas.
et dissipatas i͂ ɔnatioe͂ et ɔna
tione Et stabut alieni et pas
cent pecora vr̄a. et filij pegri
no͡r agricole et vinitores vr̄i
erut // Sep̄gita. Et vocabu
tur ɔnationes iusticie plātatio
dn̄i i͂ gl'ia͂ Edificabut deserta
sempiterna q̄ desolata fuerāt
prius suscitabut. et inouabt
ciuitates desertas et desolatas
i͂ ɔnatioe͂s. et veniet alieni
gene pascetes oues tuas. et
alia͡r gentiu͂ aratores et vi
nitores ¶ Post q̄ aplici viri
p cinere et meroris spu͂ oleu͂
gaudij et palliu͂. siue iuxta
sep̄tgita stola͂ gl'ie laudisq3 sus
ceperit. tu͂c vocabuntur ɔnatio
nes iusticie plantatio dn̄i glo
riosa. ul' iuxta hebraicu͂. hele.
p extensa vtraq3 sillaba. fortis

deicq iusticie. aut plātatio dni
ad glorificandū. ut cū glorifica
ti fuerit ul' ipi glorificauerint
dnz. edificēt desertas a sclo ciui
tates. et ruinas antiqs suscitēt.
tā ppli iudeoz qz cunctaz gentiū
Qui nō solū edificande et istau
rande urbis habebūt scientiā.
sz et erūt pastores optimi. Ut
expulsis antiquis pastoribus.
quibz p ihezechiele dixerat deus.
o pastores isrl'. nūqd pascūt
semetipos pastores et nō oues.
audiāt cū aplo petro. pasce
oues meas. Mirūqz i modū
de cementarijs atqz pastoribz
trāsibūt i agricolas. id est in
aratores et vinitores. ut possīt
cū aplo dicere. dei edificatio.
dei agricultura sumus. Deniqz
scribas et phariseos vinitores
et agricolas iudeoz. saluator
intrrogat. Quid faciet vinito
ribz et agricolis malis. illis
respondentibz malos male per
det. et vineā suā dabit alijs
agricolis. intulit. Auferetur
a vobis regnū dei. et dabitur
genti facienti fructus eius. Que
res intpretatiōe nō indiget.
Quotus enī qsqz ecclīaz prin
ceps est de iudeis. et nō de alie
nigenis atqz externarū gētiū
hominibz. qui ante ydolis serui
entes. et alieni a testamēto
dei. ac peregrini a pmissiōibz

illius. spem nō habētes. et si
ne deo i hoc sclo. nūc presūt
ecclesijs. et dura corda gētiliū
pusqz indomita. ad fructus fe
rendos aratro fidei edomant.
ut semente doctrine dni. bo
noz operū ubtate mltiplicēt.
Vos autē sacdotes dni vo
cabimini. ministri dei nri. dicet
vobis. Fortitudinē gentiū come
detis. et i glia eoz supbietis
Pro ofusione vra duplici et ru
bore laudabūt partē suam
Propt' hoc i tra sua duplicia
possidebūt. letitia sempitna
erit eis. Quia ego dns diligēs
iudiciū. et odio habēs rapinā
i holocausto. Sepṫgīta. Vos
autē sacdotes dni vocabimini.
ministri dei nri. Fortitudinē
gentiū comedetis. et in diuici
as earū eritis admirabiles.
Sic trā secūdo possidebūt. et
gaudiū sempiternū erit sup
caput eoz. Ego enī sum dns
qui diligo iusticiā. et odi ra
pinas de iniquitate. Edifi
catores urbiū desertaz et
pastores gregū. qui ipi sūt
aratores et vinitores. hoc ē
filij pegrinoz. ipi qz sūt sa
cerdotes dei. ad quos nūc pphā
dicit. Vos autē vocabimini sa
cerdotes dni. et ministri dei nri.
dicetur vobis. haud dubiū quin
ecclīarū pncipes significet.

Vel certe de aplis intelligendū
est. ut sit ordo. Cū cementarij.
pastores. aratores. et vinito
res. de gentibꝫ fuerit ecclesijs
ꝓpositi. vos de qbꝫ dictū ē. nisi
quie salue fient. et nisi dns
sabaoth reliquissꝫ nobis semen.
q̄si sodoma essem9. et similes
gomorre fuissem9. vocabimi
sacerdotes et ministri dei. q̄les erāt
et filij dauid. de qbꝫ dicit scriptu
ra. Filij autē dauid erāt sac
dotes dei. Ista fortitudinē come
detis gentiū. et ī diuitijs eaꝝ
admirabiles eritis. Corona enī
patrū gl'ia liberoꝝ. et pfecto
apli epule sacerdotū. De istius
modi diuitijs paulus scribe
bat ad corinthios. Gratias
ago deo meo p ihm xpm. quoniā
ī omībꝫ diuites facti estis ī illo.
in omī verbo. et ī omī sciētia.
sicut testimoniū xpi confirmatū
ē ī vobis. ut ī nullo indigeatis
ī ulla gratia. Fortitudo autem
gentiū. triumphus ē martirū.
et nos ī eoꝝ gl'ia superbi sum9.
nō ea superbia q̄ ī vitio est. cui
deus resistit. et humilibꝫ dat
gratiā. sꝫ ea q̄ p potentia et
gloria accipitur. Unde et moy
si cornuta facies erat. q̄ dicere
poterat. in te inimicos nostros
cornu ventilabim9. Et p su
perbia glorie interpretatus ē aglaie
kiepaoz palton. porfirotesesoe.

id est. purpura vestiemini.
ut insigne regij decoris ostēdēt.
Denique sequitur. pro confusione dupli
ci et rubore laudabunt partē
suā. qd ī septuaginta nō habetur.
sic michi explanandū videtur.
Pro eo qd duplicē habebatis
confusionē. tā sup apl'is iudeorū
qui a deo recesserāt. q̄ sup na
tionibꝫ q̄ ydolis seruiebāt. vi
debitis eos conuersos ad timore dei.
laudare partē suā. haud dubiū
quin dnm. de quo loquebatur et sctūs.
pars mea dns. Hoc autē ne
mo potest dicere. nisi q̄ aliā
partē nō habet. Quia igitur
vos sup eis duplicē habuistis
confusionē. et ruborē pcti eoꝝ.
p quo ipsi nō erubescebāt. p
terea ī terra sua. id est ī terra
mitiū atqꝫ viuentiū. duplicia
possidebūt. tā et p'sentibꝫ credi
derit et futuris. Et habebūt
letitiā sempiternā. Pro quo ī
septuaginta legitur. sic terrā secū
do possidebūt. et gaudiū se
piternū erit sup caput eoꝝ.
Ut qui possederant terrā in
iudee angustissimus finibꝫ.
postea uniuersū orbē possidē
ant. De qua terra pater loquitur
saluatori. Postula a me et
dabo tibi gentes hereditatē
tuā. et possessionē tuā tmi
nos terre. Hoc autē prestī
tit dns qui diligit iudiciū ve

122

99

vitate. et odio habet rapinam in ho
locausto. pro quo septuaginta transtule
runt. rapinam de iniquitate. quasi ali
qua sit rapina que non ex iniquitate
consistat. Ergo quod dicit hoc est.
magis deus iustorum diligit pau
pertatem quam divitum munera. que de
rapinis sunt et iniquitate. Et
dabo opus eorum in veritate. et fe
dus perpetuum feriam eis. et scietur
in gentibus semen eorum. et germen
eorum in medio populorum. Omnes qui vide
rint eos cognoscent illos. quia isti
sunt semen cui benedixit dominus.
Septuaginta. Et dabo laborem
eorum iustis. et testamentum eternum
ponam cum eis. et scietur in gentibus
semen eorum. et nepotes eorum in
medio populorum. Omnis qui viderit
eos cognoscet illos. quia isti sunt
semen benedictum a deo. Deus
qui diligit iusticiam atque iudici
um. et detestatur holocausta
violenta. quicquid enim de rapinis est.
quasi mercedem scorti reputat. et
pretium canis. ipse eorum qui sancto
possederint terram. et quos duplici
leticia coronarit. laborem dabit
iustis. sive ut melius habetur
in hebraico. in veritate. ut nequaquam
sicut in lege umbra veritatis.
sed ipsa sit veritas. Et pactum fe
riet sempiternum. non quale moysi de
derat quod preteriit. sed pactum euan
gelii de quo loquitur. celum et terra
pertransibunt. verba autem mea non
preteribunt. Et tunc scietur in genti
bus semen apostolicum. et omnes future
generationes suscipient semente
doctrine dei. nequaquam illud dicetur
in quo populus prius contentionis erra
bat dices. Quid enim aliud nisi
semen genuit deus? Omnes qui vide
rit eos. prima fronte cognoscet
quia semen sit cui benedixit dominus.
Quis enim ex ordine vite. man
suetudine. continentia. hospitalita
te. cunctisque virtutibus. non intelligat
populum dei? Et quis non econtrario de
testetur cruentas israhelis ma
nus. adversum quos imprecatur propheta
dicens. imple domine facies eorum
ignominia. Gaudens gaude
bo in domino. et exultabit anima
mea in deo meo. Quia induit
me vestimento salutis. et indumen
tis iustitie circumdedit me. Quasi
sponsum decoratum corona. et quasi
sponsam ornatam monilibus suis.
Sicut enim terra profert germen
suum. et sicut ortus semen suum
germinat. sic dominus deus germi
nabit iusticiam. et laudem coram
universis gentibus. Septuaginta.
Gaudio letabuntur in domino. et ex
ultet anima mea in domino.
Induit enim me vestimento salu
tis. et tunica leticie circumdedit
me. Sicut sponsum mitra.
et sicut sponsam ornavit me
monilibus. et sicut terra efferentem
florem suum. et sicut ortus semina

sua germinat. sic dns deus
pfert iusticiã et laudẽ i ɔspcu
om̃ gentiũ ¶ Pncipiũ capli
lxx sexagita qui dixerit gaudio
letabũtur i dño. Fini capli su
perioris copulatur Juxta he
breos vero alti9 capli exordiũ
est. in quo introducitur ecclia
xpi respondere sermoĩbz Gau
dens gaudebo i dño et exulta
bit anima mea in deo meo. ne
quaq̃ i patribz sicut iudei glo
riabãtur dicẽtes. semen abra
ham sum9. et nemini unq̃
seruiuim9. sz i dño scriptura di
cente Multitudĩs autẽ creden
tiũ erat cor unũ et anima u
na Redditqz causas leticie. q̃a
induit me vestimẽto salutis.
et indumẽto siue tunica iusti
cie atqz leticie. q̃ hebraice dicit̃
maib. ornauit atqz circũdedit.
Quotq̃t eni i xpo baptizati su
mus. xpo induim̃. et habem9
tunicã iusticie. q̃a factꝰ ẽ nobis
iusticia. sanctitas et redẽptio
Ponitqz siĩlitudiẽz duoꝝ i ecclia
agminũ. pfectoꝝ atqz incipi
entiũ. pfectos sponsi ɔparat
pulchritudini. incipiẽtes spon
se assimilat ornatui pfectꝰ
erat paulus. qui q̃si sponsus
decoratꝰ corona atqz decorãdus.
siue ut aquila sustulit. tera
tep. meno. stephanon. qd in
lingua nr̃a dicit̃. sacerdotij
portans corona. loquẽtis i se xpi
auctoritate dicebat. certamen
bonũ certaui. cursũ ɔsumaui.
fidẽ seruaui. de cetero reposita
est michi corona iusticie Et i
alio loco Quotq̃t ergo pfecti
hoc sapiam9 Incipiens autẽ
erat ɔparatiõe plenitudĩs. q̃ndo
ex psona incipientiũ loq̃batur.
cum essem paruulus loq̃bar
ut paruulus. sicut paruulus
sapiebã. sicut paruulus cogi
tabã Et iterũ Ex parte vide
mus. et ex parte cognoscim9.
donec veiat qd pfectũ ẽ Et ideo
sponse assimilat̃ ornatui. q̃
ornatur mũdo muliebri. siue
ut ceteri sustulerũt. vasis uel
monilibz suis Ponitqz ɔpara
tiõis alterius exẽpla. quoꝝ prius
ad sponsũ. sequẽs refertur ad
sponsã Sicut tra pfert ger
men suũ. et celestibz pluuiis
irrigatur. et sicut ortus semen
suũ germinat. qui fontiũ at
qz fluuioꝝ aq̃s desiderat. sic
inquit dns germĩabit iusti
ciam. atqz leticiã corã cũctis
gentibz. nequaq̃ corã israhele.
ut supciliũ deuitat iudeorũ.
sz cũctis gentibz q̃ i ecclia ɔgre
gant̃. Sexagesimũ scdz Cap

Propter syon nõ ta
cebo. et ppt̃ ihrlm
nõ quiescã. donec
egrediat̃ ut splẽdor

iustus ei9. et saluator ei9 ut lā
pas accendatur Et videbūt gē
tes iustū tuū. et cūcti reges in
clitū tuū Et vocabitur tibi no
men nouū. qd' os dñi nomina
uit Et eris corona glie ī ma
nu dñi. et dyadema regni ī ma
nu dei tui ¶ Sepᵗgīta. Propter
syon nō tacebo. et ppt' ihrlm
nō relinquā donec egrediat'
sicut lumē iusticia ei9. et sa
lutare illi9 sicut lāpas ardebit
Et videbūt gentes iusticiā tuā.
et oms reges gliaʒ tuā Et vo
caui te nomīe nouo. qd' os do
mini nūcupauit Et eris co
rona decoris ī manu dñi. et
dyadema regni ī manu dei tui
¶ Dixerat dñs atqʒ saluator.
spiritus dñi sup me ppt' qd'
vnxit me. usqʒ ad eū locū ubi
scriptū ē. omīs qui viderit
eos cognoscet. qa isti sūt se
men cui benedixit dñs Post
quā repromissione respōdit
ecclia. gaudēs gaudebo ī dño.
q ī tcio graduū psalmo ex p
sona ppli penitētis. leta cata
uit letatus sum ī hiis q dicta
sūt michi. ī domū dñi ibim9
Nūc pphete introducit' p̄so
na dicentis. ppt' syon nō ta
cebo. et ppt' ihrlm nō quiescā
Diebʒ inqt ac noctibʒ ora nō
claudā. nec mea vnqȝ oratio
reticebit. sʒ tā diu clamabo.

et precibʒ urgam pces. donec ve
niat qui pmissus ē. et splēdore
suo cūctū orbē illuminet Cōs
sit iste quē gerit. quē venire de
siderat. ponit manifestius
Donec egrediat' ut splendor
iustus ei9. et saluator ei9 ut
lāpas accendatur. Sūe iuxta
sepᵗgīta. donec exeat sicut lux
iusticia ei9. et salutare illius
sicut lāpas ardeat. q dicebat
ī euāgelio. ego sū lux mūdi
Que cū ī syon et ihrlm fuerit
accensā. nequaqȝ ī sola splen
debit iudea. sʒ dicetur ad eā.
lumē qd' ī te accensū ē. qd'
egressū ex patre ī tuis cepit
ardere finibʒ. oms gētes illu
minabit Et cūcti reges videbūt
inclitū tuū. o ihrlm et syon.
qui de tua stirpe gn̄atus est.
qui ī te exaltatꝫ patibulo. oēs
traxit ad se. ita ut gētes vide
ant iusticiā ei9. qua cūctorū
creator misertꝫ est gentibʒ.
et reges gliaʒ illi9 qua glorifi
catꝫ ī cruce est. et oīa suo
imperio regna subiecit De
niqʒ nequaqȝ vocabit' ihrlm
et syon. sʒ nouū nomen acci
piet qd' ei dñs imposuerit. di
cens ad aplm petrū Tu es
petrus et sup hāc petrā edifi
cabo ecclīaʒ meā. et porte īferi
nō p̄ualebūt aduſus eā Qd'
vocabulū a nomīe dñi deri-

uauit. ut dicat^r d^m^icu^u. et ap^l^s eius nequaq^m ueteri nomi^n^e appelletur isrl^l. s^z nouo. id est xpianus Eritq^z q^u^asi corona decoris i^n manu d^n^i. et q^u^asi dyadema regni i^n manu dei sui. q^u^ando eam coronauerit turba credentiu^m. et dyadema i^m^perii q^d martires gemaru^m suaru^m uarietate distinxerit. Fuerit i^n manu dei. ut filiu^m suu^m eoru^m coronet uictoriis Unde et ap^l^s paulus loq^u^ebatur ad s^c^tos. gaudiu^m et corona mea Non uocaberis ul^t^ra derelicta. et t^e^rra tua no^n uocabitur amplius desolata S^z uocaberis uolu^n^tas mea i^n ea. et t^e^rra tua i^n^habitabitur Quia co^m^placuit d^n^o i^n te. et t^e^rra tua i^n^habitabitur ¶ Sep^tua^g^inta. Et nequaq^m ul^t^ra uocaberis derelicta. et t^e^rra tua no^n uocabitur adhuc deserta Uocaberis en^i^m uolu^n^tas mea i^n ea. et t^e^rra tua habitata ¶ Pro syon et ih^e^r^l^m uocaberis ~~ih^e^r^l^m~~ ecclesia et d^m^icu^m. p^ro iudeis appellabu^n^tur xpiani Nec hoc eis uocabuloru^m fine co^n^tenta. s^z que p^r^ius uocabaris relicta. q^d hebraice dicitur. ezuba. uocaberis. ephzah. q^d i^n^t^er^pretat^r uolu^n^tas mea i^n ea Et t^e^rra tua q^ue prius uocabatur. semma desolata siue deserta. postea uocabitur. bula. q^d aquila int^er^pretatus est. eskemene. symachus et theodotio. sinokeismene. sep^tua^g^inta. oykosmene. q^d o^m^nia habita tam possessaq^z significat Hoc e^st aute^m hebraice co^n^suetudinis. ut ex reb^z uocabula semp^er i^m^ponat. sicut abram qui p^r^ius dicebat^r pater excelsus. q^u^ando audiuit repromissione^m. et i^n semi^n^e tuo benedicentur o^m^nes gentes. appellatus est pater multaru^m ge^n^tiu^m. id e^st abraha^m Et d^n^o saluatori sup^er nomi^n^e i^m^ponitur. cito spolia. detrahe. uelocit^er predare Filii q^u^oque zebedei quoru^m un^us uocem tonitrui emittere poterat. in p^ri^ncipio erat u^er^bu^m. et u^er^bu^m erat apud deu^m. et deus erat uerbu^m. appellati su^n^t. banerehem. q^d interp^re^tat^r filii tonitrui Q^uo^d aute^m sequitur. q^ui^a co^m^placuit d^n^o i^n te. et t^e^rra tua inhabitabitur. a sep^tua^gi^nta p^re^termissu^m est Causasq^z reddit q^u^are appelletur. ephzah. et quare appellet^ur. bula. quonia^m co^m^placuerit sibi d^n^s i^n syon. et terra^m ipsius habitabilem fecerit. q^ue p^r^ius iudaico errore fuerat deserta Siue hoc i^n p^r^incipium referamus ad ecc^l^iam. q^ue possessa p^r^ius ab ydolis. deserta fuerat a deo Habitabit en^i^m iuuenis cu^m uirgine. et habitabu^n^t i^n te filii tui Et gaudebit sponsus sup^er sponsa^m. gaudebit sup^er te deus tuus :·

124

Se᷑ginta. Et sicut habitat iuuenis cu᷑ v᷑gine. sic habitab᷑ filii tui. Et erit quomo᷑ letatur sponsus sup sponsa᷑. sic letabit᷑ sup te dn᷑s ¶ Dicit et ap᷑lus Viri diligite vxores v᷑ras. sicut et xpus eccliaꝫ. Cuiꝫ ī alio loco posuimꝫ exe᷑plu᷑. ꝑpt᷑ hoc relin quet homo patre᷑ suu᷑ et m᷑reꝫ sua᷑. et adherebit vxori sue. et erunt duo ī carne vna. intulit Sacr᷑metu᷑ hoc magnu᷑ ē. Ego aute᷑ dico. ī xpo et ī ecclia. Si ergo ꝑpt᷑ breuitate᷑ te᷑pous qd᷑ ī arto est. sic debet viri habere vxores suas q᷑si no᷑ habeat. q᷑n tomagis it᷑ sponsu᷑ et sponsa᷑ erit s᷑ca᷑ co᷑munio᷑. Iste ē spon sus de quo ī duo de vicesimo psal mo canitur. Et ip᷑e q᷑si sponsus p᷑cede᷑s de thalamo suo. et ista sponsa q᷑ crebro ī ca᷑tico scribit᷑ canticor᷑. q᷑ no᷑ habet rugam nec macula᷑. quia paulus desi derat offerre vni viro virgine᷑ casta᷑. ut sit s᷑ca᷑ corpe et sp᷑u De qua et sub nomine carissi mi. quadragesim᷒ q᷑nt᷒ psal mus canit. Astitit regina a dextris tuis ī vestitu deaura to. circu᷑data varietate. Sicut igit᷑ sponsus gaudet ī sponsa. iuuenisq᷑ cu᷑ virgi᷑e. ī q᷑bꝫ exe᷑ plis s᷑ca᷑ co᷑iunctio est. sic dn᷑s le tabit᷑ ī ea cu᷑ ī᷒ no᷑ia fuerit ī mutata. Super muros tu os ih᷑r᷑l᷑m ↄstitui custodes. tota die et tota nocte ꝑpetuo no᷑ tace bu᷑t. Qui reminiscimi dn᷑i ne ta ceatis. et ne detis silentiu᷑ ei. donec stabiliat et donec ponat ih᷑r᷑l᷑m laude᷑ ī t᷑ra. ¶ Se᷑ginta. Et sup muros tuos ih᷑r᷑l᷑m co stitui custodes. tota die et tota nocte. qui nu᷑q᷑ tacebu᷑t recor dates dn᷑i. Non ē eni᷑ vir᷑ sibi. si correxerit. et faciet ih᷑r᷑lꝫ gau diu᷑ sup t᷑ra. ¶ P᷑pheta dix᷑e rat. ꝑpt᷑ syon non tacebo. et ꝑpt᷑ ih᷑r᷑l᷑m no᷑ quiesca᷑ et cet᷑a. usq᷑ ad eu᷑ locu᷑ ubi nu᷑c cap᷑l᷑m t᷑minatu᷑ ē. gaudebit sponsus sup sponsam sua᷑. gaudebit sup te deus tuus. Seq᷑ ꝑmise rat diebꝫ ac noctibꝫ rogatu᷑ u᷑. ut saluator et iust᷒ qui ꝑmis sus fuerat adueniret. et ist᷑ar lampadis totu᷑ illustraret or bem. Post q᷑ introducit᷑ ꝑsona dn᷑i loque᷑tis ad ih᷑r᷑l᷑m. id est eccliaꝫ ꝑmitiuor᷑. et ea᷑ q᷑ in ap᷑lis ac ꝑ ap᷑los edificata est. Sup muros tuos ↄstitui custo des. quos u᷑l angelos. u᷑l ap᷑los. et om᷑s p᷑ncipes ei᷒ atq᷑ docto res accipere possum᷒. Cu᷑ custodiu᷑t muros ecclie. ne adu᷑sarius noster diabolus. qui q᷑si leo rugiens circuit. et querit quomo᷑ possit intrare. occasione᷑ accipiat ad grege᷑ dn᷑i deuastandu᷑. Qui custodes

nec diebz debet tacere. nec noc
tibz. nec i tristibz nec i psperis.
s; semp dni clementia deprecari.
ut grex illi9 et muri ihrlm
custodiantur. et vallent' ei9
auxilio Unde et ad eosde custo
des atq; doctores. sermo dirigi
tur O vos qui recordami dni
eius q; clementia die ac nocte
pcibz fatigatis. cavete ne unqp
in ore vro sileat oratio. ne de
tis silentiu ei. subaudit' dno.
s; semp molesti sitis oportune
iportune. et imitami inpel
latrice duri iudicis Si enim
ille mentis ferocia assidua
ipretatioe deposuit. qnto magis
pater celestis bona dabit pe
tentibz se? Tam diu autem
rogare debetis. donec ihrlm
q in iudeis concidit. et i exe
plu est atq; maledictu. i toti9
orbis trarum laude vertet' Si
tor q; qd voluerit sepgita. p
eo qd habet' i hebraico ne de
tis silentiu ei. donec stabiliat
et ponat ihrlm laude i tra. di
cere. cui9 sensus i supioribz no
coheret. no e eni vobis similis
si corrigat. et faciat ihrlz gau
diu sup tra. nisi forte hoc ar
tifici eloquio coaptem9. ut di
catur ad custodes eccle. nullu
coru simile fore. q pdicatione
sua fecerit ut corrigat'. et fiat
ihrlz gaudiu omnis terre.

Iuravit dns i dextera sua.
et in brachio fortitudis sue. si de
dero triticu tuu ult' cibu inimi
cis tuis. et si biberit filij aliem
vinu tuu i quo laborasti Quia
qui cgregat illud comedet. et
laudabut dnz. et q cportant
illud. bibent i atriis scis meis
Sepgita. Iuravit dns p
dexteram sua. et p fortitudine
brachij sui. si ultra dedero tri
ticu meu ut sit cibus inimicis
tuis. et si ult' biberit filij ali
eni vinu tuu i quo laborasti
S; q cgregaverint comedet ea.
et laudabut dnz. et qui cgre
gaverit bibet ea i atriis scis
meis Omnipotes deus qui
dixerat ad eccliaz. sup muros
tuos cstitui custodes. qui ppetuo
no tacebut. qbusq; pcepia ut
nunqp orare desistat. nisi ipet
raverint qd pcantur. nuc iurat
p dextera sua. et brachiu for
aliqua crebra
titudis sue De brachio dixi
mus qd sit dns noster atq;
salvator. qui iux' aplm dei vir
tus est. deiq; sapientia Iurat
aute qd triticu et vinu ihrlm
nequaqp cedat i hostiu cibos.
nec alienigene labore illius
pfruatur. s; cuiq; i lacrimis
seuerit. i gaudio metat. et
qui messuerit. abiectisq; pa
leis puru frumetu i horrea
cgregaverit. ipi comedant

labores manuu suaru. et dnm
etia laude sustollat. et bibant
vinu i atriis scis ei9. qd' ul' ml'
tas apud patre itelligim9 man
siones. si de futura in regno ce
lo4 accipim9 btitudie. ul' certe
ecclias i toto orbe divisas. i qbz
platati postea i domo dni flore
bim9 Qn̄do aute dicit. nequaqȝ
ult' dabo triticu tuu inimicis tuis.
et vinu tuu alienigene no bibet
i quo laborasti. ostendit labore
antea iudeo4. et oia opa eo4.
a demonibz fuisse possessa. qn
do int' deu et ydola fluctuabat.
qn̄do dicebat eis helyas. usqzquo
claudicatis utroqz pede. Si dns
e deus seqmi eu. si aute baal
seqmi illu Et iux' typicu hysto
ria q i iudicu libro narratur.
veniebat madianite. et usqz ad
gasam fructy illius devastabat.
ita ut cibus hoim i escas bru
to4 animantiu verteret' Hoc
e aute triticu. et hoc vinu qd'
no comedut nisi laudates dnm
et no bibut nisi i atriis scis ei9.
de quo dns i passione dicebat
Ame dico vobis no biba de gem
mine vitis hui9. donec illud bi
bam novu i regno pris mei
Que ex parte cplentur i ecclia
qn̄do dicit dns discipulis suis. bi
bite amici mei et inebriamini
fres Qd' vinu letificat cor ho4.
et i plena luce atqz meridie
bibitur ab ioseph cu frib3 suis
Et cplebit' plenius. qn̄do inebri
abitur tra bndictioibz dni Tri
ticu qz de quo panis celestis ef
ficitur. illud e de quo loqt' dns
Caro mea vere est cibus. rur
susqz de vino. et sanguis meus
vere e potus Transite trasi
te p portas. preparate viam
pplo planu facite iter. et eligi
te lapides Elevate signu ad
pplos Ecce dns auditu fecit i
extremis tre Dicite filie syon.
ecce salvator tuus venit. ecce
merces ei9 cu eo. et opus illi9
cora illo Et vocabut eos pplus
scus redeptus a dno Tu aute
vocaberis civitas qsita et no de
relicta // Septuaginta. Ite p por
tas meas. et via facite pplo meo
et lapides de via proicite Leva
te signu i getes. ecce eni dns
fecit auditu usqz ad extremu
tre Dicite filie syon. ecce sal
vator tuus venit habes merce
dem sua secu. et opus suu an
te facie sua Et vocabit eum
pplm sanctu redeptu a dno Tu
aute vocaberis requisita civi
tas et no derelicta ¶ Precipit
custodibz muro4 ihrlm. qbz ante
preperat ne taceret. ne aliqn̄do
orare desisteret. ut trasseat p
portas ihrlm. et via faciat pplo
Qd' semi iudei i ultio tepore.
qn̄do post plenitudiez gentiu

saluandus est isrl. et ad dnm redi
turus. futuru esse ostendut. Alij
vero i regno celor explendu putat.
qndo erit vera leticia. et vnusqsq
qz recipiet scdz meritu suu. ut ne
quaqm dnm i humilitate aspiciant.
sz i habitu sentiat maiestatis. qn
do veniet sup nubes cu angelor
multitudine. ut reddat vnicuiqz
scdz opus suu. Nos aute scdm
cepta explanatioez possimus hec
et i pmo aduentu intelligere. ut
dicamus pcipi aplis et aplicis vi
ris. ut ingrediatur et trāseat
p portas quibz infernus no pua
let. et oia tollat ipedimenta de
via. ut absqz vllo scandalo pplus
ecclie saluatoris introeat. Vnde
et iohes clamabat i heremo Ego
sū vox clamātis i deserto. sicut
dixit ysaias parate via dni.
rectas facite semitas eius. omis
vallis iplebitur. et ois mons et
collis humiliabitur. Aliqz qz ubis
nuc idem sensus dicitur. Eligit
lapides ecclasticq vir. cu omez
emollit de credentiu corde duri
cia. de quibz idem baptista di
cebat. potens est deus de lapi
dibz istis suscitare filios abrahā
Vel iux sepagita picit de via
lapides qui infideles a crede
tibz separat. Qd ne putaret
iudei de se dici. infertur. leua
te signu i gētes. et ad pplos na
tionu. ut nequaqm vnius terre
iudee ad salutē puocent angus
tie. sz auditu fiat i extremis tre.
ut passione creatoris totus mūdus
audiat. Dicite inqt filie syon
Que ul ideo appellatur filia sy
on qa pmu orta e ex iudeis. de
qua dicitur i cātico cāticor. Filij
matris mee pugnauert aduisu
me. vel certe ppterea filia. qa a
deo nomen adoptiois accepit.
Quotqt em susceperut eu. de
dit eis ptāte. ut filij dei fierent.
Quid est aute qd iubetur ma
gistri atqz doctores. syon filie
nunciare? Ecce saluator tuus
venit. qui i hebraico dicit ihesus
Vnde et gabriel ad ioseph Et
vocabis inquit nomen eius ihe
sum. ipse em saluu faciet pplz
suu a pctis eor. Cu saluator
credentiu iudex e omn. ut red
dat vnicuiqz scdz opa sua. ius
tis pmia. pccoribz etna suppli
cia. Et vocabit inqt eos ipse
dns atqz saluator. siue iuxta
hebraicu. vocabut eos apli et
aplici viri pplm scm et redeptu
a dno. qui redepti sut xpi san
guine. Ipsa qz ciuitas neqqm
appellabitur derelicta. ut prius
vocata fuerat ul i iudeis ppt
negatione. ul i gētibz ppt ydo
latria. sz requisita. ut hebraice
dicitur. [ut drusa] drusa. ut p augmetis
et varietate virtutu. noua
semp accipiat nomina :-

Sexagesimum tertiũ Capitlm

Quis est iste qui ve
nit de edom tinctis
vestibz de bosra?
Iste formosus in stola sua. gra
diens i multitudine fortitudinis
sue // Sepgita. Quis est iste
qui venit de edom Filiis vesti
bus de bosor? Sic formosus in
stola sua. violentia cũ fortitu
dine. ¶ Omne huc locũ ab eo
loco ubi iux^a sepgita dicit. illu
minare illuminare ihrlm. qa ve
nit lumẽ tuũ. et glia dñi sup
te orta est. usqz ad psens caplz
ubi dicitur. quis ẽ iste q venit
de edom tinctis vestibz de bosra.
multi moꝝ referũt ad mũdi fi
nem. i quo sive carnalit sive
spũaliter divisa eni sententia
est plimoꝝ. expleda gtendũt
Nos autẽ qa et sup i hoc eodẽ
caplo legim9. Spũs dñi sup me.
pter qd vnxit me. anũciare
paupibz misit me. qd dñs at
qz saluator lecto ysaie volumi
ne i synagoga iudeoꝝ sup se
expletũ esse monstrauit dicẽs.
hodie ẽ hec scptura gpleta i
auribz vris. et nũc de eodem
dicitur. qd post passioez ad
patrẽ cruentꝰ ascendit. ne
cessitate gpellim' oia q dicũt'
i pmo accipe saluatoris aduentu
Neqz eni fieri potest qd pleriqz
moꝝ facere nituntur. ut varietates
tepora q quibz copulata sũt. Nec
negam9 studiis esse maximũ.
hec oia sibi gũgere. et sic spi
ritualiter explenda i gsumatioẽ
monstrare. ut i xpo et iux^a carnẽ.
et iux^a spiritũ ia gpleta doceam9.
Dicitur igitur veit filie syon salua
tor cui9 merces cũ eo est. et
opus illi9 corã illo. et egressus
est iustus ut splẽdor. et accẽ
sus ẽ saluator ut lãpas. gaui
susqz sponsus sup sponsã sua
ẽ ecclesiam. imo exultauit sup
eã deus suus. qui ipe et sponsus
et deus est. ppterea scdz assũptio
ne carnis. et passione crucis
dicit' ad eũ. ut intinguatur
pes tuus i sanguĩe. Et sub in
de vocabulo i genesi pphetat'.
iuda te laudabũt fratres tui.
man9 tue i ceruicibz inimicoꝝ
tuoꝝ. adorabũt te filij pris
tui. catulus leonis iuda ad
predã fili mi ascendisti. requi
escẽs accubuisti ut leo. et qsi
leena. qs suscitabit eũ? Et
iterũ ligans ad vineã pullũ
suũ. et ad vite o fili mi asinã
suã. lauabit vino stolã suam.
et i sanguĩe vue palliũ suũ
Iste est quẽ angelice ptates
videntes ad patrẽ ascendere
cruentũ. imperãt ceteris an
gelis. et ab eis audiunt. Leuate
portas pricipes vras. et eleua

mini porte eternales. et introi
bit rex glie Quis est iste rex
glorie? Dns fortis et potes. dns
potens i prelio Et iteru Dns
virtutu ipse e rex glie Hec pre
misim9. ut cu aliis testioniis
etia psens capitlm cgruere fa
ciamus Unde et i cantico dicit
canticor Fratruelis meus ru
bicundus et candidus Rubicund9
i passione. candid9 i resurrecti
one Interrogat igit angeli rei
novitate pterriti. misteriu
eni passionis et resurrectiois
xpi. scdz aplz paulu cunctis re
tro generationibz fuerat ignotu.
quis iste sit qui de terra cruenta
advenit? Edom quippe i lingua
nra et terren9 et cruent9 exp
mitur Tinctis vestibz de bos
ra. qd multi pio errore lapsi
putant de carne dni itelligi.
id est basar Qd ubi si carne
significaret. scriberet per me
diam littera. sin. nuc aute
p sade scribitur. et interptatur
firma atqz munita. qd vl de
ierlm accipim9. q firmissimis
muris fuit ante circudata. i
qua passus e dns. vl de iferno.
de quo i quinquagesio nono et ce
tesimo septio psalmo sciptu est
Quis deducet me i civitate
munita? In qua clause sut
anime mortuor. et circudata
est fortissimis custodiis

Sciendumqz qd iuxta hystoriam
bosra no sit i edom. sz i moab.
Seqt Iste formosus i stola
sua gradiens i multitudine
fortitudis sue De quo et qdra
gesim9 qrto psalm9 canit for
mosus decore pre filiis hoim.
accingere gladio tuo sup femur
tuu potetissime. specie tua et pul
chritudie tua intede psper p
cede et regna P quo septuaginta
transtulerunt. violentia tu fortitu
dine Qd que sensu habeat.
prudes lector iquirat Ego
qui loquor iusticia. et ppug
nator sum ad salvadu Sep
tuaginta. Ego qui loquor iusticia
et iudiciu salvatoris Respo
dit dns interrogatibz angelis.
Queritis qui sim qui ad celos
cruento ascenda. et captivis q
aspsus sum. no michi defor
mitate tribuerit. sz decorem.
Ego su cui pater tribuit ome
iudiciu De quo et psalmista
dicebat Deus iudiciu tuum
regi da. et iusticia tua filio
regis Qui loquor iusticiam.
ut malis mala. et bonis retri
buam bona Qui veni pugnare
contra adversarias ptates. et capti
vis pdicare remissione. et vic
tos de carcere liberare. ut et
adversarii penas. et captivi sen
tiant libertate Quare
ergo rubrum est indumentu

tui? et vestimēta tua sicut calca
tiū ī torculari? // Sepḡinta.
Quare rubra sunt vestimēta tua.
et indumēta tua. et indumēta
tua sicut calcantis torcular ple
ni et conculcatu? ¶ Ubi nūc
dicitur rubrū ī hebreo legitur
edom. Ergo et sup' ubi scribit
edom. nō loci vocabulū ē. sz no
men sanguīs. Rursū autē an
geli sciscitantur et dicunt. Didi
cimus qd' tu sis qui loqris iusti
ciā. et salus oīm ī tuo sit iudi
cio constituta. nūc scire volum9
q̄re vestimēta tua sint veluti
musto tīcta. aut qd' cause exti
terit. ut tunica q̄ desup texta ē
et scindi nō potest. et de utero
virginali tantū candore habu
it. qūtū nullus fullo potest
facere sup t̄rā. sanguīe cruē
tata sit. Magis enī tibi cle
mentia cōvenit q̄ crudelitas. ma
gis candor q̄ cruor. Quibz re
spondit dn̄s nō vno v̄siculo
ut prius. sz ml'tis v̄bis. ut oīa
doceat ignorātes. ne rursum
q̄rere compellantur. Torcular
calcaui solus. et de gentibz nō
est vir mecū. Calcaui eos in
furore meo. et conculcaui eos ī
ira mea. Et aspsus ē sanguis
eoꝝ sup vestimēta mea. et oīa
indumēta mea inquinaui.
Dies enī ultionis ī corde meo.
ānus redemptionis mee venit.

Circumspexi et nō erat auxi
liator. q̄siui et nō fuit qui ad
iuuaret. et saluauit michi bra
chiū meū. et indignatio mea
ipa auxiliata est michi. Et con
culcaui ppl'os ī furore meo. et
inebriaui eos ī indignatiōe mea.
et detraxi ī t̄rā virtutem eoꝝ.
// Sepḡita. Pro eo qd' nos dixi
mus. torcular calcaui solus. it'
p̄tati sunt. plenū conculcatū. qd'
magis supiori capl'o iugendū
est. q̄ ut sit sequētis p̄ncipiū.
Cetera sic transtulerūt. Et de gē
tibz nō ē vir mecū. Et conculcaui
eos ī furore meo. et confregi eos
q̄si t̄rā. et deduxi sanguīez eoꝝ
ī t̄rā. et oīa vestimēta mea
inquinaui. Dies enī retributiōis
venit eis. et ānus redemptiōis
adest. Aspexi et nō erat auxi
liator. consideraui. et nullus ē
pberet auxiliū. Et eruit eos
brachiū meū. et furor meus
aduenit. Et conculcaui eos ī ira
mea. et deduxi ī t̄rā sanguīez
eoꝝ. ¶ Pro torculari qd' hebrai
ce dicitur Geth. theodocio ipm
v̄bū hebraicū posuit. Fura.
Sed melius ī hoc loco symach9
que et nos secuti sum9. Verbū
enī fura ambiguū ē. et tam
torcular q̄ lagunculā plerūqz
significat. Dicendū ē itaqz de
torculari. qd' iux' scripture sc̄e
consuetudīez interdū p ultione.

atq3 suppliciis ponit' peccator. In
terdu' p congregatiōe nouorum fruc
tuu' Pro penis ponit' atq3
tormentis. quando iheremias i' la
metationibz plangens eu'sione
ih'l'm loquitur Torcular cal
cauit dns v'gini filie syon.
ideo ego ploro In bona parte
scribitur psalmi p torculari
bus. octauus et octogesimus
tercius. de qbz i' suis locis si vi
ta comes fuerit. dno pbente
dicetur Hoc torcular i' quo et
malis supplicia. et bonis pmia.
a saluatore calcantur. solus
ipe calcauit nullusq3 habuit
adiutore Neq3 enim angelus
aut archangelus. throni. dña
tiones. aut ulla celestiu' pta
tu'. huanu' corpus assumpsit.
et p nobis passa est. et conl
cauit adu'sarias fortitudines
atq3 contriuit. nisi ille q loqt'
i' psalmo Saluu' me fac dne
quonia' defecit scus. i' tantu'
ut etia' confidentissim9 i' fide fir
missim9 aplus petrus tiore
pterrit9. fugeret. imo dni
ter negaret Vnde sequitur.
et aspsus ē sanguis eor' sup
vestimenta mea. et oīa indu
menta mea pollui. nequaqm
sic intelligendu'. ut demones
et adu'sarias ptates sanguinez
habere credam9. s3 tropologi
ce accipienda sunt oīa. quando
clementissim9 dns ad erudien
du' pplm suu'. et captiuitatis
vinculis liberadu'. hostes se
vire compellitur Dies eni' inqt
vltionis i' corde meo. anus re
tributionis mee venit. de quo et
sup' legim9 i' bona parte pdica
ri. anu' dni acceptu' et diem
retributionis deo nro Et nu'c ta
i' mala qm i' bona accipit' In
mala. dies eni' vltiois i' corde
meo In bona. annus redemptio
nis mee venit. ut eo tepore quo
puniunt' adu'sarij dei pplus libe
retur. imo redimatur sanguie
agni. q' i' iohis apocalipsi di
citur trucidat9 De hac retri
butiois die. et moyses sco spu
pphetabat Et retribuet vindicta
inimicis. et odientibz se restituet
Circuspexi et no' erat auxilia
tor. qsiui et no' erat q adiuua
ret Qui et i' psalmo dixerat
Expectaui qui contristaretur
et no' fuit. et qui consolaretur
et non inueni Ipse eni' cu' esset
i' forma dei. non est rapinam
arbitrat9 esse se eq'le deo. s3 se
exinaniuit forma serui acci
piens. et factus est obediens pa
tri usq3 ad morte'. morte aute'
crucis Et pptea donauit ei no
men qd ē sup omne nome. ut
saluaret sibi credentes dextera
sua. et indignatio ei9 q' erat
cont' adu'sarios dei pplz liberaret

sine eruit credentes in brachio
suo. Furore suu ult' no distulit.
Deduxitq sanguinez eor i terra.
ul' demonu tropicos. ul' certe
sanguinez iudeor. p quo ceteri
interptes qditioez transtulerut.
qui omi studio nitebat' ut vic
tu ppl'z no dimitteret. Misera
tionu dni recordabor. laude
dni sup oibz q reddidit nob' dns.
et sup mltitudie bonoz domui
isrl' que largitq e eis scdz indul
gentia sua. et scdz mltitudine
misediarum suar. // Septgita.
Misericordie dni recordatus
sum. vtutes dni i oibz q reddi
dit nobis Dominus iudex bo
nus domui isrl'. retribuit no
bis scdz misediaz sua. et scdz ml'
titudiez iustitie sue. ¶ Finito
ut nos arbitramur primo. ut
plerique estimat scdo saluatoris
aduetu. i quo sub habitu iudi
cantis. imo pugnatis. suosq
et ppli sui adusarios trucidatis.
cruentus victorq describitur.
incipit alia pericope. i qua ex
psona ppli, ppha loquit' enar
rantis beneficia i se dei. et sui
cordis duritia. ob qua et ierlz
incendio et isrl' captiuitati tra
ditus sit. Ced' iudei ad babylo
nior referut tepora. Nos aute
ordine et ratione monstrauim9
de psenti dici tepore. i quo ro
manis seruiut. et excluso isrl'
gentiu turba succedit. Lustra
mus igit' p singula orationis
mebra. et ea ne laciniosa sit
expositio breuit' disseramus.
Pressus pondere maloz i nullo
alio nisi i dei misedia spem ha
beo. qui facit misediaz i milia
diligetibz se. et extendit misediaz
sua his q cognoscut eu. Ex quo
ostenditur. diligetibz et cognos
centibz deu. misediaz dni suppe
tere. Non e eni voletis neq
currentis sz miserentis dei. Et
nisi dns edificauerit domu. et
custodierit ciuitate. i vanu
vigilabit qui edificat et custo
dit ea. Ipse eni vtute tribuet
ut faciam9 fortitudiez. et possi
mus dicere. Fortitudo mea et
auxiliu. et refugiu meu. i die
maloz meoz. que i psenti loco
no pro vitiis atq pctis. sz pro an
gustiis debem9 accipere. Ced'
aute iux septgita scdt'. vtutes
dni i oibz q retribuit michi.
p quo in hebraico laudes dni
ctinetur. signa intelligam9
atq mirabilia. pro qbz ponut'
sepe vtutes. ut ibi. gloria mea
alteri no dabo. nec virtutes
meas sculptilibz. et alibi. vir
tutes ei9 i insulis nutiabunt.
ul' gentibz toti9 mudi. ul' eccle
siis q firma mole fudate sut.
et feriutur potius q subuertat'.
Interdu virt9 nequaq p forti

tudine accipitur atque miraculis.
Sed pro conuersatione bona. ut est illud
apostoli petri. ministrate in scientia
vestra virtutem. et pauli. si qua virtus
si qua laus. iuxta quod in alio loco di
citur. melior est sterilitas cum vir
tute Prior virtutis intelligen
tia. deo. secunda hominibus conuenit
Pro eo autem quod nos interpretati
sumus. super omnibus que reddidit nobis
dominus. quod potest et in bonam et in
malam partem accipi. Symachus
manifestius in bonorum posuit re
tributione dicens. pro omnibus in quibus
benefecit nobis. et pro multitudine
bonitatis qua super domum israel
exultauit Pro quo. lxx. transtule
runt Dominus iudex bonus domui
israel. retribuit nobis secundum misericordiam
suam. et secundum multitudinem iusticie
sue Hoc autem non potest dicere
nisi ille qui intelligit iuste se
sustinere quod patitur Denique
in septuagesimo secundo psalmo. cuius
exordium est. quam bonus israel deus
hiis qui recto sunt corde. loquitur
propheta ex persona eorum qui dei iu
dicijs perturbatur Mei autem
pene moti sunt pedes. pene ef
fusi sunt gressus mei. pacem
peccatorum videns et cetera usque ad
finem psalmi Unde et apostolus pau
lus. qui dominum iudicem bonum iustum
que cognouerat. loquitur confidenter
Reposita est michi corona iusti
tie. quam reddet michi dominus iustus

iudex. non solum autem michi. sed
et omnibus qui diligunt aduentum
domini et saluatoris nostri Porro est
inter bonum et iustum ut heretici
volunt nulla distantia. eodem scri
bente. ergo lex sancta est. et manda
tum sanctum et iustum et bonum ut vi
delicet bonitas in genere. iusticia
intelligatur in specie Certe in hoc nobis scri
bit ad romanos Vix enim pro ius
to quis moritur. nam pro bono
forsitan quis audeat mori Et
dixit verumptamen populus meus
est. filij non negantes. et factus
est eis saluator In omni tribula
tione eorum non est tribulatus. et
angelus faciei eius saluauit eos
In dilectione sua et in indulgen
tia sua ipse redemit eos. et por
tauit eos. et leuauit eos cunctis
diebus seculi Ipsi autem ad iracun
diam prouocauerunt et afflixerunt
spiritum sancti eius. et conuersus est eis in
inimicum. et ipse debellauit eos
Septuaginta. Et dixit Non
populus meus. filij nequaquam (al' negant) rep
bauerunt. et factus est eis in salutem
ex omni tribulatione eorum Non le
gatus neque angelus. sed ipse sal
uauit eos eo quod diligeret illos
et parceret eis Ipse redemit
eos. et suscepit illos. et exal
tauit omnibus diebus seculi Ipsi autem
non crediderunt. et exacerbaue
runt spiritum sanctum eius. et conuersus est
eis in inimicum. ipse pugnauit contra eos.

Ubi nos interpretati sumus in omni tribulatione eorum non est tribulatus. quod hebraice dicitur lo. et est negatiuis aduerbium. et pro non legi potest. et ipse. ut sit sensus. In omni tribulatione eorum ipse tribulatus est. id est deus. ut non solum peccata sed et tribulationes nostras ipse portaret. Ipse enim infirmitates nostras portat et pro nobis dolet. Porro septuaginta posuerunt aliud quod in hebraico non habetur. Non legatus neque angelus. sed ipse saluauit eos. de quo in suo dicemus loco. Dixit ergo deus qui iustus est iudex domui israel. et austeritatem iustitie clementia mitigat iudicantis. Genui quidem filios et exaltaui. et ipsi spreuerunt me. veruntamen quia populus meus sunt. et semel filiorum nominati. non peribunt in perpetuum. si me spernere et negare desierint sentient saluatorem. qui in omni tribulatione eorum ipse tribulatus est. Siue non est tribulatus ut paulisper eos desereret. et nudatos auxilio suo cogeret ad rogandum. Vel certe nequaquam tribulauit eos. sed econtrario ceteris persequentibus adiutor fuit. misitque angelum suum qui eos de periculo liberaret. Aut iuxta septuaginta non per angelos et prophetas et alios sanctos viros saluare voluit populum suum. verum ipse descendit ad oues perditas domus israel. ut ouem morbidam suis humeris reportaret. et dragmam que perierat inueniret. et luxurioso filio reuerten ti letus occurreret. Unde quod sponsa dicit in cantico canticorum. Osculetur me osculo oris sui. nequaquam per patriarchas. moysen et prophetas. sed meum corpus assumat. in mea carne versetur. Verbum caro fiat. et sic osculetur me. habitans in me ut sit emanuel. Nequaquam igitur ut legatus. nec ut angelus. sed ipse saluabit eos qui receperunt salutem. non operum merito sed caritate dei. Sic enim deus dilexit mundum. ut filium suum unigenitum daret. ut omnis qui crediderit in eum. non pereat. sed habeat vitam eternam. Quod si prudens lector tacita cogitatione responderit. quare multi non sint saluati. si ipse saluauit eos et dilexit. et pepercit filiis suis. et redemit eos sanguine suo. suscepitque et exaltauit assumptos. infertur causa perspicua. ipsi autem non crediderunt. et exacerbauerunt spiritum sanctum eius. Siue sci illius. quod hebraice dicitur cades. Voluit itaque deus saluare cupientes. et prouocauit ad salutem. ut voluntas haberet premium. sed illi credere noluerunt. Alioquin et de iohanne scriptum est. Fuit homo missus

a deo cui nomen erat iohanes
Hic venit ut preberet testimoniu
luci. ut oms crederet p eu. Iter
statim i culpa est si plures crede
noluerit. s; volutas venietis hec
fuit. ut oms crederet et saluare
tur Ipm autem qui exasperauerit
et afflixerit spitu scm ei9. ul
sti ei9. id e xpi. deu exasperat.
qa eiusde spus scus cu patre fi
lioq; nature est. Quobrie aplus
pcipit. nolite ctristare spitum
scm i quo signati estis Cui sps
scus recedit a corpe subdito pccis.
et i puersa aiaz no ingreditur
sapientia Vnde et dauid cscien
tia pccoz ne spitu scm perderet.
pcabatur dices Et spitu scm tuu
ne auferas a me Vt aute scia
mus oem q exasperat spm scm.
deu offendere. et de amico inimi
cu et hoste fieri. petr9 aplus
significantius i aploz actib; lo
quitur Quac queit vob' metiri
spitui sco. No estis homib; me
titi s; deo Iste e spus scus de
quo i euagelio dns aiebat Si
diligitis me madata mea serua
te et ego peta patre et aliu
paraclitu dabit vobis. ut sit
vobiscu i sempitnu. spitu veri
tatis De quo et i sapientia repe
rim9 q nomie salomonis ascri
bitur Spus eni scus discipline
fugiet dolu. et recedit a cogita
tionib; stultis Et recordat9

est dieru scli. moysi ppli sui.
Vbi e q eduxit eos de mari cu
pastorib; gregis sui. Vbi est
qui posuit i medio ei9 spitu sci
sui. Qui eduxit ad dextera
moysen brachio maiestatis sue.
qui scidit aquas ante eos. ut
faceret sibi nome sempitnu. qui
eduxit eos p abyssos qsi equu
i deserto. no impingente. qsi
animal i capo. Descendes spus
dni. ductor ei9 fuit. Sic addux
isti pplm tuu. ut faceres tibi
nome glie. Sepgita. Et
recordat9 est dieru antiquoz.
qui eduxit de tra pastorem
ouiu Vbi e qui posuit eis spm
scm. qui eduxit de tra moysen
brachio glie sue. Sic adduxit
pplm suu Preualuit aqua i
cspcu ei9. facere sibi nome se
pitnu Adduxit eos p abyssu
sicut equu p solitudine. et no
laborauert. et sicut iumeta
p campu Descedit spus a
dno. et dux eoz fuit. Sic ad
duxisti ppl; tuu ut faceres tibi
nome glorie ¶ Dns qui de
ptectore fact9 est adusarius
ppli iudeoz. qa ad iracudia pro
uocauert spitu scm ei9. et de
bellauit eos. ipe recordat9 est
dieru antiquoz. qndo p eis moy
ses i heremo deprecat9 e dicens.
aut dimitte eis hac noxam.
aut si no facis. dele me de libro

tuo que scripsisti Veteris igitur ysaias recordatus hystorie. dicit Ubi e ille moyses qui eduxit eos de mari rubro? Ubi pastor ouium? Ubi ille qui cum ceteris pastoribz gregis dni laborauit. qui iperauit et posuit spiritu dei oratioe et ptibz suis i grege dni? Aut certe ita intelligendu est Ubi e illa clementia dni. q quonda misertus e pplo suo. ut spus qz sti eis gratia tribueret. qui eduxit i dexteram parte no i sinistram. moysen seruu suu brachio maiestatis sue. q scidit aquas ante eu. ut faceret sibi nome sempiternu et usqz i presente die illius potetia narraretur Duxit eni pplz suu p imensarum aquaru abyssos qsi equum p solitudinez. et iumenta p planum. et spus dni ductor ei9 fuit. id est gregis domini Spiritu aute hic angelu debemus itelligere. qui ductor fuit ppli isrl. iux illud qd scptu e Qui facit angelos suos spiritus. et ministros suos igne urentem Et i epla ad hebreos Isti sunt amistratorij spus qui mittunt i misteriu. ppter eos q possessuri sunt salutem Consideremus illud qd et i actibz aplorum scribitur. spus dni rapuit philippum. et non eu ulterius vidit eunuchus. an sup angelo debeam9 accipere

Sunt qui angelu i spu sco hoc fecisse testentur Manifesta p curimus. ut i obscurioribz immoremur Attende de celo. et vide de habitaculo sco tuo. et glie tue Ubi e zelus tu9 et fortitudo tua? Multitudo viscerum tuorum et miserationum tuarum sup me continuerunt se Tu eni pater nr. et abraham nesciuit nos. et isrl ignorauit nos Tu dne pr nr redemptor nr. a sclo nomen tuum // Sepgita. Conuertere de celo. et vide de domo sca tua. et glia tua Ubi e zelus tu9 et fortitudo tua? Ubi e multitudo misericordiarum tuarum et miserationum tuarum qua sustinuisti nos? Tu eni es pater nr. qa abraham no cognouit nos. et isrl non nouit nos Sed tu dne pater noster libera nos. a pncipio nome tuu sup nos ¶ Extimata ppl'o tuo prestitisti q superior sermo narrauit. ut spus qz tui dignos consortio ducerens. nunc qz attende de celo et vide opa mea. si tame te digna sunt Quare auertis faciem tua a nobis? Celu aute dicitur habitaculum suum et dom9 glie ei9. iux illud Celu michi thron9 e. terra aute scabellum pedum meorum Et i alio loco Qui habitat i celis irridebit eos. et ad te leuaui oculos meos qui habitas in celis.

Non quo omnipotens deus qui tenet celu palmo et terra pugillo. vllo claudatur loco. s3 quo q sanctiora sut. illi9 loca et habitacula esse dicatur Denique salomon qui edificauit domu dei. ad eu precans loquit Celi celor et tra no sufficiet tibi Et i oratioe dnica dicim9 Fiat voluntas tua sicut i celo ita et i tra Vbicuq3 ergo fit volutas dei. illud e habitaculu ei9 et dom9 eius Qd aute sequit. vbi e zelus tuus et fortitudo tua. illo testimonio disseram9. qd p iezechiel ad ihrlm dicit deus. q secuta fuerat amatores suos Ja no irascar tibi. et zelus meus recessit a te Et e sensus Qa peccauim9 et nos odisse cepisti. recessit a nobis zelus tu9 Qui no recedit qndo loquit p zachariam. zelat9 su syon et iherusalem zelo magno Vnde et i cosequetib3 ait. et irascar super gentes q ggregate sut aduisu ea i captiuitatem Recedete aute zelo. recedit et fortitudo dei. et pater nor visceru separat affectus. du magnitudine pccor incredibilis dei clemetia vincit. ut cotineat se sup auxilio meo. qui me oppressum videre no poteat Tu eni dnus es pater noster. qui creator es oim Nescit nos abraha et ignorat isrl. quia te offendim9. nec cognoscut filios quos a deo suo intelligut no amari Subito nascitur questio qre abraha et isrl hoc e iacob posuerit. et ysaac nome tacitu sit Ad qd respondem9. pricipio et fine posito. etia media nominari Siue ita Abraha de gentibus vocat9 e ad fide. et p qlitate priorus et qsequetis qditiois. mutatione sortitus e nominis Jacob q3 ut appellaret israel. multo ad id labore puenit Vnde et abraha tres habuit vxores. et iacob quatuor Ysaac vero ab inicio usq3 ad fine nomen possedit antiquu. et ecclesie indicans castitate. vna fuit vxore qtentus Isti igit qui deprcat de peioribz qmutatione i meliore statu. eor assumut filiu dinez. quibz leta post tristia successerut Hoc aute e oine qd postulat. ut qa pater eor est et hoc eos dignat9 e vocare nomine. no obliuiscat filior suor. ne p ipos nomen dei blasphemetur i getibz Quare nos errare fecisti dne de viis tuis? indurasti cor nrm. ne timeremus te? Conuertere ppt seruos tuos. tribus hereditatis tue. Quasi nichilu possederut ppl3 scm tuu hostes nri. qculcauerut sctificatioe3 tua Facti sum9 qsi i pricipio cu no dnareris

131

nri. neq3 inuocaretur nome tuu
sup nos ¶ Sepp'gita. Quare se
duxisti nos dne de via sca tua?
indurasti corda nra ut no time
rem9 te? Couertere ppt' seruos
tuos. ppt' hereditatis tue tribus.
ut modicu possideam9 motis sci
tui Adusarii nri gculcauerut
sanctuariu tuu Quasi a pncipi
bus facti sum9. cu no dnabaris
nri. neq3 inocatu e nome tuu
sup nos ¶ Epistola qua scri
bit paulus ad corinthios. cu ad
vni9 scribit ppl'z ciuitatis. pro
varietate habitantiu. id e scor
et pcor. nuc laudat eos. nuc
corripit. nuc docet. nuc rephe
dit. puocat ad gtinentia. nup
cias no recusat. retrahit ab y
dolatria. instruit de resurrecti
one. bigamie porrigit manu.
ne locu tribuat fornicationi.
Hoc diximus ut psens q3 caplm
qd' omne ex ppli deu deprcatis ora
tione gtexitur. ul' iustor itelli
gam9 esse. ul' pcor. et nunc
laudare dnz. nuc mouere dne
questioez et sua culpa referre
i deu Unde post cetera etia hoc
loquitur Quare nos errare
fecisti dne de viis tuis. ul' sedux
isti nos de via tua. indurasti cor
nrm ne timerem9 te? Qro quo
deus causa erroris sit et duri
cie. s3 quo illi9 paciencia. nraz
expectate salute. du no corripit
delinquetes; causa erroris duri
cieq3 videat Unde qbusda vehe
menter iratq. a pcutiendo ma
nu suspendit. et loqtur. no visi
tabo sup filias vras cu fuerint
fornicate. et sup sponsas vras
cu adulterauerit Flagellat eni
oem filiu que recipit. et ad hoc
pcutit ut emendet Deniq3 qui
nequaqm filior vocabula pdiderit.
s3 p pena retrahit ad penitetia.
dicit de eis. visitabo i virga iniq
tates eor. et i flagellis pcta eor.
misedia3 aute mea no auferam
ab eis Est eni tristicia q ducit
ad vita. et est tristicia q ducit
ad morte Unde pctor loquit' i
psalmo Declinasti semitas nras
a via tua. et humiliasti nos
i loco afflictionis Et p quadragi
ta anos errat pplus i deserto.
ut priore via no iueniat. nec
ad egyptios reuertat' In osee
q3 sepiunt' semite ihrl'z et clau
ditur spinis. ne sequat' ama
tores suos. et necessitate gpulsa
reuertatur ad viru suu pristi
nu Et pharaois dicit' deus
indurasse cor. ne dimittet ppl'z
ei9. et ut dece plagis affligeret'
Qua questione diligetissime
paulus differit ad romanos.
et nos i quoda opere pstrixim9
Couertere ait dne. siue gute
nos. ppt' seruos tuos abraha
et isrl'. q no ggnouerut nos.

ul' q8 esse i ppl'o credim9 Quasi
ad nichili eni et absq3 vllo labo
re ppl'm tuu scm possederit ad
uersarij nri Utinae couerte nos
ut iux' septigita paululu possi
deam9 montis sci tui . q'a totu
monte tuu possidere no possu
mus Ut eu parte habuerim9 .
veniam9 ad plenitudie3 eius .
et 9plemur gl'ia3 unigeniti
a patre . plenitudie3 gr'e et
veritatis De quo i hoc eodem
ppha dicitur In nouissis dieb3
manifestus erit mons domini
De eo aute qd' sup' positu est .
quare nos errare fecisti . quo
sensu accipiendu sit . plenissie
docet iheremias Seduxisti
me dne et seductus sum . tenu
isti et posuisti Du eni michi
clementia polliceris . et q'si mi
sericors pater dissimulas du
ricia . et artifex medicus ab
scondis ferru acutissimu . ne
egrotante terreas anteq' cu
res . fecisti me negligentem
Pp'ter qd' et de ih'lm dicat d's
Ecce ego seducam eam . et po
nam ea q'si desertu . et statua
ea sicut ~~desertu~~ tra absq3
aquis . et loquar ad cor eius
Et dabo possessiones ei9 inde
et vallem achor ad aperieda
intelligentia Consideremus
ordie3 singulo2 Seducet ea
et faciat esse deserta et absq3
aquis . ut virtutu patiat' sitim
Que postq' dixerit . sitiuit i te
anima mea . q' m'ltipliat' tibi
caro mea . tuc loquetur ad cor
ei9 . et lugente 9solabit' . et da
bit ei possessione inde . hoc est
de penitencia et de merore qui
operat' salute . et humilitas 9tur
bati cordis ei9 . hoc eni insptat'
vallis achor . aperiet itellige
tiam ne ignoret creatore suu
Hostes aut nri 9culcauerut
scuariu tuu . haud dubiu qn
templu significet . qd' victores
calcauere romani Et facti
sum9 sicut i principio anteq'
vocaremur i abraha . et dum
essem9 i egypto no habentes
deu . nec reges nec pncipes
nec pphetas . nec lege mada
to2 dei Que oia post passi
one 9pleta sut dni . hodieq3
9plentur Dicetib3 eni illis .
sanguis ei9 sup nos et sup fi
lios nros manet maledictio
sempitna . et no dnatur eo2
deus neq3 inuocatur nomen
illi9 sup eos . du nequaq' dei
populus nuncupatur Capitlm
Sexagesimu quartum
Utinam disrupperes
celos et descenderes
A facie tua motes
defluerent . sicut ex
ustio ignis tabesce
rent . aque arderent igni ut

132

notū fieret nomen tuū īimicis
tuis. a facie tua gētes turbarēt
Cū feceris mirabilia nō sustine
bim9 Descendisti. et a facie tua
montes defluxerūt ¶ Sep̄tuaginta.
Si aperueris celū. tremor ap
prehendet ex te montes. liques
cent sicut cera a facie ignis liq̄
fit. et ɔburet ignis aduersarios.
et manifestū erit nomē tuum
ī adūsariis. a facie tua gentes
turbabūtur Cū feceris glo̅sa.
tremor app̄hendet mōtes ¶ Quo
niam hostes nr̄i ɔculcauerūt
sctūariū tuū. et facti sum9 q̄si ī
p̄ncipio q̄n̄do nō īuocabatur no
men tuū sup̄ nos. p̄ptēa depca
mur et dicim9 vtinā dirūpe
res celos et descenderes. et qui
semp̄ p̄mitteris. tu aliq̄n̄do p̄
missa ɔpleres Hoc autē eo tē
pore dicebatur. q̄n̄do necdū sal
uator aduenerat. nec de vtero
virginali nature nr̄e atq; sub
stantie assūpserat hoīez quē
saluaret. ut qui portauimus
ymaginē terreni. portarem9
ymaginē supcelestis Sed' si fa
ceres īquiūt et aperirēt celi
siue celū ad aduentū maiesta
tis tue mōtes defluerēt. vl' tre
mor apprehenderet montes. et
ɔsumerentur sicut cera a facie
ignis ɔsumitur Et ihezechieli
apti sūt celi. et vidit visionem
magnā Sed et moyses ī deute

ronomii benedictiōibz imprecat'
Aperiat tibi dn̄s thezaurū suū
bonū celū. ut det tibi benedictiōē
Et ī euāgelio baptista iohānes
vidisse narrat' celos aptos. et
sp̄m scm̄ sup̄ dn̄z ī colube specie
descendētē Montes autē qui
ad aduētū dn̄i de quo scp̄tū ē.
deus ignis ē ɔsumēs. instar ce
re ɔsumentur et liq̄fient. adū
sarie sūt p̄tates. et om̄s q̄ se
erigūt adūsu scientiā dei De
quibz ī nonagesimo sexto psal
mo canitur Vidit et ɔmota
est t̄ra. mōtes sicut cera lique
facti sūt a facie dn̄i. a facie dei
vniūse t̄re Si enī tu descēderes
et tua p̄missa ɔpleres. tabesce
rēt iuxta symachū aque maris.
et oēz salsugine eaꝝ ignis ille
ɔsumeret. de quo et ī alio psal
mo scp̄tū ē Sicut deficit fum9
deficiat. sicut ɔsumit' cera a
facie ignis. sic pereat p̄tores
a facie dei Et hoc notandum.
q̄d' cū aque maris diuino igne
fuerit ɔsūpte. tūc notū fiat no
men dn̄i saluatoris īimicis ei9
De quibz ī sexagesīo sep̄tio psal
mo dicitur Lingua canū tuoꝝ
ex īimicis ab ip̄so Vt que be
neficiis nō senserat. vrbis sue
subuersione et p̄p̄a captiuitate
cognoscat Et a facie illi9 gētes
turbabūtur. siue ut significā
tius ī hebraico dicitur. moue

butur. ut q̄ prius imobiles erant. veniat ad salute. Cūq; mirabi lia fecerit et ostenderit signa ī euāgelio. q̄ quondā ostēdit ī egip to et ī solitudine. confitetur se gl'az aduectū ei9 ferre nō posse. eo qd' tremor apphenderit mōtes. Pulchreq; iux' hebraicū q̄si exauditi essent qui sup' fuerat deprecati. utinā disrumperes celos et descenderes. a facie tua mō tes defluerēt. postea inferunt. descendisti. verbū caro factū es. et habitasti ī nobis. vere ema nuel qd' interpretat' nobiscū d's. et ideo a facie tua omēs mōtes defluxerūt. de q̄bz sup' diximus. Hebrei hūc locū ita disserūt. Sic conburet ignis inquos. q̄mo aque feruēt ignis ardore. ama sim enī nō consumptioēz et tabem ut ceteri interpretati sūt. sed in quos intelligi voluīt. A s(ecu)lo nō audierūt. neq; auribz percepe runt. oculus nō vidit deus abs q; te. q̄ preparasti expectātibz te. Occurristi letāti et facienti ius ticiā. ī viis tuis recordabuntur tui. Scd'm septuaginta. A s(ecu)lo nō au diuimus. neq; oculi nr̄i viderūt deus absq; te et opa tua q̄ fa cies expectātibz misericordiaz. Occur rit enim facientibz iusticiā. et viarū tuaz recordabutur ::

¶ Parafrasin hui9 testionij quasi hebreus ex hebreis assumit apl'us paulus. de autēticis libris ī epl'az quā scribit ad corinthios. nō verbū ex u'bo reddēs. qd' facē omīno contempnit. s; sensuū exprimēs veritate. q̄bz vtitur ad id qd' voluerit roborādū. Unde apo crifoȝ deliramēta conticeat. q̄ ex occasioe hui9 testionij inge runtur ecclesijs xp̄i. De q̄bz vere dici potest. qd' sedeat diabolus ī insidijs cū diuitibz ī apocriphis. ut interficiat inocente. Et iterū. Insidiatur ī apocripho. q̄si leo in spelūca sua. insidiatur ut rapiat paupere. Ascensio enī ysaie et apocalipsis helye. hoc habet testionium. et p hac occa sione multaq; huiuscemodi. hispaniaȝ et maxie lusitanie decepte sūt mulierule onerate pctīs. q̄ ducuntur varijs desiderijs. semp discentes. et nūq' ad sciaz veritatis puenientes. ut basilidis. balsami. atq; thesauri. babylo nij q̄q;. et leusibore. ac reliquoȝ nominū porteta susciperent. De quibz diligētissie vir apl' cus scribit yreneus ep'us lug dunēsis et martir. multarū origines replicās hereseon. et maxie gnosticoȝ. qui p marcū egyptiū. galliarū primū circa rodanū. deinde hyspaniarum nobiles feminas deceperūt. mis centes fabulis voluptate. et im periciē sue nomē sciē vedicātes

Qd aute dicit ꝑplus i psenti. hoc e. nuq se nec auribz nec oclis cognouisse q deus suis suis ꝑparauit i futuru. qd occurret hijs qui faciut iusticia. et viaz illi9 recordatur Porro iuxta septgita. dicit se nuq aliu deu cognouisse. pter eum qui ve deus est. nec alterius talia opa tataqz vidisse. q factur9 sit hijs qui expectat misedia3 ei9. faciantqz iusticia et viaru illi9 recordentur Et quomo sptu est deu nemo vidit vnq. Et iteru Nemo vidit facie mea et viuet Ergo deus nequaq sermonibz explicat. nec oculis ꝯteplabilis est. s3 ab hijs videtur de quibz sptu e Beati mudo corde. quonia ipi deu videbut Ecce tu iratus es et peccauim9. i ipis fuim9 semp et saluabim Et facti sum9 ut inmudus oms nos. qsi pannus mestruate vniuse iusticie nre Et cecidim9 qsi foliu vniusi. et iiqtates nre qsi ventus abstulert nos // Septgita. Ecce tu iratus es et oms peccauim9. ideo errauimus et facti sum9 qsi inmudi oms nos Ut pannus sedetis oms iusticia nra. et defluxim9 qsi folia. ꝑpt iiqtates nras. sicut ventus auferet nos ¶ Ordo ꝑposterus Non q̃a tu iratus es nos peccauim9. s3 q̃a nos peccauim9 tu iratus es Et q̃a peccauim9 et nobis iratus es dne. ꝑptea errauim9 et recta reliqim9 via Siue iux hebraicu. q sep fuim9 i pctis. tua tatu saluem misedia qui p nos inmudi sum9. et qcqd videmur habere iusticie. pannis sedentis siue mestruate mlieris cōparatur Pro quo the odocio ipm vbu hebraicu posuit. eddim. qd symachus itpretatu e. kieson. id e parietiu. aquila. martyrion. hoc e testimonioz. qndo sanguis i pmo coitu maritali vginis approbatur Et defluxim9 inquit qsi folia de arboribz q ꝑpt iiqtates nras ventoz flatibz dispgutur In quo ꝯsideradu. qd iusticia q i lege est ad ꝯparatioez euagelice puritatis inmudicia nominetur Etem no e glorificatu. qd pus glorificatu fuit. ꝑpt excellente gliaz Unde et paulus aplus qui scdz iusticiam q i lege est. vniusa ꝯpleuerat. dicit se oia duxisse p dapno. ut xpm lucrifaceret. ꝑpt eminente scientia dni nri ihu xpi. ꝑpter que ꝯcta arbitratur quasi stercora. ut xpm lucrifaciat. et inueniatur i eo no habes sua iusticia. q ex lege est. s3 p fide xpi q ex deo iusticia Est eni iust9 qui perit in iusticia sua. si post euagelij

veritatē. umbras velit ex̄terre le
gales. ut nō iuste qđ iustū ē p̄se
quatur Unde iux̄ sapiētissimū
salomonē. omīs vir videtur sibi
esse iustus cū ī lege versatur.
Ad q̄s dn̄s loq̄t ī euāgelio Vos
estis qui vosmetipsos iustificatis
corā homīb; Et đ paulus fugiēs
ait Nichil michi conscius sū.
nec tamen ī hoc iustificatus sū
Expecto autē dei iustitiā. de q̄
idem salomon loq̄tur Intelligi
te iustitiā verā Ergo ē alia ius
titia q̄ nō habet veritatē Et
hec ē vera iustitia. de qua rursū
ī euāgelio dicitur Beati q̄ esuri
unt et sitiūt iustitiā. quā mul
ti p̄phe et iusti desideraverūt vidē
et nō viderūt Abrahā autē vi
dit istā iustitiā et letatus ē. neq̄
q̄ sequēs occidentē litterā. sed
sp̄itū vivificantē Nec mirū
hec de homīb; dicere. cū astra
q̄z dei iustitie cōparata. nō sint
munda. et adversū angelos suos
p̄versū quid excogitaverit Si
quis igitur post euāgeliū xp̄i
et adventū filij dei. pedagogie
legis observat cerimonias. au
diat ap̄lm cōfitentē. qđ oīs illa
iustitia pāno sordidissio cōpa
retur Cui et hester dyadema
suū qđ erat regie p̄tatis īsigne.
cōparat. qđ nequaq̄ voluntate
s; necessitate portabat Tu scis
inq̄t necessitatē meā. q̄m detes
tor signū sup̄bie mee. qđ ē sup̄
caput meū ī dieb; ostensiōis mee.
abhominor illud sicut pānum
menstruate. nec porto ī dieb;
quietis mee Non ē q̄ invocet
nomē tuū. qui cōsurgat et te
neat te Abscondisti faciē tuam
a nobis. et allisisti nos ī manu
iniq̄tatis nr̄e Sep̄tuaginta. Et nō
est q̄ invocet nomen tuū. et qui
recordetur et app̄hēdat te. quo
niā avertisti faciē tuā a nobis.
et tradidisti nos p̄pt̄ iniq̄tates
nr̄as Quia instar foliorū
de arborib; fluxim9. q̄ ventus
arefacta disp̄git. p̄ptea null9
inventus ē qui invocaret nomen
tuū. et cōsurgēs de ruina iniq̄
tatū suar̄. app̄hēderet vl' tene
ret te. diceretq; cū sponsa. Inve
ni quē dilexit aīa mea. tenebo
eū et nō dimittā illū Ventus
ī scr̄pturis tripliciter ponitur. aut
in temptationū magnitudie. aut
ī p̄versitate doctrine. aut sim
pliciter ventus quo nubila cō
teguntur. et aer ī nubes cogit'
De temptatiōib; illud ē euāgelium.
venerūt flumina. flaverūt venti.
et impegerūt ī domū illā. et
nō potuerūt subvertere eā. qa
supra petrā stabili erat mole
fundata De p̄versitate doctri
ne. ī malicia homī. ut nō cir
cūferamur omī vento doctrine
De vento simpliciti. et nō pote

rant nauigare. erat enī ventus
contrarius Non quo et hoc nō pos
sit sentiri tropologice. sʒ quo pre
senti sensui tantū silitudīe; pbe
at. Auertete enī dn̄o facie sua
a nobis. illidimr̄ ī manu īiqtatis
nr̄e. siue tradimur teptationib;
ppt' pctā nr̄a Ex quo discimus.
qd' et iniqtas man⁹ habeat. et
oīa pctā q̄ nos fortit' strictos te
nere desiderat̄ Unde et ī manu
lingue mors et vita est Et scri
bitur. ne veniat michi pes su
pbie Nos aute q'a auertit deus
facie suā a nobis. scientes illud
qd' sciptū ē. omīs qui īuocauerit
nomen dn̄i salu⁹ erit. īuocem⁹
nomē ei⁹ atq; dicam⁹. peccatū
meū notū feci. et īiqtate meā
nō operui Dixi pnūciabo adū
sum me īiqtate meā dn̄o. et
tu dimittes ipietates cordis mei.
et statim habebim⁹ dn̄; respon
dente Deleui sicut nebulam
īiqtates tuas. et sicut nubem
pctā tua Ad que dicim⁹ Oste
de faciē tua. et salui erim⁹. ut
nequaq̄ sim⁹ serui pcti. sʒ ser
ui tui Omīs enī q̄ facit pctm̄.
seru⁹ ē pcti Et nūc dn̄e.
pater noster es tu. nos vero lu
tum. et fictor noster. et opera
manuū tuar̄ omīs nos Ne iras
caris dn̄e satis. et ne ult̄ me
mineris īiqtatis nr̄e. Ecce res
pice. pplus tuus omīs nos. ciui
tas sancti tui facta est deserta sy
on. deserta facta ē ihrlm. desola
ta dom⁹ scificatiōis nr̄e. et glie
nr̄e Ubi laudauerut te pres nr̄i
facta ē ī exustiōe ignis. et omnia
desiderabilia nr̄a versa sūt ī rui
nas Nunq̄d sup̄ hijs ptinebis te
dn̄e. tacebis et affliges nos ve
hementer. Sepe ista. Et nūc
dn̄e pr̄ nr̄ tu. nos aute lutum.
opa manuū tuar̄ omīs nos Ne
irascaris nobis nimis. et ne ī
tepore memineris pctor̄ nror̄
Et nūc respice quoniā pplus
tuus omīs nos. ciuitas scī tui
fca ē deserta syon. q̄si solitudo.
ihrlm ī malediccōe dom⁹ scūa
rij nr̄i. et glie. cui benedixert
pres nr̄i facta ē igne pbusta.
et oīa gloriosa nr̄a pciderūt.
et sup̄ hijs oīb; sustinuisti dn̄e
et tacuisti. et humiliasti nos valde
Si nr̄a psiderem⁹ mita de
sperandū ē. si tua clementia
qui flagellas oēm filiū quem
recipis. audem⁹ pces fudere Tu
enī pater nr̄ es. qui dignat⁹
es dicere. fili⁹ meus pimogenit⁹
isrl' Et qūuq̄ lutū sim⁹. et opa
manuū tuar̄. et fictor nr̄ sis.
nec vas figulo valeat respōdere
q̄re sic ul' sic factū sit. tamen
scientes etiā nos esse filios. au
dem⁹ dicere. ne irascaris dn̄e
satis Non ira dicam⁹. nec ult̄
patientia tua pcim⁹ ꝑ quam

thesaurizauimus nobis iram in die
ire Sed hoc qsumus ne irascaris
nobis satis ne tempore ultionis
atque vindicte memineris iniqta
tis nre. sed magis respicias populi
qui qndam tuus appellatus est populus.
et ciuitatis sctuarii tui miserea
ris. in qua inuocatum est nomen tuum
Que ciuitas appellatur syon et
ihrlm. quam fluminis impetus letifi
cat. et in qua qndam fuit specula
virtutum. et pacis contemplatio Domus
quoque tua. id est templum sanctificationis
nre et glorie. in qua laudauerunt te
patres nri. in ruinas et cineres
concidit. et incendio vastatum dele
ta est. ita ut nequaquam in ea offe
ratur victime. non pascha celebre
tur. non quicquam fiat de cerimoniis
quas tu fieri precepisti. Sed omnia deside
rabilia nra versa sunt in ruinas.
Cum hec igitur ita se habeant. num
quid dne super hiis continebis mise
ricordiam tuam. et tacebis aduersa
riis blasphemantibus. et affliges
nos atque humiliabis. non more so
lito sed nimis. Que omnia iudei
assyriorum et babyloniorum tempori
bus putant esse completa. nos au
tem iuxta ea que ex persona saluatoris
sequuntur. apparui hiis qui me
non interrogabant. inuentus sum ab
hiis qui me non requirebant. ad
tempus romane victorie vniuersa
referimus. que iosephus iudaice
scriptor hystorie. septem explicat
voluminibus. quibus imposuit titulum
captiuitatis iudaice. idest mose
os. Et superfluum est ea sermone
differre que oculis patet. cum omnia
desiderabilia eorum versa sint in
ruinas. et templum toto orbe celebra
tum. in sterquilinium urbis noue que
a conditore appellabatur helia. et
in habitacula transierit noctuarum
Frustraque cotidie dicunt in syna
gogis suis. super hiis omnibus dne et
sustinebis et affliges nos. atque
humiliabis vehementer ¶ Pos
sumus autem hec referre ad ecclesiam.
vel ad sancti viri animam. que recte ap
pellari potest specula et visio
pacis. quando pater et filius et
spiritus sanctus habitarit in ea Sin
vero vicio vel meo vel populi. huius
cemodi syon a dno fuerit dere
licta. statim patebit incendio
ignitarum diaboli sagittarum
Omnes enim adulterantes. quasi cliba
nus corda eorum Et expulso pu
dicicie frigore. libidinis in templo
dei flamma grassabitur. ut quicquid
in nobis gloriosum prius et inclitum fuit.
corruat. deleatur. et pereat. et
impleatur illud quod in psalmo dicitur.
combusserunt igni sctuarium tuum.
prophanauerunt in terra taberna
culum nominis tui Quod solus po
test ipse restinguere. de cuius
ventre fluunt aque viuentis flumina.
Explicit liber septimusdecimus
Incipit octauusdecimus et ultimus.

Duo de
vicesi
mus i
ysaiã.
imo ex
trem9
liber.
tuo fi
lia eu
stochiũ. et sc̃e matris tue paule
nomĩe dedicatur. ut q̃s pari ho
nore suspexi. equa gñeratiõe
nũc recolam. pr̃sertim cũ et illa
diu viueret. hoc opus tecũ cre
brius postularit. et vir erudi
tissim9 frater tuus pamma
chius. et tũc et postea freq̃ue
tibz sc̃ptis cogere nõ destiterit.
michiqz et p̃sentiũ amicoꝝ et
absentiũ. viroꝝqz ac feminarũ
ĩ xp̃o dormientiũ. eadẽ religio
sit. id ẽ amicoꝝ caritas nõ cor
poꝝ. Nec ignoro q̃nta inter
hoĩes sententiaꝝ diu̾sitas sit. nõ
dico de mysterio trinitatis. cui9
recta ꝯfessio est ignorantia
scientie. sz de alijs ecclesiasticis
dogmatibz. de resurrectione
silz. et de animaꝝ et hũane
carnis statu. de rep̃missiõibz
futuroꝝ quomodo debeãt accipi.
et qua ratiõe itelligẽda sit apo
calipsis iohis. quã si iux̃ litte
ram accipim9. iudaizandũ ẽ.
si sp̃ualit̃ ut sc̃pta ẽ differim9.
mltoꝝ videbimur opinionibz
contraire. latinoꝝ. tertulliani.
victorini. lactancij. grecoꝝ. ut
ceteros p̃termittã. hirenei tantũ
lugdunẽsis ep̃i faciã mentiõez.
aduersũ quẽ vir eloquẽtissim9
dyonisius alexandrine ecclie
pontifex. eleganter scribit li
brũ. irridens mille ãnoꝝ fa
bulã. et auream atqz gemmatã
ĩ t̃ris ihrl̃m. instaurationem
t̃epli. hostiarũ sanguĩez. otiũ
sabbati. circũcisiõis iniuriam.
nuptias. partus. liberoꝝ edu
catiõez. epularũ delicias. et
cũctaꝝ gentiũ seruitutẽ. rur
susqz bella. exercitus. ac triũphos.
et superatoꝝ neces. morteqz
cẽtenarij pc̃oris. Cui duobz
voluminibz respõdit appollina
ris quẽ nõ solũ sue secte ho
mines. sz et nr̃oꝝ ĩ hac parte
dũtaxat mltitudo plĩma sequi
tur. ut presaga mente iam
cernã q̃ntoꝝ ĩ me rabies ꝯci
tanda sit. quibz nõ iuideo si tã
tum amat t̃rã. ut et ĩ regno
xp̃i t̃rena desideret. et post ci
boꝝ habũdantiã. guleqz ac ve
tris ingluuie. ea q̃ sub ventre
sũt ꝯ̃rant. De q̃bz ap̃lus. esca
inq̃t ventri et venter escis.
deus autẽ et hũc et illã destru
et. Et nõ est regnũ dei cibus
et potus. Et dñs atqz saluator.
Erratis inquit nescientes sc̃ptu
ras neqz v̾tute dei. In resur

rectione enim neque nubent neque nubentur. sed erunt similes angelorum Nec hec dicens. aufero corporum veritatem. quam incorrupta et inmortalia resurrectura confiteor. ut mutet gloriam non substantiam Itaque recto incedendum est tramite. ut nec ad sinistram nec ad dexteram declinemus. id est. ut nec iudaicum nec hereticum sequimur errorem Quorum alii quia carnales sunt. solas diligunt carnes. alii ingrati beneficiorum dei. habere detrectant quod xpus et natus habuit et resurgens Cum enim apli eum putarent spiritum. vel iuxta euangelium quod hebreorum lectitant nazareni. incorporale demonium. dixit eis Quid turbati estis. et cogitationes ascendunt in corda vestra? Videte manus meas et pedes. quia ipse ego sum Palpate et cernite. quia spiritus carnem et ossa non habet sicut me videtis habere Et cum hoc dixisset. ostendit eis manus et pedes Rursumque thome loquitur et ambigenti Infer digitum tuum huc. et vide manus meas. et extende manum tuam et mitte in latus meum. et noli esse incredulus sed fidelis Denique ad probandam corporis veritatem. sumpsisse scribitur cibos. quos et archisynagogi filie iusserat tribui. quam a mortuis suscitauit :.

Et lazarus ne resurrectio eius phantasma putaretur. cum salvatore narratur inisse conuiuium Non quo post resurrectionem manducemus et bibamus. ut miliarii nostri volunt. et inmortalia atque incorrupta corpora. alimoniis sustentanda credimus sint. alioquin ubi cibus. sequuntur et morbi. ubi morbi. adhibendus est et medicus. ubi medici frequenter interitus. rursumque resurrectio et noua ex integro gustatio. sed ut resurrectionis fidem ciborum assumptio comprobaret Hec magnopere precauemus et pressius loquimur. scientes inter serpentes nobis et scorpiones ambulandum. qui mordent et feriunt in abscondito De quibus et ecclesiastes. Si momorderit inquit serpens in silentio nichil eo minus habet qui occulte detrahit. Et huius pater dauid Sedens aduersus fratrem tuum loquebaris. et aduersus filium matris tue ponebas scandalum. hec fecisti et tacui. existimasti inique quod ero tui similis arguam te. et ponam contra faciem tuam. ut qui in aliis criminaris. ipse habere doceais Si cui autem explanationum in prophetis displicet longitudo. audiat libere. multo me pauciora dixisse quam rei obscuritas flagitat. et posse unumquemque de ma

latitudine breues sibi cometario
los facere. qui tamen pleno intellec
tui non sufficient. Neque enim simplex
a prophetis hystoria et gestorum ordo
narratur. sed enigmatum plena
sunt omnia. Aliudque in verbis sonat.
aliud tenetur in sensibus. ut quam esti
maueris plana. et inoffensa cur
rere lectione. sequentium cursum ob
scuritatibus inuoluitur. Verum
tempus est ut finem imponam volu
mini prophetali. in cuius explanati
one si prolixior solito fuero. extre
mis partibus concedendum est. quas diui
dere nolui. ne librorum numerus
augeretur. Sexagesimum
quintum Capitulum.

Quesierunt me qui
ante me non interro
gabant. inuenerunt
qui non quesierunt
me Dixi Ecce ego ad gentem
que non inuocabat nomen meum.

Septuaginta. Apparui non queren
tibus me. inuentus sum ab his qui
me non interrogabant. et dixi Ecce
ego in gente que non inuocabat no
men meum. Ad orationem prophete
mixtam querimoniis. in qua dixerat.
quare nos errare fecisti domine de via
tua. indurasti corda nostra ut non
timeremus te. respondit ut iudei
volunt. deus pater. vt nos proba
mus saluator. In tantum non sum
rigidus et crudelis. quam malo peni
tentiam peccatoris quam mortem. nec re
pello filios penitentes. qui tenent
sui nominis dignitatem. ut etiam
alienos saluare velim. Qui
enim me non querebant. nec dicere
poterant. que scripsit moyses in
lege. et prophete. inuenimus ihesum.
ipsis apparui. de quibus alibi propheta
testatus est Quibus non est annunciatum
de eo audient. et qui non audie
runt intelligent. Vos autem qui
legem dei die ac nocte meditamini.
frustra iactatis penitentiam. cuius
opera non facitis. Unde euangeliste
et apostoli semper aduentum domini. vete
ris testamenti cupientes testimo
niis roborare. dicebant ut imple
retur quod scriptum est per prophetam. Cen
turio dominum non querebat et audiuit
a domino. neque in israel tantam fidem
inueni. Syrophenissa mulier pro
phetarum eloquia nesciebat. et
domini voce laudatur. O mulier
magna est fides tua. Regulus
qui grece dicitur. basilikos. quem
nos de aula regia rectius inter
pretari possumus. palatinum. non
solum filium sed uniuerse domus recepe
rit sanitatem. Quod autem iuxta
hebraicum dicitur. quesierunt me
qui ante non interrogabant. ad
eundem sensum refertur. ut prius
domini noticiam non habentes. postea
gratiam domini. et eius reuelatione
cognoscant. qui et paulo dum
ecclesiam credentium persequitur re
uelatus est. et apostolo petro ait.

Beatus es symon bariona quia
caro et sanguis non revelavit ti
bi. sed pater meus qui est in celis
Hunc querebat moyses loquens deo
Si inveni gratiam apud te. ostende
michi manifeste teipsum ut videam
te Maiores divitias existimans
thezauris egypti. xpi obprobrium
prestolandum. retributionem desiderat
futurorum. et invisibilem deum quasi videns.
animo contemplabatur De quo in
psalmo legitur. spes omnium finium
terre. et in mari longe Et in genesi
Ipse erit expectatio gentium Ad
quod sequitur. dixi. ecce ego sum ad
gentem que non invocabat nomen
meum. illi sensui convenit. qui est
misit me ad vos Qui cum in for
ma dei esset. non rapinam arbitra
tus est. equalem se esse deo. et ce
tera. sed totius mundi provocans gen
tes. unam fecit sui nominis gentem
xpianorum Expandi manus
meas cotidie ad populum incredulum.
qui graditur in via non bona post
cogitationes suas // Septuaginta.
Expandi manus meas tota die
ad populum incredulum et contradicentem.
qui non ambulaverunt in via bona.
sed post peccata sua ¶ Hoc quod
supra dictum est. apparui hiis qui
me non interrogabant. inventus sum
ab hiis qui me non querebant. apostolus
paulus scribens ad romanos.
cum super gentium persona exposuis
set. adiecit Ad israel autem dicit

Expandi manus meas ad populum incre
dulum et contradicentem Qui cum bene
ficiis dei vinceretur. et ultra hominem
signa conspiceret. loquebatur Iste non
eicit demonia nisi in beelzebub
principe demoniorum Et iterum Sa
maritanus es tu et demonium
habes Et rursum Cum sis homo.
facis te deum Et alibi Iste homo
non est a deo. qui sabbatum non cus
todit Et multa alia que longum
est texere Denique cum ille in cru
ce extenderet manus ad populum in
non credentem. et diceret ignosce
eis. quod enim faciunt nesciunt. illi
e regione dicebant Vah qui destru
it templum dei. et in tribus diebus
edificat illud. descendat nunc
de cruce et credimus ei Alios
salvos fecit. seipsum non potest sal
vum facere De hoc et symeon
in ulnis tenens parvulum propheta
bat Ecce positus est hic in ruinam
et in resurrectionem multorum et in
signum cui contradicetur Rome
iudei loquuntur ad paulum De sec
ta hac notum est nobis. quod ubique
ei contradicitur Possumus expan
sis manibus et in largitate donan
tis accipere. quod nichil eis pete
tibus denegaverit. sed statim roga
ti leproso reddiderit sanitatem.
et cecus a nativitate acceperit
oculos. et esurientia in deserto
exceptis mulieribus et parvulis
populorum saturata sunt milia.

Significat expanse man9 et parentis clementia. suos filios i si nu recipe gestientis Qui ecōtrio ambulauert i via mala. et secuti sut cogitatioēs suas. qbz dns loquit' p pphaz Auerte pede tuu a via aspera Dilexert em alienos. et instar meretricis dixerut. vada post amatores meos Et relinquetes via bona. q dicit i euagelio. ecō su via. ambulauert p lata et spatiosa via q ducit ad morte. et secuti sut cogitatioēs suas. qs ppheta deuitans dnz deprcatur. ab occultis meis mūda me dne. et ab alienis parte seruo tuo. si mei nō fuerit dnati. tuc imaculaty ero Et aplus eos q nō habuerit noticia dei. tradi docet i reprobū sensu. et opibz malis. ut faciāt ea q nō queniut Nos aute psalmiste voce dicam9. deduc me dne in via recta Populus qui ad iracūdia puocat me. ante faciē mea semp. qui imolat i ortis. et sacrificat sup lateres // Sepl'ta. ppls hic qui exacerbat me in ōspctu meo. ipi semp imolat i ortis. et adolet i ōspectu incensu sup altare demonibz qui nō sunt ¶ Dicete dno nō facies tibi ydolu. neqz silitudiez oim q i celo sunt et q sup terra. et p moysen

increpante faciētes ita. irritauert me i dijs alienis. et i abhomiatioibz suis me ad amaritudine puocauert. imolauerut demonijs et nō deo. ille studio delinquedi. qsi irritaret. et puocaret deu. nō solu fecert qd' nō licebat. sz iugit' sempqz fecert. peccates i ōspctu dni. cui9 oculis patet cūcta. ul' i teplo ei9 ydolis hostias imolates Ac ne qd deessz sacrilegij imolabāt i ortis. et adolebāt thura sup altare. iugetes ydolatrie luxuria. et sacrificijs voluptate Et p vno altari qd' impolitis lapidibz. dei eāt lege ōstructu. coctos lateres et agrorz cespites. hostiaru sanguie cruentabāt Hoc dictu sit iux' littera // Alioqn scdz itelligentia spualē. ois hereticq ad iracūdia puocat dnz. et i falsitate dogmatu suorz offert imūda sacrificia. nequaqꝫ firma et mansura ppetuo. sz instar ortorz ad breue virentia. carnis delicijs pnitēs. cui dicitur Omīs caro feniu. et omīs glia ei9 qsi flos feni Aruit feniu et flos cecidit. verbu aute dni qd' i ecclesijs pdicatr pmanet i eternu Hos ortos ex vinea sua fieri naboth nō ōsenties achab impijssimo regi. sagiuez fudit

Neqȝ enī ↄgruū erat ut paterna periret hereditas. et excisis vineis q̄ afferūt fructū qui letificat cor hominis. ī loco v̄tutū deliciar⁊ atqȝ vicior⁊ olera nascerētur Fertur sapientissimi apud grecos merito celebrata et laudata sententia. qui omīs s[e]cl̄i voluptates et pompam mūdi. ad luxuria celeriter transeuntē. ortos adonydis vocat. Sacrificāt eciā heretici sup lapides. quādo errores suos et exq̄sita mēdacia. dialectica intuit̄ arte firmare. et ī quadrū extruere. et nouitas. ut auūt anaitas. id ē secti ī latere pulueris atqȝ decepti. lineis roborare Quod aute ī sepcṡita legitur demonibȝ qui nō sūt et ī hebraico nō habetur. illo sensu accipiendū ē. qd̄ iux̄ litterā et iux̄ spūm nec demonia subsistāt. q̄a iā a deo q̄ v̄e ē exciderūt. nec hereticor⁊ secte q̄ nllā retinet veritate. sȝ ī vmbrar⁊ silitudīēȝ transeūt atqȝ intereūt Vnde et hester loq̄t ad dn̄m Ne tradas hereditatē tuā hiis q̄ nō sūt. Et sciis precatur ī psalmo. ignosce michi ut refrigerer p̄usq̄ abeam. et ultra nō subsistam Cum enī dn̄i ī hoc viuit corpe. venia pccor⁊ nō fuerit ↄsecutꝰ. et sic de hac vita excesserit. deo perit. et esse desistit. licet sibi subsistat ī penis Qui habitat ī sepulchris. et ī delubris ydolorū dormiūt. qui comedūt carnē suillā. et ius ↄphanū ī vasis eor⁊ Qui dicūt recede a me. nō appropiques michi q̄a mūdus es // Sepcṡita. In sepulchris et speculꝰ dormiūt ↄpter sompnia. qui comedūt carnē suillam et ius hostiar⁊. ↄphana oīa vasa eor⁊. q̄ dicūt abi lōge a me ne approp[i]ques michi. quoniā mūdus sum Nichil fuit sacrilegiȝ qd̄ isrl̄ ppl̄s p̄termitteret. nō solū ī ortis īmolans et sup lateres thura succendēs. sȝ et sedes q̄ȝ ul' habitās ī sepulchris. et ī delubris ydolor⁊ dormiēs. ubi stratis pellibȝ hostiar⁊ incubare soliti erāt. ut sompnis futura cognoscerēt. qd̄ ī fano esculapij usqȝ hodie error celebrat ethnicor⁊. mltorūqȝ alior⁊. qui nō sūt aliud nisi tumuli mortuor⁊ Sed et hoc erat īpietatis fine ↄtēti. sȝ porcor⁊ eciā carnibȝ vescebātur. qd̄ lege ↄhibitū erat Et ius hesternū qd̄ greci vocāt. colon. audis faucibȝ deuorabāt. Vnde tam ipī eciā vasa eor⁊ īmūda erant Et in tantū prauitatis ac supbie cotidie augmēta capiebāt. ut quicūqȝ non sibi duceretur

errore· eu̅ arbitraret' imu̅du̅·
ɔtactuq3 ei9 fugeret· Q̄d' sama
ritani et iudei nobis faciu̅t· oe̅s
q3 heretici· q̄les nup sub ma
gistro celebroso ī gallia pullu
laru̅t· Qui basilicas m̄rtirum
declinate̅s· nos qui ibi oroe̅s
ex more celebram9· q̄si imu̅dos
fugiu̅t· Hoc aute̅ no̅ ta̅ illi fa
ciu̅t· q̄p habitate̅s ī eis demones·
fortitudine̅ et flagella s̄ci cine
ris no̅ ferentes Quis aute̅ he
reticoꝝ no̅ requiescit ī memo
riis· no̅ dormit ī specubꝫ ma
gistroꝝ? Qualis fuit marchi
on et valentin9· et nup eu
nomius· inctis imu̅dicia̅ lep
sa carne ɔtestas Qui lumen
sp̄us s̄ci relinquete̅s· et cena
culu̅ ī quo ap̄li versabat'· in
diaboli tenebris ɔmorantur·
et speluncas diligu̅t· q̄s ihere
mias mystico sermoe̅ ɔtepnat
Facta ē hereditas mea michi
q̄si spelu̅ca· yenes· quia mi
belua̅ vorat· Q̄d' animal sep
cadauera p̄sequit' et viuit
furo ac famie corpoꝝ mortuoꝝ
Aduersus hos q' habitat ī spelu̅
cis· et abacuc lame̅tabili vo
ce dicebat Ve qui potu̅ dat
p̄ximo amico suo potioi̅s tur
bide· et inebriat eum ut re
spiciat ad speluncas suas De
hijs speluncis et d̄ns loq̄batur
Sc̄ptu̅ ē Dom9 p̄ris mei do

mus oroi̅s vocabitur· vos aute̅
fecistis ea̅ spelu̅ca̅ latronu̅· ī q̄bꝫ
aīas int'ficitis deceptoꝝ· ut vi
deatis ī eis visiones· de q̄bꝫ idem
saluator aiebat Ego visiones
multiplicaui· et ī manibꝫ p̄pha
ru̅ assimilat9 su̅ Et alius ad
eu̅ locut9 es inq̄t ī visioe̅ filijs
tuis Sꝫ no̅ so̅pnijs credatis
et phantasmatibꝫ· q̄bꝫ p̄cepit
d̄ns no̅ esse credendu̅ Isti por
coru̅ carne vescuntur· de q̄bꝫ di
citur Ne miseritis margari
tas v̄ras ante porcos Et ius
p̄phanu̅ comedu̅t q̄d ī libris coꝝ
heretica arte conditu̅ ē Quo
ru̅ vasa imu̅da su̅t oia· tam
s̄cilꝫ corpa q̄p doct'ne Et ī tata
amentia̅ veniu̅t· ut ɔiugꝫ coꝝ
no̅ fuit filios· eu̅ q̄si p̄ditum
detestetur I sti fum9 erunt
ī furore meo· ignis arde̅s to̅
die Ecce sc̄ptu̅ ē cora̅ me no̅
tacebo· sꝫ redda̅ et retribua̅
ī sinu coꝝ iniq̄tates v̄ras· et iniq̄
tates patru̅ v̄roꝝ simul dicit
d̄ns Qui sacrificauerit super
mo̅tes et sup colles exp̄brauerunt
ru̅t michi· et remetiar opus
coꝝ p̄mu̅ ī sinu coꝝ // Sep̄gin
ta· Iste ē fum9 furoris mei·
ignis ardet ī eo cunctis diebꝫ
Ecce sc̄ptu̅ ē ī ɔsp̄cu meo· no̅
tacebo donec redda̅ et retribua̅
ī sinu coꝝ· et pcc̄a sua et pa
tru̅ suoꝝ· dicit dominus·

Qui adolebat incensu super
montes. et sup colles exprobraue
rut michi. reddam opa eor i sinu
suu. ¶ Propter opa vra et in
credibile metis arrogatia. ut
inmudi mudos putaretis inmudos.
eritis fum9 ignis ardetis. qui de
meo furore succensus e. furore
aute. obliuione. ira. penitudine.
ita deo debem9 accipe. quomo
pedes. man9. oculos. aures. et ce
tera mebra q habere dicit icor
poralis et inuisibilis deus. Non
quo hijs pateat pturbationibz.
qui eas dono gtie sue extinguit
in nobis. s; quo p ira verba
dei erga nos intelligam9 affec
tu. Neqz em ira que est vltio
nis libido. ita diffinit i deo ut
i homibz. q materia habz i nris
vicijs. no in dni voluntate. qui
thesaurizam9 nobis ira i die
ire. et reuelationis iusti iudicij
dei. ut tribulos nros et spinas.
et zizania. q p semine dei attu
lim9. ligna qz fenu et stipula.
q sup fundamentu pauli edifi
cauim9. sapiens flama psumat.
De hoc igne ppetuo et i moy
si cantico legim9. Ignis acce
sus e i furore meo. et ardebit
usqz ad infernu deorsu. deuo
rabit tra et germina eius.
cobburet fudameta montiu.
et sagitte mee psumet eos.
Cuius testionij sensus est.

qd ignis dei atqz vindicta sep
ardeat pctoribz. et eos usqz ad
inferos psequat. Qualis erat et
ille diues i euagelio purpura
tus. qui requiescete lazaro in
sinu abraha. et inis torqbatur
ardoribz. Terra qz id e carne
nraz. et germina ei9. id est
carnis desideria. eade flama
pburet. Et fudameta montiu
q se eleuat pt sciaz dei. ipos
qz motes dei iacula dispdent.
ut humilati i penis. montes esse
desistat. Ecce inqt scriptu e cora
me. Omnia em nra pcta dei
patent oculis. et i hijs scripta
sut libris de qbz i daniele legi
mus. throni positi sut. et libri
apti sut. De quibz et i alio loco
dicit. sup tra scribat. Et ne
quaqz ult reticebit. q prius dixe
rat. tacui. nuqd sep tacebo
dicit dns. s; reddet vnicuiqz qd
opat9 e. i sinu ei9. hoc e i cor
dis archano. ut eos ppa torque
at psciencia. De qua et osee
ppha vaticinat. Cadet i gladio
pncipes eor. ppt indisciplina
tioez lingue eor. hec e detrctio
eor i sinu ipor. q de iniusticia
iusqz corde predit. Sile qd i pu
bijs scribitur. In sinu suo red
duntur iniquus oia. Qui sinus
ppt anime pncipale. alio noie
appellat caput. Vias eor dedi
i capita eor. Et alibi :.

Conuertetur dolor ei9 ī caput ei9.
et sup vertice illius inīqtas eius
descendet. Est autē et bon9 sin9.
qui scitate fruit^r gscīetie. de quo
psalmista dicebat. Et oratio mea
ī sinu meo gūtetur. Intelligit^r
sinus ī quelibet affectu atq3 di
lectio. qn̄do ad maritū sermo di
rigitur. vxor q̄ est ī sinu tuo. et
ad parentē adducet filios tuos
ī sinu. Vnde et oms qui patrē
habet abrahā. et vtutū eius
siles esse metuerūt. regescūt
ī sinu ei9. Reqz enī nuc patres
quoꝝ nuc nobis iq̄tates et pctā
reddut^r. eos debem9 accipe de quo
rū semīe nrā sūt nata corpa
Aliogn et ipe moyses q̄ dixerat
pctā patrū filijs esse reddenda
in tertiā et qr̄tā gn̄atioēz. hijs
qui oderūt deū. intpretatur
sententiā suā dicēs. nō morie
tur filij ppt pctā patrū. s3 vn9
q̄sq3 ī suo pctō morietur. Eandē
ihezechiel approbatē sentenciā.
qd̄ nequaq3 dicat^r illa parabo
la. patres vuam acerbā cōe
derūt. et dentes filioꝝ obstupu
erūt. s3 ei9 tantū obstupescere
dentes qui cōederit. et perire
aīaz peccatricē. nec externa
luere pctā. Ex quo itelligim9.
uel ī bona parte ul' ī gtrariā.
eos accipiendos patres quibus
vnusq̄sq3 apponitur. cū de hac
vita excesserit. Sacrificauit
autē sup montes et colles isrl'.
qn̄do ī bethel et dan vitulos
aureos posuit. et exprobrauit
deo sup pceptis suis. dū eius
negligit cerimonias. et cultū
dei demonib3 tribuit. quoꝝ opa
reddenda sūt ī sinu eoꝝ. Dis
q3 hereticus gtēpnes ecclīastica
simplicitatē. sacrificat ī monti
bus. et exprobrat deo. dū ei9 p
cepta gtēpnit. Hec dicit dn̄s.
Quomō si īueniatur granū ī
botro. et dicat^r ne dissipes illud
quoniā benedictio est. sic faciā
ppt seruos meos. ut nō dispdā
totū. ¶ Sepsita. Sic dicit
dn̄s. Quomō si īueniat^r acinū
ī botro. et dicatur ne gtigas
illud quoniā bn̄dictio ē ī eo.
sic faciā ppt seruū meū. ut
nō dispgam oms. ¶ Dixerat
dn̄s isrl' esse perituꝝ. et oīa
pctā illi9 suis patere gspectib3.
et reddituꝝ se opa singuloꝝ
in sinu eoꝝ. post hec infert
silitudiez. et gparatiōis exeplū.
quo doceat vnumq̄q3 suo perire
pctō. et etiā si peccantiū sit
plurima ~~dea~~ mltitudo. vnū iustū
gctoꝝ vicio nō perire. Si quis
aut ī botro. et vua q̄ ad matu
ritatē puenire nō potuit. et
acessentes attulit fructo. ul'
aliquo aeris aut terre corrup
ta est vicio. vnū gnū reperit
illesū. qd̄ spem habeat adhuc

maius fieri. et ad maturitate
solita puenire. et dicat alteri.
ne tangas illud s; dimitte ut
crescat q'a benedictio dni est.
ut i tota acinoz mltitudine
solu euaderet siccitate. sic igr
de iudeoz innumerabili mltitu
dine q offendit deu. si paucos
iustos iuenero. liberabo eos
de interitu plimoz. Et hoc fa
ciam ppt servos meos abraha
et ysaac et iacob. ad qs facta
est repromissio. sive ppt eos
qui int plimos peccatores seru
unt michi. Tale qd et i gene
si legim9. qndo de qnqginta
usq; ad decem paulatim qrut
iusti. qui de pcto liberet ciui
tate. Et loth de sodomis cum
filiab; suis solus iustus eripit.
De quo i canonica epla scri
bitur. qd cruciaret anima
ipi9 videns nephanda qmitti.
et aie iudiciu corporis habitu
dine mostraret. Enoch qq;
int peccantiu mltitudinem
plima. raptus ad deu e. Et
noe cu liberis suis. ppt dercli
nante oez carne. a dni ser
uitute: diluuiu delere no
potuit. Sed et abraha de igne
chaldeoz. fidei integritate ser
uatus est. In que sensu. ihere
mie ex dni psona dicta. osen
tiunt. Quasi calidu i deserto
iueni isrl. cu occisis gladio

Lu eni mqt omis mudus gla
diis ydolatrie vulneratus iaceret
exanimis. iueni isrl i abraha
habere calore fidei. qsi medius
qui post plui int cadauera
mortuoz. ubi que senserit
pulsantib; venis aliqd habere
vitale. adhibet cura vulnerib;.
ut restituat sanitate. Pro eo
qd scptu e. wrepmon. hoc e
qsi calidu. latin9 intpres ubi
ambiguitate decepti. lupinu
intpretatus e. i quo et grecoz
plerisq; errat. Et tame sciendu
in hebraico scptu esse p calore.
thoda. qd intpretat gratia.
qd scilz gra dei et no merito
operu suoz. saluatus sit israel.
Et educam de iacob semen.
et de iuda possidente montes
meos. et hereditabut eam
electi mei. et serui mei ihita
but ibi. Et erut capestria i
caulas gregu. et vallis achor
i cubile armetoz. ppl'o meo qui
reqsierut me. ‖ Septuaginta.
Et educam de iacob semen. et
de iuda. et hditabit nome
scm meu. Et hditabut elci
mei. et serui mei ihabitabt
ibi. Et erut i saltu ouilia
gregu. et vallis achor i reqe
armentoz. ppl'o meo q reqsie
rut me ¶ Que supra
vocauit granu botri sine aci
nu. nl ut mlti volut racemu.

hunc nunc appellat semen iacob et iuda. qui possideat montes sive montem eius. Semen iacob et iuda plerique xpm intelligunt. de quo in genesi dicitur. Iuda te laudabunt fratres tui et cetera. Nulli enim dubium quin salvator de iude stirpe generatus sit. Alii autem apostolos intelligi volunt. de quibus sepe diximus. reliquie salve erunt. et nisi dominus sabaoth reliquisset nobis semen. quasi sodoma essemus. et similes gomorre fuissemus. Isti possederunt montem domini. ecclesia habitantis in se xpi loquentes. Accessimus ad syon montem et civitatem dei viventis. ierusalem celeste. Sive montes eius. de quibus in psalmis canitur. Montes in circuitu eius. et dominus in circuitu populi sui. Et. Fundamenta eius in montibus sanctis. Possidebunt autem syon electi domini. et habitabunt in ea servi eius. de quibus in eodem volumine scribitur. Semen abraham servi eius. filii iacob electi eius. Quicumque ergo adhuc semen est. nec formatus in filium. iste servus est domini. cui dicitur in evangelio. Scio quia semen abrahe estis. sed necdum filii. Si enim filii essent abrahe. opera utique abraham faceretis. Qui autem filius. iste et electus est domini. Unde et electus possidet ierusalem. et servi habitant in ea. Et de filiorum ac servorum differentia dicitur. Non accepistis spiritum servitutis iterum in timore. sed spiritum adoptionis. Et erunt inquit campestria sive saltus in caulas gregum. Pro campestribus in hebreo. saron. ponitur. omnis regio circa liddam. et ioppen. et iamniam. apta pascendis gregibus. de quo et in actibus apostolorum scriptum est. Saltus autem vertetur in ovilia. iuxta illud quod in psalmis canitur. Vox domini preparantis cervos et revelabit saltus sive condensa silvarum. ut latrones ibi latitare desistant. et bestie venenataque animalia. et loca quondam insidiarum et sanguinis. in ecclesias domini transeant. et pascatur ibi greges ab eo qui posuit animam suam pro ovibus suis. Et de quo scriptum est. ipse pascet nos in secula. Ista vox domini perficiens cervos et revelans condensa silvarum. per iohannem clamabat in heremo. Iam securis ad radicem arboris posita est. omnis arbor que non facit fructum bonum. excidetur et in ignem mittetur. Et iterum. Omnis vallis implebitur. De qua et nunc dicitur. Et vallis achor in cubile armentorum. et in requiem populo meo qui requisierunt me. De qua in libro ihesu filii naue legimus. quod ibi interfectus sit achor. qui furatus est de anathemate et de spoliis iericho.

et cu omi domo sua interfectus.
atqz ex eo qd turbauerit pplm.
locus ipe i quo hoc accidit. achor
id est turbationis ac tumultus
nomen accepit. Vallis igitur
i qua quda mortificatio fuit
atqz suppliciu. erit i armetoz
requie. Que paulus edisseres
ait. Nuqd de bobus cura e deo?
An utiqz de nobis dicit. qa debet
qui arat. arare i spe. et qui
terit aream. terere ea i spe
ut participetur? De hac val
le et i osee mystice scriptu est.
Loqr ad cor ei9 haud dubiu
qn ihrlm. et dabo possessores
illi9 inde. et vallem achor
ut aperiat intelligetia illius
Pro eo em vallis achor i pos
sessione traditur armetoru
ppli dei. et saltus vertitur i
caulas gregu. ut aperiat' itel
ligentia. et dni veritas cog
noscatur. Et vos qui dere
liquistis dnz. et obliti estis
monte scm meu. qui ponitis
fortune mensa. et sup eam
libatis. numerabo vos i gla
dio. et oms i cede corruetis
Septuaginta. Vos aute qui
dereliquistis me. et obliti es
tis montis sci mei. et para
tis fortune mensa. et ipletis
demoni potione. ego trada
vos i gladiu. oms interfecti
corruetis. In locis quda

siluestribz atqz turbatu. i locis
gentiliu. erut caule oiu. id
est eccle de toto orbe credetiu
Vos aute o ppli isrl qui dereli
quistis dnz. et ad iracudia pro
uocastis scm isrl. qui obliti
estis monte scm ei9. de quo cre
bro diximus. ul' dnz saluatorem
qui montiu mons e. et scoz
om scus. ul' monte syon et
ciuitate dei viuetis ihrlz celes
tem. qui hec et hec facitis cra
dam gladio. ut oms interfecti
pariter corruatis. Cui sit gla
dius dicem9 postea. Ponitis
igt fortune mensa. et libatis
sup ea. Siue iux. Septuaginta. pa
ratis fortune mensa. et ipletis
demonijs pocula. aut. keparwa
qd' oms similiter trastulerut. id e
mixta potione. Est aute i cunc
tis urbibus. et maxie i egyp
to. et i alexandria. ydolatrie
vetus osuetudo. ut ultio die
anni et mensis eoz qui extre
mus e. ponat mensa referta
varii generis epulis. et po
culu mulso mixtu. ul' pteriti
anni ul' futuri fertilitatem
auspicates. Hoc aute faciebat
et israhelite. om simulachro
ru porteta venerates. et ne
quaqz altari victimas. sz hu
iuscemodi mense liba funde
bant. Qd' qz septuaginta trastulert.
demoni. i hebraico habz menni.

qd' symachus interptatus ē absq̄
me. ut sit sensus Qui paratis
fortune mensam. et ipletis abs
q̄ me potione. ut doceat nō si
bi fieri. s; demoni Gladius au
tē quo interficiuntur. pro supplicio
accipitur Frequēs eni omnis ppłus
isrl' gladio traditus ē. quorum vi
ciens quīnta milia ī toto orbe disp
sa sunt. s; penis atq; cruciatibus.
captiuati et ultime seruituti. iux
illud qd' alibi dicitur In gladio
mouentur oms pctores ppli mei
Et ī deuteronomii cantico. Inebri
abo sagittas meas sanguine. et
gladius meus comedet carnes
vulneratorum Aut credibile esse
poterit. sagittas dni inebriari
sanguine. et gladium illius vul
neratorum saturari carnibus? De
hiis sagittis q̄ iob p singula
horarum momēta pungebat lo
quitur Sagitte dni ī corpe
meo sunt. quarum furor ebibit
spiritum meum Cum eni cepero lo
qui stimulat me // Iux tropo
logiā autē hoc dicendum ē. qd'
oms qui ecclesiā deserunt. et ob
liuiscuntur montem scm dei. et
se tradunt spiritibus erroris. et
doctrinis demoniorum. isti pa
rant fortune mensa. nichil
ad deum ptinere credētes. s; uel
stellarum cursu. uel varietate for
tune oia gubernari Quos
paulus increpat dicēs Non po
testis mense dni participari et
mense demoniorum. Non potestis
calicē dni bibere et calicē de
moniorum Qui etenis tradentur
suppliciis. ita ut nullus eorum
cedem et ruina possit euadē
Pro eo qd' vocaui et nō respō
distis. locutus sum et nō audistis.
s; fecistis malum ī oculis meis. et
q̄ nolui elegistis // Septuaginta
Quia vocaui vos et non au
distis. locutus sum et contempsistis.
et fecistis malum ī conspectu meo.
et q̄ nolebam elegistis ¶ Gla
dio ait estis traditi. quia non
solum reliquistis me et obliti
estis mei. et fortune pocula
miscuistis. s; cum essem emma
nuel. id ē nobiscum deus. de
quo et iohes scribit. verbum
caro factum est et habitauit
ī nobis. psens vos vocaui re
uertimini ad me filii reuertētes.
et venite ad me oms q̄ labo
ratis et onerati estis. et re
spondere noluistis Locutus sum
ī parabolis. et oia feci q̄ facē
debui. et nō audistis me. imo
et contempsistis Ego eni sum qui
supra dixi. Veni et nō erat ho
mo. vocaui. et nō erat qui
obediret Nec vobis hec suffi
ciebat impietas. ut me psente
contemperetis. et missum ad vos
occideretis heredē. s; fecistis
malum ī conspectu meo. et q̄ nolebam

elegistis. et blasphemastis filiu
dei. ut peteretis vob' barraban
latrone. homicidij et sediciois
auctore. et adhuc audetis dice
re qre nos fecisti errare a via
tua? Si em qui me nescie
bat invenerut me. et q me no
invocabat susceperut me. qbz
vos digni estis cruciatibz. qui
missu ad vos atqz dicente. no
veni nisi ad oves pditas dom9
isrl'. suscipe noluistis. sz insup
affixistis cruci? Consideradu
qd significet qd' ait. et q noleba
elegistis. aut q sit volutas filij
dei qui loquitur i euagelio. no
omis qui dicit michi dne dne
intrabit i regnu celoz. sz qui
facit volutate prīs mei qui i
celis est. de quo ipe dicit De9
ut facere volutate tua volui
Hec e volutas. de qua et ipse
dns loqbat' Inveni david filiu
yesse viru iuxta cor meu. qui
faciat omis volutates meas
Unde et ipus prat' et dicit.
Doce me ut facia volutatem
tua. qa deus meus es tu Oia
em licet sz no oia expediut
Et de virginibz narrat ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ aplus. se dni no habere p
ceptum. vult tamen oms
esse sicut seipz Ex quo ostedi
tur. nequaqa ~~[illegible]~~
indulgentia mgri sectandam
esse. sz volutate. et ea nos debe

eligere q expediut. no q licet.
ut illud est de bigamia. volo
adolescetulas nubere. filios p
creare. matresfamilias esse
Ponitqz causas cur ista gce
dat Iam em qda abierut
retro post sathanan Ergo no
est volutas pura secudi matri
monij q fornicatiois coparatio
ne vilescit Propter hoc.
hec dicit dns deus Ecce servi
mei comedent. et vos esurietis
Ecce servi mei bibet. et vos si
tietis Ecce servi mei letabut'.
et vos cofundemini Ecce servi
mei laudabut pre exultatioe
cordis. et vos clamabitis pre
dolore cordis. et pre cotritione
spus ululabitis ¶ Sepgintà.
Ppterea hec dicit dns Ecce ser
vi mei comedent. vos aute esu
rietis Ecce servi mei bibent
vos aute sitietis Ecce servi
mei gaudebut. vos aute cofu
demini Ecce servi mei exul
tabut i gaudio. vos aute cla
mabitis ppt' dolore cordis vri.
et ppt' cotritioez spus vri ulu
labitis ¶ Non solu gladio
corruetis vos. qui dereliquistis
dnz et fecistis malu i cospectu
ei9. et psente noluistis audire.
sz multa int' vos et gentium
multitudiez cernetis differen
tia Illi em qui servierut mi
chi comedent et bibet. letabut'

et laudabunt pre exultatione cordis. Vos autem econtrario esurietis et sitietis. confundemini. et pre dolore cordis et contritione spiritus ululabitis. Que omnia. caliastai in mille annis putant esse complenda. cibum et potum regnum dei esse putantes. non intelligentes illud quod scriptum est. operamini non cibum qui perit. sed panem vite et veritatis. et carnem xpi. et fructum ligni vite concedere cupientes. de quo saluator loquitur. Ego sum panis viuus qui de celo descendi. Et ecclesiastes. Aperi oculos tuos et saturare panibus. Et psalmista. iuuenis inquit fui et senui. et non vidi iustum derelictum. nec semen eius querens panem. tota die miseretur et commodat. et semen eius in benedictione erit. De isto pane et conuiuio spirituali. discipulos instruebat. Vos qui permansistis mecum in temptationibus meis. edetis in mensa patris mei in regno celorum. // Quod si de simplici pane accipiamus. quomodo illud explanare poterimus. non interficiet dominus fame animam iusti. et iterum. cognoscit dominus vias immaculatorum. et hereditas eorum erit in eternum. non confundetur in tempore pessimo. et in diebus famis saturabuntur. Cuncti enim sancti in persecutione moriuntur. fame et egestate confecti

Nunc iusti esuriunt. et impii crudelitatibus distenduntur. Potus autem ille accipiendus est qui hauritur de fontibus israel. quem qui biberit. habebit in se fontem aque salientis in vitam eternam. quem et saluator in regno patris se bibiturum cum apostolis pollicetur. qui letificat cor hominis. ita ut bibentes possint dicere. dedisti leticiam in corde meo. De hoc cibo et potu inter octo beatitudines dicitur. Beati qui esuriunt et sitiunt iusticiam. Et mater domini plena spiritu sancto prophetabat. Esurientes impleuit bonis qui prius cibum domini non habebant. Et diuites dimisit inanes. qui dati sunt pro sepultura eius. et quem prophete promiserant respuerunt. De quibus et in alio loco psalmista decantat. Diuites eguerunt et esurierunt. id est populus iudeorum. qui autem esurierunt. id est turba gentilium. non egebunt omni bono. Cumque seruientes xpo et credentes ei letati fuerint et laudauerint deum. pre exultatione cordis et gaudio. tunc illi confundentur videntes in suum locum alios successisse. et clamabunt pre dolore cordis. implentes illud quod scriptum est. ibi erit fletus et stridor dencium. quando steterit agmen gentium atque iustorum ad dexteram. et hedi iudeorum atque

impiorũ a sinistris. alijs reci
pientibz etna pmia. alijs sup
plicia sempitna Contritio
autẽ spũs pre dolore cordis. in
telligenda ẽ ĩ gsciencia pccoz.
iux̃ illud qd' sptũ ẽ Cognoscet
errãtes spũ intelligentiã Et
cor gtritũ et hũiliatũ deus nõ
despiciet Et gteritur spũs qñ
do fuerit eleuatꝰ Vñ et de re
ge iniquo isrl' scribit̃. indura
uit dñs spũ eiꝰ Et de baby
loniorũ pncipe qñdo eleuatũ
ẽ cor eiꝰ. et induratꝰ ẽ spũs
eiꝰ. ut supbiens diceret. hec
est babylon et ego feci eam
Et dimittetis nomẽ vestrũ
in iuramẽtũ electis meis. et
intfiriet te dñs deus Et seruos
suos vocabit nomĩe alio. in
quo qui benedictꝰ ẽ sup trã.
benedicetur ĩ dño amen. Et q'
Sepỹta. Relinquetis enĩ no
men vestrũ ĩ saturitatẽ elec
tis meis. vos autẽ intfiriet dñs
Seruiẽtibz autẽ michi vocabi
tur nomẽ nouũ. cui benedicet̃
sup trã Benedicet enĩ deum
verũ. et qui iurat sup terrã.
iurabũt deũ verũ ¶ Pro sa
turitate q̃ hebraice dicit̃. sabaa.
ceteri iuramẽtũ intpretati sũt
Vñ' ubũ mltas habet itellige
tias. et pro accentuũ diuisita
te variatur Intelligit̃ enĩ
et iuramẽtũ et saturitas. et

iurabit ĩ ira
iurabit ĩ
dño amẽ.

varietas. et plures. et septem
De quo ĩ libro geneseos diximꝰ
et ĩ hoc volumĩe. ubi septem
mlres appꝛhendũt virũ vnũ
Rursũ p eo qd' sepỹta trãstu
lerũt. verũ. et ĩ hebraico dici
tur. amen. aquila vertit. ẏn
tedwnae. id est fideliť. Vñ'
autẽ dicit. hoc est. Alijs in
vestrũ succedẽtibz locũ. nomẽ
vrm̃ erit ĩ iuramẽtũ electis
meis. ut pro maloz exẽplo
vos habeat. et detestentur
talia sustinere. et iuret sic.
nõ hec patiar q̃ passus est
pplus iudeoz Siue nomẽ vrm̃
erit ĩ sanctitatẽ. qd' de hijs dici
solet quoz odiosa ẽ recordatio
et memoria. et qui usqz ad
saturitatẽ nausiamqz venerũt
Vel certe dicendũ. hoc qd' no
men suũ derelinquat electis
dñi. ut p illis gentiũ turba
succedat. et ipsi appellentur
filij abrahã et isrl'. de qbz pau
lus loqtur Pax sup eos et sup
isrl' dei Neqz enĩ qui ex isra
helitis. sũt isrl'. nec qui semen
abrahã. omĩs filij Ad q̃s dicit̃
Si filij essetis abrahã. opa abra
hã faceretis Et q̃a semen sũt
abrahã et nõ filij. de quorũ
differentia sup̃ diximꝰ. ppterea
eos increpat iohãnes baptista
dicens Et ne velitis dicere. pa
trẽ habemꝰ abrahã. potes enĩ

est deus de lapidibus istis suscitare filios abraham. Quomodo enim possunt huius esse filii. qui dixerunt ligno et lapidi tu genuisti me. cum e contrario qui ex fide sunt hii appellentur filii abrahe? Vos autem mortis interficiet dominus ut nequaquam appellemini circumcisio. sed concisio. ut vita careatis eterna. et non habeatis eum qui dicit ego sum vita. Servos autem ait suos vocabit nomine alio. sive novo. quod in toto orbe celebrabitur. et erit benedictum in tantum. ut qui illo nomine fuerit appellatus. benedicatur in domino. et signum vere circumcisionis accipiat amen. quo sepe in approbatione eorum que dicta sunt. dominus utitur in euangelio dicens amen dico vobis. Nomen autem novum sive aliud. nullum est nisi quod ex christi nomine dirivatur. ut nequaquam vocetur populus dei. iacob. et iudas. et israel. et ephraim. et ioseph. sed christianus. Quicumque enim iurabit in terra. nequaquam iurabit in ydolis ac falsis diis. sed in deo. Que sententia rursum amen signaculo comprobatur. Porro interpretes septuaginta qui pro amen verum deum interpretati sunt. et benedicatur deus verus. et qui iurant super terram iuret deum verum. non errore ~~...~~ arrianorum referimus. ad personam tantum dei patris de quo scriptum est. ut cognoscant te solum verum deum. et quem misisti ihesum christum. sed et ad filium. qui et ipse deus verus est. dicente euangelista iohanne Venit filius dei et dedit nobis mentem ut cognoscamus verum deum. et simus in vero filio eius ihesu christo. Iste est verus deus et vita eterna. Si enim salvator de se loquitur. ego sum veritas. consequenter verus deus a veritate nomen accepit. ut nequaquam secundum falsos deos appelletur deus. sed secundum verum deum patrem. et ipse sit verus deus. Alioquin si non est verus. erit ydolorum filius. quod redundet in capita eorum qui christum verum deum negant. Hoc est autem nomen novum quod et in apocalipsi super calculos scribitur. cui in toto orbe benedicitur.

Quia oblivioni tradite sunt angustie priores. et quia abscondite sunt ab oculis meis. Ecce enim ego creo celos novos et terram novam. et non erunt in memoria priora. Et non ascendent super cor. sed gaudebitis et exultabitis usque in sempiternum in hiis que ego creo. Septuaginta. Obliviscetur enim tribulationis prioris. et non ascendet super cor eorum. Erit enim celum novum et terra nova. et non recordabuntur priorum. et non veniet super cor eorum. sed gaudium et exulta

tionem invenient in ea. Causa leticie et exultationis dei vera est, quia eterna angustiarum priorum succedit oblivio, ut nequaquam preteritorum meminerit et erroris pristini, sed ad lucem de tenebris transeat, et eterna beatitudine perfruatur. Obliviscetur enim pristina mala, non abolitione memorie sed successione bonorum. Iuxta illud quod scriptum est: In die bona est oblivio malorum. Et alibi: Afflictio hore oblivionem facit deliciarum. eo quod in angustiis constituti nequaquam voluptatibus pristinis iuxta errorem epicuri animo perfruatur. Licet possit et hoc dici, quod in celo novo et terra nova omnis conversationis pristine memoria deleatur, ne hominum pars malorum sit prioris angustie recordari. Celum autem novum et terram novam qui putant omnia interire, que cernimus, evangelii interpretantur testimonio: celum et terra pertransibunt. et pauli apostoli: que enim videntur temporalia sunt, que autem non videntur eterna. Porro qui novitatem commutationem in melius et non elementorum arbitrantur interitum, illo utuntur exemplo: A principio terram tu fundasti domine, et opera manuum tuarum sunt celi. Ipsi peribunt, tu autem permanes. et omnes sicut vestimentum veterascent. et quasi amictum involves eos et mutabuntur. In quo perspicue demonstratur perditionem et interitum, non abolitionem in nichilum, sed commutationem sonare in melius. Neque enim illud quod in alio loco scriptum est: luna fulgebit ut sol, et sol septuplum lumen accipiet, interitum significat pristinorum, sed commutationem in melius. Quod ut possit intelligi, nostre conditionis ponamus exempla. Infans cum in puerum creverit, et puer in iuvenem, et iuvenis in virum, et vir in senem, nequaquam per singulas etates perit. idem enim est qui prius fuit, sed paulatim immutatur, et etati pristine perisse dicitur. Quod intelligens et paulus apostolus loquebatur: Preterit enim figura huius mundi. Consideremus quod dixerit: Figura preterit, non substantia. Hoc idem significat et petrus: Latet eos hoc volentes, quoniam celi erant ab initio, et terra de aqua et per aquam dei sermone subsistit, per que prior mundus mundatus diluvio periit. celi autem et terra qui nunc sunt, eadem ratione servantur igni. Quod ad quem sensum accipiendum sit postmodum docet: Novos autem celos et novam terram videbimus, et repromissionem eius. Non dixit alios celos et aliam terram videbimus.

s; veteres et antiquos i melius
comutatos Possum9 et hoc dice
re. qd' conversi ab ydolatria. pristino
errore deserto novos celos et no
uam tra videat. nequaq arbi
trantes elemeta deos et ea que
nascitur ex tra. nuc cofitemur
celu et tra opa esse manuu dei.
illo aute tepore servos et crea
turas venerabamur obsequio
dei Qd' et david sentiens can
tat i psalmo Videbo celos opa
digitor tuor. no quo eo tepore
celos no viderit cu ista dicebat.
s; quo p singula augmeta vtu
tum et futuror scientia. no
uos videat quos veteres ia vi
debat Qd' aute i fine huius
lectionis dicit. que ego creo.
a sepgita ptermissu est :
Quia ecce ego creo ihrlm
exultatioez. et pplm ei9 gau
diu Et exultabo i ihrlz. et
gaudebo i pplo meo Sepgita
Quia ecce ego facio iherusa
lem exultatioez. et pplm meu
leticia Et exultabo sup ihrlz.
et letabor sup pplm meum
¶ Gaudere inqt et exultare
debetis. leticia sempitna. i cre
atione novor celor et nove
terre. et prior penitus no me
minisse. neq vobis recordati
onis antique oriatur tristicia.
qa no solu celos novos et tra
nova. s; ihrlm q creabo i exul
tatione. et pplm ei9 i gaudio.
haud dubiu qn minise terre
Ut q vetus vni genti gaudiu
erat. nova cunctis nationibus
leticia sit In tantu aute exul
tatio erit oim atq leticia. sup
urbe et pplo dei. ut ego q cditor
ei9 exultem et gaudea sup ihrlz.
et sup pplo meo. q comedet et bi
bet et letabitur. et exultabit
i ea. qui nomie novo fuerit
appellatu Et no audietur
i ea ultra vox fletu et vox cla
moris Non erit ibi amplius
infans dieru et senex. qui no
impleat dies suos Quonia pu
er centu anor morietur. et
peccator centu anor maledictu
erit Sepgita. Et non
audietur i ea ultra vox fle
tus et vox clamoris. neq fiet
ibi ult' imaturus et senex. q
no impleat tepus suu Erit eni
infans centu anor. et qui
moritur peccator centenarius.
maledictu erit ¶ Neq eni
cgruu erit i civitate ihrlm
et pplo dei. qui exultationis et
gaudii eterna suscipiet creatu
ram. ut audiatur vox fletus
ult' et clamoris. quando abierit
dolor. meror. et gemitus Con
traria quippe simul esse no possut.
et ubi exultatio est et gaudiu.
qui fructus e spus sci. ibi fle
tus et planctus no potest cmo

ravi. qui aptus est lamentatib3
atq3 lugentib3. et precipue clãor.
que de ecclia credentiũ paulus
expellit. ne i silitudinez iudeorũ
p iudicio faciam9 clamorẽ. In
tali urbe. diuse etates nõ erũt.
infans et senex. paruus et mag
nus. q nõ ipleat dies suos. s3 õsi
filij resurrectiõis omñs puenēt
i viru pfectu. i mensura etatis
plenitudĩs xpi. ut nec desint ali
cui ãnoz spatia. nec supsint. et
alio necdũ solidas habẽte vires.
alius desinat esse qd' fuerit. et
decrepita etate marcescat.
puenietq3 oms ad centenariũ
numerũ. qlis fuit abrahã qui
pmissione filij ysaac hac eta
te suscepit De cui9 numeri
laudib3 nõ necesse ẽ plura me
morare. ne supflua sit dispu
tatio Hoc tantũ dicim9. qd'
decem decades eq̃lia habeant
latera. et quaduformem possi
deant firmitatẽ In repmissi
onib3 q3 p hijs q ctepsim9 mł
tiplicata nobis dñs centuplũ
pollicetur. et i bona terrã se
mentis cadens. pmũ habet vber
rime frugis numerũ centenariũ
Deniq3 et ysaac hac vna semen
tem iaciens fidei. hoc numero
laboris sui multiplicata suscẽ
pit In illo igitur tẽpore. qñdo
etas fuerit vna cũctoz. et scus
et pctõr erũt simili resurrectiõe

pfecti. nec int' se variabũt tẽpo
re. s3 alius ad pmia alius ad sup
plicia ptrahetur. et i eo pctor ma
ledict9 erit. qd' icorrupto corpore
penas patietur etnas Illud q3
qd' i apocalipsi iohis legim9. post
resurrectiõez exhiberi psentie
iudicis paruũ et magnũ. nõ
etatũ s3 meritoz significat
differentias Qui eni paru9
ẽ. iux' sententiã salomõis dig
nus ẽ misẽdia. potẽtes aute
potenter tormẽta patientur
In quẽ sensũ et dñi uba csen
tiũt. Seru9 qui scit volũtate
dñi sui et nõ facit eã. vapu
labit mltis. qui vero nescit
et fecerit digna plagis. vapu
labit paucis Beat9 aplus pau
lus xpi i se loquētis. scpturã
veterem edisserẽs. abraham
patriarchã nõ solũ circũcisiõis.
s3 pputij asserit patrẽ. hoc ẽ
duos ex eo pplos esse gñatos.
et eũ qui iuxta carnẽ natus
fuerat centenarius. ppt' xp3 qui
de abrahã stirpe gñatus est.
i quẽ ille miserit man9. male
dictioni ppetue subiacere. Hac
figurã docẽt euãgelia. i quib3
fertur tũc emorroissam egro
tare cepisse. qñdo nata ẽ filia
archisynagogi. et qñdo ista
sanata sit. statim illã esse mor
tuã. vnoq3 atq3 eodẽ ãnoz spa
tio. nouũ ppłm i iuuẽtute psis

tere. et veterē ī infidelitate mori
et esse maledictū. Hoc iuxta sep
tuaginta interpretes diximus. quorum
editio toto orbe vulgata est. ne ī
loco famosissimo videremur ad
hebree lingue artē confugere.
Ceterum sive post resurrectionem intel
lexeris ī secundo salvatoris adven
tu. sive post baptismum ī prima
resurrectione credentium. nō ab
horret ab ecclesie fide. Hebrei hec
ante resurrectionem ī mille annorum
regno futura super terram contendunt.
et tam longa future vite spacia
repromitti. ut centum anni repu
tentur infantie. peccatorem autem
centesimo etatis sue anno esse
moriturum. ne videlicet paratis ope
ribus perfruatur. sed ob peccatum ma
ledictum esse se noverit. Ceterum si
ita est. ubi erit beatitudo perfecta
que peccato violatur atque corrumpitur.
et peccatum ī matura morte puni
tur? Et edificabunt domos
et habitabunt. et plantabunt vi
neas et comedent fructus earum. Non
edificabunt et alius habitabit.
nō plantabunt et alius comedet.
// Septuaginta similiter. ¶ De his
domibus et ī sexagesimo octavo
psalmo sermo propheticus polli
cetur dicens. Quia deus salvam
faciet syon. et edificabuntur civi
tates iude. Et inhabitabunt ibi
et hereditabunt illam et semen
servorum eius possidebit eam. et
qui diligunt nomen eius habita
bunt ī ea. Que omnia iudei accipi
unt carnaliter. ut ierusalem urbesque
iudee restituatur ī pristinum
statum. Ceterum si eis concesserimus. au
diat hoc nō solum ierusalem. sed et zo
dome repromitti. dicente ieze
chiele. restituetur zodoma in
antiquum. Ergo domus ī quibus habi
taturi sunt. qui edificant eas.
vel virtutes intelligende sunt. vel
diverse mansiones apud patrem.
quas iugiter possidebunt qui eas
edificaverint. Quales sibi edifi
casse et obstetrices leguntur ī
exodo quia timebant deum. licet
scriptum sit ī hebraico. a deo eis
edificatas domos. quia timuerunt
deum. Et iacob quia simplex erat.
sive ut grece dicitur. aplastos.
id est nequaquam fictus. nec talis.
quales ī petri epistola comprehenduntur.
de quibus ait. ī avaricia fictis
sermonibus de vobis negotiantur.
idcirco habitabat ī domo. quam
esau qui feris delectabatur et
silvis possidere nō potuit.
Talem domum et salvatoris in
evangelio verba describunt. Omnis
qui venit ad me et audit ser
mones meos. et facit eos. si
milis erit viro prudenti. qui
edificavit domum suam super petram
et reliqua. Alioquin iuxta litteram
multi sancti edificant domos. et nō
habitant ī eis. vel peregrinatione

vel alti9 rapina. ul' morte sb'
tracti. qualis fuit iob q' dives
carne ac spiritu. i tanta deduc
tus e paupertate. ut i sterqui
linio sederet. ext' porta civita
tis. ecōtrio dives ille i euange
lio purpuratus edificavit do
mu. et habitavit i ea. cui rec
tissime dici poterat. stulte hac
nocte auferet aiaz tua a te.
q aute pparasti. cui9 erut?
No solu aute ait edificabut
domos et habitabut i eis. s3
plantabut q3 vineas. et ipi
comedent fructu eaz. iux illud
qd i michea dicitur requiescet
vnusqsq3 sub vinea sua. et
sub ficu sua. et nō erit qui
exterreat. Hec e vinea q i
euagelio loqbatur. Ego su
vitis et vos palmites. et pa
ter meus agricola e. Omis
qui nō facit fructu bonu ex
cidetur. et i igne mittetur.
Hui9 fructus comeditur et bi
bitur. et letificat cor hois.
et inebriat amicos sponsi. et
i regno dei novu bibut cotidie
Sub ficu aute requiescit. et
nulli9 insidias reformidat.
qui dulcedine spus sci fruit'.
et illi9 fructibz saturat'. cari
tate. gaudio. fide. pace. cō
tinentia. patientia De huius
modi dicitur platatore Qui
plantaverit ficu comedet fructus
eius Qui tales edificaverit
domos. et plataverit vineas.
de qbz et aplus loqt'. ego plata
vi. appollo rigavit. deus aute
incremetu dedit. comedet labōes
manuu suaz. et seminas in
spiritu de spu metet vita etna.
nec diaboli et satellitu eius
fraudibz supplatabitur Se
cundu dies ligni erut dies
ppli mei. et opa manuu coz
inveterabut electis meis Non
laborabut frustra. neq3 gene
rabut i cturbatioe quonia
semen benedictu dni e. et ne
potes coz cu eis Eritq3 ante
q clamet ego exaudia. adhuc
illis loqntibz ego audia Lu
pus et agnus pascent' simul.
et leo et bos comedet paleas.
et serpenti pulvis panis ei9
Non nocebut et non occidet
in omi mote sco meo dicit dns
Sc'p septuagita. Etenim scdz dies
ligni vite dies ppli mei. opa
laboz suoz inveterascere faci
ent electi mei No laborabut
i vanu neq3 filios gnabut
in maledictioez. qa semen a
dno benedictu est. et nepotes
coz cu eis Et erit. anteq cla
ment ego exaudia eos. adhuc
loqntibz illis. dica Quid est?
Tuc lupi et agni pascentur
simul. leo aute qsi bos comedet
paleas. et serpes tra qsi pane

Non nocebunt neque corrumpent in
monte sancto meo. dicit dominus
Eterna erit habitatio atque
plantatio iustorum. ita ut dies
vite populi mei diebus ligni vite
comparetur. De quo in psalmo
dicitur Iustus ut palma flo-
rebit. cotidie triumphans de ad-
versariis. et insigne victorie
preferens. Sin autem iuxta septuaginta
legerimus. dies ligni vite. qui
magis sensum ex hebreo vertere
quam verba. lignum vite intelligimus.
quod in paradyso situm est. ad quod
ne extenderet adam manum
et viveret. eiectus est de paradyso
In cuius custodia cherubin id est
scientie multitudo. et ignita
framea posita est. ut servaret
viam ligni vite. ne in peccato positus
adam. et necdum sua delicta cog-
noscens. comederet ex eo. et inpe-
nitentie desperationisque ac super-
bie morte moreretur. Quod sit
lignum hoc vite salomon expo-
nit manifestius. qui de sapi-
entia dei disputans ait Lignum
vite est omnibus qui accedunt ad eam.
et qui innituntur super illa quasi
super dominum firmati sunt. Nec dubium
quin verbum dei significet. quia ipse est
vita atque sapientia. et de se lo-
quitur ego sum vita. et de quo
propheta decantat. Omnia in sapientia
fecisti. repleta est terra creatura
tua. Et apostolus paulus Christus
dei virtus et dei sapientia. Opera
quoque populi dei non veterascent. sed inno-
vabuntur cotidie. ut non ambu-
lent in vetustate littere sed in novi-
tate spiritus. ut quomodo per inobedien-
tiam unius hominis peccatores constitu-
ti sunt multi. sic per obedientiam
unius hominis. iusti constituantur multi
Vel certe hoc dicendum. quod opera
eorum veterascant. quorum domus
fundata super petram permanet
in eternum. et qui edificaverint super
fundamentum apostoli aurum. argen-
tum. lapides preciosos. Et econtra-
rio opera eorum dispereant. quorum
domus fundata super arenam. subi-
ta tempestate subvertitur. quia
edificaverunt super fundamentum
Christi. ligna. fenum. stipulam. An
non tibi videtur cotidie invete-
rare opera sua. qui preteritorum
oblitus in futurum extenditur.
Unde et vetus et novum dicitur
testamentum. non quo vetus pe-
reat. sed quo novo aliud non
succedat. Hoc quoque iuxta hebraicum
dici potest. quod opera populi et in
Christo credentium. fructus sit apostolo-
rum. id est electorum dei. et in the-
sauris eorum recondetur. Multi
enim vocati. et pauci electi. Isti
non laborabunt frustra. ut quon-
dam laboraverunt inde. sed labo-
res manuum suarum manducabunt.
Neque generabunt in conturbatione.
sive in maledictione. et ut in

hebraico expressius ponitur ·
eicanimapiam · qd ligua eoru
dicitur · labala · hoc e · ut esse de
sistat · et fine substantie sue
habeat Pro quo aquila · sym-
machus et theodocio · festina-
tione interpretati sut · ut neq
qm absq ratioe festinet credere ·
s imitentur nathanael qui
dni voce laudatus e · ecce vere
israhelita i quo dolus non est ·
qui xpm auctoritate scripturarum
querebat · et de prophetis cupiebat
agnoscere dices A nazareth
potest aliqd boni esse ? Et e
sensus Quomo michi messya
adducitis de galilea et naza-
reth · que ego de bethleem iude
scio esse promissu ? Apli igitur
et aplici viri ita filios gnabt ·
ut de scripturis scis instruat · ut
no imitentur maledictione
iudeorum · s cu propha dicat A ti-
more tuo dne i vtero concepimus ·
et parturiuimus · et peperimus ·
De hiis eni dictu e Benedicta
progenies vteri tui Tales sut
filij abraha · qui faciut opa
eius Et i veteri hystoria appel-
lantur filij propharu · quales et i
nouo instrumeto apli genue-
rut · paulus thymotheu · luca ·
et tytu · mltosq alios · petrus
marcu euagelista · et ceteri
ceteros · quorum benedictu semen
est · et cuiusq benedicitur · et

permanet filij filiorum · de qbz propha
dicit Beatus vir q timet dnm ·
i madatis eius volet nimis Po-
tens i tra erit semen eius · gnera-
tio rectorum benedicetur Et ali-
bi Filij tui sicut nouelle oliua-
ru i circuitu mense tue Ecce
sic benedicetur homo · q timet
dnm Econtrario de iuda dicitur
proditore · et oibz q siles eius sut
fiant filij eius pupilli et vxor
eius vidua Commoueatur et
transferatur filij eius et men-
dicent · eiciatur de domibz suis
Generationis eni male · finis
e pessimus · qui conceperut dolore
et pariut iniqtate De quorum
scriptu e principe · Ecce partu-
riuit iniusticia · concepit dolore ·
et peperit iniqtate Si aute
hoc de impiis dicitur · quomo
samuel vir beatus et iustus ·
filios pessimos genuit · qui no
ambulauerit p via patris ?
Et dauid de cuius semine xpus
natus e · duos filios genuit
amon et absalon · quorum alter
fratris · alter patris extitit
parricida Ex quibz oibz disci-
mus · filios et nepotes scdz id
itelligi debere qd diximus · iux
qd et paulus filios parturit ·
donec formetur xpus i eis · et
onesimu i vinculis generat
Qui cu clamauerit · stati ex-
audientur · et illis loquetibz

dicet dns assum. Que omia etiā iuxͣ͡ lrāz ī actibꝫ aploꝝ cernim⁹ esse ɔpleta. Neqꝫ eni potuissent oms gentes ī tā breui tepore credere. nisi signoꝝ miraculis fides eoꝝ quodamodo esset extorta. Loquētibꝫ eni et clamātibꝫ aplis. et aplicis viris. dnis signoꝝ magnitudīe respodebat. ut dorcas ad pces apli surgeret. ut publij pater in insula militena. febribus et dissenteria q̄ morbi int̄ se ɔtrij sūt. pcibꝫ pauli sanaretur. ut eos tot⁹ orbis deos int̄ hoīes diceret ambulare. Tūc lupus et agn⁹ pascebatur simul. psecutor paulus. et ananias discipulus. ille lupus de quo sc̄ptū ē. beniamin lupus rapax. mane comedet predam. et ad vesperā dabit escas. Siue ut ī hebraico dicit̄. diuidet spolia. cui⁹ doctrina cibus sūt credentiū. qui et ī toto orbe de superatis adu̇sarijs triuphauit. Agni autē credēdi sunt oms. qui ī candidis vestibꝫ sequūtur agnū quocūqꝫ vadit. quos dns petro tradidit ad pascendū dicēs. pasce agnos meos. Leo q̄ꝫ ut bos comedit paleas. qn̄do viri disertissimi et qn̄dā ad sclīm potētes. sc̄pturarū se tradūt rusticitati. ut nequaq̄ sclari pascat̄ eloquentia. q̄ instar mellis stillat de labijs meretricis. sꝫ vilitate et paleas sequat̄ historie. donec mlto labore atqꝫ industria. mereātur ad frumētū sensuū puenire. De qbꝫ paleis et frumento ihermias loqt̄. Qͥd paleis ad triticū dicit dns? Et ɔsiderandū qd' nō bos vertat̄ ī rabiem. sꝫ leo mutet̄ ī masuetudīez. Serpēs etiā q̄ obseruabat hoīs calcaneū. et cui⁹ ab homīe obseruabatur caput. nequaq̄ alioꝝ nutriet̄ interitu. sꝫ terrā siue puluerem q̄si panē comedet. Aut certe sic intelligendū. Dyabolus qui pus hoīm mortibꝫ pascebatur. eos tantū comedet qui puluis ac t̄ra sūt. P q̄ oīa demonstrat̄ maloꝝ ī bonū ɔmutatio. q̄ noxij erāt atq̄ feriocitate deposita. nō forus sꝫ ī mōte s̄cō dni. hoc ē in ecclia. et ī ɔfessione ei⁹ motis. a quo vulneratꝰ ē pnceps tyri. et qui excisus de monte sine manibꝫ creuit ī montē magnū et īpleuit orbem. Interrogem⁹ ī hoc loco iudeos et oms qui sub noīe xpiano adhuc paleas comedūt sc̄pturaꝝ. q̄ ventilabro dni a tritico separate vento tradetur et flāmis. q̄ beatitudo sit estimanda ut ī mille annoꝝ

regno. in monte syon et civi
tate xpi p(re)sentis ih(e)r(usa)l(e)m. et in
templo angustissimo. lupi et agni
leones et boves. serpentes et
homines simul vescantur et parit(er)
commorentur. et tantu(m) innoxii
sint qui in monte s(an)c(t)o d(omi)ni habi
taverit. Ex quo intelligimus.
omnes q(ui) extra montem fuerit. occi
dendos. Sudabit(ur) ergo lupis.
leonibus. ursis. pardis. atq(ue) ser
pentibus. et ceteris bestiis. univer
sus orbis. et immensi saltus. et
egyptie vastitas solitudinis. que
venenatorum animantium ferti
lis est. et p(ro) su(m)ma felicitate no(n)
solu(m) hominu(m). s(ed) et bestiarum ac serpe(n)
tium. civitas s(an)c(t)a erit habitacu
lu(m). ut iuxta superiore(m) p(ro)phetiam.
habitet lupus cu(m) agno. et par
dus cu(m) hedo. vitulus et leo. et
ovis et ursus simul morent(ur).
et puer parvulus regat eos.
et infans ab ubere mittat ma
nu(m) in foramen aspidis. et in
caverna sua interficiat regulu(m).
causaq(ue) sit tante felicitatis. q(ui)a
repleta est om(n)is t(er)ra scientia dei.

Sexagesimu(m) sextu(m) Capitulu(m).

Hec dicit d(omi)n(u)s Celu(m)
michi sedes et t(er)ra
scabellu(m) pedu(m) me
oru(m) Que e(st) ista do
mus quia edifica
bitis michi. et q(ui)s iste locus q(ui)etis
mee? Omnia hec man(us) mea fecit.
et f(a)c(t)a s(un)t univ(er)sa ista dicit d(omi)n(u)s.
Iudeorum superstitionem
Re(s)p(on)dit a simili(ter). Si ...

Representation: Sic mon
tem sanctu(m) intelligeremus syon.
et iudaico caperemur errore. q(ui)
putat extruenda(m) ih(e)r(usa)l(e)m et om(n)ia
q(ue) d(omi)n(u)s pollicetur ibi explenda
carnalit(er). aufert nobis hanc
suspitione(m). et ponit testimoniu(m)
quo usus e(st) stephan(us) p(ri)m(us) m(a)r
tir in xpo. adv(er)sus iudaica(m) (con)te(n)
tione(m). Salomon edificavit ei
domu(m). haud dubiu(m) q(uo)n(iam) deo. s(ed)
no(n) in manufactis excelsus ha
bitat. sicut p(ro)pheta ait. Celu(m)
michi thron(us) est. t(er)ra aut(em) sca
bellu(m) pedu(m) meorum. Et paulus
in eode(m) volumine. Deus qui fecit
mundu(m) et q(ue) in eo su(n)t. nequaq(uam)
in manufactis habitat. Si enim
instar sedentis in solio atq(ue) reg
natis. celu(m) thron(us) ei(us) e(st). et ter
ra scabellu(m) pedu(m) illi(us). quomo(do)
parvo concludetur loco qui co(m)plet
om(n)ia et in quo su(n)t om(n)ia? Unde
moyses. ne dicas in q(ui)t in corde
tuo longe est. Deus enim in celo
sursu(m). et sup(er) t(er)ra(m) deorsu(m). et
no(n) est alius p(re)ter eu(m) deus. Et
psalmista. A spiritu tuo quo ibo.
et a facie tua quo fugiam?
Si ascendero in celu(m) tu illic es.
si ad inferna descendero ades.
Cui et ihere(m)ias ex p(er)sona dei
(con)gruit dice(n)s. Deus approxim
quas ego. et no(n) deus delonge.
Si n(on)q(ui)d latere q(ui)s poterit in

absconditis. et ego nō videbo eū. Nōne celū et terrā ego ipleo. In ipso em̄ om̄s sum⁹ et mouemur Hoc aute dicit. ut iudaicū quinciat errore. q̄ putat inuisibile et icorporale et icophensibile deū. teplo ihrlm posse ccludi. Eud' quide et ipe salomon tepli exstructor. in oratiōe sua ad dn̄z plixius cfitetur. Ac ne arbitraremur celo q̄z et t̄ra dei magnitudiez metiendā. i alio loco de eo legim⁹ Qui tenet celū palmo. et t̄ra pugillo. P que ostendit͛ deus et forinsecus. et intrisec⁹. et infusus. et circufusus. dū et solo ambiente ccludit͛. et pugillo claudit ac palmo Qui nō solū celi et terre. s̄z et inuisibiliū creator est angeloꝝ et archageloꝝ. dn̄ationū. ptātū. ac c͛toꝝ nōim. de q̄bz aplūs loq͛t. q̄ oīa dei man⁹ opata ē De qua et iob et psalmista cmeorat Man⁹ tua fecit me et plasmauit me Oīa em̄ p ipm̄ facta sūt. et sine ipso factū ē nichil De quo rursū iohēs In mūdo ait erat. et mūdus p ipz factus ē Ipse em̄ dixit et facta sūt. ipe mādauit et creata sūt Et hoc ē qd' sc͛ptura genes eos mistico sermōe demōstrat. dixit deus. et fcat deus Verbo ~~dei~~ em̄ dn̄i celi firmati sūt. et spiritu oris ei⁹ om̄s virtus eoꝝ Nullusq̄z locus est requietiōis dn̄i nisi iste que cpha subnectit Ad que aute respiciā nisi ad paupculū et ctritū spitu et tremente sermones meos. Qui imolat boue. q̄si q̄ interficiat hoīez Qui mactat pecus. q̄si qui excerebret cane Qui offert oblatiōe. q̄si q̄ sāguiēz suillū offerat Qui recordat͛ thuris. q̄si q̄ benedicat ydolo. Sepgīnta. Et sup quem respiciā. nisi sup hūile et quietū. et tremente sermones meos. Iniqu⁹ aute q̄ imolat vitulū. q̄si pcutiēs virum. Sacrificans de grege. q̄si qui occidat cane Qui offert simila. q̄si qui sanguiēz suillum Qui dat thus i meoriale. q̄si blasphem⁹ Sublato altari. teploq̄z terreno. qd' humana cstruxerat man⁹. recte auferetur et victie indecoru. ne forsitan diceret Nō tam stulti sum⁹ ut deū putemus loco posse ccludi. s̄z i separato ad sacrificandū loco. victimas deo imolam⁹. q̄ lege prepte sūt Habitator igitur celi. īmo creator oīm q̄ i t̄ris teplū habere se denegat. hūile et quietū et tremente sermones suos hoīez. libenter assumit i teplū.

iuxta illud apli Vos estis te
plu dei. et spus scus habitat i
vobis. si qs aute violat teplu
dei. disperdet illu deus. teplu
eni dei sanctu e qd estis vos
Cuiuscq ergo humilis e et qui
etus. tremens sermones dei.
ipm respicit dns. et de hoc dic
tum itelligi potest. qd sub tre
nomie pphetat. terra tremuit
et quieuit. cu resurgeret ad
iudiciu deus Habitatores eni
ei9 p qbz metaphoricos terra
dicitur. osiderutes iudiciu dei.
quiete agut a malis opibz. et
sedetes i domo et no requiescut
sabbo. ne moueat se ad opus
seruile pcti. sicut edificatores
turris mouert qnda de oriete
pedes suos. et ortu veri lumis
reliqrut. nec audierut illud
qd ad cayn dicitur. peccasti
quiesce Sz iux pubia salomois.
qui audit deu habitabit ofide
ter. et quiescet absqz tiore et
omi malo Iste e humilis atqz
pauperculus. et otrit9 spiritu.
tremesqz sermones dni. de quo
sptu e i euagelio Beati pau
peres spu. quonia ipoz e reg
nu celoz. Et alibi Beat9 qui
intelligit sup egenu et paupez
Et rursu Spus dni sup me.
ppt qd vnxit me. euagelizare
paupibz misit me. Cdqz seqt
i editione vulgata. iniquus

aute. i hebraico no habetur. Sz
simplicit inqt et dicit Qui
imolat boue qsi q interficiat
hoiez. Cd et alio sptu e loco
Misedia3 volo et no sacrificiu.
et sciencia dei magis qp holo
caustu. Et p malachia Oia
q odera faciebatis. operietes
lacrimis altare meu. Nuquid
dignu e ut respicia ad sacfi
ciu vestru. et suscipia placa
bile qd de manibz vris. Audi
ant iudei qd deus no qrat sacri
ficiu. Sz offerentiu animu Et
qui mactat inqt pecus. qsi
qui excerebret canem Vnde p
moysen sptu e Non offeres
mercede meretricis neqz pciu
canis i domo dei tui Pulchre
canis et meretrix copulantur.
qa vtrucqz animal promu est
ad libidine Simulqz osiderem9.
qd no dixerit q imolat ariete
qsi q imolat cane. Sz occidat
inqt cane. Cd ubiu no ponit
i sacrificiis. Sz i hijs q trucida
tur illicite. Qui offert oblatio
ne et sacrificiu. qsi q sagwinez
suillu offerat. qd et ipm lege
phibetur. tales sut cerimonie
iudeoz. Qui thus tribuit qsi
blasphem9. imo qsi benedices
ydolo Potest aute hic esse sen
sus post filiu meu qui veit
mansuet9 et paup. sedes sup
pullu asine. nolo carnes victi

mas. detestor sacrificia iudeorum. umbras legis reprobo. q'a delectabilis michi hostia e veritas euangelij. Sm aute hoc dicit' qd post fulgore euangelij. vetus religio cesset i orbe. qd respondebut qui credentes ex iudeis. arbitratur absqz noxa sui. posse carnalit' offerre sacrificia. Hec oia elegerunt i vijs suis. et i abhominatoibz suis aia eorz delectata est. Unde et ego eligam illusiones eorz. et q timebat adducam eis. Qr'a vocaui et non erat q responderet. locuty su et no audierunt. feceruntqz malu i oclis meis. et q nolui elegerunt. // Septuagita. Et ipsi elegert vias suas. et abhominatioes suas anima eorz voluit. et ego eligam illusiones eorz. et pctra retribuam eis. q'a vocaui eos et no obaudierunt. locuty su et no audierunt. Et fecerunt malu i cspctu meo et i oclis meis. et q nolebam elegerunt. ¶ Immolare boue et mactare ariete. offerre sacrificiu. thura succendere. q ita habet deus qsi homicidiu et oblatioez canis et suillu sanguinez atqz blasphemiam. ipsi elegerunt. et ut talia colerent eorz arbitrij fuit. iuxª qd dicit p ezechiele pphaz. Dedi eis iustificatioes no bonas et pcepta no bona. Et i vijs igt suis ambulauerunt. no i via dni. Et abhominatioes suas aia eorz voluit. ut amatores essent magis sui. qz amatores dei. Qua ob causa illis elegetibz vias suas. et no eu qui dicit ego su via. et dns illusioes siue illusores eorz elegit. q hebraice dicit'. thalule. id est. enamartai. ut cstituat pncipes pessimos. et oia mala eorz. siue q timebat pariter adducat. Causasqz reddit cur traditi sint scribis et phariseis illusoribz suis. de qbz prim9 psalm9 iuxta hebraicu canit. Et i cathedra illusorz no sedit. qs appellant septuagita pestilentes. quales fuerunt filij hely. filij pestilentie. p quo i hebraico scptu e belial. hoc e diaboli. Qr'a igt vocaui et no erat qui responderet. locutus su et no audiert. Fecertqz malu i oclis meis. et q nolui elegerunt. Duos versus secudo ponit i psenti loco. et sup ubi dicit'. numerabo vos i gladio. et oms i cede corructis. q'a vocaui et no respodistis. et cetera. Sed testioniu quo sensu accipi debeat. ibi dictu est. Audite ubu dni qui tremitis ad sermone ei9. Dixerunt fratres vri qui oderut vos. et abiecert ppt nome meu. Glorificet' dns et videbim9

in leticia vrã Ipsi autẽ ↄfūdentur

// Sepgsita. Audite u̾bū dn̄i
qui tremitis sermonẽ ei⁹ Dici
te fr̄ibȝ vr̄is qui oderūt vos. et
abhominatur. ut nomẽ glo
rificetur dn̄i. et appareat in
leticia eoꝝ. et illi ↄfūdantur

¶ De q̄bȝ ante iā dixerat. sup
quẽ respiciā nisi sup hūilẽ et
quietū. et trementẽ sermones
meos. ip̄is p̄cipit ut ↄtēpnatis
victimis iudeoꝝ. et omni scri
barū ac phariseoꝝ tīiore despec
to. transeat ad ei⁹ cultū. quē
vocantẽ illi audire noluerūt.
atq; ↄtēpserūt. et fecerūt malū
ī ↄspcū ei⁹ Hec hoc p̄ceptoꝝ fi
ne ↄtētus est. ſȝ ip̄erat eis mā
datū euāgelicū. ut diligant
īimicos suos. benefaciāt hiis q̄
eos oderūt. et orēt p̄ psequētibȝ.
et imitent̾ clementiā patris.
qui oriri facit solẽ suū sup ius
tos et iniustos. ut videtes īiquit
opa vrā. glorificēt p̄rẽ vestrū
qui ī celis est. Qd̄ post ↄnalẽ
intelligentiā spūalit̾ ap̄lis p̄ci
pitur et ap̄licis viris. ut diligāt
iudeos psecutores suos. et eos
q̄ se abhominant̾ ī loco fratrū
habeat. dicētes cū petro Viri
fratres et patres. audite. Et
cū paulo ap̄lo Tristicia michi
ẽ et ↄtinuus dolor cordi meo
p̄ fratribȝ meis q̄ sūt israelite

Glorificāt̾ autẽ nomẽ dn̄i.
q̄ndo viderit hoīes psecutoꝝ fero
ciam. ↄ̄trā frangi paciencia. et
verberantẽ manū malā. alteri⁹
maxille ↄ̄u̾sione ↄfundi Quibȝ
ī euāgelio p̄cipitur. luceat lux
vrā corā hoībȝ. ut videtes opa
vrā bona glorificēt patrẽ vestrū
qui ī celis est. Et ī apocalipsi
iohīs Timete dn̄z et date ei glo
riā Paulus q̄ȝ scribit ad cori
thios. puocās eos ad ↄtinētiā
Vt glorificetis deū ī corpe vr̄o
Et rursū Siue comeditis siue
bibitis. oīa ī glīa dei facite
Vnde et dn̄s maledicētibȝ nō
remaledicebat. et p̄ psecutoibȝ
p̄cabatur Qd̄ autẽ p̄cipit. di
cite fr̄ibȝ vr̄is q̄ oderūt vos et
abhominatur. nō simpliciter
accipiendū ẽ Alioq̄n m̄lti fra
tres vocatur. et ī corde nō reti
nēt caritatẽ dei De q̄bȝ scribit
ap̄lus Deū ↄfitent̾ se scire.
opibȝ autẽ negāt De quibȝ et
dn̄s loq̄batur Nō oīs qui dicit
michi dn̄e dn̄e. intrabit in
regnū celoꝝ. ſȝ qui facit volū
tatẽ p̄ris mei qui ẽ in celis.
Sicq; stare potest illa sentēcia.
nemo dicit dn̄s ihesus. nisi
ī spū sc̄o Nā cū heretici dicāt
dn̄z ihesū. et m̄lti ī resurrec
tione dicturi sūt. dn̄e nōne
ī nomīe tuo p̄phetauim⁹. et vir
tutes m̄ltas fecim⁹. respōdebit
eis dn̄s Recedite a me. nescio

vos operarij iniquitatis Ergo di
cere nō ī sermone q̄ facilis ē. s;
affectu et opibꝫ cōprobat͛ Ex qbꝫ
discim⁹ eūdē eē̄ utriusqꝫ testa
menti deū. q̄ precepit ut si videim⁹
iumentū inimici nr̄i cadere sub
onere suo. nō trāseam⁹. s; leue
mus cū eo Et si boue aut asi
nū inuenerim⁹ errātē. reddam⁹
ei Hec iux͛ septuaginta // Porro
iux͛ hebraicū. hic michi sensus
videtur Audite apl'i audite dis
cipuli mei. qui tremitis ūblū
dnī. Narrabo vob' q̄d dixerint
ī cordibꝫ fr̄es vr̄i. qui oderūt et
separat vos. et arbitrat͛ alienos.
nō ꝓpt͛ mala vr̄a. s; ꝓpt͛ nomē
meū qui inmūdos existimat cūc
tos. de sua ī me cōfēte credētes.
et dicūt. recede a me q̄a inm
dus es Quid ergo ē q̄d eos
dixissē cōmemorat? Glorifi
cetur dns. et videbim⁹ ī leticia
vr̄a Cui⁹ versiculi hic ē sēsus
Quid nobis humilē introduci
tis deū? Quid crucifixū et
virū dolorū. et scientē ferre
īfirmitates? Volum⁹ eū ut di
citis ī sua maiestate cōspicere
regnātē suscipim⁹. et ī sua
glīa triūphātē. humilē atqꝫ ab
iectū videre nō possum⁹ Sta
timqꝫ infert. ipi aute cōfūdet͛.
Subaudis qui talia loquuntur.
q̄ nō intelligūt misteria scrip
turaꝝ. malisqꝫ suis sentiet

eius potentiā. que ꝑ humilitate
cōtempserūt Vox fremitus de
ciuitate. vox de teplo. vox dnī
reddentis retributioēs inimicis
suis // Septuaginta ꝑ fremitu cla
more posuert. cetera similit͛.
¶ Volum⁹ scire q̄ sit cōfusio
iudeoꝝ. qui dixert glorificet
dns. ut vrā̄ leticiā videam⁹.
et triūphos regis vrī. nequaq̄
cassis ꝑmissioibꝫ s; oculis co
teplemur Vox inq̄t clamoris
de ciuitate. haud dubiū q̄n
ihrl'm significet. romano ex
citu circūdatā. et ī tres partes
intus seditione diuisā. q̄ndo
vn⁹ teplū obtinuit. et oīa
prius scā possedit. Forinsecus
cōtra hostes. intrinsecus cōtra
ciues inimicas Eo tepore et
ī urbe et ī teplo. tā sacerdotū
et leuitarū q̄ vulgi ignobi
lis. mlierūqꝫ ac pueroꝝ vlu
latus auditꝫ ē. q̄ndo reddidit
dns retributioēs inimicis suis.
īples cōminatioēs quā dixeat
Relinquitur vobis dom⁹ vestra
deserta. et illā ꝓphetiā Dere
liqui domū meā. q̄ndo p̄sides
tepli angeli. cōsona voce dixe
runt. transeam⁹ ex hiis sedibꝫ
De quibꝫ nō solū iosephus
iudaice scriptor historie. sed
multis prius seculis psalmista
testatur dicēs Precipita dn̄e
diuide linguas eoꝝ. quoniā

vidi iniquitatem et contradictionem in civi-
tate. que circumdedit muros eius to-
die et tota nocte. ita ut subvi-
teretur civitas. et impleretur
illud vaticinium Syon quasi ager
arabitur. et ihrlm quasi casula
in cucumerario relinquetur
Antequam parturiret peperit.
antequam veniret partus eius pe-
perit masculum. Quis audivit
umquam tale. aut quis vidit huic
simile? Numquid parturiet terra
in die una. aut parturientur gentes
simul. quia parturivit et peperit
syon filios suos? Numquid ego
qui alios parere facio. ipse non
pariam dicit dominus? Si ego qui
generationem ceteris tribuo sterilis
ero. ait dominus deus tuus? Septuagin-
ta. Antequam parturiens pariat.
antequam veniat dolor parientium.
effugiet et pariet masculum
Quis audivit tale. aut quis
vidit simile? Si parturivit
terra in die una. aut si nata est
gens simul. quia parturivit et
peperit syon filios suos? Ego
autem dedi dixit dominus expecta-
tionem hanc. et non recordatus es
mei dixit dominus. Numquid Nonne
ego parientem et sterilem feci.
dicit dominus deus tuus? Cla-
more resonante de ihrlm et tem-
plo eius. quando obsessa et eversa
est. et inimicis xpi qui eum regem
suscipere noluerunt. retributionem

recipientibus pro impietate sua atque
blasphemiis. eterna supplicia.
ecclesia in nomine domini congregata. de
qua in psalmo dicitur. Homo
natus est in ea et ipse fundavit
eam altissimus. Antequam parturi-
ret peperit. antequam veniret
partus eius genuit masculum
Non enim multo tempore ut populus iu-
deorum per abraham ysaac et ia-
cob. et duodecim patriarchas.
et rursum per liberos eorum ac ne-
potes crevit in maius. sed ad evan-
gelicam predicationem statim omnis
mundus concepit et parturivit.
et peperit masculum. quem pha-
rao et herodes conabantur occidere.
qui et in moyse et in xpo salvatus
in egypto est. Denique abraham
et ysaac masculos habuere li-
beros. et iacob multorum filiorum
pater. unam genuit filiam. pro qua
dura perpessus est. Quod si filie sal-
phaad ad dei sententiam recipi-
unt hereditatem patris. hoc
considerandum est. quod pater earum
in peccato suo mortuus sit. qui nul-
lum filium genuit. et moyses
nichil super eis ausus fuit iudi-
care. sed retulit ad dominum. quod eas
ne inopes permaneret. iussit
fratribus copulari. Geneseos quoque
narrat liber. quod postquam cepe-
runt homines multi fieri. qui
numerus semper in vitio est. et
filie nate eis sunt. acceperunt

cas nō angeli . s; filij dei . de qbz
orti sūt gygāt es . sive ut ī he
breo sc̄ptū ē . eminim tonsee .
id est irruentes Et ecōtrio ad
sanctū dicit Vxor tua sicut
vitis habūdās ī lateribz domꝰ
tue . Filij tui sicut novella oli
uarū . ī cicuitu mense tue . Et
iterū Videas filios filiorꝝ tuorū
Peperit igit̄ syon . hoc ē relique
ex isrl̄ . et aplorꝝ credentiū fides .
masculū dn̄z saluatore . q̄ ī toto
est simul orbe gn̄atus Quod
nullus audiuit . qd̄ illa nar
rat hystoria . aut alicuius doct
na . ut oms ī breui tēpore cre
deret nationes . et de vniūsis
gētibz vna gens fieret xp̄ianorꝝ
De q̄ et paulus loqt̄ Si qua ī
xp̄o noua creatura . vetera trāns
ierūt . ecce facta sūt noua . iux̄
illud qd̄ alibi sc̄ptū ē Adorabūt
ī cōspectu eiꝰ oms familie gētiū .
q̄a dn̄i ē regnū et ipe dn̄abit̄
gentiū Oms em̄ ait gentes
q̄s fecisti venient . et adorabūt
corā te . et glorificabūt nomē
tuū De quo dicit iacob Ipe
ē expectatio gentiū Et psal
mista Spes omī finiū terre
Et idem ysaias que mīr disse
vimꝰ Erit īqt̄ radix yesse et
qui surget ut p̄nceps sit gen
tiū . ī ipō gentes sꝑabūt . ꝯple
tibz aplis qd̄ p̄ceptū ē . docete
oms gentes . baptizātes eos ī

nomīe patris . et filii . et sp̄us sc̄i .
ut nascatur nouꝰ ꝑplus . de quo
et vicesimꝰ p̄mꝰ psalmꝰ canit
Annūciabūt iusticiā eiꝰ ꝑplo
qui nascetur . quē fecit dn̄s Et
iterū populus q̄ creabit̄ lau
dabit dn̄z Hic autē ꝑplus vno
creatꝰ ē die que illustrat sol
iusticie . dicēte sc̄ptura Erit
tibi dn̄s lux sempit̄na Possu
mus hoc qd̄ dicitur . oriet̄ gens
simul . q̄a parturiuit et pepit
syon filios suos . et ad illud tē
pus referre . q̄n̄do vna die tria
milia . et rursū q̄nqz milia de
ꝑplo iudaico crediderūt Dicit̄
q̄z ī eodē actuū aplorꝝ libro . qd̄
de vniūsis gētibz q̄ sub celo sūt
fuerūt ī ihr̄lm . qui audiebāt
varijs linguis loquētes mag
nalia dei Deīqz sequit̄ iuxta
sep̄tgīta . ego autē dedi dixit
dn̄s expectatioēz hāc . et nō re
cordatꝰ ē mei dixit dn̄s . Nonne
ego parturientē et sterilem
feci dixit deus tuus . magnifi
centius ponit̄ ī hebraico . cū
et reliqui ꝯgruūt īterp̄retes
Nūqd ego qui alios parere fa
cio . ipe nō pariam dicit dn̄s .
Si ego qui gn̄atioēz ceteris tribuo .
sterilis ero ait dn̄s deus tuus ?
Sedz illud qd̄ alibi dicit̄ Qui
plantauit aurē nō audiet . q̄
finxit oculū nō ꝯsiderat ?
Qd̄ scilz qui oms hoīes creauit

ex nichilo. possit de vniu̾sis gentibȝ
vna pariter ī se credentiū̃. eccle-
siam facere. Deniqȝ ī vicesimo
octauo psalmo ubi nos legim⁹.
vox dn̄i concutientis desertū̃. in
hebreo scriptū ē. vox dn̄i parere
faciens desertū̃. ut deserta pus
ecclia. generet. et pficiantur
cerui apertis saltibus atqȝ co-
ntritis ¶ Porro iuxͣ septuaginta
hic sensus ē. qd̾ vno tempore ad
pdicationē euangelioꝝ. vna gens
toti⁹ orbis oriatur. p mltos p
phetas sepe pmisi. et nō me-
ministi pmissionis mee. o vrbs
q̄ clamoris es plena. o templū̃ qd̾
a dn̄o derelictū̃ ē. o ppl̄e cui
reddidi vicissitudinē suā. Syone
ego inqͭ feci pariente et ste-
rilem ē. Que prius sterilis fu-
erat. postea parturiuit et pe-
perit. de qua ī psalmo scribit̾.
Qui habitare facit sterilem
ī domo. matrē filioꝝ letantē.
Vel certe rerū ordo cōu̾sus est.
Pariens facta ē sterilis. et qn̄-
dam sterilis pepit plurimos.
q̄a dn̄i ē ista sententia. Le-
tamini cū ihr̄lm et exultate ī ea.
om̄s qui diligitis eā. Gaudete
cū ea gaudio. vniu̾si q̄ lugetis
sup eā. ut sugatis et replea-
mini. ab ubere cōsolationis ei⁹.
ut mulgeatis et delitiis afflu-
atis. ab omnimoda gloria ei⁹.
¶ Septuaginta. Letamini cū ihr̄lm
et exultate ī ea om̄s q̄ diligitis
eā. Gaudete cū ea gaudio. vni-
uersi qui lugetis (al' lugebatis) sup eā. ut su-
gatis. et repleamini ab ubere cō-
solationis ei⁹. ut postq̄ suxeritis
delectemini ī introitu glorie ei⁹.
¶ Aplis scripitur et aplicis
viris. qui diligūt vtrāqȝ ihr̄lm.
et eā q̄ corruit plangentibȝ at-
qȝ lugentibȝ. et illā q̄ surrectu-
ra est om̄i desiderio pstolātibȝ.
ut gaudeāt cū ea et ī ea. q̄a
edificata sit viuis lapidibȝ. qui
voluunt̾ sup t̾ra. et ī rotarū
cherubin silitudinē sequūtur
spiritu precedente. nō hijs q̄ ī cīnos
cineres dissoluti sūt. de quibȝ
dn̄s loq̄batur. Amē amē dico
vobis. nō pmanebit lapis sup
lapidē. donec cōpleant̾ oīa hec.
Gaudete inqͭ cū ea gaudio vni-
uersi q̄ lugetis eā. q̄les supra.
petrū et paulū aplōs docuim⁹.
et om̄s qui expectabāt redēp-
tionē isr̄l. ut sugāt et repleāt̾
uberibȝ cōsolationis ei⁹. Neqȝ enī
poterat fieri. ut q̄ genuit mas-
culū et erat puerpera. careret
lactis habūdantia ī educationē
ei⁹ gentis et paruuloꝝ. q̄ simul
nati fuerāt. ut pberet eis duo
ubera. nequaq̄ ut prius ī egyp-
to. fracta et iacentia. sȝ itegra.
et v̾ginali decore stantia. ve-
teris ac noui instrumēti. ad
pbendū rationale lac. De q̄bȝ

sponsus ad eam loquit' Bo
na ubera tua sup vinu Isti erant
de qbz specialit' dicebatur Beati
lugetes. quonia ipi ssolabuntur
Et hoc notadu qd qui paruuli
sut. ssolationis indiget lacte. et
adhuc i mortali versantur loco
Qui vo post lac ssolationis ad
solidu pfecerit cibu. delicijs af
fluenti veitatis. et sciencia omi
mode glorie. q hebraice dicit' ziz.
p q sepgita itroitu. Symachus
pinguedinez. theodocio multitu
dine intpretati sut Hoc diximus.
ut psalmi septuagesimi nom
verbu panderemus ambiguu.
in quo sciptu e Vastauit eam
aper de silua. et singularis ferus
depastus e ea Pro eo enim ubi
i nris et grecis codicibus legitur.
monios cafrios. id est. singularis
ferus. i hebraico sciptu e. ziz
saddai. qd aqla transtulit. pan
tomencarie. hoc e omnimodu
regionis. ut significaret. no so
lu a romanis. sz a cetis gentibz
israhelem esse vastatu Introitus
aute gloriosus ecclie. ille itelli
gendus e. de quo scribit iohes
aplus Et i duodecim portis
erat duodecim margarite. et
platee ciuitatis auru mudu
sicut vitru pspicuu Istas mar
garitas phibet dns mitti an
te porcos. qs negociator bonus
cu i pphetis iuenerit et aplis.

pergit ad vnu pciosissimu mar
garitu. no priores abiciens. sz
p illas qrens preciosius Quia
hec dicit dns Ecce ego declina
bo sup ea qsi fluuiu pacis. et
qsi torrente inundante gliam
gentiu qua sugetis Ab ubere
portabimini. et sup genua bla
dientur vobis Septuagita.
Quia hec dicit dns Ecce ego
declinabo ad eos qsi fluuius
pacis. et qsi torrens iundans
gliaz gentiu. paruuli eoru
i humeris portabuntur. et sup
genua ssolabuntur Constru
cta p aplos ihrlm. et istaura
ta i pmu statu. postq filij
et habitatores eius uberibus fue
rint ssolati. et lactis habu
dantia ad delicias puenerit
veritatis. p qs introitur ad
gliaz dei. tunc dns declinabit su
per ea fluuiu pacis. de quo
crebrius diximus. Flumen dei
repletu e aquis. et fluminis
ipetus letificat ciuitatem dei.
ut pace oia possidente et na
tionu cessantibz bellis. de qbz
sciptura dicit dissipa gentes
q bella volunt. torrens doctrinaz
dei riget arua credentiu Tunc
filij eius siue paruuli ut sep
gita tnstulerunt. i humeris por
tabuntur. et sup genua sso
latione accipient In humeris
de qbz et i puori pphetia dictu

est. et quos iacob imprecat' filio
suo ysachar. q̄a supposuit hu-
meru suu ad laborandu. et vo-
catus ē vir agricola sudore
eni ac labore nimio. ad uber-
tate fructuu pueniu9 Unde
et ad syon dicit' p ieremia.
da cor tuu i humeros tuos. ut
a mandatis intelligas dnm.
imitans eu de quo scptu est.
cepit ihus facere et docere ut
no ociosa sit fides. s; p opera
currat ad pmiu. Genua aute
et sinus quid significet et su-
pra breuiter exposui. et nuc
abraha exeplu docere nos po-
terit. i cui9 sinu requiescit la-
zarus. et oms de oriente et oc-
cidete venietes. q' accubet cu
abraha ysaac et iacob Quo-
modo si cui mater blandiat'.
ita ego 9solabor vos. et i ihrl'm
9solabimi Videbitis et gaudebit
cor vestru. et ossa vra q̄si her-
ba germinabut Et cognoscet'
man9 dni seruis ei9. et indig-
nabit' inimicis suis // Sepgita.
p seruis posuert timetes. pro
inimicis incredulos. cetera siliter
¶ Misericordiā creatoris i crea-
turas suas. exeplo matru dis-
cim9. q̄ liberos amore i sinu
nutrictes. omez superat cari-
tate Denique voles deus ostede
quomo diligat q̄s creauit. nu-
qd obliuiscit' ait mler ut no
misereatur sobolis uteri sui ?
S; et si illa obliuta fuerit. ego ta-
men no obliuiscar tui Cuic sen-
sum et illud habz euagelium i
quo dns loqtur ad ihrlm Quoti-
ens volui 9gregare filios tuos.
sicut gallina 9gregat pullos su-
os sub alas suas. et noluisti Et
deuteronomiu. i quo tale quid
resonat Sicut aquila ptegit
nidu suu. et pullos suos deside-
rauit. expandes alas suas sus-
cepit eos. et portauit i humeris
suis Aiut qui de animantiu
scripsere naturis. omi q̄de bestiaz
et iumetoz et pecudu. auiuq;
ingente esse i filios pullos q;
suos affectu. s; maximu esse
amore aq̄laru. q' i excelsis et
inaccessis locis nidos collocat.
ne coluber fetus violet. ame-
tiste q; int' pullos lapide repe-
riri. quo oia venena superet'
Si hoc veru ē. recte affect9 dei
i suas creaturas aquilis 9pa-
rat9 sit. q' omi custodia ptegit
liberos suos. ne draco et colu-
ber antiquus. diabolus et sa-
thanas obrepat nouellis feti-
bus. ut ad nome lapidis q' po-
nit' i fudametis syon. oms ad-
uersarioz frangat' insidie.
Hec aute ihrl'm i qua 9solabut'
a matre filii. et in genibz pal-
pabut'. illa ē. de q̄ scribit aplus
Que aute sursu ē ihrl'm libera ē.

153

que est mater omnium nostrum. Cuius consolationis lacte saturatus. consolabatur ceteros qui eius sermonibus indigebat. dicens Benedictus deus pater misericordiarum. et deus totius consolationis. qui consolatur nos in omni tribulatione nostra. ut et nos possimus consolari eos qui in omni sunt tribulatione per consolationem qua ipsi consolamur a deo Cum postquam fuerint consolati. dicetur ad eos Et videbitis et gaudebit cor vestrum. et ossa vestra quasi herba germinabunt. sive orientur. aut iuxta symmachum florebunt. Videbunt autem haud dubium quin deum. quae vera leticia est. de quibus dominus loquebatur Beati mundo corde quoniam ipsi deum videbunt. Cuius visio perfectum est gaudium. quod in plene fidei corde versatur. et ossium germinatio subsequitur. de quibus ante iam diximus. Quorum si lector oblitus est. recurrat ad explanationem pristinam Melius est enim illum scripta relegere. quam nos dicta replicare Et nota inquit erit manus domini servis eius. vel timentibus eum. et comminabitur inimicis sive incredulis suis Manus autem vel potentia accipitur. quod possit deus omnia facere que promittit. iuxta illud quod ex persona dei moyses loquitur ad pharaonem Nunc mittam manum meam. et percuciam te. et populum tuum interficiam. et deleberis de terra Et rursum ipse ad eundem tyrannum Ecce manus domini erit super iumenta tua. De qua ad deum psalmista dicebat Manus tua gentes interfecit. et plasmasti eos Aut certe manus domini christus intelligendus est. de quo et supra legimus Manus mea fecit hec omnia Qua nota faciet dominus servis suis et colentibus se. et comminabitur incredulis et inimicis suis. ut aliis promittat premia. aliis supplicia comminetur In quo consideranda domini pietas. quod non dixerit inferet inimicis suis. sed comminabitur. ut comminatione territi et ipsi ad dominum transeant servitutem

Quia ecce dominus in igne veniet. et quasi turbo quadrige eius. reddere in indignatione furorem suum. et increpationem suam in flamma ignis Quia in igne dominus diiudicatur. et in gladio suo ad omnem carnem. et multiplicabuntur interfecti a domino // Septuaginta. Ecce enim dominus quasi ignis veniet. et quasi tempestas currus eius. reddere in furore ultionem suam. et increpationem suam in flamma ignis In igne enim domini iudicabitur omnis terra. et in gladio illius universa caro. multi vulnerati erunt a domino ¶ Manus domini que nota fiet servis eius. et timentibus eum. ipsa comminatur incredulis sive inimicis eius. ut si non egerint penitentiam. sustineant que sequuntur Ecce enim inquit dominus in igne veniet. et quasi turbo sive

tepestas currus ei9 Quas debe
mus intelligere angelicas ptã
tes. qñdo ventur9 ẽ dñs ĩ gloria
pris cũ anglis suis. iudicare vi
uos et mortuos ꝯ non qđ dñs ig
nis sit. ꝫ quo sustinetibꝫ penas
ignis esse videat᷑ Et licet moy
ses dixerit idipꝫ aplõ ꝯfirmante.
deus ignis ꝯsumẽs ẽ. attamen
saluator exprimẽs diuinitatis sb
stantiã. ait Spũs ẽ deus Inter
spitũ autẽ et ignẽ scꝫ intelligẽ
tiã corporalẽ. mlta diuisitas ẽ
Qđ si ignis aut spũs ẽ. quomõ
oclos et aures. et man9 et pe
des. et ventrẽ. et cetẽa corporis
mẽbra habere dicit᷑ cũ hec spũs
ignis qꝫ nõ habeat᷑ ? Ignis er
go ꝯsumẽs appellat᷑ deus. ut
qcqd ĩ nobis vicioꝝ est. fenum
ligna. stipulãqꝫ ꝯsumat et spi
nas. id est sollicitudies huí9 scli.
q̃s ꝓ bono semĩe tra attulit
ĩfecũda. de q̃ ad hebreos dicitur
Que autẽ affert spinas et tbu
los reproba ẽ et maledictioĩ ꝓxi
ma. cui9 finis ꝯbustio est De
hoc igne et dñs ĩ euãgelio loq
batur. ignẽ veni mittere ĩ trã
Et sup̃ legim9. ardebit sicut
ignis iniquitas. et sicut gramen
aridũ ꝯsumet᷑ igne. et oĩa ziza
ma q̃ inimic9 homo supsemiña
uit. dormiẽte patrefamilias.
de quo et ĩ eplã iacobi scribit᷑.
paru9 ignis q̃ grandẽ succẽdit
materiã. et ĩ ꝓuerbijs. ĩ mltis
lignis viget ignis. q̃ꝓ ĩ eo qđ
ꝓbibiũ ẽ. aliud possit itelligi
Hunc puto sedisse ignẽ sup lin
guas aploꝝ. oĩmqꝫ credentiũ.
qñdo linguis varijs loq̃bantur.
et oĩs errores fugabat tenebs.
et illumĩabat corda eoꝝ q̃ reci
piebat sermonẽ dñi Qđ
autẽ seqt᷑. q̃si tepestas currus
ei9 siue quadrige. psalmoꝝ
disserim9 exẽplis ĩ q̃bꝫ sptũ ẽ
Deus manifeste veniet. deus
noster et nõ silebit Ignis an
te cũ ardebit. et ĩ circuitu ei9
tepestas valida Et alibi Curr9
dei decẽ milib9 mltiplex. milia
letantiũ His curribꝫ et equis
helizeus erat circũdat9. q̃s puer
ei9 videre nõ poterat Unde ait
Dñe aperi oclos pueri huí9. ut
videat Et aptis ingt oclis vi
dit currus et quadrigas. et
equos ĩ circuitu Hoc curru
igneo et helyas rapt9 ẽ ad ce
lũ qñdo clamabat helizeus. pa
ter mi pater mi currus isrl'
et auriga ei9 Hec autẽ vniũ
sa narrant᷑. nõ quo deus cur
rus habeat aut quadrigas. ut
equoꝝ velocitate portetur. de
quo alibi sptũ ẽ. qui ambulat
sup penas ventoꝝ. ꝫ quomõ
ĩ solio sedere dicit᷑ qñdo assumit
habitũ iudicantis. Sic qñdo ad
vindictã venit ut debellet ad

uersarios suos. i habitu victoris
et triuphantis ostenditur De fu
rore dni crebro diximus. qd sic
accipi debeat quomo oblivio
eius et penitentia. et contristatio.
et affectus ceteri. qui dei no
conveniunt maiestati Et i hoc
igitur igne et furore. et i hijs
curribz. et i flama ignis. iu
dicabitur omnis caro. siue ipe
dns cu creaturis suis. ut no
potentia. sz iudicij veritate vi
deatur ferre sententia. iuxta illud
qd et i michea plixius. et i
quinquagesimo psalmo breuiter dicitur
Ut iustificeris i sermonibz tuis.
et vincas cu iudicaris Gladius
aute quo omnis caro e iudicanda.
ille accipiendus e. de quo et prius
diximus. et nunc dicemus ex par
te Nisi conversi fueritis gladiu
suu vibrabit Hunc gladiu pu
nitore carnis peccatricis. omnisz
qz vitiorum. israelite i manus pha
raonis datu conqueruntur. dicuntqz moy
si et aaron Videat dns et iudi
cet. qa abhominabile fecistis
odorem nrm. cora pharaone.
ut daretur gladius i manus eius.
et interficeret nos Et de hoc gla
dio i amos scriptu e. gladio inte
ribunt omnes peccatores populi. cu utiqz
qz et alia sint genera penaru
Quicquid ergo punit et percutit. tor
quet. et cruciat. i scripturis sanctis
gladius appellatur Quo gladio

vulnerabuntur siue interficientur.
qui dei no fecerit volutatem.
et omisso lumine veritatis tenebris
se erroris involuerit. de quibz scrip
tu e i iheremia Si mutabit ethy
ops pelle sua Et i sophonia
Et vos ethyopes vulnerati siue
interfecti gladio meo eritis Dez
loci istius continentia quo sensu
accipienda sit. apostolus plixius
disputat. scribens ad romanos
Iuxta duricia aute tua et in
penitens cor. thezaurizas tibi
ira i die ire. et reuelationis
iusti iudicij dei. q reddet uni
cuiqz scdz opa sua. hijs quide
qui iuxta patientia opis boni.
gloriaz et honore et incorruptionez
querentibz vita etna Qui aute
ex contentione et incredulj sunt
veritati. et acquiescunt iniquitati.
ira. et furor. tribulatio. et an
gustia. sup omnes homines q operan
tur malu. iudei primu et ethnici

Qui sanctificabatur et mundos
se putabat. i ortis post ianua
intrinsecus. qui comedebat carne
suilla. et abhominationez et mu
rem. simul consumentur dicit dns
Septuaginta. Qui sanctificantur et
purificantur i ortis. et i liminibz
comedentes carne porcina. et ab
hominationez et mure. simul co
sumentur dicit dns Symma
chus et theodotio huc locu ita
interpretati sunt Qui sanctificami

et lustrauimini in ortis alter post
alterum. inter eos qui comedunt carnem
suillam et abhominationem et mu
rem. simul deficient dicit dominus
Volentes ostendere non ipsos come
dere carnem suillam et abhomina
tionem et murem. qui sanctificantur et
lustrantur in ortis alter post alterum.
sed eos qui lustrantur versari cum
eis qui comedunt que prohibita sunt Ar
guit autem sermo divinus populos
iudeorum. immo scribas et pharise
os. quos et dominus arguebat dicens
Vos estis qui iustificatis vosmet
ipsos coram hominibus. deus autem
scit corda vestra. quoniam quod in ho
minibus excelsum est abhominatio est
ante deum Unde increpabat eos
atque dicebat Ve vobis scribe
et pharisei ypocrite qui munda
tis quod foris est calicis et parab
sidis. et intus pleni estis inmun
dicie Et iterum Qui estis sepul
chra dealbata. intus autem ple
ni estis ossibus mortuorum et omni
spurcicia Qui ore suo benedi
cebant et corde suo maledicebant
Qui domino loquebantur pacifica.
et molliebant sermones suos
super oleum. ipsi autem erant iacula
De quibus rectissime dicebatur populus
hic labiis me honorat. cor vero
eorum longe est a me. Preceperat
autem per moysen deus. ut si quis
pollutus fuisset in peccato. vacce ru
fe aspersus cinere. et aliis expia
tionum modis. per sacrificia et vic
timas rediret ad templum Quod illi
negligentes. in locis deliciarum et
voluptatum. hoc est in ortis amenis
simis. vel baptisteria extrue
bant vel piscinas. ad areolas ir
rigandas. adulteria. et omnem
libidinis turpitudinem. simplicibus
aquis abluere se putantes Qui
bus rectissime illud aptabitur
Et nocte flumine purgat Nec
alicui videatur incongruum. si que
geruntur turpiter. manifestius
explicentur. in correptionem eorum qui
talia committere non erubescunt. que
turpe est dicere. dum scortis heret
in modum canum. et masculi in
masculos exercent turpitudinem. re
tributionem peccati in semetipsos reci
pientes. qui varia opera faciunt.
voluptate et sceleribus Cum hiis
sunt qui carnem suillam comedunt.
et omnia que lege prohibentur et murem
quem nos glirem vocamus. vel in
orientis provincias. muozous Et
illi igitur qui hec comedunt. et hii
qui exercentes omnem turpitudinem.
talia agunt que ethnici forte non
faciunt. pariter consumentur
¶ Secundum tropologiam possumus
dicere. omnes voluptatis magis
amatores quam amatores dei sanctifi
cari in ortis et in liminibus. quia
mysteria veritatis non valent intro
ire. et comedere cibos pietatis. dum
non sunt sancti corpore et spiritu. nec co

155

edūt carnē ihesu. neq3 bibūt
sanguīez ei9. de quo ipe loqt'
Qui comedit carnē meā et bi
bit sanguīez meū. habet vitā
eternā. Etenī pascha nr̄z imo
latꝰ ē xp̄us. qui nō foris s3 i
domo vna et intus comeditur
Ego autē opa eoꝝ et cogi
tationes eoꝝ venio ut ꝯgregē.
cū oībꝫ gētibꝫ et linguis Et ve
niet et videbūt gliaꝫ meam.
et ponā i eis signū Et mittā
ex eis q saluati fuerit ad gētes.
i mare i affricā. i lidiam te
netes sagittā. i ytaliā. et gre
ciā. ad insulas longe. ad eos
qui nō audiert de me. et nō
viderīt gliaꝫ meā ‖ Sep̄tuaginta.
Et ego opa eoꝝ et cogitatiōes
eoꝝ venio ut ꝯgregem omnes
gentes. et oīs liguas Et ve
niet et videbūt gliaꝫ meam.
et dimittā sup eos signū Et
emittā ex eis qui saluati fuerit
i gētes. i tharsis. et futh. et
luth. et mosoch. et thobel. et
i greciā. et i insulas longe.
q nō audiert nomē meū. neq3
viderīt gliaꝫ meā ¶ Priusq̄
exponā qd significet enumera
tio gentiū pliuaꝝ. breuit' de i̅
ptatiōis varietatē dicendū est.
Tharsis ligua hebrea mare
appellat' Et ut aiūt indie re
gio. licet iosephus littera ꝯmu
tata. tharsum putet nūcupari.

p tharsis vrbē cilicie. ad quam
ionas de ioppe fugiēs ire cupie
bat. Futh autē siue ful. libies
omībꝫ affrica. usq3 ad mare
mauritanie. i q̄ fluuius hodie
q futh dicit'. et cūcta circa eū
regio futensis appellat' Lud
autē lydos vocat. quoꝝ coloni
et rustici. q nūc lusci appellāt'.
quodā mittedariū sagittariū
peritissimi. et nūc dicūt' tene
tes sagittā. p quo i hebraico le
gitur moscheesech. qd' absq3 sep̄
ginta oīs filit' trāstulert. ten
dentes arcū. et sep̄gita posuere.
mosoch. nomē p verbo iītp̄ta
tes. qd' si accipiat'. capadoces
significat. quoꝝ metropolis
mazaca. q postea a cesare au
gusto cesarea nomē accepit.
qui nescio qd volētes etiā i ge
nesi. vltimū fluuiū aram. id
ē syroꝝ damasci. qui appellat'
mes. iītp̄tati sūt. mosoc. pro
quo nos rectius. moenas. trāsfe
rim9 Tubal autē siue thobel.
aut ytalia iītp̄etat'. aut hy
beria. hoc ē hyspania ab hybe
ro flumine. vnde et hodie hys
paniarū regio appellat' celtibe
ria. de qbꝫ pulchre lucan9 Gal
loꝝ celte miscētes nomē hybē
ris. qs nos possum9 gallospa
nos dicere Grecia autē sermo
ne hebraico appellatur. iuuan.
ionas significantes. vnde et

grecia. iones. et mare ionicu.
Et hoc osiderandu. qd' maxime
orietales de iaphet posuere na
tiones. uno filior noe. licet in
tharsis et futh sem q3 et cham.
id est indie et affrice nominu
fuerit recordati. ut totu orbem
ostenderet. Venit ergo dns. ut
opera et cogitationes ggreget
singulor. Ex quo discim9. non
solu opa. s3 et cogitatioes esse
i die iudicii iudicandas. Qui em
viderit mlere ad ocupiscendu
ea. ia mechat9 e ea i corde suo
De qb3 dicitur. nuc circudederut
eos cogitatioes sue. qn̄do iudi
cabit deus abscondita hoim se
cudu euangeliu ihu xpi. ut illud
qd' aplus scribit veritate iudi
cii oprobetur. Inuice cogitatio
nib3 accusantib3 et satisfacie
tib3. i die qua iudicabit deus
abscondita hoim. ut cogitatio
nes nre oms vno tepore ogre
gate. iustu iudice pbet. du aut
accusat nos nra osciencia. aut
satisfaciat p delicto. vtru plu
ra sint pcta an bona opera.
et vtru vetera an noua. vtru
deleta penitentia. an nouis sce
lerib3 instaurata. qn̄do dicit
dns. vias eor dedi i capita eor.
et cogitatioes eor redda eis.
Qui finxit singillatim corda
eor. et itelligit oia opa eor.
De qb3 et i alio loco legimus.

Tu cognoscis corda hoim solus
Nemo em scit q sut i homie.
nisi spus homis q est i homie
Vnde et p iheremia loquit' deus
Ego deus appropiquans. et no
deus delonge dicit dns. Numqd
abscondet se i absconditus ho
mo. et ego ignorabo eu. Denique
ad scribas dicit' et phariseos
Vos estis q iustificatis vosmet
ipos cora hominib3. deus autem
cognoscit corda hoim. In quo
osideradu e. qd' no dixerit. pater.
iux' hereticor blasphemias. ne
filiu videret' excludere. s3 deus
qd' patri filioq3 comune e. In
pncipio em erat vbu. et vbu
erat apud deu. et deus erat
vbu. hoc erat i pncipio apud
deu. De quo idem iohes scribit
Ipe aute thesus no credebat se
eis. qa sciebat oms. et no habe
bat necesse ut aliqs testioniu
daret ei de homie. ipe em scie
bat qd esset i homie. Cui et il
lud ogruit. Sciens aute thesus
cogitationes eor. Et i alio loco
Sciens aute ihus malicia eoru
Ac ne aliq' sit dubitatio here
ticis. calupnia facietib3 de vbo
dei. qd' nouerit oia. i epla que
ad hebreos scribit' plenius dicit'
Viuus em sermo dei. et euides.
et acutius sup oe3 gladiu bici
pite. et diuides usq3 ad parti
tione anime et spus. artuu

quoq; et medullaru. et iudex co-
gitationu et sensuu cordis. nulla
q; e creatura inuisibilis i cspcu
eius. oia aute nuda et apta o
culis ei9 de quo nobis e sermo
Postq aute cogitatioes i vnu
fuerit cgregate. accusantes no
ul defendetes. tuc oms gentes
et lingue cu cogitatioibz suis.
pariter adducent i mediu.
Linguas aute iux aplz paulu.
no solu hoim legim9. sz et an
geloz. Ex quo intelligit oms
creaturas a dno iudicadas. no
solu sup tra. sz et i aere et in
celestibz. iux qd ipe i supioribz
dixerat. inebriatq e gladius
meus i celo. ad tracq descendet.
Veniet aute oms ut videant
gliaz dei. et ponet i eis signu.
qd et i ezechiel pncipio sub thau
littera. intpretatioe hebraica
mostratur. quo signo q fuerit
ipressus. manu9 pcutietis effu
giet. hoc et postes domoz in
egypto signabat. qndo pere
unte egypto solus isrl mansit
illesus. De quo signo qd achas
rex iude nolebat accipe. ysai
as ppha testat. ppter dabit
dns ipe vobis signu. Ecce vgo
i vtero cpiet. et pariet. Vn
de et ppha qd pmissu fuerat de
pcatur. Fac mecu signu i bono.
Et i alio loco Dedisti metuetibz
te significatioez. ut fugeret a
facie arcus. Hoc signu nobis
ad prem ascendes dns dereliquit.
siue i nris frontibz posuit ut
libere diceremus. Signatu e sup
nos lume vultus tui dne. Quod
aute seqt. et mitta ex eis qui
saluati fuerit ad gentes. et sin
gulas enumerat. videtur expo
sitioi nre esse ctrariu. Si eni de
die iudicij dicit. quomo rursu
ad pmu saluatoris recurrit
aduetu. qndo apli dirigut ad
gentes. et audiut a dno. ite do
cete oms getes. baptizates eas
i noie pris et filij et spus sci.
Qd ita soluit. Iudicij pdicatur
dies imo cminatur. ut metu
future pene recipiat saluato
ris aduetu. et aploz euageliu
qui ante mittendi sut. Pulchre
aute dixit. et mitta ex eis qui
saluati fuerit. Nisi eni dns
reliquisset nobis semen. qsi
sodoma essem9. et siles gomor
re fuissem9. Et aplus. Reliquie
sqt salue facte sut. Isti mit
tutur ad getes. in tharsis. et
futh. et luth. et mosoch. et
thobel. et grecia. et insulas
plimas. q longe sut. et q no au
dierut voce dni. neq; viderut
gliaz ei9 de qbz iux hystoria
sup diximus. Nuc stringenda
e anagoge. Tharsis intptati
exploratio gaudij. ut csideremus
non ea q i psenti sut. sz q in

futuro. et audire mereami. q(uia) in paucis fuistis fideles. sup(er) m(u)lta vos (con)stitua(m). ingredimi i(n) gaudiu(m) d(omi)ni v(est)ri. De quo et petr(us) ap(osto)l(u)s scribit. Exultate gaudio ineffabili. et glo(ri)so. ut laudem(us) deu(m) dicetes. Imple(t)u(m) e(st) gaudio os m(eu)m. et lingua m(e)a exultatio(n)e. Et d(e)q(ue) seq(ui)t(ur). Futh. int(er)p(re)tat(ur) oris exclusio. ut o(mn)e(m) excludetes blasphemia(m). ea loq(u)am(ur) q(ue) bona sut. atq(ue) dicam(us) Os meu(m) anu(n)tiabit iusticia(m) tua(m) d(omi)ne. tota die salutare tuu(m). Et rursu(m) I(n) c(or)de abscondi in corde meo veritate(m) tua(m). et salutare tuu(m) dixi. Luth (ve)ro i(n) lingua n(ost)ra utilitas v(er)tit(ur). et mosoch extensio. et tuhel siue thohel ductus ad luctu(m). ul(tra) (con)uersus. aut uni(ver)sa. Que o(mn)ia vocationi gentiu(m) (con)gruu(n)t. ut utilitate(m) seq(ui)t(ur) per (con)fessione(m) a(n)i(m)e sue. et p(re)teritor(um) obliti. ad futura extedant(ur). Lugeat q(ue) antiqua pecca(ta). et t(ra)nsea(n)t ad luctu(m) atq(ue) (pe)nite(n)tia(m). q(ue) ducit ad vita(m). Beati q(ui)ppe lugetes. quonia(m) ip(s)i ridebu(n)t. Et (con)u(er)tat(ur) o(mn)is ad deu(m). ut postea tra(n)seat ad (pe)n(i)t(en)tia(m). et sciant dictu(m) ab ap(osto)lo. Gl(or)ia et honor et pax o(mn)i op(er)anti bonu(m). iudeo p(ri)mu(m) et greco. quonia(m) no(n) solu(m) iudeor(um) deus. s(ed) et gentiu(m). Porro illud q(uo)d dicit(ur). et i(n) insulis p(ro)cul q(ue) no(n) audieru(n)t nome(n) meu(m). neq(ue) videru(n)t gl(or)ia(m) mea(m). illis (con)uenit de q(ui)b(us) sup(ra) legim(us). q(ui)b(us) no(n) e(st) anu(n)tiatu(m) de eo videbu(n)t. et qui non audieru(n)t intelliget. Et iterum Apparui hiis qui me no(n) interrogabat. inuet(us) su(m) ab hiis q(ui) me no(n) q(ue)rebat. dixiq(ue) ecce assu(m) hiis q(ui) no(n) inuocabat nome(n) meu(m). Insulas aute(m) significari ul(tra) totius orbis gete(s). ul(tra) ecc(lesi)as i(n) toto orbe disp(er)sas. crebro dixim(us). Et anu(n)tiabu(n)t gl(or)ia(m) mea(m) gentib(us). et adduce(n)t o(mn)s fratres v(est)ros de cu(n)ctis getib(us). donu(m) d(omi)no. i(n) equis et i(n) quadrigis. et i(n) lecticis. et i(n) mulis. et i(n) carrucis. ad monte(m) s(an)c(tu)m meu(m) ih(erusa)l(e)m dicit d(omi)n(u)s. (Secundum) Sep(tua)g(in)ta. Et anu(n)tiab(un)t gl(or)ia(m) mea(m) getib(us). et adduce(n)t f(rat)res v(est)ros de g(en)tis nationib(us). donu(m) d(omi)no. cu(m) equis et redis. i(n) lampenis mulor(um). cu(m) umbraculis i(n) s(an)c(t)a(m) ciuitate(m) ih(e)r(usa)l(e)m dicit d(omi)n(u)s. Hy qui saluati fueru(n)t et missi ad varias nationes. et ad eos q(ui) no(n) audiera(n)t p(ri)mu(m) neq(ue) videra(n)t gl(or)ia(m) d(omi)ni. anu(n)tiab(un)t ea(m) g(en)tis gentib(us). et adduce(n)t f(rat)res p(o)p(u)li iudaici. quor(um) reliquie salue facte su(n)t. mun(us) d(omi)no de uniu(er)sis getibus. ul(tra) ip(s)os q(ui) ydolatrie errore (con)tempto. veri dei noticia(m) su(n)t secuti. ul(tra) qui de toto orbe ex isr(ae)l p(o)p(u)lo crediderit. Ad q(uo)s scribit et ap(osto)l(u)s petr(us). Adduce(n)t aute(m) eos i(n) equis et in quadrigis. et i(n) lecticis. et i(n) mulis. et i(n) carrucis. P(ro) carrucis q(uo)s solus int(er)p(re)tat(us) e(st) symachus. que nos i(n) hoc loco secuti sum(us). aquila. sep(tua)g(in)ta. et theodocio. mulos

trāstulert. Et ubi posuert sepgi
ta cū umbraculis. q̄ nos dormitoīa
ītptari possum⁹. ul' basternas.
alij voce gsōna tūstulert fories.
q̄ nos varij generis ītptam vehi
cula. Ubi autē sepgita et theodo
cio dixert lampenas. p̄ q̄bz sy
machus lecticas ītptat⁹ ē. aq̄la
ekenacta posuit. qd' et ipm lecti
cas optas pellibz significat. Hoc
de varietate tūslationū dictū sit.
Equos autē et q̄drigas et lecticas
et mulos. atq3 carrucas. et diu'si
generis vehicula. angelica possu
mus ītelligere misteria. de q̄bz
ad deū alibi dicit'. Ascēdes sup
equos tuos. et equitatio tua salus.
Hijs equis curribz et quadrigis.
helyas rapt⁹ ē ad celū. et helizeus
cīrudari atq3 se seruari. nescienti
puero demōstrauit. Et zacharias
vidit ī nocte. et ecce vir ascēdēs
sup equū rufū. et stabat ī medio
duoꝝ montiū umbrosoꝝ. et post
eū equi rufi. et sturnini. et va
rij. et albi. Et dixi igr. Qd' sūt
isti dn̄e? Et ait ad me angelus
qui loq̄bat' ī me. Ego ostendā
tibi qd sint isti. Et respōdit vir
q̄ stabat ī medio montiū. et
ait ad me. Isti sūt q̄s misit dn̄s
ut pambulēt trā. Johēs q3 ī
apocalipsi hec se vidisse testat'.
Vidi celū aptū. et ecce equus al
bus. et qui sedebat sup eū voca
batur fidelis et verus. et iusticia

iudicās et bellator. oculi autē
ei⁹ sicut flāma ignis. et sup ca
put ei⁹ dyademata plīma. ha
bens nomē sc̄ptū qd' nēo nouit
nisi ipe. et amict⁹ erat veste
asp̄sa sanguīe. et vocabatur
nomē ei⁹. u'bū dei. Et exc'it⁹ ī
celo seq̄bat' eū in equis albis.
vestit⁹ bysso albo atq3 mūdis
simo. Et de ore ei⁹ egrediebat'
gladius acutus. ut ī ipo pcutet
gētes. Equo rufo sedebat dn̄s
atq3 saluator. hūanū corpus
assumens. cui dicit'. Quare rubra
sūt vestimēta tua? Et q̄s ē iste
qui ascēdit de edom. tīnc'a ves
timēta ei⁹ de bosra? Et seq̄ba
tur eū varioꝝ coloꝝ equi. ul'
ī martirio rubri. ul' ī volatu
sturnini. ul' varij ī v'tutibz.
ul' candidi ī v'ginitate. Equo au
tē sedebat albo. q̄n̄do post resur
rectioēz. īmortale et īcorruptū
corpus assūpsit. et q̄cūq3 eū
seq̄bant' candidis vtebant' equis.
īcorruptis videlz īmortalibz q3
corpibz. Longū ē si velim⁹ vtrū
q3 explanare testimoniū. Hoc
solū dicā. qd' diu'sa vehicula
q̄bz hoīes adducūt' ad fidē eua
gelij. sūt angeli ul' sc̄i viri.
q̄ de hominibz ī angelos pfecert.
Qd' autē vnusq̄sq3 nr̄m habeat
angelos. mlte sc̄pture docēt.
E quibz illud ē. Nolite ḡtepne
re vnū de minimis istis. q̄a

angeli eoꝝ videt cotidie faciem
patris qui ē ī celis Et puella ro
de petrū aplm nūciate. alii an
gelū ip̄ꝰ esse credebat Si autē
hoc de minimis dicit' et de vno ho
mine. q̄tomagis de oībȝ sc̄is et
p̄cipue de aplis sentiendū est.
quoꝝ angeli cotidie vidēt faciē
p̄ris. iux' illud qd' sc̄ptū ē. Cir̄cu
dat angelus dn̄i ī circuitu time
tiū eū. Et iacob de se loquit'
Angelus qui liberauit me. Isti
sūt q̄ ascendūt et descēdūt sup
filiū hoīs Qui veloces sūt ī fide
equis vehūt'. q̄ m̄ltiplices ī gr̄a.
quadrigis. q̄ ꝯsolatiōe indigēt
tectis lecticis et vmbraculis. ut
audire mereatur P' diē sol nō
vret te neq; luna p' noctē Mu
los autē ī sc̄ptutis sc̄is duplicit'
accipimꝰ. ul' ī sterilitate et ꝯti
nētia. qualibȝ sedit dauid et sa
lomon. quoꝝ alter īmp̄tatur
fortis manu. alter pacificus.
ul' ī mala parte. de q̄bȝ dicitur
Nolite fieri sicut equꝰ et mu
lus q̄bȝ nō ē intellectꝰ. q̄bȝ ꝓpo
sitꝰ erat doech Carruce autē
p' q̄bȝ sep̄ꝓsita ut sup̄ dixīmꝰ.
tecta vehicula. ceteri vehicula
simplicit' sustulerit. illa ītellige
de q̄bȝ aplus loq̄t' Inuicē one
ra via portate Porro lapene
splendētia sc̄oꝝ ītelligēda sūt
corpa. et aīe fide dn̄i illūiate.
q̄bȝ dici potest vos estis lux mūdi

Hic autē oīs apparatꝰ illo ꝓfi
cit. ut ingrediamr' scīaȝ ciuitatē
dei. siue scm̄ monte ihr̄lꝫ. nō illā
q̄ occidit ꝓph̄as. q̄ lapidat mis
sos ad se. sȝ ihr̄lꝫ celestē de q̄ cre
bro diximꝰ. q̄ autē sursū ē ihr̄lꝫ
libera ē. q̄ ē mater nr̄a. et iterū.
accessistis ad syon montē. et ci
uitatē dei viuētis. ihr̄lꝫ celestē
Qd' ul' de p̄senti ecclīa possumꝰ
ītelligere. q̄ de toto orbe p' aplōs
ꝯgregata est. ul' de futura. ut
īpleat' illud qd' aplus sp̄u sc̄o
ꝓph̄auit. rapiemur ī nubibȝ ob
uiam dn̄o ī aera. et sic sēp cū
dn̄o erimꝰ Iudei et iudaici er
roris hēdes hebionite. q̄ p' hu
militate sensus nomē pauperū
suscepert. omībq; mille anoꝝ
delicias p̄stolātes. eq̄s et q̄drigas
et redas et lecticas siue baster
nas. ac dormitoria. mulosq; et
mulas. et carrucas. et diuīsi
gn̄is vehicula. sic ītelligūt ut
sc̄pta sūt. qd' videlȝ ī ꝯsumatiōe
mūdi. qn̄do xp̄us ihr̄lꝫ regnaturꝰ
aduenerit. et tēplū fuerit īstau
ratū. et imolate iudaice victīe.
de toto orbe reducat' filii isrl'.
neq; q̄ assūptis illis. sȝ serracis
gallicis. cophinisq; belliās et
equis capadocie atq; hispanie
et redis ytalie et matrone coꝝ
lecticis deferant' atq; basternis.
neq; tm̄ sup eq̄s sȝ sup mulos nu
midie Qui autē senatorie

fuerit dignitatis. ac locu̅ p̅ncipu̅
obtinuerit. de britanniis hispaniis
galliisq̄ʒ · et extremis hom̅i mori
nis et ubi bicornis fundit̅ renus.
i̅ carrucis veniat · oc̅c̅etibʒ subi
gctis getibʒ q̄ eoꝝ seruituti fue
rit ꝑpat̅e Quomodo si inferant
filii isr̅l' mun9 i̅ vase mundo i̅
domo dn̅i Et assuma̅ ex eis in
sac̅dotes et leuitas dicit dn̅s.
Sequitur. Quomodo si offerant
filii isr̅l' victias suas michi. cu̅
psalmis i̅ domo dn̅i. et ex eis
suma̅ in sac̅dotes et leuitas.
dicit dn̅s Qui ad getes aut
directi fuerit. et annu̅ciauerit
eis gl̅iaʒ mea̅. sic adducet fr̅es
vros de vniuersis natio̅ibʒ mun9
dn̅o. cu̅ equis et q̄drigis et lec
ticis et mulis et carrucis et di
uersis vehiculis · i̅ monte s̅cm̅ ihe
rusale̅ · quomodo solebat filii isr̅l
du̅ eoꝝ staret religio · et tepli
cerimonie seruaret̅ · offerre
victias cu̅ psalmis i̅ domo dn̅i.
siue ut habet̅ i̅ hebraico et o̅es
q̄sona voce tra̅stulert̅ · i̅ vase
mundo q̄d et usq̄ʒ hodie offert̅
i̅ domo dei q̄ e̅ ecclia · filii isr̅l
qui mete q̄spiciu̅t deu̅. hostias
sp̅uales cu̅ fructibʒ atq̄ʒ v̅tutibʒ
aie sue · i̅ vasis mundis hoc e̅ i̅ suis
corp̅ibʒ · de q̄bʒ ap̅l's scribit An
ignoratis q̄a teplu̅ dei estis.
et sp̅us s̅cus habitat i̅ vobis?
Et suma̅ i̅q̄t ex eis sac̅dotes et

leuitas dicit dn̅s · q̄ saluati fue
rit · ut getibʒ p̅dicet · de q̄bʒ vn9
loq̄batur Sic nos reputet ho
mo q̄si ministros xp̅i · et dispe̅sa
tores misterioꝝ dei Et lucas
euagelista Sicut t̅diderit i̅q̄t
nobis q̄ a p̅ncipio viderit · et mi
nistri fuerit sermonis De q̄bʒ
et sup̅ legim9 Vos aute̅ eritis
michi i̅ sac̅dotes dn̅i Quomodo
en̅i i̅ abscondito iudeus e̅ qui
sp̅u circu̅ciditur · de quo sc̅ptu̅
est · nos sum9 circu̅cisio qui sp̅u
deo seruim9 · et offerim9 sp̅ua
les victias placetes deo. psalli
musq̄ʒ sp̅u et sensu. sic et sa
cerdotes et leuite i̅ absco̅dito
sunt. q̄ no̅ seriem generis sequu̅t̅.
sʒ ordineʒ fidei Vel cer̅te no̅ dicit
de ap̅lis et ap̅licis viris · q̄ p̅n
cipes fuerit ecclie ex p̅pl'o iude
oꝝ · sʒ de credentib̅ supra getibʒ ·
de mari · de affrica · de libia ·
de capadocia · de ytalia · de grecia ·
de cetis insulis · q̄ru̅ habitatores
p̅mu̅ no̅ audierat dn̅ʒ · nec vi
derat gl̅iaʒ ei9 · et postea v̅tut̅
i̅ sac̅dotes · ut q̄ fuerat cauda
sint caput · et q̄ caput vertat̅
i̅ cauda Quia sicut celi noui
et t̅ra noua q̄ ego facio stare
cora̅ me dicit dn̅s. sic stabit se
men vestru̅ et nomē vestrum
Et erit mensis ex mense · et
sabbatu̅ ex sabb'o Et veniet o̅is
caro ut adoret cora̅ facie mea

dicat dns. ¶ Sequitur. Sicut enim celum novum et terra nova que ego facio permanere in conspectu meo dicit dominus. sic stabit semen vestrum et nomen vestrum. Et erit mensis ex mense. et sabbatum ex sabbato. Veniet autem omnis caro ut adoret in conspectu meo. in Iherusalem dicit dominus. ¶ Quando dicit assumam ex eis in sacerdotes et in levitas. ostendit vetus sacerdotium permissum. quod tribui levitice debebatur. ubi non est electio sed ordo nature et sequens familie. per posteros descendens. Translato enim sacerdotio. necesse est ut legis translatio fiat. et electio ad eos pertinet quibus neque iuxta sanguinem. sed iuxta merita atque virtutes. sacerdotium defertur. Qui veniet de insulis gentium. et gloriam domini nunciabit. et adducentur in equis. et in quadrigis. et in lecticis. et in mulis. et in carrucis. Quomodo enim celum novum et terra nova erit. et nova Iherusalem. ut neque dicatur celum et terra transibunt. et iterum. involuetur celum quasi liber. et corruptione dissipabitur terra. sic in omnibus novis. novus fiet et populus dei. dicente scriptura. vetera transierunt. ecce nova facta sunt omnia. Et in alio loco Si quis in christo nova creatura. Eritque et populus novus. primum enim christus. deinde qui sunt christi in adventu eius. celumque et terra nova de quibus introducto beatitudines dicitur. Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum. Beati mites quoniam ipsi possidebunt terram. Sive de omnis creatura nunc subiecta est vanitati in spe. propter eum qui subiecit eam liberabitur autem a servitute corruptionis in gloriam filiorum dei. que fiet de hominibus filii eius. et stabunt in conspectu illius semper. et nomen eorum iugiter permanebit. ut neque illis gens succedat alia. quod factum est iudeis. sed permaneat in eternum. Et erit inquit mensis ex mense. et sabbatum ex sabbato. ut de carnalibus sabbatis mensibusque. fiant spiritualia sabbata delicata. quia sabbatismus dei populo reservatur. et mensis spiritualis. quando a puncto usque ad punctum luna conplebitur. ut suo currat ordine. et efficiat menses id est kalendas. que grece appellantur neomenie. hoc est mensis novi exordium. apud quos inicium kalendarum non iuxta solis cursum. et diversa mensium spacia. sed iuxta lune circuitum incipit et finitur. Hec est luna. de qua laude voce Salomonis dicitur. Et permanebit cum sole et ante lunam in generationes generationum. Que in canticis canticorum appellatur electa. que est hec que prospicit quasi diluculum. pulchra ut luna electa ut sol terribilis. Aiunt physici et quorum cura est de celestibus disputare. lunam non habere proprium lumen. sed solis radiis illustrari Ab ea enim semper orbis parte completur et fulget.

a qua soli vicinior est nec umbra terre obscuratur. Quod et poeta uno versiculo demonstravit. Nec fractis radijs obnoxia surgere luna. Si hoc verum est. et nos tropologice possumus dicere. ecclesiam que parte et persecutionibus crescit atque decrescit. et oppressa temptationum febris. rursum pristinum lumen assumit. habens splendorem a sole iusticie. et hoc esse quod dicitur. splendebit luna sicut sol. habitatoresque eius iustos fulgere quasi solem in regno patris sui. et per hos menses semen domini quod staturum est in eternum. venire ad solepnitates suas. quas scribus mistico ore sonabat dicens Annos eternos in mente habui. et meditatus sum. De sabbato autem quod significat requiem. pleno sermone tractavimus in eunuchorum et advenarum prophetia. et nunc breviter est dicendum. eos venire in neomenijs et sabbatis et solepnitatibus. qui sex diebus in quibus factus est mundus transcensis atque preteritis. festinat ad septimum diem. id est ad sabbatum. in quo vera est requies. De hijs solepnitatibus credentes paulus apostolus instruebat dicens Umbra enim habens lex futurorum bonorum Et iterum Ne quis ergo vos iudicet in cibo aut in potu. aut in parte diei festi aut neomenie. aut sabbatorum que sunt umbre futurorum. Si autem hec in umbra futurorum bonorum et ymagine precessert. omnis lex spiritualiter intelligenda est. de qua idem dicebat apostolus Scimus quia lex spiritualis est. Cuius misteria et david nosse cupiebat dicens Revela oculos meos. et considerabo mirabilia de lege tua. Que nam quia videntur temporalia sunt. que autem non videntur eterna. De quibus omnibus dicere ac tenere disputatione preterire. non est huius temporis. Si enim nec oculus vidit nec auris audivit. nec in cor hominis ascendit que preparavit deus diligentibus se. quomodo totius legis nos quasi universi orbis descriptionem in brevi tabella conamur ostendere? Reliqua sequitur. veniet omnis caro ut adoret in conspectu meo in iherusalem. Sciendum quod in hebraico non sit scriptum iherusalem. ut declinamus supercilium iudeorum. sed tantum in conspectu meo. ut sermo domini compleatur dicens in euangelio Amen amen dico vobis. quoniam veniet hora quando nec in monte isto neque in iherosolimis adorabitis patrem Et iterum Spiritus est deus. et eos qui adorant eum in spiritu et veritate oportet adorare Et illud apostoli Levantes puras manus in omni loco. Omnis autem caro non populum iudeorum sed omne hominum significat genus. iuxta illud quod dictum est Videbit omnis caro salutare tuum Et in iohel Effundam de spiritu meo super omnem carnem. et prophetabunt filij et filie vestre Et in zacharia Timeat

omnis caro a facie dni. Et in psalmo Ad te omnis caro veniet. Et de aliis gentibus in alio psalmo dicitur. Omnes gentes quas fecisti venient et adorabunt in conspectu tuo et glorificabunt nomen tuum domine. Mensem ex mense et sabbatum ex sabbato. in quibus veniet omnis caro ut adoret deum. ridiculae interpretationis aquila miriades vel akastai quos nos dicere possumus miliarios. ut qui in vitio sunt omni sabbato veniant ihrlm. qui longius post menses. id est kalendarum orbe completo. qui valde longe per annos singulos. hoc est diebus pasche. sive tabernaculorum. iuxta illud quod in zacharia dicitur Ascendet ab anno in annum ut adoret dominum regem exercituum. et ut celebret festivitatem tabernaculorum Et ut maiore risui audientibus praebeat quod in ultimo eiusdem prophetie voluminis scribitur. et non erit mercator ultra in domo domini. sic interpretatur. ut negociatores in mille annis esse desistant. quia omnia vastantur in omnibus locis. quod scilicet nec nos indigeamus folio ammomo. et pipere. nec india a nobis puleium desideret

Et egredientur et videbunt cadavera virorum qui prevaricati sunt in me. Vermis eorum non morietur. et ignis eorum non extinguetur. et erunt usque ad sacietatem visionis omni carni

Deprehensita similiter ¶ Omnis caro que adoratura est in conspectu domini. vel in ihrlm celesti. vel in omni loco in quo levantur munde manus. egredietur ut videat cadavera hominum mortuorum qui prevaricati fuerint in deum. Et vel de iudeis intelligi potest. de quibus dictum est Filios genui et exaltavi. ipsi autem spreverunt me. vel de omnibus qui habentes notitiam dei in cordibus suis. aversi sunt in vanitatem. ut adorent creaturam potius quam creatorem. Egredientur autem non loco sed intelligentia. Neque enim cadavera mortuorum possunt intus esse cum domino. Et si omnis caro adoratura est dominum. et econtrario cadavera virorum qui prevaricati sunt in domino. eternis tradentur ardoribus. in utraque parte vera carnis erit resurrectio. Vermis autem qui non morietur. et ignis qui non extinguetur. a plerisque conscientia accipitur peccatorum. que torqueat in suppliciis constitutos. quare vitio suo atque peccato tanto caruerit bono. iuxta illud quod dicitur. versatus sum in miseria. dum configitur michi spina. et in prouerbiis. tinea ossium cor intelligitur plenum dolo Et iterum sub obelo Sicut tinea vestimentum consumit. et vermis lignum. sic meror excruciat cor viri. isto duntaxat ut non neget prevaricatorum et deum negantium eterna incendia. dicente domino in euangelio Ite in ignem eternum. qui preparatus est dyabolo et angelis eius Et in

In alio loco: Ligate manus eius et pe-
des, et mittite eum in tenebras exteriores.
ibi erit fletus et stridor dentium. Si
manus audivimus et pedes et te-
nebras exteriores, quae oculorum pena est
lumine divino non videntium. et fletum, quod
utique et ipse ad carnis oculos perti-
net. et stridorem dentium. miror quos-
dam aereum corpus et paulatim
in auras tenues dissolvendum post
resurrectionem introducere. quia
dominus potentia maiestatis sue ad
apostolos clausis ingressus est ianuis.
qui certe et ante resurrectionem
pendulo super mare ambulavit
incessu. et hoc ipsum apostolo petro
prebuit. ut qui fide ambulavit.
in infidelitate postea mergeretur.
cui dictum est: Quare dubitasti
modice fidei? Ignis quoque mixtus id
accipiendus quod et vermis. qui
tamdiu succenditur quamdiu habe-
at materiem qua vorax flam-
ma pascatur. Si quis igitur habet
in conscientia sua zizania. quae inimi-
cus homo dormiente patrefami-
lias superseminavit. haec ignis ex-
uret. haec vorabit incendium. Et
omnia sanctorum oculis eorum supplicia mo-
strabuntur. qui pro auro et ar-
gento et lapide pretioso edificave-
runt super fundamentum domini fenum
ligna stipulam. ignis pabulum sem-
piterni. Porro qui volunt supplicia
aliquando finiri. et licet post mul-
ta tempora tamen terminum habere

tormenta. his utuntur testimoniis.
Cum intraverit plenitudo gentium.
tunc omnis israel salvus fiet. et iterum.
conclusit deus omnia sub peccato ut om-
nibus misereatur. et in alio loco
sanctus loquitur. iram domini sustinebo
quoniam peccavi ei. donec iudi-
cet causam meam. et auferat iu-
dicium meum et educat in lucem.
et rursum. benedicam te domine quo-
niam iratus es michi. avertisti
faciem tuam a me et misertus es
mei. dominus quoque loquitur ad peccatores.
cum ira furoris mei fuerit. rur-
sum sanabo. et hoc esse volunt
quod in alio loco dicitur. quam grandis
multitudo bonitatis tue domine. quam
abscondisti timentibus te. Que omnia
replicant affirmare cupientes
post cruciatus atque tormenta. fu-
tura refrigeria. que nunc abscon-
da sunt ab his quibus utilis est ut
dum supplicia formidant. peccare
desistant. Quod nos dei solius de-
bemus scientie derelinquere. cuius
non solum misericordie sed et tormenta
in pondere sunt. et novit. quem.
quomodo. aut quamdiu debeat iu-
dicare. Solumque dicamus quod humane
convenit fragilitati. Domine ne in
furore tuo arguas me. neque in
ira tua corripias me. Et sicut
diaboli et omnium negantium atque
impiorum. qui dixerunt in corde suo
non est deus. credimus eterna tor-
menta. sic peccatorum atque impiorum

et tamē xpianorū quoꝝ opera igni probanda sunt atqꝫ purgāda. moderatam arbitramur et mixtam clemencie sentenciā iudicis proferendam   Deo grās

Expliciat liber duo de vicesimus explanacionis Gloriosi Iheronimi doctoris eximij in ysaiam prophetam domini saluatoris

Anno dm̄ Millesimo Quadringentesimo Quinquagesimo primo quarta die mensis februarij scilicet in pfesto Agathe virginis et martiris. Cōpletū est volumē istud per frēm henricū symonis de delff Monachū professū domus Montelucis prope Traiectū inferius . ct .

Oretur pro scriptore propter deū

161

324